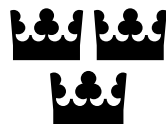

Utbildning och universitetsforskning

16

Förslag till statens budget för 2018

Utbildning och universitetsforskning

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	10
Diagramförteckning	21
1 Förslag till riksdagsbeslut	25
2 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	29
2.1 Omfattning.....	29
2.1.1 Volymer.....	31
2.1.2 Internationellt samarbete	35
2.2 Utgiftsutveckling	39
2.3 Mål för utgiftsområdet.....	43
2.4 Resultatredovisning övergripande för hela utgiftsområdet	43
2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	43
2.4.2 Resultat.....	43
2.4.3 Analys och slutsatser	51
2.5 Resultatredovisning – lärar- och förskollärsituationen i skolväsendet	52
2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	53
2.5.2 Resultat.....	54
2.5.3 Statliga insatser	67
2.5.4 Analys och slutsatser	78
2.6 Den årliga revisionens iakttagelser.....	83
2.7 Miljöledningsrapporter	83
3 Förskola och grundskola.....	85
3.1 Omfattning.....	85
3.2 Mål för området.....	85
3.3 Resultatredovisning.....	85
3.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	85
3.3.2 Resultat.....	86
3.3.3 Utvecklingsinsatser och andra verksamhetsdelar	101
3.3.4 Analys och slutsatser	116
4 Gymnasieutbildning.....	119
4.1 Omfattning.....	119
4.2 Mål för området.....	119
4.3 Resultatredovisning.....	119

4.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	119
4.3.2	Resultat	120
4.3.3	Utvecklingsinsatser och andra verksamhetsdelar.....	129
4.3.4	Analys och slutsatser.....	133
5	Kommunernas vuxenutbildning.....	137
5.1	Utgiftsutveckling.....	137
5.2	Mål för området	137
5.3	Resultatredovisning.....	137
5.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	137
5.3.2	Resultat	138
5.3.3	Utvecklingsinsatser	142
5.3.4	Analys och slutsatser.....	143
6	Eftergymnasial yrkesutbildning	145
6.1	Omfattning	145
6.2	Mål för området	145
6.3	Resultatredovisning.....	145
6.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	145
6.3.2	Resultat	145
6.3.3	Övriga insatser.....	151
6.3.4	Analys och slutsatser.....	152
7	Universitet och högskolor.....	155
7.1	Omfattning	155
7.2	Mål för området	155
7.3	Resultatredovisning.....	155
7.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	155
7.3.2	Resultat	156
7.3.3	Analys och slutsatser.....	170
7.3.4	Tillkännagivanden	171
8	Forskning.....	173
8.1	Omfattning	173
8.2	Mål för området	173
8.3	Resultatredovisning.....	173
8.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	173
8.3.2	Resultat	174
8.3.3	Analys och slutsatser.....	186
8.4	Den årliga revisionens iakttagelser	189
9	Politikens inriktning	191
9.1	En ledande kunskapsnation.....	191
9.2	Alla skolor ska vara bra skolor.....	192
9.2.1	Skolkommissionen – för en jämlik och stark kunskapsskola.....	192
9.2.2	Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner	192
9.2.3	Ökad insyn i skolor.....	193
9.2.4	Förskolan är starten på det livslånga lärandet.....	193
9.2.5	Rättvis och likvärdig betygssättning	194
9.3	Mer kunskap för alla elever	194
9.3.1	Fördjupad och breddad kompetens i fråga om funktionsnedsättning	194

9.3.2	Läsa-skriva-räkna-garanti	194
9.3.3	Ytterligare undervisningstid i matematik i grundskolan	195
9.3.4	Förlängd skolplikt genom skolstart vid sex års ålder	195
9.3.5	En bra start – nyanlända elevers lärande.....	196
9.3.6	Förstärkning av elevernas digitala kompetens	197
9.3.7	Mer tid för lärande.....	197
9.3.8	Entreprenörskap inom skolväsendet	198
9.3.9	Fjärr- och distansundervisning för ökad tillgänglighet	198
9.3.10	Samisk undervisning	198
9.4	Trygghet, studiero och hälsa i skolan	198
9.4.1	Skolledarskap för trygghet och studiero	199
9.4.2	Daglig rörelse och idrott i grundskolan	199
9.5	Skolan är grunden i samhällsbygget	199
9.5.1	Investeringar i kompetensutveckling för fler lärare och förskolklärare	200
9.5.2	Fler ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning.....	200
9.5.3	Obligatorisk prao.....	201
9.6	Yrkesutbildning – basen för industrins och välfärdens kompetensförsörjning.....	201
9.6.1	Högskolebehörighet på yrkesprogram.....	201
9.6.2	Yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft.....	201
9.6.3	Försöksverksamhet med yrkesprov.....	202
9.6.4	Påbyggbara yrkespaket	202
9.6.5	Insatser för fler yrkeslärare	202
9.7	Livslångt lärande och stärkt kompetensförsörjning	202
9.7.1	Kunskapslyftet	202
9.7.2	Ökad samverkan för fler i utbildning.....	203
9.7.3	En utbyggd och regionaliserad yrkesutbildning för vuxna	203
9.7.4	Fler nyanlända ska studera	204
9.7.5	Lärcentrum med regional förankring	204
9.7.6	Effektiv validering för individens framtid.....	204
9.7.7	En stärkt yrkeshögskola	205
9.8	Universitet och högskolor utvecklar det hållbara samhällsbygget.....	205
9.8.1	Stärkt kvalitet	205
9.8.2	Kompetensförsörjning för ett hållbart samhällsbygge.....	206
9.8.3	Språksatsningar	208
9.9	Forskning för att möta samhällets utmaningar	208
9.9.1	Starka och ansvarsfulla lärosäten	209
9.9.2	Strategiska satsningar för att möta samhällsutmaningar	213
9.9.3	Rymdforskning och rymdverksamhet.....	215
9.9.4	Starka gränsöverskridande forsknings- och innovationsmiljöer.....	216
10	Budgetförslag.....	217
10.1	Anslag för barn-, ungdoms- och vuxenutbildning.....	217
10.1.1	1:1 Statens skolverk	217
10.1.2	1:2 Statens skolinspektion.....	218
10.1.3	1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten.....	219
10.1.4	1:4 Sameskolstyrelsen.....	220
10.1.5	1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	221

10.1.6	1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	225
10.1.7	1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	227
10.1.8	1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	228
10.1.9	1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet.....	229
10.1.10	1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal.....	230
10.1.11	1:11 Bidrag till vissa studier	231
10.1.12	1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan	232
10.1.13	1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning.....	233
10.1.14	1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning.....	234
10.1.15	1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer	235
10.1.16	1:16 Fler anställda i lågstadiet.....	236
10.1.17	1:17 Skolforskningsinstitutet	237
10.1.18	1:18 Praktisknära skolforskning	237
10.1.19	1:19 Bidrag till lärarlöner	239
10.1.20	1:20 Särskilda insatser inom skolområdet.....	240
10.1.21	1:21 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	241
10.2	Anslag för universitet och högskolor.....	241
10.2.1	2:1 Universitetskanslersämbetet	243
10.2.2	2:2 Universitets- och högskolerådet	244
10.2.3	2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	245
10.2.4	2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	247
10.2.5	2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	248
10.2.6	2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	249
10.2.7	2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	250
10.2.8	2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	252
10.2.9	2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	253
10.2.10	2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	254
10.2.11	2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	255
10.2.12	2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	257
10.2.13	2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	258
10.2.14	2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	259
10.2.15	2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	260
10.2.16	2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	261
10.2.17	2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	262

10.2.18	2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	263
10.2.19	2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	264
10.2.20	2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	266
10.2.21	2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	266
10.2.22	2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	268
10.2.23	2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	269
10.2.24	2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	270
10.2.25	2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	271
10.2.26	2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	272
10.2.27	2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	273
10.2.28	2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	275
10.2.29	2:29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	276
10.2.30	2:30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	277
10.2.31	2:31 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	278
10.2.32	2:32 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	279
10.2.33	2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	280
10.2.34	2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	282
10.2.35	2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	282
10.2.36	2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	283
10.2.37	2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	284
10.2.38	2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	285
10.2.39	2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	286
10.2.40	2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	287
10.2.41	2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	288
10.2.42	2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	289

10.2.43	2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	290
10.2.44	2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	292
10.2.45	2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	292
10.2.46	2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	294
10.2.47	2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	295
10.2.48	2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	296
10.2.49	2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	297
10.2.50	2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	298
10.2.51	2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	299
10.2.52	2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	301
10.2.53	2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	301
10.2.54	2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	302
10.2.55	2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	303
10.2.56	2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	304
10.2.57	2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	305
10.2.58	2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	306
10.2.59	2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	307
10.2.60	2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	308
10.2.61	2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	309
10.2.62	2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	309
10.2.63	2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet.....	310
10.2.64	2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor.....	316
10.2.65	2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor.....	318
10.2.66	2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	320
10.2.67	2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet.....	322
10.3	Anslag för forskning.....	323
10.3.1	3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation.....	323
10.3.2	3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	326
10.3.3	3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning.....	327
10.3.4	3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	328
10.3.5	3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	330

10.3.6	3:6 Institutet för rymdfysik	330
10.3.7	3:7 Kungl. biblioteket	331
10.3.8	3:8 Polarforskningssekretariatet	332
10.3.9	3:9 Sunet	332
10.3.10	3:10 Centrala etikprövningsnämnden	333
10.3.11	3:11 Regionala etikprövningsnämnder	334
10.3.12	3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål	335
10.4	Anslag för gemensamma ändamål	336
10.4.1	4:1 Internationella program	336
10.4.2	4:2 Avgift till Unesco och ICCROM	337
10.4.3	4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet	337
10.4.4	4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	338

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp.....	26
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden.....	28
Tabell 2.1	Antal inskrivna flickor och pojkar i förskola, grundskola, gymnasieskola, särskola, specialskola och på fritidshem.....	32
Tabell 2.2	Antalet inskrivna kvinnor och män i den kommunala vuxenutbildningen	33
Tabell 2.3	Antalet inskrivna kvinnor och män i eftergymnasial utbildning	33
Tabell 2.4	Antalet anställda forskare och undervisande personal på universitet och högskola, helårsekvivalenter	34
Tabell 2.5	Totala kostnader för utbildningsväsendet	35
Tabell 2.6	Härledning av ramnivån 2018–2020 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	43
Tabell 2.7	Ramnivå 2018 realekonomiskt fördelat Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	43
Tabell 2.8	Könsfördelningen bland nybörjare inom högskolans olika utbildningsinriktningar, 2015.....	46
Tabell 2.9	Andel legitimerade och behöriga lärare per årskurs och ämne, 2016/17.....	59
Tabell 2.10	Satsning på vissa briststyrken	73
Tabell 2.11	Satsning på vissa briststyrken	73
Tabell 2.12	Prognosticerat rekryterings- och examinationsbehov av lärare med flera 2015–2019	80
Tabell 2.13	Prognosticerad lärarbrist 2015–2019	80
Tabell 2.14	Andel arbetsgivare som uppger brist på nyutexaminerad respektive yrkeserfaren personal inom pedagogik och lärarutbildning.....	80
Tabell 3.1	Andelen elever 2015/16 som fått minst betyget E i provbetyg i årskurs 9, procent.....	92
Tabell 3.2	Andelen elever 2015/16 som fått minst betyget E i årskurs 6, procent ..	93
Tabell 4.1	Skolenheter i gymnasieskolan	121
Tabell 6.1	Utbildningsansökningar till Myndigheten för yrkeshögskolan.....	146
Tabell 7.1	Prövning av tillstånd att utfärda examina 2016.....	156
Tabell 7.2	Prestationsgrad läsåren 2010/11–2014/15.....	157
Tabell 7.3	Antal helårsstudenter samt resurser för utbildning och forskning vid universitet och högskolor 2016.....	160
Tabell 7.4	Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå	161
Tabell 7.5	Högskolenybörjare, helårsstudenter och registrerade studenter.....	162
Tabell 7.6	Programnybörjare på vissa yrkesexamensprogram.....	164
Tabell 7.7	Antal examina inom vissa yrkesexamensprogram	165
Tabell 7.8	Antal in- och utresande studenter, kvinnor och män.....	165
Tabell 7.9	Stipendier till tredjelandsstudenter.....	167
Tabell 8.1	Medel från statsbudgeten 2017 efter mottagare	175

Tabell 8.2	Några av de största avsättningarna 2017 för FoU från statliga myndigheter utöver universitet och högskolor, forskningsråden och Vinnova samt försvaret, med data för 2016 inom parentes	176
Tabell 8.3	Forskningsstiftelsernas investeringar i FoU	176
Tabell 9.1	Beräknat antal utbildningsplatser	203
Tabell 9.2	Föreslagen utbyggnad av samhällsviktiga utbildningar	208
Tabell 9.3	Föreslagen utbyggnad av samhällsviktiga utbildningar	208
Tabell 9.4	Föreslagen utbyggnad – fullt utbyggd	208
Tabell 9.5	Föreslagna och beräknade anslagsökningar för de statliga anslagen för forskning.....	209
Tabell 9.6	Ökning av anslag för forskning och utbildning på forskarnivå 2018....	212
Tabell 9.7	Planeringsförutsättningar – preliminär fördelning av ökade anslag till forskning och utbildning på forskarnivå.....	213
Tabell 10.1	Anslagsutveckling 1:1 Statens skolverk.....	217
Tabell 10.2	Offentligrättslig verksamhet	217
Tabell 10.3	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:1 Statens skolverk.....	218
Tabell 10.4	Anslagsutveckling 1:2 Statens skolinspektion.....	218
Tabell 10.5	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:2 Statens skolinspektion	219
Tabell 10.6	Anslagsutveckling 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	219
Tabell 10.7	Offentligrättslig verksamhet	220
Tabell 10.8	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	220
Tabell 10.9	Anslagsutveckling 1:4 Sameskolstyrelsen.....	220
Tabell 10.10	Offentligrättslig verksamhet	221
Tabell 10.11	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:4 Sameskolstyrelsen.....	221
Tabell 10.12	Anslagsutveckling 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	221
Tabell 10.13	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	222
Tabell 10.14	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	225
Tabell 10.15	Anslagsutveckling 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	225
Tabell 10.16	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan.....	226
Tabell 10.17	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan.....	227
Tabell 10.18	Anslagsutveckling 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	227
Tabell 10.19	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.....	228
Tabell 10.20	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.....	228
Tabell 10.21	Anslagsutveckling 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	228
Tabell 10.22	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.....	229
Tabell 10.23	Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	229
Tabell 10.24	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:9 Svensk undervisning i utlandet	230
Tabell 10.25	Anslagsutveckling 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal ...	230

Tabell 10.26	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal.....	230
Tabell 10.27	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	231
Tabell 10.28	Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till vissa studier	231
Tabell 10.29	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:11 Bidrag till vissa studier.....	232
Tabell 10.30	Anslagsutveckling 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan	232
Tabell 10.31	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan	232
Tabell 10.32	Anslagsutveckling 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning.....	233
Tabell 10.33	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning	234
Tabell 10.34	Anslagsutveckling 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	234
Tabell 10.35	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	234
Tabell 10.36	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning.....	235
Tabell 10.37	Anslagsutveckling 1:15 Upprustning av skollokalerna och utemiljöer.....	235
Tabell 10.38	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:15 Upprustning av skollokalerna och utemiljöer.....	236
Tabell 10.39	Anslagsutveckling 1:16 Fler anställda i lågstadiet.....	236
Tabell 10.40	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:16 Fler anställda i lågstadiet	236
Tabell 10.41	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:16 Fler anställda i lågstadiet.....	237
Tabell 10.42	Anslagsutveckling 1:17 Skolforskningsinstitutet	237
Tabell 10.43	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:17 Skolforskningsinstitutet.....	237
Tabell 10.44	Anslagsutveckling 1:18 Praktisk skolforskning	237
Tabell 10.45	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Praktisk skolforskning.....	238
Tabell 10.46	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:18 Praktisk skolforskning	239
Tabell 10.47	Anslagsutveckling 1:19 Bidrag till lärarlöner	239
Tabell 10.48	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Bidrag till lärarlöner.....	240
Tabell 10.49	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:19 Bidrag till lärarlöner	240
Tabell 10.50	Anslagsutveckling 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet.....	240
Tabell 10.51	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet.....	241
Tabell 10.52	Anslagsutveckling 1:21 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	241
Tabell 10.53	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:21 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	241
Tabell 10.54	Ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer	242
Tabell 10.55	Utbyggnad av samhällsviktiga utbildningar för 2018.....	242
Tabell 10.56	Anslagsutveckling 2:1 Universitetskanslersämbetet	243
Tabell 10.57	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:1 Universitetskanslersämbetet	244
Tabell 10.58	Anslagsutveckling 2.2 Universitets- och högskolerådet	244
Tabell 10.59	Offentligrättslig verksamhet.....	244
Tabell 10.60	Uppdragsverksamhet.....	244
Tabell 10.61	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:2 Universitets- och högskolerådet.....	245

Tabell 10.62	Anslagsutveckling 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	245
Tabell 10.63	Offentligrättslig verksamhet	245
Tabell 10.64	Uppdragsverksamhet	245
Tabell 10.65	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	247
Tabell 10.66	Anslagsutveckling 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	247
Tabell 10.67	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	248
Tabell 10.68	Anslagsutveckling 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	248
Tabell 10.69	Offentligrättslig verksamhet	248
Tabell 10.70	Uppdragsverksamhet	248
Tabell 10.71	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	249
Tabell 10.72	Anslagsutveckling 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	249
Tabell 10.73	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	250
Tabell 10.74	Anslagsutveckling 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	250
Tabell 10.75	Offentligrättslig verksamhet	251
Tabell 10.76	Uppdragsverksamhet	251
Tabell 10.77	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	252
Tabell 10.78	Anslagsutveckling 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	252
Tabell 10.79	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	253
Tabell 10.80	Anslagsutveckling 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	253
Tabell 10.81	Offentligrättslig verksamhet	253
Tabell 10.82	Uppdragsverksamhet	253
Tabell 10.83	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	254
Tabell 10.84	Anslagsutveckling 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	254
Tabell 10.85	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	255
Tabell 10.86	Anslagsutveckling 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	255
Tabell 10.87	Offentligrättslig verksamhet	255
Tabell 10.88	Uppdragsverksamhet	255
Tabell 10.89	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	257
Tabell 10.90	Anslagsutveckling 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	257
Tabell 10.91	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	257

Tabell 10.92	Anslagsutveckling 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	258
Tabell 10.93	Offentligrättslig verksamhet.....	258
Tabell 10.94	Uppdragsverksamhet.....	258
Tabell 10.95	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	259
Tabell 10.96	Anslagsutveckling 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	259
Tabell 10.97	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	260
Tabell 10.98	Anslagsutveckling 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	260
Tabell 10.99	Offentligrättslig verksamhet.....	260
Tabell 10.100	Uppdragsverksamhet.....	260
Tabell 10.101	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	261
Tabell 10.102	Anslagsutveckling 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	261
Tabell 10.103	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	262
Tabell 10.104	Anslagsutveckling 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	262
Tabell 10.105	Uppdragsverksamhet.....	262
Tabell 10.106	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	263
Tabell 10.107	Anslagsutveckling 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	263
Tabell 10.108	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	264
Tabell 10.109	Anslagsutveckling 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	264
Tabell 10.110	Offentligrättslig verksamhet.....	264
Tabell 10.111	Uppdragsverksamhet.....	264
Tabell 10.112	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	265
Tabell 10.113	Anslagsutveckling 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	266
Tabell 10.114	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	266
Tabell 10.115	Anslagsutveckling 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	266
Tabell 10.116	Offentligrättslig verksamhet.....	267
Tabell 10.117	Uppdragsverksamhet.....	267
Tabell 10.118	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	268
Tabell 10.119	Anslagsutveckling 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	268
Tabell 10.120	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	268
Tabell 10.121	Anslagsutveckling 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	269

Tabell 10.122	Offentligrättslig verksamhet	269
Tabell 10.123	Uppdragsverksamhet	269
Tabell 10.124	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	270
Tabell 10.125	Anslagsutveckling 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	270
Tabell 10.126	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	271
Tabell 10.127	Anslagsutveckling 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	271
Tabell 10.128	Offentligrättslig verksamhet	271
Tabell 10.129	Uppdragsverksamhet	271
Tabell 10.130	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	272
Tabell 10.131	Anslagsutveckling 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	272
Tabell 10.132	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	273
Tabell 10.133	Anslagsutveckling 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	273
Tabell 10.134	Offentligrättslig verksamhet	273
Tabell 10.135	Uppdragsverksamhet	273
Tabell 10.136	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	275
Tabell 10.137	Anslagsutveckling 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	275
Tabell 10.138	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	275
Tabell 10.139	Anslagsutveckling 2:29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	276
Tabell 10.140	Uppdragsverksamhet	276
Tabell 10.141	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	277
Tabell 10.142	Anslagsutveckling 2:30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	277
Tabell 10.143	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	278
Tabell 10.144	Anslagsutveckling 2:31 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	278
Tabell 10.145	Offentligrättslig verksamhet	278
Tabell 10.146	Uppdragsverksamhet	278
Tabell 10.147	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:31 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	279
Tabell 10.148	Anslagsutveckling 2:32 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	279
Tabell 10.149	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:32 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	280
Tabell 10.150	Anslagsutveckling 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	280
Tabell 10.151	Offentligrättslig verksamhet	280
Tabell 10.152	Uppdragsverksamhet	280

Tabell 10.153	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	281
Tabell 10.154	Anslagsutveckling 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	282
Tabell 10.155	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	282
Tabell 10.156	Anslagsutveckling 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	282
Tabell 10.157	Uppdragsverksamhet.....	283
Tabell 10.158	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå...	283
Tabell 10.159	Anslagsutveckling 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	283
Tabell 10.160	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	284
Tabell 10.161	Anslagsutveckling 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	284
Tabell 10.162	Uppdragsverksamhet.....	284
Tabell 10.163	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	285
Tabell 10.164	Anslagsutveckling 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	285
Tabell 10.165	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	286
Tabell 10.166	Anslagsutveckling 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	286
Tabell 10.167	Offentligrättslig verksamhet.....	286
Tabell 10.168	Uppdragsverksamhet.....	286
Tabell 10.169	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	287
Tabell 10.170	Anslagsutveckling 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	287
Tabell 10.171	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	288
Tabell 10.172	Anslagsutveckling 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	288
Tabell 10.173	Offentligrättslig verksamhet.....	288
Tabell 10.174	Uppdragsverksamhet.....	288
Tabell 10.175	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	289
Tabell 10.176	Anslagsutveckling 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	289
Tabell 10.177	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	290
Tabell 10.178	Anslagsutveckling 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	290
Tabell 10.179	Offentligrättslig verksamhet.....	290
Tabell 10.180	Uppdragsverksamhet.....	290
Tabell 10.181	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	291

Tabell 10.182	Anslagsutveckling 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	292
Tabell 10.183	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	292
Tabell 10.184	Anslagsutveckling 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	292
Tabell 10.185	Offentlighetsrättslig verksamhet	293
Tabell 10.186	Uppdragsverksamhet	293
Tabell 10.187	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	294
Tabell 10.188	Anslagsutveckling 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	294
Tabell 10.189	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	294
Tabell 10.190	Anslagsutveckling 2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	295
Tabell 10.191	Offentlighetsrättslig verksamhet	295
Tabell 10.192	Uppdragsverksamhet	295
Tabell 10.193	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad.....	296
Tabell 10.194	Anslagsutveckling 2:48 Högskolan i Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	296
Tabell 10.195	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	297
Tabell 10.196	Anslagsutveckling 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	297
Tabell 10.197	Offentlighetsrättslig verksamhet	297
Tabell 10.198	Uppdragsverksamhet	297
Tabell 10.199	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	298
Tabell 10.200	Anslagsutveckling 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	298
Tabell 10.201	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	299
Tabell 10.202	Anslagsutveckling 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	299
Tabell 10.203	Offentlighetsrättslig verksamhet	299
Tabell 10.204	Uppdragsverksamhet	299
Tabell 10.205	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	300
Tabell 10.206	Anslagsutveckling 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	301
Tabell 10.207	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå.....	301
Tabell 10.208	Anslagsutveckling 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	301
Tabell 10.209	Uppdragsverksamhet	302
Tabell 10.210	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå.....	302
Tabell 10.211	Anslagsutveckling 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.....	302

Tabell 10.212	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	303
Tabell 10.213	Anslagsutveckling 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	303
Tabell 10.214	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	304
Tabell 10.215	Anslagsutveckling 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	304
Tabell 10.216	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	304
Tabell 10.217	Anslagsutveckling 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	305
Tabell 10.218	Uppdragsverksamhet	305
Tabell 10.219	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	306
Tabell 10.220	Anslagsutveckling 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	306
Tabell 10.221	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	306
Tabell 10.222	Anslagsutveckling 2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	307
Tabell 10.223	Uppdragsverksamhet	307
Tabell 10.224	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	308
Tabell 10.225	Anslagsutveckling 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	308
Tabell 10.226	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	308
Tabell 10.227	Anslagsutveckling 2:61 Förvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	309
Tabell 10.228	Uppdragsverksamhet	309
Tabell 10.229	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:61 Förvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	309
Tabell 10.230	Anslagsutveckling 2:62 Förvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	309
Tabell 10.231	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:62 Förvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	310
Tabell 10.232	Anslagsutveckling 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	310
Tabell 10.233	Fördelning på anslagposter	311
Tabell 10.234	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	316
Tabell 10.235	Anslagsutveckling 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	316
Tabell 10.236	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	318
Tabell 10.237	Anslagsutveckling 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor	318
Tabell 10.238	Särskilda medel till universitet och högskolor	319

Tabell 10.239	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor.....	320
Tabell 10.240	Anslagsutveckling 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning.....	320
Tabell 10.241	Läkarutbildning som omfattas av anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning.....	321
Tabell 10.242	Tandläkarutbildning som omfattas av anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning.....	321
Tabell 10.243	Fördelning av anslagsmedel per universitet.....	321
Tabell 10.244	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning.....	322
Tabell 10.245	Anslagsutveckling 2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet.....	322
Tabell 10.246	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet.....	322
Tabell 10.247	Anslagsutveckling 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation.....	323
Tabell 10.248	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation.....	324
Tabell 10.249	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation.....	326
Tabell 10.250	Anslagsutveckling 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer.....	326
Tabell 10.251	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer.....	327
Tabell 10.252	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer.....	327
Tabell 10.253	Anslagsutveckling 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning.....	327
Tabell 10.254	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning.....	328
Tabell 10.255	Anslagsutveckling 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet.....	328
Tabell 10.256	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet.....	329
Tabell 10.257	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet.....	329
Tabell 10.258	Anslagsutveckling 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning.....	330
Tabell 10.259	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning.....	330
Tabell 10.260	Anslagsutveckling 3:6 Institutet för rymdfysik.....	330
Tabell 10.261	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:6 Institutet för rymdfysik.....	331
Tabell 10.262	Anslagsutveckling 3:7 Kungl. biblioteket.....	331
Tabell 10.263	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:7 Kungl. biblioteket.....	331
Tabell 10.264	Anslagsutveckling 3:8 Polarforskningssekretariatet.....	332
Tabell 10.265	Uppdragsverksamhet Polarforskningssekretariatet.....	332
Tabell 10.266	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:8 Polarforskningssekretariatet.....	332
Tabell 10.267	Anslagsutveckling 3:9 Sunet.....	332
Tabell 10.268	Uppdragsverksamhet Sunet.....	333
Tabell 10.269	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:9 Sunet.....	333
Tabell 10.270	Anslagsutveckling 3:10 Centrala etikprövningsnämnden.....	333
Tabell 10.271	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:10 Centrala etikprövningsnämnden.....	334

Tabell 10.272	Anslagsutveckling 3:11 Regionala etikprövningsnämnder.....	334
Tabell 10.273	Avgiftsfinansierad verksamhet, Regionala etikprövningsnämnder.....	334
Tabell 10.274	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:11 Regionala etikprövningsnämnder.....	334
Tabell 10.275	Anslagsutveckling 3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål.....	335
Tabell 10.276	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål.....	335
Tabell 10.277	Anslagsutveckling 4:1 Internationella program.....	336
Tabell 10.278	Beställningsbemyndigande för anslaget 4:1 Internationella program ...	336
Tabell 10.279	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 4:1 Internationella program	337
Tabell 10.280	Anslagsutveckling 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM	337
Tabell 10.281	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM.....	337
Tabell 10.282	Anslagsutveckling 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet.....	337
Tabell 10.283	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet	338
Tabell 10.284	Anslagsutveckling 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	338
Tabell 10.285	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	339

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Andelen personer i åldern 25–64 år som har minst två års eftergymnasial utbildning	44
Diagram 2.2	Andelen personer i åldern 20–29 år som deltar i någon form av utbildning.....	44
Diagram 2.3	Andelen kvinnor med minst tre års eftergymnasial utbildning i olika ålderskohorter.....	44
Diagram 2.4	Andelen män med minst 3 års eftergymnasial utbildning i olika ålderskohorter	45
Diagram 2.5	Andelen flickor och pojkar som inom tre år går över från grundskolan till gymnasieskolans nationella program.....	45
Diagram 2.6	Andelen som inom tre år går vidare till högskolan av de som avslutat gymnasieskolan respektive andelen som går vidare till forskarutbildningen bland de som examinerats från högskolans grundutbildning.....	45
Diagram 2.7	Andelen kvinnor bland undervisande och forskande personal inom högskolan.....	46
Diagram 2.8	Andelen professorer som är kvinnor	47
Diagram 2.9	Andelen kvinnor och män i åldern 18–24 år med mindre än två års gymnasieutbildning och som inte deltar i någon form av utbildning	48
Diagram 2.10	Andel 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning	49
Diagram 2.11	Andel lågpresterande 15-åringar i läsförståelse.....	49
Diagram 2.12	Andel lågpresterande 15-åringar i matematik	50
Diagram 2.13	Andel lågpresterande 15-åringar i naturvetenskap	50
Diagram 2.14	Andel barn i förskola bland de som är i åldern fyra år och upp till skolstartsåldern	50
Diagram 2.15	Andel personer i åldern 25–64 år som deltar i någon form av utbildning.....	51
Diagram 2.16	Andel sysselsatta i åldern 20–34 år tre år efter gymnasial eller eftergymnasial examen.....	51
Diagram 2.17	Antal inskrivna barn och årsarbetare i förskolan	54
Diagram 2.18	Andel årsarbetare i förskolan med pedagogisk högskoleexamen eller högskoleutbildning	55
Diagram 2.19	Antal elever och lärare i förskoleklass	55
Diagram 2.20	Förskoleklasspersonalens utbildningsbakgrund	55
Diagram 2.21	Antal inskrivna elever och årsarbetare i fritidshem.....	56
Diagram 2.22	Andel årsarbetare i fritidshem med pedagogisk högskoleexamen	56
Diagram 2.23	Antal elever och lärare i grundskolan.....	57
Diagram 2.24	Antal lärare och andel med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan	57
Diagram 2.25	Andel med pedagogisk högskoleexamen uppdelat efter kön	57
Diagram 2.26	Andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i årskurs 7–9 och i hela grundskolan per län, 2016/17	58

Diagram 2.27	Fördelning av skolor efter andel lärare med en pedagogisk högskoleexamen per kvartil av skolor med olika andel elever med utländsk bakgrund, 2016/17.....	58
Diagram 2.28	Antal elever och lärare i gymnasieskolan	60
Diagram 2.29	Andel lärare i gymnasieskolan med pedagogisk högskoleexamen och antal elever.....	61
Diagram 2.30	Andel legitimerade och behöriga lärare i vanliga ämnen i gymnasieskolan, 2016/17	61
Diagram 2.31	Andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i gymnasieskolan per län, 2016/17	62
Diagram 2.32	Antal lärare och elever i komvux	63
Diagram 2.33	Andel med pedagogisk högskoleexamen uppdelat efter kön.....	63
Diagram 2.34	Andel legitimerade och behöriga lärare i ämnen på grundläggande och gymnasial nivå, 2016/17	64
Diagram 2.35	Antal behöriga förstahandssökande, antagna och söktryck till yrkesexamensprogrammen inom pedagogik och lärarutbildning, hösttermin	65
Diagram 2.36	Antal antagna och söktryck per yrkesexamensprogram, höstterminen 2016 66	
Diagram 2.37	Antal programnybörjare per yrkesexamensprogram, hösttermin	66
Diagram 2.38	Antal yrkesexamina per läsår	67
Diagram 2.39	Antal examina per yrkesexamensprogram, 2015/16.....	67
Diagram 2.40	Antal barn i grundskoleåldrarna 7–15 år 2000–2016 samt prognos 2017–2020.....	81
Diagram 2.41	Antal barn och unga i gymnasieåldrarna 16–19 år 2000–2016 samt prognos 2017–2020.....	81
Diagram 2.42	Andel av lärare som trivs ganska bra eller mycket bra i sin skola.....	82
Diagram 2.43	Fördelning av lärarutbildade efter arbete inom respektive utanför skolan 2014.....	82
Diagram 2.44	Antal examina med inriktning mot pedagogik och lärarutbildning 1993–2015 samt totalt antal barn/elever i verksamhetsformerna 1993–2015 samt prognos 2016–2019.....	83
Diagram 3.1	Andelen barn i åldern 3–5 år inskrivna i förskola	87
Diagram 3.1	Andelen 6-åringar inskrivna i förskoleklass	89
Diagram 3.2	Elevutveckling i grundskolan.....	89
Diagram 3.4	Andelen elever som nådde kravnivån i nationella prov i årskurs 3	90
Diagram 3.5	Andelen elever som fått minst provbetyget E i nationella prov i årskurs 6	91
Diagram 3.6	Andelen elever som fått minst provbetyget godkänt respektive E i nationella prov i årskurs 9	92
Diagram 3.7	Andelen elever som fått minst betyget E i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i årskurs 6.....	93
Diagram 3.8	Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9.....	94
Diagram 3.9	Behörighet till något av gymnasieskolans nationella program.....	95
Diagram 3.10	Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), årskurs 5	97
Diagram 3.11	Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på	

	den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), årskurs 9.....	98
Diagram 3.12	Andelen elever av samtliga elever i obligatoriska skolformer som var inskrivna i grundsärskolan.....	99
Diagram 4.1	Elevutveckling i gymnasieskolan.....	120
Diagram 4.2	Elever i gymnasieskolan per huvudman, uppdelat på kön.....	120
Diagram 4.3	Andel elever som fått minst betyget E i nationella prov i engelska 5, matematik 1a–1c, svenska 1 och svenska som andraspråk 1 vt 2016, per kön.....	122
Diagram 4.4	Genomsnittlig betygspoäng i gymnasieskolan.....	122
Diagram 4.5	Andel elever som fått minst betyget E i engelska 5, matematik 1a–1c, svenska 1 respektive svenska som andraspråk 1 i sitt examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2500 poäng, vt 2016.....	122
Diagram 4.6	Andel nybörjare i gymnasieskolan 2009–2013 som fått slutbetyg eller som avslutat med examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng inom tre år.....	123
Diagram 4.7	Andel nybörjare i gymnasieskolan 2009–2013 som uppnått grundläggande behörighet inom tre år.....	124
Diagram 4.8	Andel nybörjare i gymnasieskolan 2013 som fått examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 poäng inom tre år, fördelade efter grundläggande behörighet eller inte och program.....	124
Diagram 4.9	Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat),.....	126
Diagram 4.10	Skillnad mellan könen (kvinnor minus män) i andel med slutförda studier 3 år efter gymnasiestart. Nybörjare i år 1 den 15 oktober 2013. Sorterad efter andel kvinnor per program.....	127
Diagram 4.11	Etableringsstatus för ungdomar som fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg, med eller utan grundläggande behörighet.....	127
Diagram 4.12	Etableringsstatus för ungdomar som gått i årskurs 3 i gymnasieskolan utan att få slutbetyg.....	127
Diagram 4.13	Etableringsstatus för ungdomar som högst läst årskurs 2 i gymnasieskolan.....	128
Diagram 4.14	Elever i gymnasiesärskolan fördelat på kön.....	129
Diagram 4.15	Elever i gymnasiesärskolan per typ av program och kön, 2016/17.....	129
Diagram 5.1	Heltidsstuderande i komvux.....	138
Diagram 5.2	Elever i komvux.....	138
Diagram 5.3	Andel kursdeltagare som slutfört, avbrutit respektive fortsatt en kurs inom komvux.....	139
Diagram 5.4	Elever i sfi.....	140
Diagram 5.5	Elever i särsvux, ht 2012–ht 2016.....	141
Diagram 6.1	Studerande i yrkeshögskolan 2016.....	147
Diagram 6.2	Andel examinerade från yrkeshögskolan 2014 som hade ett arbete året efter avslutad utbildning.....	148
Diagram 6.3	Andel examinerade från yrkeshögskolan som året efter avslutad utbildning (2015 och 2016) angett hur arbetet överensstämde med utbildningen.....	148
Diagram 7.1	Lärosätenas totala intäkter samt intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå.....	159

Diagram 7.2	Andel som har påbörjat svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder av personer födda 1981–1990 med svensk eller utländsk bakgrund.....	163
Diagram 7.3	Examina och examinerade personer	163
Diagram 7.4	Antal utresande kvinnor och män (samt totalt)	166
Diagram 7.5	Antalet nya inresande studenter 2006/07–2015/16, totalt samt uppdelat på freemover-studenter och utbytesstudenter	166
Diagram 7.6	Andelen etablerade kvinnor och män (samt totalt) ett år efter examen	168
Diagram 7.7	Intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå uppdelade på anslagsmedel och externa medel	168
Diagram 7.8	Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå från externa finansiärer 2006, 2011 och 2016, uppdelade på finansiärskategorier.....	169
Diagram 7.9	Doktorandnybörjare.....	170
Diagram 7.10	Doktorsexamina.....	170
Diagram 8.1	Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i Sverige och vissa mindre och medelstora europeiska länder	174
Diagram 8.2	Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder	175

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2018 bilda ett holdingbolag knutet till Malmö universitet och för anslaget 2:30 *Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om kapitaltillskott till bolaget på högst 1 500 000 kronor (avsnitt 10.2.30),
2. bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag på högst 600 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS) (avsnitt 10.3.1),
3. bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om medlemskap i följande konsortier för europeisk forskningsinfrastruktur, s.k. Eric-konsortier: European Advanced Translational Research Infrastructure in Medicine (EATRIS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor och European Research Infrastructure for Biomedical Imaging (Euro-Bioimaging-ERIC) med en medlemsavgift på högst 3 000 000 kronor. Vidare bemyndigas regeringen att under 2018 besluta om finansiering av de årliga medlemsavgifterna i följande angivna konsortier: Council of European Social Science Data Archives (CESSDA-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, Common Language Resources and Technology Infrastructure (CLARIN-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor, Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Biobanking and Biomolecular Resources Infrastructure (BBMRI-ERIC) med en årlig medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, European Social Survey (ESS-ERIC) med en årlig medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Joint Institute for VLBI in Europe (JIVE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor och Integrated Carbon Observation System (ICOS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 7 750 000 kronor (avsnitt 10.3.1),
4. bemyndigar regeringen att under 2018 för anslaget 3:12 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet för finansiering av idébanksmedel (avsnitt 10.3.12)
5. för budgetåret 2018 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt tabell 1.1,
6. bemyndigar regeringen att under 2018 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag

1:1	Statens skolverk	1 124 218
1:2	Statens skolinspektion	405 298
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	722 806
1:4	Sameskolstyrelsen	40 099
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	3 685 198
1:6	Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	296 950
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	4 436 000
1:8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	190 220
1:9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	102 540
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	308 985
1:11	Bidrag till vissa studier	17 525
1:12	Myndigheten för yrkeshögskolan	115 581
1:13	Statligt stöd till vuxenutbildning	2 570 034
1:14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 204 750
1:15	Upprustning av skollokaler och utemiljöer	680 000
1:16	Fler anställda i lågstadiet	2 300 000
1:17	Skolforskningsinstitutet	23 756
1:18	Praktiknära skolforskning	18 543
1:19	Bidrag till lärarlöner	4 457 100
1:20	Särskilda insatser inom skolområdet	163 418
1:21	Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	1 000 000
2:1	Universitetskanslersämbetet	144 539
2:2	Universitets- och högskolerådet	174 578
2:3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 756 305
2:4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 131 629
2:5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 066 875
2:6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 193 198
2:7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 123 478
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 564 290
2:9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 739 036
2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 630 355
2:11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 396 659
2:12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 118 416
2:13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 549 701
2:14	Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	886 763
2:15	Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	720 949
2:16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 559 586
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 161 006
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 545 942
2:19	Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	674 320
2:20	Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	385 307
2:21	Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	664 465
2:22	Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	238 163

2:23	Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 067 905
2:24	Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	335 303
2:25	Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	797 279
2:26	Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	265 079
2:27	Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	554 525
2:28	Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	244 069
2:29	Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	935 565
2:30	Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	236 817
2:31	Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	247 764
2:32	Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	96 517
2:33	Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	610 073
2:34	Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	113 742
2:35	Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	202 136
2:36	Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	50 405
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	103 938
2:38	Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	34 406
2:39	Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	501 449
2:40	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	74 480
2:41	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	432 085
2:42	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	76 988
2:43	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	455 713
2:44	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	98 016
2:45	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	393 975
2:46	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	68 748
2:47	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	397 872
2:48	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	63 057
2:49	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	309 935
2:50	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	50 523
2:51	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	364 670
2:52	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	63 124
2:53	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	162 576
2:54	Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	19 689
2:55	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	64 579
2:56	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	11 214
2:57	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	131 513
2:58	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	19 787
2:59	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	421 111
2:60	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	83 707
2:61	Försvärshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	30 076
2:62	Försvärshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	20 776
2:63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	3 344 601
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	732 248
2:65	Särskilda medel till universitet och högskolor	432 125
2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 583 230
2:67	Särskilda bidrag inom högskoleområdet	45 116
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	6 007 846

3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	360 061
3:3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	163 492
3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	947 356
3:5	Rymdstyrelsen: Förvaltning	34 464
3:6	Institutet för rymdfysik	55 428
3:7	Kungl. biblioteket	370 085
3:8	Polarforskningssekreteriatet	48 024
3:9	Sunet	49 183
3:10	Centrala etikprövningsnämnden	7 342
3:11	Regionala etikprövningsnämnder	41 377
3:12	Särskilda utgifter för forskningsändamål	99 995
4:1	Internationella program	81 589
4:2	Avgift till Unesco och ICCROM	30 886
4:3	Kostnader för Svenska Unescorådet	10 380
4:4	Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	21 043
Summa		77 965 638

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

<i>Tusental kronor</i>		Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
Anslag			
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	1 495 000	2019-2024
1:6	Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	34 000	2019
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	664 000	2019
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	205 000	2019-2021
1:14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	6 600 000	2019-2025
1:16	Fler anställda i lågstadiet	1 150 000	2019
1:18	Praktiknära skolforskning	19 000	2019-2020
1:19	Bidrag till lärarlöner	2 221 000	2019
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	17 940 000	2019-2028
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	1 810 000	2019-2023
3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	2 800 000	2019-2034
4:1	Internationella program	153 000	2019-2021
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		35 091 000	

2 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

I detta inledande kapitel ges först en beskrivning av utgiftsområdets omfattning som inkluderar statliga styrmedel, volymer och kostnader samt den internationella verksamhet som bedrivs. Därefter presenteras det övergripande målet för utgiftsområdet och de indikatorer som används för att följa upp målet. Den därpå följande resultatredovisningen innehåller två avsnitt. Det första innehåller resultat för hela utgiftsområdet och det andra en resultatredovisning gällande lärar- och förskollärsituationen i skolväsendet. Analyser, slutsatser och en bedömning av måluppfyllelsen görs separat för vart och ett av avsnitten.

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar följande områden:

- **Förskola och grundskola**
förskola
annan pedagogisk verksamhet
förskoleklass
grundskola
grundsärskola
specialskola
sameskola
fritidshem
- **Gymnasieutbildning**
Gymnasieskola
Gymnasiesärskola
- **Kommunernas vuxenutbildning**
kommunal vuxenutbildning (komvux)
särskild utbildning för vuxna (särsvux)

- **Eftergymnasial yrkesutbildning**
utbildning inom yrkeshögskolan
vissa andra utbildningar med enskilda huvudmän
- **Universitet och högskolor**
högskoleutbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt forskning vid universitet och högskolor med staten som huvudman och enskilda utbildningsanordnare inom högskoleområdet, dock ej Sveriges lantbruksuniversitet som ingår i utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och delar av utbildning och forskning vid Försvarshögskolan som ingår i utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap
- **Forskning**
statlig finansiering av forskning och forskningsmyndigheter

I utgiftsområdet ingår även myndigheter inom skol- och vuxenutbildningsområdet, det eftergymnasiala yrkesutbildnings- och högskoleområdet samt vissa myndigheter inom forskningsområdet. Vidare ingår medlemsavgifter till Unesco, verksamheten vid Svenska Unescorådet och finansieringen av internationella kunskapsmätningar och utbildningsstatistik.

Den verksamhet som bedrivs inom utgiftsområdet har flera olika huvudmän. Både kommuner och enskilda kan vara huvudmän för förskola, fritidshem, annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och yrkeshög-

skolan medan enbart kommuner kan vara huvudmän för komvux och särvox. Landsting får under vissa förutsättningar vara huvudmän för vissa utbildningar. Staten är huvudman för specialskolan och sameskolan. Staten är också huvudman för universitet och högskolor, men det finns också ett antal enskilda utbildningsanordnare inom högskoleområdet.

Statliga styrmedel och insatser

Som har nämnts ovan varierar huvudmannaskap för olika verksamheter och skolformer inom utgiftsområdet. Även finansieringsformerna varierar. Statens styrmedel, mål- och resultatstyrning och de statliga insatserna består av nedanstående inslag.

Statlig finansiering

Ett första styrmedel utgörs av den statliga finansieringen. Högskolesektorn och yrkeshögskolan finansieras till övervägande del genom direkta statliga anslagsmedel. Anslagen avser statlig verksamhet och bidrag till vissa enskilda utbildningsanordnare samt i yrkeshögskolans fall bidrag för statlig, kommunal och enskild verksamhet. Anslagen för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå är huvudsakligen prestationsrelaterade, med undantag för Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan. Ersättningen är olika stor beroende på utbildningsområde. Prestationen varierar också. Anslagen inom utgiftsområdet används också för forskning och utbildning på forskarnivå vid universitet och högskolor och vid vissa enskilda utbildningsanordnare, genom i första hand direkta anslag samt medel till anslagsfinansierade forskningsråd.

Barn- och ungdomsutbildningen och kommunernas vuxenutbildning finansieras i huvudsak med kommunernas skattemedel, men även med det generella statliga bidraget. Den statliga styrningen i perspektivet finansiering sker i detta fall framför allt genom de riktade statsbidragen till kommunerna.

Reglering och uppställda mål

För utgiftsområdet fastställs mål och tas beslut om lagar och andra författningar.

Det övergripande målet för utgiftsområdet redovisas i avsnitt 2.3. Målen för de olika verksamhetsområdena redovisas inom respektive verksamhetsområdes resultatredovisning.

För skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet för barn och ungdomar, komvux och särvox gäller skollagen (2010:800), förordningar som reglerar de olika skolformerna och andra författningar. För yrkeshögskolan gäller lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. För statliga universitet och högskolor gäller främst högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100) och förordningen (2010:543) om anmälningsavgift och studieavgift vid universitet och högskolor samt förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor. På högskoleområdet finns det en särskild lag för enskilda utbildningsanordnare, lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, som hänvisar till vissa krav på utbildningen i högskolelagen för att få och behålla examenstillstånd. Inom området forskningens infrastruktur finns myndigheten Kungl. Biblioteket som ansvarar för insamlande, bevarande och tillhandahållande av material enligt lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument och lagen (2012:492) om pliktexemplar av elektroniskt material.

Uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och granskning

Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Myndigheten för yrkeshögskolan och Universitetskanslersämbetet har uppföljnings- eller granskningsansvar. Barn- och elevombudet BEO är en del av Skolinspektionen och företräder barn och elever. Skolverket, Myndigheten för yrkeshögskolan och Universitetskanslersämbetet har ansvaret för huvuddelen av statistiken inom sina respektive områden. Statistiska centralbyrån svarar för övrig utbildnings- och forskningsstatistik.

De först nämnda myndigheterna, förutom Skolinspektionen, har samtliga ett uppföljnings- och utvärderingsansvar inom sina respektive områden. Skolor, förskolor, fritidshem och huvudmän ska dokumentera sitt kvalitetsarbete. Universitetens och högskolornas kvalitetsarbete är enligt högskolelagen ett ansvar för lärosätena. Universitetskanslersämbetet utvärderar löpande utbildningar vid alla universitet och högskolor. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) ska inom ramen för sitt uppdrag utvärdera effekter av olika reformer

och åtgärder inom utbildningsväsendet samt effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet.

Skolforskningsinstitutet bidrar till kvalitets- säkring av skolans verksamhet genom att systematiskt sammanställa och sprida forskningsresultat.

Tillsyn och tillståndsprövning

Skolinspektionen har ansvar för tillsyn över skolväsendet, huvuddelen av de särskilda utbildningsformerna och annan pedagogisk verksamhet. Myndigheten genomför regelbundet tillsyn i hela landet. Vidare ingår prövning av ansökningar i myndighetens uppgifter, vilket framför allt innebär godkännande av enskilda huvudmän för bl.a. grundskolor och motsvarande skolformer, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor. I myndighetens ansvar ingår kvalitetsgranskning av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet m.m.

Myndigheten för yrkeshögskolan har tillsynsansvar över främst utbildningarna inom yrkeshögskolan.

Inom universitets- och högskolesektorn utövar Universitetskanslersämbetet tillsyn. Myndigheten yttrar sig till regeringen i ärenden om tillstånd för enskilda utbildningsanordnare att utfärda examina. Myndigheten beslutar också om examenstillstånd för utbildning på grundnivå och avancerad nivå för statliga universitet och högskolor. För konstnärlig utbildning på forskarnivå beslutar Universitetskanslersämbetet om examenstillstånd både för statliga universitet och för statliga högskolor. För annan utbildning på forskarnivå beslutar Universitetskanslersämbetet om examenstillstånd för statliga högskolor, medan universitet enligt högskolelagen själva får utfärda examina för annan utbildning på forskarnivå än konstnärlig utbildning. När det gäller Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan föreskriver dock regeringen om vilka examina som får utfärdas.

Utvecklingsinsatser

Skolverket ska stödja kommuner och andra huvudmän i deras utbildningsverksamhet och andra

pedagogiska verksamheter samt bidra till att förbättra deras förutsättningar att arbeta med utveckling av verksamheten för ökad måluppfyllelse inom barn- och ungdomsutbildning samt vuxenutbildning. Myndigheten för yrkeshögskolan ska främja utvecklingen av bl.a. utbildningarna inom yrkeshögskolan och utbildningarnas kvalitet. Inom högskoleutbildning och forskning ska ett kontinuerligt utvecklingsarbete bedrivas vid universitet och högskolor.

2.1.1 Volymer

Den största verksamheten inom utgiftsområdet, sett till antalet elever, är grundskolan där omkring 1 024 000 elever gick under läsåret 2016/17 (se tabell 2.1). Elevantalet har sedan sex år tillbaka ökat i en för varje år allt snabbare takt. Under det senaste året uppgick ökningen till 4 procent. SCB:s befolkningsprognoser tyder på att antalet elever kommer att fortsätta att stiga med totalt 20 procent fram till mitten av 2030-talet.

Den näst största verksamheten är förskolan där antalet barn uppgår till 501 000. Antalet barn har under de två senaste åren ökat med 3 procent. I likhet med grundskolan förväntas barnantalet av demografiska skäl fortsätta att öka under de närmast kommande åren.

Den tredje största verksamheten är fritidshemmen. Där har antalet elever ökat kontinuerligt ända sedan 2006. Ökningen under det senaste året uppgår även där till 3 procent.

Antalet elever i gymnasieskolan, som uppgår till 344 000, ökade under förra året för första gången på åtta år. Ökningen uppgick till 6 procent. Befolkningsprognoserna tyder på att antalet elever kommer att fortsätta att öka under de närmast kommande åren. Könsfördelningen inom gymnasieskolan har tidigare stadigt legat kring 52 procent pojkar och 48 procent flickor. Under 2015 ökade andelen pojkar till 53 procent varefter den ökade med ytterligare 2 procentenheter till nästan 55 procent 2016.

Antalet elever i förskoleklass, som 2016 uppgick till 123 000, har ökat kontinuerligt under en lång följd av år. Ökningen under det senaste året uppgick till 5 procent.

Tabell 2.1 Antal inskrivna flickor och pojkar i förskola, grundskola, gymnasieskola, sarskola, specialskola och på fritidshem

Antal elever per läsår, procentuell fördelning flickor och pojkar

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Förskola	416 941	432 586	446 080	457 996	472 161	482 309	489 275	485 721	493 609	501 013
Andel flickor	48,6%	48,5%	48,5%	48,5%	48,4%	48,4%	48,5%	48,5%	48,5%	48,4%
Andel pojkar	51,4%	51,5%	51,5%	51,5%	51,6%	51,6%	51,5%	51,5%	51,5%	51,6%
Pedagogisk omsorg	27 887	24 703	22 114	20 438	19 397	18 064	16 348	14 681	13 654	12 551
Andel flickor	49,6%	50,2%	50,2%	50,0%	49,7%	49,8%	49,2%	49,6%	49,6%	49,8%
Andel pojkar	50,4%	49,8%	49,8%	50,0%	50,3%	50,2%	50,8%	50,4%	50,4%	50,2%
Förskoleklass¹	93 361	97 570	100 248	103 486	103 900	107 635	109 915	113 549	116 267	122 790
Andel flickor	48,5%	48,8%	48,7%	48,5%	48,7%	48,6%	48,5%	48,5%	48,6%	48,5%
Andel pojkar	51,5%	51,2%	51,3%	51,5%	51,3%	51,4%	51,5%	51,5%	51,4%	51,5%
Grundskola¹	935 719	906 050	891 596	886 346	888 500	899 022	920 829	949 303	985 459	1 023 804
Andel flickor	48,8%	48,7%	48,7%	48,7%	48,7%	48,7%	48,7%	48,6%	48,5%	48,3%
Andel pojkar	51,2%	51,3%	51,3%	51,3%	51,3%	51,3%	51,3%	51,4%	51,5%	51,7%
Grundsarskola	13 884	13 261	12 673	12 115	10 791	9 643	9 346	9 709	9 774	9 944
Andel flickor	39,7%	39,5%	39,0%	39,0%	38,5%	38,6%	38,9%	39,7%	39,2%	38,9%
Andel pojkar	60,3%	60,5%	61,0%	61,0%	61,5%	61,4%	61,1%	60,3%	60,8%	61,1%
Specialskola	514	516	500	501	501	457	478	502	553	640
Andel flickor	46,5%	45,2%	43,0%	44,5%	46,1%	43,8%	43,7%	42,4%	39,2%	40,5%
Andel pojkar	53,5%	54,8%	57,0%	55,5%	53,9%	56,2%	56,3%	57,6%	60,8%	59,5%
Sameskola²	182	156	166	184	184	190	196	184	206	180
Andel flickor	47,3%	48,7%	45,8%	47,3%	52,7%	55,8%	46,4%	44,0%	51,0%	42,8%
Andel pojkar	52,7%	51,3%	54,2%	52,7%	47,3%	44,2%	53,6%	56,0%	49,0%	57,2%
Fritidshem	334 563	346 130	357 622	378 488	396 598	411 255	425 945	444 395	461 871	478 021
Andel flickor	48,1%	48,2%	48,3%	48,2%	48,4%	48,4%	48,3%	48,2%	48,2%	48,3%
Andel pojkar	51,9%	51,8%	51,7%	51,8%	51,6%	51,6%	51,7%	51,8%	51,8%	51,7%
Gymnasieskola	390 058	396 336	394 771	385 712	369 083	351 641	330 196	323 670	323 141	343 911
Andel flickor	48,5%	48,5%	48,3%	48,4%	48,2%	48,1%	47,9%	47,7%	47,2%	45,2%
Andel pojkar	51,5%	51,5%	51,7%	51,6%	51,8%	51,9%	52,1%	52,3%	52,8%	54,8%
Gymnasiesarskola	8 693	9 339	9 412	9 280	9 034	8 778	7 721	7 006	6 410	5 920
Andel flickor	41,5%	41,9%	41,5%	41,8%	41,0%	40,7%	40,4%	39,9%	40,0%	40,3%
Andel pojkar	58,5%	58,1%	58,5%	58,2%	59,0%	59,3%	59,6%	60,1%	60,0%	59,7%

¹ Exklusive sameskolan.² Inklusive förskoleklass.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Inom skolans och förskolans område bedrivs också ett antal mindre omfattande verksamheter. Ett exempel är pedagogisk omsorg inom vilken antalet barn kontinuerligt minskat sedan mitten av 1990-talet (se tabell 2.1). Antalet var läsåret 2015/16 nere på 12 500 och fördelningen mellan pojkar och flickor har sedan lång tid tillbaka varit i stort sett helt jämn. Minskningen av det totala antalet barn mellan 2015/16 och 2016/17 uppgick till 8 procent. En annan verksamhet som bedrivs inom området är grund- och gymnasie-

sarskolan. Cirka 60 procent av eleverna utgörs där av pojkar och cirka 40 procent av flickor, andelarna har varit i stort sett oförändrade under en lång följd av år. Inom grundsarskolan har det inte skett någon större förändring av antalet elever under de senaste åren. Däremot har antalet elever inom gymnasiesarskolan minskat under en lång följd av år. Minskningen av elevantalet mellan 2015/16 och 2016/17 uppgick till 8 procent.

Tabell 2.2 Antalet inskrivna kvinnor och män i den kommunala vuxenutbildningen

Antalet helårsstudenter per kalenderår respektive läsår, procentuell fördelning kvinnor och män

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå	198 732	176 968	187 135	195 254	198 172	189 567	196 678	216 251	214 811	221 622
Andel kvinnor	66,8%	66,5%	63,8%	63,3%	64,0%	64,2%	63,4%	62,9%	62,3%	61,8%
Andel män	33,2%	33,5%	36,2%	36,7%	36,0%	35,8%	36,6%	37,1%	37,7%	38,2%
	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Särvux	4 990	4 907	4 868	4 835	4 733	4 570	4 299	4 245	4 083	3 880
Andel kvinnor	48,7%	48,3%	48,5%	49,4%	49,3%	48,9%	48,9%	49,8%	48,6%	49,4%
Andel män	51,3%	51,7%	51,5%	50,6%	50,7%	51,1%	51,1%	50,2%	51,4%	50,6%
Svenska för invandrare	73 082	82 110	91 237	96 136	102 434	107 827	113 613	124 750	138 386	150 142
Andel kvinnor	56,7%	56,5%	57,4%	57,3%	57,6%	57,5%	56,7%	54,3%	52,3%	50,8%
Andel män	43,3%	43,5%	42,6%	42,7%	42,4%	42,5%	43,3%	45,7%	47,7%	49,2%

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den största verksamheten inom den kommunala vuxenutbildningen är den utbildning som bedrivs på grundläggande och gymnasial nivå. Där studerade drygt 220 000 elever 2016 (se tabell 2.2). Antalet har ökat med cirka 7 000 personer under det senaste året. Den näst största verksamheten är svenska för invandrare som kontinuerligt ökat i omfattning sedan början av

2000-talet och under senare år i en accelererande takt. Under läsåret 2015/16 ökade antalet med 8 procent till 150 000 elever. Särvux däremot som endast har cirka 4 000 elever har minskat under en lång följd av år. Under det senaste året uppgick minskningen till 5 procent.

Tabell 2.3 Antalet inskrivna kvinnor och män i eftergymnasial utbildning

Antalet helårsstudenter per kalenderår respektive läsår, procentuell fördelning kvinnor och män

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Yrkeshögskola	33 687	36 654	39 339	41 565	42 475	40 713	42 535	44 764	46 464	47 828
Andel kvinnor	54,6%	55,3%	53,6%	52,2%	51,1%	51,4%	51,7%	52,1%	51,9%	52,2%
Andel män	45,4%	44,7%	46,4%	47,8%	48,9%	48,6%	48,3%	47,9%	48,1%	47,8%
	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Universitet och högskola	276 425	277 896	300 163	315 793	312 814	304 482	298 533	295 439	294 441	293 902
Andel kvinnor	59,1%	59,2%	58,5%	57,9%	58,3%	58,8%	58,8%	58,7%	58,8%	58,9%
Andel män	40,9%	40,8%	41,5%	42,1%	41,7%	41,2%	41,2%	41,3%	41,2%	41,1%
Forskarutbildning	17 903	17 560	17 724	18 385	18 814	19 559	19 564	19 336	18 443	18 012
Andel kvinnor	49,0%	49,1%	49,1%	48,6%	48,5%	48,4%	47,8%	47,5%	47,1%	47,2%
Andel män	51,0%	50,9%	50,9%	51,4%	51,5%	51,6%	52,2%	52,5%	52,9%	52,8%

Källa: Statistiska centralbyrån.

Flest studerande inom eftergymnasial utbildning finns på universitet och högskolor. Antalet studenter där har dock minskat kontinuerligt sedan 2010 och var 2016 nere i 294 000 (se tabell 2.3). Andelen kvinnor uppgick till 59 procent och andelen män till 41 procent, andelar som varit i stort sett oförändrade under den senaste tioårsperioden. Även antalet studerande inom forskarutbildningen har minskat, i detta fall med 8 procent jämfört med 2013 då antalet var som

störst. Antalet uppgick 2016 till 18 000. Andelen kvinnor har minskat från 49 procent 2009 till 47 procent 2016. Antalet studerande på yrkeshögskolan, som uppgick till 48 000, har däremot ökat kontinuerligt sedan 2012. Ökningen mellan 2015 och 2016 var 3 procent. Andelen kvinnor uppgick till 52 procent, en minskning med 3 procentenheter jämfört med 2008 då andelen var som störst.

Tabell 2.4 Antalet anställda forskare och undervisande personal på universitet och högskola, helårsekvivalenter

Antalet personer, procentuell fördelning kvinnor och män

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Universitet och högskolor	23 600	24 000	25 100	26 500	28 000	27 900	28 500	29 100	29 200	29 400
Andel kvinnor	41,2%	41,6%	42,1%	42,7%	43,2%	43,3%	43,6%	44,0%	44,2%	44,5%
Andel män	58,8%	58,4%	57,9%	57,3%	56,8%	56,7%	56,4%	56,0%	55,8%	55,5%
varav professorer	4 100	4 200	4 400	4 500	4 800	4 900	5 000	5 100	5 100	5 100
Andel kvinnor	18,1%	18,9%	19,9%	21,4%	22,7%	23,9%	24,3%	24,9%	26,0%	27,1%
Andel män	81,9%	81,1%	80,1%	78,6%	77,3%	76,1%	75,7%	75,1%	74,0%	72,9%

Källa: Statistiska centralbyrån.

Bland anställda vid universitet och högskolor var 29 000 forskare och undervisande personal 2016, av vilka 5 100 var professorer (se tabell 2.4). Antalet forskare och undervisande personal har ökat något under senare år samtidigt som antalet studenter, som tidigare redovisats, minskat, vilket lett till att lärar- och forskartätheten ökat. Andelen kvinnor bland den forskande och undervisande personalen har ökat kontinuerligt under de senaste tio åren men den är fortfarande betydligt lägre än andelen män. Även andelen kvinnor bland professorerna har ökat men den uppgick trots det endast till 27 procent 2016.

Utvecklingen vad gäller antalet anställda inom förskolan, förskoleklass, fritidshem, grundskolan, gymnasieskolan, särskolan, specialskolan, sameskolan och de kommunala vuxenutbildningarna redovisas i avsnitt 2.5. Där redovisas också hur personaltätheten utvecklats och hur könsfördelningen ser ut bland de anställda inom olika skolformer.

När personaluppgifterna om skolväsendet vägs samman med uppgifterna från universitet och högskolor framkommer ett tydligt mönster som visar att könsfördelningen bland de anställda inom olika utbildningsformer på ett tydligt sätt är kopplad till utbildningsnivå. Ju högre utbildningsnivå desto lägre andel kvinnor. Inom förskolan är 96 procent kvinnor, i förskoleklass 93 procent, i grundskolan 76 procent och i gymnasieskolan 51 procent. Vid universitet och högskolor utgör kvinnorna 45 procent av den undervisande och forskande personalen och bland professorer utgör de, som nämnts, endast 27 procent. Inom kommunernas vuxenutbildning, som inte kan kategoriseras utifrån nivå på samma sätt som ovan nämnda utbildningar, uppgår andelen kvinnor till 81 procent och inom särskolan uppgår den till 79 procent.

Det har under de senaste tio åren skett en liten minskning av skillnaderna mellan andelen kvinnor och män. Andelen män inom förskolan har ökat något samtidigt som andelen kvinnor inom högskolan ökat. Parallellt med denna utveckling ökar, totalt sett, andelen kvinnor inom utbildningssektorn.

Tabell 2.5 Totala kostnader för utbildningsväsendet

Miljarder kronor

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Förskola ¹	56,5	59,8	62,2	65,1	68,2	71,7
Pedagogisk omsorg ¹	2,0	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5
Fritidshem ¹	13,3	13,6	14,3	15,1	16,0	17,1
Öppen verksamhet	0,53	0,58	0,57	0,59	0,62	0,69
Förskoleklass	5,2	5,4	5,6	6,0	6,4	6,8
Grundskola	80,2	83,2	86,5	90,9	97,0	106,7
Gymnasieskola ²	37,7	37,4	36,6	36,4	37,0	39,7
Svenska utlands- skolor ³	0,13	0,12	0,11	0,11	0,13	0,12
Grundsärskola	4,2	4,1	4,0	4,1	4,2	4,5
Gymnasiesärskola	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9	2,9
Specialskola	0,48	0,48	0,46	0,45	0,47	0,48
Vuxenutbildning ⁴	6,0	6,1	6,3	6,7	7,3	8,0
Studieförbund	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8
Folkhögskolor ⁵	3,0	3,0	3,1	3,2	3,2	3,4
YH och KY ⁶	1,5	1,3	1,5	1,5	1,7	1,7
Universitet och högskolor ⁷	58,4	60,7	62,5	64,4	66,9	69,0
Studiestöd ⁸	21,5	20,7	20,2	19,6	19,0	18,7
Summa	297	305	312	323	336	357
Andel av BNP i procent⁹	8,1	8,3	8,3	8,2	8,0	8,2

¹ Nettokostnad exklusive avgifter.² Inklusiva skolskjuts, reseersättning och inackordering.³ Omräknade kostnader baserat på antalet elever i reguljär utbildning.⁴ Inkluderar vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, sårvox och sfi.⁵ Resultatredovisning för folkhögskolorna återfinns under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, avsnitt 17 Folkbildning.⁶ Yrkehögskolan och kvalificerad yrkesutbildning.⁷ Inkluderar forskning och utbildning på forskarnivå.⁸ Inkluderar studiebidrag och studiemedlems bidragsdel samt kostnaderna för räntesubventioner, avskrivningar och statlig ålderspensionsavgift. Resultatredovisning för studiestöd återfinns under utgiftsområde 15 Studiestöd.⁹ De redovisade andelarna har minskat med ungefär en halv procentenhet jämfört med uppgifter i budgetpropositionen för 2014 och tidigare till följd av revideringar och EU-harmoniseringar som genomförts av nationalräkenskaper.

Anm.: Redovisningen omfattar inte polisprogrammet, försvarsmaktens utbildningar, arbetsmarknads- och personalutbildning samt övrig utbildning hos privata utbildningsanordnare. Uppgifterna redovisas i löpande priser.

Källa: Statistiska centralbyrån.

De totala kostnaderna för utbildningsväsendet uppgår till ca 360 miljarder kronor (se tabell 2.5). Det motsvarar 8,2 procent av BNP. Andelen av BNP som investeras i utbildning har legat på en, i stort sett, konstant nivå sedan 2011.

Den enskilt mest kostnadskrävande verksamheten är grundskolan följt av förskolan samt universitet och högskolor. Den underliggande demografiska utvecklingen har lett till att kostnadsökningarna har varit stora inom framför allt förskolan och grundskolan. Kostnaderna för för- och grundskolan, men även gymnasieskolan, förväntas, av demografiska skäl, fortsätta att öka under de närmast kommande åren.

Kostnaderna för universitet och högskolor har ökat något under den i tabell 2.5 återgivna perioden samtidigt som antalet studenter, som tidigare beskrivits, minskat.

2.1.2 Internationellt samarbete

Inom utgiftsområdet bedrivs en omfattande internationell verksamhet. Den bidrar till att öka kvaliteten i utbildning och forskning och till att ge kunskap om och förståelse för andra länder och deras kulturer. Internationellt lyfts utbildningens och forskningens betydelse fram i flera sammanhang. Genom dialog och erfarenhetsutbyte skapas bättre förutsättningar för att möta gemensamma utmaningar. Agenda 2030 genomsyrar arbetet i flera internationella organisationer. Det internationella samarbetet sker främst inom nedanstående internationella organisationer och samarbeten.

Nordiska ministerrådet

Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) har ansvar för Nordiska ministerrådets samarbete inom utbildnings- och forskningspolitiken. MR-U koordinerar dessutom ministerrådets samarbete inom språk- och digitaliseringspolitik.

NordForsk (en organisation under Nordiska ministerrådet) koordinerar nordiskt samarbete om forskning och forskningsinfrastruktur. Målet är att främja kvalitet och effektivitet samt relevans inom det nordiska forskningssamarbetet. NordForsk ska främst utforma initiativ utifrån de nationella forskningsfinansierande organens prioriteringar. Förslag till initiativ kan också initieras av forskningsvärlden och Nordiska ministerrådet. Samarbetet ska kunna omfatta såväl grundforskning som mer praktiskt tillämpade inriktningar.

NordForsk har under 2016 fortsatt arbetet med flera samfinansierade programsatsningar: forskningsprogrammet inom utbildningsforskning, eScience, samhällets säkerhet, Arktis, hälsa och välfärd, könsbalans i forskningen, grön tillväxt och neutronforskning. Dessutom arbetar NordForsk med samarbetet inom register- och biobanker, interventionsforskning, tillgång och användning av nordisk registerdata och en stärkt infrastruktur. NordForsk har vidare inlett

arbetet med ett forskningsprogram om integration i ljuset av den aktuella flyktingsituationen i Norden.

Nordplus är Nordiska ministerrådets största utbildningsprogram inom livslångt lärande som ger stöd till både mobilitets-, nätverks- och projektverksamhet. Nordplus ska bidra till att utveckla utbildningarna i Norden och Baltikum och till att främja nordisk-baltisk språk- och kulturförståelse. Nordplus innefattar fem olika utbildningsprogram och antalet ansökningar ökar för varje år. Varje år får över 7 000 elever och studerande samt drygt 2 000 lärare möjlighet att delta i Nordplus utbytesprogram i ett annat nordiskt eller baltiskt land.

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) är Nordiska ministerrådets rådgivande och samordnande organ i barn- och ungdomspolitiska frågor. Barn och unga är en prioriterad målgrupp i Nordiska ministerrådet och ett viktigt politikområde i de nordiska länderna och de självstyrande områdena. Under 2017 finns i likhet med 2016 medel motsvarande 4 050 000 danska kronor avsatta för projekt som bedrivs av barn- och ungdomsorganisationer.

Det nordiska språksamarbetet ska bidra till att stärka förståelsen mellan danska, norska och svenska – både i tal och skrift. Språksamarbetet ska dessutom bidra till att stödja nationella insatser i uppföljningen av Deklarationen om nordisk språkpolitik (Språkdeklarationen). Detta ska uppnås genom att stärka koordineringen mellan aktiviteter och genom en tydlig koppling till de politiska prioriteringarna. Särskild vikt läggs vid barn och unga.

EU

Utbildningssamarbetet

På utbildningsområdet har EU enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) befogenhet att främja samarbetet mellan medlemsstaterna men har inte befogenhet att harmonisera lagstiftningen. Dessa främjande insatser ska ha som mål att bl.a. främja rörligheten för studerande och lärare.

Erasmus+

Erasmus+ är Europeiska unionens program för främjande av internationellt samarbete och utbyte inom utbildning, ungdom och idrott för perioden 2014–2020. Det är inte bara projekt

och utbytesverksamhet som finansieras av Erasmus+ utan också utvecklandet av olika databaser, webbverktyg, policyåtgärder, nätverk m.m. Alla de aktiviteter och insatser som initieras inom ungdoms- och utbildningsområdet finansieras inom ramen för programmet. Målgruppen för programmet är alla nivåer av utbildning, allt från förskola till universitet och högskola och alla former av lärande, dvs. såväl formellt som icke-formellt och informellt samt ungdoms- och idrottsorganisationer.

Utbildning 2020-strategin

Utbildning 2020-strategin utgör ramen för utbildningssamarbetet. Strategin hjälper länderna att utbyta bästa praxis, lära av varandra och samla in och sprida information. Det arbetet utförs i sex olika arbetsgrupper där experter från medlemsstaterna deltar. Genom utbildningsstrategin satte EU-länderna 2009 upp fyra gemensamma mål för 2020:

- se till att livslångt lärande och rörlighet i utbildningssyfte blir verklighet,
- förbättra utbildningens kvalitet och resultat,
- främja rättvisa, social sammanhållning och aktivt medborgarskap, och
- stimulera kreativitet, innovation och entreprenörskap inom all utbildning.

Europa 2020-strategin

Europa 2020-strategin, som antogs 2010, innehåller övergripande mål på EU-nivå inom fem områden varav två mål (ett av dem är tudelat) berör utbildnings- och forskningsfrågor. Utbildning och forskning utgör därmed en viktig del av uppföljningen av Europa 2020-strategin inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

Forskningssamarbetet

Det europeiska forskningssamarbetet finansieras genom ett ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020, som omfattar perioden 2014–2020. Horisont 2020 antogs i ett ordinarie lagstiftningsförfarande i slutet av 2013. Programmet genomförs genom fleråriga arbetsprogram. Det sista, som ska täcka de tre åren 2018–2020, kommer att beslutas under hösten 2017. Kommissionen har redan börjat planera för det nionde ramprogrammet som startar 2021.

I december 2016 kom den senaste rapporten från EU-kommissionen om hur Europeiska forskningsrådet (ERA) utvecklas. Den är baserad på 24 överenskomna indikatorer som mäter utvecklingen på olika områden av ERA. Rapporten visar att mycket har hänt för att utveckla ERA, även om en del utmaningar kvarstår. Den ERA-färdplan som antogs 2015 kompletteras genom de nationella färdplaner som tas fram av medlemsstaterna, som på det sättet tar större ansvar för ERA än tidigare, enligt rapporten.

Rymdsamarbetet

På rymdområdet har EU enligt EUF-fördraget befogenhet att främja gemensamma initiativ, stödja forskning och teknisk utveckling samt samordna ansträngningar för utforskning och utnyttjande av rymden. EU har inte befogenhet att harmonisera lagstiftning på området. Målen för samarbetet är att främja vetenskapligt och tekniskt framåtskridande, industriell konkurrenskraft och genomföra övergripande politik genom att ta fram en europeisk rymdpolitik, vilket kan innefatta ett europeiskt rymdprogram. EU ska också etablera lämpliga relationer med den europeiska rymdorganisationen ESA.

Europarådet

Europarådet arbetar med att främja respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Inom utbildningsområdet arbetar Europarådet med att säkerställa rätten till utbildning av god kvalitet för alla. Europarådets utbildningsprogram grundar sig på Europeiska kulturkonventionen och Konventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen samt rekommendationer som antas av Europarådets ministerkommitté.

Europarådets utbildningsprogram 2017–2018 syftar till att stödja beslutfattare och aktörer inom utbildningsområdet att möta utmaningar förenade med populism. Programmet innehåller insatser för att främja att skolan är en trygg och säker studiemiljö samt för att stärka elevers färdigheter och kvalifikationer för livet i en demokrati. Programmet inkluderar även satsningar på digital medborgarskapsutbildning och utbildning för nyanlända elever och flyktingar. Den digitala medborgarutbildningen inkluderar kunskaper

om mobbning, integritet, datasäkerhet, digitala resurser m.m.

Bolognaprocessen

Bolognaprocessen är ett mellanstatligt samarbete på högskoleområdet och omfattar 48 europeiska länder. Syftet är att främja rörlighet, anställningsbarhet och Europas konkurrenskraft. Vid ministerkonferensen i Jerevan 2015 beslutades en ny kommuniké som ligger till grund för arbetet inför nästa ministerkonferens 2018 i Paris.

I kommunikén formuleras en ny vision för samarbetet inom det Europeiska området för högre utbildning (EHEA). Tonvikten ligger på universitets och högskolors roll när det gäller att möta gemensamma samhällsutmaningar såsom ekonomisk kris och arbetslöshet, extremism och radikaliseringsring. Inom samarbetet bör rörligheten för studenter och tidigare studenter förenklas ytterligare. Högre utbildning bör bidra till att utveckla demokratiska samhällen med möjlighet för alla invånare att ta del av utbildning. Universitet och högskolor bör stödjas i att stärka interkulturell förståelse, kritiskt tänkande, politisk och religiös tolerans, jämställdhet och demokratiska värderingar. I kommunikén understryks bl.a. behovet av att skydda akademisk frihet och studentinflytande. Dessutom ges kopplingen mellan forskning och utbildning stor vikt.

OECD

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har en betydelsefull roll när det gäller analys av medlemsländernas utbildningssystem och forskningssatsningar. Kärnan i verksamheten på utbildningsområdet utgörs av jämförande internationell statistik, indikatorer, analyser och tematiska studier. På forskningsområdet utgörs kärnan i verksamheten av statistiska jämförelser mellan ländernas forskning och genom att OECD antar rekommendationer om forskningssatsningar.

Sverige deltar i flera av OECD:s återkommande internationella kunskapsmätningar. Bland annat deltar Sverige i Programme for International Student Assessment (PISA). PISA är en studie som syftar till att undersöka i vilken grad respektive lands utbildningssystem bidrar

till att 15-åriga elever är rustade att möta framtiden när det gäller kunskaper i matematik och naturvetenskap och läsförmåga.

Sverige deltar också i Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC), som inrättades 2008. PIAAC mäter den vuxna befolkningens förmågor inom områdena läsförståelse, räkneförmåga och problemlösning i datormiljö. Det är den mest omfattande internationella studien som har genomförts i sitt slag. De första resultaten publicerades 2013 och möjliggör internationella jämförelser inom de testade områdena.

Unesco

Unesco är FN:s fackorgan för samarbete inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation med 195 medlemsländer. Unescos största programområde är utbildning där Unesco bl.a. är ansvarigt för den globala samordningen av mål 4 i Agenda 2030 om likvärdig och kvalitativ utbildning för alla. Sveriges engagemang i Unesco tar sin utgångspunkt i regeringens Strategi för Sveriges samarbete med Unesco 2014–2017 (U2014/00867/IS). Strategin har fem övergripande prioriteringar: utbildning för alla, utbildning för hållbar utveckling, tillgång till rent vatten, yttrandefrihet och reformering av Unesco. Alla svenska ställningstaganden i Unesco ska baseras på demokrati och jämställdhet mellan kvinnor och män. År 2013–2017 sitter Sverige i Unescos styrelse.

Sverige deltar aktivt i flera av Unescos program framför allt inom prioriterade områden som yttrandefrihet och journalisters säkerhet, jämställdhet och kampen mot kulturförstörelse. Svenska representanter är också invalda i styrelserna för Unescos program information för alla (IFAP), Unescos biosfärsprogram (MAB), Unescos statistikinstitut (UIS) och Unescos institut för livslångt lärande (UIL).

Unescos budget består av medlemsländernas medlemsavgifter och extrabudgetärt stöd från länder, utvecklingsbanker och FN-organ. Sverige tillhör en av de största givarna av extrabudgetärt stöd till Unesco. Sverige har drivit på för att Unesco ska införa ett integrerat budgetramverk och strukturerade finansieringsdialoger mellan de stora extrabudgetära givarna, vilket också genomförs under 2017.

Alla Unescos medlemsländer ska, enligt Unescos stadgar, ha en nationalkommission som länk mellan landets regering och Unesco. Sveriges nationalkommission är kommittén Svenska Unescorådet (dir. 2013:123). Ledamöterna i Svenska Unescorådet är verksamma inom Unescos ansvarsområden. Svenska Unescorådets uppdrag är bl.a. att bistå regeringen med råd, underlag och förslag i frågor som rör Unescos verksamhet samt informera och skapa intresse i Sverige för Unescos verksamhet. Detta görs bl.a. genom samarbete med myndigheter och organisationer samt genom att sprida information om Unesco, anordna seminarier och uppmärksamma aktuella frågor inom Unescos mandat.

2.2 Utgiftsutveckling

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Budget 2017 ¹	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
<i>Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning</i>						
1:1 Statens skolverk	619	1 056	1 032	1 124	1 095	1 107
1:2 Statens skolinspektion	399	410	408	405	424	430
1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	689	711	711	723	734	750
1:4 Sameskolstyrelsen	38	43	41	40	36	37
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	2 044	3 511	3 100	3 685	2 904	2 848
1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	387	263	243	297	316	325
1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	4 609	4 630	4 488	4 436	4 195	3 695
1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	183	195	189	190	188	188
1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	91	91	94	103	104	106
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	277	295	135	309	314	294
1:11 Bidrag till vissa studier	18	18	17	18	18	18
1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan	104	107	110	116	119	125
1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning	1 087	1 454	1 274	2 570	2 732	2 582
1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	1 969	2 162	2 009	2 205	2 487	2 815
1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer	60	480	172	680		
1:16 Fler anställda i lågstadiet	1 315	2 300	2 276	2 300	1 971	1 971
1:17 Skolforskningsinstitutet	31	23	24	24	24	25
1:18 Praktisknära skolforskning		18	18	19	19	19
1:19 Bidrag till lärarlöner	2 581	4 442	4 095	4 457	4 457	4 442
1:20 Särskilda insatser inom skolområdet		156	155	163	163	163
1:21 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling				1 000	3 500	6 000
Summa Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	16 501	22 365	20 590	24 863	25 801	27 939
<i>Universitet och högskolor</i>						
2:1 Universitetskanslersämbetet	135	137	137	145	152	154
2:2 Universitets- och högskolerådet	138	147	145	175	177	180
2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 647	1 684	1 667	1 756	1 803	1 848
2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 036	2 067	2 067	2 132	2 167	2 205
2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 923	1 982	1 962	2 067	2 115	2 165
2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 088	2 120	2 120	2 193	2 230	2 256
2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 981	2 040	2 040	2 123	2 168	2 210
2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 482	1 504	1 504	1 564	1 585	1 613
2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 633	1 670	1 653	1 739	1 774	1 811
2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 557	1 580	1 580	1 630	1 658	1 670

2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 301	1 337	1 323	1 397	1 430	1 463
2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 066	1 082	1 082	1 118	1 137	1 157
2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 435	1 484	1 469	1 550	1 590	1 628
2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	825	854	854	887	902	989
2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	674	696	689	721	735	749
2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 483	1 506	1 506	1 560	1 586	1 613
2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 048	1 082	1 071	1 161	1 189	1 220
2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 477	1 500	1 500	1 546	1 572	1 677
2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	635	644	637	674	691	710
2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	364	369	369	385	392	399
2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	614	634	628	664	679	694
2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	224	227	227	238	242	246
2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 012	1 029	1 019	1 068	1 088	1 112
2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	318	323	323	335	341	347
2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	755	767	759	797	814	832
2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	250	254	254	265	269	274
2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	519	526	520	555	567	581
2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	231	235	235	244	248	252
2:29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	866	894	885	936	956	978
2:30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	137	139	139	237	241	245
2:31 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	250	237	240	248	253	261
2:32 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	91	93	93	97	98	100
2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	574	583	584	610	623	636
2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	104	105	105	114	116	118
2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	195	197	195	202	205	209
2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	49	49	49	50	51	52
2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	95	98	97	104	107	109
2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	32	32	32	34	35	36

2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	459	477	477	501	513	524
2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	66	67	67	74	76	77
2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	402	408	404	432	440	448
2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	61	62	62	77	78	80
2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	425	433	429	456	466	477
2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	91	92	91	98	100	101
2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	369	375	371	394	403	412
2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	62	63	63	69	70	71
2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	363	373	370	398	407	416
2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	53	53	53	63	64	65
2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	308	297	302	310	315	321
2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	47	47	47	51	51	52
2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	338	344	340	365	375	384
2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	48	48	48	63	64	65
2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	152	158	163	163	166	170
2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	9	10	9	20	20	20
2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	62	63	62	65	66	67
2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	6	6	6	11	11	12
2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	125	128	128	132	134	137
2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå	9	10	10	20	20	20
2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	386	396	396	421	431	440
2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	57	58	57	84	85	87
2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	24	25	25	30	36	36
2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	10	11	10	21	21	21
2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	3 050	3 193	3 173	3 345	3 421	3 498
2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	525	579	538	732	1 160	1 706
2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor	391	415	397	432	441	451
2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 462	2 521	2 495	2 583	2 636	2 688
2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet				45	46	47
Summa Universitet och högskolor	41 606	42 622	42 349	44 774	46 102	47 695

Forskning						
3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 718	5 800	5 719	6 008	6 054	6 048
3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	321	351	343	360	360	360
3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning	143	161	155	163	166	169
3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet	365	373	388	947	962	962
3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	29	29	28	34	35	36
3:6 Institutet för rymdfysik	54	54	54	55	56	57
3:7 Kungl. biblioteket	350	362	360	370	376	382
3:8 Polarforskningssekreteriatet	33	46	46	48	49	50
3:9 Sunet	45	49	46	49	49	49
3:10 Centrala etikprövningsnämnden	5	7	6	7	7	8
3:11 Regionala etikprövningsnämnder	35	41	41	41	42	43
3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål	114	106	99	100	100	100
Summa Forskning	7 212	7 380	7 284	8 185	8 257	8 264
Vissa gemensamma ändamål						
4:1 Internationella program	78	82	81	82	82	82
4:2 Avgift till Unesco och ICCROM	31	31	31	31	31	31
4:3 Kostnader för Svenska Uneskorådet	10	10	10	10	11	11
4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	22	18	17	21	24	35
Summa Vissa gemensamma ändamål	141	140	139	144	147	158
Äldre anslag						
2017 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	565	551	529			
2016 1:18 Lågstadielyftet						
Summa Äldre anslag	565	551	529			
Totalt för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	66 026	73 058	70 892	77 966	80 307	84 056

**Tabell 2.6 Härledning av ramnivån 2018–2020
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning**

Miljoner kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	72 381	72 381	72 381
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	843	1 624	2 464
Beslut	4 499	6 218	9 011
Varav BP18 ³	3 243	5 812	8 599
Överföring till/från andra utgiftsområden	-5	-12	-10
Varav BP18 ³	-9	-15	-10
Övrigt	248	95	210
Ny ramnivå	77 966	80 307	84 056

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

**Tabell 2.7 Ramnivå 2018 realekonomiskt fördelat
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning**

Miljoner kronor

	2018
Transfereringar ¹	26 043
Verksamhetsutgifter ²	51 660
Investeringar ³	262
Summa ramnivå	77 965

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2016 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområdet är att Sverige ska vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av en hög kvalitet (prop. 2011/12:1, utg.omr. 16 avsnitt 2.3, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

2.4 Resultatredovisning övergripande för hela utgiftsområdet

2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp hur framstående Sverige är som kunskaps- och forskningsnation behöver jämförelser göras med andra länder. Huvuddelen av de indikatorer som används för uppföljningen av det övergripande målet för utgiftsområdet bygger därför på internationell statistik. I de fall det finns tidsserier att tillgå beskrivs dessutom utvecklingen under flera år bakåt i tiden. De nedan angivna indikatorerna, som används för att mäta måluppfyllelsen på övergripande nivå, kompletteras i efterföljande avsnitt med indikatorer som mäter måluppfyllelsen på verksamhetsnivå. De indikatorer som valts ut på övergripande nivå är:

- befolkningens uppnådda utbildningsnivå,
- unga vuxnas deltagande i utbildning,
- olika ålderskohorters uppnådda utbildningsnivå,
- övergången mellan olika utbildningsnivåer,
- könsfördelningen bland nybörjare inom högskolans olika utbildningsinriktningar,
- andelen kvinnor bland den undervisande och forskande personalen i högskolan,
- andelen professorer som är kvinnor,
- publiceringar och citeringar av forskningsartiklar samt forskningssamarbeten, och
- riktmärken i EU:s utbildningspolitiska samarbete.

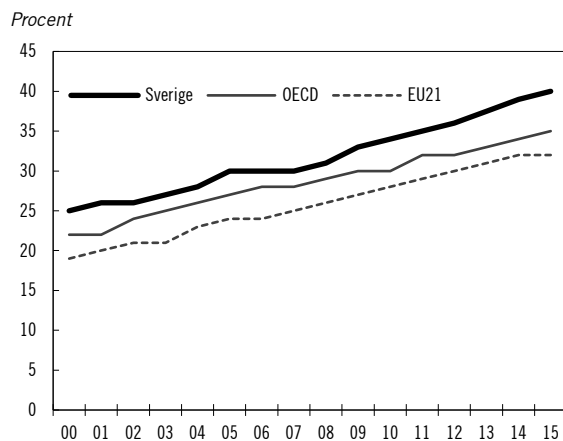
2.4.2 Resultat

Indikator: Befolkningens uppnådda utbildningsnivå

I såväl Sverige som inom OECD och det s.k. EU21 (omfattar alla EU:s medlemsländer innan utvidgningen i maj 2004 samt OECD-länderna Estland, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern) har de utbildningssatsningar som gjorts lett till att andelen högutbildade personer i befolkningen ökat över tid (se diagram 2.1). Ökningstakten var fram till 2008, med lite variation mellan de enskilda åren, i stort sett den-

samma i Sverige som inom OECD och EU21. Därefter har ökningstakten varit något snabbare i Sverige. Sverige har därmed inte enbart behållit sitt försprång gentemot OECD och EU21 utan även ökat det något under senare år. Den publicerade internationella statistiken finns tyvärr inte uppdelad efter kön.

Diagram 2.1 Andelen personer i åldern 25–64 år som har minst två års eftergymnasial utbildning

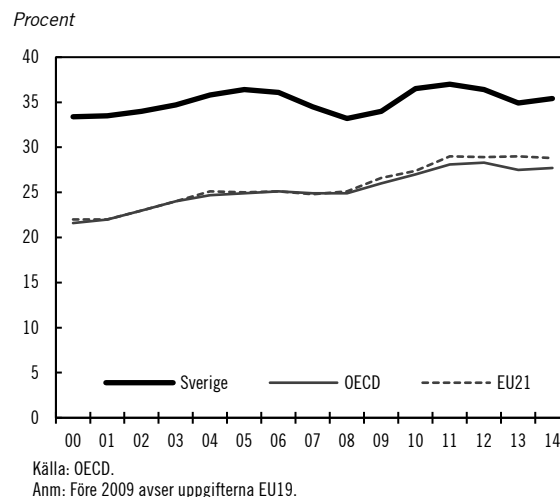

Indikator: Unga vuxnas deltagande i utbildning

En framstående utbildningsnation bör erbjuda många, i synnerhet unga, personer god tillgång till utbildning. Den kan t.ex. mätas som andelen personer i åldern 20–29 år som deltar i någon form av utbildning. Den andelen är högre i Sverige än i OECD och EU som genomsnitt men skillnaderna mellan Sverige och övriga länder har sedan 2005 efterhand minskat (se diagram 2.2). Under det senaste året har skillnaderna dock ökat något igen.

Befolkningens deltagande i utbildning varierar med konjunkturen. När arbetsmarknaden är god väljer färre att utbilda sig. Så var det t.ex. under högkonjunktursåren 2007 och 2008 då andelen unga som deltog i utbildning sjönk (se diagram 2.2). I lågkonjunktur deltar fler i utbildningar t.ex. under efterdyningarna av finanskrisen 2008–2009. Då ökade andelen som deltog i utbildning fram till 2011 varefter den återigen har minskat i takt med att arbetsmarknaden förbättrats.

Diagram 2.2 Andelen personer i åldern 20–29 år som deltar i någon form av utbildning

Indikator: Olika ålderskohorters uppnådda utbildningsnivå

Det finns tecken på att den utbildningsexpansion som illustreras i diagram 2.1 har avtagit i styrka och vänts till en liten nedgång. Ett sådant tecken är att andelen högutbildade vid en viss given ålder inte är lika hög för de yngsta ålderskohorterna som den var för de något äldre kohorterna (se diagram 2.3 och diagram 2.4). Högst andel högutbildade har de som föddes 1980. I ålderskohorterna födda 1985 och 1990 (som endast kan följas till 25 års ålder och därför är svåra att urskilja i diagrammet) är utbildningsnivån vid given ålder lägre än bland de som föddes 1980. Det gäller oavsett om man ser till kvinnor eller män (se diagram 2.3 och diagram 2.4).

Diagram 2.3 Andelen kvinnor med minst tre års eftergymnasial utbildning i olika ålderskohorter.

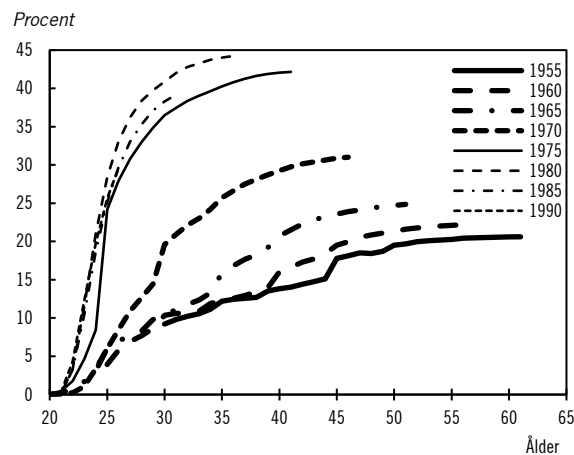
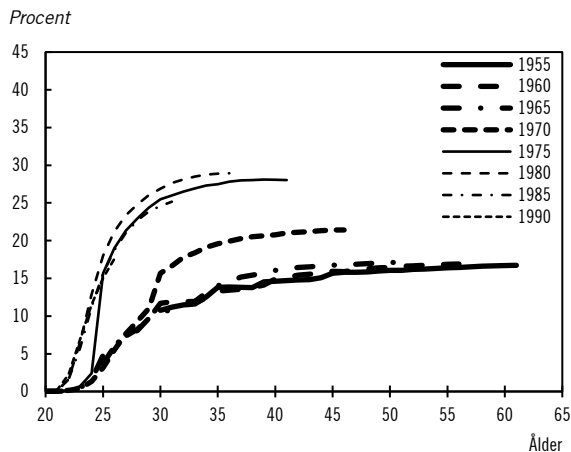
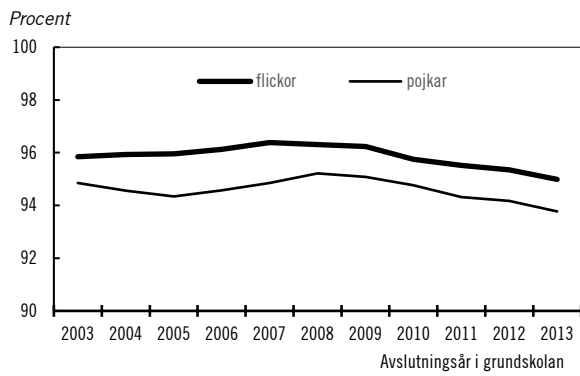

Diagram 2.4 Andelen män med minst 3 års eftergymnasial utbildning i olika ålderskohorter

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Indikator: Övergången mellan olika utbildningsnivåer

Ett annat tecken på att den tidigare utbildnings-expansionen väntas till en nedgång är att andelen personer som går vidare från en nivå i utbildningssystemet till nästa har minskat under de senaste åren. Det gäller inom alla nivåer i utbildningssystemet. Andelen kvinnor som inom tre år gått vidare från grundskolan till gymnasieskolans nationella program har minskat från 96,4 procent av de som gick ut grundskolan 2007 till 95,0 procent av de som gick ut 2013 (se diagram 2.5). Bland män har motsvarande andel under samma tidsperiod minskat från 94,9 till 93,8 procent. Totalt sett har andelen som gått vidare till gymnasieskolans nationella program minskat till 94,4 procent.

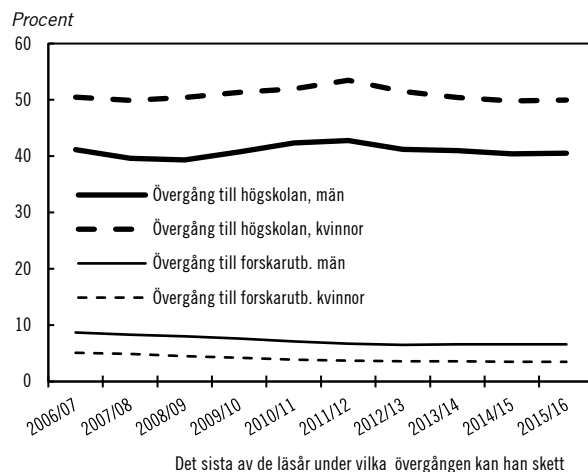
Diagram 2.5 Andelen flickor och pojkar som inom tre år går över från grundskolan till gymnasieskolans nationella program

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av de kvinnor som gick ut gymnasieskolan 2009 gick 53,5 procent vidare till högskola inom tre år (se diagram 2.6). Av de som gick ut 2013 hade andelen sjunkit till 50,0 procent. För männen har motsvarande andel sjunkit från 42,8 till 40,5 procent under perioden.

Samma mönster har under en lång tid synts vad gäller övergången till forskarutbildningen. Av de kvinnor som examinerades i högskolans grundutbildning läsåren 1998/99–2002/03 påbörjade 5,1 procent forskarutbildning senast under läsåret 2006/07. Av de som i stället examinerades i grundutbildningen läsåren 2007/08–2011/12 påbörjade endast 3,5 procent forskarutbildningen senast under läsåret 2015/16. Motsvarande andelar har för männen gått från 8,7 till 6,6 procent. Totalt sett går, vid den senast uppmätta tidpunkten, 4,6 procent över till forskarutbildningen.

Det kan finnas flera orsaker till att färre väljer att studera på högskolan eller att börja på en forskarutbildning. En orsak kan, som tidigare nämnts, vara den förbättrade konjunkturen men det kan också finnas andra mer strukturella orsaker.

Diagram 2.6 Andelen som inom tre år går vidare till högskolan av de som avslutat gymnasieskolan respektive andelen som går vidare till forskarutbildningen bland de som examinerats från högskolans grundutbildning

Källa: Statistiska centralbyrån.

Indikator: Könsfördelningen bland nybörjare inom högskolans olika utbildningsinriktningar

En framstående kunskaps- och forskningsnation med hög kvalitet bör också ha ett jämställt utbildningssystem. Könsstereotypa utbildningsval bör motverkas. Ett sätt att studera detta är att

undersöka hur könsfördelningen ser ut bland de som påbörjar studier inom olika utbildningsinriktningar i högskolan (se tabell 2.8).

Tabell 2.8 Könsfördelningen bland nybörjare inom högskolans olika utbildningsinriktningar, 2015

Procent

Utbildningsinriktning	Sverige Kvinnor	Män	OECD Kvinnor	Män
Utbildning	75	25	79	21
Humaniora och konst	59	41	64	36
Samhällsvetenskap och journalistik	65	35	64	36
Juridik och ekonomi	61	39	56	44
Naturvetenskap och matematik	51	49	52	48
It-teknik	25	75	20	80
Teknik, tillverkning och konstruktion	29	71	24	76
Hälsa och välfärd	80	20	76	24

Källa: OECD.

Statistiken visar att utbildningsvalen i de flesta fall inte är lika könsstereotypa i Sverige som de är i andra OECD-länder. Inom fem av åtta utbildningsinriktningar har Sverige en jämnare könsfördelning än vad OECD i genomsnitt har. Det är mest tydligt inom humaniora och konst, it-teknik och teknik, tillverkning och konstruktion där skillnaden mellan andelen kvinnor och män är 10 procentenheter mindre i Sverige än i OECD som genomsnitt. Det är endast inom inriktningarna hälsa och välfärd och juridik och ekonomi samt till viss del samhällsvetenskap och journalistik som Sverige har en ojämnare könsfördelning bland nybörjare än vad den är i genomsnitt inom OECD.

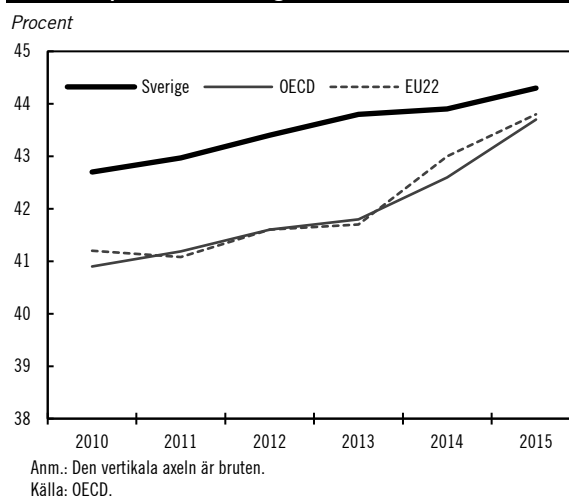
Om man i stället ser till könsfördelningen bland de som examineras från högskolans olika inriktningar ser bilden lite annorlunda ut. Där finns fler inriktningar inom vilka Sverige har en ojämnare könsfördelning än den genomsnittliga könsfördelningen inom OECD. Det tyder på att de som tillhör det underrepresenterade könet på en utbildning i mindre utsträckning fullföljer sin utbildning i Sverige jämfört med vad motsvarande personer i andra länder gör.

Indikator: Andelen kvinnor bland den undervisande och forskande personalen i högskolan

Ett annat sätt att följa upp jämställdheten är att se hur könsfördelningen bland undervisande och

forskande personal inom högskolan ser ut i Sverige jämfört med andra länder (se diagram 2.7).

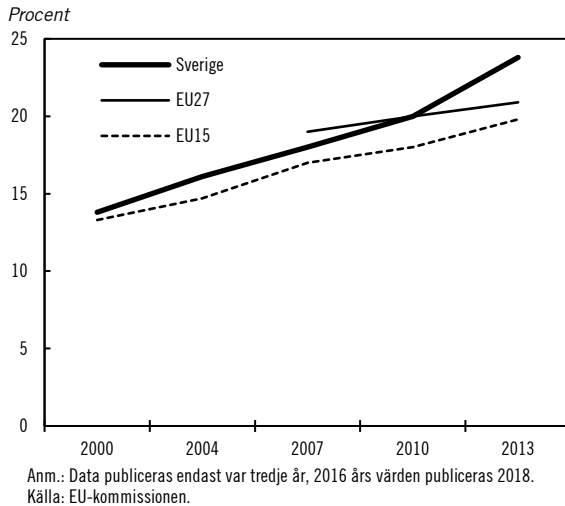
Diagram 2.7 Andelen kvinnor bland undervisande och forskande personal inom högskolan

I såväl Sverige som i övriga OECD och inom EU21 är andelen kvinnor, bland den undervisande och forskande personalen, lägre än andelen män. Den är något högre i Sverige än i OECD som helhet och inom EU21. Under tidsperioden 2010–2013 steg andelen ungefär lika mycket i Sverige som inom övriga OECD och EU21. Därefter har andelen kvinnor, genomsnittligt, sett ökat mer inom OECD och EU21 än vad de gjort i Sverige. Andra länder inom OECD och EU21 är därmed på god väg att komma ikapp Sverige vad gäller andelen kvinnor bland undervisande och forskande personal.

Indikator: Andelen professorer som är kvinnor

Ojämligheten mellan kvinnor och män är tydlig när man ser till könsfördelningen bland professorer (se diagram 2.8). Andelen kvinnor var i såväl Sverige som i EU15 (omfattar de länder som var medlemmar i unionen före utvidgningen 2004) år 2000 strax under 14 procent. Andelen har därefter fram till 2013, enligt internationell statistik, stigit till ca 24 procent i Sverige och ca 20 procent i EU15. Ökningstakten har varit större i Sverige än i EU som helhet. Det gäller i synnerhet under den senast uppmätta perioden 2010–2013. Nio EU-länder har dock en större andel kvinnliga professorer än vad Sverige har. Störst är andelen i Malta, Kroatien och Lettland som alla ligger över 34 procent.

Diagram 2.8 Andelen professorer som är kvinnor

Indikator: Publiceringar och citeringar av forskningsartiklar samt forskningsarbeten

Det övergripande målet, att Sverige ska vara en framstående forsknings- och kunskapsnation präglad av hög kvalitet, har inom forskningsområdet specificerats till att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation, där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft och svarar upp mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt.

Ett vanligt sätt att mäta vetenskaplig produktion är genom att jämföra antalet publicerade artiklar för enskilda forskare, lärosäten eller länder. Vanliga mått på forskningens kvalitet är att mäta antalet fältnormaliserade citeringar där antalet citeringar divideras med det genomsnittliga antalet citeringar per artikel för det aktuella forskningsområdet. Citeringarna jämförs sedan med citeringar i andra länder. Man brukar också se på vilken andel av publikationer som citeras bland de 1, 5, 10 eller 20 procent högst citerade.

Från Sverige publiceras 2016 enligt Web of Science ca 15 600 fraktionerade publikationer där fraktionerade innebär att varje publikation delas mellan författare så att t.ex. för en artikel med två författare tillräknas båda en halv artikel var. Detta är en ökning med cirka 300 artiklar jämfört med ett medelvärde för 2013–2015. Räknet per capita ligger Sverige efter både Danmark och Schweiz men före Nederländerna, Storbritannien, Norge och Finland. Svensk produktivitet

avseende artiklar är alltså jämförelsevis hög. Det mest produktiva området är medicin med närmare 7 000 fraktionerade artiklar följt av naturvetenskap med cirka 3 200 artiklar. Dessa är konstanta värden jämfört med ett medelvärde för 2013–2015.

Det mått på forskningens kvalitet som används här är andelen artiklar med svenska författare som tillhör de 10 procent mest citerade i världen inom sina områden. För svenskt vidkommande ligger denna enligt Web of Science på 11 procent och har legat konstant sedan 2000. Den är högre än Norge och Finland men i nivå med Belgien, Frankrike och Tyskland. Andelen är lägre än andra jämförbara länder som Danmark (13 procent), Nederländerna (14 procent), Storbritannien (14 procent), Schweiz (14 procent) och Singapore (16 procent). Elseviers databas Scopus ger en högre andel artiklar än Web of Science. Skillnaden beror på att det finns olika antal och olika sorters tidskrifter i de olika databaserna. Web of Science använder fraktionerade artiklar medan Scopus inte gör en fraktionering.

Forskningsarbete med andra länder och företag syftar till att bidra till kvalitet och till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft. År 2014 var mer än hälften av de publicerade artiklarna resultatet av ett internationellt forskningsarbete, vilket är högt i ett internationellt perspektiv såväl i Norden som i världen i stort. På tio år har internationellt samarbete mellan Sverige och andra länder ökat med 5 procentenheter. Drygt 3 procent av publicerade artiklar i Sverige var publicerade i samarbete med företag, vilket är högre än i Norge, Storbritannien och USA, men lägre än i Danmark, Nederländerna och Schweiz.

Ytterligare ett sätt att följa upp det forskningspolitiska målet är att mäta graden av samverkan med det omgivande samhället. Samarbete mellan näringsliv och forskning vid universitet och högskolor och institut i form av innovationsrelaterade samarbeten är viktigt för fungerande kunskapsspridning till näringsliv och samhälle. I Sverige hade 7,9 procent av företagen med minst tio anställda innovationsrelaterade samarbeten med universitet och högskolor under perioden 2010–2012 (samarbeten med institut var 5,1 procent). Denna andel var mindre än i andra jämförbara länder som Finland (samarbeten med universitet och högskolor – 11,7 procent, samverkan med institutet – 10,2 procent), i paritet med Tyskland, men

större än i länder som Storbritannien, Danmark och Nederländerna. Jämfört med andra länder hamnar Sverige på en fjärdeplats avseende samverkan med universitet och högskolor respektive en femteplats avseende samverkan med institut. Andelen företag i EU som hade innovationsrelaterad samverkan med universitet och högskolor var 4,7 procent (3,2 procent hade samverkan med institut).

Indikator: Riktmärkena i EU:s utbildningspolitiska samarbete

I bedömningen av hur Sverige står sig som kunskapsnation är det viktigt att även följa upp den överenskommelse som de europeiska utbildningsministrarna ingick i maj 2009. De enades då om ett ramverk med strategiska mål för arbetet fram till 2020 (Utbildning 2020). Fem riktmärken, som ska vara vägledande för uppföljningen fram till 2020, lyftes fram. I november 2011 antogs ett kompletterande sjätte riktmarke om rörlighet i utbildningssyfte och 2012 antogs ett sjunde riktmarke om sysselsättning efter avslutad utbildning. De riktmärken som antagits är:

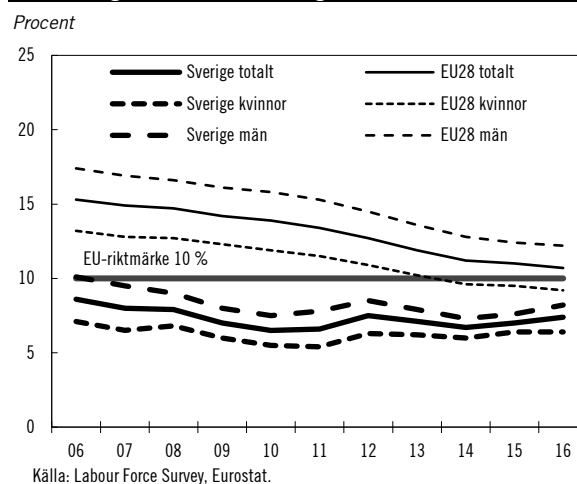
- andelen 18–24-åringar som har mindre än två års gymnasieutbildning och som inte studerar ska vara mindre än 10 procent,
- andelen 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning ska uppgå till minst 40 procent,
- andelen 15-åringar som är lågpresterande i läsförståelse, matematik och naturvetenskap ska vara lägre än 15 procent,
- andelen barn mellan fyra år och upp till obligatorisk skolstartsålder som går i förskola ska uppgå till minst 95 procent,
- andelen 25–64-åringar som deltagit i någon form av utbildning de senaste fyra veckorna ska uppgå till minst 15 procent,
- andelen 20–34-åringar som är sysselsatta tre år efter avlagd examen på gymnasial eller eftergymnasial nivå ska uppgå till minst 82 procent,
- andelen högskoleexaminerade som studerat utomlands under en period som omfattar minst 15 högskolepoäng ska uppgå till minst 20 procent, och
- andelen 18–34-åringar som deltar i en grundläggande yrkesutbildning och som

studerat utomlands under minst två veckor ska uppgå till minst 6 procent.

I det följande redovisas hur Sverige och EU som helhet ligger till i förhållande till de antagna riktmärkena. Riktmärkena om unga vuxna utan fullföljd gymnasieutbildning och om eftergymnasial utbildning tillhör de övergripande målen i EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi (Europa 2020-strategin) som stats- och regeringscheferna antog i juni 2010 och redovisas i årliga s.k. nationella reformprogram. Där redovisas även de nationella mål som respektive medlemsland fastställt inom samma områden som de övergripande målen i Europa 2020-strategin. Sveriges mål för andelen 18–24-åringar som inte fullföljt gymnasieskolan och som inte studerar är att den ska vara mindre än 7 procent 2020. Målet för andelen 30–34-åringar som har minst en tvåårig eftergymnasial utbildning är 45–50 procent 2020.

Unga med mindre än två års gymnasieutbildning
Sverige har sedan flera år tillbaka uppfyllt målet om att minska andelen unga med mindre än två års gymnasieutbildning och som inte studerar (se diagram 2.9). Andelarna för kvinnor och män ligger väl under riktmärket för EU på 10 procent. Det gäller för såväl kvinnor som för män. För kvinnor uppgick andelen till 6,4 procent och för män till 8,2 procent under 2016. Totalt sett var andelen under samma år 7,4 procent, vilket innebär att Sverige från att tidigare legat under nu ligger något över det nationella målet på 7 procent.

Diagram 2.9 Andelen kvinnor och män i åldern 18–24 år med mindre än två års gymnasieutbildning och som inte deltar i någon form av utbildning

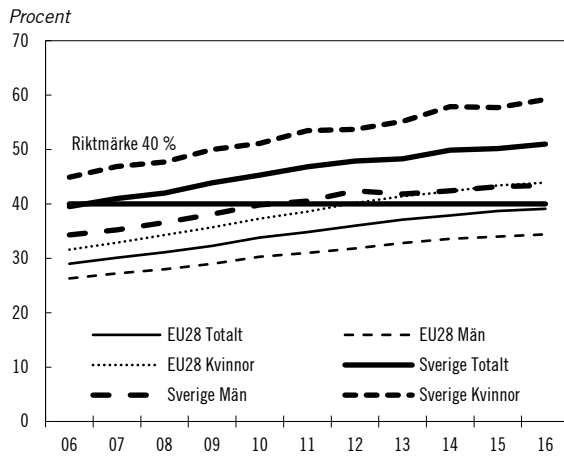

Inom EU totalt sett har andelen minskat påtagligt under de senaste tio åren från en tidigare hög nivå. För kvinnor har nivån 2016 minskat till 9,2 procent och för män till 12,2 procent vilket innebär att unga kvinnor uppfyller målet att andelen ska ligga under 10 procent, men unga män gör det inte. Genomsnittet för EU28-länderna för båda könen landade på 10,7 procent.

Andel 30–34-åringar med eftergymnasial utbildning

Sverige uppfyller även det andra utbildningsmålet om att andelen 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning ska uppgå till minst 40 procent (se diagram 2.10).

Diagram 2.10 Andel 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning

Källa: Labour Force Survey, Eurostat.

År 2016 uppgick andelen till 59,2 procent för kvinnor och till 43,4 procent för män. Till sammans uppgick andelen till 51 procent. Det innebär att Sverige totalt sett även överträffar det nationella målet att andelen ska ligga mellan 45 och 50 procent. Andelen har ökat stadigt för såväl kvinnor som män under de senaste tio åren.

Under hela den tioårsperiod som har studerats har andelen 30–34-åringar med minst två års eftergymnasial utbildning varit betydligt lägre i EU som helhet än i Sverige. Andelen har dock ökat även i EU och kvinnorna har nu nått över målet på 40 procent. Männerna ligger dock fortfarande under målet. För dem uppgick 2016 andelen till 34,4 procent.

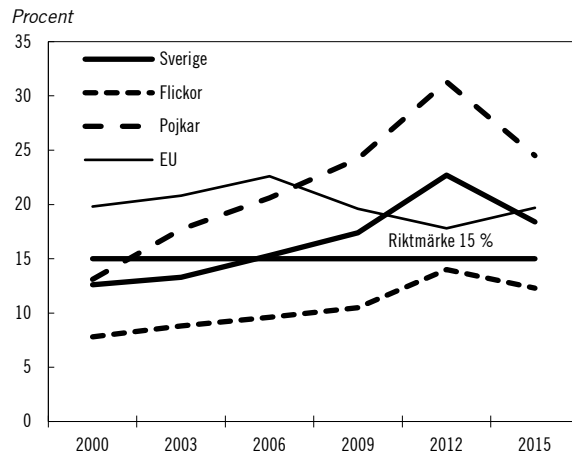
Elever utan godtagbar baskompetens

En ny PISA-undersökning (OECD:s Programme for International Student Assessment) publicerades hösten 2016 och för EU som helhet försämrades resultaten i alla ämnen. Riktmärket

att ha färre än 15 procents lågpresterande 15-åringar uppnåddes inte¹. För EU ökade t.ex. andelen utan godtagbar kompetens i läsförståelse från 17,8 procent till 19,7 procent. Men för Sverige innebar den nya PISA-undersökningen en förbättring i alla ämnen.

I läsförståelse minskade andelen elever i Sverige som presterar på låg nivå för både flickor och pojkar men fortfarande är det endast flickor i Sverige som uppnår EU-riktmärket (se diagram 2.11). Andelen pojkar på låg nivå var 24,5 procent vilket innebär en bit kvar till riktmärket om högst 15 procent. Bland flickor var andelen 12,3 procent. Totalt för båda könen uppgick andelen lågpresterande till 18,4 procent vilket innebär att Sverige inte nådde EU-riktmärket i läsförståelse.

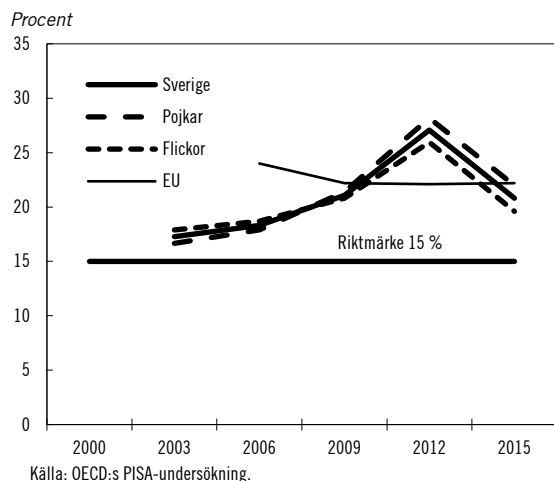
Diagram 2.11 Andel lågpresterande 15-åringar i läsförståelse

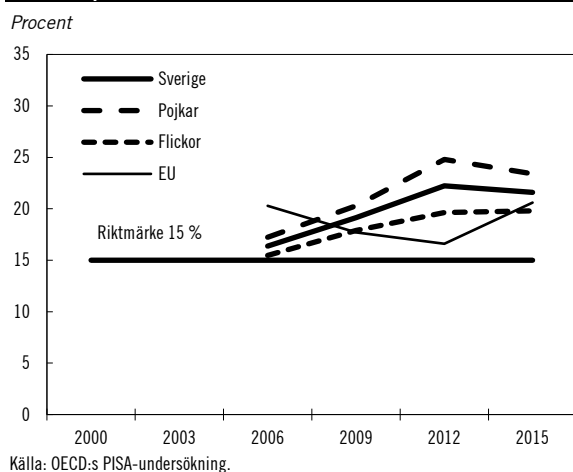
Källa: OECD:s PISA-undersökning.

Även resultatet i matematik förbättrades för både flickor och pojkar i Sverige (se diagram 2.12). Andelen lågpresterande pojkar minskade från 28,2 procent till 22,2 procent och andelen lågpresterande flickor minskade från 25,9 procent till 19,6 procent. Sverige uppnår dock fortfarande inte EU-riktmärket om högst 15 procent lågpresterande. För EU som helhet skedde en marginell ökning av andelen lågpresterande med 0,1 procentenheter.

¹ Med lågpresterande avses elever som uppnår ett resultat under nivå 2 i PISA-undersökningen vilket är under den nivå som anses nödvändig för att klara sig i samhället.

Diagram 2.12 Andel lågpresterande 15-åringar i matematik

Resultaten i naturvetenskap blev också bättre för Sverige i PISA 2015 men förändringarna var mindre än i övriga ämnen och inte signifikanta (se diagram 2.13). För flickor blev det en liten men inte signifikant försämring av andelen lågpresterande. Sammantaget uppnår Sverige inte riktmärket om färre än 15 procent lågpresterande i naturvetenskap.

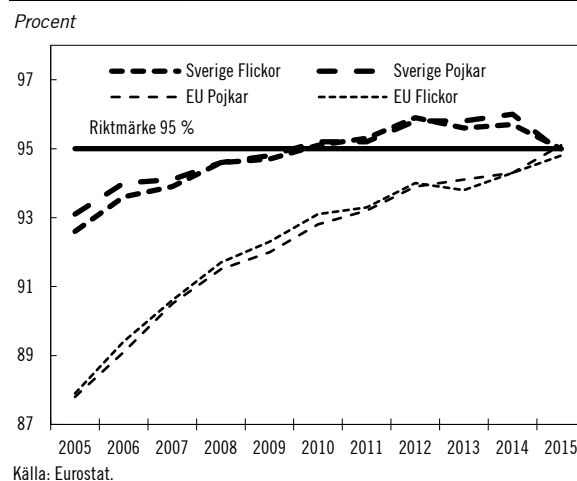
Diagram 2.13 Andel lågpresterande 15-åringar i naturvetenskap

För EU som helhet försämrades resultatet och andelen lågpresterande ökade från 16,6 procent till 20,6 procent mellan PISA 2012 och 2015.

Sammanfattningsvis visar PISA 2015 på en förbättring för Sverige som helhet men fortfarande uppnår endast flickor riktmärket i läsförståelse. I övriga ämnen uppnår varken Sverige eller EU riktmärket om andel lågpresterande. Könsskillnaderna har samtidigt minskat i Sverige i läsförståelse och naturvetenskap men har ökat i matematik.

Andel barn i förskola

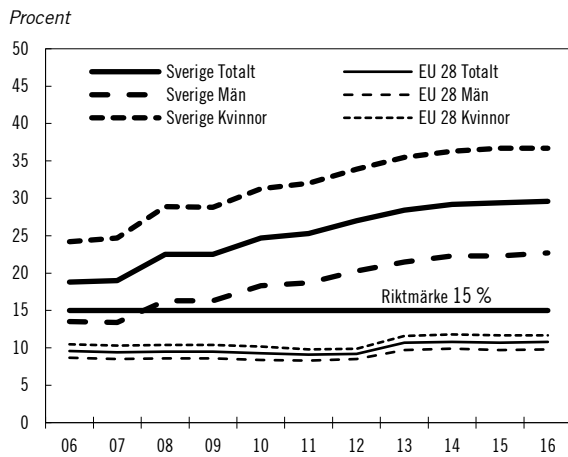
Sverige ligger på riktmärket om att andel barn i förskola ska uppgå till minst 95 procent (se diagram 2.14). Det gäller för både flickor och pojkar. För såväl flickor som pojkar har andelen minskat det senaste året.

Diagram 2.14 Andel barn i förskola bland de som är i åldern fyra år och upp till skolstartsåldern

För EU som helhet uppgick andelen barn i förskola i åldern fyra år och upp till skolstart på nästan exakt samma nivå som i Sverige, dvs. runt 95 procent. Andelarna har ökat under en lång följd av år i såväl Sverige som EU totalt sett. Ökningstakten har dock varit snabbare i EU än i Sverige som redan tidigare legat på en hög nivå. Den tidigare skillnaden mellan Sverige och EU har nu försvunnit.

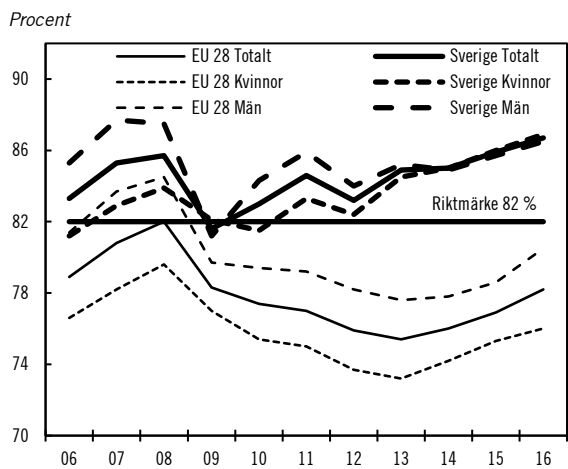
Vuxnas deltagande i utbildning

Andelen personer i åldern 25–64 år som deltar i någon form av utbildning har haft en trendmässig uppgång i Sverige samtidigt som den i stort sett stått stilla i EU som helhet (se diagram 2.15). På senare år har dock uppgången i Sverige avtagit. Bland svenska kvinnor har den genomsnittliga nivån legat konstant på 36,7 procent från 2015 till 2016. Bland män var motsvarande andel 22,7 procent. Deltagande i utbildning ligger för såväl kvinnor som män klart över riktmärket på 15 procent. I Europa som helhet ligger nivåerna en bra bit under riktmärket. För kvinnor var andelen 11,7 procent och för män 9,8 procent. Deltagande i utbildning mäts med hjälp av arbetskraftsundersökningen och avser all form av utbildning under en fyra veckorsperiod oavsett omfattning och form.

Diagram 2.15 Andel personer i åldern 25–64 år som deltar i någon form av utbildning

Andel sysselsatta efter examen

Sverige uppfyller även målet om att minst 82 procent ska vara sysselsatta tre år efter examen (se diagram 2.16). Det gäller för både män och kvinnor.

Diagram 2.16 Andel sysselsatta i åldern 20–34 år tre år efter gymnasial eller eftergymnasial examen

Andelen sysselsatta tre år efter avslutade studier på gymnasial och eftergymnasial nivå uppgick i Sverige 2016 till 86,9 procent bland kvinnor och till 86,5 procent bland män, vilket väl överträffar målet på 82,0 procent. Genomsnittet för EU28 var 78,2 procent totalt sett, vilket motsvarar en uppgång på 1,3 procentenheter. För kvinnor uppgick andelen till 76,0 procent och för män till 80,5 procent.

Fram till 2009 följde utvecklingen i Sverige och övriga EU varandra väl om än på olika nivåer. Under den därefter följande återhämtningen efter finanskrisen har utvecklingen gått åt

olika håll med en trendmässig ökning av sysselsättningsgraden i Sverige samtidigt som sysselsättningsgraden fram till för ett par tre år sedan har minskat i EU som helhet.

Internationell rörlighet

Ett arbete pågår inom Eurostat med att ta fram statistik som belyser riktmärkena för internationell rörlighet. Det har ännu inte publicerats några internationellt jämförbara indikatorer inom detta område.

2.4.3 Analys och slutsatser

Den bild som framträder av de indikatorer som använts för att bedöma om Sverige är en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet är delad. Den svenska utbildningen och forskningen har många styrkor men utvecklingen under de senaste åren har inte varit entydigt positiv.

Sverige har under en lång följd av år haft en kontinuerligt stigande utbildningsnivå i befolkningen. Andelen högutbildade är högre än i OECD och EU totalt sett och har under senare år ökat något snabbare än genomsnittet för länderna i dessa båda organisationer. Andelen är nu den fjärde högsta inom EU. Som redovisades i budgetpropositionen för 2016 återspeglas detta också i direkta mätningar av de vuxnas kompetens och kunskapsnivå som OECD gjort i PIAAC-studien 2012 där Sverige allmänt sett uppnådde goda resultat. Sverige ser positivt på att delta i nästa PIAAC-omgång som är planerad till 2022. Ett svenskt deltagande skulle på ett värdefullt sätt komplettera ovanstående bild genom att ge oss uppgifter om hur kompetensen och kunskaperna i den vuxna befolkningen utvecklats över en tioårsperiod.

Andelen vuxna, i synnerhet kvinnor, som deltar i någon form av utbildning är mycket hög i Sverige och en betydligt större andel 20–29-åringar studerar jämfört med i EU och OECD. Sysselsättningsgraden efter avslutad utbildning är hög och dessutom stigande och till skillnad från EU är det ingen skillnad mellan kvinnor och män i det avseendet. Andelen unga som inte fullföljer gymnasieskolan och som därefter inte deltar i någon form av utbildning är lägre i Sverige än i EU som helhet, även om den stigit något de senaste två åren. Andelen professorer som är kvinnor har också ökat snabbare i Sverige än i

EU totalt sett. Vidare står sig Sverige väl i mätningar av omfattningen och kvaliteten på den forskning som bedrivs. I samtliga ovan nämnda bemärkelser kan Sverige sägas vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet.

Ser man till utvecklingen under de senaste åren är dock bilden inte lika entydigt positiv. Andelen högt citerade vetenskapliga artiklar i Sverige har varit konstant i över tio år, trots att finansieringen har ökat kraftigt under denna tid. Flera utbildningsindikatorer visar på en svag tillbakagång. Andelen 20–29-åringar som deltar i någon form av utbildning har minskat jämfört med toppåren 2010–2011. Likaså antalet studenter som är inskrivna på universitet och högskolor. Andelen högutbildade i de yngsta ålderskohorterna var vid given ålder något lägre än i de något äldre ålderskohorterna. Andelen ungdomar som går vidare från en utbildningsnivå till nästa sjunker och andelen unga som inte fullföljer gymnasieskolan och därefter inte heller studerar stiger. En förklaring till att färre ungdomar väljer att studera kan vara att det i rådande konjunkturläge varit lätt för många att få jobb. Det behöver därför i sig inte vara något negativt men bidrar inte till att Sverige blir mer framstående som utbildnings- och forskningsnation.

En förändring under det senaste året som bidragit till att göra Sverige till en mer framstående utbildningsnation är att andelen lågpresterande 15-åringar i läsförståelse, matematik och naturvetenskap, efter att ha stigit under en lång följd av år, nu sjunker. Till det kommer att andelen ungdomar som efter avslutade gymnasiestudier eller eftergymnasiala studier får jobb fortsätter att stiga.

Sverige har i vissa avseenden långt kvar innan vi når ett jämställt utbildningssystem. Utbildningsvalen inom högskolan är visserligen mindre könsstereotypa i Sverige än vad de är inom OECD som helhet men inom vissa utbildningsinriktningar är dominansen av det ena av könen fortfarande stor. Männens presterar genom hela utbildningssystemet sämre än vad kvinnor gör och de uppnår också i genomsnitt en lägre utbildningsnivå. Bland annat är andelen pojkar med låg kunskap i läsförståelse fortfarande oroväckande hög. Det finns ett entydigt mönster att ju högre nivå en utbildningsform finns på, desto mindre blir andelen kvinnor bland de anställda. Av dem som arbetar i

förskolan är 96 procent kvinnor samtidigt som andelen kvinnor bland universitetens och högskolornas professorer är 27 procent (2016). Mönstret håller på att förändras men utvecklingen går sakta.

Sammantaget är Sverige i flera avseenden fortsatt en framstående kunskaps- och forskningsnation. De senaste internationella kunskapsmätningarna pekar på att den resultatförsämring som vi tidigare sett inom skolan har vänt och att man nu kan skönja en viss uppgång. Andelen lågpresterande elever har också minskat. Internationella mätningar av vetenskaplig produktion och av forskningens kvalitet tyder på att Sverige ligger kvar på en hög nivå. Bilden är dock inte entydigt positiv. Andelen högutbildade vid en viss given ålder är något lägre än tidigare och något färre väljer att ta steget från en utbildningsnivå till en annan. Det finns även viktiga utmaningar kvar exempelvis när det gäller jämställdheten.

2.5 Resultatredovisning – lärar- och förskollärsituationen i skolväsendet

Riksdagen har efterfrågat en samlad redovisning av skolans personalsituation (bet. 2015/16:UbU1, rskr. 2015/16:113). För att tillgodose riksdagens önskemål ges därför en sådan redovisning i följande avsnitt.

Disposition

Avsnittet inleds med en beskrivning av resultatredovisningens indikatorer och övriga bedömningsgrunder. Därefter redovisas resultaten per skol- och verksamhetsform följt av en redovisning av statliga insatser. Avsnittet avslutas med analys och slutsatser vari också bristen på lärare och förskollärare analyseras.

Definitioner och avgränsningar

Såväl ”skola” som ”personal” är breda begrepp som kan innefatta många verksamheter och olika personalkategorier. I detta avsnitt i resultatredovisningen definieras skola som de skolformer som ingår i skolväsendet, inklusive fri-

tidshem (1 kap. 1 § skollagen).² Personal definieras som lärare och förskollärare³ (2 kap. 13, 17 och 18 §§ skollagen) samt rektorer och förskolechefer som arbetsleder dessa lärare och förskollärare (2 kap. 9 § skollagen).

Dessa definitioner utgör också resultatredovisningens avgränsningar. Övriga personal-kategorier fyller viktiga funktioner i skolan, inte minst genom att också skapa bättre förutsättningar för lärarnas och förskollärarnas undervisning. Regeringen har därför också gjort satsningar på t.ex. fler anställda i förskoleklass och lågstadiet, vilket bidragit till att totalt 20 000 fler personer (heltidstjänster) anställts i skolväsendet sedan läsåret 2014/15. Den stora lärar- och förskolläraryrbristen tillsammans med det faktum att skickliga lärare är en avgörande faktor för elevernas resultat, motiverar dock att redovisningen fokuserar på tillgången till utbildade lärare och förskollärare.

Resultatredovisningen avgränsas till skolans nuvarande personalsituation och den historiska bakgrunden till densamma. Redovisningen innehåller därför inga egna prognoser utan hänvisar till de som genomförts av Statens skolverk och som därefter uppdaterats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att Sverige ska kunna vara en framstående kunskaps- och forskningsnation som präglas av hög kvalitet måste skolväsendet vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla barn och elever ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt. Att alla barn och elever möter skickliga förskollärare och lärare är en förutsättning för att skapa ett likvärdigt skolväsende av hög kvalitet.

² Förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i flera av de nämnda skolformerna.

³ Även fritidspedagoger kan ansvara för undervisning och anses då formellt vara lärare (2 kap. 17 § skollagen, 2 kap. 50 och 51 §§ förordningen [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Nedan redovisas de indikatorer som används i resultatredovisningen av lärar- och förskollärsituationen i skolväsendet. De utgår från de indikatorer som användes i budgetpropositionen för 2017.

Indikatorer för lärarbehörighet och personalens utbildning

I resultatredovisningen som följer används fyra olika mått som resultatindikatorer för personalens utbildning. Dessa är:

- andel av personalen (årsarbetare) i förskola och fritidshem som har pedagogisk högskoleexamen,
- andel av lärarna (heltidstjänster) i obligatoriska skolformer samt förskoleklass som har pedagogisk högskoleexamen,
- andel av lärarna (heltidstjänster) i gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan som har pedagogisk högskoleexamen, och
- andel av lärarna (heltidstjänster) i komvux (sfi särredovisas) och särsvux som har pedagogisk högskoleexamen.

Redovisningen utgår från dessa indikatorer, men även ytterligare ett antal mått över lärares och förskollärares legitimationer och behörigheter redovisas. Det beror på att måttet ”andel med pedagogisk högskoleexamen” inte visar vilken behörighet en lärare, förskollärare eller fritidspedagog har för skol- eller verksamhetsformen eller i förekommande fall årskurser och ämnen. Måttet visar inte heller om läraren eller förskolläraren arbetar i en skol- eller verksamhetsform som denne är behörig för och, i skolans fall, undervisar i ämnen som läraren är behörig för.

Måttet ”andel med pedagogisk högskoleexamen” är dock fortfarande relevant att redovisa. Det finns lärarkategorier som är undantagna legitimationskravet. För dessa lärare visar måttet om de ändå har någon form av pedagogisk högskoleexamen. För det tredje möjliggör det att studera lärares och förskollärares utbildningsnivå över tid, vilket det nya legitimationsmåttet ännu inte möjliggör (se Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2015/16 [Skolverket 2016]).

Utöver ovan angivna mått kommer också följande mått för lärares legitimation och behörighet att redovisas:

- andel lärare och förskollärare (heltidstjänster) i förskola och förskoleklass med legitimation,
- andel lärare i obligatoriska skolformer (heltidstjänster) med legitimation och behörighet per ämne och nivå,
- andel lärare i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan (heltidstjänster) med legitimation och behörighet per ämne, och
- andel lärare i vuxenutbildningen (heltidstjänster) med legitimation och behörighet per ämne.

Indikatorer för lärar- och förskolläraryt utbildning

Ur ett personalförsörjningsperspektiv redovisas också uppgifter om utvecklingen på yrkesexamensprogrammen inom pedagogik och lärarutbildning.⁴ De indikatorer som används är:

- söktryck till yrkesexamensprogrammen (antal behöriga förstahandssökande per antagen),
- antalet nybörjarstudenter på yrkesexamensprogrammen, och
- antalet examinerade från yrkesexamensprogrammen.

2.5.2 Resultat

Personalsituationen i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Förskolan

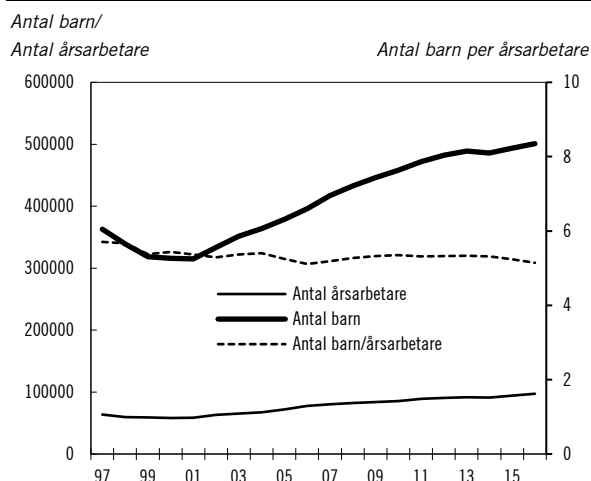
Förskolepersonalen

Antalet årsarbetare har ökat någorlunda linjärt tillsammans med antalet mottagna barn i förskolan under perioden 2003–2016, från 65 000 årsarbetare 2003 till 97 000 årsarbetare 2016. Detta motsvarar en ökning av antalet årsarbetare med knappt 50 procent, samtidigt som antalet barn ökade med 42 procent. Antalet barn per

årsarbetare har minskat något under perioden, från 5,4 barn per årsarbetare 2003 till 5,1 år 2016 (se diagram 2.17).

Under perioden 2006–2016 var könsfördelningen hos personalen stabil. År 2016 var andelen kvinnor 96 procent.

Diagram 2.17 Antal inskrivna barn och årsarbetare i förskolan

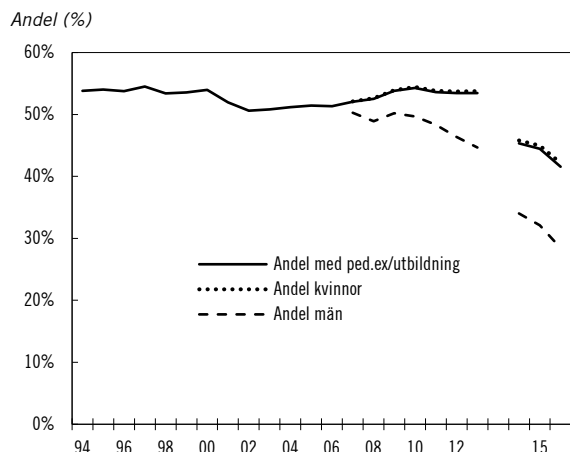
Anm.: Antalet barn per årsarbetare visas på sekundäraxeln. Antalet barn per årsarbetare beräknas som antal barn dividerat med antal årsarbetare.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Under perioden 1994–2013 har andelen årsarbetare i förskolan med pedagogisk högskoleutbildning⁵ legat stabilt på drygt 50 procent. År 2014 ändrades mätmetod⁶ samt att andelen årsarbetare med en pedagogisk högskoleexamen redovisas i den officiella statistiken i stället för andelen årsarbetare med en pedagogisk högskoleutbildning. Detta påverkar jämförbarheten med tidigare år. Andelen med en pedagogisk högskoleexamen har sjunkit varje år sedan 2014 för att 2016 ligga på 42 procent. Andelen män med pedagogisk högskoleexamen har minskat något mer än andelen kvinnor med pedagogisk högskoleexamen (se diagram 2.18). Andelen årsarbetare med en förskolläraryt utbildning var 41 procent 2016.

⁵ Förskolläraryt utbildning, fritidspedagogutbildning eller lärarutbildning.

⁶ Från och med hösten 2014 samlas uppgifter om barn och personal i förskola och pedagogisk omsorg in på individnivå och varje huvudman ansvarar för att lämna uppgifterna. Tidigare ansvarade kommunerna för att lämna uppgifter och uppgifterna lämnades då på gruppnivå. Från 2014 hämtas uppgifter om personalens utbildningsnivå från SCB:s utbildningsregister.

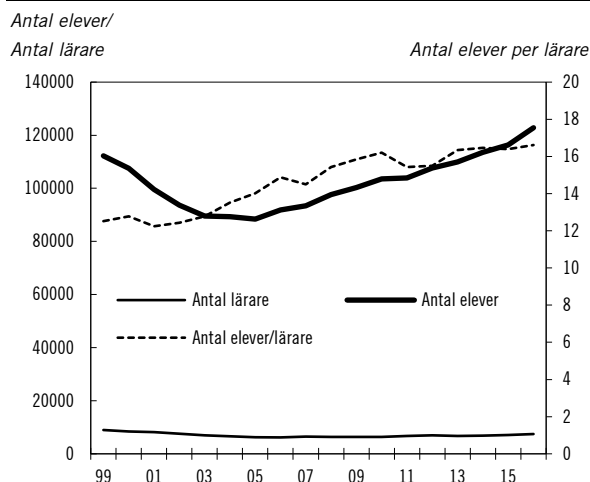
⁴ Förskolläraryt utbildning, grundläraryt utbildning, ämnesläraryt utbildning, yrkesläraryt utbildning, specialpedagogutbildning och specialläraryt utbildning.

Diagram 2.18 Andel årsarbetare i förskolan med pedagogisk högskoleexamen eller högskoleutbildning

Anm.: Axeln är bruten. Från och med hösten 2014 samlas uppgifter om barn och personal i förskola och pedagogisk omsorg in på individnivå och varje huvudman ansvarar för att lämna uppgifterna. Tidigare ansvarade kommunerna för att lämna uppgifter och uppgifterna lämnades då på gruppnivå. Från och med 2014 hämtas uppgifter om personalens utbildningsnivå från SCB:s utbildningsregister. Förändringarna kan förklara att uppgifter för 2014 skiljer sig från tidigare år. Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Förskoleklassen

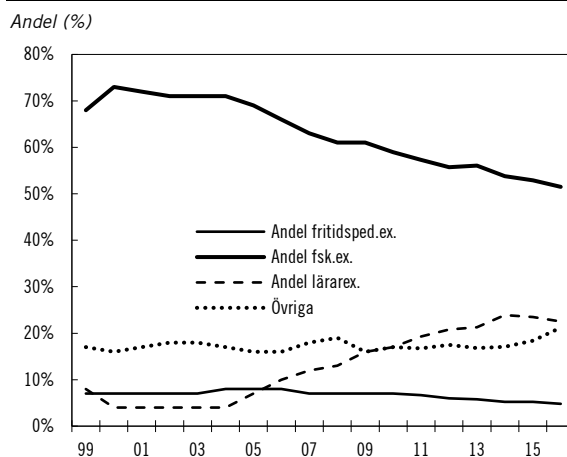
Antalet lärare och förskollärare (årsarbetare) i förskoleklassen minskade gradvis under perioden 1999–2005 för att sedan långsamt öka under perioden 2006–2016. År 2016 fanns det knappt 7 400 årsarbetare i förskoleklassen. Utvecklingen motsvarar i viss utsträckning förändringarna i antalet elever i förskoleklassen. Antalet elever per årsarbetare har ökat från 12,5 elever per årsarbetare 1999 till 16,6 år 2016. De senaste åren tycks dock den ökande trenden ha brutits (se diagram 2.19).

Diagram 2.19 Antal elever och lärare i förskoleklass

Anm.: Antalet elever per lärare (årsarbetare) visas på sekundäraxeln. Måttet beräknas som antalet elever dividerat med antalet lärare. Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Könsfördelningen bland personalen i förskoleklassen är stabil över tid. Andelen kvinnor 2016 var 93 procent.

Under den andra halvan av den period som redovisas i diagram 2.20, dvs. 2006–2016, har sammansättningen i förskoleklasspersonalens utbildningsbakgrund förändrats. Andelen med en lärarexamen har ökat till att 2016 motsvara en knapp fjärdedel av de årsarbetande. På motsvarande sätt har andelen med en förskolläraryxamen minskat från att utgöra knappt två tredjedelar av de årsarbetande 2006 till att utgöra drygt hälften 2016. Andelen utan en pedagogisk högskoleexamen har under hela perioden i genomsnitt varit 17 procent.

Diagram 2.20 Förskoleklasspersonalens utbildningsbakgrund

Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Av personalen i förskoleklassen som omfattades av legitimationskrav⁷ hade läsåret 2016/17 76 procent av lärarna och förskollärarna (heltidstjänster) legitimation.

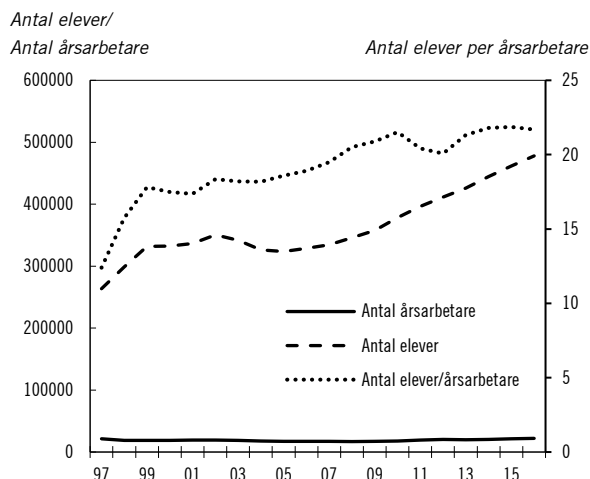
Fritidshemmet

Antalet årsarbetare i fritidshemmet var under perioden 1998–2010 i genomsnitt ca 18 000. Därefter har antalet årsarbetare ökat. Under perioden 2010–2016 ökade antalet årsarbetare i fritidshemmet med 25 procent till drygt 22 000 årsarbetare 2016.

⁷ Vissa skolenheter är undantagna legitimationskravet, t.ex. de som bedriver annan undervisning än språkundervisning på engelska samt waldorfskolor.

Ökningen har inte motsvarat ökningen i antalet mottagna elever, vilket framkommer genom att antalet elever per årsarbetare har ökat från 12,4 elever per årsarbetare 1997 till 21,7 2016. Den ökande trenden tycks dock ha stannat av från 2014 (se diagram 2.21).

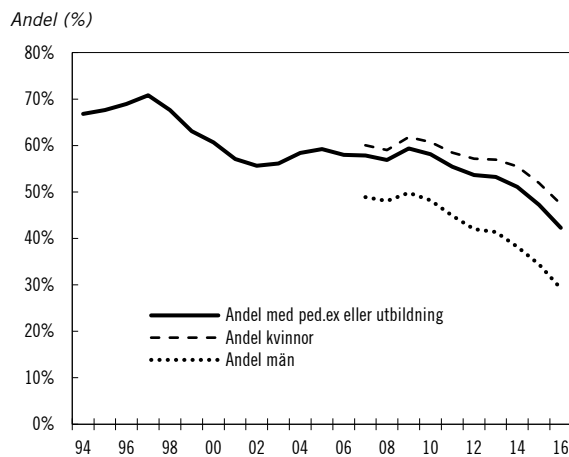
Diagram 2.21 Antal inskrivna elever och årsarbetare i fritidshem

Anm.: Antalet elever per årsarbetare visas på sekundäraxeln och beräknas som antalet elever dividerat med antalet årsarbetare.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Det ökade antalet årsarbetare i fritidshem har åtföljts av förändringar i personalens sammansättning. Andelen män har ökat, från att utgöra 19 procent av fritidspersonalen 2007 till 28 procent 2016. Samtidigt har också andelen personal med pedagogisk högskoleexamen minskat från 47 procent läsåret 2015/16 till 42 procent läsåret 2016/17.⁸ Den minskade andelen med pedagogisk högskoleexamen gäller både män och kvinnor men är något starkare för männen. Andel kvinnor med pedagogisk högskoleexamen har minskat med 13 procentenheter sedan 2007 och andel män med 20 procentenheter⁹ (se diagram 2.22).

Diagram 2.22 Andel årsarbetare i fritidshem med pedagogisk högskoleexamen

Anm.: Med pedagogisk högskoleexamen avses förskolläraryxamen, fritidspedagogexamen eller lärarexamen.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Personalsituationen i de obligatoriska skolformerna

Grundskolan

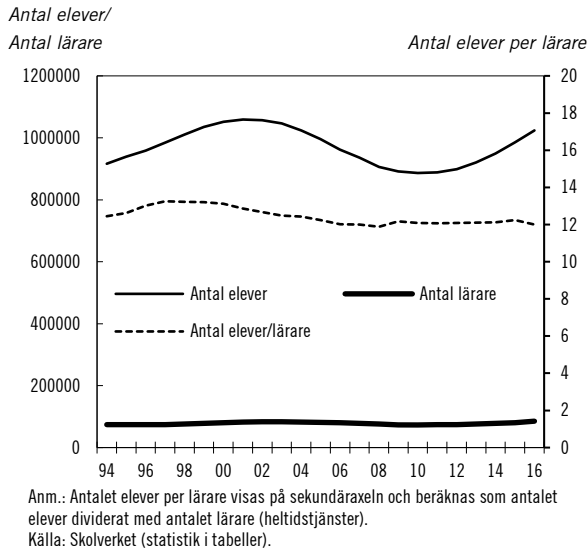
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen

Likt övriga skolformer följer förändringar i antalet lärare i grundskolan förändringar i storleken på elevkullarna. Åren runt millennieskiftet var antalet elever i grundskolan mycket stort. Under perioden 1998–2004 gick över en miljon elever i grundskolan respektive år. Därefter minskade antalet elever. Från och med 2011 ökar såväl antalet elever som antalet heltidstjänster i grundskolan igen. År 2016 fanns det drygt 85 000 heltidstjänster i grundskolan.

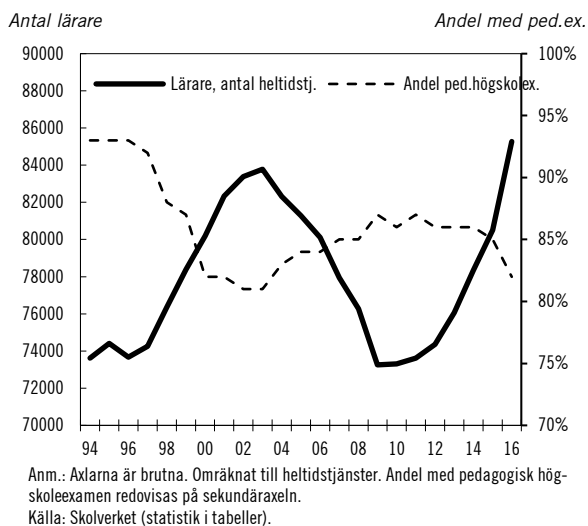
Antalet lärare har följt förändringarna i elevantalet, vilket också syns i antalet elever per lärare (heltidstjänster). I genomsnitt har det gått ca 12 elever per lärare i grundskolan under den undersökta perioden 1994–2016 (se diagram 2.23).

⁸ Med pedagogisk högskoleexamen avses förskolläraryxamen, fritidspedagogexamen eller lärarexamen.

⁹ För fritidshem saknas uppgifter om legitimationer.

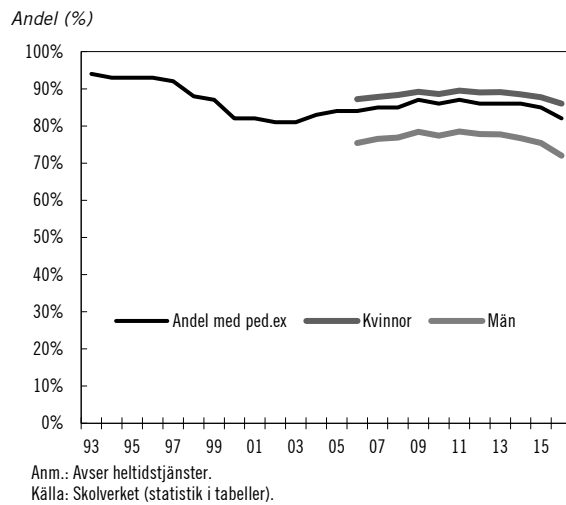
Diagram 2.23 Antal elever och lärare i grundskolan

När antalet heltidstjänster i grundskolan ökade under perioden 1997–2003 minskade andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen, från 92 procent till 81 procent. De nyanställda var således till stor del personer utan pedagogisk högskoleexamen. När antalet heltidstjänster sedan minskade perioden 2003–2009 ökade andelen med pedagogisk högskoleexamen. År 2009 hade i genomsnitt 87 procent av lärarna (omräknade till heltidstjänster) en pedagogisk högskoleexamen. Sedan 2011 har andelen sjunkit igen för att 2016 ligga på 82 procent (se diagram 2.24).

Diagram 2.24 Antal lärare och andel med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan

Könsfördelningen har varit stabil under hela perioden 2007–2016. Läsåret 2016/17 var 76 procent av lärarna i grundskolan kvinnor. Av statistiken framgår också att kvinnor i högre

utsträckning än män har en pedagogisk högskoleexamen (se diagram 2.25).

Diagram 2.25 Andel med pedagogisk högskoleexamen uppdelat efter kön

Andel lärare med legitimation och behörighet

I genomsnitt hade 71 procent av lärarna (heltidstjänster) i grundskolan, som arbetar i ämnen med behörighetskrav eller skolenheter med legitimationskrav¹⁰, legitimation och behörighet i minst ett ämne läsåret 2016/17. Andelen legitimerade och behöriga lärare var störst i årskurs 1–3 (73 procent) och minst i årskurs 4–6 (67 procent). I årskurs 7–9 var 68 procent av lärarna legitimerade och behöriga (uppgifterna avser heltidstjänster).

Regionala skillnader

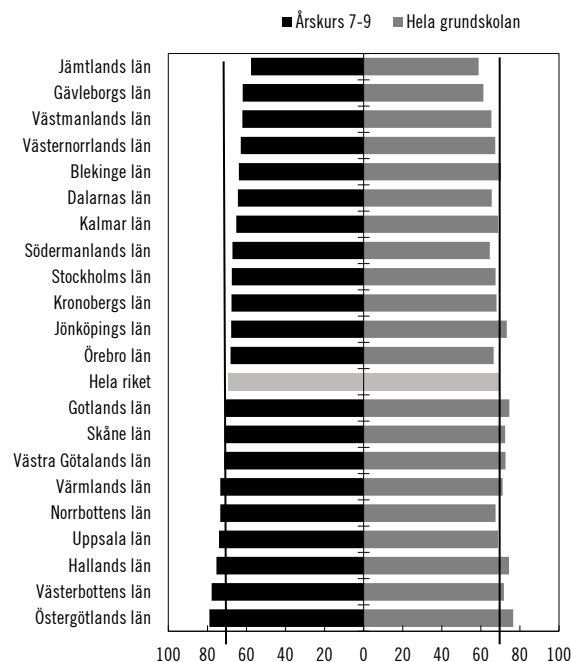
Det finns vissa regionala skillnader i landet när det gäller andelen behöriga lärare i grundskolan läsåret 2016/17. Andelen legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i årskurs 7–9 var störst i Östergötlands län (79 procent) och minst i Jämtlands län (58 procent).¹¹ I diagram 2.26 visas andelen legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i varje län både för årskurs 7–9 och för hela grundskolan. Östergötlands län, Västerbottens län, Hallands län och Gotlands län

¹⁰ Vissa skolenheter är undantagna legitimationskravet, t.ex. de som bedriver annan undervisning än språkundervisning på engelska samt waldorfskolor.

¹¹ Andelen behöriga och legitimerade lärare i minst ett ämne per län är framtagen genom att ta medelvärdet av andelarna på kommunnivå inom länet.

ligger en bra bit över riksgenomsnittet både vad gäller årskurs 7–9 och grundskolan som helhet.

Diagram 2.26 Andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i årskurs 7–9 och i hela grundskolan per län, 2016/17

Anm.: Avser heltidstjänster. Länen är rangordnade efter högst andel legitimerade och behöriga lärare i årskurs 7–9.
Källa: Skolverket (SIRIS).

Skillnader mellan skolor

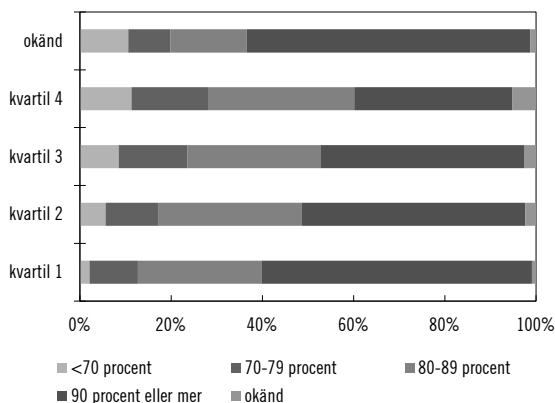
För grundskolan finns mer detaljerade uppgifter att tillgå än för förskolan och förskoleklassen, varför det också går att jämföra skillnader mellan olika grundskolor.

En skillnad på skolnivå som uppmärksammas av OECD:s TALIS-studie (Teaching and Learning International Survey) från 2013 är att i Sverige är sannolikheten relativt liten att en lärare med lång yrkeserfarenhet arbetar på en skola med stor andel elever från socioekonomiskt utsatta hem (Skolverket 2014, TALIS 2013 rapport 408).

Lsåret 2016/17 ser man också skillnader i andel lärare med en pedagogisk högskoleexamen mellan skolor med olika andel elever med utländsk bakgrund. På de 25 procent skolor med lägst andel elever med utländsk bakgrund var andelen lärare med en pedagogisk högskoleexamen 90 procent eller högre på 60 procent av skolorna. Detta kan jämföras med motsvarande siffra för de 25 procent av skolor med högst andel elever med utländsk bakgrund där andelen lärare med en pedagogisk högskoleexamen var

90 procent eller högre på endast 35 procent av skolorna. Detta illustreras i diagram 2.27 nedan.¹² Kvartil 1 är de 25 procent skolor med lägst andel elever med utländsk bakgrund osv. För varje kvartil visas fördelningen av skolor efter andel lärare med en pedagogisk högskoleexamen. Fördelningen av skolorna var mer gynnsam i de grupperna av skolor med en lägre andel elever med utländsk bakgrund.

Diagram 2.27 Fördelning av skolor efter andel lärare med en pedagogisk högskoleexamen per kvartil av skolor med olika andel elever med utländsk bakgrund, 2016/17

Anm.: Skolorna är indelade i kvartiler beroende på andel elever med utländsk bakgrund. Skolor med färre än 10 elever kategoriseras som okänd då det inte finns uppgift om andel elever med utländsk bakgrund.
Källa: Skolverket (SIRIS).

Skillnader mellan ämnen

Det finns också vissa skillnader i lärarnas behörigheter mellan olika ämnen. I tabell 2.9 sammanfattas andelen legitimerade och behöriga lärare per årskurs och ämne.

¹² Skolor med färre än 10 elever kategoriseras som okänd då det inte finns uppgift om andel elever med utländsk bakgrund.

Tabell 2.9 Andel legitimerade och behöriga lärare per årskurs och ämne, 2016/17

Procent

Ämne	Årskurs 1–3	Årskurs 4–6	Årskurs 7–9
Idrott och hälsa	63	74	82
Historia	64	72	82
Tyska		67	79
Bild	53	55	78
Svenska	89	81	77
Franska		49	76
Religionskunskap	64	71	75
Matematik	87	80	74
Kemi	70	73	73
Hem- och konsumentkunskap		50	73
Biologi	73	74	72
Samhällskunskap	67	71	72
Engelska	50	68	72
Musik	55	62	71
Slöjd	49	62	70
Fysik	70	73	67
Geografi	62	67	67
Spanska		49	62
Teknik	40	52	59
Svenska som andraspråk	72	36	41

Anm.: Avser heltidstjänster. Ämnena är rangordnade efter högst andel legitimerade och behöriga lärare i årskurs 7–9.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

I årskurs 1–3 var andelen ämnesbehöriga läsåret 2016/17 störst i svenska och matematik. Minst var den i engelska, slöjd och teknik. I årskurs 4–6 var andelen legitimerade och behöriga lärare störst i svenska, matematik och idrott och hälsa. Minst var den i franska, spanska och svenska som andraspråk. I årskurs 7–9 var andelen legitimerade och behöriga lärare störst i idrott och hälsa, historia och tyska. Minst var den i teknik, spanska och svenska som andraspråk.

Sameskolan

Sameskolan är en skolform för i huvudsak samiska barn och motsvarar grundskolans årskurs 1–6. Utbildningen ges i Gällivare, Jokkmokk, Karesuando, Kiruna och Tärnaby.

Antalet lärare (heltidstjänster) i sameskolan har ökat något under perioden 2006/07–2016/17, från 17 till 26 lärare. Samtidigt minskade andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen. Läsåret 2016/17 hade 62 procent av

lärarna en pedagogisk högskoleexamen. Den absoluta majoriteten av lärarna är kvinnor.

Andelen lärare med legitimation och behörighet var högst i Karesuando sameskola där 93 procent av lärarna (heltidstjänster) var legitimerade och behöriga för minst ett undervisningsämne läsåret 2016/17. Andelen lärare med legitimation och behörighet i minst ett ämne var lägst i Gällivare sameskola på 6 procent. Det är dock viktigt att påpeka att uppgifterna är baserade på endast 2,9 respektive 3,5 heltidstjänster.

Grundsärskolan

Grundsärskolan riktar sig till elever som inte bedöms kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav på grund av att de har en utvecklingsstörning.

Antalet lärare (heltidstjänster) i grundsärskolan ökade under perioden 2000–2004 som en följd av ett ökat elevantal. Under perioden 2005–2014 har både antalet elever och lärare minskat för att därefter öka något igen. Under den undersökta perioden har antalet elever per lärare (heltidstjänster) minskat något, från 4,7 elever per lärare 2000 till 3,8 elever per lärare 2016.

År 2016 fanns drygt 2 600 lärare (heltidstjänster) i grundsärskolan. För den senaste tioårsperioden redovisas könsuppdelad statistik. Under hela perioden 2006/07–2016/17 har andelen kvinnor varit cirka 85 procent.

Andelen lärare (heltidstjänster) i grundsärskolan med pedagogisk högskoleexamen har legat runt 87 procent mellan 2000 och 2015. År 2016 var andelen något lägre, 85 procent. Av de lärare som är män har 74 procent en pedagogisk högskoleexamen 2016, jämfört med 87 procent av kvinnorna. Andelen lärare med en specialpedagogisk utbildning har minskat kontinuerligt sedan 2000 och ligger läsåret 2016/17 på 29 procent.

Av de lärare i grundsärskolan som läsåret 2016/17 omfattades av legitimationskrav¹³ var andelen legitimerade och behöriga för rätt ämne och nivå förhållandevis låg. Av lärarna (heltids-

¹³ Vissa skolenheter är undantagna legitimationskravet, t.ex. de som bedriver annan undervisning än språkundervisning på engelska samt waldorfskolor.

tjänster) med inriktning mot undervisning i årskurs 1–3 hade 16 procent legitimation med behörighet för grundskolan, nivån och ämnet. Motsvarande andel för årskurs 4–6 var 15 procent och för årskurs 7–9 var andelen 14 procent.

Specialskolan

Den tioåriga specialskolan riktar sig till elever med funktionsnedsättningar som gör att de inte kan gå i grundskolan eller grundskolan. Det finns fem regionala och tre nationella specialskolor.

Antalet lärare i specialskolan minskade kontinuerligt från läsåret 2005/06 till 2013/14 för att därefter öka något. Lsåret 2016/17 fanns det totalt 190 lärare i specialskolan. Under motsvarande period har antalet elever varit cirka 500 med en ökning till 640 elever läsåret 2016/17. Andelen lärare som är kvinnor har under hela den undersökta perioden varit cirka 80 procent.

Andelen lärare i specialskolan som har en pedagogisk högskoleexamen har ökat något under perioden 2005/06–2016/17, från 78 procent till 83 procent. En något större andel av kvinnorna än männen har pedagogisk högskoleexamen.

Andelen lärare med en specialpedagogisk högskoleexamen minskade under samma period, från 39 procent till 23 procent.

Av lärarna i specialskolan (heltidstjänster) hade 36 procent legitimation och behörighet läsåret 2016/17.

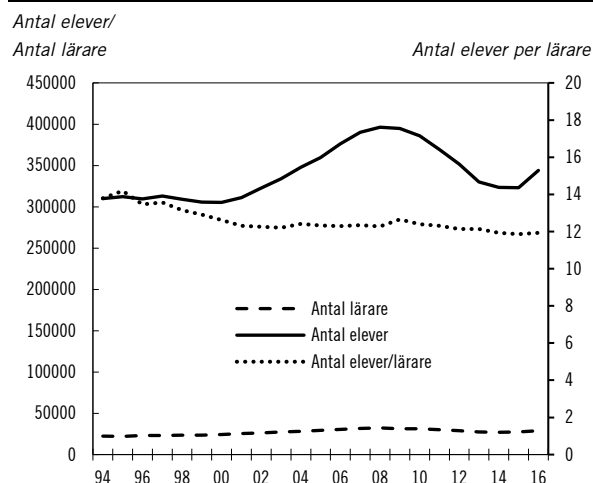
Personalsituationen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Gymnasieskolan

Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen

Antalet elever ökade kraftigt i gymnasieskolan under perioden 2000–2009 för att sedan minska fram till läsåret 2016/17 då elevantalet ökade något igen. Antalet lärare (heltidstjänster) har följt samma utveckling. Lsåret 2016/17 fanns knappt 29 000 heltidstjänster i gymnasieskolan. Under perioden 1994–2016 har antalet elever per lärare (heltidstjänster) minskat något, från 13,8 elever per lärare 1994 till 11,9 elever per lärare 2016 (se diagram 2.28).

Diagram 2.28 Antal elever och lärare i gymnasieskolan

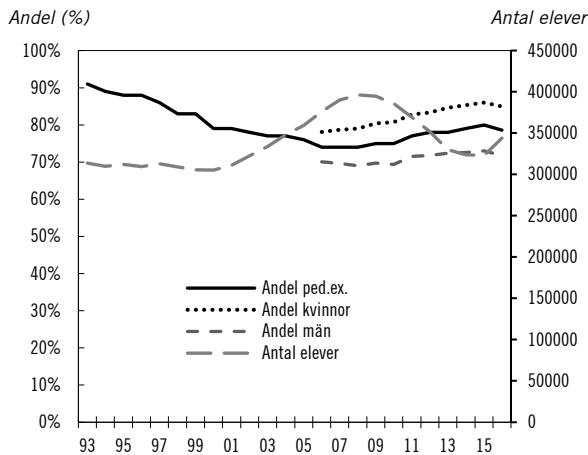

Anm.: Antalet elever per lärare (heltidstjänster) visas på sekundäraxeln och beräknas som antalet elever dividerat med antalet lärare (heltidstjänster).
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Gymnasieskolan skiljer sig från samtliga tidigare redovisade skolformer avseende könsfördelningen på lärarna. Könsuppdelad statistik redovisas från läsåret 2006/07 och sedan dess har fördelningen varit runt 50 procent kvinnor respektive män. Trenden är dock att andelen kvinnor ökar något.

När elevantalet i gymnasieskolan började öka runt millennieskiftet hade redan andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen sakta minskat sedan tidigt 1990-tal, dvs. oberoende av ett ökat antal elever. Den hittills minsta andelen lärare i gymnasieskolan med pedagogisk högskoleexamen nåddes läsåret 2006/07, då andelen var 74 procent. Sedan läsåret 2009/10 har andelen ökat igen och läsåret 2016/17 uppgick andelen med pedagogisk högskoleexamen till 79 procent.

Under hela perioden 2006/07–2016/17 har andelen lärare som är kvinnor med pedagogisk högskoleexamen varit högre än andelen män med pedagogisk högskoleexamen (se diagram 2.29).

Diagram 2.29 Andel lärare i gymnasieskolan med pedagogisk högskoleexamen och antal elever

Anm.: Avser heltidstjänster. Antal elever i gymnasieskolan anges på sekundäraxeln.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

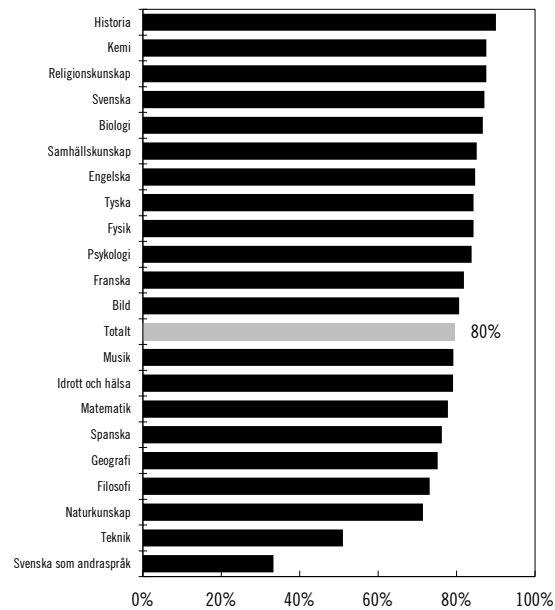
Andel lärare med lärarlegitimation och behörighet

I gymnasieskolan ges undervisning i drygt 270 ämnen, varav 30 s.k. vanliga ämnen eller bilaga 4-ämnen (ämnen som anges i bilaga 4 till högskoleförordningen, t.ex. matematik), 40 s.k. vissa ämnen (t.ex. digitalt skapande) och drygt 200 yrkesämnen (t.ex. bageri- och konditoriekunskap). Skolverket samlar endast in uppgifter om 21 bilaga 4-ämnen eller s.k. vanliga ämnen.

Enligt Skolverkets lärarbehörighetsstatistik undervisade drygt 20 000 lärare läsåret 2016/17 i de 21 redovisade ämnena. Av dessa lärare var knappt 80 procent behöriga att undervisa i något eller några ämnen i gymnasieskolan.¹⁴

Skillnader mellan ämnen

Skillnaderna i lärarnas behörighetsgrad mellan olika ämnen är betydande. Störst andel behöriga läsåret 2016/17 fanns i historia, religionskunskap och kemi och lägst andel behöriga i teknik och svenska som andraspråk (se diagram 2.30).

Diagram 2.30 Andel legitimerade och behöriga lärare i vanliga ämnen i gymnasieskolan, 2016/17

Anm.: Avser heltidstjänster.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Eftersom det finns ett särskilt undantag från kravet på legitimation för yrkeslärare har Skolverket valt att inte redovisa hur stor andel av dessa som är legitimerade och behöriga. Där emot redovisas hur stor andel av yrkeslärarna som har en pedagogisk högskoleexamen.¹⁵ Läsåret 2016/17 var denna andel 58 procent, vilket är en procentenhet lägre än föregående läsåret. I yrkesämneskategorierna barn och fritid, vård och omsorg samt handel/administration, ämnen i vilka en stor andel kvinnliga lärare undervisar, hade 70 procent eller högre en pedagogisk högskoleexamen. Det motsatta förhållandet gäller för lärare inom VVS och fastighet, industriteknik samt fordons- och transporttekniska ämnen, där lärare som är kvinnor är i minoritet, och 50 procent eller färre av samtliga lärare hade en pedagogisk högskoleexamen.

Regionala skillnader

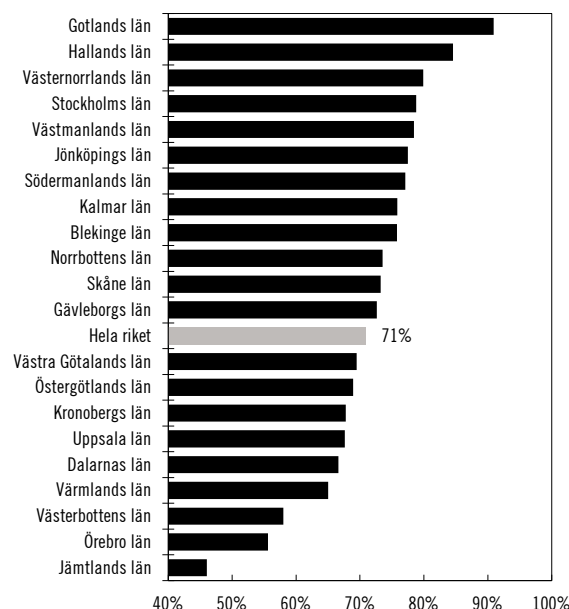
Det finns vissa regionala skillnader i landet när det gäller andelen behöriga lärare i gymnasieskolan läsåret 2016/17. Andelen legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne är över 80 pro-

¹⁴ För att undervisa i de s.k. bilaga 4-ämnena och i de s.k. vissa ämnena krävs som huvudregel legitimation och behörighet, men det finns ett generösare undantag från legitimationskravet för lärare i yrkesämnena jämfört med andra lärare.

¹⁵ Avser tjänstgörande lärare. Uppgifter avseende heltidstjänster finns inte tillgängligt.

cent i Gotlands län, Hallands län och Västernorrlands län.¹⁶ Andelen legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne är minst i Jämtlands län, Örebro län och Västerbottens län där samtliga andelar understiger 60 procent.

Diagram 2.31 Andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett ämne i gymnasieskolan per län, 2016/17

Anm.: Avser heltidstjänster. Axeln är bruten. Alla kommuner i alla län erbjuder inte gymnasieutbildning. För läsåret 2016/17 fanns det information om lärare i gymnasieskolan för 247 kommuner.
Källa: Skolverket (SIRIS).

Gymnasiesärskolan

Antalet lärare i gymnasiesärskolan har ökat i jämn takt från läsåret 2000/01 till 2012/13 som en följd av ett kraftigt ökat elevantal. Antalet elever i gymnasiesärskolan mer än fördubblades från läsåret 1997/98 till 2009/10. Därefter har såväl antalet elever som lärare minskat. Läsåret 2016/17 fanns det drygt 1 600 lärare i gymnasiesärskolan (heltidstjänster).

Under perioden 2000/01–2016/17 har antalet elever per lärare (heltidstjänster) minskat något, från 4,2 elever per lärare 2000 till 3,6 elever per lärare 2016.

Könsfördelningen av lärarna i gymnasiesärskolan har varit stabil under den senaste tioårsperioden. Läsåret 2016/17 var 70 procent kvinnor och 30 procent män (heltidstjänster).

Andelen lärare (heltidstjänster) i gymnasiesärskolan med pedagogisk högskoleexamen var cirka 80 procent läsåret 2007/08–2012/13 men har sedan 2013/14 legat stabilt på den något högre nivån 84 procent. Under hela perioden har andelen kvinnor med en pedagogisk högskoleexamen varit större än andelen män, 86 procent jämfört med 79 procent läsåret 2016/17.

Av lärarna i gymnasiesärskolan läsåret 2016/17 var andelen legitimerade och behöriga för rätt ämne och nivå låg. Endast 20 procent var legitimerade och behöriga (heltidstjänster). Störst andel legitimerade och behöriga fanns i idrott och hälsa respektive religionskunskap. Minst andel fanns i bild och musik.

Personalsituationen i vuxenutbildningen

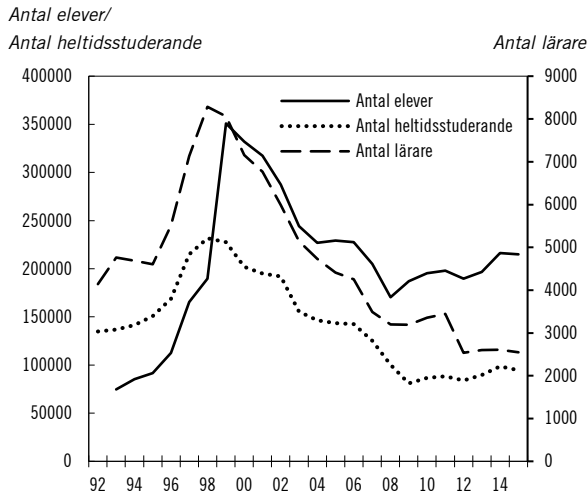
Den vuxenutbildning i Sverige som ingår i skolväsendet består av kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särvox). Sedan den 1 juli 2016 ingår utbildning i svenska för invandrare (sfi) i komvux, men i det följande redovisas sfi för sig.

Kommunal vuxenutbildning

Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen

Antalet elever i komvux ökade kraftigt tillsammans med antalet lärare i slutet av 1990-talet. Detta var en direkt följd av det första s.k. kunskapslyftet, en femårig statlig satsning 1997–2002 som framför allt syftade till att höja arbetslösas kunskaper. Efter att satsningen avslutades minskade åter såväl antal elever som antal lärare (se diagram 2.32).

¹⁶ Andelen behöriga och legitimerade lärare i minst ett ämne per län är framtagen genom att ta medelvärden av andelarna på kommunnivå inom länet. Endast kommuner med gymnasieskola ingår i beräkningen av medelvärden.

Diagram 2.32 Antal lärare och elever i komvux

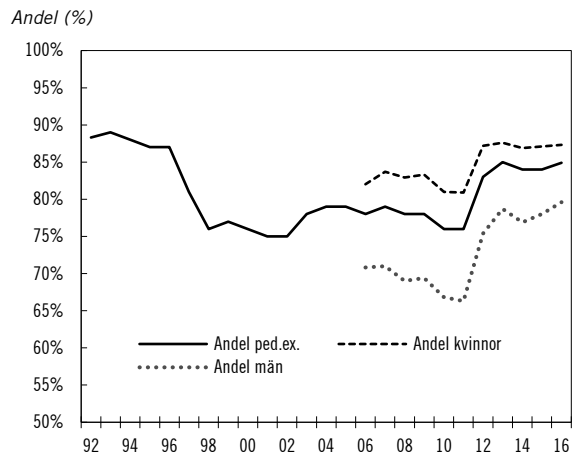
Anm.: Antal lärare är omräknat till heltidstjänster och redovisas på sekundäraxeln. Statistiken omfattar endast elever och lärare i utbildning som ges av offentliga utbildningsanordnare, inte upphandlad verksamhet. Uppgifter om elever och lärare gäller för samtliga nivåer dock ej sfi och sårvox. Från och med 2009 redovisas uppgifter om komvux per kalenderår i stället för läsår. Detta kan påverka jämförbarheten i uppgifterna.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Relationen mellan antalet elever och lärare inom komvux påverkas av att inte alla elever är heltidsstuderande och att det sker snabba fluktuationer mellan åren. Antalet heltidsstuderande elever per lärare (heltidstjänster) i komvux har dock legat runt i genomsnitt 31 heltidsstuderande per lärare perioden 1993–2015.

Könsfördelningen bland lärarna var stabil från 2006 fram till 2011, med i genomsnitt 65 procent kvinnor och 35 procent män. Därefter har andelen kvinnor ökat något. År 2016 var andelen kvinnor 70 procent och andelen män 30 procent.

I samband med det dåvarande kunskapslyftets start 1997 och den kraftiga ökningen av antalet lärare i komvux minskade andelen lärare som hade en pedagogisk högskoleexamen. När satsningen avslutades 2002 och antalet lärare minskade steg åter andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen. De senaste åren har andelen varit stabil till skillnad från majoriteten av de andra skolformerna där andelen lärare med en pedagogisk högskoleexamen har minskat. År 2016 var andelen 85 procent i komvux.

Liksom i de tidigare redovisade skolformerna har en större andel av kvinnorna än männen en pedagogisk högskoleexamen (se diagram 2.33).

Diagram 2.33 Andel med pedagogisk högskoleexamen uppdelat efter kön

Anm.: Axeln är bruten. Från 2009 redovisas uppgifterna per kalenderår i stället för läsår. Avser lärare hos offentliga anordnare.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Andel lärare med lärarlegitimation och behörighet

Av de lärare i kommunalt anordnad komvux (heltidstjänster) som undervisade i ämnen med behörighetskrav¹⁷ läsåret 2016/17 hade knappt 80 procent legitimation och behörighet i minst ett ämne. Skillnaderna mellan lärarna på grundläggande respektive gymnasial nivå var endast 2 procentenheter.¹⁸

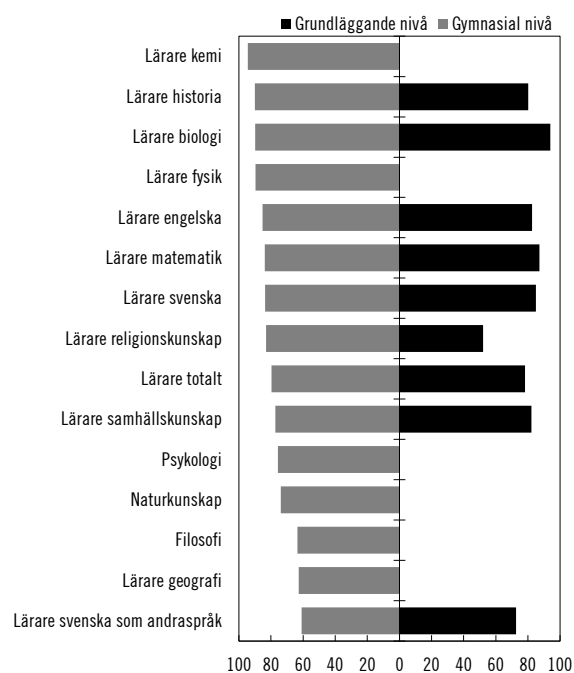
Skillnader mellan ämnen

Det finns vissa skillnader i lärares behörighet mellan olika ämnen.¹⁹ Enligt statistiken för 2016/17 avseende komvux på grundläggande nivå hade störst andel lärare legitimation och behörighet i biologi, matematik och samhällskunskap. Minst andel legitimerade och behöriga fanns i religionskunskap och svenska som andraspråk. På gymnasial nivå hade störst andel lärare legitimation och behörighet för kemi, historia och biologi. Minst andel legitimerade och behöriga fanns i svenska som andraspråk, geografi och filosofi. Andel legitimerade och behöriga lärare per ämne och nivå redovisas i diagram 2.34.

¹⁷ Enligt skollagen finns det möjlighet att göra särskilt undantag från kraven på legitimation och behörighet för att undervisa i vissa ämnen, t.ex. modersmål och yrkesämnen. Lärare som undervisar i dessa ämnen ingår inte i de redovisade uppgifterna.

¹⁸ Externa anordnarens personal ingår inte i uppgifterna från Skolverket.

¹⁹ I jämförelsen ingår endast ämnen med fler än 10 tjänstgörande lärare läsåret 2016/17.

Diagram 2.34 Andel legitimerade och behöriga lärare i ämnen på grundläggande och gymnasial nivå, 2016/17

Anm.: Avser heltidstjänster. Externa anordnares lärare ingår ej. Endast ämnen med fler än 10 tjänstgörande lärare redovisas i diagrammet. Ämnena är rangordnade efter högst andel legitimerade och behöriga lärare på gymnasial nivå.
Källa: Skolverket (statistik i tabeller).

Kommunal utbildning i svenska för invandrare

Antalet lärare i sfi har ökat mycket kraftigt sedan 2000. Under perioden 2000–2016 ökade antalet lärare (heltidstjänster) med 200 procent, från drygt 1 100 lärare till knappt 3 400. Denna utveckling följer i viss mån det kraftigt ökade antalet elever. Under perioden 2000–2015 ökade antalet elever som deltog i undervisning med 306 procent. Under den senaste tioårsperioden har antalet elever i sfi ökat i genomsnitt med drygt 8 200 elever per år, med särskilt stora ökningar från och med läsåret 2014/15. Detta har medfört att antalet elever per lärare (heltidstjänster) har ökat under perioden, från 30,4 elever per lärare 2000 till 46,5 elever per lärare 2015.²⁰

Könsfördelningen bland lärare i sfi har varit stabil över tid. Av alla lärare 2016 var 81 procent kvinnor och 19 procent män.

Samma tendenser som framkommit i redovisningen för tidigare skolformer syns också för sfi; när antalet lärare ökar som en följd av fler

elever tenderar andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen att minska. När antalet lärare i sfi började öka från läsåret 2000/01 minskade andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen från 80 procent till 70 procent läsåret 2008/09.

Därefter inleddes återigen en viss ökning, trots att elevantalet fortsatte att öka. Från hösten 2015 har andelen lärare i sfi med en pedagogisk högskoleexamen minskat något igen för att läsåret 2016/17 ligga på 71 procent. Kvinnorna hade i större utsträckning än männen en pedagogisk högskoleutbildning under hela perioden.

Av de knappt 3 400 lärarna (heltidstjänster) läsåret 2016/17 var 37 procent legitimerade och behöriga för undervisning i skolformen.

Särskild utbildning för vuxna

Antalet lärare i särsvux ökade nästan kontinuerligt från mitten av 1990-talet och fram till 2010. Därefter har antalet minskat något. Förändringarna följer förändringarna i antalet elever. År 2016 fanns det knappt 260 heltidstjänster i särsvux. Antalet elever per lärare (heltidstjänster) har minskat från 2001, från 20,5 elever per lärare till 15 elever per lärare 2016.²¹

Könsfördelningen bland lärarna i särsvux har varit stabil över tid. Läsåret 2016/17 minskade dock andelen kvinnor med 4 procentenheter från föregående år till 79 procent.

Endast små förändringar i särsvuxlärarnas genomsnittliga utbildningsbakgrund har skett över tid. I genomsnitt för perioden 1994–2016 hade 90 procent av lärarna en pedagogisk högskoleexamen. I jämförelse med flera andra skolformer finns det inom särsvux knappt några skillnader mellan könen när det gäller lärarnas utbildningsbakgrund. Andelen lärare med en pedagogisk högskoleexamen har under perioden i genomsnitt varit lika stor för kvinnor och män, även fast andelarna skiljer sig något åt mellan åren.

Läsåret 2016/17 hade 36 procent av lärarna (heltidstjänster) legitimation med behörighet för

²⁰ Externa anordnares personal ingår inte i uppgifterna.

²¹ Externa anordnares personal ingår inte i uppgifterna.

särskild utbildning för vuxna, en uppgång med 5 procentenheter från året innan.²²

Läro- och förskolläroarutbildning

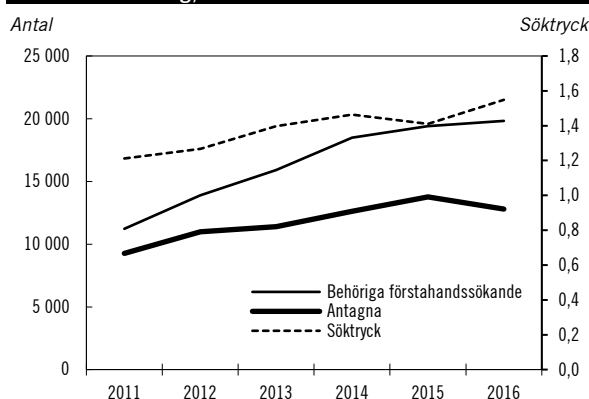
Det kommande avsnittet kommer att struktureras på följande sätt. I den första delen redovisas utvecklingen av antalet sökande och antagna till yrkesexamensprogram inom pedagogik och läroarutbildning, dvs. utbildningar som leder till förskolläroarexamen, grundläroarexamen, ämnesläroarexamen, yrkesläroarexamen, läroarexamen²³, folkhögskolläroarexamen, specialpedagogexamen eller specialläroarexamen. Alla som antas till utbildningarna påbörjar dock inte densamma, varför utvecklingen av antalet programnybörjare redovisas i den andra delen. I den tredje delen redovisas utvecklingen av antalet utfärdade examina.

Sökande och antagna

Sökande och antagna ökar

I diagram 2.35 redovisas utvecklingen av antalet behöriga förstahandssökande, antalet antagna och söktrycket till yrkesexamensprogrammen inom pedagogik och läroarutbildning för perioden 2011–2016.

Diagram 2.35 Antal behöriga förstahandssökande, antagna och söktryck till yrkesexamensprogrammen inom pedagogik och läroarutbildning, hösttermin

Anm.: Avser totalt antal sökande och antagna till yrkesexamensprogram inom pedagogik och läroarutbildning (folkhögskolläroarexamen, förskolläroarexamen, grundläroarexamen, specialläroarexamen, specialpedagogexamen, yrkesläroarexamen, ämnesläroarexamen och läroarexamen). Söktryck definieras som antal behöriga förstahandssökande per antagen och visas på sekundäraxeln. Antagen motsvarar inte faktiska nybörjare utan de som erbjudits en utbildningsplats.
Källa: Statistiska centralbyrån (Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå – Tabeller och diagram).

Antalet behöriga förstahandssökande till yrkesexamensprogrammen har ökat kraftigt sedan de nya läro- och förskolläroarexamina infördes 2011. Antalet sökande höstterminen 2016 uppgick till drygt 19 800 personer vilket motsvarar en ökning om 77 procent sedan 2011. Höstterminen 2016 antogs drygt 12 800 personer vilket motsvarar en ökning om 38 procent sedan 2011.

Söktrycket till utbildningarna har ökat något sedan 2011. Höstterminen 2016 var söktrycket 1,5 behörig förstahandssökande per antagen. Motsvarande siffra höstterminen 2011 var 1,2. Söktrycket definieras som antalet behöriga förstahandssökande per antagen.

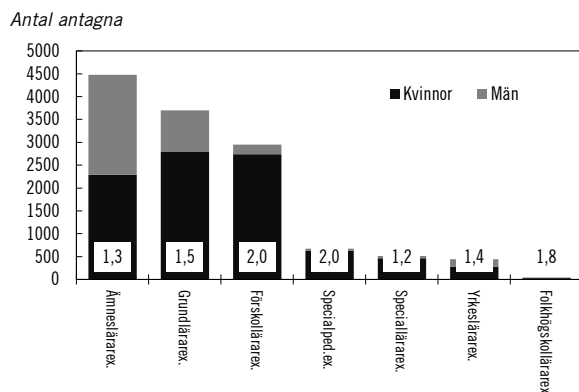
Stora skillnader mellan yrkesexamensprogram

Det finns betydande skillnader mellan olika yrkesexamensprogram, både avseende antal sökande och antagna samt vilka som söker och antas.

Nedan redovisas uppgifter för antal antagna och söktryck per yrkesexamensprogram höstterminen 2016.

²² För lärare som undervisar i sÄrvux har övergångsperioden när det gäller krav på legitimation och behörighet för att få bedriva undervisning och besluta om betyg i skolvÄsendet förlängts till och med den 30 juni 2018.

²³ Äldre motsvarande yrkesexamensprogram.

Diagram 2.36 Antal antagna och söktryck per yrkesexamensprogram, höstterminen 2016

Anm.: Avser totalt antal antagna till yrkesexamensprogram inom pedagogik och lärarutbildning. Söktryck definieras som antal behöriga förstahandssökande per antagen och visas inom de vita rutorna i botten på varje stapel. Antagen motsvarar inte faktiska nybörjare utan de som erbjudits en utbildningsplats. Yrkesexamensprogrammen är rangordnade efter totalt antal antagna.
Källa: Statistiska centralbyrån (Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå – Tabeller och diagram).

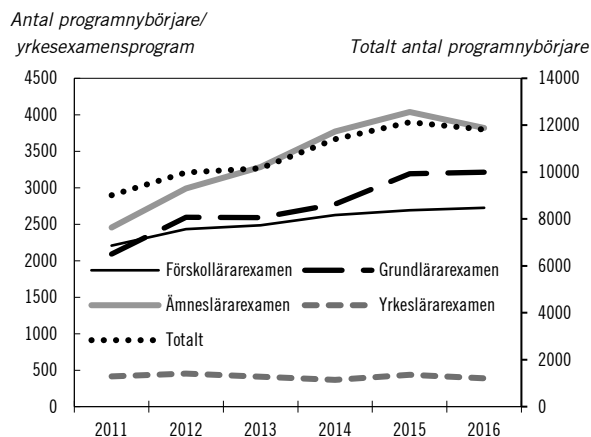
Det största antalet behöriga förstahandssökande finns till ämneslärutbildningen följt av förskolläraryrkesutbildningen och sedan grundläraryrkesutbildningen. När det gäller antalet antagna är antalet störst till ämneslärutbildningen följt av grundläraryrkesutbildningen och sedan förskolläraryrkesutbildningen.

Söktrycket skiljer sig åt mellan de olika programmen. Högst söktryck är det till specialpedagogutbildningen och förskolläraryrkesutbildningen. Höstterminen 2016 gick det två behöriga förstahandssökande per antagen till dessa utbildningar. Lägst söktryck är det till specialläraryrkesutbildningen och ämneslärutbildningen.

Det finns tydliga skillnader avseende vilka utbildningsinriktningar som kvinnor respektive män söker och antas till. Av diagram 2.36 framgår att könsfördelningen är jämnast i ämneslärutbildningen, där cirka hälften är kvinnor, och mest ojämn i specialpedagog-, specialläraryrkes- och förskolläraryrkesutbildningarna, där över 90 procent är kvinnor.

Programnybörjare

Antalet antagna i diagram 2.35 ovan motsvarar de personer som blivit erbjudna en utbildningsplats. Det behöver inte innebära att personen också påbörjat utbildningen. I diagram 2.37 redovisas därför antal programnybörjare totalt sett och för vissa yrkesexamensprogram per hösttermin.

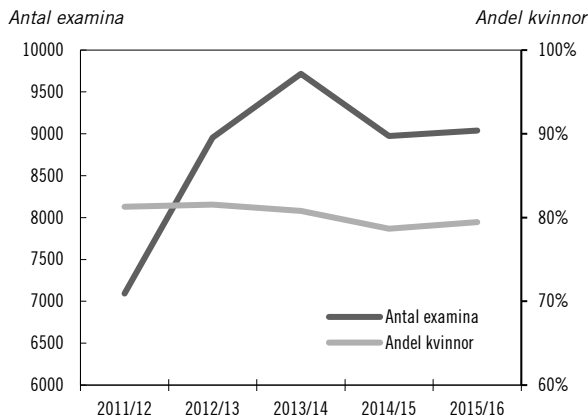
Diagram 2.37 Antal programnybörjare per yrkesexamensprogram, hösttermin

Anm.: På sekundäraxeln visas totalt antal programnybörjare till yrkesexamensprogrammen inom pedagogik och lärarutbildning (förskollärarexamen, grundlärarexamen, yrkeslärarexamen, ämneslärarexamen, folkhögskollärarexamen, speciallärarexamen, specialpedagogexamen samt ospecificerad lärarexamen). Programnybörjare definieras som student som för första gången är registrerad på något utbildningsprogram som normalt leder till en viss yrkesexamen.
Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Som figuren visar har antalet nybörjare ökat på de flesta yrkesexamensprogrammen sedan höstterminen 2011, med en liten nedgång totalt sett det senaste året. Sedan höstterminen 2011 har antalet programnybörjare ökat med 35 respektive 36 procent till grundlärarexamen och ämneslärarexamen.

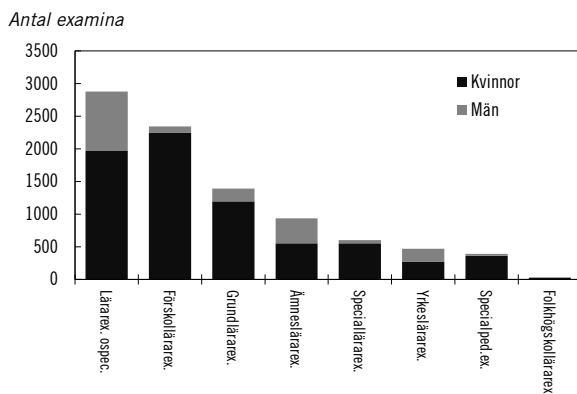
Yrkesexamina

Sedan läsåret 2011/12 har drygt 43 700 examina utfärdats inom pedagogik och lärarutbildning. I diagram 2.38 visas antalet utfärdade yrkesexamina per läsår och andelen kvinnor som tagit ut sin examen.

Diagram 2.38 Antal yrkesexamina per läsår

Anm.: Axlarna är brutna. Avser förskollärarexamen, grundläraresexamen, yrkesläraresexamen, ämnesläraresexamen, folkhögskolläraresexamen, specialläraresexamen, specialpedagogexamen samt ospecificerad lärarexamen (grupperingar av motsvarande äldre examina). En person kan ta ut mer än en examen under ett läsår. Antalet examina är alltså inte detsamma som antalet examinerade. Andelen kvinnor som tagit ut sin examen visas på sekundäraxeln.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Som framgår av diagram 2.38 är andelen kvinnor som tar ut sin examen inom pedagogik och lärarutbildning totalt sett relativt stabil över tid. Däremot finns det skillnader mellan olika yrkesexamina ett givet år. Av de som tog ut sin examen läsåret 2015/16 är könsfördelningen mest jämn bland de som tog ut en ämnesläraresexamen och yrkesläraresexamen (se diagram 2.39).

Diagram 2.39 Antal examina per yrkesexamensprogram, 2015/16

Anm.: Ospecificerad lärarexamen innehåller grupperingar av motsvarande äldre examina.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Befattningsutbildning för rektorer

Enligt skollagen är varje huvudman skyldig att se till att rektorer som anställts efter den 15 mars 2010, och som inte sedan tidigare genomgått en statlig rektorsutbildning eller har förvärvat kunskaper som kan jämföras med befattningsutbildningen, går en särskild befattningsutbildning. Utbildningen ska påbörjas

så snart som möjligt efter tillträdesdagen och vara genomförd inom fyra år.

Enligt Skolverkets årsredovisning 2016 deltog 2 934 rektorer, förskolechefer, biträdande rektorer eller personer med motsvarande ledningsfunktion i rektorsprogrammet hösten 2016. Av de 889 deltagare som under 2016 avslutade sin utbildning blev 86 procent godkända på samtliga examinationer.

2.5.3 Statliga insatser

Svenskt skolväsende har under flera år haft problem att rekrytera tillräckligt många utbildade lärare och förskollärare. Många insatser har genomförts för att stärka lärar- och förskolläraryrkenas samt lärar- och förskolläraryrkesutbildningarnas attraktivitet i syfte att locka fler studenter till utbildningarna men också för att få fler yrkesverksamma att stanna i yrket och för att de som lämnat yrket ska återvända. Nedan beskrivs pågående och beslutade insatser som regeringen har tagit initiativ till för att påverka tillgången till utbildade lärare och förskollärare. Ansvar för frågor som rör yrkets attraktivitet är dock delat mellan stat och skolhuvudmän.

Insatser för att stärka attraktiviteten i yrket

Nationell samling för läraryrket

Samtidigt som det är av yttersta vikt att på kort sikt tillgodose det akuta behovet av lärare i skolväsendet finns det också ett behov av att stärka läraryrkets status och attraktivitet för att kunna säkra tillgången till kompetenta lärare på längre sikt. Ett sådant arbete behöver ske på såväl nationell som lokal nivå. Regeringen har därför tagit initiativ till en nationell samling för läraryrket i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.1) och i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 s. 53). Den nationella samlingen har från regeringens sida ett tydligt fokus på att öka attraktiviteten i läraryrket, bl.a. genom statliga insatser för en höjning av lärares löner, kvalitetssatsningar på lärarutbildningarna, kompetensutveckling för lärare, investeringar i mer personal i grundskolan och andra åtgärder som ger läraren bättre förutsättningar att ge varje elev en undervisning av god kvalitet.

Genom dialoger med berörda parter vill regeringen bidra till att skapa en samsyn kring de utmaningar som finns genom att ta del av berörda aktörers syn på vad som bör göras och gemensamt diskutera strategier och tänkbara åtgärder.

Utredning för bättre förutsättningar för lärare, förskollärare, rektorer och förskolechefer att utföra sina uppdrag

Inom ramen för en nationell samling för läraryrket har ett antal frågor som behöver utredas i syfte att lämpliga åtgärder ska kunna vidtas identifierats. Regeringen har därför under 2016 tillsatt utredningen Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (dir. 2016:76) där en särskild utredare ska lämna förslag som syftar till att ge bättre förutsättningar för lärare, förskollärare, rektorer och förskolechefer att utföra sina uppdrag. Utredaren ska arbeta i dialog med de som medverkar i den nationella samlingen för läraryrket och bl.a. se över och vid behov lämna förslag på justeringar av legitimations- och behörighetsreglerna, se över hur lärare och förskollärare kan stärkas i sin profession, bl.a. hur en god introduktion i lärar- och förskolläraryrken kan säkras, se över vissa examina, se över karriärvägsreformen, se över lärares, rektorers och förskolechefers administrativa arbetsbörda, utreda om förskolechefer i förskolan ska benämnas rektorer i skollagen, och lämna nödvändiga författningsförslag.

Den del av uppdraget som avser justeringar av legitimations- och behörighetsreglerna, uppdraget att utreda om förskolechefer i förskolan bör benämnas rektorer i skollagen och uppdraget att se över hur en god introduktion i lärar- och förskolläraryrken kan säkras redovisades i juni 2017 i delbetänkandet Utbildning, undervisning och ledning – reformvård till stöd för en bättre skola (SOU 2017:51) och remitteras under hösten. Uppdraget ska slutredovisas den 1 december 2017.

Legitimation för lärare och förskollärare

Sedan den 1 juli 2011 har det varit möjligt för lärare och förskollärare att ansöka om legitimation hos Skolverket. Under 2016 inkom 19 300 nya ansökningar till Skolverket, vilket är en minskning jämfört med tidigare år med undantag för ansökningar om legitimation för lärare och förskollärare med utländsk examen. Av de inkomna ansökningarna gällde de flesta ansökan om legitimation för lärare och förskollärare med svensk examen, cirka 1 600 ansök-

ningar gällde legitimation för lärare och förskollärare med utländsk examen och cirka 3 800 var ansökningar om att komplettera legitimationen med ytterligare behörighet.

Av förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare framgår att beslut i ärenden om legitimation ska meddelas senast fyra månader efter det att alla handlingar som rör ansökan kommit in. Under 2015 genomförde Skolverket ett omfattande arbete i syfte att effektivisera arbetet och korta handläggningstiderna vilket resulterade i cirka 60 000 beslutade ärenden och en handläggningstid på fyra månader för majoriteten av ärenden. Den höga produktionsakten under 2015 innebär att verksamheten under 2016 hade goda marginaler gentemot kravet på högst fyra månaders handläggningstid, bortsett från ansökningar där den sökande har en utländsk examen.

Den genomsnittliga handläggningstiden minskade under 2016 för samtliga ärendekategorier jämfört med 2015. Vissa skillnader i handläggningstid förekommer beroende på vilken typ av examen de sökande har och vilka behörigheter man har ansökt om. Ärenden där den sökande har en utländsk examen är mer komplexa och därmed mer tidskrävande men även för den kategorin minskade handläggningstiden avsevärt under året.

Under 2016 fattade Skolverket cirka 21 200 beslut om lärar- eller förskolläraryrkeslegitimation och ärendebalansen minskade från 4 050 ärenden till 2 217 ärenden vid årets slut.

Karriärvägar för lärare

Sedan 2013 har skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare möjlighet att ansöka om statsbidrag från Skolverket. Syftet med karriärstegsreformen är att möjliggöra för skickliga lärare att göra karriär utan att behöva lämna undervisningen och därigenom bidra till yrkets attraktivitet och till förbättrad undervisning och förbättrade studieresultat. En lärare kan göra karriär genom att utses till förstelärare eller lektor med därtill kopplat statsbidrag som innebär ett genomsnittligt lönepåslag med 5 000 kronor per månad för en förstelärare och 10 000 kronor per månad för en lektor.

Sedan 2014 kan skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden ansöka om extra statsbidrag, så att minst dubbelt så många förstelärare kan anställas i skolor i dessa områden.

Skolhuvudmän som gör insatser enligt särskilda överenskommelser inom ramen för bl.a. Skolverkets uppdrag om samverkan för bästa skola (U2015/03357/S) kan också sedan 2016 få ytterligare statsbidrag för att inrätta karriärsteg i form av förstelärare och lektorer. I detta fall kan statsbidrag även lämnas för insatser för personer i ledande befattning.

Under 2016 betalade Skolverket ut drygt 1,2 miljarder kronor i statsbidrag för förstelärare och lektorer. Statsbidraget finansierade löneökningar för cirka 15 000 förstelärare och 170 lektorer.

Av de totalt cirka 15 000 förstelärarna hösten 2016 arbetade 72 procent i grundskolan (19 procent i årskurs 1–3, 24 procent i årskurs 4–6 och 29 procent i årskurs 7–9), 23 procent i gymnasieskolan och mindre än 5 procent i övriga skolformer.

Utifrån de uppgifter som finns tillgängliga framgår att de flesta undervisade i ämnena svenska och matematik. I gymnasieskolan var förstelärare vanligast förekommande på de högskoleförberedande programmen. När det gäller lektorer framgår att de undervisar i huvudsak inom de naturvetenskapliga ämnena. De lektorer som arbetar i gymnasieskolan undervisar i huvudsak inom de högskoleförberedande programmen.

Drygt 80 procent av förstelärarna finns hos de kommunala huvudmännen. För lektorer är motsvarande siffra 90 procent.

Under 2016 har 4 huvudmän beviljats det extra statsbidraget till utanförskapsområden. Samtliga var kommunala huvudmän.

Av förstelärarna var under 2016 76 procent kvinnor och 24 procent män. För lektorer var motsvarande andelar 55 respektive 45 procent. Inom ramen för det extra statsbidraget för karriärtjänster i utanförskapsområden var cirka 85 procent av förstelärarna kvinnor och 15 procent män.

Statskontoret har haft regeringens uppdrag att följa upp och analysera hur reformen om inrättandet av karriärsteg för särskilt yrkeskickliga lärare genomförts och fungerar (U2014/04127/S). Den första delrapporten, i vilken reformen analyserades ur huvudmännens perspektiv, lämnades i juni 2015. Den huvudsakliga slutsatsen då var att huvudmännens implementering av reformen verkade ligga i linje med intentionerna med reformen. Av rapporten framgår att karriärstegsreformen uppvisar ett

brett deltagande. Undantaget är de små, enskilda huvudmännen som av olika skäl har deltagit i lägre utsträckning. Statskontoret konstaterar också att hur karriärtjänsterna utformas hos olika huvudmän varierar när det gäller både de enskilda uppdragen och villkoren för de lärare som innehar en karriärtjänst.

Statskontorets andra delrapport som redovisades i februari 2016 analyserar reformen utifrån lärarnas perspektiv. Statskontorets huvudslutsats är att genomförandet av karriärvägsreformen endast till viss del har skapat förutsättningar för att nå målet om ett attraktivare läraryrke och bättre skolresultat. Även om reformen har fått stor spridning och har gett avtryck på lärarnas löner, har huvudmännen inte lyckats skapa legitimitet för reformen bland lärarna. En majoritet av lärarna anger att de är ganska eller mycket negativt inställda till karriärstegsreformen.

När det gäller den del av reformen som rör statsbidrag för karriärsteg i utanförskapsområden (förordningen [2014:145] om extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden) visar Statskontoret på flera problem i statsbidragets konstruktion, bl.a. bedöms inte de faktorer som styr urvalet av skolor som träffsäkra.

Den 1 februari 2017 lämnade Statskontoret sin tredje och sista delrapport. I den tredje delrapporten analyseras reformen utifrån rektorernas perspektiv. Rapporten visar att rektorerna inte är fullt lika positiva till reformen som huvudmännen men mer positiva än lärarna. Lärarna värderar generellt riskerna med reformen högre, men rektorerna värderar risken för splittring bland lärare högst av aktörerna.

I rapporten konstateras också att lönespridningen har ökat och att det finns en koppling mellan reformen och lönespridning.

Lärlönelyftet

Regeringen ser investeringar i höjda lärlöner som en viktig åtgärd för att öka läraryrkets attraktivitet och beslutade därför i februari 2016 förordningen (2016:100) om statsbidrag för höjda löner till lärare och vissa andra personal-kategorier. Genom lärlönelyftet kommer 3 miljarder kronor på årsbasis att investeras i höjda lärlöner. Syftet är att öka läraryrkets attraktionskraft och därigenom resultaten i skolan. Hösten 2016 rekvirerade skolhuvudmännen

medel från Skolverket för första gången. Totalt rekvirerade 951 av 1 076 möjliga huvudmän 90 procent av bidragsramen. I genomsnitt har 65 369 lärare, förskollärare och fritidspedagoger fått 2 594 kr i löneökning per månad.

Lärlönelyftet bygger på att huvudmännen fattar beslut om lönehöjningar lokalt. Arbetsgivarna bestämmer hur många lärare som uppfyller de i förordningen fastställda kriterierna, och hur mycket de ska få i höjd lön. Den sammanlagda löneökningen hos varje huvudman ska överstiga den lön som annars skulle ha utgått enligt den ordinarie lönerevisionen med i genomsnitt minst 2 500 kronor och högst 3 500 kronor per månad och person. Lärlönelyftet ska fördelas så att det premierar skicklighet och utveckling i yrket. Det ska bidra till en långsiktig löneökning för de lärare som kommer i fråga, utöver den ordinarie lönerevisionen. Minst 2,7 miljarder kronor (90 procent) av pengarna avsätts till lärare och förskollärare i förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och motsvarande skolformer. Maximalt 300 miljoner kronor (tio procent) får rekquireras till förskollärare i förskolan och fritidspedagoger i fritidshemmet. Huvudmännen får använda även detta utrymme för lärare och förskollärare i förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och motsvarande skolformer om de så önskar.

Modellen för satsningen har tagits fram i dialog med de centrala arbetsgivarorganisationerna inom skolan och lärarnas fackliga organisationer.

Regeringen följer noggrant hur modellen genomförs, fungerar och hanteras av parterna. Statskontoret har fått i uppdrag att följa upp, analysera och utvärdera hur statsbidraget för höjda lärlöner har genomförts, fungerat och nyttjats av skolhuvudmännen samt om satsningen har uppfyllt sitt syfte. Statskontoret ska delredovisa uppdraget i december 2017 respektive 2019 och slutredovisa i juni 2021.

Kampanj för lärar- och förskolläraryrkena

Skolverket fick 2010 i uppdrag att bedriva en informationskampanj som syftar till att attrahera fler personer till lärar- och förskolläraryrkena. Genom tilläggsuppdrag har kampanjen i olika perioder också getts särskilda inriktningar, exempelvis att locka fler till lärarutbildning med inriktning mot ämnesområdena naturvetenskap och teknik, fler män till arbete i förskolan, fler att arbeta som lärare i yrkesämnen samt fler att arbeta i utbildning i svenska för invandrare och

fördjupa sin kompetens inom svenska som andraspråk.

Skolverkets arbete med uppdraget har bl.a. resulterat i en särskild kampanjwebb som samlar ett antal målgruppsanpassade aktiviteter. Skolverket har även deltagit med kampanjen i olika utbildningsmässor och bedrivit en större annonseringskampanj i olika medier. Skolverket har också producerat filmer, broschyrer och radio-reklam för att nå ut till målgrupperna.

Enligt Skolverket har kampanjen fått en bred spridning bland målgrupperna och positiv respons i sociala medier. Lärarkampanjen har också fått flera priser, bl.a. Stora Publishingpriset och 100-wattaren, en tävling som belönar effekten av en kampanj. Jämfört med 2011, då kampanjen startade, har antalet behöriga sökande till lärarutbildningarna ökat med nästan 75 procent. Det kan dock inte säkerställas i vilken utsträckning Skolverkets kampanj har bidragit till detta.

Genom riksdagens beslut med anledning av förslagen i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255) förstärktes kampanjen med 5 miljoner kronor. Skolverket har under 2016 fått i uppdrag att fram t.o.m. 2018 fortsätta att genomföra kampanjen men med en breddad målgrupp.

Webbutbildning för lärare och förskollärare som återvänder till yrket

Skolverket har 2017 fått uppdraget att utforma en webbaserad utbildning som ska syfta till att ge lärare och förskollärare som återvänder till yrket möjlighet att uppdatera sina kunskaper när det gäller de styrdokument som gäller i svensk skola och förskola. Utfallet av utbildningen ska följas upp och analyseras och uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i december 2020.

Praktiknära forskning för stärkt vetenskaplig grund i skolväsendet

Utbildningen inom skolväsendet ska enligt skollagen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Syftet med praktiknära forskning är att utveckla och förbättra undervisningen i skolan och förskolan för att öka elevers och barns måluppfyllelse. Forskningsfrågor formuleras utifrån professionens behov av kunskap och forskningsresultaten ska vara av direkt nytta och användbarhet i verksamhet som bl.a. kan

bidra till att stärka utbildningens vetenskapliga grund.

Det behövs fler möjligheter för universitet och högskolor med examenstillstånd för lärar- och förskolläraryt utbildning och skolhuvudmän att etablera långsiktiga samarbeten om t.ex. praktiktäna forskning. Därför gav regeringen den 9 mars 2017 Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet i uppdrag att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktiktäna forskning. Modellerna ska rikta fokus mot organisationer och strukturer och omfatta möjligheter för forskarutbildade lärare att delta i forskningsprojekt, etablering av forskningsmiljöer där universitet och högskolor samverkar med skolor och förskolor, goda möjligheter för studenter och lärare att delta i olika forsknings- och skolutvecklingsprojekt, planering för studenters examensarbeten, handledning och kollegialt lärande.

Regeringen tillsatte samtidigt en utredning som ska föreslå hur universitet och högskolor som bedriver lärar- och förskolläraryt utbildningar och huvudmän inom skolväsendet kan skapa långsiktig samverkan kring praktiktäna forskning för att stärka skolväsendets vetenskapliga grund. Utredaren ska bl.a. redogöra för befintlig samverkan och presentera förslag på olika modeller samt bedöma vilka åtgärder som intresserade skolhuvudmän och universitet och högskolor behöver vidta för att kunna genomföra de föreslagna modellerna. Utredaren ska arbeta nära den initierade försöksverksamheten (dir. 2017:27). Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2018.

Exempel på ytterligare insatser som bedöms påverka yrkets attraktivitet positivt

Fler statliga insatser än de som ovan nämnts pågår. De bedöms kunna bidra till att stärka attraktiviteten i de yrken som är grundläggande för en god kvalitet i undervisningen i skolväsendet, även om de i första hand syftar till att stärka kvaliteten. Nedan redovisas resultaten för de generella statliga fortbildningsinsatser som genomförs för vissa yrkesgrupper i skolväsendet.

Det finns också andra satsningar som kan väntas få positiva effekter för läraryrkets attrak-

tivitet. Det gäller t.ex. satsningen på fler anställda i förskoleklass och lågstadiet, vilket bl.a. syftar till att förbättra undervisningens förutsättningar.

Bidrag för kompetensutveckling av yrkeslärare

Skolverket ansvarar för att betala ut bidrag i enlighet med förordningen (2012:144) om statsbidrag för kompetensutveckling av lärare i yrkesämnen. Syftet med statsbidraget är att yrkeslärare ska få kompetensutveckling genom att delta i verksamhet på en arbetsplats utanför skolan. Bidrag lämnas även för andra kompetensutvecklande insatser, som t.ex. certifieringskurser eller utbildningar inom arbetsmiljöfrågor.

Satsningen på kompetensutveckling för lärare i yrkesämnen pågår sedan 2012. Under 2016 avsattes 12 miljoner kronor för satsningen. Av det avsatta beloppet utbetalades 11,9 miljoner kronor till 106 huvudmän, varav 81 kommunala och 25 enskilda huvudmän. Under 2016 tog 921 lärare del av bidraget.

Kompetensutveckling för lärare i nationella minoritetsspråk

Skolverket har sedan 2013 i uppdrag att förstärka tillgången på modersmållärare i nationella minoritetsspråk (A2013/02958/DISK och A2014/03289/DISK). Uppdraget utökades 2015 till att, utöver samiska och meänkieli, även omfatta romani chib. Positivt är att fler deltagare än beräknat påbörjade uppdragsutbildningarna vid de lärosäten som ingår i utbildningsinsatsen, och enligt Skolverkets delredovisning (Ku2016/01394/DISK, Skolverkets dnr 2015:798) deltog totalt 55 personer i utbildningen under vårterminen 2016. Intresset för utbildning i meänkieli är dock mycket begränsat. För att främja huvudmäns förutsättningar att prioritera deltagande i utbildningarna gav regeringen Skolverket den 4 juni 2015 i uppdrag (Ku2015/01721/DISK) att under ett år fördela bidrag till de huvudmän som har deltagare i insatserna och detta uppdrag förlängdes (Ku2016/02027/DISK) den 8 september 2016 till att gälla även under höstterminen 2016.

Skolverket ska senast den 30 mars 2018 lämna en slutrapport som avser uppdragen.

Fortbildning för rektorer

Hösten 2015 startade den femte kursomgången av en särskild fortbildning för rektorer med fokus på pedagogiskt ledarskap (U2011/01195/S). Fortbildningen omfattar 7,5 högskolepoäng och läses under ett år. Målgruppen är de rektorer

som har gått befattningsutbildningen för rektorer.

Skolverket har genom överenskommelser uppdragit åt sex lärosäten att anordna fortbildningen. Skolverket har även anordnat två konferenser för utbildare och utbildningschefer med syftet att följa kvalitet och stärka likvärdighet. Enligt Skolverkets årsredovisning kunde samtliga anmälda under året beredas plats på utbildningen. En relativt stor andel av de antagna, 20 procent, påbörjade aldrig utbildningen och 5 procent gjorde studieavbrott under året. Skolverkets bedömning är att detta beror på en kombination av rektorers höga arbetsbörda, att utbildningen är en påbyggnad på rektorsprogrammet och att den ges på avancerad nivå. Skolverkets utvärdering visar att 98 procent uppger att utbildningen är ganska eller mycket bra.

Av de rektorer som har genomfört fortbildningen under kursomgången höstterminen 2015 och vårterminen 2016 har 88 procent slutfört den med godkänt resultat.

Fortbildning för förskolechefer

I juni 2015 fick Skolverket regeringens uppdrag att svara för fortbildning för förskolechefer (U2015/03528/S). Fortbildningen omfattar 7,5 högskolepoäng och inriktas i likhet med fortbildningen för rektorer mot styrnings- och ledarskapsfrågor. Syftet är att ge förskolechefer bättre förutsättningar att utveckla sitt pedagogiska ledarskap.

Skolverket har genom överenskommelser uppdragit åt sju lärosäten att anordna fortbildning för förskolechefer. Skolverket har även anordnat tre konferenser för utbildningsansvariga och utbildare vid lärosätena. Den första kursomgången startade i november 2015. Av Skolverkets årsredovisning framgår att totalt 217 förskolechefer deltog i fortbildningen under läsåret 2015/16. Till utbildningen 2016/17 anmäldes 327 förskolechefer, varav 63 aldrig påbörjade utbildningen. Enligt Skolverkets årsredovisning är 76 procent av deltagarna nöjda med utbildningen.

Utbildningsvägar till behörighetsgivande examen

För att erhålla legitimation som lärare eller förskollärare krävs en behörighetsgivande examen. I detta avsnitt redogörs för olika utbildningsvägar

som kan leda till en sådan examen. Längre ned i avsnittet beskrivs utbildningsinsatser som leder till en utökad behörighet för de som redan är legitimerade.

Lärary- och förskolläraryutbildningar med hög kvalitet

Utbildningar i enlighet med kraven för fyra nya lärary- och förskolläraryexamina startade höstterminen 2011. Detta innebär att det fortfarande är ganska få studenter som har examinerats från de nya utbildningarna; de första stora studentkullarna examinerades under 2015 och 2016. Att utbildningarna har funnits så kort tid betyder också att de ännu inte har kvalitetsutvärderats. Universitetskanslersämbetet, som har till uppgift att kvalitetssäkra all högre utbildning, har dock beslutat att läraryutbildningarna ska utvärderas inom de närmaste åren och har därför under hösten 2016 påbörjat detta arbete.

De verksamhetsförlagda utbildningsdelarna

Inom ramen för den tidigare läraryutbildningen var den verksamhetsförlagda utbildningsdelen, VFU, en av de delar som kritiserades mest. Universitetskanslersämbetet fick därför 2014 i uppdrag att genomföra en särskild uppföljning av VFU inom ramen för de nya lärary- och förskolläraryutbildningarna. Uppföljningen, som redovisades i december 2015 (Rapport 2015:24), visade att de verksamhetsförlagda utbildningsdelarna överlag fungerar betydligt bättre nu än tidigare och att studenterna är påfallande nöjda med sin VFU. Rapporten pekar dock på att det fortfarande finns möjliga förbättringsområden, t.ex. genom att öka antalet VFU-handledare på skolorna och förskolorna som genomgått en handledarutbildning.

För att utveckla de verksamhetsförlagda utbildningsdelarna i lärary- och förskolläraryutbildningarna pågår under perioden 2014–2018 en försöksverksamhet med övningskolor och övningsförskolor i vilken 16 universitet och högskolor deltar. Syftet är att höja kvaliteten ytterligare bl.a. genom att koncentrera studenterna till ett begränsat antal skolor och förskolor vid vilka det finns handledare med nödvändig lärary- eller förskolläraryutbildning samt handledarutbildning. Särskilda medel finns avsatta för försöksverksamheten, under 2016 har 43 miljoner kronor avsatts. Universitetskanslersämbetet har i uppdrag att följa upp och utvärdera om och i så fall på vilket sätt försöksverksamheten bidrar till att höja kvaliteten inom den verksamhets-

förlagda utbildningen. Uppdraget ska delredovisas senast i september 2018 och slutredovisas i april 2020.

Medel för ökad utbildningskvalitet

För att stärka kvaliteten i lärar- och förskolläraryt utbildningarna har ytterligare medel, totalt 875 miljoner kronor, avsatts för att ersättningsbeloppen för humaniora, samhällsvetenskap, teologi, juridik och lärar- och förskolläraryt utbildningen ska kunna höjas under perioden 2015–2018. Satsningen ger respektive lärosäte möjligheter att själva avgöra var i verksamheten de ytterligare medlen ska användas för att ge bästa effekt i förhållande till de lokala förutsättningarna.

Försöksverksamhet med lämplighetsbedömning

Sedan 2014 pågår en försöksverksamhet med lämplighetsbedömning vid antagning till lärar- och förskolläraryt utbildning vid Linnéuniversitetet och Högskolan i Jönköping. För försöksverksamheten finns särskilda medel avsatta, under 2016 fem miljoner kronor. Universitets- och högskolerådet har en samordnande roll i försöksverksamheten. I verksamheten ingår bl.a. att utarbeta modeller för lämplighetsbedömningen, utpröva dessa och låta bedömningen vid ett antagningstillfälle ligga till grund för behörighet och urval.

Ett av syftena med försöksverksamheten är att få studenterna att tidigt reflektera över sitt utbildningsval för att minska avhoppet från utbildningen. Försöksverksamheten påbörjades höstterminen 2016. Därefter ska verksamheten noggrant utvärderas av Universitets- och högskolerådet och en slutrapport ska lämnas i maj 2018.

Fler platser inom lärar- och förskolläraryt utbildningarna

Under 2015 och 2016 tillfördes universitet och högskolor i hela landet medel för att fler ska kunna genomgå högskoleutbildning. Som ett svar på den stora brist på högskoleutbildad arbetskraft som råder i skolväsendet har en del av dessa medel vikts till en utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildningar. Totalt ska lärar- och förskolläraryt utbildningarna byggas ut med 2 300 nybörjarplatser (se tabell 2.10). Genom riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16 avsnitt 4.1.7, bet. 2013/14:UbU1, rskr. 2013/14:104) avsattes också medel för att

utöka speciallärarutbildningen med 100 utbildningsplatser från och med 2015.

Tabell 2.10 Satsning på vissa bristyrken

Utbyggnad 2015–16 av lärar- och förskolläraryt utbildningarna

Utbildning	Antal nybörjarplatser
Förskolläraryt utbildning	800
Grundläraryt utbildning, F-3	700
Kompletterande pedagogisk utbildning	500
Speciallärarutbildning och specialpedagogutbildning	300
Totalt	2 300

I enlighet med budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16) har regeringen beslutat om ytterligare en utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildningar om 970 nybörjarplatser fr.o.m. 2017. Fördelningen av antalet nybörjarplatser per utbildningsinriktning framgår av tabell 2.11.

Tabell 2.11 Satsning på vissa bristyrken

Utbyggnad 2017 av lärar- och förskolläraryt utbildningarna

Utbildning	Antal nybörjarplatser
Förskolläraryt utbildning	200
KPU	160
Grundläraryt utbildning	400
Ämnesläraryt utbildning	210
Totalt	970

För att underlätta bl.a. för lärosätena i deras uppdrag att planera sitt utbildningsutbud så att det svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov har regeringen fattat beslut om att ge Skolverket i samarbete med Universitetskanslersämbetet i uppdrag att ta fram återkommande prognoser över skolans och förskolans behov av lärare och förskollärare (U2016/02335/S). Prognoserna ska redovisas vartannat år med start i december 2017.

Särskild kompletterande pedagogisk utbildning

För att öka rekryteringen av ämneslärare, särskilt i matematik, naturorienterande ämnen och teknik, pågår försöksverksamheter med särskild kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen (KPU) vid ett antal universitet och högskolor. Detta sker bl.a. vid Göteborgs universitet och vid några högskolor

som samarbetar med organisationen Teach for Sweden.

Göteborgs universitets projekt Brobyggaren pågår sedan 2014 i syfte att utveckla såväl lärarutbildning och verka för skolutveckling, som att stärka samverkan mellan lärosäte och skolväsende. Projektet ska rekrytera och utbilda fler behöriga ämneslärare inom matematik, naturvetenskap och teknik. KPU:n läses med 125 procents studietakt vilket innebär att studenterna läser kurser även under delar av sommarmånaderna. Inför den andra antagningsomgången vårterminen 2016 ökades antalet nybörjarplatser från 30 till 40 som en följd av stort intresse och högt söktryck. Försöksverksamheten finansieras delvis med särskilda medel, under 2017 erhåller Göteborgs universitet 4 miljoner kronor.

Stiftelsen Teach for Sweden tillsammans med Karlstads universitet och Högskolan i Halmstad bedriver sedan 2013 en försöksverksamhet med en annan variant av särskild kompletterande utbildning. För utbildningens genomförande finns särskilda medel avsatta, liksom vissa medel för stiftelsens arbete med bl.a. rekrytering till utbildningen samt handledning, för det senare har 10 miljoner kronor avsatts under 2017. I Teach for Swedens projekt ges studenter med en examen, och som har genomfört tidigare studier med goda studieresultat, möjlighet att läsa en KPU samtidigt som de arbetar i en skola med låg måluppfyllelse. Då arbete och studier bedrivs parallellt pågår studierna under två år. Av de 33 studenter som påbörjade programmet 2015 startade 32 av dessa år två. Hösten 2016 sökte 319 personer programmet, 150 personer kom till urvalsdagarna och 41 personer antogs och startade programmet.

Ovanstående kompletterande pedagogiska utbildningar som delvis finansieras med särskilda medel har utvärderats av Universitetskanslersämbetet (UKÄ) enligt ett regeringsuppdrag (U2016/03128/UH), som redovisades i mars 2017 (Rapport 2017:7). I utvärderingen skriver UKÄ bl.a. att det är tydligt att studenternas försörjning under studietiden är ett nyckelproblem. Om yrkesverksamma ska lockas att omskola sig till lärare kommer antagligen generella stöd att behövas. I rapporten beskrivs och diskuteras utbildningarna och de resultat som hittills uppnåtts. Utbildningarna har pågått under kort tid, vilket gör det svårt att dra några generella slutsatser om dem jämfört med KPU

som bedrivs inom befintlig medelstildning. UKÄ anser att det är angeläget att resultaten av samtliga KPU utvärderas, för att se vilka satsningar som är effektiva när det gäller att säkra försörjningen av lärare.

Kompletterande pedagogisk utbildning för forskarutbildade

Regeringen gav i maj 2016 Stockholms universitet tillsammans med Kungl. Tekniska högskolan, Umeå universitet och Karlstads universitet i uppdrag att under perioden 2016–2021 anordna kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå. Syftet är att få fler ämneslärare och lektorer i skolan, särskilt inom ämnena matematik, biologi, kemi, fysik och teknik. För att stimulera personer att påbörja och slutföra utbildningen har lärosätena också fått i uppdrag att administrera det utbildningsbidrag på 25 000 kronor i månaden som ska utgå till de studerande.

Läsåret 2015/16 fanns det enligt Skolverket 239 lektorer i grundskolan och gymnasieskolan samt i vuxenutbildningen. Majoriteten av dessa, 200 lektorer, fanns i gymnasieskolan. Uppfylls målet att 50 studenter per år genomgår utbildningen under fyra år kommer den nya satsningen att medföra en fördubbling av antalet lektorer i den svenska skolan..

Vidareutbildning av yrkesverksamma lärare utan behörighetsgivande examen

För att ge yrkesverksamma lärare och förskollärare en möjlighet att nå legitimation och behörighet pågår sedan 2007 satsningen Vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen (VAL).

Sju universitet och högskolor har i uppdrag att bedriva utbildning enligt förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och förskollärare som saknar lärar- eller förskollärarexamen. Utbildningen ska enligt förordningen planeras med hänsyn till varje students tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet och omfattar som mest 120 högskolepoäng. För utbildningens genomförande finns särskilda medel avsatta, under 2016 har 93 miljoner kronor avsatts för verksamheten. Lärosätena har sedan 2011 också i uppdrag att erbjuda andra lärosäten vägledning i fråga om bedömning av tidigare utbildning och verksamhet samt studie-

planering för att medverka till en likvärdig behandling av personer som påbörjat en utbildning till lärare eller förskollärare enligt äldre bestämmelser och som önskar få en examen.

Inför antagningen till vårterminen 2016 inkom drygt 1 100 ansökningar till VAL, vilket är det högsta antalet sökande inför en vårtermin sedan VAL startade. Av de sökande registrerades 599 studenter på aktuella kurser. Totalt var 1 816 studenter aktiva i VAL vårterminen 2016. Genomströmningen är ca 30 procent och påverkas bl.a. av att utbildningen genomförs vid sidan av ordinarie arbete i skolan. För att fler ska ges möjlighet att läsa utbildningen och bli behöriga lärare har regeringen under 2016 beslutat om en förlängning av satsningen. Det innebär att VAL-förordningens giltighet har förlängts från den 30 juni 2020 till och med den 30 juni 2030 och att tiden för senaste antagning till utbildning enligt förordningen har förlängts från den 30 juni 2017 till den 30 juni 2026.

Kompletterande utbildning för personer med utländsk lärarutbildning

För att ge personer med en utländsk lärarexamen möjlighet till kompletterande utbildning pågår sedan 2007 satsningen Utländska lärares vidareutbildning (ULV). Syftet är att ta till vara kompetensen hos personer med utländsk lärarutbildning och ge ökade möjligheter till anställning i svensk skola eller förskola.

Sex universitet och högskolor hade 2015 möjlighet att bedriva kompletterande utbildning för personer med utländsk lärarutbildning enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning. Utbildningen ska enligt förordningen planeras med hänsyn till studentens tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet och kan som mest omfatta 120 högskolepoäng. För utbildningens genomförande finns särskilda medel avsatta, 47 miljoner kronor för 2016. Under 2015 utökades de särskilda medel som finns avsatta för utbildningen för att kunna svara mot ett ökande söktryck. Totalt omfattade utbildningen 396 helårsstudenter under 2015.

De lärosäten som har i uppdrag att bedriva ULV är också engagerade i arbetet med det s.k. snabbspåret för utländska lärare genom vilket nyanlända lärare och förskollärare snabbare ska kunna erbjudas arbete i skolväsendet. Snabbspåren planeras gemensamt mellan arbetsmarknadens parter, Arbetsförmedlingen samt

andra berörda myndigheter och utbildningsanordnare. Drygt 750 personer har deltagit i snabbspåret för lärare och förskollärare mellan januari 2016 och mars 2017.

Ämneslärarutbildning i minoritetsspråk

Sedan 2013 har Stockholms universitet ett nationellt ansvar för att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i finska. Stockholms universitet har sedan 2013 examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 i finska som modersmål. Till höstterminen 2015 antogs sex personer till utbildningen. Stockholms universitet fick 2013 också ansvar för att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i meänkieli. Detta ansvar flyttades under 2016 till Umeå universitet.

Umeå universitet och Södertörns högskola har sedan 2013 i uppdrag att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning för samiska respektive romani chib. Umeå universitet har sedan 2014 examenstillstånd för ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 och med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i samiska som modersmål. Utbildningen utlystes hösten 2015 men intresset har varit begränsat och ingen student har antagits.

Lunds universitet har ett särskilt ansvar för att varje läsår erbjuda lärarutbildning i jiddisch.

Bättre villkor under studietiden

Ovan beskrivs den kompletterande pedagogiska utbildning för forskarutbildade och det utbildningsbidrag som studenter som deltar i utbildningen har möjlighet att få. Nedan beskrivs andra insatser som pågår för att genom förbättrade villkor under studietiden locka fler till utbildningar som leder till en behörighetsgivande examen.

Statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare

Under 2015 beslutade regeringen om en förlängning och förstärkning av statsbidrags-satsningen på behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen (förordningen [2013:60] om statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen). Statsbidraget syftar till att underlätta för lärare som undervisar i yrkesämnen att delta i behörighetsgivande utbildning genom att möjliggöra en nedsättning av arbets-

tiden. Staten bekostar en viss nedsättning av tjänstgöringsgraden.

I och med förordningsändringarna 2015 ökades den del som staten bekostar till 25 procent av lärarens tjänstgöringsgrad från och med 2016 och förordningen förlängdes att gälla till och med den 31 december 2019. För 2016 har 60 miljoner kronor avsatts för satsningen. Av det avsatta beloppet utbetalades 53,7 miljoner kronor till huvudmän.

Det kan noteras att vissa huvudmän som ansöker om bidraget avstår från att rekvirera medel. En anledning till detta kan vara att det är svårt att undvara kompetenta lärare i yrkesämnena i undervisningen på grund av den rådande bristen på yrkeslärare.

Sammantaget har statsbidraget för behörighetsgivande utbildning av lärare utnyttjats i liten omfattning. Skolverket har därför genomfört insatser för att få fler huvudmän att delta i satsningen.

Anställning under viss kompletterande utbildning

Enligt skollagen kan en lärare utan legitimation, med vissa undantag, anställas i skolväsendet för högst ett år i sänder. Den 1 juli 2016 trädde en ändring i skollagen i kraft (prop. 2015/16:23, bet. 2015/16:UbU8, rskr. 2015/16:127). Ändringen innebär en möjlighet att genomföra försöksverksamhet med tidsbegränsade anställningar under högst två år. Försöksverksamheten, som regleras i förordningen (2016:350) om försöksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning, avser personer som ska bedriva undervisning i ämnen där det råder brist på legitimerade och behöriga lärare.

För att en skola eller förskola ska kunna anställa personen i två år ska personen ha ämneskunskaper som motsvarar det som krävs för en behörighetsgivande lärarexamen. Personen ska också genomföra en kompletterande pedagogisk utbildning som syftar till att han eller hon ska uppnå en behörighetsgivande lärarexamen. Om det finns särskilda skäl får skolan förlänga anställningstiden till tre år.

Möjlighet till höjd bidragsdel i studiemedlet

För att rekrytera fler studenter till kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen inom matematik, naturorienterade ämnen eller teknik har studenter som läser en KPU sedan hösten 2015 möjlighet till den högre bidragsnivån inom studiemedlet under studietiden.

Det högre bidraget uppgår under 2017 till 1 657 kr per vecka jämfört med det generella bidraget som omfattar 712 kronor per vecka. Under 2016 utnyttjades denna möjlighet i begränsad utsträckning. Endast 16 procent av de 95 miljoner kronor som avsattes användes.

Utbildningsinsatser för utökad behörighet

Läraryftet II

Sedan hösten 2011 erbjuds Läraryftet II, som syftar till att legitimerade lärare ska bli behöriga i alla skolformer, ämnen och årskurser där de undervisar. Satsningen omfattar även utbildning i ett eller två praktiska eller estetiska ämnen för fritidspedagoger eller motsvarande, så att dessa kan bli behöriga lärare och därmed ges möjlighet att få legitimation som lärare samt möjligheter för lärare och förskollärare att läsa mot en speciallärarexamen.

Huvudmän kan få statsbidrag om 500 kronor per högskolepoäng för de lärare som deltar i läraryftet. För att särskilt locka till utbildningar i matematik, svenska som andraspråk och viss speciallärarutbildning lämnas ett högre belopp per högskolepoäng. Under 2016 förbättrades villkoren för lärare och förskollärare som deltar i utbildning till speciallärare och specialpedagog, samt i utbildning i svenska som andraspråk ytterligare, då ett statsbidrag som täcker delar av deltagarens lönekostnad under utbildningstiden infördes.

Inom ramen för Läraryftet II har under 2016 132 kurser fördelat på 22 lärosäten anskaffats och av dem har 118 kurser startat. Skolverket har under året haft ett särskilt fokus på att möta den ökade efterfrågan på kurser i ämnet svenska som andraspråk. Under året har i princip samtliga intresserade lärare fått plats till önskad kurs. Intresset för kurser i matematik har gått ned något, och likaså har behovet av kurser för fritidspedagoger tydligt minskat de senaste åren. 286 kurser har, med olika startterminer, omfattning och studiehastigheter, löpt under 2016 med totalt omkring 3 700 aktiva deltagare.

Sedan 2012 har omkring 13 500 personer påbörjat en behörighetsgivande ämneskurs inom ramen för Läraryftet II. Under 2016 har sammanlagt 1 906 deltagare påbörjat en kurs. Under 2016 var 87 procent av deltagarna i fortbildningen anställda av en offentlig huvudman och 13 procent av en enskild huvudman, vilket är

ungefär samma fördelning som tidigare år. Andelen fritidspedagoger anställda av en offentlig huvudman var 89 procent och av enskild huvudman 11 procent. En skillnad kan ses i andelen deltagande lärare som läser svenska som andraspråk, där 94 procent är anställda hos en offentlig huvudman och 6 procent hos en enskild huvudman. Det är stor geografisk spridning hos deltagarna i Lärarlyftet II och det största antalet deltagande lärare kommer 2016 från Västra Götalands län, Stockholms län och Skåne län.

Från och med 2015 har deltagare i Lärarlyftet II erbjudits möjlighet till validering för tillgodoräknande. Valideringen innebär en kartläggning och bedömning av deltagarens kunskaper och färdigheter i förhållande till lärandemålen i utbildningen, vilket kan innebära att vägen till behörighet blir kortare.

Under 2016 uppgick Skolverkets kostnader för Lärarlyftet II till knappt 186 miljoner kronor, varav knappt 6 miljoner kronor gick till kostnader för administration och resterande till kostnader i samband med kurser och utbildning.

Tilläggsuppdrag om speciallärarutbildning inom Lärarlyftet II

Skolverket har i uppdrag (U2012/01181/S) att inom ramen för Lärarlyftet II erbjuda lärare och förskollärare att genom utbildning få en speciallärarexamen. Satsningen syftar till att öka andelen lärare med behörighet att undervisa i grundsärskolan, gymnasiesärskolan, särskild utbildning för vuxna eller specialskolan. Skolverket ska genom överenskommelser med lärosäten som har tillstånd att utfärda speciallärarexamen erbjuda hela eller delar av speciallärarutbildningen.

Från och med 2016 är uppdraget inte begränsat till någon särskild specialisering inom speciallärarutbildningen utan syftar till att öka antalet lärare och förskollärare som ska bli behöriga att som speciallärare undervisa och bedriva undervisning som avser särskilt stöd. Behörigheten som speciallärare utgår ifrån grundläggande lärar- eller förskollärarexamen och specialisering inom speciallärarutbildningen.

Inom ramen för uppdraget har under året 15 utbildningar och specialiseringar köpts, fördelat på 7 lärosäten med en sammanlagd maximal kapacitet på 357 platser. 1 021 personer sökte utbildning, varav 758 bedömdes uppfylla kravet för att få delta. Av dem påbörjade 322 personer en utbildning. Sökintresset är särskilt stort för

utbildningarna med specialisering mot matematikutveckling och specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling som för första gången erbjöds inom Lärarlyftet. Under 2016 har, med olika startterminer och studiehastighet, 25 speciallärarutbildningar pågått inom ramen för Lärarlyftet II med cirka 482 deltagare. Sedan starten 2012 har omkring 1 067 personer påbörjat speciallärarutbildning inom ramen för Lärarlyftet II. Under 2016 var 94 procent av deltagarna i speciallärarutbildningen anställda av en offentlig huvudman, 4 procent av en enskild. Västra Götalands län, följt av Skåne län, hade flest huvudmän vars lärare deltog i speciallärarutbildning under året.

Även inom speciallärarutbildningen inom Lärarlyftet II erbjuds deltagarna möjlighet till validering för tillgodoräknande.

Under 2016 uppgick Skolverkets kostnader för tilläggsuppdraget till drygt 77 miljoner kronor varav cirka 68 miljoner kronor för köp av utbildning och drygt 9 miljoner kronor statsbidrag.

Befattningsutbildning för rektorer m.fl.

Från och med 2011 är det obligatoriskt för rektorer att genomgå en särskild reglerad befattningsutbildning. Den regleras i förordningen (2011:183) om befattningsutbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem samt fortbildning för rektorer och förskolechefer. Enligt skollagen (2 kap. 12 §) ska varje huvudman se till att rektorerna går den särskilda befattningsutbildningen eller en utbildning som kan jämföras med denna. Utbildningen ska påbörjas snarast möjligt efter det att rektorn har tillträtt sin anställning och vara genomförd inom fyra år efter tillträdesdagen.

Befattningsutbildningen genomförs av åtta lärosäten på uppdrag av Skolverket. Utbildningen motsvarar 30 högskolepoäng och pågår under tre år.

Hösten 2016 deltog 2 934 rektorer, förskolechefer, biträdande rektorer eller personer med motsvarande ledningsfunktion. Totalt har 12 utbildningar anskaffats under 2016 och Skolverket har anordnat 14 konferenser för utbildningschefer och utbildare inom rektorsutbildningarna, varav 4 i samarbete med Utdanningsdirektoratet i Norge.

Enligt Skolverkets årsredovisning är deltagarnas upplevelse av utbildningen generellt sett

positiv. Av den grupp som senast avslutade och genomförde hela utbildningen var 64 procent mycket nöjda och 33 procent ganska nöjda med utbildningen. Skolverket konstaterar att andelen förskolechefer som söker till utbildningen minskat till cirka 18 procent, vilket kan vara en effekt av den fortbildning för förskolechefer som startade höstterminen 2015. Skolverket konstaterar också att andelen anmälda deltagare som inte påbörjar eller gör studieavbrott ökar, detta ofta med hänvisning till en pressad arbetssituation. Skolverket bedömer även att den ökande andelen av biträdande rektorer, som inte omfattas av obligatoriet, påverkar den här utvecklingen. Av de 889 deltagare som under 2016 avslutade sin utbildning blev 87 procent godkända på lärosätenas samtliga examinationer inom de tre kunskapsområdena. Övriga 13 procent får om de så önskar fortsatt stöd av lärosätena, så att de kan komplettera med uppgifter och slutföra utbildningen med godkänt resultat.

2.5.4 Analys och slutsatser

Uppgifterna i resultatredovisningen visar att antalet förskollärare och lärare i hög grad har följt antalet barn och elever. Detta gäller åtminstone i förskolan, grundskolan och gymnasieskolan där antalet barn och elever per årsarbetare varit tämligen stabilt sedan 1990-talet.

I förskoleklass och i fritidshem har däremot antal elever per årsarbetare ökat jämfört med slutet på 1990-talet även om antal elever per årsarbete i fritidshem minskat något det senaste året. Resultatredovisningen visar emellertid att den senaste tidens ökade antal barn och elever sammanfaller med en minskande andel lärare och förskollärare med pedagogisk examen. Att alla barn och elever möter skickliga förskollärare och lärare är en förutsättning för att skapa ett likvärdigt skolväsende av hög kvalitet.

Det är viktigt att kunna möta den ökade efterfrågan på utbildade lärare och förskollärare som genereras av fler barn och elever. Barnen och eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet. Utbildningen måste också vara likvärdig oavsett bakgrund och var i landet man bor. Ur detta perspektiv är det oroande att det i resultatredovisningen framkommer tecken på att det finns skillnader i skolors tillgång till legitimerade och behöriga lärare. Det finns dels regionala skillnader, dels skillnader mellan skolor som kan

häröras till socioekonomiska faktorer i elevsammansättningen. Många av de skolor och regioner som redan har en lägre andel legitimerade och behöriga lärare i grund- och gymnasieskolan har också tillhört de som tagit emot många nyanlända. Regeringen har därför genomfört satsningar riktade mot skolor med svåra förutsättningar, t.ex. Samverkan för bästa skola, karriärtjänster i utanförskapsområden och jämlikhetspengen – en förstärkt investering i de mest utsatta grundskolorna.

En viktig åtgärd för att i tider av brist på lärare och förskollärare skapa bättre förutsättningar för såväl barn och elever som för befintliga lärare och förskollärare, är också att förbättra personalsituationen i verksamheterna generellt, inklusive personal som inte är lärare och förskollärare. Antalet lärare i skolväsendet har ökat från knappt 125 100 läsåret 2015/16 till drygt 132 300 heltidstjänster läsåret 2016/17. Samtidigt har antalet annan pedagogisk personal ökat från drygt 15 600 till drygt 23 000. Totalt sett har den pedagogiska personalen ökat med 10 procent, medan elevantalet ökat med 5 procent. I förskolan ökade årsarbetare med 3,3 procent samtidigt som antalet barn ökade med 1,5 procent.

Lärarbristen på kort sikt kan lindras om fler lärare och förskollärare arbetar längre upp i åldrarna. Antalet lärare som är 65 år och äldre har ökat. År 2016 var drygt 5 500 av lärarna, eller närmare 4 procent, i dessa åldrar. Sedan 2009 har antalet mer än fördubblats. I vissa verksamhetsformer utgör äldre lärare en större del. Det gäller t.ex. komvux och sfi där 7 respektive 9 procent av lärarna var 65 år eller äldre.

När det gäller antalet examinerade lärare och förskollärare visar resultaten att antalet sedan 2012 i genomsnitt legat kring 9 000. Samtidigt visar resultaten en ökning av antalet barn och elever under den här perioden. Det är viktigt att se hur behovet av lärare och förskollärare förväntas utvecklas framöver. SCB:s befolkningsprognoser tyder på att barn och elevkullarna fortsätter att öka de kommande åren. Regeringen har uppdragit åt Skolverket att i samarbete med Universitetskanslersämbetet ta fram återkommande prognoser över skolväsendets behov av förskollärare och olika lärarkategorier. Uppdraget ska redovisas i december 2017 och därefter vartannat år.

Skolverkets lärarprognos

Den senaste prognosen redovisades 2015 och resultaten från den visar att det svenska skolväsendet står inför en betydande personalbrist. Skolverket beräknar i sin lärarprognos från 2015 att det totala behovet av personal inom samtliga skol- och verksamhetsformer kommer att öka från 236 000 heltidstjänster 2014 till 266 000 heltidstjänster 2029. Det totala personalbehovet står i direkt relation till bedömningen av vilket elevunderlag som kommer att finnas vid en given tidpunkt. Beräkningarna innefattar utöver lärare och förskollärare även barnskötare och fritidsledare. Behovet av lärare beräknas till 181 000. Sett till heltidstjänster beräknas ökningen bli störst i grundskolans årskurs 7–9 samt i förskolan (Skolverket 2015, Redovisning av uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier, U2014/04128/S).

Verksamheternas rekryteringsbehov skiljer sig från det totala behovet av personal. Rekryteringsbehovet beräknas som differensen mellan det totala prognosticerade personalbehovet och den prognosticerade tillgången. För att prognosticera tillgången beaktar Skolverket i sina beräkningar vilken personal som finns vid utgångsläget (2014), hur åldersstrukturen i personalen ser ut och vilken kvarvaro personalen kan förväntas ha.

För den första femårsperioden i Skolverkets prognos (2015–2019) beräknas det totala rekryteringsbehovet till cirka 70 000 heltidstjänster, för den andra (2020–2024) till cirka 60 000 och för den tredje (2025–2029) till cirka 54 000, totalt 184 000 heltidstjänster.

Dessa rekryteringsbehov motsvarar ett examinationsbehov om 84 000 personer²⁴ den första femårsperioden, 71 000 den andra och 64 000 den tredje, totalt 219 000 personer. Detta examinationsbehov motsvarar ett årligt examinationsbehov på 16 800, 14 100 respektive 12 700 personer under de tre femårsperioderna. Det är betydligt fler än vad som examinerats totalt de senaste fem åren; under perioden 2009/10–2013/14 examinerades totalt närmare

47 000 lärare, förskollärare, speciallärare och specialpedagoger.

Regeringskansliets prognoser

Skolverkets prognoser baseras på personalsituationen 2014 och dåvarande prognoser till 2029. Mycket har dock hänt sedan dess, inte minst i och med det stora antalet asylsökande som kom till Sverige under i synnerhet 2015. Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) följer därför noggrant de olika prognoser som görs, framför allt gällande befolkningsutvecklingen.

Regeringskansliets (Utbildningsdepartementets) senaste beräkning gjordes efter Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från april 2017 och baseras på Skolverkets prognos från 2015. Prognosen visar att det behövs lärare, förskollärare och fritidspedagoger motsvarande ytterligare knappt 5 000 heltidstjänster den första femårsperioden, 2015–2019, på grund av ökad invandring sedan Skolverkets publicerade prognos. När detta läggs till Skolverkets ursprungliga skattning av kommande lärarbehov uppgår det totala rekryteringsbehovet av lärare, förskollärare och fritidspedagoger eller motsvarande till närmare 76 000 heltidstjänster för den första femårsperioden, vilket motsvarar ett examinationsbehov på drygt 91 000 personer. Det är en minskning jämfört med den prognos som publicerades i budgetpropositionen för 2017 där examinationsbehovet beräknades till 95 000 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16 avsnitt 2.5.4). Minskningen beror huvudsakligen på förändrade antaganden om invandring.

Ytterligare en faktor som påverkar storleken på rekryteringsbehovet enligt prognoserna är att visstidsanställda obehöriga lärare utan pedagogisk examen i Skolverkets prognos antas ersättas med nytexaminerade lärare fram till 2019. År 2014 innehades drygt 8 000 heltidstjänster av sådana lärare. Om tiden för att ersätta obehöriga lärare med behöriga antas vara längre, blir bristen på kort sikt mindre.

När det gäller andelen med pedagogisk högskoleexamen i förskolan och fritidshemmet antas att andelen ska ligga kring 50 procent. Det är samma andel som antogs i Skolverkets prognos och var den andel som gällde i förskolan och fritidshemmen 2014. Sedan dess har andelarna emellertid minskat.

²⁴ För 2014 var den genomsnittliga tjänstgöringsgraden för lärare 89 procent, varför examinationsbehovet av antalet personer är högre än rekryteringsbehovet av antalet heltidstjänster.

Beräkningarna av de nya rekryterings- och examinationsbehoven för perioden 2015–2019 sammanfattas per verksamhetsform i tabell 2.12. I tabell 2.13 sammanfattas sedan beräkningarna av den skattade bristen också per yrkeskategori.

Gällande tabell 2.12 och tabell 2.13 är det viktigt att påpeka att det inte är möjligt att summera de skattade behoven eller den skattade bristen mellan de olika kategorierna. Detta beror på att dessa uppgifter uttrycker behovet av respektive yrkeskategori, men olika individer kan i sin tur arbeta i flera verksamhetsformer.

Tabell 2.12 Prognosticerat rekryterings- och examinationsbehov av lärare med flera 2015–2019

Verksamhetsform	Rekryteringsbehov 2015–2019				Exam.-behov
	Skolverket	Ytterligare ökat elevunderlag	Reform	Summa	
Förskola	19 979	0		19 979	23 898
Fritidshem	3 186	415		3 601	6 424
Förskoleklass	4 888	206		5 094	8 649
Grundskola	24 968	2 362		27 330	32 692
Grundskola	1 229			1 229	1 470
Gymnasieskola	9 521	914		10 435	12 482
Gymnasieskola	655			655	958
Komvux, gr.nivå	229	183		412	818
Komvux, gy.nivå	1 082	309	300	1 691	2 697
Sfi	687	588		1 275	1 561
Särvux	90			90	150
Speciallärare	2 179			2 179	2 763
Specialpedagog	1 745			1 745	2 355
Summa	70 438	4 977	300	75 715	90 568

Källa: Utbildningsdepartementet.

Tabell 2.13 Prognosticerad lärarbrist 2015–2019

Typ av lärare	Skattat antal examinerade	Skattat behov	Brist
Förskollärare	12 300	24 200	-11 900
Fritidspedagoger	2 300	6 400	-4 100
Grundlärare	9 300		
Ämneslärare	10 200	57 700	-35 800
Yrkeslärare	2 400		
Summa	36 500	- *	- *

Anm.: (*) Notera att det skattade behovet och den skattade bristen inte låter sig summeras i denna beräkning. Det beror på att de är beräknade per verksamhetsforms behov samtidigt som olika individer i sin tur kan arbeta i flera verksamhetsformer. Det skattade behovet av ämneslärare gäller sammantaget för grundlärare, ämneslärare och yrkeslärare.

Källa: Utbildningsdepartementet.

Huvudmännens bedömning av personalsituationen

Enligt SCB:s arbetskraftsbarometer är det en stor och ökande brist på såväl nyutexaminerade som yrkeserfarna lärare och förskollärare inom de flesta inriktningar och ämnen. Störst brist rapporteras gällande grundskollärare med inriktning mot senare år och matematik/naturorienterande ämnen (NO) (se tabell 2.14).

Tabell 2.14 Andel arbetsgivare som uppger brist på nyutexaminerad respektive yrkeserfaren personal inom pedagogik och lärarutbildning

	Andel arbetsgivare som uppger brist på			
	nyutexaminerade		yrkeserfarna	
	2015	2016	2015	2016
Förskolläraryr utbildning	87	83	83	82
Fritidspedagogutbildning	86	84	85	87
Grundskolläraryr utbildning:				
Tidiga år	68	68	76	80
Grundskolläraryr utbildning:				
Senare år, matematik/NO	94	96	83	87
Grundskolläraryr utbildning:				
Senare år, språk/SO	52	82	52	78
Gymnasieläraryr utbildning:				
Matematik/naturvetenskap	84	74	73	73
Gymnasieläraryr utbildning:				
Historia/samhällskunskap	12	23	18	39
Gymnasieläraryr utbildning:				
Språkvetenskap	54	66	54	66
Speciallärar- och specialpedagogutbildning	82	80	79	80

Källa: Statistiska centralbyrån, Arbetskraftsbarometern.

Skolinspektionen fick 2014 regeringens uppdrag att kartlägga huvudmäns och skolledares arbete med att säkra tillgången till behöriga lärare och förskollärare. I redovisningen av uppdraget (Skolinspektionen 2015, Kompetensförsörjningen – en nyckelfråga för skola och

förskola) framkommer att de största utmaningarna för huvudmännen och skolledarna att anställa legitimerade förskollärare och legitimerade och behöriga lärare består i att det finns för få sökande med rätt kvalifikationer, att det är hård konkurrens om de med rätt kvalifikationer samt att det är svårt att erbjuda tillräckligt attraktiva anställningsformer och anställningsvillkor.

Genom förordningen (2015:215) om statsbidrag för de lägre årskurserna i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning har staten möjliggjort för huvudmän att söka statsbidrag för att genomföra personalförstärkningar. I förordningen anges att de huvudmän som ansöker om statsbidrag ska bifoga en beskrivning av sina lokala rekryteringsstrategier. Skolverket har regeringens uppdrag att årligen analysera den information som framkommer i dessa beskrivningar.

Skolverket har gjort två uppföljningar. Uppföljningarna visar att i stort sett alla huvudmän har en rekryteringsstrategi. Rekryteringsstrategin uppfattas kunna bidra till att systematisera och förtydliga arbetet med rekrytering. Men ett tydligt resultat från båda uppföljningarna är att det största problemet vid rekrytering för skolhuvudmännen är bristen på behöriga och legitimerade lärare vilket, trots en rekryteringsstrategi, försvårar rekrytering.

Bristen på lärare och förskollärare har flera orsaker

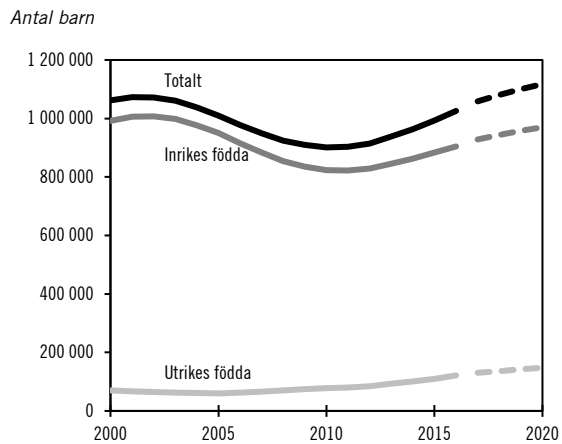
Befolkningsutveckling, antal som väljer att bli lärare och förskollärare, antal lärare som går i pension samt antal lärare som väljer att stanna kvar i yrket är faktorer som påverkar lärartillgången.

Fler barn och unga

En orsak till det stora behovet av lärare, förskollärare och fritidspedagoger är ett förväntat ökat antal barn och ett ökat elevunderlag. Det gäller för samtliga verksamhetsformer. Exempelvis väntas antalet barn i grundskoleåldrarna öka med 11 procent eller närmare 107 000 mellan 2015 och 2019. I gymnasieåldrarna väntas under samma period antalet barn och unga öka med 8 procent eller 33 000.

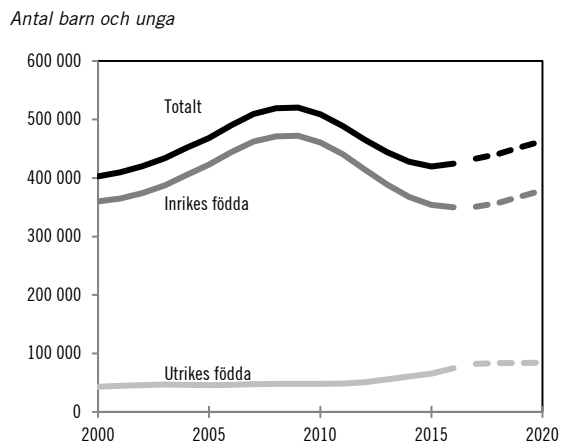
Att antalet ökar beror både på en ökning av inrikes och utrikes födda. Detta illustreras i diagram 2.40 och diagram 2.41.

Diagram 2.40 Antal barn i grundskoleåldrarna 7–15 år 2000–2016 samt prognos 2017–2020

Källa: Statistiska centralbyrån.

Diagram 2.41 Antal barn och unga i gymnasieåldrarna 16–19 år 2000–2016 samt prognos 2017–2020

Källa: Statistiska centralbyrån.

Pensionsavgångar

Enligt Skolverkets prognos innehades närmare 29 000 av heltidstjänsterna 2014 inom samtliga skol- och verksamhetsformer av personal som var 60 år eller äldre. En stor del av de 29 000 heltidstjänsterna måste ersättas med nya lärare och förskollärare under 2015–2019 när flertalet sannolikt går i pension.

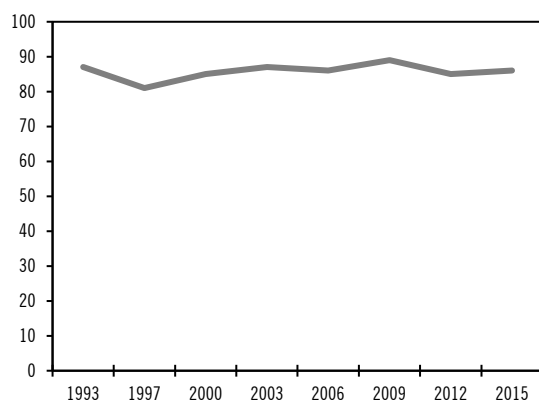
Många lärare och förskollärare väntas således gå i pension de närmaste åren. Det är dock färre som går i pension 2015–2019 än det var femårsperioden innan.

Många lärare stannar i yrket

En faktor som har betydelse för behovet av lärare är hur många som väljer att stanna kvar i yrket. Enligt den internationella TALIS-studien (The Teaching and Learning International Survey), som fokuserar på lärarnas yrkesvardag,

är det bara var tjugonde lärare i Sverige som tycker att deras yrke har hög status och bara hälften skulle vilja bli lärare igen (Skolverket 2014, TALIS 2013, rapport 408). Samtidigt trivs de flesta lärarna i sin skola. Nästan nio av tio trivs ganska eller mycket bra i den skola där de arbetar. Denna andel har legat på en relativt stabil nivå sedan början på 1990-talet (se diagram 2.42).

Diagram 2.42 Andel av lärare som trivs ganska bra eller mycket bra i sin skola

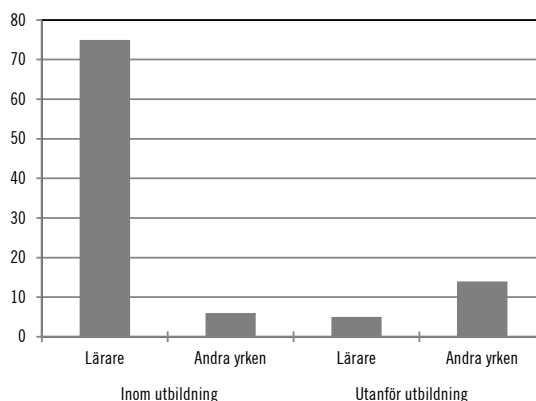
Källa: Skolverket (2016) Attityder till skolan.

De flesta lärarna arbetar kvar som lärare. SCB har i en analys följt nyanställda utbildade lärare och tittat i vilken utsträckning de arbetar kvar. Avhoppet är relativt stora de första två åren men efter det är kvarvaron relativt hög och den har ökat något med tiden (SCB, Välfärd, nr 2 2016).

Kvarvaron/återgången är relativt låg bland yngre lärare. Mellan 2013 och 2014 var den 91 procent bland kvinnor och 95 procent bland männen i åldrarna under 29 år. Den relativt låga kvarvaron/återgången bland unga speglar sannolikt de relativt stora avhoppet de första åren som man arbetar som lärare.

SCB har analyserat var på arbetsmarknaden som lärarutbildade finns (se diagram 2.43). Även denna analys ger en bild av en relativt hög kvarvaro i läraryrket. Det visar sig att 81 procent av de lärarutbildade finns inom utbildningsbranschen. De allra flesta jobbar som lärare men en del har andra yrken som t.ex. rektorer och chefer. Ytterligare 5 procent arbetar som lärare inom andra branscher än utbildning. Det betyder att 14 procent av de lärarutbildade, eller knappt 34 000, arbetade inom andra yrken utanför utbildningsbranschen. Nästan 25 procent fanns inom vård och omsorg och 20 procent arbetade inom offentlig förvaltning som exempelvis utredare, handläggare eller chef inom myndigheter.

Diagram 2.43 Fördelning av lärarutbildade efter arbete inom respektive utanför skolan 2014

Anm.: Till utbildningsbranschen hör högskolor, folkhögskolor, yrkeshögskolor, gymnasieskolor, grundskolor, förskolor, kulturskolor och övriga utbildningsinstitut. Till lärare räknas personer som har yrket med krav på fördjupad högskolekompetens inom utbildning. Hit hör universitets- och högskolelärare, gymnasielärare, grundskollärare, fritidspedagoger, förskollärare och andra pedagoger med teoretisk specialistkompetens.

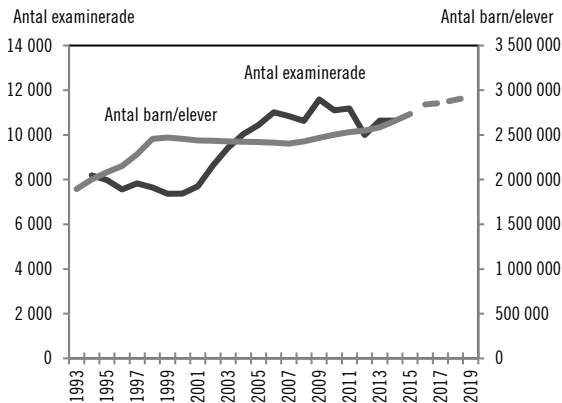
Källa: Statistiska centralbyrån (2017) Lärare utanför yrket.

För få examinerade lärare och förskollärare

Antalet examinerade inom pedagogik och lärarutbildning har legat på en relativt hög nivå den senaste perioden men antalet måste upp i historiskt höga nivåer för att ligga i nivå med det ökade antalet barn/elever (se diagram 2.44).

Antalet nybörjarstudenter ökade under många år men höstterminen 2016 var antalet nybörjare lägre jämfört med höstterminen 2015 till yrkes- och ämneslärarutbildningarna medan antalet var relativt konstant till förskolläro- och grundlärarutbildningarna. År 2016 var antalet nybörjare till någon av de fyra lärar- och förskollärarutbildningarna drygt 13 000. Enligt beräkningar från UKÄ (Fortsatt fler söker sig till lärarutbildningen – men långt från det prognostiserade behovet) skulle runt 21 000 personer behöva börja på lärar- och förskollärarutbildningarna varje år.

Diagram 2.44 Antal examina med inriktning mot pedagogik och lärarutbildning 1993–2015 samt totalt antal barn/elever i verksamhetsformerna 1993–2015 samt prognos 2016–2019

Anm.: Antal barn/elever i förskolan, fritidshem, grundskolan, gymnasieskolan, komvux och sfi.
Det stora antalet examinerade som tre års glidande medelvärden.
Källor: Statistiska centralbyrån och Skolverket.

Ett attraktivt yrke

För att på sikt avhjälpa lärar- och förskolläraryrkesbristen är det viktigt att fler väljer att utbilda sig till lärare och förskollärare. Det är också viktigt att de utbildade lärarna och förskollärarna väljer att fortsätta arbeta som lärare och förskollärare. Därför är det angeläget att fortsätta att arbeta för läraryrkets attraktivitet. För att göra en lärarkarriär attraktiv har regeringen bl.a. initierat lärarlönelyftet och vidareutvecklat karriärtjänstsystemet. Regeringen har också gett fyra lärosäten i uppdrag att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktisk forskning. För lärare och förskollärare innebär det möjligheter att utöva forskning inom verksamheten och därmed stärka och utveckla yrkesutövningen. Arbetet fortsätter också bl.a. inom ramen för den nationella samlingen för läraryrket inom vilken regeringen tillsammans med berörda parter arbetar för att stärka läraryrkets attraktivitet. Utredningen Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (dir. 2016:76) arbetar i dialog med den nationella samlingen för läraryrket. Utredningen ska bl.a. lämna förslag som syftar till att ge bättre förutsättningar för lärare, förskollärare, rektorer och förskolechefer att utföra sina uppdrag, däribland se över möjligheterna att minska den administrativa arbetsbördan.

För att till viss del motverka lärar- och förskolläraryrkesbristen är det viktigt att det parallellt med de reguljära lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna också finns alternativa, kompletterande sätt att nå en behörighetsgivande examen. Regeringen har därför genomfört ett flertal satsningar utöver fler platser i de reguljära lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna, t.ex. på ytterligare möjligheter för yrkesverksamma att bredda sin behörighet men också för att skapa fler vägar in i lärar- och förskolläraryrkena för personer med annan yrkes- eller utbildningsbakgrund.

2.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Regionala etikprövningsnämnderna i Göteborg, Lund, Stockholm, Umeå, Linköping och Uppsala har fått revisionsberättelse med upplysning av särskild betydelse.

Riksrevisionen har uppmärksammat att nämnderna i årsredovisningen redovisar ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor. Se avsnitt 8.4.

2.7 Miljöledningsrapporter

Statliga myndigheter ska utveckla miljöledningssystem och årligen rapportera sina resultat till regeringen och Naturvårdsverket enligt förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. I enlighet med förordningen har myndigheterna inom Utbildningsdepartementets område redovisat sina miljöledningsrapporter till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

3 Förskola och grundskola

3.1 Omfattning

Avsnitten om förskola och grundskola omfattar förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola, specialskola och sameskola.

Utanför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds.

I de följande avsnitten redovisas främst resultat som avser 2016. När det gäller betyg, meritvärde och provresultat avser uppgifterna läsåret 2015/16. Uppgifter om barn, elever och personal avser läsåret 2016/17. Uppgifterna avseende kostnader för förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem och grundsärskola 2016 bygger på preliminär statistik.

Uppgifter om lärare och annan pedagogisk personal, resultat, resultatindikatorer och statliga insatser för läraryrket redovisas samlat i avsnitt 2 för alla skolformer.

3.2 Mål för området

Målet för verksamhetsområdet är en förskole- och grundskoleutbildning av hög och likvärdig kvalitet. Alla ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt oberoende av kön.

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att mäta måluppfyllelsen för förskolan och grundskolan:

- Deltagande i förskola. Andelen barn i åldern 3–5 år som är inskrivna i förskola.
- Deltagande i förskoleklass. Andelen av alla 6-åringar som är inskrivna i förskoleklass.
- Resultat på nationella prov i grundskola. För grundskolan redovisas andelen elever som nått kravnivån eller fått minst provbetyget Godkänt eller E i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik i årskurs 3, 6 och 9.
- Andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga grundskolans ämnen i årskurs 9.
- Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9.
- Andelen elever i årskurs 9 som uppnått behörighet till gymnasieskolans nationella program.
- Resultat i internationella studier avseende grundskola som PISA, TIMSS och PIRLS i de fall någon ny studie presenterats sedan föregående års budgetproposition.
- Elevers trygghet i grundskolan.
- Lärarbehörighet och personalens utbildning. Denna indikator redovisas i avsnitt 2.

Indikatorerna ger inte en heltäckande bild av respektive verksamhet men belyser delar av måluppfyllelse och resultat som regeringen

bedömer är centrala. Redovisningen av resultat inom utgiftsområdet är uppdelad på verksamheter. Inom varje avsnitt redovisas i förekommande fall indikatorer samt övriga resultat. All individbaserad statistik redovisas uppdelat på kön om dessa uppgifter är tillgängliga. Därutöver finns ett sammanhållet avsnitt (avsnitt 2) om personalens behörighet och utbildning.

3.3.2 Resultat

Förskolan

Förskolan är en frivillig skolform inom skolväsendet. Utbildningen i förskolan ska enligt skollagen (2010:800) stimulera barnens utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Kommunerna är enligt skollagen skyldiga att erbjuda barn förskola fr.o.m. ett års ålder i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga ska erbjudas förskola under minst 15 timmar i veckan. Alla barn ska erbjudas avgiftsfri förskola under minst 525 timmar per år fr.o.m. höstterminen det år barnet fyller tre år (allmän förskola).

I förskolans läroplan (Lpfö 98, reviderad 2016) formuleras värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer för verksamheten.

Hösten 2014 samlades uppgifter in på individnivå för första gången i förskolan. Dessutom samlades uppgifter in från varje huvudman, såväl kommunal som enskild. Tidigare år var det kommunerna som lämnade uppgifter för både kommunal och fristående verksamhet. Vid denna första insamling har dock ett visst bortfall uppstått för vissa enskilda huvudmän. Detta innebär ett tidsseriebrott vilket försvårar möjligheterna att göra rättvisande jämförelser över tid. Hösten 2016 lämnade 99 procent av alla huvudmän uppgifter om verksamheten.

Barn och personal

Hösten 2016 var 501 000 barn inskrivna i förskolan. Av alla barn i förskolan var 48,4 procent flickor och 51,6 procent pojkar, vilket följer könsfördelningen i befolkningen för barn i

förskoleålder. Drygt hälften av alla inskrivna barn i förskolan var 1–3 år. Av landets alla 1–5-åringar var 84 procent inskrivna i förskolan. Under den senaste tioårsperioden har andelen inskrivna barn ökat i alla åldersgrupper. Samtidigt finns det rapporter som pekar på att andelen barn som är inskrivna i förskolan från socioekonomiskt utsatta områden är mindre än i andra områden.²⁵ Sett till det totala antalet inskrivna barn i förskolan är andelen pojkar marginellt större än andelen flickor i såväl kommunala som fristående förskolor.

Hösten 2016 fanns det nästan 16 200 nyinvandrade barn, och knappt 6 000 barn med okänd bakgrund som var inskrivna i förskolan. Med begreppet nyinvandrad avses enbart folkbokförda barn som är födda utomlands, som har båda föräldrarna födda utomlands, och som har kommit till landet under de senaste fyra åren. Med barn med okänd bakgrund avses barn som saknar personnummer i registren. En anledning till att det saknas personnummer kan vara att barnet inte är folkbokfört i Sverige. I gruppen barn med okänd bakgrund återfinns bl.a. barn som nyligen kommit till Sverige genom anhöriginvandring eller barn som söker asyl. Även barn som vistas i landet utan stöd av myndighetsbeslut eller författning återfinns i gruppen barn med okänd bakgrund liksom barn med skyddade personuppgifter.

Nyinvandrade och barn med okänd bakgrund motsvarar ungefär 4,4 procent av de inskrivna barnen i förskolan. Detta är en ökning med 19 procent jämfört med 2015 då motsvarande siffra var 3,7 procent av de inskrivna barnen. Den största ökningen återfinns inom gruppen barn med okänd bakgrund, som har ökat med 47 procent jämfört med 2015 då det fanns knappt 4 100 barn inom den gruppen. Andelen nyinvandrade barn har ökat med 13 procent från 2015 då drygt 14 300 barn var nyinvandrade. Kommunala förskolor har en större andel inskrivna barn som är nyinvandrade eller har okänd bakgrund än förskolor med enskild huvudman, 4,7 jämfört med 3,5 procent.

²⁵ Förskolan – En god investering i jämlika livsvillkor, Delrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg, Rapport 2014, Göteborgs kommun.

Under 2016 gick det i genomsnitt 5,2 barn per årsarbetare, vilket är en siffra som har legat relativt konstant under en längre tid. När det gäller barngruppernas storlek (antal inskrivna barn per avdelning) gick det i genomsnitt 15,9 barn per grupp 2016 (15,8 i kommunala förskolor och 16,0 i fristående förskolor), vilket är en minskning med 0,8 barn jämfört med 2015. Både de kommunala och de fristående förskolorna har minskat sina gruppstorlekar. Sammantaget är 2016 års genomsnitt det lägsta sedan 1992.

År 2016 fanns det 97 300 årsarbetare i förskolan, vilket är en ökning med 3,3 procent från 2015. De största personalgrupperna var förskollärare och lärare (41 procent) och barnskötare (20 procent). 28 procent hade ingen utbildning för arbete med barn, vilket är en ökning med 4 procentenheter sedan 2014. Könsfördelningen bland personalen i förskolan är mycket ojämn: drygt fyra procent av årsarbetarna var män. Andelen har varit i stort sett konstant under de senaste tio åren. I fristående förskolor var andelen män 6,3 procent och i kommunala förskolor 3,9 procent 2016.

Andelen barn i fristående förskolor var störst i förortskommuner till storstäder

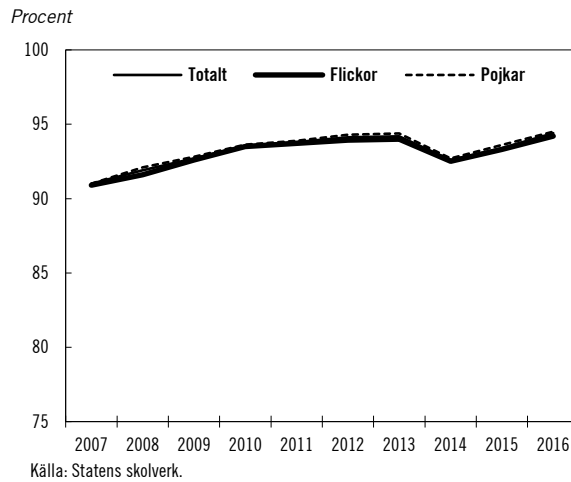
Av alla barn i förskolan 2016 gick ca 20 procent i en fristående förskoleenhet. Det är vanligast med fristående förskolor i förortskommuner till storstäder. I kommungruppen förortskommuner till storstäder gick i genomsnitt 32 procent av förskolebarnen i en fristående förskola. I den kommungrupp där kommunerna i genomsnitt hade den minsta andelen barn i fristående förskolor, varuproducerande kommuner, gick 8 procent av förskolebarnen i en fristående förskola. I 47 kommuner fanns det inga förskolor i enskild regi.

Kostnader

Den totala kostnaden för förskolan uppgick till 71,7 miljarder kronor 2016. Detta innebär en ökning med 4,2 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per barn beräknas ha uppgått till i genomsnitt 144 300 kronor 2016, vilket är en ökning med 2,7 procent.

Indikator: Deltagande i förskola

Diagram 3.1 Andelen barn i åldern 3–5 år inskrivna i förskola

Andelen inskrivna barn i förskolan ökade fram till 2013. År 2014 var andelen barn i åldrarna 3–5 år som var inskrivna i förskolan 92,6 procent och 2015 var andelen 93,4 procent. Skälet till förändringen mellan 2013 och 2014 bedöms vara det tidsseriebrott som uppstått genom att statistiken samlats in på ett nytt sätt fr.o.m. 2014. Andelen barn i åldrarna 3–5 år som var inskrivna i förskolan 2016 var 94,4 procent. Över tid har andelen pojkar som varit inskrivna i förskolan varit något större än andelen flickor. För 2016 var det 94,5 procent av pojkarna och 94,2 procent av flickorna.

Annan pedagogisk verksamhet

Annan pedagogisk verksamhet består av pedagogisk omsorg (bl.a. familjedaghem och flerfamiljshem), öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg under kvällar, nätter och helger.

Enligt skollagen ska kommunerna sträva efter att i stället för förskola eller fritidshem erbjuda pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det. Förskolans läroplan och de mål som beskrivs där ska vara vägledande för pedagogisk omsorg.

Kommunen ska också sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (obekväm arbetstid) i den omfattning som det behövs med hänsyn till föräldrars förvärvsarbete och familjens situation i övrigt.

Från och med höstterminen det år då eleven fyller tio år får kommunerna erbjuda öppen fritidsverksamhet i stället för fritidshem.

Barn i pedagogisk omsorg

I pedagogisk omsorg deltar framför allt de yngre barnen. I takt med att en allt större andel barn går i förskolan har andelen barn i pedagogisk omsorg minskat. Andelen av alla barn i åldern 1–5 år som var inskrivna i pedagogisk omsorg var 2,0 procent under 2016. Fem år tidigare var denna andel 3,1 procent. Andelen har sedan dess stadigt minskat. Antalet barn som hösten 2016 var inskrivna i pedagogisk omsorg var ca 12 500, att jämföra med ca 19 400 hösten 2011.

Öppna förskolor och öppna fritidsverksamheter

Hösten 2016 fanns det totalt 494 öppna förskolor i landet. Antalet öppna förskolor har under den senaste tioårsperioden varierat mellan 470 och 494 enheter. Öppna förskolor erbjöds i 215 kommuner 2016. Det är fler kommuner än någon gång under den senaste tioårsperioden. Hösten 2016 fanns det 628 öppna fritidsverksamheter. Antalet öppna fritidsverksamheter har under den senaste tioårsperioden varierat mellan 580 och 676 verksamheter.

Antalet kommuner som erbjuder omsorg under kvällar, nätter och helger fortsätter att öka

Hösten 2016 var ca 5 600 barn i åldern 1–12 år inskrivna i omsorg under obekvämt arbetstid, dvs. vardagar mellan klockan 19–06 och på helger. Detta innebär en ökning under den senaste tioårsperioden. Drygt 3 200 barn var inskrivna i omsorg under obekvämt arbetstid 2006.

Det var 208 kommuner som erbjöd sådan omsorg hösten 2016, vilket nästan är en fördubbling jämfört med 2006 då 116 kommuner erbjöd denna form av omsorg. Denna utveckling är positiv ur jämställdhetssynpunkt i och med att denna omsorg förbättrar i synnerhet kvinnors möjlighet till förvärvsarbete.

Kostnader

De totala kostnaderna för pedagogisk omsorg var ca 1,5 miljarder kronor 2016. Detta innebär en minskning med 8,2 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per barn beräknas ha uppgått till i genomsnitt 113 600 kronor, vilket är en minskning med 0,6 procent i jämförelse med föregående år.

Förskoleklassen

Förskoleklassen är en frivillig skolform inom skolväsendet. Utbildningen i förskoleklassen ska enligt skollagen stimulera elevernas utveckling och lärande och förbereda dem för fortsatt utbildning. Utbildningen är avgiftsfri och ska omfatta minst 525 timmar per år, vilket motsvarar ca tre timmar per skoldag. För förskoleklassen gäller läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr11, reviderad 2016). Läroplanen innehåller värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer samt ett avsnitt om förskoleklassen.

Elever och personal

Läsåret 2016/17 gick 122 818 elever i förskoleklass, vilket är det största antalet sedan skolformens införande hösten 1998. Nästan samtliga, 98,2 procent, var elever som fyllde sex år under 2016. Av alla elever i förskoleklass gick 10,4 procent i en verksamhet med enskild huvudman, vilket är en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med föregående år.

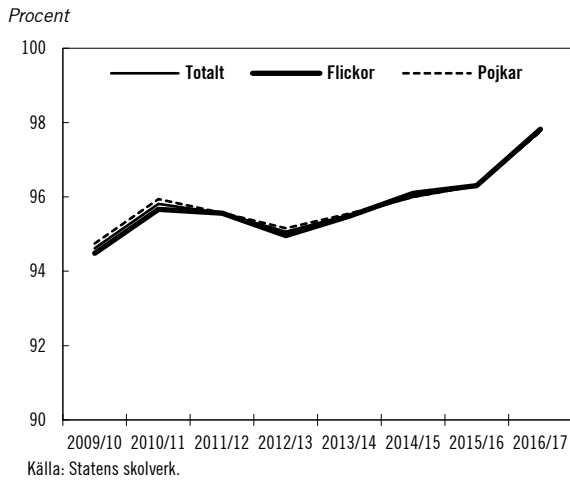
I förskoleklassen tjänstgjorde 11 800 personer läsåret 2016/17, vilket motsvarar knappt 7 400 heltidstjänster. De största personalgrupperna var förskollärare (52 procent) och lärare (22,5 procent). Utöver dessa fanns också fritidspedagoger och fritidsledare. Omräknat till årsarbetare var 93 procent kvinnor och 7 procent män.

Kostnader

Den totala kostnaden för förskoleklass uppgick till ca 6,8 miljarder kronor 2016, vilket är en ökning med 7 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per elev var i genomsnitt ca 57 500 kronor, vilket är en ökning med 2,8 procent.

Indikator: Deltagande i förskoleklass

Diagram 3.1 Andelen 6-åringar inskrivna i förskoleklass

Diagrammet visar att läsåret 2016/17 var 97,8 procent av landets sexåringar inskrivna i förskoleklass²⁶, vilket är den största andelen sedan hösten 1998 då skolformen infördes. Av de inskrivna läsåret 2016/17 var 51 procent pojkar och 49 procent flickor. De sexåringar som inte var mottagna i förskoleklassen återfanns bl.a. i förskolan eller i grundskolans årskurs 1. Andelen av alla sexåringar som var mottagna i förskolan var 1,1 procent 2016. Läsåret 2016/17 var 1 159 elever (1,0 procent) 6 år eller yngre i grundskolans årskurs 1, vilket är en minskning jämfört med föregående läsår då andelen var 1,1 procent. Cirka 1,7 procent av alla sexåringar återfanns varken i förskoleklass, förskolan eller i årskurs 1 i grundskolan.

Grundskolan

Utbildningen i grundskolan ska enligt skollagen syfta till att ge eleverna kunskaper och värden och utveckla deras förmåga att tillägna sig dessa. Vidare ska utbildningen förbereda eleverna för aktiva livsval och ligga till grund för fortsatt

²⁶ I Statistiska centralbyråns befolkningsregister saknas barn som ännu inte är folkbokförda. Dessa barn finns dock med i statistiken för inskrivna elever i förskoleklassen med s.k. okänd bakgrund. Barn med okänd bakgrund saknar personnummer i registret, som t.ex. asylsökande barn. Detta innebär att statistiken inte redovisar att ca 1,7 procent av alla folkbokförda sexåringar 2016, ca 2 000 barn, inte deltog i någon skolform.

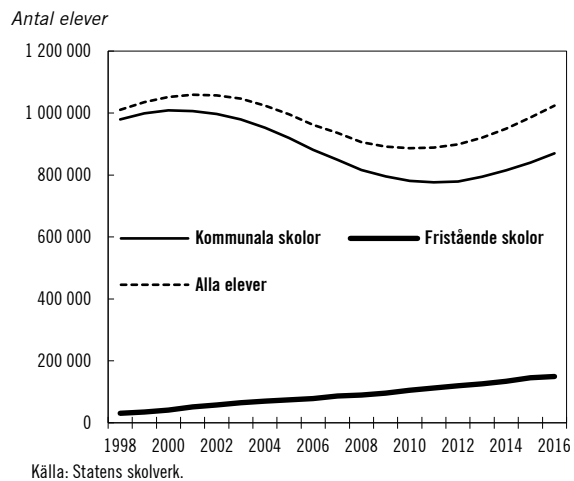
utbildning. Lika tillgång till utbildning och likvärdig utbildning är fundament i skollagen, liksom att elever i behov av stöd och särskilt stöd har rätt till sådant stöd.

För grundskolan gäller läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr11, reviderad 2016).

Elever och skolor

Elevantalet i grundskolan minskade kontinuerligt mellan läsåren 2001/02 och 2010/11. Därefter har elevantalet ökat och uppgick läsåret 2016/17 till ca 1 024 000 elever, vilket var en ökning med nära 38 300 elever jämfört med föregående läsår.

Diagram 3.2 Elevutveckling i grundskolan

Läsåret 2016/17 uppgick antalet nyinvandrade elever i grundskolan till 56 500, vilket motsvarar en andel om 5,6 procent. Motsvarande antal och andel elever med okänd bakgrund uppgick till 23 600 och 2,3 procent. Såväl nyinvandrade elever som elever med okänd bakgrund är ojämnt fördelade över landet mellan olika huvudmän och skolenheter. 95 procent av de nyinvandrade eleverna och eleverna med okänd bakgrund gick i kommunala skolenheter läsåret 2016/17. Hösten 2016 var knappt 9 procent av eleverna i kommunala skolenheter nyinvandrade eller hade okänd bakgrund. Motsvarande andel för elever i skolenheter med enskild huvudman var 2,9 procent. Andelen nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund var högst i glesbygds- och varuproducerande kommuner.

Av alla elever i grundskolan läsåret 2016/17 var andelen flickor 48,3 procent och andelen pojkar 51,7 procent. Av eleverna i kommunala skolor var 47,9 procent flickor och 52,1 procent pojkar. Motsvarande andel för fristående skolor

var 50,4 procent flickor och 49,6 procent pojkar. Det är således något fler flickor än pojkar som väljer en fristående grundskola. Detta förhållande gällde även tidigare läsår. Andelen elever som går i fristående grundskolor var ca 15 procent.

Läsåret 2016/17 fanns det 4 007 kommunala skolenheter och 820 skolenheter med enskild huvudman inom grundskolan.

Lärare

I grundskolan arbetade omräknat till heltidstjänster 85 300 lärare läsåret 2016/17, vilket är en ökning med 6 procent jämfört med föregående läsår, då motsvarande siffra uppgick till drygt 80 500. Tre av fyra lärare i grundskolan är kvinnor. Lärartätheten, dvs. antalet elever per lärare (heltidstjänster), var 12,0 i grundskolan (11,8 i grundskolor med kommunal huvudman och 13,3 i grundskolor med enskild huvudman). Jämfört med föregående läsår innebär det en marginell förbättring, men samtidigt har elevernas tillgång till lärare med pedagogisk högskoleexamen försämrats.

Kostnader

Den totala kostnaden för grundskolan 2016 uppgick till ca 103,6 miljarder kronor, vilket är en ökning med 9,1 procent jämfört med 2015. Kostnaden per elev var i genomsnitt 103 600 kronor 2016, vilket är en ökning med 4,9 procent jämfört med föregående år. Därtill uppgick kostnaden för skolskjuts till drygt 3 miljarder kronor.

Indikator: Resultat på nationella prov

Nationella prov genomförs i vissa ämnen i årskurs 3, 6 och 9. Även i specialskolans årskurs 4, 7 och 10 samt i sameskolans årskurs 3 och 6 genomförs nationella prov. Syftet med proven är att de ska användas för att ge information för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och, för de årskurser där det finns betyg, även ge stöd för betygs-sättningen. Proven bidrar därmed till att ge underlag för en analys av i vilken utsträckning målen för utbildningen nås. Dock ger provresultaten inte en heltäckande bild av elevernas kunskaper i ett ämne eftersom alla delar av kursplanen inte prövas.

I årskurs 3 genomfördes nationella prov första gången 2010 och i årskurs 6 genomfördes proven

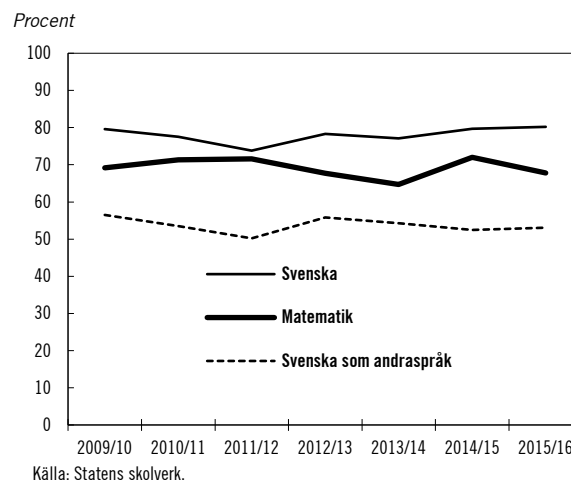
första gången våren 2012. Som indikator på målpuppfyllelse kommer andelen elever, uppdelat på flickor och pojkar, som har nått kravnivån eller fått minst provbetyget E på de nationella proven i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik att användas. Övriga resultat på nationella prov redovisas i tabell 3.1. För att kunna göra överskådliga jämförelser över tid när det gäller årskurserna 6 respektive 9 kommer andelen som har fått minst provbetyget E (tidigare betyget Godkänt) att redovisas.

Genomgående för provresultaten för redovisade ämnen är att de är högre, sett till uppnådd krav- eller godkändnivå, i årskurs 9 än i årskurs 6 och 3, att resultaten för svenska som andraspråk ligger lägre än för övriga redovisade ämnen samt att flickor har bättre resultat än pojkar.

Årskurs 3

Nationella prov i årskurs 3 genomfördes våren 2009 i form av en obligatorisk utprövning. Proven infördes läsåret 2009/10. Andelen av de elever som gjorde samtliga delprov och som nådde kravnivån på samtliga delprov läsåren 2009/10–2015/16 framgår av diagram 3.4.

Diagram 3.4 Andelen elever som nådde kravnivån i nationella prov i årskurs 3

Diagrammet visar att andelen elever som har genomfört samtliga delprov och har nått kravnivån på samtliga delprov i matematik uppgick till 67,8 procent läsåret 2015/16, vilket är mindre än läsåret 2009/10 då andelen var 69,2 procent. I svenska var andelen något större läsåret 2015/16, 80,2 procent jämfört med 79,6 procent 2009/10. I svenska som andraspråk var andelen mindre läsåret 2015/16, 53,1 procent jämfört med 56,5 procent 2009/10. Resultatet på

proven som genomfördes våren 2016 visar att av de elever som gjorde alla delprov uppnådde flickorna kravnivåerna i matematik i något högre utsträckning än pojkarna och i betydligt högre utsträckning i svenska och svenska som andraspråk.

Årskurs 6

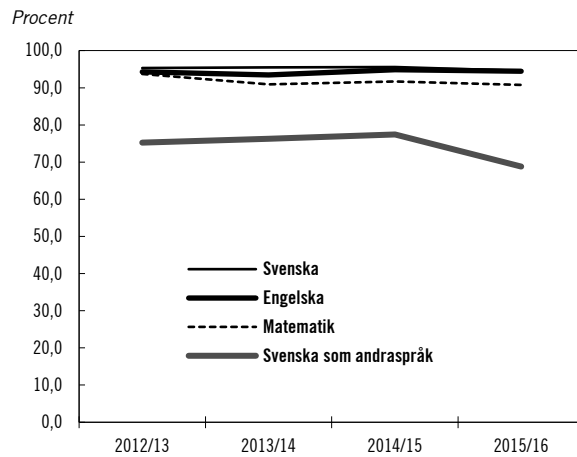
Nationella prov i årskurs 6 genomfördes första gången våren 2012. Här redovisas andelen elever som genomfört samtliga delprov och fått minst det sammanvägda provbetyget E, vilket motsvarar ett godkänt resultat, som indikator på måluppfyllelse i årskurs 6.

Under våren 2016 genomfördes nationella prov i årskurs 6 i ämnena matematik, engelska och svenska eller svenska som andraspråk. För samtliga ämnen var det en större andel flickor än pojkar som fick minst betyget E.

I matematik fick 90,8 procent av eleverna som genomfört samtliga delprov 2016 minst provbetyget E. Motsvarande andel var 94,4 procent i engelska, 94,5 procent i svenska och 68,8 procent i svenska som andraspråk. Högst genomsnittligt provbetyg fick eleverna i engelska. Där hade 46 procent ett A eller ett B i provbetyg. Jämfört med tidigare år visar provresultaten i svenska som andraspråk på en tydlig nedgång (diagram 3.5).

Andelen elever som fick minst betyget E på det delprov som prövar läsförståelse i svenska var något lägre än det sammanvägda provbetyget. I delprovet som prövar läsförståelse i svenska var det 92,5 procent (95,6 procent av flickorna och 89,5 procent av pojkarna) som fick minst betyget E och i svenska som andraspråk var det 60,6 procent (66,2 procent av flickorna och 55,8 procent av pojkarna).

Diagram 3.5 Andelen elever som fått minst provbetyget E i nationella prov i årskurs 6

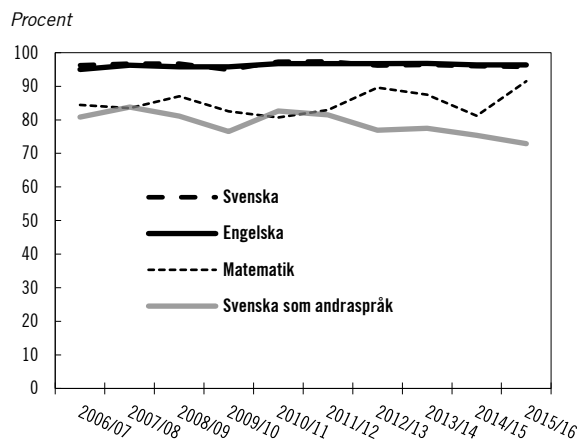
Anm.: De nationella proven i årskurs 6 som genomfördes läsåret 2011/12 var utformade på ett annat sätt än de senare proven och var då inte konstruerade för att ge ett sammanvägt provbetyg för de olika ämnena.

Källa: Statens skolverk.

Årskurs 9

Andelen elever som läsåret 2015/16 fick minst provbetyget E var störst i svenska och engelska där andelen var 95,8 respektive 96,4 procent. I matematik och svenska som andraspråk var andelen elever som fick minst provbetyget E 91,5 respektive 72,9 procent. Högst genomsnittligt provbetyg fick eleverna i engelska. Där hade 43,5 procent ett A eller ett B i provbetyg, vilket är en ökning med nära 2 procentenheter från föregående år.

Andelen elever som fick minst betyget E på det delprov som prövar läsförståelse var dock mindre än det sammanvägda provbetyget. I delprovet som prövar läsförståelse i svenska var det 92,6 procent (95,6 procent av flickorna och 89,8 procent av pojkarna) och i svenska som andraspråk var det 60,7 procent (66,3 procent av flickorna och 56,3 procent av pojkarna).

Diagram 3.6 Andelen elever som fått minst provbetyget godkänt respektive E i nationella prov i årskurs 9

Källa: Statens skolverk.

Andelen elever som fått minst provbetyget E i de nationella proven i årskurs 9 ligger konstant högre för proven i svenska och engelska (ca 96 procent).

I engelska har andelen elever som fick minst provbetyget E ökat med 1,4 procentenheter jämfört med andelen elever som fick motsvarande betyg (minst Godkänt) läsåret 2006/07.

I matematik har andelen elever som fått minst provbetyget E (motsvarande tidigare Godkänt) varierat över åren med drygt tio procentenheter. Resultatet från 2015/16 är dock det högsta på tio år, med 91,5 procent andel elever som fått minst provbetyget E.

Även i svenska som andraspråk varierar resultaten över åren med drygt tio procentenheter, fast med en fallande kurva. Läsåret 2015/16 uppgick andelen elever som fått minst provbetyget E till 72,9 procent medan motsvarande siffra läsåret 2006/07 var 80,8.

Tabell 3.1 visar andelen elever som fått minst betyget E i de nationella proven i årskurs 9 våren 2016 fördelat på kön. Andelen är störst i samhällskunskap och engelska, 97,1 respektive 96,4 procent. Minst var andelen i svenska som andraspråk (72,9 procent).

Flickor har bättre resultat i samtliga ämnen där det finns nationella prov. Läsåret 2015/16 hade flickorna bättre resultat även i matematik där pojkarna tidigare år har haft marginellt bättre resultat än flickorna. Störst är skillnaden mellan pojkars och flickors resultat i svenska som andraspråk och religionskunskap.

Tabell 3.1 Andelen elever 2015/16 som fått minst betyget E i provbetyg i årskurs 9, procent

Ämne	Samtliga	Flickor	Pojkar
Svenska	95,8	97,7	93,9
Svenska som andraspråk	72,9	76,8	69,7
Matematik	91,5	91,6	91,5
Engelska	96,4	96,7	96,1
Biologi	91,3	93,3	89,4
Fysik	90,6	91,3	89,9
Kemi	92,1	93,8	90,4
Geografi	92,7	93,2	92,2
Historia	88,3	89,0	87,6
Religionskunskap	94,4	96,7	92,3
Samhällskunskap	97,1	98,1	96,2

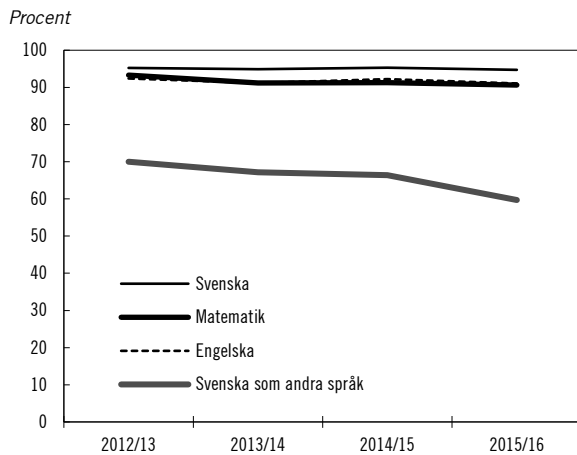
Källa: Statens skolverk.

Indikator: Betyg och meritvärden

I målet för området förskola och grundskola ingår att alla flickor och pojkar ska ges förutsättningar att nå de nationella målen för utbildningen. Den indikator som ligger närmast till hands för att följa denna del av målet när det gäller grundskolan är andelen elever som fått minst betyget E i samtliga ämnen i slutbetyget i årskurs 9. Måluppfyllelsen har följts under många år för elever som lämnar årskurs 9. Från och med läsåret 2012/13 har betyg från årskurs 6 införts vilket nu gör det möjligt att följa och avläsa trender över måluppfyllelsen för elever som lämnar denna årskurs.

Årskurs 6

Andelen elever som fått minst E i betyg i årskurs 6 ligger högre i svenska, matematik och engelska (91–95 procent) än i svenska som andraspråk (60 procent). Betygen ligger på en relativt jämn nivå för de fyra år betyg har lämnats i årskurs 6.

Diagram 3.7 Andelen elever som fått minst betyget E i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i årskurs 6

Tabell 3.2 visar andelen elever som fått minst betyget E i betyg i årskurs 6 våren 2016 fördelat på kön. Bland de ämnen som redovisas i tabellen är andelen störst i svenska och samhällskunskap, 94,7 respektive 94,5 procent. Minst var andelen i svenska som andraspråk (59,7 procent). Även betygen i matematik och engelska utmärker sig genom en lägre andel, 90,6 respektive 91,1 procent.

Flickor har bättre resultat än pojkar i samtliga ämnen. Störst är skillnaderna i svenska som andraspråk (11,2 procentenheter) och svenska (5,0 procentenheter). Minst är skillnaden mellan flickor och pojkar i engelska (1,7 procentenheter).

Tabell 3.2 Andelen elever 2015/16 som fått minst betyget E i årskurs 6, procent

Ämne	Samtliga	Flickor	Pojkar
Svenska	94,7	97,2	92,3
Svenska som andraspråk	59,7	65,9	54,7
Matematik	90,6	91,6	89,7
Engelska	91,1	91,9	90,2
Biologi	94,3	95,7	92,9
Fysik	93,7	94,9	92,5
Kemi	93,6	94,9	92,3
Samhällskunskap	94,5	95,8	93,3
Historia	93,7	95,1	92,4
Geografi	93,9	95,2	92,7
Religionskunskap	94,4	95,9	92,9

Källa: Statens skolverk.

Årskurs 9

Antalet elever som våren 2016 avslutade årskurs 9 uppgick till ca 105 500 elever, vilket kan jämföras med 97 700 elever våren 2015. Ökningen grundar sig på att antalet elever med okänd bakgrund respektive nyinvandrade elever samt elever födda i Sverige har ökat (begreppen definieras i avsnittet Förskola). Antalet elever med okänd bakgrund i årskurs 9 ökade mest, från drygt 1 000 elever vårterminen 2015 till 5 400 elever vårterminen 2016. Motsvarande ökning för nyinvandrade elever var från närmare 4 200 elever till 5 000 elever. Antalet elever födda i Sverige ökade med närmare 2 400 jämfört med våren 2015.

Förändringen i elevsammansättningen i årskurs 9, tillsammans med svårigheter att betygssätta elever som kommit till Sverige kort tid innan slutbetygen sattes, gör att resultaten inte är direkt jämförbara med tidigare år.

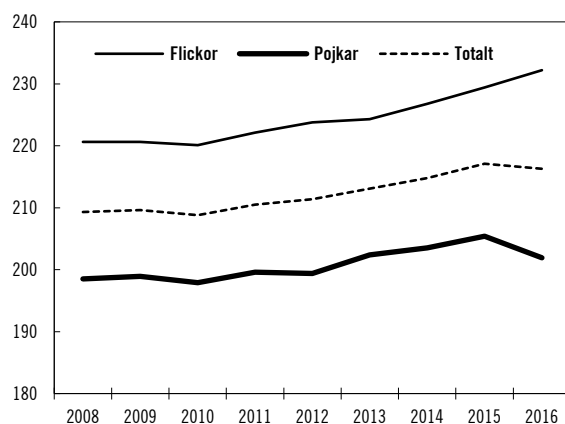
Andelen elever som vårterminen 2016 fick minst betyget E i alla ämnen i årskurs 9 uppgick till 74,2 procent, vilket är en minskning jämfört med föregående år då motsvarande siffra uppgick till 77,0 procent. Förändringarna mellan åren har tidigare varit relativt små och siffran har legat på mellan ca 76 och 77 procent.

Det finns skillnader i måluppfyllelse mellan de olika ämnena. Ämnen där störst andel elever uppnår kunskapskraven är svenska, slöjd, bild samt moderna språk, såväl inom ramen för elevens val som inom språkval. Skillnaden mellan flickor och pojkar har varit i stort sett oförändrad de senaste åren. Störst är skillnaden i svenska som andraspråk, bild, kemi, religionskunskap, svenska och moderna språk, där kunskapskraven nåddes av mellan 4,5 och 2,3 procentenheter fler av flickorna än av pojkarna.

En elevs meritvärde beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen samt fr.o.m. läsåret 2013/14 även betygsvärdet i moderna språk inom ramen för språkval (betygsskalan som infördes 2011/12 och som första gången användes för slutbetyg från grundskolan 2012/13 ger poäng enligt följande: A 20 poäng, B 17,5 poäng, C 15 poäng, D 12,5 poäng och E 10 poäng).

Diagram 3.8 Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9

Meritvärde

Anm.: Indikatorns jämförbarhet över tid är begränsad, bl.a. genom ny läroplan och betygsskala från 2011 som har fler betygssteg vilket innebär att eleverna har möjlighet att få fler poäng (högre meritvärde) än tidigare. Första gången reformerna gällde för elever som avslutade årskurs 9 var våren 2013. Från och med 2013/14 kan även de elever som får godkänt slutbetyg i årskurs 9 i ett modernt språk få ytterligare 10–20 poäng, vilket innebär att dessa elever maximalt kan få ett meritvärde på 340. I diagrammet visas dock det genomsnittliga meritvärdet beräknat på 16 ämnen.

Källa: Statens skolverk.

Det genomsnittliga meritvärdet för både flickor och pojkar har ökat kontinuerligt sedan 2008 (med undantag för 2010 då det sjönk något) fram till 2016 då trenden stannat av. Våren 2016 var det genomsnittliga meritvärdet beräknat på 16 ämnen 216,3 meritpoäng, vilket är en minskning med 0,7 poäng jämfört med våren 2015. Exkluderas resultaten för elever med okänd bakgrund visas i stället en ökning jämfört med motsvarande elevgrupp 2015.

Sedan det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet infördes läsåret 1997/98 har det genomsnittliga meritvärdet successivt ökat. Den totala ökningen uppgår till ca 15 meritpoäng. Från och med läsåret 2013/14 kan de elever som fått slutbetyget A–E i ett modernt språk få ytterligare 10–20 meritpoäng, vilket innebär att dessa elever kan få ett meritvärde på maximalt 340 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknat på 17 ämnen var 224,1 meritpoäng våren 2016.

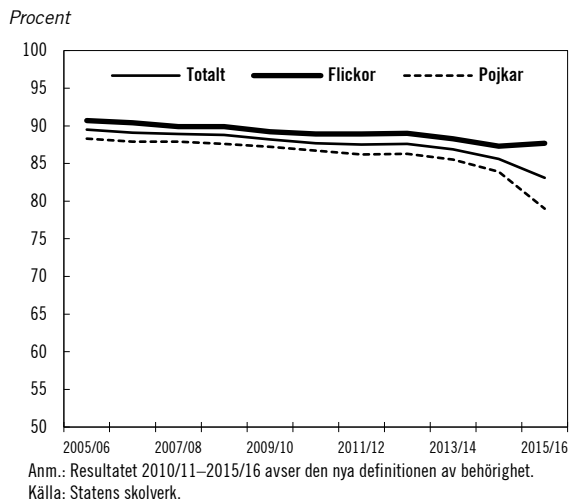
Skillnaden i genomsnittligt meritvärde mellan flickor och pojkar har varit i stort sett oförändrad de senaste åren, ca 22–24 meritpoängs skillnad, men 2016 var skillnaden 30 meritpoäng (16 ämnen). Skillnaden igenomsnittligt meritvärde mellan flickor och pojkar 2016 beräknat på 17 ämnen var 32 meritpoäng.

Indikator: Behörighet till något av gymnasieskolans nationella program

Grundskolan ska förbereda eleverna för vidare studier antingen på ett högskoleförberedande program eller på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Andelen elever som är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan är en viktig indikator på resultat och måluppfyllelse i grundskolan.

Tidigare krävdes lägst betyget Godkänt i ämnena svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska för att vara behörig till samtliga nationella program i gymnasieskolan. Från och med höstterminen 2011 har behörighetskraven skärpts. De nya behörighetsbestämmelserna innebär att det för yrkesprogrammen krävs lägst betyget E i ovanstående ämnen och i ytterligare fem ämnen (inte reglerat vilka), medan det för högskoleförberedande program krävs lägst betyget E i ovanstående ämnen och i ytterligare nio ämnen. För ekonomi- och samhällsvetenskapsprogrammen samt det humanistiska programmet ska fyra av de ytterligare ämnena vara geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap. För naturvetenskaps- och teknikprogrammen ska tre av de ytterligare ämnena vara biologi, fysik och kemi. För det estetiska programmet är de nio ämnena inte reglerade.

De indikatorer som nu används är dels andelen elever som är behöriga till yrkesprogram, dels andelen elever som är behöriga till respektive högskoleförberedande gymnasieprogram. Detta innebär ett tidsseriebrott vid jämförelser med tidigare år. Men eftersom måluppfyllelsen i ämnet matematik – för vilket lägst betyget E krävs – både nu och tidigare haft störst betydelse för om eleven blir behörig till gymnasieskolans nationella program kan ändå en trendjämförelse göras mellan det tidigare gymnasiebehörighetsmättet och måttet som anger andelen elever som är behöriga till yrkesprogrammen.

Diagram 3.9 Behörighet till något av gymnasieskolans nationella program

Andelen elever som är behöriga till gymnasieskolans nationella program har minskat sedan 2006, både bland flickor och bland pojkar. Våren 2016 var 83,1 procent av eleverna som gick ut grundskolan behöriga till yrkesprogrammen, vilket kan jämföras med 85,6 procent våren 2015. Av eleverna i årskurs 9 läsåret 2015/16 var 79,4 procent behöriga till gymnasieskolans naturvetenskaps- och teknikprogram, vilket var något färre än läsåret 2014/15 då 82,3 procent var behöriga. Skillnaden mellan flickors och pojkars behörighet till gymnasieskolans naturvetenskaps- och teknikprogram har de senaste åren varit ca fyra procentenheter, men uppgick under läsåret 2015/16 till 9,5 procentenheter. Resultat-skillnaden mellan flickors och pojkars behörighet (omkring 9 procentenheter) gällde i stort sett även för de andra av gymnasieskolans nationella program läsåret 2015/16.

Även om andelen elever som är behöriga till gymnasieskolans nationella program totalt sett har sjunkit med 2,5 procentenheter jämfört med våren 2015 visar en uppdelning utifrån elevernas bakgrund att den lägre andelen behöriga gäller elever med okänd bakgrund, från 13 procent våren 2015 till 4 procent våren 2016. Andelen nyinvandrade elever som var behöriga har ökat från 26 procent våren 2015 till 30 procent våren 2016. Även bland elever födda i Sverige har andelen behöriga till något av gymnasieskolans nationella program ökat mellan våren 2015 och 2016, från 90 till 91 procent.

Elevers bakgrund har stor betydelse för studieresultaten. Elever med utländsk bakgrund har olika förutsättningar att uppnå behörighet

till gymnasieskolan, bl.a. beroende på hur många år de gått i svensk grundskola. Andelen behöriga om man ser till hela gruppen elever som invandrat efter ordinarie skolstart, dvs. sju års ålder, har sjunkit över tid. För de senaste tre åren visar dock resultaten att det bland eleverna som invandrat under grundskolans årskurs 1–5 skett en ökning av andelen behöriga. Och under det senaste året har andelen behöriga även ökat bland de elever som invandrat under grundskolans årskurs 6–9. Samtidigt är andelen elever som uppnår behörighet till gymnasieskolan betydligt mindre bland de elever som invandrat efter sju års ålder än bland övriga elever. Av elever som invandrat till Sverige före sju års ålder hade 88,8 procent uppnått behörighet till yrkesprogrammen våren 2016. Motsvarande andel för elever som invandrat till Sverige efter sju års ålder var 50,8 procent.

Skillnaderna i behörighet till gymnasieskolans nationella program är även stora mellan de 38 områden som har identifierats som särskilt socialt utsatta och riket totalt. Läsåret 2014/15 var 70 procent av eleverna som gick ut årskurs 9 behöriga till gymnasieskolans nationella program i de utsatta områdena, jämfört med knappt 86 procent i hela riket. Skillnaderna mellan de 38 utsatta områdena är också stora. Statistik för läsåret 2015/16 avseende dessa områden publiceras i slutet av 2017.

Indikator: Resultat i internationella studier avseende grundskola

PISA

PISA (Programme for International Student Assessment) är en internationell studie organiserad av OECD som jämför 15-åringars kunskaper och färdigheter i matematik, naturvetenskap och läsförståelse. Studien startade 2000 och har sedan dess genomförts vart tredje år.

Resultaten från den senaste mätningen (från 2015) presenterades i december 2016. I PISA deltog samtliga OECD-länder och dessutom länder som inte är medlemmar i OECD. Totalt deltog ca 540 000 15-åringar från 72 länder eller regioner. I Sverige deltog knappt 5 500 elever från 202 skolor. Förutom att jämföra kunskaper och färdigheter syftar PISA också till att öka förståelsen för orsakerna till och konsekvenserna av observerade skillnader i förmåga, bl.a. med hjälp

av en stor mängd bakgrundsinformation som samlas in i elev- och skolenkäter. Genom att undersöka dessa samband i internationella jämförande studier kan länderna identifiera svaga och starka sidor hos det egna systemet. PISA 2015 genomfördes för första gången som ett datorbaserat prov.

PISA-undersökningen för 2015 visade på ett positivt trendbrott där svenska elever fick ett förbättrat resultat i matematik och läsförståelse jämfört med PISA 2012. I naturvetenskap visade resultaten inte på en signifikant förbättring. Sverige presterade över OECD:s genomsnitt i läsförståelse och jämfört med övriga OECD-länder presterade Sverige på en genomsnittlig nivå i både naturvetenskap och matematik. Detta ska jämföras med PISA 2012 då Sveriges resultat låg under OECD:s genomsnitt i samtliga kunskapsområden.

Sveriges resultat i samtliga tre kunskapsområden låg i stort sett på samma nivå i PISA 2015 som i PISA 2009. Sveriges resultat inom läsförståelse och matematik var i PISA 2015 på samma nivå som PISA 2009. I läsförståelse och matematik var den genomsnittliga resultatnivån fortfarande lägre än den var i PISA 2000 respektive PISA 2003, då dessa kunskapsområden var huvudområde i PISA för första gången. I naturvetenskap finns ingen statistiskt signifikant skillnad mellan resultaten i PISA 2015 och PISA 2006, då naturvetenskap var huvudområde för första gången.

I PISA definieras likvärdighet som möjligheten för alla elever, oavsett skilda förutsättningar, att få tillgång till och tillgodogöra sig en högkvalitativ utbildning. Jämfört med PISA 2006 har likvärdigheten försämrats vad gäller fem av sju indikatorer i PISA 2015. Inte någon indikator visade på en förbättring. För OECD i genomsnitt presterade pojkar bättre resultat i både naturvetenskap och matematik, medan flickor presterade bättre i läsförståelse. I Sverige presterade pojkar och flickor på samma nivå i både naturvetenskap och matematik, medan i läsförståelse presterade flickor på en högre genomsnittlig nivå än pojkar. Resultat-skillnaderna i läsförståelse mellan pojkar och flickor har minskat jämfört med PISA 2012. I Sverige och i övriga OECD-länder presterade elever med utländsk bakgrund liksom i tidigare PISA-undersökningar på en lägre genomsnittlig nivå jämfört med elever med inhemsk bakgrund. Detta gäller i samtliga tre kunskapsområden som

PISA mäter. Även efter att hänsyn tas till skillnader i elevernas socioekonomiska bakgrund kvarstår resultatskillnader, även om de minskar. En av indikatorerna som mäter den socioekonomiska bakgrundens betydelse för resultaten i naturvetenskap (effekten), visade på ökad betydelse. Enligt denna indikator hade familjebakgrunden en större betydelse i Sverige än i ett genomsnittligt OECD-land. Skolans socioekonomiska sammansättning hade också fått större betydelse för en elevs resultat och låg på OECD-genomsnittet (Skolverket PISA 2015 – 15-åringars kunskaper i naturvetenskap, läsförståelse och matematik [rapport 450]).

Resultat från PISA-undersökningarna 2000–2015 avseende andelen läggpresterande elever sett i ett internationellt perspektiv presenteras i avsnitt 2.4.2.

TIMSS 2015

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) är en internationellt jämförande studie som undersöker elevers kunskaper i och attityder till matematik och naturvetenskap i årskurs 4 och 8. I TIMSS 2015 deltog Sverige för tredje gången med årskurs 4 och för femte gången med årskurs 8. Totalt deltog 57 länder i TIMSS 2015.

TIMSS 2015 visade ett trendbrott för svensk del. Efter försämringar i tidigare undersökningar förbättrades tre av fyra resultat. Både hög- och läggpresterande elever nådde bättre resultat 2015 jämfört med TIMSS 2011.

Fjärdeklassarna har förbättrat sig i matematik och nådde samma nivå i naturvetenskap som i förra undersökningen. I matematik presterade eleverna i snitt 519 poäng, en förbättring med 15 poäng jämfört med TIMSS 2011. I naturvetenskap presterade eleverna i snitt 540 poäng, samma nivå som i TIMSS 2011.

Åttondeklassarnas resultat 2015 var bättre i både matematik och naturvetenskap jämfört med eleverna i årskurs 8 2011. I matematik presterade eleverna i snitt 501 poäng, en förbättring med 16 poäng jämfört med TIMSS 2011. I naturvetenskap presterade eleverna i snitt 522 poäng, en förbättring med 13 poäng jämfört med TIMSS 2011.

Jämfört med resultaten i EU och OECD presterade svenska elever, såväl fjärdeklassare som åttondeklassare, något under genomsnittet i matematik. I naturvetenskap presterade fjärde-

klassarna över genomsnittet och åttondeklassarna på genomsnittet.

Indikator: Elevers trygghet i grundskolan

För att mäta elevers trygghet i grundskolan används de resultat som framkommer av Statens skolinspektions skolenkät²⁷ där elever i årskurs 5 och årskurs 9 får ta ställning till påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”. Eleverna har fem svarsalternativ: stämmer helt och hållet, stämmer ganska bra, stämmer ganska dåligt, stämmer inte alls samt vet ej. (Resultaten från enkäten redovisas i avrundade siffror, vilket gör att andelarna totalt kan överstiga 100 procent.)

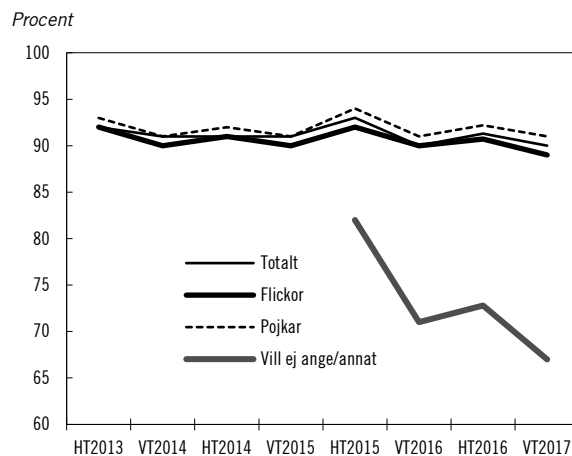
Årskurs 5

Andelen elever i årskurs 5 som vårterminen 2017 svarade att påståendet stämmer helt och hållet var 58 procent och 32 procent svarade att påståendet stämmer ganska bra. Den totala andelen för dessa två svarsalternativ uppgår till 90 procent, vilket är i nivå med tidigare års undersökningar. Se diagram 3.10 för utvecklingen de senaste åtta terminerna. Andelen elever som svarade att påståendet stämmer ganska dåligt var 6 procent medan 3 procent svarade att påståendet inte stämmer alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 2 procent av eleverna. Även detta är i nivå med tidigare år.

Resultaten av enkäten vårterminen 2017 visar en viss skillnad mellan flickor och pojkar. Andelen flickor som svarade stämmer helt och hållet och stämmer ganska bra på påståendet var 54 respektive 36 procent. Motsvarande andelar för pojkarna var 64 respektive 28 procent. Andelen flickor som valde svarsalternativen stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls var 7 respektive 3 procent. Andelen pojkar som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt var 5 procent medan 3 procent valde svarsalternativet stämmer inte alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 2 procent av flickorna och 1 procent av pojkarna.

Av den totala andelen elever i årskurs 5 som vårterminen 2017 tog ställning till påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan” har 1 procent valt alternativet ”Vill ej ange/annat” under kön. Resultaten visar att dessa elever känner sig mindre trygga i skolan. 37 respektive 30 procent svarade att påståendet stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra. Andelen som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls var 15 och 13 procent medan 5 procent valde alternativet vet ej.

Diagram 3.10 Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), årskurs 5

Anm.: För ht 13–vt 15 saknas uppgifter för dem som under kön valt alternativet ”Vill ej ange/annat”.
Källa: Statens skolinspektion.

Årskurs 9

Andelen elever i årskurs 9 som vårterminen 2017 svarade att påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan” stämmer helt och hållet var 48 procent och 36 procent svarade att påståendet stämmer ganska bra. Den totala andelen för dessa två svarsalternativ uppgår till 84 procent, vilket är något lägre än i tidigare års undersökningar. Se diagram 3.11 för utvecklingen de senaste åtta terminerna. Andelen elever som svarade att påståendet stämmer ganska dåligt var 8 procent medan 5 procent svarade att påståendet inte stämmer alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 4 procent av eleverna. Även detta är i nivå med tidigare år.

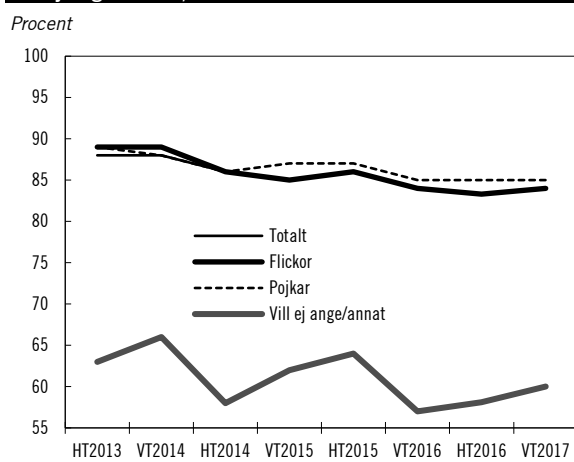
Resultaten av enkäten vårterminen 2017 visar en viss skillnad mellan flickor och pojkar. Andelen flickor som svarade stämmer helt och hållet och stämmer ganska bra på påståendet var 43 respektive 41 procent. Motsvarande andelar för pojkarna var 54 respektive 32 procent.

²⁷ Skolinspektionens skolenkät är en del i myndighetens regelbundna tillsyn. Enkäten besvaras av ett urval av skolor och genomförs en gång per termin.

Andelen flickor som valde svarsalternativen stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls var 9 respektive 5 procent. Andelen pojkar som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt var 6 procent medan 4 procent valde svarsalternativet stämmer inte alls. Av flickorna svarade 3 procent vet ej medan motsvarande andel av pojkarna var 4 procent.

Av den totala andelen elever i årskurs 9 som besvarat påståendet vårterminen 2017 har 2 procent valt alternativet ”Vill ej ange/annat” under kön. Resultaten visar att dessa elever känner sig mindre trygga i skolan. Vidare svarade 31 procent respektive 29 procent stämmer helt och hållet respektive stämmer ganska bra. Andelen som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls uppgick till 15 respektive 15 procent medan 10 procent valde alternativet vet ej.

Diagram 3.11 Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”, fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat), årskurs 9

Sameskolan

Sameskolan ska ge en utbildning med samisk inriktning, som i övrigt motsvarar utbildningen i årskurs 1–6 i grundskolan. Sameskolan har i uppdrag att förmedla det samiska samhällets och urfolket samernas normer, värdegrund, traditioner och kulturarv till eleverna. Staten är genom Sameskolstyrelsen huvudman för sameskolan samt för förskoleklass och fritidshem vid skolenhet med sameskola. Det finns även integrerad samisk undervisning i kommunala grundskolor i årskurs 1–9. Sameskolstyrelsen får

efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter avseende förskola. För sameskolan gäller läroplanen för sameskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lsam11, reviderad 2016).

Elever och skolor

Det finns fem skolenheter inom sameskolan och under våren 2016 har, enligt uppgift från Sameskolstyrelsen, elevantalet varit 194 elever och under hösten 183 elever. Det är en minskning med 11 elever mot föregående år. Av eleverna i sameskolorna var 59 procent flickor och 41 procent pojkar. I förskoleklasserna var 53 procent flickor och 47 procent pojkar. Integrerad samisk undervisning har genomförts i tio kommuner för 168 elever i förskoleklass och årskurs 1–9. Jämfört med 2015 har undervisningen minskat med 44 elever. Dock har de kommuner som genomför samisk integrerad undervisning beställt fler timmar än tidigare av Sameskolstyrelsen. Redovisning uppdelad på kön saknas då kommunerna har valt att inte redovisa detta.

Läsåret 2016/17 gick 132 barn i samisk förskola, vilket är på samma nivå som föregående läsår. Andelen pojkar i förskola var 49 procent och andelen flickor 51 procent. Antalet elever i fritidshem vid sameskolorna minskade från 87 under 2015/16 till 84 läsåret 2016/17 (39 flickor och 45 pojkar).

Resultat på nationella prov

Nationella prov genomförs i årskurs 3 och 6. Syftet med proven är att de ska användas för att ge information för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och, för de årskurser där det finns betyg, även ge stöd för betygssättning.

Årskurs 3

Andelen av de elever som gjorde samtliga delprov i matematik och som nådde kravnivån 2015/16 var 71 procent. I svenska uppnådde 86 procent kravnivån. I jämförelse med föregående läsår var provresultaten lägre i såväl matematik som svenska, som då uppgick till 91,3 respektive 93 procent. Av flickorna nådde 76,3 procent kravnivån i matematik och av pojkarna 64 procent. I svenska nådde 88 procent av flickorna kravnivån och av pojkarna nådde 82 procent kravnivån.

Årskurs 6

För läsåret 2014/15 redovisades inga resultat för de nationella proven i årskurs 6 på grund av ett för litet elevantal. För läsåret 2015/16 redovisades att 15 elever genomförde delproven i svenska, matematik och engelska. I svenska klarade samtliga elever delproven medan alla elever utom en klarade alla delprov i matematik och engelska.

Personal

Sameskolstyrelsen hade 98 personer anställda 2015. Omräknat till heltidstjänster innebar det 89 årsarbetare, vilket är en ökning från 85 jämfört med föregående år. Den övervägande delen av de anställda var kvinnor.

Kostnader

Den totala kostnaden för sameskolan, förskola och fritidshem uppgick 2016 till ca 81 miljoner kronor. Kommunernas avgifter som uppgår till 38 miljoner kronor finansierar platser inom förskolan, förskoleklass och fritidshem.

Genomsnittskostnaden per barn i förskolan uppgick till 193 841 kronor 2016. Genomsnittskostnaden per elev i sameskola, inklusive barn i förskoleklass och fritidshem, uppgick till 259 319 kronor 2016.

Grundskolan

Utbildningen i grundskolan ska enligt skollagen syfta till att ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och så långt som möjligt motsvara den som ges i grundskolan. Ett beslut om att en elev ska tas emot i grundskolan ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Samråd med barnets vårdnadshavare ska ske när utredningen genomförs. För grundskolan gäller läroplanen för grundskolan 2011 (Lgrsär11, reviderad 2016).

Inom grundskolan finns det en särskild inriktning som benämns träningsskola. Den är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnen.

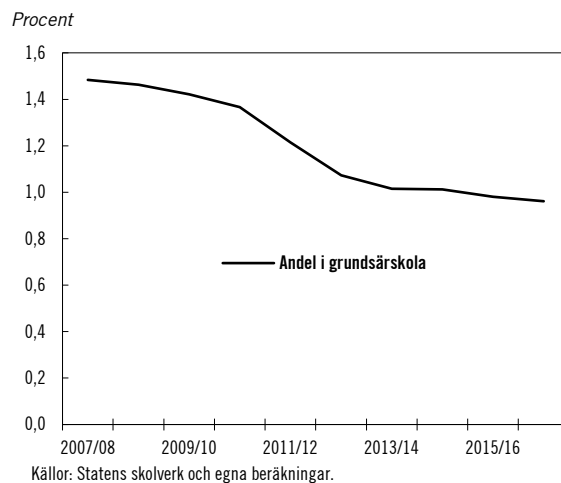
Elever

Läsåret 2016/17 var 9 944 elever mottagna i grundskolan, vilket är en ökning med 170 elever eller 1,7 procent jämfört med föregående

år. En delförklaring till ökningen av elever i grundskolan kan vara att elevkullarna har blivit större. Av eleverna var 39 procent flickor och 61 procent pojkar. Fördelningen mellan pojkar och flickor i grundskolan har varit i princip oförändrad under den senaste femårsperioden. Ca 5,6 procent av eleverna gick i en grundskola med enskild huvudman.

Andelen elever i grundskolan utgör knappt 1 procent av alla elever i det obligatoriska skolväsendet. Sammantaget, och trots ökningen för läsåret 2016/17, innebär detta en minskning sedan 2007/08 då andelen uppgick till 1,5 procent. De förändringar som troligen ligger bakom minskningen är att gruppen elever med autism eller autismsliknande tillstånd fr.o.m. läsåret 2011/12 hör till grundskolans målgrupp samt att grundskolan 2011 blev nioårig efter att tidigare ha varit tioårig (med den sista årskursen frivillig).

Diagram 3.12 Andelen elever av samtliga elever i obligatoriska skolformer som var inskrivna i grundskolan

Lärare

I grundskolan arbetade ca 4 400 lärare läsåret 2016/17. Knappt 78 procent av lärarna var kvinnor. Omräknat till heltidstjänster fanns det drygt 2 600 lärare. Jämfört med 2015/16 ökade antalet heltidstjänster med knappt fyra procent. Lärartätheten, dvs. antalet elever per lärare (heltidstjänster) var 3,8 såväl i de kommunala som i de fristående grundskolorna.

Kostnader

Den totala kostnaden för grundskolan beräknas 2016 ha uppgått till ca 4 miljarder kronor (inklusive skolskjuts), vilket är en ökning med 5,9 procent jämfört med 2015. Kostnaden

per elev har ökat med 4 procent till 464 300 kronor per elev.

Specialskolan

Utbildningen vid specialskolan är avsedd för de barn som inte kan gå i grundskolan eller grundskolskolan på grund av dövhet eller hörselskada, dövblindhet, grav språkstörning eller synskada och ytterligare funktionsnedsättning. Specialskolan har tio årskurser. Staten är genom Specialpedagogiska skolmyndigheten huvudman för specialskolan samt för förskoleklass och fritidshem vid skolenheter med specialskola. Eleverna undervisas vid fem skolor med regionala upptagningsområden och fyra rikskrekryterande skolor. För specialskolan gäller läroplanen för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lspec11, reviderad 2016).

Elever

Läsåret 2016/17 gick 640 elever i specialskolan, vilket var 90 elever fler än föregående läsår. Av eleverna var 40 procent flickor och 60 procent pojkar. Våren 2016 avslutade drygt 40 elever årskurs 10 i specialskolan med ett genomsnittligt meritvärde på ca 163 meritpoäng (16 ämnen). Detta är en ökning från föregående år då den genomsnittliga meritpoängen var 158. Flickornas genomsnittliga meritvärde är högre än pojkarnas och låg våren 2016 på 175 meritpoäng jämfört med pojkarnas 156.

Lärare

I specialskolan var antalet tjänstgörande lärare 234 läsåret 2016/17, vilket motsvarar 190 heltidstjänster. Majoriteten av lärarna är kvinnor, 79 procent. Antalet tjänstgörande lärare ökade med 6 procent sedan föregående år. Lärartätheten, mätt i antalet heltidstjänster per 100 elever, var knappt 30, vilket är oförändrat jämfört med föregående läsår.

Kostnader

Kostnaden för specialskolan uppgick 2015 till ca 467 miljoner kronor, vilket är en minskning med 1,7 procent jämfört med 2014. Kostnaden per elev uppgick 2015 i genomsnitt till 870 900 kronor, vilket är en minskning med 6,3 procent sedan föregående år.

Statistiken för specialskolan avseende budgetåret 2016 publiceras först i september 2017.

Fritidshemmet

Fritidshemmet ska komplettera utbildningen i förskoleklassen samt grundskolan och motsvarande skolformer genom att stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Varje kommun ska erbjuda fritidshem t.o.m. vårterminen det år då eleven fyller 13 år. Från och med höstterminen det år då eleven fyller 10 år får öppen fritidsverksamhet erbjudas i stället för fritidshem.

För fritidshemmet gäller läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr11, reviderad 2016). Läroplanen innehåller värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer samt ett avsnitt om fritidshemmet.

Elever och personal

Antalet elever i fritidshem uppgick 2016 till totalt 478 021, vilket är en ökning med 16 150 elever jämfört med 2015. Cirka 12 procent av eleverna gick i fritidshem med fristående huvudman. Andelen av alla barn, 6–12 år, som är inskrivna i fritidshem var 58 procent. Av eleverna var 48 procent flickor och 52 procent pojkar, vilket hänger samman med att andelen pojkar i befolkningen är större än andelen flickor. Det var en jämnare könsfördelning på enskilda fritidshem, 49 procent flickor och 51 procent pojkar, än på kommunala fritidshem där motsvarande siffror var 48 procent flickor och 52 procent pojkar. Antalet fritidshem uppgick totalt till ca 4 240, vilket var samma som föregående år.

Andelen barn i åldern 6–9 år som gick i fritidshem 2016 var drygt 84 procent, vilket är en halv procentenhet mer än 2015. Andelen inskrivna 6–9-åringar har ökat med 2 procentenheter sedan hösten 2010 och med 5 procentenheter sedan 2007.

År 2016 var 21,5 procent av alla 10–12-åringar inskrivna i fritidshem, en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med föregående läsår. För fem år sedan var motsvarande andel 17 procent och 2006 var andelen 11 procent.

Från 2015 till 2016 har grupperna totalt sett blivit fler på fritidshemmen. 2016 fanns det 11 860 grupper jämfört med 11 300 grupper 2015. Det genomsnittliga antalet elever per grupp har minskat under de senaste två åren, från 41,1 år 2014 och 40,9 år 2015 till 40,3 år 2016. Sett till den senaste tioårsperioden har grupperna emellertid vuxit kraftigt i storlek. År 2006 var den genomsnittliga gruppstorleken 31,7 elever.

Hösten 2016 fanns det totalt 38 000 anställda i fritidshemmet. Omräknat till årsarbetare motsvarar det 22 050 anställda, vilket är 950 årsarbetare fler än 2015. Det är vanligt att personal som tjänstgör i fritidshem även tjänstgör i förskoleklass, grundskola eller i båda dessa verksamheter. Andelen kvinnor bland de anställda uppgick 2016 till 73 procent. Andelen män bland personalen har dock ökat kontinuerligt, och har under de senaste tio åren gått från 17 till 27 procent.

Antal elever per anställd (ej mätt utifrån årsarbetare) 2016 var 12,6 vilket är en liten minskning jämfört med 2015 då motsvarande siffra uppgick till 12,9. Antalet elever per anställd skiljer sig mellan kommunala och enskilda fritidshem. Personaltätheten var högre i kommunala fritidshem, där det i genomsnitt gick 12,5 elever per anställd. Motsvarande antal för enskilda fritidshem var 13,5 elever per anställd. Både bland kommunala och enskilda fritidshem har antalet elever per anställd minskat jämfört med föregående år.

Kostnader

Den totala kostnaden för fritidshem 2016 uppgick till ca 17,0 miljarder kronor, vilket är en ökning med 6,1 procent från föregående år (fasta priser). Kostnaden per inskriven elev i fritidshem har ökat med 2,1 procent jämfört med 2015 och uppgick till 36 600 kronor per elev.

3.3.3 Utvecklingsinsatser och andra verksamhetsdelar

Tidiga insatser

Fler anställda i fritidshemmet

Sedan 2015 lämnas statsbidrag för att anställa mer personal i de lägre årskurserna och ge lärare i förskoleklass och årskurs 1–3 mer tid för varje elev. Från och med den 1 juli 2016 innefattar

satsningen även fritidshem. Statsbidraget kan sökas av huvudmän för att anställa mer personal i fritidshemmet. Syftet med bidraget är att höja verksamhetens kvalitet. För 2016 avsattes 250 miljoner kronor till statsbidraget för fritidshem. Intresset för satsningen har varit stort och hela beloppet har utbetalats. För läsåret 2016/17 har Skolverket beviljat bidrag till 273 kommunala, 258 enskilda och två statliga huvudmän.

En läsa-skriva-räkna-garanti

I september 2016 tog regeringen emot betänkandet På goda grunder – en åtgärds garanti för läsning, skrivning och matematik (SOU 2016:59). Utredningen föreslår att det ska införas en bestämmelse i skollagen om en åtgärds garanti. Syftet med åtgärds garantin är att garantera att elever i behov av stöd i sin läs-, skriv- och matematikutveckling upptäcks tidigt och får adekvata stödinsatser.

I augusti 2017 beslutade regeringen att inhämta Lagrådets yttrande över förslag om en åtgärds garanti i läsning, skrivning och matematik.

Som ett led i införandet av en åtgärds garanti och för att stärka möjligheterna till tidigt stöd och förankra det nya avsnittet i läroplanen avseende förskoleklassen fick Statens skolverk i december 2016 i uppdrag att kartlägga och analysera behovet av fortbildning för personal som är verksamma i skolformen.

Kunskapskrav i läsförståelse och obligatoriska bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling och matematik i årskurs 1

Nya bestämmelser om kunskapskrav i årskurs 1 trädde i kraft den 1 juli 2016. Under 2016 infördes även en skyldighet för huvudmän att använda obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1 i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik (prop. 2014/15:137). Syftet med dessa insatser är att förbättra förutsättningarna för att tidigt identifiera och ge stöd till både de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven i matematik eller de delar av kunskapskraven i svenska och svenska som andraspråk som avser läs- och skrivutveckling och för de elever som behöver extra utmaningar för att nå så långt som möjligt. Genom de obligatoriska bedömningsstöden främjas även en likvärdighet i lärarnas bedömningar av elevernas kunskaper. Skolverket har under 2016 genomfört olika insatser för att implementera bestämmelserna.

Arbetsmiljön i förskola och fritidshem

Riksdagen har i ett tillkännagivande anfört att regeringen ska återkomma med förslag om hur arbetsmiljön för barn och elever i förskolor och i fritidshem ska förbättras (bet. 2010/11:UbU6, punkten 7, rskr.2010/11:170).

Barnen i förskolan och eleverna i fritidshemmet omfattas inte av arbetsmiljölagen (1977:1160), till skillnad mot elever i förskoleklassen och grund- och gymnasieskolan. Personalen i förskola och fritidshem omfattas dock av arbetsmiljölagen på vanligt sätt, eftersom de är arbetstagare.

1999 års skollagskommitté ansåg i sitt slutbetänkande Skollag för kvalitet och likvärdighet (SOU 2002:121) att en konsekvens av att kommittén föreslog att förskolan skulle bli en egen skolform borde vara att arbetsmiljölagen (1997:1160) skulle utvidgas till att även omfatta barn i förskolan. Vilka förändringar som detta skulle föranleda övervägdes inom ramen för den utredning som tillsattes av regeringen i juni 2004 (dir. 2004:91) för översyn av vissa delar av arbetsmiljölagen. Utredningen, som tog sig namnet Utredningen om arbetsmiljölagen lämnade ett delbetänkande i maj 2006, Bättre arbetsmiljöregler I. Samverkan, utbildning, avtal m.m. (SOU 2006:44) och ett slutbetänkande i juni 2007, Bättre arbetsmiljöregler II Skyddsombud, beställansvar, byggarbetsplatser m.m. (SOU 2007:43). I utredningen framkom att det finns vissa brister i tillsynen över barnens och elevernas hälsa och säkerhet i förskola respektive fritidshem. Utredningen ansåg dock inte att det är lämpligt att åtgärda bristerna med en utvidgning av arbetsmiljölagen till barn i förskolan och eleverna i fritidshemmet, utan menade att arbetsmiljön i förskolan och fritidshemmet kan regleras i skollagen. Utredningen konstaterar i delbetänkandet att arbetsmiljölagen inte är utformad med hänsyn till barns och elevers situation i förskola och skola. Lagen utgår från ett arbetsgivar- och arbetstagarförhållande och förutsätter samverkan som även innebär skyldigheter för arbetstagare. Arbetsmiljöverkets tillsyn över den fysiska miljön i förskola och fritidshem för personalen kommer dock även barnen tillgodo enligt utredningen. Den fysiska miljön kontrolleras dessutom av flera andra aktörer som t.ex. Statens skolinspektion och kommunernas tillsyn enligt skollagstiftningen (29 kap. 3–4 §§).

Med hänvisning till ovanstående föreslog regeringen i sin proposition Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165) att den tidigare bestämmelsen om barngruppernas sammansättning och storlek skulle bibehållas som en viktig del av de allmänna bestämmelserna om förskolan och fritidshemmet. I likhet med vissa remissinstanser ansåg dock regeringen att barnens rätt till en god miljö i förskolan ytterligare kunde lyftas fram och föreslog därför att tydliggöra att barnen även i övrigt ska erbjudas en god miljö och vidare att det i lag införs en bestämmelse som reglerar tillgängligheten av lokaler och utrustning så att syftet med verksamheten ska kunna uppfyllas. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag och den nya skollagen (2010:800) trädde i kraft 1 juli 2011. Sammantaget verkar båda bestämmelserna för syftet att förebygga ohälsa och i övrigt skapa en god inne- och utemiljö för barnen i förskolan och för eleverna i fritidshemmet (2 kap. 35 §, 9 kap. 8 § och 14 kap. 9 §). Regeringen anser att regleringen är tillräcklig i skollagen och det är huvudmännens ansvar att barnen har en trygg och säker miljö.

Regeringen beslutade i april 2012 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att föreslå åtgärder för hur barns säkerhet i förskolan kan förbättras och säkerställas. Utredaren redovisade sitt uppdrag i april 2013 i betänkandet Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26). Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut i oktober 2013. Bland huvudförslagen fanns en ny bestämmelse i skollagen om ett målinriktat arbete för barns säkerhet i förskolan samt ett nytt nationellt rapporteringssystem för olyckor och tillbud i förskolan. Regeringen anser att ett nationellt rapporteringssystem i sig inte leder till att målet att minska barnolycksfall nås. Det skulle också innebära ännu ett i raden av uppdrag där kommunen som huvudman ska rapportera till staten. Kostnaden i tid och resurser för ett nationellt register motsvarar inte nyttan av detsamma. Ett allt för omfattande krav på dokumentation av olyckor och tillbud riskerar att öka det administrativa arbetet och leda till överbyråkratisering, vilket regeringen, inom ramen för regeringens tillitsreform, aktivt arbetar för att motverka. Regeringen bedömer att det systematiska arbetet för att öka säkerheten för våra barn i förskolan måste ske på

lokal nivå och utifrån de lokala förutsättningarna på varje förskola.

För att säkerställa att det finns förutsättningar för en förskola där varje barn kan utvecklas efter sina behov har regeringen gjort satsningar på mindre barngrupper. En viktig förutsättning för att förskolan ska kunna erbjuda barnen en god miljö och uppfylla målen för verksamheten är att barngrupperna har en lämplig storlek och att personaltäteten är tillräcklig. Regeringen har därför gett Statens skolverk i uppdrag att återinföra riktmärken för barngruppernas storlek i förskolan (U2015/1495/S). Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i februari 2016. Nya riktmärken för barngruppernas storlek infördes i februari 2016 i kommentar till allmänna råd om förskolan och baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolverket har även fått regeringens uppdrag att fördela statsbidrag till huvudmän för att minska barngruppers storlek i förskolan (U2015/3229/S). Huvudmännen ska prioritera barngrupper med de yngsta barnen. I enlighet med vad som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) har 830 miljoner kronor avsatts för detta ändamål sedan bidragsåret 2015/16. Satsningen är ett sätt för regeringen att stimulera huvudmännens arbete med att se till att förskolans barngrupper har en lämplig storlek.

Skolverkets senaste statistik visar att det gick i genomsnitt 15,9 barn i en barngrupp 2016 jämfört med 16,7 barn 2015. Barngrupperna i förskolan har inte varit så små som nu sedan 1992. Det är dock fortfarande en bit kvar till Skolverkets riktmärken för barngruppernas storlek. Statistiken visar också att förskolorna har anställt mer personal.

Sedan 2015 lämnas statsbidrag för att anställa mer personal i de lägre årskurserna och ge lärare i förskoleklass och årskurs 1–3 mer tid för varje elev.

Med hänsyn till områdets komplexitet anser regeringen att de vidtagna åtgärderna är de mest ändamålsenliga med anledning av riksdagens tillkännagivande. Tillkännagivandet får därmed anses färdigbehandlat.

Jämlik skola

Lovskola

I mars 2017 beslutade regeringen propositionen En skyldighet att erbjuda lovskola (prop. 2016/17:156). I propositionen lämnas förslag om en skyldighet för huvudmännen att i vissa fall anordna lovskola. Ett införande av en skyldighet skapar en högre grad av jämlikhet mellan skolor, eftersom alla skolor i dag inte erbjuder denna möjlighet till undervisning under skollov.

Regeringen har även gett Statens skolverk i uppdrag att ta fram ett skriftligt material som kan utgöra ett stöd för huvudmännen vid organiserandet av lovskola.

För sådan undervisning under skollov som inte omfattas av skyldigheten kommer möjligheten för huvudmännen att söka statsbidrag alltjämt finnas kvar. Huvudmännen har t.ex. fortfarande möjlighet att ansöka om statsbidrag för att anordna undervisning under skollov i gymnasieskolan (se avsnitt 4).

Enligt Skolverket är intresset för statsbidraget stort. Under 2017 har myndigheten efter ansökningar från huvudmännen fördelat 118,6 miljoner kronor. Söktrycket har ökat kraftigt jämfört med tidigare år.

Läxhjälp

Att ge elever möjlighet till hjälp med läxor och annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid är ett viktigt steg mot en ökad jämlikhet. I enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2017 genomfördes en förändring i förordningen (2014:144) om statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid så att ideella föreningar kan få statsbidrag för att erbjuda sådan hjälp i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. För att ytterligare öka elevernas möjlighet till hjälp med läxor eller annat skolarbete har förordningen ändrats så att huvudmännen inte längre behöver använda behöriga lärare. I stället får huvudmännen, för denna hjälp, utöver lärare använda sig av annan personal inom huvudmannens organisation. Genom dessa två förordningsändringar skapades bättre förutsättningar för en jämlik skolgång. Ändringarna ledde även till ett ökat söktryck och Skolverket prognostiserar ett fullt utnyttjande av bidraget under 2017 (388,6 miljoner kronor).

Skolkommisionen

Skolkommisionen, som tillsattes 2015, har haft i uppdrag att lämna förslag som syftar till höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan (U2015:03). Kommissionen överlämnade delbetänkandet Samling för skolan – Nationella målsättningar och utvecklingsområden för kunskap och likvärdighet (SOU 2016:38) i maj 2016. I delbetänkandet redovisades en analys av orsakerna till de fallande kunskapsresultaten, en samlad problembild, nationella målsättningar för ett sammanhållet skolsystem, förslag till en långsiktig plan med utvecklingsområden samt en plan för kommissionens fortsatta arbete. Skolkommisionen lämnade sedan sitt slutbetänkande, Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35), i april 2017. I slutbetänkandet redovisas kommissionens bedömningar och förslag inom de identifierade utvecklingsområdena.

Skolkommisionen konstaterar att skolan kännetecknas av allvarliga systemsvagheter, som enligt kommissionen framför allt består i följande brister.

- Sviktande kapacitet och ansvarstagande hos många skolhuvudmän.
- För svag kompensatorisk resursfördelning,
- Otillräcklig kompetensförsörjning till lärar- och skolledaryrkena.
- Bristande förutsättningar för professionsutveckling.
- Brister i resultatinformation som försvårar kvalitetsarbetet.
- Skolsegregation som leder till kvalitetskillnader mellan skolor.
- Problem i lärandemiljön.
- Splittrad och över tid oenig nationell styrning av skolan.

De bedömningar och förslag som kommissionen har lämnat bildar en samlad strategi för skolsystemet som helhet när det gäller förskoleklass, grundskola och gymnasieskola. Skolkommisionen lämnar bl.a. följande förslag:

- Ett villkorat statsbidrag till huvudmännen för undervisning och elevhälsa i förskoleklass och grundskola införs, baserat på

socioekonomiskt betingade förutsättningar, med infasning över tre år.

- En statlig reglering av skolchefens ansvar införs, så att det förtydligas att det i huvudmannens organisation alltid ska finnas en skolchef som aktivt ska verka för att de nationella bestämmelserna för verksamheten uppfylls.
- Bestämmelserna om statliga åtgärder för rättelse i skollagen ändras så att det tydliggörs att sådana åtgärder för kommunala huvudmän bör aktualiseras i motsvarande situationer som ett återkallande av ett godkännande för enskild huvudman.
- En nationell funktion för lärar- och skolledarutveckling inrättas, som bl.a. ska driva utvecklingsarbete gällande lärares och skolledares kompetensfrågor på basis av forskning och beprövad erfarenhet.
- Ett nationellt professionsprogram för lärare och skolledare inrättas med syfte att skapa ett system för utveckling under en lärares yrkesliv, samt stärka läraryrkets identitet och attraktivitet.
- En utredning bör tillsättas i syfte att dels etablera miniminivåer för huvudmännens resurser för undervisning och elevhälsa, dels analysera förutsättningarna för ett sektorsbidrag eller andra former av nationell finansiering av skolan.
- Skollagens portalparagraf om likvärdig utbildning ändras så att huvudmannen aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter.
- I skollagen införs en ny bestämmelse som innebär att placering av elever i förskoleklass och grundskola med kommunal huvudman ska göras utifrån en ansökan från vårdnadshavarna.

Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut i september 2017.

Nationella skolutvecklingsprogram

Regeringen gav i juli 2015 Statens skolverk i uppdrag att ta fram och genomföra nationella skolutvecklingsprogram som riktar sig till huvudmän och skolor i grund- och gymnasieskolan och motsvarande skolformer

(U2015/03844/S). Syftet med de nationella skolutvecklingsprogrammen är att utveckla och stärka utbildningen för att ge eleverna de bästa förutsättningarna för att utvecklas så långt som möjligt. Insatserna ska bl.a. ge lärare fler metoder i undervisningen för att kunna anpassa undervisningen efter elevers olika behov. Uppdraget utvidgades den 22 december 2016 till att även omfatta förskolans personal. Syftet är att stärka förskolans pedagogiska uppdrag genom olika kompetensutvecklingsinsatser.

Insatserna i de nationella skolutvecklingsprogrammen består av olika kompetensutvecklings- och stödinsatser inom områden där det finns ett dokumenterat nationellt utvecklingsbehov. Ett program kan definieras som ett nationellt prioriterat utvecklingsområde som Skolverket erbjuder skolutveckling inom. De nationella skolutvecklingsprogrammen består av:

- bedömning och betyg,
- digitalisering,
- elevhälsa och barns omsorg,
- kunskaper och värden,
- nyanlända och flerspråkiga barns och elevers lärande,
- skola och arbetsliv samt vidare studier,
- styrning och ledning, och
- systematiskt kvalitetsarbete.

Under hösten 2016 har Skolverket tagit fram en programbeskrivning för varje program, som omfattar syfte, övergripande mål samt de skolutvecklingsbehov som insatserna inom programmen ska svara mot. Flera av kompetensutvecklingsinsatserna utgår från kollegialt lärande. För att kollegialt lärande ska ge effekt när det gäller utveckling av undervisningen fyller handledaren en viktig funktion. Skolverket erbjuder handledarutbildning inom flera olika insatser t.ex. inom Läslyftet, Matematiklyftet och Specialpedagogik för lärande. För att på ett samlat och lättöverskådligt sätt kunna informera huvudmän, skolor och förskolor om vilka statliga insatser som finns och hur de kan användas har en gemensam lärportal skapats på Skolverkets webbplats där samtliga modulbaserade kompetensutvecklingsinsatser presenteras.

Samverkan för bästa skola

Inom ramen för satsningen Samverkan för bästa skola har regeringen beslutat om två uppdrag (U2015/03357/S, U2017/00301/S) till Statens skolverk och ett uppdrag (U2015/03631/GV) till Statens skolinspektion. Skolverket ska i dialog med huvudmän för skolor med låga kunskapsresultat och tuffa förutsättningar genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten inom och mellan skolor. Insatserna ska ske på vetenskaplig grund och baseras på beprövad erfarenhet. Skolverkets bedömning av vilka skolor som ska prioriteras för deltagande samt vilka utvecklingsområden som är relevanta ska främst baseras på underlag från Skolinspektionen, som har fått i uppdrag att lämna ett sådant underlag.

Skolverket ska komma överens med varje berörd huvudman om hur insatserna ska utformas och genomföras. I överenskommelserna ska Skolverkets och skolhuvudmannens respektive ansvar och åtaganden klargöras. Skolverket fattar beslut om att genomföra insatserna. Samarbetet mellan Skolverket och respektive skolhuvudman kan pågå i upp till tre år. Sammanlagt deltar 57 huvudmän och 127 skolor för närvarande i satsningen. Den geografiska fördelningen motsvarar i stort befolkningsfördelningen i landet. Fram till 2019 beräknas 180 skolor ha medverkat i satsningen.

De största insatserna på skolorna gäller stöd för det systematiska kvalitetsarbetet samt insatser gällande undervisning och lärande. Därutöver görs insatser inom områdena betyg och bedömning, trygghet och studiero och extra anpassning och särskilt stöd.

Förskolan och förskoleklass ingår i urvalet från maj 2017. Urvalsgrunderna utgörs främst av Skolinspektionens tillsynsrapporter för förskolan och olika index. Urvalet baseras också på Skolinspektionens urval av skolor, vilket kan användas för att indikera förskolor i behov. Sammanlagt deltar hittills 23 förskolor i satsningen.

Elevhälsa och specialpedagogik

Fler anställda i elevhälsan

I syfte att öka den genomsnittliga personaltätheten inom elevhälsan beslutade regeringen förordningen (2016:400) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när

det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser. Statsbidraget innebär bl.a. att skolhuvudmän kan få statsbidrag för att anställa personal i form av skolläkare, skolsköterska, skolkurator eller skolpsykolog. För 2016 avsattes 150 miljoner kronor för personalförstärkningar inom elevhälsan. Av de avsatta medlen utnyttjades 52 miljoner kronor. Eftersom förordningen trädde i kraft i maj 2016 kom satsningen igång sent på året. Den senaste ansökningsomgången avslutades dock med ett högt söktryck och prognosen är därför att avsatta medel kommer att utnyttjas i väsentligt högre utsträckning under 2017.

Uppdrag om elevhälsa

Regeringen gav i juni 2016 Skolverket i uppdrag att genomföra insatser för att förbättra det förebyggande och främjande arbetet inom elevhälsan i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Uppdraget delredovisades den 1 februari 2017. Av Skolverkets delredovisning (U2017/00400/S) framgår att Skolverket valt att inrätta ett bidrag som är sökbart för huvudmän som vill utveckla det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Intresset för bidraget har varit mycket stort. Det inkom närmare 600 ansökningar motsvarande ett belopp om närmare 400 miljoner kronor. Detta kan jämföras med de 44,5 miljoner kronor som avsatts för uppdraget. Av dessa utbetalade Skolverket 2016 drygt 42 miljoner kronor fördelat på 99 huvudmän.

En slutredovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 februari 2018.

Därutöver beslutade regeringen i mars 2017 att ge Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra ett utvecklingsarbete för tidiga och samordnade insatser för barn och unga. Uppdraget syftar till att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser. En slutredovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 januari 2021.

Personalförstärkning när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning för sådana insatser

Som tidigare nämnts har regeringen beslutat förordningen (2016:400) om statsbidrag för

personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser. Bidrag får bl.a. lämnas för kostnader för personalförstärkning när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning som syftar till att lärare eller förskollärare kan avlägga en speciallärarexamen eller specialpedagogexamen. Under 2016 utbetalades 69 miljoner kronor i statsbidrag för personalförstärkning och fortbildning när det gäller specialpedagogiska insatser.

Specialpedagogik för alla

Statens skolverk har i uppdrag att med start 2016 svara för genomförandet av fortbildning i specialpedagogik för lärare i grundskolan, motsvarande utbildning vid särskilda ungdomshem och sameskolan. Skolverket ska också svara för utbildning av handledare med uppgift att handleda lärare inom det specialpedagogiska området samt erbjuda en webbplats för fortbildning där forskningsbaserat stödmaterial publiceras. Syftet med uppdraget är att stärka den specialpedagogiska kompetensen generellt i skolan.

Innehållet i fortbildningen ska utgå från lärarnas behov och vara verksamhetsnära. Fortbildningen bör baseras på kollegialt lärande med professionellt stöd i form av handledare. Handledarna ska i första hand vara behöriga speciallärare och specialpedagoger som på 10 eller 20 procent av heltid tjänstgör som handledare för lärare som deltar i fortbildningen. Huvudmannen kan ansöka om statsbidrag för såväl deltagande lärare som handledare.

Skolverket har under 2016 lanserat kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande och publicerat fem delar i en fortbildningsmodul om inkludering och delaktighet. Modulen, som finns tillgänglig på Skolverkets lärportal, riktar sig till lärare i årskurs 1–9 och innehåller bl.a. vetenskapliga artiklar och diskussionsunderlag. Skolverket har även anordnat en uppstartskonferens för rektorer och blivande handledare samt påbörjat genomförandet av utbildningen för handledare. Totalt utbetalades 11 miljoner kronor 2016.

En slutredovisning inklusive en utvärdering av satsningen ska lämnas till Regeringskansliet senast den 15 april 2020.

Nyanlända elever

Det ökade antalet asylsökande under hösten 2015 har i flera kommuner lett till en stor ökning av antalet elever på kort tid, vilket ställer stora krav på skolväsendet.

Uppdrag om insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever

Statens skolverk fick 2015 i uppdrag att genomföra insatser för att stärka huvudmännens förmåga att erbjuda nyanlända elever och elever med annat modersmål än svenska en utbildning av hög och likvärdig kvalitet (U2015/03356/S). Målet är högre måluppfyllelse i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och att förbättra elevernas förutsättningar för goda kunskapsresultat inom grundskolan och motsvarande skolformer samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Målgrupper för de olika insatserna är huvudmän, rektorer, lärare i alla ämnen, modersmåls lärare, studiehandledare på modersmålet samt annan personal inom grundskolan och motsvarande skolformer samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Från och med 2017 innefattar satsningen även förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Skolverket har under 2016 fortsatt arbetet med att genomföra uppdraget, dels med generella insatser som är tillgängliga för alla via Skolverkets webbplats, dels med riktade insatser som är tillgängliga för de skolhuvudmän som Skolverket efter urval erbjuder särskilt samarbete. Under 2016 har landets samtliga huvudmän erbjudits möjligheten att utse samordnare för frågor som rör nyanlända elever. Totalt har 277 kommunala och en enskild huvudman antagit erbjudandet. Av dem har 192 rekvirerat bidrag från Skolverket till ett totalt belopp om 21 miljoner kronor. Inom de riktade insatserna har 52 skolhuvudmän erbjudits samarbete med Skolverket under fyra terminer. Av dessa har 50 tackat ja. De nulägesanalyser som genomförts i samarbete med dessa huvudmän visar att det finns stora behov av insatser som rör organisation och mottagning av nyanlända elever samt undervisning av nyanlända elever. De enkätuppföljningar som Skolverket gjort under 2016 visar att huvudmännen i stor utsträckning är nöjda med det stöd som de fått.

Särskild kvot vid urval till fristående skolor

Det ökade elevunderlaget ställer stora krav på skolväsendet när det gäller nya skolplatser och

därmed ett behov av att bättre kunna utnyttja skolväsendets samlade resurser. Därtill är det en viktig och grundläggande princip att en fristående skola ska vara öppen för alla som har rätt till utbildning i den aktuella skolformen. En elev som nyligen har anlänt till landet har inte samma möjligheter att välja en fristående förskoleklass, grundskola eller grundsärskola som tillämpar kötid som urvalsgrund och som har fler sökande än platser, som elever som har varit bosatta i Sverige en längre tid och har haft möjlighet att i tid ställa sig i kö.

Som ett led i regeringens arbete att bättre utnyttja skolväsendets samlade resurser föreslog regeringen våren 2016 i propositionen Fler elever i fler skolor (prop. 2015/16:184) sådana ändringar i skollagen som skulle möjliggöra för regeringen att meddela föreskrifter om att en huvudman för en fristående skola som använder kötid som urvalsgrund ska få välja att ta emot ett begränsat antal elever per läsår (särskild kvot) som ges företräde framför övriga sökande. Den särskilda kvoten ska avse elever som varit bosatta i landet kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag och regeringen har meddelat de aktuella föreskrifterna (bet. 2016/17:UbU3, rskr. 2016/17:5, förordningen [2016:910] om särskild kvot i fristående skolor). Från och med den 1 november 2016 har huvudmän för fristående skolor som har kö till sina platser möjlighet att inrätta en särskild kvot för elever som inte varit bosatta i landet längre tid än två år.

Fjärrundervisning och entreprenad – möjligheter för undervisning och studiehandledning på modersmål

Under 2016 tog regeringen initiativ till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmål ska få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Uppgifterna får dock endast överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2016.

Utökad undervisningstid i svenska

Sedan 2013 pågår en försöksverksamhet med utökad undervisningstid i svenska för nyanlända elever i grundskolan. Statsbidrag lämnas till

huvudmän för skolor med elever i årskurs 1–9 som får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk som omfattar minst 105 timmar per läsår utöver den ordinarie undervisningen. Satsningen är en del i arbetet för att stärka nyanlända elevers resultat. Hösten 2016 deltog 86 huvudmän och ca 4 300 elever i försöksverksamheten. Försöksverksamheten har förlängts och huvudmän som deltar kommer att kunna rekvirera bidrag under 2017.

Skolverkets utvärderingar visar att huvudmännen valt att organisera försöksverksamheten på olika sätt beroende på de lokala förutsättningarna. Bland lärare, ansvariga i kommunerna och elever finns såväl positiva som negativa erfarenheter av försöksverksamheten. De positiva rösterna lyfter bl.a. fördelar med den extra tiden och de små grupperna. De negativa rösterna menar bl.a. att den utökade undervisningstiden medför långa dagar för eleverna. Utifrån de två utvärderingar som genomförts går det inte att dra några generella slutsatser om effekter på elevernas studieresultat eller inlärning.

Extra resurser till kommunerna

Ett statsbidrag om 100 miljoner kronor för 2016 delades i början av 2017 ut till de kommuner som tagit emot ett stort antal eller en stor andel asylsökande och kommunplacerade barn och ungdomar i åldern 1–19 år och där det, utifrån storleken på befolkningsökningen, kan finnas brist på skollokaler. Medlen fördelades proportionellt mellan kommunerna i förhållande till antalet asylsökande och kommunplacerade barn. Bidraget fördelades mellan åtta kommuner och de utbetalade beloppen varierade mellan ca 1,2–34,2 miljoner kronor.

Trygghet och studiero

”Lex Sarah” i skolan

Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2012/13:UbU6, punkten 20, rskr. 2012/13:186) anført att det krävs kvalitetssäkrade och evidensbaserade anti-mobbningmetoder och kunskap och kompetens om mobbningsmekanismer. Lärare och annan skolpersonal behöver få den kunskap och kompetens som krävs för att kunna arbeta mot mobbning. Det behövs forskning om och utvärdering av vilka metoder mot mobbning som fungerar. ”Lex

Sarah” bör införas i skolan och det bör övervägas om skolors skyldighet att agera mot mobbning bör skärpas. Regeringen bör enligt tillkännagivandet vidta lämpliga åtgärder för att tillgodose detta.

I 6 kap. skollagen (2010:800) finns bestämmelser som har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda en anmälan om kränkande behandling och att i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra sådan behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen). Huvudmannen ska, om denne eller personalen åsidosatt sina skyldigheter enligt bl.a. 10 §, betala skadestånd (6 kap. 12 §).

Statens skolverk har på uppdrag av regeringen (U2007/01205/S) genomfört en utbildnings-satsning om forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbning i skolan. Detta innefattade en utvärdering av program som används mot mobbning och kränkningar. Skolverket lät externa forskare utvärdera åtta program mot mobbning som används i skolorna (Utvärdering av metoder mot mobbning, rapport 353, 2011). Skolverket har arbetat med att sprida de nya kunskaper som utvärderingen gett och som kan vara till stöd för verksamheterna, bl.a. genom framtagandet av publikationen *Vad fungerar?* Resultat av utvärdering av metoder mot mobbning, som huvudsakligen riktar sig till dem som arbetar i skolan. Skolverket har även publicerat allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10).

Under 2011 gav regeringen Skolverket ett förnyat uppdrag att stärka skolans värdegrund och arbete mot diskriminering och kränkande behandling (U2011/00567/S och U2011/02649/S). Uppdraget har redovisats i myndighetens årsredovisning och slutredovisades i januari 2015 (U2015/00299/S).

Chefen för Utbildningsdepartementet uppdrog den 23 oktober 2012 åt dåvarande utbildningsdirektören Thomas Persson att biträda Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) med att utarbeta förslag som innebär en minskad administration för lärare (U 2012:E, U2012/05725/SAM). Genom beslut den 3 juni 2013 utvidgades uppdraget till att även omfatta vilka konsekvenser det skulle få för lärares administrativa arbete att genomföra en sådan rapporterings- och anmälningskyldighet

avseende missförhållanden inom skolväsendet och vissa andra verksamheter som Utredningen om skyldighet att anmäla missförhållanden inom skolväsendet m.m. föreslog i betänkandet Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden – för barns och elevers bästa (SOU 2011:33).

I juli 2015 gav regeringen Skolverket i uppdrag att ta fram och genomföra nationella skolutvecklingsprogram som riktar sig till huvudmän och skolor (U2015/03844/S). Insatserna ska bestå av olika kompetensutvecklings- och stödinsatser och kan avse arbetsformer och arbetssätt för att utveckla arbetet med skolans värdegrund, t.ex. avseende trygghet, studiero, arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, jämställdhet och normkritik. Myndigheten redovisade den 14 december 2015 en långsiktig plan för genomförandet av uppdraget i dess helhet för 2016–2019. En utvärdering av de nationella skolutvecklingsprogrammen avseende 2016 och 2017 ska lämnas senast den 13 april 2018 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Den 24 september 2015 gav regeringen Skolverket i uppdrag att föreslå nationella it-strategier för skolväsendet (U2015/04666/S). I uppdraget ingick att lämna förslag för en kritisk, säker och ansvarsfull it-användning hos eleverna, t.ex. när det gäller studiero, personlig integritet och förebyggande av kränkningar, samt vid behov förändringar i läroplaner, kursplaner eller ämnesplaner. Skolverket redovisade uppdraget 2016 (U2016/01646/S och U2016/02148/GV). I mars 2017 fattade regeringen beslut om ändringar i läroplanerna för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen gällande digitalisering i skolan. Dessa ändringar omfattade bl.a. förtydliganden i skolans uppdrag att ge eleverna möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik och att alla som arbetar i skolan i arbetet med normer och värden ska uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför. I exempelvis kursplanen för samhällskunskap i grundskolan har det i det centrala innehållet för ämnet gjorts tillägg om hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter. Förslagen i övrigt bereds inom Regeringskansliet.

Det är viktigt att det finns bestämmelser och system för att upptäcka och hantera missförhållanden som rör enskilda elever, grupper av elever och skolverksamheten i övrigt. Sådana bestämmelser och system finns, som framgått ovan, redan i dag. Utöver de system som fanns i bruk när Utredningen om skyldighet att anmäla missförhållanden inom skolväsendet m.m. lämnade sitt betänkande Rapportera, anmäla och avhjälpa missförhållanden – för barns och elevers bästa (SOU 2011:33), har ett antal nya bestämmelser på området börjat tillämpas. Det är av avgörande betydelse att en eventuell ytterligare rapporterings- och anmälningsskyldighet verkligen bidrar till att barns och elevers rättigheter tas tillvara på ett bättre sätt och fyller syften som inte tillgodoses genom befintliga bestämmelser. Den nytta som eventuellt kan uppstå genom att införa en generell rapporterings- och anmälningsskyldighet måste även vägas mot den arbetsinsats som systemet kommer att kräva för personalen, verksamhetsansvariga, huvudmannen och tillsynsmyndigheten. Enligt flera av de remissinstanser som har yttrat sig över betänkandet riskerar förslagen att leda till att det upprättas ett stort antal rapporter om olika förhållanden, oavsett om de är att anse som missförhållanden eller inte. Sammantaget riskerar förslagen att leda till en betydande ökning av bl.a. lärarnas administrativa arbete, vilket av många aktörer redan bedömts som alltför omfattande samtidigt som nyttan av förslaget framstår som begränsad. Därför görs bedömningen att det inte bör införas en generell rapporterings- och anmälningsskyldighet av missförhållanden inom skolväsendet, särskilda utbildningsformer eller annan pedagogisk verksamhet.

Regeringen bedömer att de ovan redovisade och vidtagna åtgärderna är de mest ändamålsenliga med anledning av riksdagens tillkännagivande. Tillkännagivandet får därmed anses färdigbehandlat.

Upprustning av skollokaler och utemiljöer

Sedan slutet av 2015 lämnas bidrag för upprustning av skollokaler och sedan den 1 juni 2016 omfattar satsningen även upprustning av utemiljöer. Satsningen syftar dels till att ge eleverna en förbättrad lär- och arbetsmiljö och samtidigt minska lokalernas miljöpåverkan, dels till att rusta utemiljöer vid skolor, förskolor och

fritidshem för att ge barn och elever en förbättrad och trygg lärmiljö som främjar fysisk aktivitet.

Under 2016 inkom 158 ansökningar om statsbidrag för att upprusta utemiljöer. Av dessa beviljade Boverket 54 ansökningar. Antalet ansökningar för upprustning av skollokaler var 264 varav Boverket beviljade 83 ansökningar. De vanligaste åtgärderna för vilka bidrag söktes var avseende ventilation, belysning och ljud-absorberande åtgärder. Enligt en rapport från Arbetsmiljöverket är dessa områden sådana där det ofta finns brister på skolorna (Projekt-rapport för Arbetsmiljöverkets nationella tillsyn av skolan 2013–2016 [Rapport 2017:1]). Totalt sett betalades 60 av 330 miljoner kronor ut 2016 och de utestående åtagandena för 2017 uppgick till ca 108 miljoner kronor. Det låga utfallet i förhållande till anvisade medel beror bl.a. på att en stor del av inkomna ansökningar under 2016 var ofullständiga och att många kompletteringar behövs innan beslut kan fattas.

Utveckling av undervisningen

Ytterligare undervisningstid i matematik

Matematik är ett viktigt ämne och grundläggande kunskaper är bl.a. en förutsättning för att klara många högstskoleutbildningar. Efter flera års negativ resultatutveckling i internationella studier visar kunskapsresultaten för svenska elever en uppgång i matematik (PISA 2015 och TIMSS 2015). Både hög- och lågpresterande elever har förbättrat sina resultat.

Under senare år har det skett förstärkningar av undervisningstiden i ämnet matematik. De två senaste förändringarna innebär att undervisningstiden har utökats med totalt 225 timmar.

Läs- och skrivfrämjande insatser

Statens skolverk fick i december 2013 i uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning för lärare i läs- och skrivutveckling där fokus ska vara på det kollegiala lärandet, det s.k. Läslyftet (U2013/07215/S). Genom ett tilläggsuppdrag i december 2016 vidgades målgruppen till att även omfatta förskollärare och skolbibliotekarier. Samtidigt förlängdes satsningen till 2019 (U2016/05733/S). I uppdraget ingår även att svara för utbildning av handledare som ska ha till uppgift att handleda grupper av förskollärare,

lärare och skolbibliotekarier. Under 2014–2016 har ca 18 300 lärare deltagit i satsningen. Utvärderingen av Läslyftet visar att en stor majoritet av lärarna anser att Läslyftet haft störst effekt på deras insikter och engagemang i språk-, läs- och skrivutvecklingsfrågor och på kollegialt lärande. Ungefär hälften av lärarna menar att satsningen bidragit till att de förändrat sin undervisning, främst genom att de använder olika texter och textsamtal mer medvetet i undervisningen och en av fyra lärare bedömer att Läslyftet ”i stor utsträckning” förbättrat elevernas språk-, läs- och skrivförmågor (delrapport 2, Erfarenheter av Läslyftet läsåret 2015/16, Umeå Centre for Evaluation Research, Evaluation Report, december 2016).

Statens skolverk bedriver enligt sin instruktion ett Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling (NCS). Syftet med verksamheten är att stimulera huvudmän och skolor att aktivt arbeta med språk-, läs- och skrivutveckling. Under 2016 har NCS haft ett samarbete med 17 regionala nätverk för språk-, läs- och skrivutvecklare. Inom ramen för Läslyftet har NCS erbjudit fortsatt stöd för handledare och utbildning för språk-, läs- och skrivutvecklare.

I april 2016 beslutade regeringen förordningen (2016:370) om statsbidrag för personalförstärkning i skolbibliotek. Syftet med statsbidraget är att öka skolbibliotekets möjligheter att stödja elevernas lärande, stimulera deras läslust och främja deras språk-utveckling. Intresset för satsningen har varit stort. Under läsåret 2016/17 sökte 369 huvudmän statsbidrag om ca 57 miljoner kronor och 226 huvudmän beviljades statsbidrag om ca 30 miljoner kronor. Skolverket har i uppdrag att genomföra en utvärdering av satsningen som ska redovisas den 30 november 2017.

Som komplement till detta uppdrag ska Skolverket även se över i vilken mån skolbibliotekets funktion och skolbibliotekariernas kompetens i dag används på bästa sätt för att stärka utbildningens kvalitet. Uppdraget ska redovisas den 31 mars 2018.

Regeringen tillsatte den 22 september 2016 en delegation för läsfrämjande (Ku 2016:03). Syftet är att bidra till att ge alla barn och ungdomar mer likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsoplevelser. Läsdelegationen ska med utgångspunkt i de nationella målen för litteratur- och läsfrämjande

samt skolans styrdokument kartlägga och följa utvecklingen på området samt lämna förslag på hur läsning kan främjas. Vidare ska delegationen skapa mötesplatser för och samordna läsfrämjande insatser i och utanför skolan. Arbetet ska bedrivas så att genomförda insatser kan bli långsiktiga. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2018.

Digitalisering av skolan

I juni 2016 redovisade Statens skolverk uppdraget om att föreslå nationella it-strategier för skolväsendet – förändringar i läroplaner, kursplaner, ämnesplaner och examensmål (U2015/04666/S). I mars 2017 beslutade regeringen om förtydliganden och förstärkningar i bland annat läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för grundskolan och gymnasieskolan. Syftet är att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens. Ändringarna innebär bl.a. att programmering införs som ett tydligt inslag i flera olika ämnen i grundskolan och att eleverna ska ges möjlighet att arbeta med digitala texter, medier och verktyg, stärka sin källkritiska förmåga samt lösa problem och förverkliga idéer med hjälp av digital teknik. Vidare ska eleverna ges möjlighet att använda och förstå digitala system och tjänster samt utveckla en förståelse för digitaliseringens påverkan på individ och samhälle. Huvudmännena kan från den 1 juli 2017 själva avgöra när de ska börja tillämpa ändringarna. Ändringarna ska dock tillämpas senast från och med den 1 juli 2018.

Inom ramen för uppdraget om nationella skolutvecklingsprogram (U2015/03844/S, U2016/05732/S) har Skolverket under 2016 tagit fram kompetensutvecklingsmaterial med inriktning på att leda digitalisering och hur digitala verktyg kan stödja elevernas lärande i undervisningen. Materialet riktar sig till huvudmän, skolledare, förskollärare, lärare och annan pedagogisk personal. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för barn och elever att utveckla digital kompetens samt bidra till effektivisering och utveckling av utbildningen.

Skapande skola

Skapande skola-bidraget inrättades 2008 och har under åren byggts ut till att omfatta allt fler årskurser och skolformer. I dagsläget innefattar

satsningen förskoleklass och årskurserna 1–9 i grundskolan samt sedan 2015 verksamhet i förskolan. Statsbidraget syftar till att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Målet är att eleverna ska få tillgång till kulturens alla uttrycksformer och att deras möjlighet till eget skapande ökar. Skapande skola utgör ett komplement till skolornas egen kulturbudget. För ändamålet fördelade Statens kulturråd ca 183 miljoner kronor under 2016. Bidraget har en bred geografisk spridning där ca 94 procent av kommunerna har sökt och beviljats bidrag.

Svenska skolor har i dag en stor andel barn och unga som inte talar svenska. Många har upptäckt att de icke verbala språken i de kulturella uttrycken är ett sätt att lyfta förmågor och resurser hos enskilda elever och att professionella kulturaktörers medverkan lyfter in andra värden och andra sätt att arbeta på vilket gynnar både elever och lärare. Statens kulturråd har därför under 2016 prioriterat skolor som har tagit emot många nyanlända barn de senaste åren (se vidare utg.omr. 17 Kultur, medier, tros-samfund och fritid avsnitt 4).

Nationella minoriteter

Europarådets granskning 2017

Europarådet granskar i treårscykler hur medlemsstaterna följer den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3). I den resolution och rapport som beslutades den 11 maj 2017 ansåg ministerkommittén att Sverige bör vidta åtgärder på ett antal punkter, främst inom utbildningsområdet. Detta gäller bl.a. att se till att modersmålsundervisningen möter de krav som ställs i stadgan och att öka mängden tvåspråkig undervisning i finska och samiska samt skapa sådan undervisning i meänkieli.

Ministerkommittén rekommenderar Sverige att bl.a. stärka utbildningen i och på samtliga nationella minoritetsspråk och se till att modersmålsundervisningen uppfyller de krav som anges i stadgan.

En stärkt minoritetspolitik

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2016 sin avsikt att se över vilka åtgärder som kan vidtas för att säkra efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter. Därför beslutade

regeringen om direktiv till en utredning om en stärkt minoritetspolitik. Den 15 juni 2017 redovisade utredningen sitt delbetänkande Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60). Betänkandet remitterades i juni 2017. Efter avslutat remissförfarande kommer förslagen från betänkandet att beredas inom Regeringskansliet.

Förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk

I december 2016 beslutade regeringen om direktiv till en utredning om förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk (dir. 2016:116). Utredaren ska bland annat kartlägga behovet av åtgärder när det gäller undervisning i de nationella minoritetsspråken och analysera och föreslå hur tillgången på undervisning i nationella minoritetsspråk kan öka.

Regeringen beslutade i augusti 2017 att förlänga utredningstiden. Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2017.

Skolverket har under senare år på regeringens uppdrag ansvarat för utveckling och produktion av läromedel på samtliga nationella minoritetsspråk. Sammanlagt har ca 16 miljoner kronor anvisats under en tioårsperiod. Arbetet har skett i samverkan med de olika nationella minoritetsgrupperna.

Statens skolinspektion har genomfört en granskning av modersmålsundervisningen och tvåspråkig undervisning i de nationella minoritetsspråken i grundskolan (rapport 2012:2). Rapporten visar att många kommuner har bristfälliga kunskaper om de rättigheter till modersmål som elever som tillhör en nationell minoritet har. Dessutom påtalar rapporten att det kan vara svårt att hitta lärare i nationella minoritetsspråk. En motsvarande granskning har genomförts under 2013 i gymnasieskolan som visar på liknande resultat (dnr 401-2012:5910). Skolverket har med anledning av detta fått i uppdrag att genomföra insatser för att förstärka tillgången på lärare i nationella minoritetsspråk (A2013/02958/DISK, A2014/03289/DISK). Uppdraget innebär att Skolverket i första hand ska prioritera tillgången på lärare i samiska och meänkieli inom förvaltningsområdet för respektive språk, i andra hand lärare i finska inom förvaltningsområdet för finska. Detta uppdrag förlängdes i juni 2015 med innebörden att även lärare i romani chib ingår. Skolverket ska

vidare utreda och föreslå hur satsningen på att förstärka tillgången på lärare i de nationella minoritetsspråken i framtiden inom befintliga ramar ska kunna inkorporeras i andra aktörers verksamhet och redovisa detta senast den 15 december 2017. Hela uppdraget ska slutredovisas senast den 30 mars 2018.

Främjande av jämställdhet i skolväsendet

Sedan 2013 genomförs ett utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter (JiM) där dessa ska bedriva ett utvecklingsarbete i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Statens skolinspektion (U2016/05616/GV) och Statens skolverk (U2016/05615/S) redovisade i slutet av 2016 sina åtgärder och resultat utifrån sin plan för jämställdhetsintegrering 2015–2018. Skolinspektionen beskriver att arbetet med jämställdhet är integrerat i myndighetens planering och uppföljning men att arbetet har kommit olika långt i olika delar av processerna och att tillämpningen i den löpande verksamheten behöver öka. För att säkra arbetet med jämställdhetsintegrering inom myndigheten har myndigheten bland annat tagit fram ett internt mål som innebär att arbetsätt, styrning och stöd ska ge goda förutsättningar för ett effektivt jämställdhetsarbete. Under 2016 har Skolinspektionens utredningsstöd för tillsyn förstärkts när det gäller flickors och pojkars och unga kvinnors och mäns skolsituation. Myndighetens erfarenheter utifrån tillsynen pekar på att flickor och pojkar samt unga kvinnor och män ges olika förutsättningar när det gäller vissa av skolans områden, till exempel studie- och yrkesval. Under 2016 har myndigheten också genomfört en granskning om förskolans arbete med jämställdhet. Kvalitetsgranskningens syfte var att belysa om barnen erbjuds en jämställd förskola, där flickor och pojkar får möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsmonster. Den sammantagna bilden av resultatet visar att jämställdhetsuppdraget inte genomsyrar de granskade förskolornas verksamhet, att förskolepersonalen själv inte anser sig ha tillräcklig kunskap, vare sig teoretiskt eller för det praktiska genomförandet av jämställdhets-

uppdraget och att jämställdhetsarbetet inom förskolan behöver utvecklas.

Skolverket har i arbetet med jämställdhetsintegrering valt att lyfta in flera perspektiv – jämställdhet, barnrätt, funktionshinder och nationella minoriteter – som ska genomsyra myndighetens verksamhet. Jämställdhetsperspektivet har bland annat uppmärksammats i fortbildningsinsatser för att utveckla studie- och yrkesvägledningen. Detta i syfte att bidra till att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av kön. Inom ramen för uppdraget om nationella skolutvecklingsprogram har Skolverket under 2016 tagit fram kompetensutvecklingsmaterial med fokus på elevers delaktighet och inflytande i undervisningen samt avseende arbetet med att främja likabehandling. Syftet är att utveckla arbetet med jämställdhet, och även normkritik och kränkande behandling, som är viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv.

Sex- och samlevnadsundervisningen har ett brett syfte som inkluderar frågor om jämställdhet, sexualitet, könsmönster, relationer, kön och normer. I den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2016/17:10) framhåller regeringen vikten av en välfungerande sådan undervisning samt behovet av en granskning av det ämnesövergripande kunskapsområdet. Inom ramen för strategin har regeringen därför gett Statens skolinspektion ett sådant uppdrag.

Arbetet med den nationella funktionshinderspolitiken

Statens skolverk, Statens skolinspektion och Specialpedagogiska skolmyndigheten (nedan benämnda skolmyndigheterna) har under perioden 2011–2016 ingått i arbetet med genomförandet av den nationella funktionshinderspolitiken. Skolmyndigheterna lämnade i mars 2016 en gemensam slutredovisning av uppdraget, som omfattat insatser och uppföljningar inom tre inriktningsmål som tagits fram av regeringen respektive nio delmål som tagits fram i samverkan mellan skolmyndigheterna. De flesta av insatserna och uppföljningarna i arbetet mot delmålen har varit myndighetsspecifika medan några har varit gemensamma för flera skolmyndigheter.

Under perioden har skolmyndigheterna bl.a. genomfört ett antal fördjupade studier och tagit

fram kunskapssammanställningar. Skolmyndigheterna har vidare gett stöd till förskole- och skolverksamheterna genom råd, vägledning och information avseende ökad tillgänglighet. Insatserna och uppföljningarna har också bestått av utveckling av det nationella provsystemet mot en ökad tillgänglighet samt informationsinsatser för lärare om kunskapsbedömning och betygssättning för elever med funktionsnedsättning. Under perioden har insatser för att stärka kunskapsbedömningen i grund- och gymnasiesärskolan och kommuners tillgänglighetsanpassning av verksamheter vid gymnasial yrkesutbildning inom ramen för yrkesvux följts upp. Skolmyndigheterna har även upparbetat gemensam samverkan på flera områden. Skolverket och Skolinspektionen har i olika sammanhang informerat om och synliggjort Specialpedagogiska skolmyndighetens roll och uppdrag samt myndighetens stöd för ökad tillgänglighet.

Skolmyndigheternas samlade bedömning är att de insatser och uppföljningar som genomförts under perioden har haft betydelse för förskolors och skolors arbete med barn och elever med funktionsnedsättning och bör ha ökat deras möjligheter att skapa en tillgänglig utbildning för målgruppen. Samtidigt bedömer skolmyndigheterna att det varken går att utläsa en positiv eller negativ förändring på en övergripande nationell nivå avseende inriktningsmålen, och även om en positiv utveckling konstateras avseende vissa delmål dras slutsatsen att det kvarstår arbete för såväl myndigheter som huvudmän och skolor innan elever med funktionsnedsättning får en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö.

Statens skolverk

Statens skolverk har en omfattande verksamhet med ca 80 regeringsuppdrag. Inom ramen för de bredare uppdragen Nationella skolutvecklingsprogram och Samverkan för bästa skola, inklusive uppdraget om nyanlända, träffar Skolverket överenskommelser med huvudmän. Detta innebär att Skolverket i stor utsträckning arbetar nära huvudmännen med insatser på lokal nivå och efter huvudmännens behov. Myndigheten arbetar aktivt med frågor om uppföljning och utvärdering av insatserna.

Under 2016 hanterade Skolverket 84 olika statliga stöd och bidrag och myndigheten betalade ut drygt 11,6 miljarder kronor. Utbetalt bidrag liksom antalet bidrag och stöd har ökat under perioden 2013–2016. Statsbidrags- hanteringen har mer än fördubblat antalet beslut sedan 2013.

När det gäller handläggningen av legitimationsärenden för lärare och förskollärare har handläggningstiden minskat för samtliga kategorier och verksamheten har överlag goda marginaler gentemot kravet på maximalt fyra månaders handläggningstid, vilket är den gräns som anges i författning.

Den organisationsförändring som myndigheten genomförde 2016 har följts av en förändrad ekonomimodell, processorientering och resultatstyrning m.m., bl.a. i syfte att nå en tydlig och effektiv styrning av myndigheten. Ytterligare ett syfte är att stärka kopplingen i kedjan mellan styrdokumentsutveckling – reformimplementering – utvecklingsåtgärder – uppföljning av åtgärder och vidare en god samverkan och samordning inom myndigheten.

I enlighet med budgetpropositionen för 2017 genomfördes en reform av myndighetens förvaltningsanslag vilket innebar att myndighetens förvaltningsutgifter i större utsträckning samlades på ett anslag. Detta för att ge myndigheten förbättrade förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Arbetet med att förbättra styrningen av Skolverket pågår kontinuerligt. Regeringen ser över och förtydligar myndighetens regleringsbrev och instruktion och överväger noga utformningen av uppdrag.

Skolverket är en av sex myndigheter som ingår i regeringens kunskapslyft för barnets rättigheter som pågår 2017–2019. Kunskapslyftet syftar till att stödja utvalda myndigheter i att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i myndigheternas verksamhet (se vidare under utg.omr. 9, avsnittet för barnrättspolitik).

Statens skolinspektion

Statens skolinspektion ska verka för att alla elever ska få tillgång till en god utbildning i en trygg miljö. Barn- och elevombudet (BEO) är en del av Skolinspektionen men är samtidigt självständig i sitt beslutsfattande. BEO tar emot anmälningar och företräder elever.

Statskontoret har på regeringens uppdrag analyserat verksamheten vid myndigheten (Statskontoret 2017:3). Statskontoret bedömer överlag att myndigheten fullgör sitt uppdrag och att verksamheten är välfungerande men kan även konstatera att det finns delvis motstridiga förväntningar på myndigheten och att dessa bör förtydligas.

Antalet ärenden om skolsituationen för enskilda elever har ökat. Under 2016 berördes runt 3 800 av de ca 7 000 grund- och gymnasieskolorna direkt av Skolinspektionens verksamhet. Sammanlagt har Skolinspektionen under 2016 fattat nästan 10 900 beslut.

Skolinspektionen har fattat fler beslut inom den regelbundna tillsynen under 2016 än under 2015 och totalt fattades 932 skolenhetsbeslut och 652 beslut på huvudmannanivå. Ökningen är störst vad gäller antalet beslut på skolenhetsnivå.

Vidare fattade myndigheten (inklusive BEO) 4 916 beslut avseende anmälningsärenden om missförhållanden. Av de ärenden som gick till beslut efter fullständig utredning ledde 64 procent till att Skolinspektionen riktade kritik mot huvudmannen. Under 2016 har BEO fattat totalt drygt 1 000 beslut (ca 1 000 under 2015, ca 900 under 2014).

Skolinspektionen genomförde under 2016 två oanmälda granskningar där myndigheten granskar en avgränsad del av verksamheten på många skolenheter samtidigt.

Tre riktade tillsyner har också avslutats under året där fokus ligger på regelefterlevnad inom ett specifikt område på ett urval av skolenheter eller verksamheter.

Antalet kvalitetsgranskningar har ökat. Under 2016 har Skolinspektionen avslutat 16 kvalitetsgranskningar.

Antalet ansökningar om tillstånd att bedriva fristående skola var 296 under 2016, vilket är en marginell ökning jämfört med föregående år.

Den genomsnittliga kostnaden per ärende har blivit lägre inräknat ärenden inom Skolväsendets överklagandenämnd och BEO. Även kostnaderna för kvalitetsgranskningarna är lägre än föregående år. För ansökningar om tillstånd att bedriva fristående skolor har dock den genomsnittliga kostnaden ökat något.

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) svarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor. I detta ingår bl.a. att vid förfrågan erbjuda specialpedagogisk rådgivning, anordna och medverka i kompetensutveckling samt sammanställa och sprida kunskap och resultat av forskning som är relevant för det specialpedagogiska området. Under 2016 deltog ca 24 500 personer i kurser och kompetensutveckling som myndigheten medverkat i eller anordnat. Vidare genomförde myndigheten ca 4 000 rådgivningsuppdrag när det gäller specialpedagogiskt stöd, vilket är en markant ökning jämfört med de tre senaste åren. Under året har myndigheten bland annat tagit fram en ny tjänst benämnd Fråga en rådgivare. Syftet med tjänsten är ökad tillgänglighet till kompetent rådgivning. Cirka 2 300 frågor har inkommit till myndigheten via denna tjänst.

De totala kostnaderna för verksamhetsområdet specialpedagogiskt stöd uppgick 2016 till drygt 318 miljoner kronor, vilket är en något högre kostnad jämfört med föregående år. Under 2016 genomförde SPSM en enkätundersökning av kundnyttan med rådgivningsuppdragen. Av de svarande skolhuvudmännen instämde 70 procent till stor del eller helt i påståendet ”Stödet bidrog till att undervisningen i högre utsträckning ger eleven eller eleverna med funktionsnedsättning möjlighet att nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar”.

Skolforskningsinstitutet

Inrättandet av Skolforskningsinstitutet den 1 januari 2015 är en del av regeringens arbete med att öka den vetenskapliga grunden i undervisningen och med en tydlig utgångspunkt i professionens behov.

Myndigheten ska bidra till att de verksamma inom skolväsendet får goda förutsättningar att planera, genomföra och utvärdera undervisningen med stöd av vetenskapligt underbyggda metoder och arbetssätt. Myndigheten ska även bidra till goda förutsättningar för barns och elevers utveckling och lärande och till förbättrade kunskapsresultat för eleverna.

Skolforskningsinstitutet har efter en tid av uppbyggnad haft ett första verksamhetsår där alla delar av organisationen varit aktiva.

Bedömningen är att verksamheten under 2016 har präglats av hög ambitionsnivå och god kvalitet samt att myndighetens verksamhet har varit utåtriktad.

En av Skolforskningsinstitutets huvuduppgifter är att genomföra s.k. systematiska översikter, och arbetet med följande översikter har präglat verksamhetsåret 2016:

- Undervisning för att möta och ta tillvara elevers olikheter – klassrumdialog i matematikundervisning med fokus på elevernas delaktighet och lärande.
- Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, med fokus på flerspråkiga elever.
- Formativ bedömning med fokus på feedback inom läs- och skrivutveckling.
- It som pedagogiskt verktyg i matematikundervisningen.
- Undervisning om lässtrategier som ett arbetssätt för att främja elevers läsförståelse.

Utlysning av forskningsmedel

Under 2016 har myndigheten haft sin första utlysning av forskningsanslag. Resultatet var att 122 ansökningar inkom, vilket var betydligt fler än vad myndigheten hade förväntat. Av dessa gjorde myndigheten bedömningen att hälften höll en hög vetenskaplig kvalitet. Av de inkomna ansökningarna beviljades åtta forskningsbidrag, varav sju tackade ja till det.

Metodutveckling och samverkan säkerställer resultat

Myndigheten arbetar på ett systematiskt sätt med metodutveckling. Detta såväl vad avser arbetet med de systematiska översikterna som forskningsbidragen. En tydlig utgångspunkt är det praktiska och professionens behov och förutsättningar.

2016 präglades även av en mer fördjupad samverkan med andra nationella och internationella aktörer inom området. Nationellt har frågor om spridning och tillgängliggörande av resultaten från de systematiska översikterna aktualiserats allt mer än tidigare. Internationellt har myndigheten framför allt deltagit i ett antal olika nätverk som i första hand handlat om erfarenhetsutbyte och fördjupade kunskaper inte minst i frågor om metoder och metodutveckling.

Sameskolstyrelsen

Sameskolstyrelsen är en förvaltningsmyndighet (styrelse) för de statliga sameskolorna och därtill hörande verksamhet.

Sameskolstyrelsen ansvarar för att ge samiska barn en utbildning med samisk inriktning vilket innefattar förskoleklass, skola och fritidshem. Sameskolstyrelsen får också, efter avtal med en kommun, erbjuda förskola där verksamheten, helt eller delvis, genomförs på samiska. Utöver förskole- och skoluppdraget ska Sameskolstyrelsen producera läromedel i tre olika samiska språkvarieteter. Vidare ska Sameskolstyrelsen utveckla den integrerade samiska undervisningen som bedrivs i grundskolan i olika kommuner i Sverige.

Sameskolstyrelsen erbjuder sedan 2015 samiska elever i Sverige samiska genom fjärrundervisning. Elever i fjärrundervisning i samiska uppgick, i december 2016, till 135 elever. Fördelat på varieteterna läser 84 elever nordsamiska, 34 elever sydsamiska och 17 elever lulesamiska. I december 2016 var det 39 kommuner och nio fristående skolor som köpte fjärrundervisning. Två sameskolor har också fjärrundervisning där det saknas lärare i rätt språkvarietet. Någon övrig statistik kring fjärrundervisningen finns ännu inte att tillgå.

Översyn av skolmyndigheterna

Den 30 mars 2017 fattade regeringen beslut om att utse en särskild utredare för att göra en bred översyn av ansvarsfördelningen och organiseringen av myndigheterna på skolområdet. Syftet är att skapa en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur som effektivare än i dag kan bidra till en bättre skola. Utredaren ska analysera fördelningen av uppgifter mellan myndigheter och tillhörande organ på skolområdet och de ekonomiska konsekvenserna av en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur med tydligare ansvarsfördelning. Utredaren ska bl.a.

- föreslå hur statens insatser för stöd till skolutveckling så effektivt som möjligt kan komma huvudmän och verksamma inom skolväsendet till del,
- vid behov föreslå en organisering av skolmyndigheter som innefattar en regional närvaro,

- analysera och föreslå hur den statliga tillsynen av skolväsendet kan förbättras och organiseras så att nyttan för huvudmän, skolor och förskolor ökar,
- utreda och föreslå hur kunskapspridning och spridning av forskningsresultat kan komma verksamma inom skolväsendet till del på ett effektivt och ändamålsenligt sätt,
- föreslå lämpligt huvudmannaskap för Sameskolstyrelsen eller dess verksamheter, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

En parlamentariskt sammansatt referensgrupp ska knytas till utredningen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2018.

3.3.4 Analys och slutsatser

Målet för verksamhetsområdet är en förskole- och grundskoleutbildning av hög och likvärdig kvalitet, där alla ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt oberoende av kön. Förskole- och grundskoleverksamhetens resultat och kostnader har i föreliggande avsnitt redovisats utifrån ett antal indikatorer och bedömningsgrunder. Den bild som de ger av måluppfyllelsen och som presenteras närmare nedan visar på flera positiva trender, bl.a. vad gäller behörighet till gymnasieskolan och resultat från internationella kunskapsmätningar, samtidigt som det kvarstår flera utmaningar, särskilt när det gäller ojämlikheten inom svensk förskole- och grundskoleutbildning.

Andelen inskrivna barn i förskolan är fortsatt stor, och under 2016 har även andelen nyinvandrade barn respektive barn med okänd bakgrund ökat. Barngruppernas storlek har länge varit relativt konstant, men har minskat under de senaste två åren och är nu de lägsta sedan 1992. Regeringens statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan, tillsammans med de återinförda riktmärkena från 2016, kan antas vara bidragande till denna positiva utveckling, som främjar såväl tryggheten som pedagogiken i förskolan. Dock ligger genomsnittet fortfarande över Skolverkets riktmärken. Skolinspektionens kvalitetsgranskning av förskolan (2015–2017) indikerar att det finns utmaningar och svårigheter när det

gäller förskolans kvalitet och måluppfyllelse, bland annat avseende det pedagogiska uppdraget. Den pedagogiska kvaliteten skiljer sig mellan förskolor, vilket bland annat kan få konsekvenser för likvärdigheten i barnens utbildning. I syfte att ge stöd i undervisningen och skapa en jämlik förskola har regeringen gett Skolverket i uppdrag att göra en översyn av läroplanen för att förtydliga förskolans uppdrag. Vidare har regeringen vidgat Skolverkets uppdrag om nationella skolutvecklingsprogram och samverkan för bästa skola till att även omfatta förskolan.

Fritidshemmets verksamhet kompletterar utbildningen i förskoleklassen och grundskolan, bl.a. genom att eleverna ges förutsättningar till lärande, och bidrar därigenom till skolans kompensatoriska uppdrag. Mellan 2006 och 2014 växte den genomsnittliga elevgruppen i fritidshemmet från 32 till 41 elever. De senaste två årens utveckling mot mindre elevgrupper är därför en positiv trend. Men grupperna är fortfarande för stora och det är problematiskt att andelen personal med pedagogisk högskoleexamen fortsätter att minska. Regeringens satsning på fler anställda i fritidshemmet är därmed en viktig åtgärd för att öka kvaliteten i verksamheten.

Utifrån resultaten på de nationella proven i årskurs 3 läsåret 2015/16 är det bekymmersamt att nästan tre av tio elever inte når kravnivån på samtliga delprov i matematik och att två av tio elever inte uppnår denna nivå inom svenska. Resultaten inom svenska som andraspråk har dessutom försämrats. En större andel elever uppnår dock kravnivån i dessa ämnen på de nationella proven i årskurs 6 och 9, och i engelska når de allra flesta eleverna kravnivån.

Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 har successivt ökat under många år. Totalt sett stannar trenden av 2016. Minskningen jämfört med föregående år motsvarar dock mindre än en meritvärdespoäng. Samtidigt har kunskapsutvecklingen i grundskolan, bedömd utifrån svenska elevers resultat i internationella kunskapsmätningar, sjunkit under många år. De senaste positiva resultaten från PISA och TIMSS kan därför ses som ett trendbrott. I PISA-undersökningen fick svenska elever ett förbättrat resultat i matematik och läsförståelse jämfört med PISA 2012 och i TIMSS förbättras nu tre av fyra resultat. Att andelen elever som är behöriga till något av gymnasieskolans nationella program

ökar, såväl bland elever födda i Sverige som nyinvandrade elever, är också ett viktigt trendbrott för svensk skola.

Trots indikatorer som pekar på en vändning i kunskapsutvecklingen i svensk skola återstår det utmaningar, särskilt när det gäller jämlikheten. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de elever som har sämre förutsättningar. Likväl finns det skillnader i skolans kapacitet och förmåga att möta elever med olika bakgrund och behov, vilket får betydelse för skolresultaten. För många elever som är i behov av särskilt stöd dröjer eller uteblir insatserna. Störst andel elever med särskilt stöd återfinns i grundskolans senare årskurser. En stor andel av de elever som har fått särskilt stöd lämnar dessutom, trots stödet, grundskolan utan godkända betyg (Skolverket, Rapport 455 [2017]). Vidare är skillnaderna i skolresultat mellan flickor och pojkar fortsatt tydliga för alla de indikatorer som här har redovisats. Elever som invandrat till Sverige efter sju års ålder är i lägre utsträckning behöriga till något av gymnasieskolans nationella program, och för alla elever har föräldrarnas utbildningsbakgrund betydelse för i vilken grad gymnasiebehörighet uppnås. Läsåret 2015/16 saknade nästan hälften av eleverna med föräldrar utan gymnasieutbildning behörighet till något av gymnasieskolans yrkesprogram.

Det finns även en oroande utveckling beträffande skolsegregation, med ökade resultat-skillnader mellan skolor och en ökad uppdelning mellan skolor baserad på elevernas bakgrund. Av PISA-undersökningen framgår att skolans socioekonomiska sammansättning har fått större betydelse för en elevs resultat och ligger nu på OECD-genomsnittet. Skolan är en viktig arena för att barn med olika bakgrund ska mötas. Att hantera skolsegregationen är viktigt för att uppnå likvärdighet inom skolan. Regeringen har antagit ett reformprogram för minskad segregation för 2017–2025 som syftar till att lyfta socialt utsatta områden och att bryta segregationsmekanismer strukturellt, där utbildning är ett prioriterat område (se vidare under utg.omr. 13 Åtgärder mot segregation).

Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder som utifrån olika inriktningar syftar till att möta den problematik som beskrivits i detta avsnitt. Det inkluderar tidiga insatser, såsom fler anställda i lågstadiet, ökad attraktivitet för lärarkyrket, bl.a. i form av lärarlönelyftet samt

investeringar för en jämlik skola, exempelvis genom samverkan för bästa skola, vilka tillsammans med övriga beskrivna utvecklingsinsatser bedöms bidra till att väga upp skillnaderna i elevernas förutsättningar och därmed till en bättre skolgång för alla elever. Dessutom tillsatte regeringen 2015 en skolkommision bestående av representanter från professionen och forskningen för att angripa de grundläggande utmaningar som svensk skola står inför. Skolkommisionen konstaterar i sitt slutbetänkande att skolan kännetecknas av allvarliga brister. Att komma till rätta med dessa är avgörande för att skapa en jämlik kunskapsskola. Några viktiga initiativ utifrån Skolkommisionens förslag beskrivs i avsnitt 9 Politikens inriktning tillsammans med andra nya insatser som regeringen föreslår i denna proposition.

4 Gymnasieutbildning

4.1 Omfattning

I detta avsnitt behandlas skolformerna gymnasieskola och gymnasiesärskola. I avsnittet redovisas främst resultat som avser 2016. När det gäller betyg, meritvärden och provresultat innebär det läsåret 2015/16. Uppgifter om elever och personal avser läsåret 2016/17. Uppgifterna avseende kostnader för gymnasieskola och gymnasiesärskola 2016 bygger på preliminär statistik. Resultat, resultatindikatorer och statliga insatser för läraryrket redovisas samlat i avsnitt 2 för samtliga skolformer. Vissa resultat och insatser som är gemensamma för flera skolformer redovisas i avsnitt 3 Förskola och grundskola.

4.2 Mål för området

Svensk gymnasieutbildning ska vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla unga kvinnor och män i gymnasieskolan ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Gymnasieskolan ska ge unga kvinnor och män en god grund för yrkesverksamhet eller för vidare studier.

Regeringens mål för verksamhetsområdet sammanfaller i huvudsak med syftet med utbildningen inom skolväsendet som det uttrycks i skollagen (2010:800). Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång

lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov. Eleverna ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att bedöma gymnasieskolans måluppfyllelse.

- Resultat på nationella prov.
- Genomsnittlig betygspoäng.
- Andel elever som slutfört utbildningen inom tre år.
- Andel elever som uppnått grundläggande behörighet till högskoleutbildning inom tre år.
- Övergång från preparandutbildning och programriktat individuellt val till nationella program i gymnasieskolan.
- Elevers trygghet i gymnasieskolan.
- Andel unga kvinnor och män från det underrepresenterade könet som fullföljer utbildningen på program med ojämn könsfördelning.
- Lärarbehörighet och personalens utbildning. Denna indikator redovisas i avsnitt 2.

Indikatorerna ger inte en heltäckande bild av respektive verksamhet men belyser de delar av måluppfyllelsen och resultaten som regeringen bedömer är centrala. All individbaserad statistik redovisas uppdelat på kön om dessa uppgifter är tillgängliga.

4.3.2 Resultat

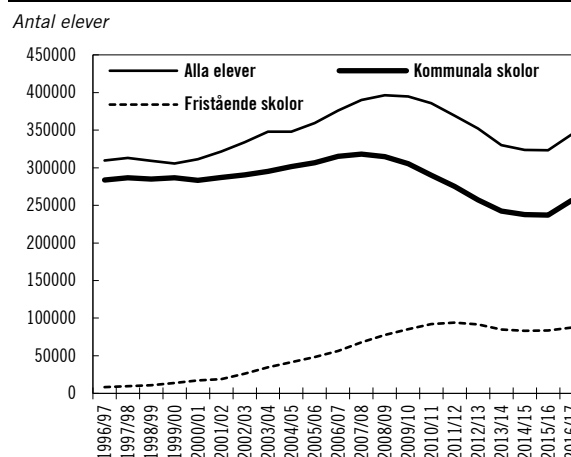
Gymnasieskolan

Gymnasieskolan är en skolform inom skolväsendet som är avsedd att påbörjas av ungdomar efter avslutad grundskoleutbildning eller motsvarande, fram t.o.m. det första kalenderhalvåret det år de fyller 20. Den är en frivillig skolform som omfattar 18 nationella program, varav 12 yrkesprogram och 6 högskoleförberedande program med totalt 60 olika inriktningar. Inom de nationella programmen kan det även finnas särskilda varianter som är godkända av Statens skolverk och inom yrkesprogrammen kan det även finnas gymnasial lärlingsutbildning. För de elever som inte är behöriga till de nationella programmen finns fem introduktionsprogram. Cirka 98 procent av alla ungdomar börjar i någon av de olika formerna av utbildning inom gymnasieskolan.

Elever, skolor och studievägar

Hösten 2016 gick ca 343 900 elever i gymnasieskolan, vilket är en ökning med drygt 20 000 elever eller cirka sex procent jämfört med året innan (se diagram 4.1). I skolor med kommuner som huvudmän, där elevantalet uppgick till knappt 254 100 elever hösten 2016, var ökningen cirka sju procent. Antalet elever i fristående gymnasieskolor ökade med knappt fem procent, från 83 800 elever till 87 600 elever. Antalet elever i skolor med landsting som huvudman har minskat med 211 elever, från ca 2 400 elever 2015 till ca 2 200 elever 2016. Statens skolverks prognos visar att elevminskningen kommer att stanna upp efter 2015/16. Därefter kommer, enligt prognosen, elevkullarna återigen att öka.

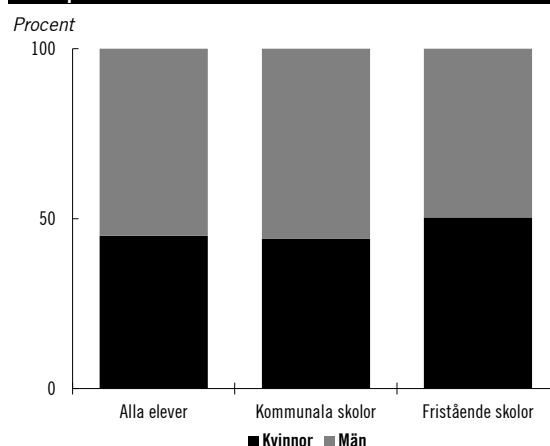
Diagram 4.1 Elevutveckling i gymnasieskolan

Källa: Statens skolverk.

Läsåret 2016/17 var andelen kvinnor i gymnasieskolan (vid mätningen den 15 oktober 2016) 45 procent och andelen män 55 procent, vilket innebär en minskning med två procentenheter för andelen kvinnor och därmed en ökning med två procentenheter för andelen män jämfört med föregående läsår. Av eleverna i skolor med kommuner som huvudmän var andelen kvinnor 43 procent och andelen män 57 procent, vilket innebär en minskning med tre procentenheter för andelen kvinnor och en ökning med tre procentenheter för andelen män. Motsvarande andelar för fristående skolor var 50 procent kvinnor och 50 procent män (se diagram 4.2). Andelarna gällande fristående skolor är oförändrade jämfört med föregående läsår.

Diagram 4.2 Elever i gymnasieskolan per huvudman, uppdelat på kön

Källa: Statens skolverk.

Hösten 2016 fanns det 1 313 skolenheter i gymnasieskolan (se tabell 4.1), vilket innebär en ökning med 10 skolenheter jämfört med året

innan. Antalet skolenheter med kommuner som huvudmän var 870 läsåret 2016/17, vilket innebär en ökning med 28 skolenheter jämfört med läsåret 2015/16. Antalet skolenheter med enskilda huvudmän uppgick läsåret 2016/17 till 428, vilket är en minskning med 15 skolenheter.

Tabell 4.1 Skolenheter i gymnasieskolan

Läsår	2015/16	2016/17
Skolenheter totalt	1303	1313
<i>därav med</i>		
Kommun som huvudman	842	870
Enskild huvudman	443	428
Landsting som huvudman	18	15

Källa: Statens skolverk.

Andelen skolenheter med kommuner som huvudmän utgör 66 procent av samtliga skolenheter 2016 medan andelen skolenheter med enskild huvudman utgör 33 procent. Detta innebär en ökning med en procentenhet för skolenheter med kommuner som huvudmän och en minskning med en procentenhet för skolenheter med enskilda huvudmän jämfört med föregående år. Resterande 15 skolor hade landsting som huvudmän, vilket är en minskning med 3 skolenheter jämfört med föregående läsår. De kommunala gymnasieskolorna är i genomsnitt större, sett till antalet elever, än de fristående.

Hösten 2016 var antalet elever som hade sökt ett program och gick i gymnasieskolans årskurs 1 för första gången ca 98 900 stycken. Av dessa nybörjarelever började knappt 27 procent på ett yrkesprogram, vilket är samma andel som föregående år. Vidare började knappt 63 procent av eleverna ett högskoleförberedande program och drygt 10 procent ett introduktionsprogram. Sedan läsåret 2015/16 har andelen elever på högskoleförberedande program varit oförändrad medan andelen elever på introduktionsprogram minskat med knappt en procentenhet.

Av de totalt ca 343 900 eleverna i gymnasieskolan läsåret 2016/17 gick drygt 55 procent ett högskoleförberedande program, drygt 27 procent ett yrkesprogram och knappt 18 procent ett introduktionsprogram. I förhållande till föregående läsår har både andelen elever som läser ett högskoleförberedande program och andelen elever som läser ett yrkesprogram minskat med två procentenheter. Samtidigt har andelen elever på introduktionsprogram ökat med drygt fyra procentenheter.

Våren 2017 fanns det omkring 9 600 lärlingar i gymnasieskolan. Av dessa var 38 procent kvinnor och 62 procent män. Totalt innebär det en ökning med ca 940 lärlingar jämfört med våren 2016.

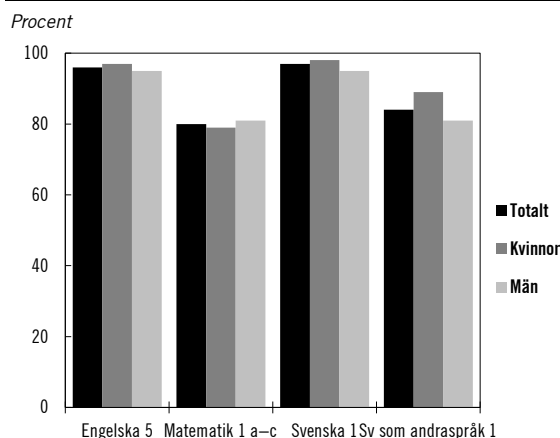
Indikator: Resultat på nationella prov

Nationella prov finns framtagna för kurserna engelska 5 och 6, matematik 1a, 1b och 1c, 2a, 2b och 2c, 3b och 3c och 4 samt svenska 1 och 3 och svenska som andraspråk 1 och 3.

Andelen elever som klarade de inledande kursproven i matematik var något mindre våren 2016 än våren 2015. Störst andel elever med godkänt provbetyg (minst betyget E) fanns bland de elever som hade läst matematik 1c, som är den inledande kursen på naturvetenskapsprogrammet och på teknikprogrammet. Av de elever som skrev det provet våren 2016 fick 95 procent minst godkänt provbetyg, att jämföra med 97 procent våren 2015. Andelen elever med minst godkänt provbetyg i matematik 1a, som läses på samtliga yrkesprogram, var 71 procent, vilket är en ungefär lika stor andel som föregående år. Matematik 1b är den inledande matematikkursen på samhällsvetenskapsprogrammet, ekonomiprogrammet, humanistiska programmet och estetiska programmet. Andelen elever med minst godkänt provbetyg i matematik 1b våren 2016 var 85 procent, dvs. samma andel som våren 2015.

I engelska 5 och svenska 1 fick drygt 96 respektive 97 procent av de elever som gjorde proven våren 2016 minst provbetyget E, vilket är ungefär lika stora andelar för båda ämnena som det var våren 2015. I svenska som andraspråk 1 var det drygt 84 procent som fick ett godkänt betyg eller mer.

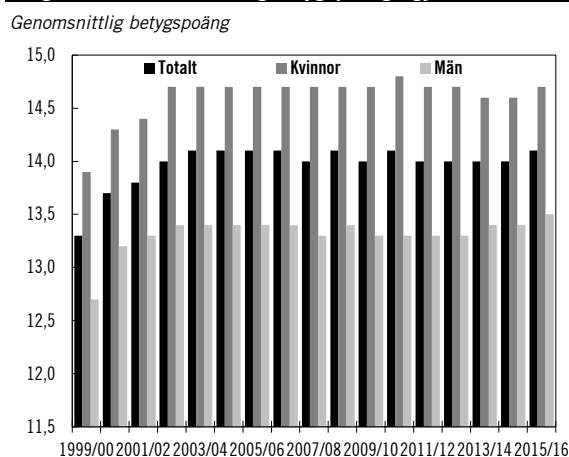
Provresultaten är i stort sett desamma både för kvinnor och för män när det gäller kursproven i matematik och engelska som gjordes våren 2016. Skillnaderna är dock större på kursproven i svenska 1 och svenska som andraspråk 1 (se diagram 4.3).

Diagram 4.3 Andel elever som fått minst betyget E i nationella prov i engelska 5, matematik 1a–1c, svenska 1 och svenska som andraspråk 1 vt 2016, per kön

Källa: Statens skolverk.

Indikator: Genomsnittlig betygspoäng

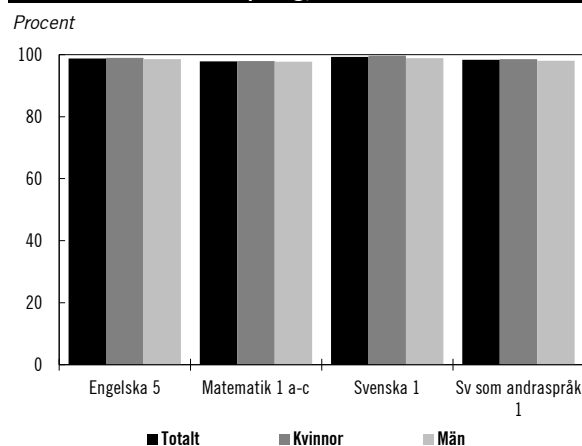
Alla elever ska ges förutsättningar att nå de nationella målen. Den genomsnittliga betygs-poängen, dvs. det genomsnittliga värdet av alla betyg som redovisas i elevens examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 betygssatta gymnasiepoäng, är en indikator på uppfyllelsen av detta mål. Den genomsnittliga betygs-poängen i gymnasieskolan var 14,1 av maximalt 20 poäng för samtliga elever som hade avslutat sin utbildning med ett examensbevis eller studiebevis som omfattar minst 2 500 poäng läsåret 2015/16. Det är i nivå med utfallet de senaste 13 läsåren (se diagram 4.4).

Diagram 4.4 Genomsnittlig betygs-poäng i gymnasieskolan

Anm.: Den genomsnittliga betygs-poängen 2013/14–2015/16 avser elever som avslutat gymnasieskolan med examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 betygssatta poäng. Den genomsnittliga betygs-poängen för 1998/99–2012/13 avser elever som fått slutbetyg.

Källa: Statens skolverk.

Det finns könsskillnader i betygsresultaten. Våren 2016 var den genomsnittliga betygs-poängen för kvinnor 14,7 poäng och för män 13,5 poäng, vilket är en ökning med 0,1 poäng för både kvinnor och män jämfört med föregående år. Kvinnor med svensk bakgrund hade i genomsnitt 14,9 poäng medan kvinnor med utländsk bakgrund hade i genomsnitt 13,7 poäng. Motsvarande resultat var för män 13,7 respektive 12,6 poäng. Detta innebär, jämfört med föregående år, en ökning med 0,1 poäng för samtliga.

Diagram 4.5 Andel elever som fått minst betyget E i engelska 5, matematik 1a–1c, svenska 1 respektive svenska som andraspråk 1 i sitt examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2500 poäng, vt 2016

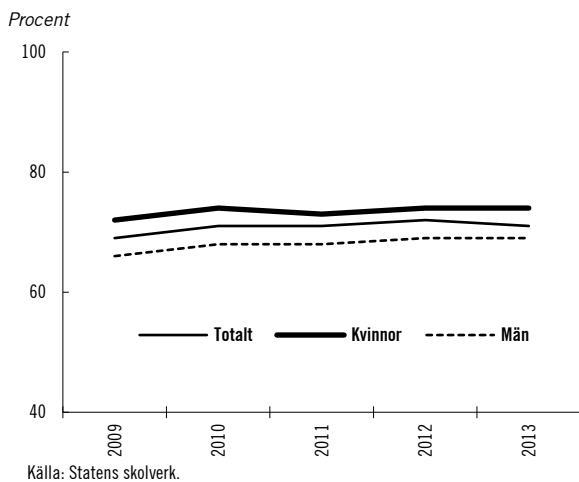
Källa: Statens skolverk.

Av alla elever som fick examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 gymnasiepoäng våren 2016 hade 33 procent läst ett utökad program, dvs. läst fler kurser än vad som ingick i deras fullständiga program, vilket är motsvarande andel som föregående år. Antalet elever som lämnade gymnasieskolan våren 2016 efter att ha gått ett reducerat program, dvs. som på grund av studiesvårigheter har befriats från undervisning i en eller flera kurser, var drygt 1 200 stycken. Dessa elever har inte fått betyg på de 2 500 poäng som ett nationellt program minst omfattar. Detta gör att de i tillgänglig statistik inte räknas med i gruppen elever som har avslutat en fullständig gymnasieutbildning och deras andel redovisas därför inte här.

Indikator: Andel elever som slutfört utbildningen inom tre år

Det är viktigt att alla ungdomar ges förutsättningar att fullfölja en gymnasieutbildning inom utsatt tid. Utbildningen i gymnasieskolan genomförs normalt på tre år. Det är dock inte alla elever som klarar studierna inom denna tid. Tidigare användes andelen elever som fått slutbetyg inom tre år som en indikator avseende genomströmningen i gymnasieskolan, men efter gymnasieformen 2011 används nu i stället andelen elever som har slutfört utbildningen inom tre år som indikator. Med elever som har slutfört utbildningen menas här elever som har avslutat gymnasieskolan med examensbevis eller studiebevis som omfattar minst 2 500 gymnasiepoäng. Av alla elever som började i gymnasieskolan hösten 2013 hade 71,4 procent slutfört utbildningen våren 2016, dvs. efter tre år. Andelen elever som har slutfört gymnasieskolan inom tre år har varit i stort sett oförändrad under de senaste tio åren, oberoende av sättet att mäta fullföljandet (se diagram 4.6 för utvecklingen de senaste fem åren). Det är dock viktigt att påpeka att kraven för att få slutbetyg respektive examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 poäng skiljer sig åt.

Diagram 4.6 Andel nybörjare i gymnasieskolan 2009–2013 som fått slutbetyg eller som avslutat med examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng inom tre år

Kvinnor som började i gymnasieskolan hösten 2013 slutförde utbildningen inom tre år i högre grad än männen, 73,8 procent jämfört med 69,2 procent. Elever på högskoleförberedande program slutförde gymnasieskolan i större utsträckning än elever som hade gått på ett yrkesprogram. Andelen elever som 2013 var nybörjare

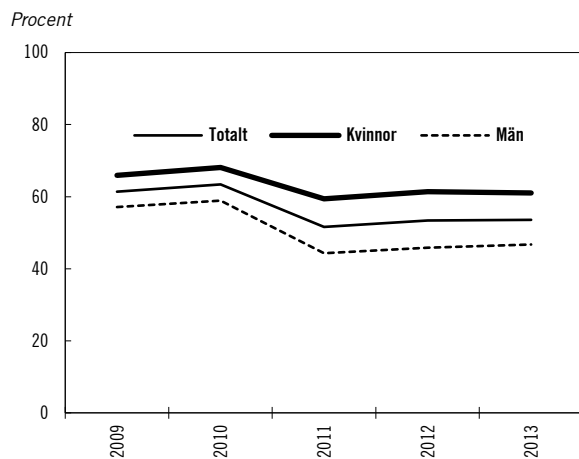
på ett högskoleförberedande program och som slutförde gymnasieskolan inom tre år är 82,3 procent. Motsvarande andel för yrkesprogram är 78,2 procent.

Att inte fler slutför gymnasieskolan inom tre år beror delvis på att många elever har bytt program under studietiden, vilket förlänger studietiden med ett och ibland flera år. En annan orsak till att studietiden blir längre är att många elever inte är behöriga till ett nationellt program och börjar sin gymnasietid på ett introduktionsprogram. Av de elever som 2012 började på ett introduktionsprogram hade endast 21,1 procent slutfört gymnasieskolan från något program efter fyra år. Av nybörjarna i gymnasieskolan 2012 gick 13 procent ett introduktionsprogram. Språkintrouktion är det största av gymnasieskolans introduktionsprogram. Programmet har vuxit med de senaste årens ökade invandring av ungdomar i gymnasieåldern (se avsnittet Många nyanlända elever i gymnasieskolan s. 132).

Av nybörjarna i gymnasieskolan hösten 2011 slutförde 70,7 procent gymnasieskolan inom tre år, 78,0 procent inom fyra år och 79,4 procent efter fem år.

Indikator: Andel elever som uppnått grundläggande behörighet till högskoleutbildning inom tre år

För att kunna antas till en högskoleutbildning krävs s.k. grundläggande behörighet. Som huvudregel krävs en gymnasieexamen från ett högskoleförberedande program eller en yrkesexamen kompletterad med vissa behörighetsgivande kurser för att få grundläggande behörighet. Av alla elever som började gymnasieskolan hösten 2013 hade 53,6 procent uppnått grundläggande behörighet inom tre år. Det är en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med den föregående elevkullen (se diagram 4.7). Kvinnor hade ett bättre resultat än män, då 61,0 procent uppnådde sådan behörighet inom tre år att jämföra med 46,7 procent av männen. Elever med utländsk bakgrund lyckades i lägre grad än övriga elever att uppnå den grundläggande behörigheten, 38,6 procent jämfört med 58,3 procent. Det innebär en minskning med 0,6 procentenheter för elever med utländsk bakgrund och en ökning med 0,8 procentenheter för elever med svensk bakgrund.

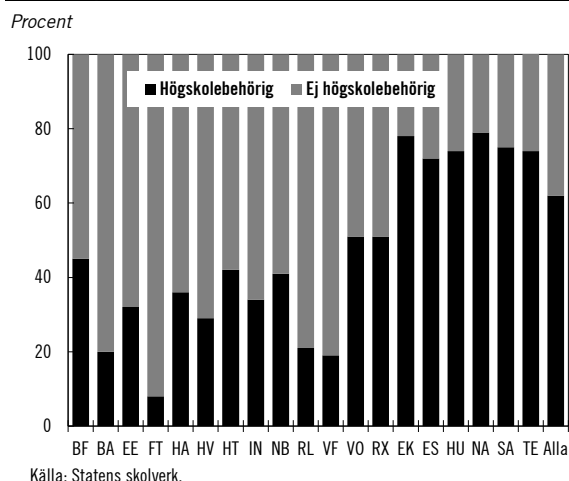
Diagram 4.7 Andel nybörjare i gymnasieskolan 2009–2013 som uppnått grundläggande behörighet inom tre år

Anm.: Elever som påbörjade gymnasieskolan före 2011 läste enligt läroplanen för 1994 medan de som påbörjade gymnasieskolan efter 2011 läser enligt 2011 års läroplan.

Källa: Statens skolverk.

Av nybörjarna på högskoleförberedande program 2013 uppnådde 75,6 procent grundläggande behörighet inom tre år. Motsvarande andel av nybörjarna på yrkesprogram var 30,9 procent. Spridningen mellan programmen är dock stor (se diagram 4.8).

Det finns skillnader i resultat mellan könen inom respektive nationellt program. Av nybörjarna 2013 fick kvinnor i högre utsträckning än män grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Diagram 4.8 Andel nybörjare i gymnasieskolan 2013 som fått examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 poäng inom tre år, fördelade efter grundläggande behörighet eller inte och program

Källa: Statens skolverk.

Av de drygt 80 000 elever som våren 2016 fick ett examensbevis eller studiebevis som omfattade minst 2 500 gymnasiepoäng från gymnasieskolan, oavsett hur länge de hade gått i gymnasieskolan, fick 72,0 procent grundlägg-

ande behörighet till högskoleutbildning. Det är en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med föregående år. Andelen kvinnor som fick grundläggande behörighet till högskoleutbildning var 80,0 procent, motsvarande andel för männen var 64,2 procent.

Sammantaget hade 52 procent av dem som fyllde 20 år under 2016 uppnått grundläggande behörighet inom gymnasieskolan, vilket är motsvarande andel som året dessförinnan. Av de kvinnor som fyllde 20 år under 2016 hade ca 61 procent uppnått grundläggande behörighet medan motsvarande andel för männen var ca 45 procent.

Byte av program, avbrott och studieuppehåll

Programbyten, liksom avbrott och studieuppehåll, är vanliga orsaker till förlängd studietid för många elever i gymnasieskolan.

Hösten 2015 fanns det drygt 100 000 elever som var nybörjare i gymnasieskolan. Andelen elever som efter ett år har bytt från ett nationellt program till ett annat nationellt program har minskat med 0,5 procentenheter sedan förra året, och var 6,6 procent hösten 2016. Det är fortsatt något vanligare att elever som har börjat på yrkesprogram byter program än elever som har börjat på högskoleförberedande program. Av de som var nybörjare i årskurs 1 på ett yrkesprogram läsåret 2015/16 hade 7,9 procent bytt program efter ett år, vilket är 0,1 procentenhet lägre än för föregående elevkull. Av eleverna som började i årskurs 1 på ett högskoleförberedande program 2015/16 hade 6,5 procent bytt program efter ett år, en minskning med 0,8 procentenheter. Liksom läsåret 2014/15 var det vanligast att elever bytte inom samma programtyp som de började på, dvs. från ett yrkesprogram till ett annat, respektive från ett högskoleförberedande program till ett annat.

Det finns fem introduktionsprogram som syftar till att förbereda för studier på ett annat program, annan utbildning eller för yrkesverksamhet. Programbyte från ett introduktionsprogram är ofta ett tecken på progression och studieframgång hos eleven och är därmed en önskvärd utveckling. Av nybörjarna på ett introduktionsprogram i årskurs 1 hösten 2015 hade 40,2 procent bytt utbildning ett år senare. Störst andel, 18,3 procentenheter, hade bytt till ett yrkesprogram, 7,4 procentenheter hade bytt till ett högskole-

förberedande program och 14,5 procentenheter till ett annat introduktionsprogram. Skillnaderna är stora mellan programmen, men programmen har också vitt skilda syften.

I många fall innebär ett programbyte att eleven börjar om i årskurs 1 på den nya utbildningen, vilket innebär ett extra studieår. Det förekommer även att elever byter program senare under sin gymnasietid.

Av nybörjarna i årskurs 1 läsåret 2015/16 återfanns 3,2 procent, ca 3 200 elever, inte i gymnasieskolan efterföljande läsår, vilket är en minskning med 0,1 procentenhet eller ca 100 elever jämfört med föregående period. Dessa hade således gjort studieuppehåll eller avbrutit sina studier. Det finns i detta avseende stora skillnader mellan programmen. Av eleverna på nationella program hade 1,8 procent gjort studieuppehåll eller avbrutit sina studier efter det första året medan motsvarande andel för elever på introduktionsprogram var 11,4 procent. Det var inga stora skillnader mellan könen avseende studieuppehåll eller avbrutna studier, det var dock en marginellt större andel av de kvinnliga nybörjarna i årskurs 1 läsåret 2015/16 som hade gjort studieuppehåll eller avbrutit studierna efterföljande läsår.

Indikator: Övergång från preparandutbildning och programinriktat individuellt val till nationella program i gymnasieskolan

Hösten 2015 började 1 426 elever i årskurs 1 på introduktionsprogrammet preparandutbildning och 2 452 elever på programinriktat individuellt val som nybörjare i gymnasieskolan. Preparandutbildningen syftar till att elever som har fullföljt årskurs 9 i grundskolan utan att ha fått behörighet till ett visst nationellt program i gymnasieskolan ska uppnå sådan behörighet. Programinriktat individuellt val syftar främst till att en elev som saknar behörighet till ett visst yrkesprogram ska få sådan behörighet och bli antagen till det programmet. Av eleverna i årskurs 1 på en preparandutbildning 2015 hade 54,1 procent bytt till ett nationellt program hösten 2016. Motsvarande andel för elever på programinriktat individuellt val var 43,9 procent. Det innebär att andelen nybörjare som har bytt till ett nationellt program har ökat med ca två procentenheter jämfört med föregående läsår avseende preparandutbildningen respektive programin-

riktat individuellt val. Det var vissa skillnader mellan kvinnor och män, en något större andel av männen hade hösten 2016 bytt till ett nationellt program från preparandutbildning respektive programinriktat individuellt val, 56,3 procent respektive 46,1 procent. Motsvarande andelar för kvinnorna var 51,9 procent respektive 40,8 procent.

Indikator: Elevers trygghet i gymnasieskolan

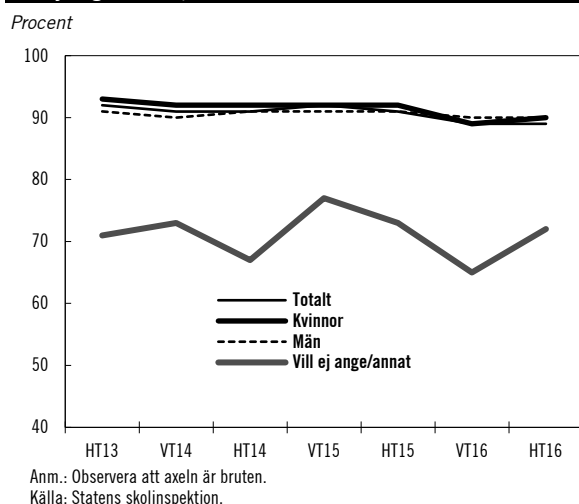
För att mäta elevers trygghet i gymnasieskolan används resultat från Statens skolinspektions skolenkät där elever som läser på det andra året i gymnasieskolan får ta ställning till påståendet ”Jag känner mig trygg i skolan”. Eleverna har fem svarsalternativ: stämmer helt och hållet, stämmer ganska bra, stämmer ganska dåligt, stämmer inte alls samt vet ej. Andelen elever som vårterminen 2017 svarade att påståendet stämmer helt och hållet var 53 procent medan 36 procent svarade att påståendet stämmer ganska bra. Den totala andelen som svarade något av dessa två alternativ var alltså 89 procent, vilket är i nivå med tidigare års undersökningar (se diagram 4.9 för utvecklingen de senaste sex terminerna). Andelen elever som svarade att påståendet stämmer ganska dåligt var 6 procent medan 3 procent svarade att påståendet inte stämmer alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 3 procent av eleverna. Även detta är i nivå med tidigare år.

Resultaten av enkäten vårterminen 2017 visar vissa skillnader mellan kvinnor och män. Andelen kvinnor som svarade stämmer helt och hållet och stämmer ganska bra på påståendet var 50 procent respektive 39 procent, motsvarande andelar för männen var 57 procent och 32 procent. Andelen kvinnor som valde svarsalternativen stämmer ganska dåligt respektive stämmer inte alls var 6 procent respektive 2 procent. Andelen män som valde svarsalternativet stämmer ganska dåligt var 5 procent medan 3 procent valde svarsalternativet stämmer inte alls. Svarsalternativet vet ej valdes av 2 procent av kvinnorna och 3 procent av männen.

Av det totala antalet elever som besvarade enkäten vårterminen 2017 valde drygt 2 procent alternativet ”Vill ej ange/annat” under kön. Resultaten visar att dessa elever känner sig mindre trygga i skolan. Andelen av dessa som svarade stämmer helt och hållet på påståendet

var 36 procent. Svartalernativet stämmer ganska bra valdes av 34 procent. Andelarna som valde svartalernativen stämmer ganska dåligt, stämmer inte alls samt alternativet vet ej uppgick alla tre till 10 procent.

Diagram 4.9 Andelen elever som har svarat stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra på påståendet "Jag känner mig trygg i skolan", fördelat på den totala andelen och utifrån det valda alternativet för kön (män, kvinnor samt vill ej ange/annat),

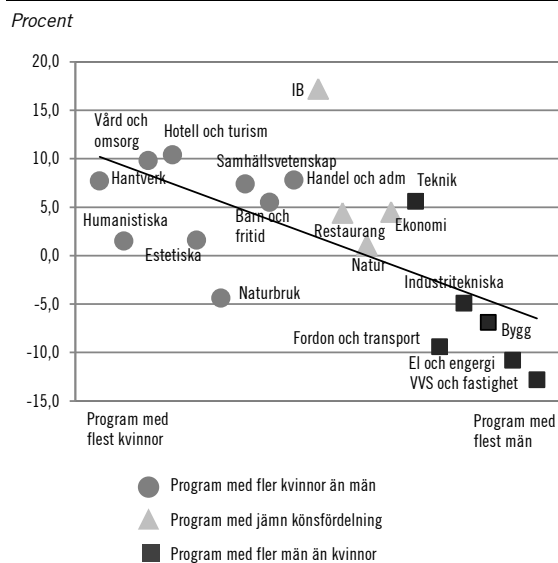
Indikator: Andelen unga kvinnor och män från det underrepresenterade könet som fullföljer utbildningen på program med ojämn könsfördelning

Könsfördelningen på gymnasieskolans program (inklusive International Baccalaureate som här omnämns som program) är ojämn. Med jämn könsfördelning menas i detta sammanhang inom intervallet 40–60 procent kvinnor respektive män. Det var bara fyra program som med denna definition hade jämn könsfördelning bland nybörjare 2013. Det var ekonomiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt International Baccalaureate. Generellt är det fler kvinnor än män som slutför gymnasiestudierna. Av nybörjare på nationella program 2013 var det 82 procent av kvinnorna och 80 procent av männen som inom tre år hade slutfört sina studier med studiebevis eller gymnasieexamen. På de kvinnodominerade programmen är skillnaden mellan kvinnors och mäns genomströmning ofta större. Det gäller t.ex. vård- och omsorgsprogrammet där 77 procent av kvinnorna och 67 procent av männen slutförde studierna inom tre

år. Det omvända gäller dock ofta på mansdominerade program. På fem av programmen där män dominerar bland nybörjarna var genomströmningen bland kvinnor sämre än bland män.

Mönstren i skillnaderna mellan könen i andel med slutförda studier har varit ungefär desamma för nybörjare de senaste åren. Det är flera faktorer som styr unga kvinnors och mäns val, bl.a. de stereotypa genusnormer unga möter i sin vardag och villkoren på den arbetsmarknad utbildningen leder till. Utbildningspolitiken kan bidra med att öka attraktionskraften i respektive gymnasieprogram genom att ge var och en det stöd som behövs och i övrigt erbjuda goda villkor för att elever från det underrepresenterade könet ska ges förutsättningar att fullfölja utbildningen. I dag finns mål för gymnasieutbildningen som stödjer en sådan utveckling och måluppfyllelsen följs upp med denna indikator.

Diagram 4.10 Skillnad mellan könen (kvinnor minus män) i andel med slutförda studier 3 år efter gymnasiestart. Nybörjare i år 1 den 15 oktober 2013. Sorterad efter andel kvinnor per program.

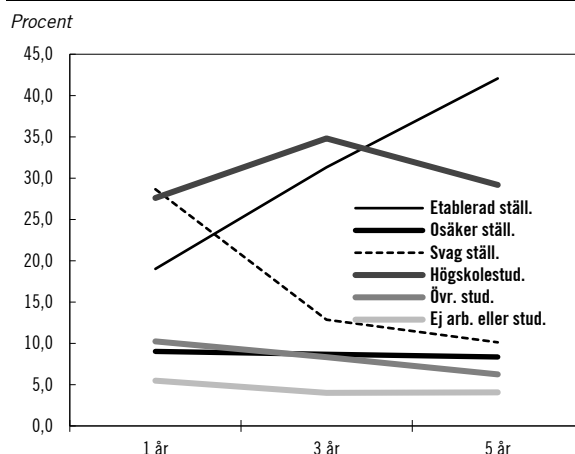

Anm.: Med slutförda studier menas att man fått gymnasieexamen eller studiebevis. Programmen är sorterade efter könsfördelning. Längst till vänster finns programmen med störst andel kvinnor, längst till höger finns programmen med störst andel män. Hantverk var det program med störst andel kvinnor bland nybörjarna, 95 procent var kvinnor och 5 procent var män. Efter tre år hade 78 procent av kvinnorna och 70 procent av männen slutfört sina studier, en skillnad på 8 procentenheter. VVS och fastighet var det program med minst andel kvinnor bland nybörjarna, 3 procent kvinnor och 97 procent män. Efter tre år hade 61 procent av kvinnorna och 74 procent av männen slutfört studierna, en skillnad på 13 procentenheter. Källor: Statens skolverk och egna beräkningar.

Etablering på arbetsmarknaden efter avslutade studier

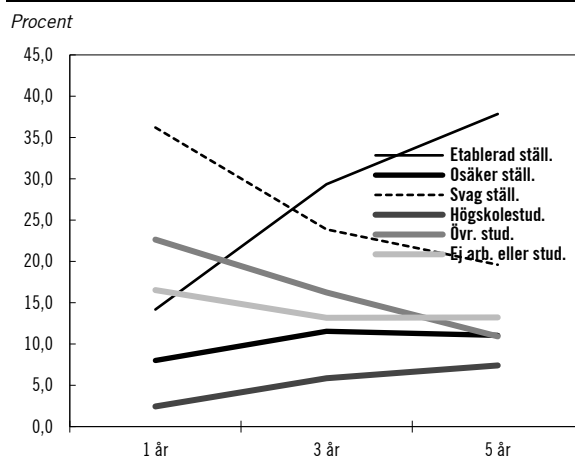
Statens skolverk har på uppdrag av regeringen genomfört en studie om ungdomars sysselsättning efter avslutade gymnasiestudier. Studien, som presenterades i december 2015, handlar om i vilken utsträckning ungdomar arbetar eller studerar ett, tre och fem år efter att de har slutat gymnasieskolan. Studien bygger på registerdata om tre olika årskullars sysselsättning 2013. Årskullarna har med förväntad studietakt gått ut gymnasieskolan läsåren 2007/08, 2009/10 och 2011/12, dvs. ett, tre och fem år före 2013. Studien visar, liksom föregående års studie, att de elever som har gått i årskurs 3 i gymnasieskolan i större utsträckning lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Även bland de elever som har gått i årskurs 3 utan att få slutbetyg är andelen som har en etablerad ställning på arbetsmarknaden betydligt högre än bland de elever som har årskurs 2 som högsta årskurs. Diagrammen nedan visar den äldsta årskullens etableringsstatus ett, tre och fem år efter gymnasieskolan dvs. ett, tre och fem år efter läsåret 2007/08.

Diagram 4.11 Etableringsstatus för ungdomar som fullföljt gymnasieskolan med slutbetyg, med eller utan grundläggande behörighet

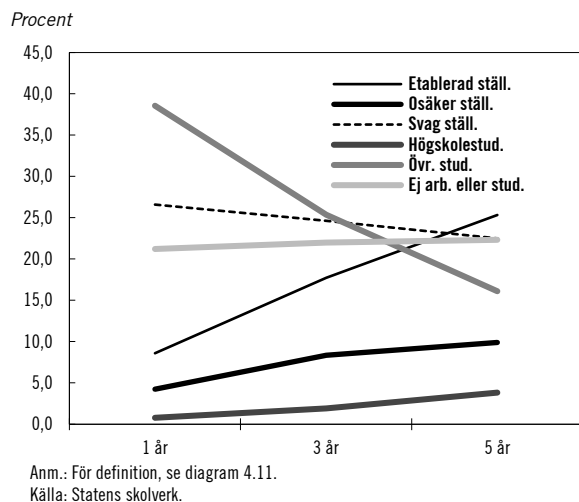

Anm.: Definition:
 Etablerad ställning: Arbetsinkomst på minst 186 600 kr.
 Osäker ställning: Arbetsinkomst på minst 155 300 kr och upp till 183 600 kr eller arbetsinkomst på minst 183 600 kr och under året förekomst av arbetslöshet.
 Svag ställning: arbetsinkomst upp till 155 300 kr eller arbetsinkomst på minst 155 300 kr och under året förekomst av heltidsarbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar.
 Högskolestuderande: Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen aktuellt år och erhållit någon form av studieersättning samma år.
 Övriga studerande: Inte klassificerad som högskolestuderande men har erhållit någon form av studieersättning under aktuellt år.
 Ej arbete eller studier: Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år.
 Källa: Statens skolverk.

Diagram 4.12 Etableringsstatus för ungdomar som gått i årskurs 3 i gymnasieskolan utan att få slutbetyg

Anm.: För definition, se diagram 4.11.
 Källa: Statens skolverk.

Diagram 4.13 Etableringsstatus för ungdomar som högst läst årskurs 2 i gymnasieskolan

Övergång till högskola och kommunal vuxenutbildning

Andelen ungdomar som påbörjar högskoleutbildning läsåret efter det att de avslutat gymnasieskolan har de senaste åren legat på samma nivå. Av de elever som fick ett examensbevis eller studiebevis omfattande minst 2 500 poäng våren 2015 började 20,1 procent i högskolan följande läsår. Kvinnor fortsätter oftare än män att studera vidare på högskolan. Av de kvinnor som slutförde gymnasieskolan våren 2015 gick 22,3 procent direkt över till högskolestudier, jämfört med 18,0 procent av männen. Av elever med utländsk bakgrund började knappt var tredje elev i högskolan året efter avslutad gymnasieskola 2015, jämfört med knappt var femte elev med svensk bakgrund. Detta är något mindre andelar än föregående läsår. Av de kvinnliga eleverna med utländsk bakgrund började 35,6 procent i högskolan året efter avslutad gymnasieskola, motsvarande andel för manliga elever med utländsk bakgrund var 24,7 procent. När det gäller elever med svensk bakgrund började 19,4 procent av kvinnorna i högskolan året efter avslutad gymnasieskola medan motsvarande andel för männen var 16,5 procent. Andelen ungdomar som påbörjar en högskoleutbildning inom tre år efter avslutad gymnasieskola ökade från 41,1 procent av dem som fick slutbetyg från gymnasieskolan våren 2012 till 41,7 procent av dem som fick slutbetyg våren 2013.

Av alla elever i årskurs 3 i gymnasieskolan läsåret 2014/15 gick 11,9 procent över till

kommunal vuxenutbildning (komvux) följande läsår, vilket är i det närmaste samma andel som föregående period. De som inte har fått en examen från gymnasieskolan läser i större utsträckning än andra i komvux. Totalt 22,4 procent av de elever som gick i årskurs 3 hösten 2014 och inte hade fått en examen eller motsvarande våren 2015 läste i komvux läsåret 2015/16, att jämföra med 8,2 procent av de elever som fått en examen.

Kvinnor börjar i högre grad studera i komvux än män. Av de kvinnor som inte fick en examen eller motsvarande från gymnasieskolan vårterminen 2015 återfanns 25,6 procent i komvux följande läsår. Motsvarande andel av männen var 20,2 procent.

Elever med utländsk bakgrund går över till komvux i större utsträckning än elever med svensk bakgrund. Av eleverna med utländsk bakgrund, som inte fick en examen eller motsvarande vårterminen 2015, läste totalt 33,6 procent, 39,1 procent av kvinnorna och 29,6 procent av männen, vidare i komvux påföljande läsår. Motsvarande andelar för elever med svensk bakgrund var totalt 16,8 procent, 18,8 procent av kvinnorna och 15,3 procent av männen.

Kostnader

De totala kostnaderna för gymnasieskolan med kommunal eller enskild huvudman 2016 uppgick till knappt 38 miljarder kronor, vilket är en ökning med 6 procent jämfört med 2015. Kostnaden per elev uppgick till i genomsnitt 115 800 kronor 2016, vilket är en ökning med 3,5 procent jämfört med föregående år. Därtill uppgick kostnader för skolskjuts, reseersättning och inackordering till drygt 1,1 miljarder kronor.

Gymnasiesärskolan

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska enligt skollagen ge elever med utvecklingsstörning en för dem anpassad utbildning som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Från och med hösten 2013 påbörjade eleverna i årskurs 1 den nya gymnasiesärskolan som består av nio nationella program och individuella program.

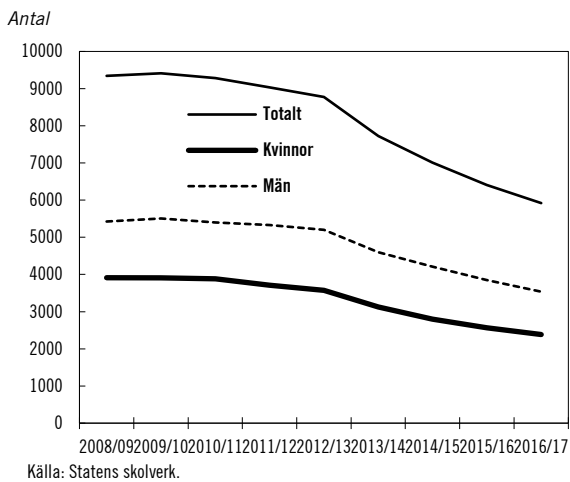
Elever, skolor och studievägar

Hösten 2016 gick drygt 5 900 elever i gymnasiesärskolan, vilket är en minskning med ca åtta procent jämfört med föregående läsår (se diagram 4.14). Av eleverna var 60 procent män och 40 procent kvinnor.

Andelen elever som gick i en gymnasiesärskola med en kommun som huvudman hösten 2016 uppgick till drygt 88 procent medan drygt 9 procent gick i fristående gymnasiesärskolor och knappt 3 procent i skolor drivna av landsting. Totalt gick 36 elever i s.k. integrerad undervisning med gymnasieskolan.

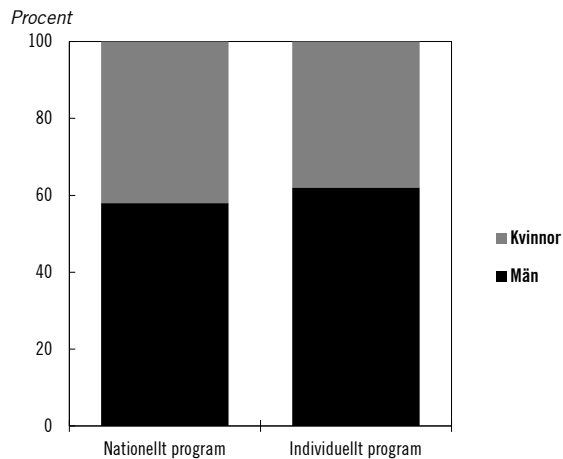
Av eleverna i gymnasiesärskolan gick 56 procent ett nationellt program och 44 procent ett individuellt program.

Diagram 4.14 Elever i gymnasiesärskolan fördelat på kön

Av eleverna i gymnasiesärskolan är fler män än kvinnor. Den fördelningen gäller för båda programtyper. Läsåret 2016/17 var andelen kvinnor, vid mätningen den 15 oktober 2016, 42 procent i de nationella programmen respektive 38 procent i de individuella programmen. Motsvarande andelar för männen var således 58 och 62 procent (se diagram 4.15).

Diagram 4.15 Elever i gymnasiesärskolan per typ av program och kön, 2016/17

Kostnader

Den totala kostnaden för den kommunala gymnasiesärskolan 2016 uppgick till drygt 2,5 miljarder kronor, vilket är en minskning med 0,1 procent jämfört med 2015. Kostnaden per elev beräknas ha uppgått till i genomsnitt 464 300 kronor 2016, vilket är en ökning med 4 procent jämfört med föregående år.

4.3.3 Utvecklingsinsatser och andra verksamhetsdelar

I avsnitt 3 Förskola och grundskola redovisas resultat av vissa insatser som också avser gymnasie- och gymnasiesärskolan, exempelvis fler anställda i elevhälsan, lovskola, nationella skolutvecklingsprogram, samverkan för bästa skola, läsfrämjande insatser, nationella minoriteter, jämställdhet i skolväsendet och digitalisering i skolan.

Insatserna syftar generellt till att öka genomströmningen i gymnasieskolan så att fler unga personer slutför sina gymnasiestudier och kan starta en anställning eller påbörja vidare studier.

Fullföljande av gymnasieutbildning

Läsåret 2016/17 gick knappt 48 procent av eleverna i årskurs ett på högskoleförberedande program, drygt 23 procent av eleverna på yrkesprogram och 29 procent av eleverna på ett introduktionsprogram.

Av eleverna som antogs till nationella program fanns en tredjedel på yrkesprogram och

två tredjedelar på högskoleförberedande program. Sedan 2011 har andelen nybörjarelever på yrkesprogram minskat med omkring en procent per läsår. Men sedan läsåret 2015/16 har det inte skett någon förändring i andelen elever mellan högskoleförberedande program och yrkesprogram. Om man ser till utvecklingen för de olika nationella programmen är de tre största högskoleförberedande programmen, dvs. samhällsvetenskaps-, naturvetenskaps- och ekonomiprogrammet, fortsatt störst. Dessa tre program samlar nästan hälften (48 procent) av alla elever på nationella program. De har också en hög genomströmning. Skolverkets redovisning av uppdraget om uppföljning av gymnasieskolan (U2017/01834/GV) visar att det inom programtyperna finns variationer i utvecklingen med exempel på yrkesprogram som växer och högskoleförberedande program som minskar och tvärtom. När det gäller introduktionsprogrammen är språkintrouktion störst, och är samtidigt det fjärde största gymnasieprogrammet sett till antal elever. Språkintrouktion är också det gymnasieprogram som finns i flest kommuner. Yrkesintrouktion och individuellt alternativ har ökat i antal elever medan programinriktat individuellt val och preparandutbildning har minskat.

Yrkesutbildningens attraktivitet minskar

Andelen elever i år 1 har minskat på yrkesprogrammen sedan reformen av gymnasieskolan 2011. Under de första åren motsvarades minskningen på yrkesprogrammen i stort sett av ökningen på de högskoleförberedande programmen. Till följd av den stora ökningen av elever på introduktionsprogrammen, främst språkintrouktion, de senaste två åren utgör eleverna på såväl yrkesprogram som högskoleförberedande program en allt lägre andel av hela kullen.

När det gäller förstahandssökande elever visar Skolverkets uppföljning (dnr 2016:01706) att andelen sökande till yrkesprogram minskat något och ökat något för de högskoleförberedande programmen. Det är enligt Skolverkets uppföljning en trend som håller i sig även om det finns skillnader inom programtyperna. Alla yrkesprogram har inte en negativ utveckling och alla högskoleförberedande program ökar inte. Sedan 2011 har till exempel antalet förstahandssökande minskat för samhällsvetenskapsprogrammet och estetiska programmet. När

gymnasiereformen infördes 2011 hade ekonomiprogrammet och det estetiska programmet ungefär lika många sökande. Inför läsåret 2016/17 var det dubbelt så många sökande till ekonomiprogrammet.

Det är också flest behöriga sökande till de högskoleförberedande programmen, 94 procent. Motsvarande andel för yrkesprogrammen var 75 procent. Färre elever antogs till sitt förstahandsval läsåret 2016/2017.

I Skolverkets redovisning Samlad redovisning och analys inom yrkesutbildningsområdet 2015 (U2015/04937/GV) redogör myndigheten för att det finns många orsaker till att allt färre unga väljer yrkesprogram i gymnasieskolan. En orsak är en önskan att skjuta på sitt val av specialisering inför ett kommande arbetsliv och att tillägna sig mer generella kunskaper. En annan orsak kan vara att man är osäker på yrkesutbildningens kvalitet. En tredje att den inte finns inom geografiskt räckhåll. Skolverket menar också att det kan påverka elevers val att yrkesutbildningar ibland felaktigt beskrivs som främst riktade till lågpresterande elever.

Skillnader mellan elevkategorier i studieresultat

Andelen elever med gymnasieexamen inom tre år från gymnasieskolans nationella program ökar fortsatt. Våren 2016 var det 74 procent som fick examen inom tre år jämfört med den första elevkullen i den reformerade gymnasieskolan våren 2011 av vilka 71 procent av eleverna fick examen. På högskoleförberedande program är motsvarande andel 76 procent medan den uppgår till 71 på yrkesprogrammen. På de högskoleförberedande programmen är andelen större för kvinnor än män medan könsfördelningen är mer jämn på yrkesprogrammen.

Enligt den nationella statistiken läser en tredjedel av eleverna i gymnasieskolan ett utökat program. Det är vanligare på yrkesprogram än på högskoleförberedande program. Andelen elever med examen och studiebevis från ett utökat program våren 2016 uppgick till 42 procent fördelat över alla yrkesprogram, men på några program rörde det sig om så många som 50–60 procent av eleverna.

När det gäller elevernas betygspoäng kan man inte skönja någon förändring över tid totalt sett. Dock finns det enligt Skolverkets statistik skillnader mellan elevkategorier. Kvinnor har generellt sett bättre studieresultat än män och det finns ett samband mellan elevers studie-

resultat och föräldrars utbildningsnivå. Högst genomsnittlig betygspoäng har elever som har föräldrar med en eftergymnasial utbildning. Lägst poäng återfinns bland elever som har föräldrar med endast förgymnasial utbildning. Det framgår också att elever med svensk bakgrund generellt sett har högre resultat än elever med utländsk bakgrund.

Skolverket erbjuder, i dialog med huvudmän, insatser i syfte att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten inom och mellan skolor. Insatserna riktas till skolor med låga kunskapsresultat eller en stor andel elever som inte fullföljer sina studier och som har eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sina resultat på egen hand (U2015/3357/S). Se vidare avsnitt 3.3.3.

Skolverket ansvarar också för statsbidrag för undervisning under skollov. Skolverket noterar ett stort intresse från huvudmännen för att erbjuda lovundervisning i gymnasieskolan. Särskilt stort är intresset för att anordna undervisning under skollov för elever vid introduktionsprogrammet språkintröduktion. Under 2016 har huvudmännen sökt bidrag för 172 miljoner vilket var 22 miljoner kronor mer än det fanns att fördela. 73 procent av dem som sökte ville ha bidrag för elever som går språkintröduktion. Se vidare avsnitt 3.3.3.

Stöd och undervisning

Skolinspektionen har i en kvalitetsgranskning från 2014, Undervisning på yrkesprogram (dnr 400-2013:2457) uppmärksammat bristande kvalitet i undervisningen på gymnasieskolors yrkesprogram. Under 2016 har Skolinspektionen genomfört en kvalitetsgranskning av lärarstöd och arbetsformer på fem yrkesprogram på skolor som haft problem med avhopp och kommit fram till att det ofta saknades ett aktivt lärarstöd i de gymnasiegemensamma ämnena (Lärarstöd och arbetsformer i gymnasieskolans yrkesprogram, 2016 [dnr 40-2015:5842]). Eleverna gavs enligt studien bristfälliga instruktioner och begränsad återkoppling. I granskningen betonades att det bristande lärarstödet ofta speglar mer skolövergripande brister. I granskningen av lärarstöd och arbetsformer observerades också lektioner där undervisande lärare gav eleverna ett gott lärarstöd. Gemensamt för dessa var en strukturerad undervisning och ett tydligt engagemang för elevernas frågor och funderingar.

I den regelbundna tillsynen under 2016 har Skolinspektionen, liksom tidigare år, sett att många gymnasieskolor har svårt att ge extra anpassningar och särskilt stöd till alla elever som har behov av det. Precis som för grundskolan noterades också problem rörande elevhälsans roll och funktion.

Skolors arbete för att förebygga studieavbrott på yrkesprogram granskades av Skolinspektionen 2015 (Gymnasieskolors arbete med att förebygga studieavbrott [dnr 400-2014:4245]). Skolinspektionen konstaterade att orsaker bakom elevens frånvaro behöver kartläggas och utredas, och undervisningen anpassas därefter. Det är också något som lyfts fram av Gymnasieutredningen i sitt betänkande En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77). Kvalitetsgranskningen pekade på att det behövs en tydligare koppling mellan yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen samt att stöd och motivationsskapande åtgärder behövde sättas in tidigt i utbildningen.

Specifika frågor för gymnasial yrkesutbildning

Lärlingsutbildning

Efter tre års försöksverksamhet infördes hösten 2011 lärlingsutbildning som en alternativ väg till en gymnasieexamen på ett yrkesprogram. Andelen lärlingar har ökat kontinuerligt sedan 2011. Det statsbidrag som arbetsgivare som tar emot lärlingar kan få reducerades 2016 från totalt 57 500 kronor per år och lärling med 10 000 kronor. Andelen lärlingar har trots detta fortsatt att öka. Läsåret 2016/17 var andelen lärlingar tio procent av alla elever på yrkesprogram, vilket är en ökning med drygt en procentenhet jämfört med året innan.

Yrkesintroduktion

Statens skolverk har 2013–2016 haft uppdraget att genomföra insatser som bidrar till utveckling av kvaliteten i introduktionsprogrammet yrkesintroduktion (U2013/3681/GV). I samband med uppdraget beslutade regeringen förordningen (2013:344) om statsbidrag för yrkesintroduktion. Skolverket har genomfört flera insatser för att stödja huvudmännens utveckling av utbildningens individanpassning, planering, kvalitetssäkring och samverkan med arbetslivet.

Därutöver har myndigheten betalat ut ca 100 miljoner kronor till huvudmän för olika utvecklingsinsatser under 2013–2016.

Kvalitet i arbetsplatsförlagt lärande

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, utgör en väsentlig del i den gymnasiala yrkesutbildningen. Statens skolverk har undersökt APL ur yrkeslärares perspektiv (Rapport 437, 2016). Skolverket konstaterar bl.a. att nästan var tredje yrkeslärare anser att det råder brist på lämpliga handledare på arbetsplatserna och var fjärde lärare har svårt att hitta APL-platser i linje med utbildningens mål. För att höja kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet har Skolverket utvecklat en handledarutbildning. Sedan utbildningen inleddes har nästan 24 000 personer registrerat sig på utbildningen. Totalt har 11 650 personer genomfört utbildningen. Skolverket har även låtit flera lärosäten genomföra utbildningar i APL-utveckling som cirka 1 200 yrkeslärare deltagit i, varav drygt 400 under 2016. Skolverket har vidare anställt nationella APL-utvecklare som kan erbjuda enskilda skolor konkreta stödinsatser. Under 2016 erbjöds 80 skolor sådana insatser. Skolverkets utvärdering av APL-utvecklarnas insatser visar att dessa bidragit till att förbättra skolornas arbete rörande APL.

Statsbidrag för lärare i yrkesämnen

Skolverket ansvarar för två statsbidrag för lärare i yrkesämnen. De två statsbidragen beskrivs i avsnitt 2.4.2.

Många nyanlända elever i gymnasieskolan

Mellan läsåren 2015/16 och 2016/17 ökade antalet elever i gymnasieskolan med närmare 21 000, eller 7 procent. En stor del av det ökade elevantalet utgörs av nyanlända elever. Av gymnasieskolans elever hösten 2016 var omkring 14 procent nyanlända. Motsvarande andel 2015 var 9 procent. Många av de nyanlända elever som påbörjade sin gymnasieutbildning 2015 förväntas vara kvar i gymnasieskolan i flera år framöver. Även de nyanlända elever som under 2014 och 2015 togs emot i grundskolans senare årskurser förväntas gå vidare till gymnasieskolan medan de fortfarande definieras som nyanlända. Sedan januari 2016 definieras i 3 kap. skollagen vilka elever som ska ses som nyanlända. Det gäller den som har varit bosatt utomlands, nu är bosatt i

landet och har påbörjat sin utbildning senare än vid sju års ålder. Efter fyra års skolgång i Sverige ska eleven inte längre ses som nyanländ.

De flesta nyanlända elever i gymnasieskolan påbörjar sina studier inom introduktionsprogrammet språkintrödn. Antalet elever på språkintrödn har ökat stadigt mellan 2011 och 2016. Läsåret 2016/17 var programmet det fjärde största i gymnasieskolan med knappt 36 000 elever. Detta ska jämföras med elevantalet i oktober 2014 då elevantalet uppgick till knappt 14 000. Nästan åtta av tio elever som studerar på språkintrödn är pojkar eller unga män.

En liten andel nyanlända elever går över till nationellt program

Statens skolverks rapport Uppföljning av språkintrödn (rapport 454, 2017) visar att det är en stor utmaning för elever på språkintrödn att skaffa sig de betyg och de språkkunskaper som behövs för att bli behöriga till och studera på ett nationellt program. Tre år efter att de påbörjat studierna på språkintrödn är det cirka en tredjedel av nybörjarna som har gått över till ett nationellt program. Denna andel är i stort sett oförändrad sedan 2011. Bland de som övergår till ett nationellt program redan efter ett år är det vanligast att börja på ett högskoleförberedande program, medan det är vanligare att gå ett yrkesprogram för de som studerar på språkintrödn under en längre tid eller som går via ett annat introduktionsprogram. Rapporten visar också att det är en större andel av de som påbörjar språkintrödn när de är 17 år eller yngre som går över till ett nationellt program jämfört med de som påbörjar programmet vid 18 eller 19 års ålder. Tre år efter studiestart 2012 hade 45 procent av de som påbörjade språkintrödn när de var yngre än 17 år gått över till ett nationellt program. Av de elever som var 17 år gamla när de påbörjade språkintrödn 2012 hade 33 procent övergått till nationellt program, medan motsvarande bara gäller för 6 procent av de som började när de var över 17 år. De flesta av de som inte gått över till ett nationellt program hade helt lämnat gymnasieskolan tre år senare, sannolikt för att de inte har hunnit byta till ett nationellt program innan de fyllde 20 år. Av dessa studerade 64 procent inom kommunal vuxenutbildning, folkhögskola eller annan utbildning, 7 procent arbetade utan att samtidigt studera och för 30 procent saknas uppgift.

Huvudmännens och skolornas organisation har stor betydelse för introduktionsprogrammets kvalitet

Statens skolverk konstaterar i sin uppföljning av gymnasieskolan (U2017/01834/GV) att huvudmän och skolor har upplevt svårigheter att bygga ut språkintröduktion i samma takt som elevunderlaget ökat. Framför allt har det varit svårt att rekrytera behöriga lärare i svenska som andraspråk och modersmål, att rekrytera studiehandledare, att finna lämpliga lokaler samt att bedöma elevernas språkkunskaper i god tid före mottagandet. Gymnasieskolans introduktionsprogram saknar en nationellt fastställd struktur. Huvudmannens plan för utbildningen har därför en viktig funktion i styrningen och organisationen av utbildningen. I planen för utbildningen anger huvudmannen utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll. I sin uppföljning konstaterar Skolverket att planen för utbildning många gånger inte är ett fungerande planeringsverktyg för huvudmannen att styra verksamheten. Huvudmännens ambitionsnivå när det gäller kartläggning av elevers kunskaper och arbetet med att ta fram den individuella studieplanen behöver därmed utvecklas.

Även Skolinspektionens kvalitetsgranskning Språkintröduktion i gymnasieskolan (2017) visar att utbildningsplanen ofta inte fyller den funktion den är tänkt att fylla. Det förekommer att huvudmän inte känner till att de ska utforma en plan för utbildningen och det är sällsynt att en upprättad plan styr kvaliteten på utbildningen. Det råder även stora skillnader mellan huvudmännens ambitionsnivå när det gäller kartläggning av elevers tidigare kunskaper och hur dessa ligger till grund för den individuella studieplanen. Utbildningen styrs ofta snarare av lärar- och lokaltillgång än elevernas behov.

Skolinspektionen konstaterar att styrningen på alla nivåer i styrkedjan är bristfällig och att det där det fungerar bättre ofta beror på enskilda insatser från lärare och skolledare. Vidare visar rapporten att genomströmningen för elever från språkintröduktion till annan utbildning verkar skilja sig stort mellan skolor och inte bara mellan elever med olika förutsättningar. Det varierar också om kartläggning av elevernas tidigare kunskaper genomförs. Ibland sker det inte alls, och när den genomförs ligger den sällan till grund för utformningen av den individuella studieplanen. Det varierar också mellan skolorna

vilka grundskoleämnen en elev kan läsa och det förekommer att inga eller bara enstaka gymnasiekurser såsom matematik erbjuds. Även studie- och yrkesvägledningen är eftersatt och den enskilda vägledningen sker ofta sent i utbildningen. Eleverna får därmed inte den kvalitet på vägledningen de behöver för att kunna göra strategiska val. På flertalet skolor möter inte tillgången på studiehandledning på modersmålet efterfrågan och elevhälsan uttrycker att de knappt hinner med det åtgärdande arbetet.

Skolverket genomför sedan 2015, på regeringens uppdrag, generella och riktade insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov för barn och elever med annat modersmål än svenska (U2017/00300/S). Under 2017 har målgrupperna för uppdraget utvidgats och omfattar numera samtliga program i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Se vidare avsnitt 3.3.3.

4.3.4 Analys och slutsatser

Målet för verksamhetsområdet är att svensk gymnasieutbildning ska vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla unga kvinnor och män i gymnasie- och gymnasiesärskolan ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet eller för fortsatta studier och gymnasiesärskolan ska ge en anpassad utbildning som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Fler behöver fullfölja en gymnasieutbildning

För att varaktigt etablera sig på arbetsmarknaden eller bli behörig för vidare studier krävs i dag ofta en gymnasieutbildning. Även om de allra flesta ungdomar påbörjar en utbildning inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan är det alldeles för många som inte fullföljer en sådan utbildning. Statens skolverks statistik visar att endast 71 procent av nybörjareleverna 2013 fullföljt sin utbildning efter tre år och efter fyra år är motsvarande andel 79 procent. För de ungdomar som inte slutför en gymnasieutbild-

ning kan det vara svårt att få arbete och varaktigt etablera sig på arbetsmarknaden. För vidare studier krävs kompletteringar genom studier inom vuxenutbildningen om betyget från gymnasieskolan är ofullständigt.

Regeringen tillsatte 2015 en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag kring hur gymnasieskolan ska kunna utvecklas för att nå regeringens mål. Utredningens slutsatser och förslag presenterades i oktober 2016 i betänkandet En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77).

Skolinspektionens tillsyn och granskningar av gymnasieskolan (se avsnitt 4.3.3) visar att det finns brister när det gäller bland annat stöd och anpassning av undervisningen till elevers förutsättningar och behov. Att ungdomar byter program, avbryter studier eller aldrig ens kommer till skolan har många orsaker. Avbrott från studier i gymnasieskolan beror ofta på brister i elevhälsa, stöd, stimulans och vägledning. Det rör organisatoriska frågor men också att undervisningen behöver hålla en hög kvalitet, anpassas till elevens förutsättningar och behov samt upplevas som meningsfull.

Gymnasieskolans ansvar tar vid där grundskolans slutar och eleven ska ges det stöd som hon eller han behöver för att utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Regeringen delar gymnasieutredningens bedömning att behovet av vägledning och stöd har ökat. Skolinspektionen har i sin kvalitetsgranskning om att förebygga studieavbrott på yrkesprogrammen 2015 (2015:04) konstaterat att ett mycket stort antal gymnasieelever är i behov av stödinsatser för att kunna fullfölja sina studier. Också 2015 års skolkommision påtalar i sitt betänkande (SOU 2017:35, se avsnitt 3 Förskola och skola) vikten av att arbeta med stödinsatser. För att fler ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning krävs ett medvetet arbete och stöd till såväl huvudmän som till elever.

När det gäller gymnasieskolan finns skillnader i genomströmning och studieresultat mellan olika grupper av elever men också inom och mellan de olika programtyperna. Huvudmän och skolor har olika förutsättningar och behov. För att minska segregation och ojämlikheter mellan skolor avsätts betydande medel till riktade insatser som Skolverket och huvudmännen kommer överens om inom ramen för satsningen

Samverkan för bästa skola som särskilt ska stödja skolor med låga studieresultat och svåra förutsättningar (se vidare avsnitt 3.3.3). Regeringen har antagit ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation för perioden 2017–2025 som syftar till att lyfta socialt utsatta områden och att bryta segregationsmekanismer strukturellt. Att lyfta skolorna och elevernas resultat är ett av de fem utvecklingsområdena (se utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering). Det pågår också ett arbete med att ta fram och vidareutveckla nationella skolutvecklingsprogram (se vidare avsnitt 3.3.3).

Yrkesutbildning i gymnasieskolan

Den svenska ekonomin utvecklas väl, men hålls tillbaka av att företag inte hittar den arbetskraft de söker. Enligt Rekryteringsenkäten 2016 (Svenskt Näringsliv) angav drygt vart fjärde företag att svårigheterna att rekrytera förhindrade en planerad expansion. Det fortsatt vikande intresset för yrkesutbildning är därför en stor utmaning. Sedan den förra regeringens reform av gymnasieskolan 2011 har andelen elever som väljer yrkesprogram minskat med åtta procentenheter. Andelen elever på yrkesprogrammen har minskat med omkring en procent per år sedan 2011. Denna minskning har motsvarats av en ökning av andelen elever på de högskoleförberedande programmen. Jämfört med läsåret 2015/16 har dock ingen ytterligare förändring skett. Andelen elever som söker yrkesprogram i första hand har dock fortsatt att minska. En förklaring till det minskande intresset bedöms vara att många elever ser yrkesprogrammen som återvändsgränder. Bakgrunden till detta är att sannolikt att det efter 2011 blivit svårare för elever på yrkesprogrammen att läsa de kurser som ger grundläggande behörighet för högskoleutbildning på grundnivå. Därför behöver yrkesprogrammen utvecklas för att i högre grad möta ungdomars varierande intressen och framtidsmål. Åtgärder som stärker elevernas möjligheter till grundläggande behörighet till högre utbildning kan göra yrkesprogrammen mer attraktiva.

För att öka ungdomars intresse för yrkesutbildning krävs emellertid fortsatta insatser. I syfte att vända trenden med vikande intresse inledde regeringen 2016 ett långsiktigt arbete tillsammans med parterna på arbetsmarknaden för att höja yrkesutbildningens kvalitet och

attraktionskraft. Yrkesutbildningens kvalitet är ett fortsatt angeläget utvecklingsområde och kvalitetshöjande insatser pågår. Statens skolverk bedömer i den samlade redovisningen om yrkesutbildning (rapport 427, 2015) att det är särskilt angeläget att

- stärka yrkeslärares kompetens och att verka för nyrekrytering av yrkeslärare,
- förbättra samverkan mellan skola och arbetsliv,
- stärka handledares kompetens, och
- stärka nyanlända elevers möjlighet att snabbt komma in på en utbildning samt att ta tillvara nyanländas eventuella tidigare yrkeskunskaper.

Ytterligare en utmaning är den stora bristen på lärare i yrkesämnen, vilken framgår av avsnitt 2.5.3.

Andelen elever på introduktionsprogram i förhållande till andelen elever på nationella program har ökat som en följd av den stora ökningen av antalet nyanlända elever 2015. Mot denna bakgrund behöver introduktionsprogrammen utvecklas för att öka övergången till nationella program. Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att utveckla nationellt föreslagna yrkespaket som ska kunna användas som påbyggbara moduler inom både vuxenutbildningen och inom gymnasieskolans introduktionsprogram, vilket bl.a. kan ge möjlighet för ungdomar att stegvis närma sig en yrkesexamen. Arbetsplatsförlagt lärande (APL) av hög kvalitet är ett viktigt inslag i all yrkesutbildning. Det gäller inte minst för elever på yrkesintroduktion. Praktik eller arbetsplatsförlagt lärande förekommer i flera utbildningsformer och det kan uppstå konkurrens om arbetsplatser som är villiga att ta emot elever. Enligt Skolverket har flera elever på yrkesintroduktion APL eller praktik i så stor omfattning att de kan sägas gå en lärlingsliknande utbildning. Samtidigt finns det en risk för att elever på introduktionsprogrammen missgynnas i konkurrensen om APL-platser. Arbetsgivare som tar emot en lärling från ett nationellt program har möjlighet att få del av ett statsbidrag. Den möjligheten finns inte för de arbetsgivare som under lärlingsliknande former tar emot en elev från ett introduktionsprogram.

Nyanlända elever

Organisation av utbildningen för nyanlända elever

Introduktionsprogrammet språkintröduktion är det program som har ökat mest under 2016. Eftersom språkintröduktion vänder sig till nyanlända elever, och elevantalet på programmet därmed är känsligt för ökad och minskad flyktinginvandring, har det varit svårt för kommunerna att planera och ha en god beredskap för elevtillströmningen. Att Skolinspektionen konstaterar brister när det gäller lokaler, behöriga lärare och elevhälsa ter sig därmed förklarligt. Att huvudmännen inte har någon plan för utbildningen, eller att det inte finns någon genomtänkt struktur för hur utbildningen ska leda vidare till annan utbildning trots att dessa brister konstaterats i tidigare granskningar, är däremot allvarligt. Skolinspektionens granskning visar att kunskapen om styrdokumentet behöver utvecklas hos huvudmän och rektorer. Flertalet huvudmän och skolor verkar därmed inte utnyttja de möjligheter som regelverket ger att anpassa utbildningen efter elevernas behov.

Skolverkets uppföljning av språkintröduktion visar att det är relativt få av de elever som påbörjar utbildningen när de är över 17 år som kommer in på ett nationellt program. En anledning till att det är så få unga som anlänt i gymnasieåldern som påbörjar och fullföljer ett nationellt program är att de har en mycket kort tid på sig att skaffa sig behörighet och tillräckliga språkkunskaper för att studera på gymnasienivå. Sannolikt har de få elever som hinner bli behöriga en god skolunderbyggnad. Skolverket konstaterar i rapporten Uppföljning av språkintröduktion (rapport 454, 2017) att det finns behov av smarta utbildningsvägar både för de elever som uppnår behörighet för nationella program och de elever som fortsätter sin utbildning på andra introduktionsprogram, i vuxenutbildningen inklusive svenskundervisning för invandrare eller i folkhögskola, alternativt söker sig ut på arbetsmarknaden efter avslutad språkintröduktion.

Brister i form av att huvudmän inte gör en initial bedömning av elevernas tidigare kunskaper och av olika skäl bara erbjuder undervisning i ett fåtal ämnen samt färre undervisningstimmor än för elever på ett nationellt program medför att elever inte får rätt förutsättningar för att gå vidare till annan utbildning även om de har

goda förkunskaper. Både Skolverket och Skolinpektionen lyfter dock fram ett stort engagemang och en vilja att utveckla utbildningen hos både huvudmän, rektorer och lärare. Detta märks bl.a. genom ett högt deltagande i de satsningar Skolverket erbjuder huvudmän.

Antalet asylsökande är nu betydligt lägre än 2015. För huvudmännen innebär det en utmaning att ställa om resurser från kapacitetshöjning i mottagandet av nyanlända elever i gymnasieskolan, med behov av bl.a. initiala kunskapsbedömningar och hälsoundersökningar, till att utveckla utbildningens kvalitet och samverka med vuxenutbildningen i syfte att fler ska kunna fullfölja en gymnasieutbildning. Både generella och riktade insatser har därför goda förutsättningar att bidra till utveckling av kvaliteten på utbildningen på både kort och lång sikt. För att insatserna ska ge effekt behöver de rikta in sig på att skapa lokalt anpassade flexibla och hållbara lösningar utifrån det friutrymme som styrdokumentet erbjuder. Behovet av att utveckla språkintroduktionen är fortsatt stort, inte minst mot bakgrund av ett ökat antal nyanlända elever. Insatserna bör dessutom höja medvetenheten om styrdokumentet och tydliggöra uppdraget för respektive nivå i styrkedjan hos huvudmännen. Det finns också goda skäl att tydliggöra styrdokumentet.

Undervisning av nyanlända elever

Skolverket konstaterar i en rapport (Uppföljning av språkintroduktion, rapport 454, 2017) att skolor så långt som möjligt behöver kunna erbjuda en undervisning i olika ämnen på den nivå där eleverna befinner sig. Skolverket lyfter att rätt lärarkompetens och lämpliga metoder är viktiga för att övervinna de begränsningar som elevernas svensk-kunskaper kan utgöra. Aktuell forskning, såväl svensk som internationell, visar ett allt tydligare samband mellan god progression i lärandet och ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, särskilt för nyanlända elever. Fler lärare än förut kommer att möta helt nyanlända elever eller elever som ännu inte utvecklat ett ämnesspråk på svenska även om eleven haft språkliga förutsättningar att gå vidare till annan utbildning än språkintroduktion. Det finns flera forskningsbaserade undervisningsmodeller och det tillkommer kontinuerligt ny kunskap både genom forskning och genom praktisk erfarenhet. Skolverket och Nationellt centrum för svenska som andraspråk är

nationella nav för att sprida kunskapen och erbjuda fortbildningsinsatser. De påbörjade satsningarna med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt är särskilt angelägna för att öka kompetensen hos de lärare som undervisar nyanlända elever.

5 Kommunernas vuxenutbildning

5.1 Utgiftsutveckling

Den offentligt finansierade vuxenutbildningen består framför allt av kommunal vuxenutbildning (komvux) inklusive kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi), särskild utbildning för vuxna (särvox), yrkeshögskolan och folkbildningen. Av dessa utgör skolformerna komvux och särvox kommunernas vuxenutbildning. Komvux och särvox delas upp i grundläggande nivå, som kan sägas motsvara grundskolan respektive grundsärskolan, och gymnasial nivå som kan sägas motsvara gymnasieskolan respektive gymnasiesärskolan. Den 1 juli 2016 upphörde sfi som egen skolform och blev i stället en del av skolformen komvux. Sfi presenteras dock i flera av de följande avsnitten separat från övrig komvux.

Resultat, resultatindikatorer och statliga insatser för läraryrket redovisas samlat i avsnitt 2 för samtliga skolformer. Vissa resultat och insatser som är gemensamma för flera skolformer inom skolväsendet redovisas i avsnitt 3 Förskola och grundskola.

Resultatredovisning avseende yrkeshögskolan finns i avsnitt 6. Folkbildningens anslag och resultatredovisning återfinns under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

5.2 Mål för området

Målen som riksdagen har fastslagit för vuxnas lärande är att alla vuxna ska ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin

kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229).

I skollagen (2010:800) anges att målet för de skolformer som ingår i kommunernas vuxenutbildning är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar. För kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna gäller också att de som har fått minst utbildning ska prioriteras.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att bedöma måluppfyllelsen i de skolformer som ingår i kommunernas vuxenutbildning.

Kommunal vuxenutbildning (komvux) på grundläggande och gymnasial nivå

- Antal heltidsstuderande.
- Andel kursdeltagare som har slutfört eller avbrutit en påbörjad kurs under året och andel som fortsätter en påbörjad kurs nästa år. (En elev räknas som flera kursdeltagare om han eller hon deltagit i mer än en kurs under året.)

- Betyg i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Andel kursdeltagare som uppnått lägst godkänt betyg.
- Sysselsättning efter avslutade studier.

Kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi)

- Antal elever som deltagit i en eller flera kurser under året.
- Andel kursdeltagare som har slutfört eller avbrutit en påbörjad kurs under året och andel som fortsätter en påbörjad kurs nästa år.
- Andel deltagare som uppnått lägst godkänt betyg på nationella slutprov.
- Sysselsättning efter avslutade studier.

Särskild utbildning för vuxna (särvox)

- Antal elever som deltagit i en eller flera kurser under året.

Lärare

- Andel av lärarna i komvux, sfi och särvox som har en högskoleexamen med pedagogisk inriktning. Denna indikator redovisas i avsnitt 2.

Indikatorerna ger inte en heltäckande bild men de belyser de delar av måluppfyllelsen och resultaten som regeringen bedömer är centrala. All individbaserad statistik redovisas uppdelat på kön om dessa uppgifter är tillgängliga.

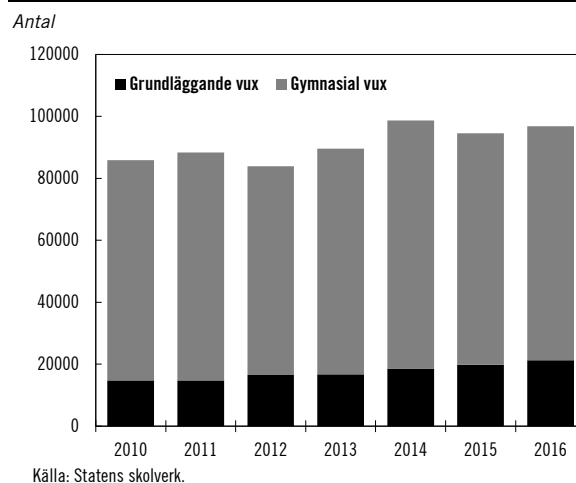
5.3.2 Resultat

5.3.2.1 Kommunal vuxenutbildning (komvux) på grundläggande och gymnasial nivå

Indikator: Antal heltidsstuderande

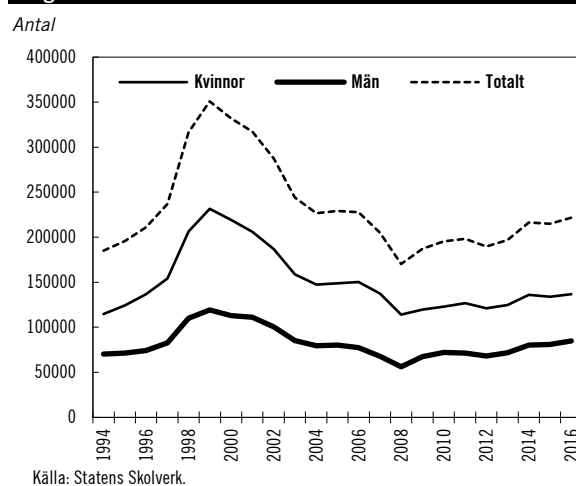
Flertalet elever inom komvux studerar inte på heltid, vilket försvårar en jämförelse när det gäller utvecklingen över tid. Därför redovisas även uppgifter om antalet heltidsstuderande. Antalet heltidsstuderande uppgick 2016 till knappt 97 000. Det innebär att antalet heltidsstuderande har ökat med ca 2 500 heltidsstuderande, vilket motsvarar 2,87 procent jämfört med föregående år.

Diagram 5.1 Heltidsstuderande i komvux

Totalt studerade ca 222 000 elever i komvux under 2016, vilket är en ökning med 3,3 procent jämfört med föregående år. Antalet elever motsvarar 3,8 procent av befolkningen i åldern 20–64 år, vilket är samma andel som 2015. Av eleverna i komvux 2016 studerade ca 179 000 elever på gymnasial nivå och ca 42 000 elever på grundläggande nivå. Antalet elever som studerade på gymnasial nivå ökade med ca 4 000 jämfört med 2015 medan antalet elever som studerade på grundläggande nivå ökade med ca 2 000.

Diagram 5.2 Elever i komvux

Andelen utrikes födda elever i komvux har ökat under de senaste åren. Andelen utrikes födda var 2016 störst på den grundläggande nivån, 93,3 procent. Inom komvux på gymnasial nivå var andelen utrikes födda 34,9 procent. Totalt var andelen utrikes födda inom komvux 2016 46,2 procent, att jämföra med 2015 då motsvarande

andel var 43,9 procent och 2009 då utrikes födda utgjorde 39,8 procent av eleverna inom komvux.

Fördelningen mellan kvinnor och män inom komvux för 2016 var 61,8 procent kvinnor respektive 38,2 procent män. Elevernas medianålder var 28 år 2016. Högst medianålder, 32 år, hade eleverna på grundläggande nivå. Medianåldern för eleverna på gymnasial nivå var 27 år.

En elev i komvux kan delta i flera kurser. Ett relevant mått på utbildningsvolym och genomströmning är därför, utöver antalet elever, också antalet kursdeltagare. Totalt fanns det ca 754 305 kursdeltagare 2016, vilket är en minskning med drygt 0,5 procent jämfört med föregående år.

Komvux får endast bedrivas med en kommun eller ett landsting som huvudman. Dock finns möjligheten för kommuner och landsting att lägga ut hela eller delar av utbildningen på entreprenad hos enskilda utbildningsanordnare. Under 2016 studerade 46 procent av kursdeltagarna hos en annan anordnare än en kommun eller ett landsting, vilket är en ökning med en procentenhet jämfört med föregående år.

Inom komvux på grundläggande nivå var, liksom tidigare år, kursen svenska som andraspråk, som lästes av 50,2 procent av kursdeltagarna, den vanligaste kursen, följd av engelska, som lästes av 21 procent av kursdeltagarna. Inom komvux på gymnasial nivå var orienteringskursen den vanligaste kursen som lästes av 4,3 procent följd av kurserna engelska 6 och svenska som andraspråk 1.

Indikator: Andel kursdeltagare som har slutfört eller avbrutit en påbörjad kurs under året och andel som fortsätter en påbörjad kurs nästa år

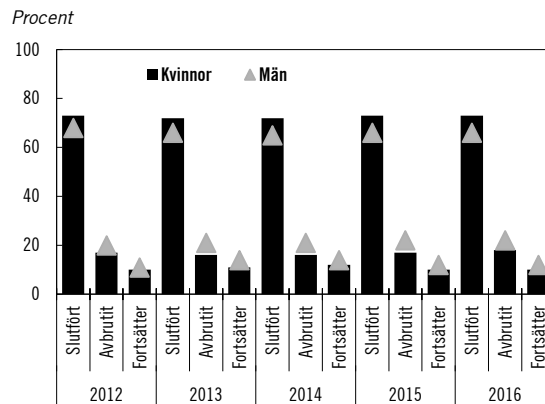
Av samtliga kursdeltagare på grundläggande nivå 2016 slutförde 62,1 procent sin kurs, medan 13,9 procent fortsatte sina studier under 2017. Andelen kursdeltagare på grundläggande nivå som avbröt sin kurs uppgick 2016 till 24 procent, vilket är i nivå med föregående år.

Av kursdeltagarna på gymnasial nivå avbröt 18,5 procent en kurs 2016, en något större andel än 2015. Andelen som slutförde en kurs 2016 var 71,3 procent, medan 10,2 procent fortsatte under 2017.

Andelen avbrott bland utrikes födda var 2016 något större än bland studerande födda i Sverige, 19,5 procent jämfört med 18,8 procent. Utrikes

födda kursdeltagare slutförde 2016 utbildningen i något lägre grad än kursdeltagare födda i Sverige, 69,3 procent respektive 70,9 procent.

Diagram 5.3 Andel kursdeltagare som slutfört, avbrutit respektive fortsatt en kurs inom komvux

Källa: Statens skolverk.

Indikator: Andel kursdeltagare som uppnått lägst godkänt betyg

Av de kursdeltagare inom komvux på gymnasial nivå som 2016 fick kursbetyg enligt ämnesplaner som tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2012 fick 90 procent lägst betyget E, vilket är en ökning från 87 procent 2015. För kursdeltagare inom komvux på grundläggande nivå enligt kursplaner som tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2012 fick 88,9 procent lägst betyget E, vilket är en minskning från 89,1 procent 2015.

Under 2016 fick knappt 6 000 elever ett slutbetyg eller en examen från gymnasial vuxenutbildning.

Indikator: Sysselsättning efter avslutade studier

Bland de som studerat i komvux och avslutat studierna 2012 var arbetsmarknadsetableringen 2014, två år efter avslutade studier, följande: 40 procent hade en etablerad ställning (41 procent kvinnor och 37 procent män), 11 procent hade en osäker ställning (11 procent kvinnor och 11 procent män) och 14 procent en svag ställning på arbetsmarknaden (14 procent kvinnor och 14 procent män). Vidare studerade 19 procent på högskola (19 procent kvinnor och 20 procent män), 5 procent bedrev övriga studier (5 procent kvinnor och 6 procent män) och 11 procent återfanns i kategorin för de som varken studerar

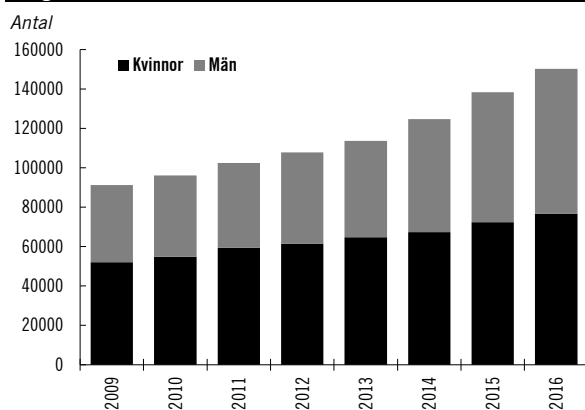
eller arbetar (11 procent kvinnor och 12 procent män). För elever som avslutat en yrkesutbildning inom komvux var sysselsättningen generellt sett högre, medan elever inom teoretiska utbildningar i högre grad gick vidare till högskolan.

Kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi)

Indikator: Antal elever

Antalet elever i sfi har ökat kraftigt under de senaste åren och uppgick 2016 till 150 100 elever. Det är det största antalet elever i sfi någonsin och en ökning med ca 8 procent jämfört med 2015. Antalet elever har mer än fördubblats sedan 2007. Av det totala antalet elever i sfi 2016 var andelen kvinnor 51 procent och andelen män 49 procent. Under 2016 var drygt 58 100 elever nybörjare i sfi. Av dessa var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Eftersom en elev kan läsa flera kurser under ett år var det totala antalet kursdeltagare i sfi under året ca 199 000. Kommuner får, liksom i skolväsendet för vuxna i övrigt, upphandla sfi av enskild anordnare. Andelen kursdeltagare som deltog i kurser med annan utbildningsanordnare än kommun, folkhögskola eller studieförbund var 2016 ca 31 procent.

Diagram 5.4 Elever i sfi

Källa: Statens skolverk.

Indikator: Andel kursdeltagare som har slutfört eller avbrutit en påbörjad kurs under året och andel som fortsätter en påbörjad kurs nästa år

Av kursdeltagarna i sfi avbröt 22 procent studierna 2016 och 42 procent antogs fortsätta utbildningen. Av kvinnorna hade 21 procent avbrutit studierna och av männen 23 procent. Flest avbrott stod de elever som studerade på kurs C för. Där avbröt 27 procent av eleverna sina studier.

Indikator: Andel kursdeltagare som uppnått lägst godkänt betyg på nationella slutprov

I sfi finns det nationella slutprov för kurs B, C och D. Cirka 19 300 kursdeltagare deltog 2016 i B-provet, ca 28 200 deltog i C-provet och ca 21 800 deltog i D-provet. Bäst resultat fick kursdeltagarna som deltog i prov efter kurs B där 92 procent fick lägst betyget E i sammanvägt provbetyg. På C- och D-proven var motsvarande andelar 85 procent. Kvinnor och män presterade i stort sett likvärdigt på de nationella slutproven.

Eftersom varje elev börjar studierna på sin individuella språkliga nivå varierar elevernas studietid kraftigt. För att bedöma resultaten i sfi följs därför en grupp elever under relativt lång tid. Av ca 48 600 nybörjare 2014 hade 65 procent fått lägst godkänt betyg på någon kurs inom två år, dvs. t.o.m. 2016. Av samtliga nybörjare hade 32 procent fått lägst godkänt betyg på den högsta nivån, dvs. studieväg 3, kurs D.

Totalt 67 procent av de som började sin utbildning i svenska på kurs D 2014 avslutade kursen med lägst godkänt betyg. Av de som 2014 började på kurs A hade 66 procent avslutat någon kurs med lägst godkänt betyg 2016 och av dessa hade 5 procent även uppnått målen för kurs D.

Av alla kvinnor som började i sfi 2014 fick 36 procent lägst godkänt betyg på kurs D. Motsvarande andel för männen var 28 procent.

Det genomsnittliga antalet elevtimmar för de elever som påbörjade sina studier i sfi 2014 och som två år senare avslutade kurs D med godkänt resultat var 491 timmar. Det tog eleverna i genomsnitt 56 veckor från starten att avsluta kurs D. För de elever som började sin utbildning på kurs A under 2014 och som fått lägst betyget E eller betyget godkänt på kurs D gick det i genomsnitt 84 veckor mellan start- och

slutdatum och för de elever som 2014 började sin utbildning på kurs D gick det 20 veckor.

Indikator: Sysselsättning efter avslutade studier

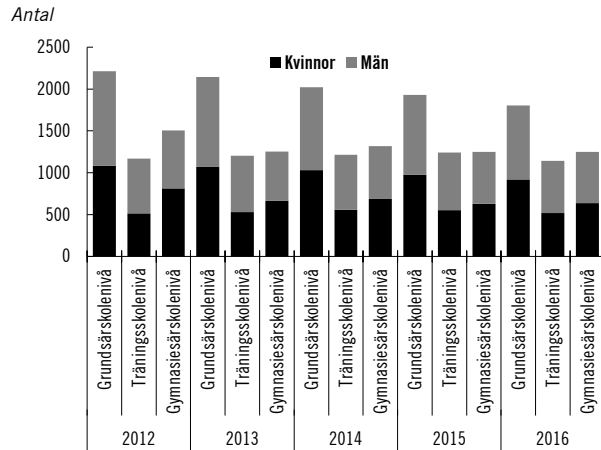
Bland de som läst sfi och avslutat studierna 2012 var arbetsmarknadsetableringen 2014, två år efter avslutade studier, följande: 25 procent hade en etablerad ställning (18 procent kvinnor och 33 procent män), 12 procent en osäker ställning (10 procent kvinnor och 15 procent män) och 17 procent en svag ställning på arbetsmarknaden (17 procent kvinnor och 17 procent män). Vidare studerade 2 procent på högskola (2 procent kvinnor och 2 procent män), 15 procent bedrev övriga studier (20 procent kvinnor och 10 procent män) och 29 procent återfanns i kategorin för de som varken studerar eller arbetar (33 procent kvinnor och 24 procent män).

Särskild utbildning för vuxna (särsvux)

Indikator: Antal elever

Totalt studerade knappt 3 900 elever i särsvux hösten 2016, vilket var drygt 200 elever färre än föregående år. Av eleverna var 49,5 procent kvinnor och 50,5 procent män. Männen var också i majoritet inom särsvux på träningsskolenivå, 54,5 procent män jämfört med 45,5 procent kvinnor. Samtidigt var det något fler kvinnor än män som deltog i särsvux på grundskolenivå, 51,1 procent kvinnor och 48,9 procent män. Inom särsvux på gymnasiesärskolenivå var andelarna 51,1 procent kvinnor och 48,9 procent män.

Diagram 5.5 Elever i särsvux, ht 2012–ht 2016

Källa: Statens skolverk.

Antalet elever per undervisningsgrupp läsåret 2016/17 varierade kraftigt mellan kommunerna, från en elev till tio elever. Medianvärdet var 2,7, vilket är i nivå med föregående läsår. Medelåldern i särsvux var 36 år hösten 2016.

Antalet skolkommuner – kommuner som erbjuder särsvux – minskar också. Läsåret 2016/17 var antalet skolkommuner 179. Läsåret 2007/08 var skolkommunerna 221 men antalet har sedan dess minskat varje år. Skolkommunerna tar emot elever från 239 kommuner, vilket är i nivå med tidigare år.

Bidrag för studier inom särsvux kan lämnas till deltagarna av Specialpedagogiska skolmyndigheten som fördelar ett särskilt statsbidrag för denna grupp studerande. Bidraget har införts eftersom studier inom särsvux inte är studie-medelsberättigande. Statsbidrag lämnades under 2016 med 5 011 000 kronor till 157 personer. Av de som fick bidrag 2016 var 78 kvinnor och 79 män.

Kostnader för komvux och särsvux

Den totala kostnaden för komvux på grundläggande och gymnasial nivå uppgick 2016 till knappt 4,6 miljarder kronor. Det innebär att kostnaden för komvux på grundläggande och gymnasial nivå har ökat med 4,3 procent, drygt 187 miljoner, sedan föregående år. Kostnaden per heltidsstuderande på grundläggande nivå i komvux var 47 100 kronor 2016. Denna kostnad har ökat med 4,1 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per heltidsstuderande på gymnasial nivå i komvux uppgick 2016 till

48 700 kronor, vilket är en ökning med 3,0 procent jämfört med föregående år.

Den totala kostnaden för sfi uppgick till drygt 3 miljarder kronor 2016, vilket är en ökning med 15,2 procent jämfört med föregående år. Kostnaden per heltidsstuderande var 42 600 kronor, vilket innebär en ökning med 12,5 procent jämfört med 2015.

Den totala kostnaden för särsvux 2016 uppgick till knappt 258 miljoner kronor, vilket är en minskning med 0,9 procent jämfört med 2015. Kostnaden per elev uppgick 2016 till 61 900 kronor, vilket är en minskning med 0,7 procent jämfört med föregående år.

5.3.3 Utvecklingsinsatser

Kommunal vuxenutbildning (komvux) på grundläggande och gymnasial nivå

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) ett nytt stadigvarande kunskapslyft med permanenta utbildningsplatser i syfte att ge människor chans att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke, få behörighet till högre utbildning, vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter och bilda sig för ett ökat deltagande i samhällslivet eller för personlig utveckling. En stor del av kunskapslyftet består av statligt finansierade utbildningar inom yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå (yrkesvux) och lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux).

Den 1 januari 2017 ersatte regeringen yrkesvux och lärlingsvux med en modell för statsbidrag för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna, s.k. regionalt yrkesvux, som regleras i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Den nya modellen ska i högre grad möta arbetsmarknadens behov av kompetens och nyanländas behov av yrkesutbildning på gymnasial nivå. Regionalt yrkesvux är tänkt att kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar som motsvarar de behov som finns i olika regioner. Därför ska utbildningarna både planeras och genomföras på regional nivå av flera kommuner i samverkan. Ett villkor för statsbidraget är att minst tre kommuner samverkar och ansöker gemensamt. Sammansättningen av utbildningar och utbudet ska planeras efter samråd med företrädare för

arbetslivet och Arbetsförmedlingen. Regionalt yrkesvux ska erbjuda enstaka kurser utifrån den enskildes behov, men också sammanhållna yrkesutbildningar. Ett annat villkor för bidraget är att de samverkande kommunerna sammantaget själva finansierar utbildning av minst samma omfattning som den utbildning som bidraget lämnas för.

Med anledning av förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning har regeringen gett Statens skolverk i uppdrag att stödja och stimulera huvudmännens arbete med att införa regionalt yrkesvux (U2016/04619/GV). Inom ramen för detta arbete har Skolverket i regleringsbrevet för budgetåret 2017 också fått i uppdrag att fördela medel för utbildningsplatser med relevans för industrin, som en del i genomförandet av strategin Smart industri.

Regeringen tillsatte Komvuxutredningen (U2017:01) i februari 2017. Utredningen har i uppdrag att undersöka behovet av förändringar i regleringen av vissa delar av komvux och särskild utbildning för vuxna. Utredningen ska bl.a. analysera och ta ställning till om det i vissa fall bör kunna göras undantag från bestämmelserna i skollagen om att de som fått minst utbildning ska prioriteras när det gäller antagningen till komvux på gymnasial nivå. Det kan t.ex. finnas skäl att prioritera personer med en svag ställning på arbetsmarknaden. Utredningen ska även analysera och ta ställning till om en förenklad betygsskala ska införas inom bl.a. komvux på grundläggande nivå. Ytterligare utredningspunkter rör examensreglerna för komvux och betygsrätten (dir. 2017:21).

Särskild utbildning för vuxna (särsvux)

Den ovan nämnda Komvuxutredningen ska också utreda särsvux. Särsvux är en egen skolform, precis som komvux, till skillnad från sfi som sedan den 1 juli 2016 är en del av komvux. Utredningen ska bl.a. analysera om särsvux bör upphöra som egen skolform och eventuellt i stället bli en del av komvux.

Lärare i komvux och särsvux

Redovisning av resultat när det gäller lärare inom komvux, sfi och särsvux finns i avsnitt 2.

Förutsättningarna för att undervisa vuxna skiljer sig i vissa avseenden från att undervisa barn och unga. Eleverna i särvtvux och komvtvux utgör en mer heterogen grupp med skilda utbildningsbakgrunder, yrkeserfarenheter och andra erfarenheter som kan ha betydelse för undervisningen och deras sociala situation kan också innefatta ansvar för barn och familj. Vuxenutbildningen ska därför vara flexibel när det gäller organisation, arbetssätt och arbetsformer, något som också påverkar utbildningen och som lärare måste kunna ta hänsyn till.

Validering

Valideringsdelegationen lämnade i mars 2017 delbetänkandet En nationell strategi för validering (SOU 2017:18). Strategin är delegationens beskrivning av inriktningen för utveckling av validering framöver och den riktar sig med förslag och ställningstaganden till delegationen själv, de statliga myndigheterna, arbetsmarknadens parter och till regeringen. Den övergripande målsättningen med arbetet är att fler individer ska få sin kompetens validerad. Delegationen pekar ut ett antal prioriteringar för sitt fortsatta arbete, bl.a. att se över förbättringar för en ökad överförbarhet mellan kvalifikationer, vilket innebär att en genomförd validering ska vara användbar hos andra aktörer och i andra sammanhang samt ökad kvalitet i valideringen som säkerställer legitimitet, likvärdighet och rättssäkerhet.

5.3.4 Analys och slutsatser

Utbildning måste finnas tillgänglig för människor genom hela livet. Ett införande av en rätt till komvtvux har, kombinerat med övriga satsningar inom kunskapslyftet, kraftigt stärkt möjligheten till livslångt lärande och ökat jämlikheten i utbildningssystemet. Målet för komvtvux är bl.a. att vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Denna uppgift blir allt viktigare, och ökar i betydelse mot bakgrund av att allt fler bedöms ha behov att studera. Enligt uppgifter från Arbetsförmedlingen var antalet inskrivna arbetslösa som var 25 år eller äldre och hade

högst förvtvymnasial utbildning knappt 106 000 personer i maj 2017. Av dessa var drygt 75 procent utrikes födda.

Kommunerna kommer också framöver att spela en viktig roll för att ta emot personer från Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag i den kommunala vuxenutbildningen. Nyanlända i etableringsuppdraget behöver i större utsträckning få utbildning för att kunna närma sig arbetsmarknaden och komvtvux behöver kunna möta även dessa personers behov av utbildning.

När andelen elever inom komvtvux i allt större utsträckning är utrikes födda ökar också behovet av stödinsatser. Lärare och annan personal i kommunal vuxenutbildning behöver också rustas med rätt kompetens för att undervisa elever med ett annat modersmål än svenska.

Utbildning inom etableringsuppdraget

Av de personer som deltar i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag saknar idag ungefär hälften en fullföljd gymnasieutbildning. Flera av dessa har kortare utbildning än motsvarande svensk grundskola eller saknar helt formell utbildning. Utbildning är därför den enskilt viktigaste insatsen för att fler nyanlända ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. För att vuxenutbildningen bl.a. ska bli bättre anpassad till uppgiften att utbilda utrikes födda föreslog regeringen vissa ändringar i skollagen i propositionen Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning (prop. 2014/15:85, bet. 2014/15:UbU13, rskr. 2014/15:246). Lagändringen började tillämpas den 1 juli 2016 och syftar till att vuxenutbildningen ska bli mer effektiv, framför allt när det gäller anpassningen efter varje individs behov och förutsättningar. Förslagen i propositionen är viktiga för att främja utrikes föddas etablering.

Trots genomförda förändringar och stora satsningar för att öka tillgången på utbildning genom bl.a. kunskapslyftet är andelen som studerar under etableringstiden fortfarande liten. Det är också alltför få deltagare som lämnar etableringsuppdraget för studier.

Stort behov av utbildning

Som framgår ovan saknar många inskrivna vid Arbetsförmedlingen fullföljd grundskola eller gymnasieutbildning. För att arbetslösa ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, men också för att bidra till kompetensförsörjningen

inom såväl den offentliga sektorn som näringslivet, är insatser för utbildning en av de mest effektiva åtgärderna. Behoven i arbetslivet av arbetskraft med kvalificerad yrkeskompetens är fortsatt stora. Kompetensbrist och matchningsproblem utgör hinder för företag att kunna växa och skapa fler arbetstillfällen.

En väl fungerande samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna är en framgångsfaktor för att öka övergångarna till reguljär utbildning. En del i detta är genomförandet av studiestartsstödet, som syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med kort tidigare utbildning och stora utbildningsbehov (prop. 2016/17:158). Det finns därutöver behov av att kommunernas respektive Arbetsförmedlingens insatser samverkar i högre utsträckning än i dag för att underlätta individens väg mot etablering i arbets- och samhällsliv.

Validering är en av nycklarna

Validering av individers kunskap och kompetens är en betydelsefull del av utbildning och matchning mot arbetsmarknaden. Personer som nyligen invandrat till Sverige har olika kompetenser och kunskaper med sig som måste kunna tas tillvara. Detsamma gäller personer som i en omställningsfas eller vid ett arbetsbyte behöver dokumentera den kunskap och kompetens som individen besitter. Ytterligare behov av validering kan finnas i samband med att arbetsgivare ser över sin kompetensförsörjning.

6 Eftergymnasial yrkesutbildning

6.1 Omfattning

Området omfattar yrkeshögskolans utbildningar samt utbildningar som bedrivs med stöd av förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. Här ingår också utbildningar som fortfarande bedrivs med stöd av den numera upphävda förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar.

Resultatinformation om utbildningar inom folkbildningen, t.ex. yrkesutbildning, utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade samt kontakttolkutbildning och andra utbildningar som ges av folkhögskolor samt utbildningar i regi av studieförbunden, redovisas under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

6.2 Mål för området

Målen för yrkeshögskolan finns i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Det ska inom yrkeshögskolan säkerställas att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att statens stöd fördelas effektivt, att utbildningarna håller hög kvalitet och att behovet inom smala yrkesområden av eftergymnasiala yrkesutbildningar, som avses leda till förvärvsarbete för de studerande eller till en ny nivå inom deras yrke, tillgodoses. Utbildningarna ska vidare bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer som används för att redovisa resultaten inom området är följande:

- Andelen examinerade kvinnor och män i yrkeshögskolan som har ett arbete året efter avslutad utbildning.
- Andelen examinerade kvinnor och män i yrkeshögskolan som har ett arbete inom utbildningsområdet året efter avslutad utbildning.

Det övergripande syftet med yrkeshögskolan är att svara mot arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft med eftergymnasial yrkesutbildning. En förutsättning är att kvinnor och män ges samma möjligheter att utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser för att uppnå eventuella examensmål för utbildningen.

6.3.2 Resultat

Yrkeshögskolan

Flest antal utbildningar inom området Teknik och tillverkning

Yrkeshögskoleutbildningar finns i samtliga län, och liksom tidigare år var merparten av utbildningarna 2016 förlagda till storstadslänen. Dalarnas och Västernorrlands län hade flest utbildningar per 10 000 invånare i åldern 20–64 år.

Flest antal utbildningar 2016 fanns inom området Teknik och tillverkning följt av Eko-

nomi, administration och försäljning. Tillsammans stod dessa områden för 40 procent av samtliga utbildningsstarter. De områden som har ökat mest räknat i antal startade utbildningar jämfört med 2013 är Samhällsbyggnad och byggt teknik följt av Data/it och Teknik och tillverkning. Det beror på att Myndigheten för yrkeshögskolan prioriterat dessa utbildningsområden eftersom det bedömts finnas en ökad efterfrågan på arbetsmarknaden av de kompetenser dessa utbildningar leder till.

Antalet ansökningar minskade 2016 jämfört med föregående år vilket kan bero på att flera nyheter infördes i 2016 års ansökningsomgång. Förändringarna innebär bl.a. att utbildningarna ska beskrivas i enlighet med den svenska nationella referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF) samt krav på en avsiktsförklaring som visar arbetslivets medverkan. Totalt inkom 1 306 ansökningar till Myndigheten för yrkeshögskolan. Av samtliga utbildningar som ansökningarna avsåg beviljade myndigheten statligt stöd för 351 utbildningar. Jämfört med ansökningsomgången 2015 minskade antalet ansökningar med 115 stycken eller 8 procent.

Tabell 6.1 Utbildningsansökningar till Myndigheten för yrkeshögskolan

	2013	2014	2015	2016
Ansökningar	1 185	1 337	1 421	1 306
Beviljade	380	358	446	351
Procent	32	27	31	27

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

Nästan två behöriga sökande per plats

Totalt 50 701 personer sökte till yrkeshögskolans utbildningar 2016 och av dessa var drygt 38 800 behöriga sökande. Av de behöriga sökande var 59 procent kvinnor och 41 procent män. Söktryck redovisas utifrån antalet unika personer som sökt till yrkeshögskolans utbildningar. Söktrycket när det gäller yrkeshögskolan var 1,9 behöriga sökande per plats, medan ansökningstrycket (antalet ansökningar per plats) var 4,4, vilket är något lägre än 2015 då ansökningstrycket var 4,7.

Antalet antagna ökar

Totalt antogs 19 349 studerande, varav 10 349 kvinnor och 9 000 män, till yrkeshögskolan 2016, vilket är en ökning med 1 139 studerande

eller 6 procent jämfört med 2015. Andelen antagna i åldersgruppen 24 år och yngre minskade från 36 procent till 26 procent mellan 2013 och 2016. Andelen antagna i åldern 25–44 år har ökat från 55 procent 2013 till 63 procent 2016.

Andelen utrikes födda av de antagna 2016 var 18 procent, vilket är en marginell ökning jämfört med 2013. Andelen utrikes födda män (20 procent) var något större än andelen utrikes födda kvinnor (16 procent).

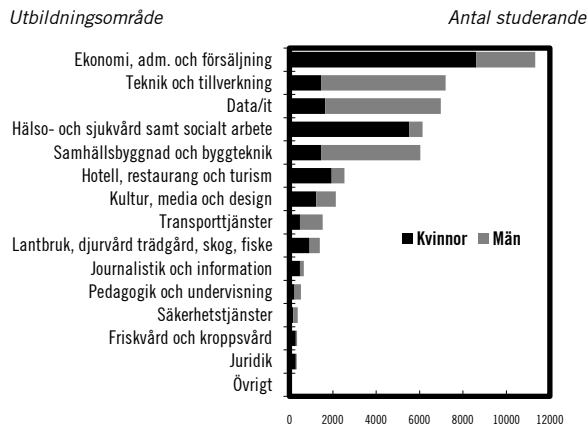
Av de antagna 2015 hade drygt hälften gått ett yrkesprogram eller motsvarande i gymnasieskolan och ca 34 procent hade gått ett högskoleförberedande program (uppgifter om utbildningsbakgrund 2016 finns ännu inte tillgängliga). Andelen antagna med en eftergymnasial utbildning på minst tre år var totalt 13 procent. För inrikes födda var motsvarande andel 10 procent och för utrikes födda 30 procent. Jämfört med 2012 har andelen antagna med en eftergymnasial utbildning på minst tre år ökat med 4 procentenheter. För inrikes och utrikes födda var ökningen 3 respektive 8 procentenheter.

Det är stora skillnader i utbildningsnivå mellan utrikes födda kvinnor och män. För utrikes födda kvinnor var andelen som hade en eftergymnasial utbildning på minst tre år 35 procent och för utrikes födda män var motsvarande andel 25 procent.

Ojämn könsfördelning inom de största utbildningsområdena

Totalt studerade drygt 47 800 personer inom yrkeshögskolan 2016, vilket är en ökning med 5 300 studerande jämfört med 2013.

Totalt sett var könsfördelningen jämn 2016, med 52 procent kvinnor och 48 procent män, vilket är samma fördelning som föregående år. Inom de sex största utbildningsområdena var dock könsfördelningen ojämn. Andelen kvinnor var störst inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbetet och Ekonomi, administration och försäljning, medan andelen män var störst i utbildningar inom områdena Samhällsbyggnad och byggt teknik, Data/it samt Teknik och tillverkning.

Diagram 6.1 Studerande i yrkeshögskolan 2016

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

Stor variation i examensgrad mellan utbildningsområden

Under 2015 avslutade totalt 13 000 studerande sin yrkeshögskoleutbildning eller motsvarande äldre utbildning (kvalificerad yrkesutbildning) med en examen, varav 7 400 kvinnor och 5 600 män. För 2016 förväntas ca 12 700 personer bli examinerade enligt uppgifter från Myndigheten för yrkeshögskolan. Hur många som examineras ett visst år påverkas framför allt av tidigare beslut om utbildningsplatser. Jämfört med 2012 har antalet examinerade ökat med drygt 2 000, vilket är en ökning med 19 procent. Antalet examinerade var 2015 störst inom utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning med knappt 3 800 examinerade, följt av Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med drygt 1 900 examinerade.

Myndigheten för yrkeshögskolan redovisar även uppgifter om examensgrad, dvs. andelen examinerade av antalet antagna studerande. Examensgraden har ökat över tid. Under 2015 examinerades 73 procent av samtliga antagna, vilket var en ökning med 3 procentenheter jämfört med 2012. För kvinnor var examensgraden 78 procent och för män 68 procent. Endast inom utbildningsområdena Transporttjänster samt Pedagogik och undervisning var examensgraden högre för män än för kvinnor.

Examensgraden för utrikes födda var 63 procent 2015. För utrikes födda kvinnor var den 69 procent och för utrikes födda män 57 procent. Jämfört med 2012 har examensgraden för utrikes födda kvinnor och för utrikes födda män ökat med 3 respektive 5 procentenheter. En

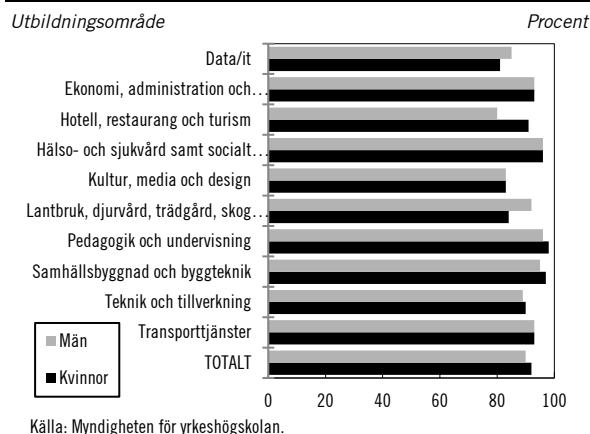
kartläggning som Myndigheten för yrkeshögskolan har genomfört visar att de studerande som har beviljats insatsen svenska med yrkesinriktning har något högre examensgrad jämfört med såväl inrikes födda som utrikes födda.

De tre utbildningsområden som hade högst examensgrad var Transporttjänster (90 procent), Pedagogik och undervisning (84 procent) samt Kultur, media och design (82 procent). De områden som hade lägst examensgrad var Data/it (60 procent) samt Teknik och tillverkning (66 procent). En fördjupad analys av dessa två utbildningsområden visar att examensgraden främst påverkas av faktorer som är kopplade till hur utbildningarna utformas och genomförs. Det kan till exempel handla om svåra kurser och kursmoment, bristande stöd och för mycket självstudier. Myndigheten gör bedömningen att den främsta anledningen till avhopp inom området Data/it är att de studerande inte klarat studierna, och inte att de fått arbete innan de nått examen.

Indikator: Andelen examinerade i yrkeshögskolan som har ett arbete året efter avslutad utbildning

Myndigheten för yrkeshögskolans årliga enkätundersökning bland studerande som examinerats från en yrkeshögskoleutbildning visar att av de som examinerades 2015 hade 91 procent, eller drygt nio av tio, arbete som sin huvudsakliga sysselsättning året efter avslutad yrkeshögskoleutbildning. Detta är en ökning med 2 procentenheter jämfört med föregående år. Av de examinerade var 4 procent arbetssökande eller deltog i arbetsmarknadspolitiska program, medan 3 procent studerade. Det är en marginell skillnad mellan mäns och kvinnors sysselsättning året efter avslutad utbildning men de arbetar inom olika områden. Andelen examinerade som hade ett arbete i den yngsta åldersgruppen, 24 år eller yngre, har ökat med 6 procentenheter jämfört med föregående år och ligger nu på ungefär samma nivå som i övriga åldersgrupper.

Av de examinerade som var utrikes födda angav 86 procent att de hade ett arbete, vilket är en ökning med 6 procentenheter jämfört med 2012.

Diagram 6.2 Andel examinerade från yrkeshögskolan 2014 som hade ett arbete året efter avslutad utbildning

En jämförelse mellan de olika utbildningsområdena visar att examinerade från utbildningar inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Pedagogik samt Samhällsbyggnad och byggt teknik i högre grad hade ett arbete 2016 jämfört med den totala andelen för samtliga utbildningsområden. Inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete har andelen varit större än det totala resultatet under de senaste tre åren. Inom Kultur, media och design och Data/it var det däremot en mindre andel som hade ett arbete jämfört med genomsnittet för samtliga utbildningsområden.

Det är bara inom utbildningsområdet Hotell, restaurang och turism som det finns en skillnad mellan könen vad gäller andelen i arbete. Andelen i arbete är inom detta område större för kvinnorna än för männen.

Drygt hälften av de examinerade som har arbete har genomfört någon kurs i lärande i arbete (LIA) hos sin nuvarande arbetsgivare. Det är ungefär samma andel som 2015. Män hade i något högre grad genomfört någon LIA-kurs hos sin nuvarande arbetsgivare. Detsamma gäller inrikes födda i jämförelse med utrikes födda.

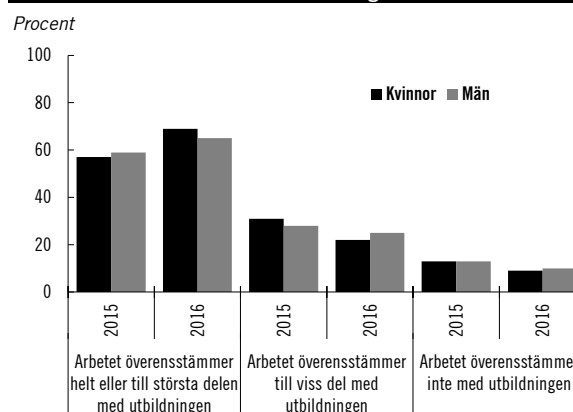
Av de som examinerades 2015 hade 70 procent ett arbete innan de påbörjade utbildningen, vilket är en ökning med 9 procentenheter jämfört med dem som examinerades 2012. Kvinnorna hade i högre grad än männen ett arbete innan utbildningen påbörjades, 72 respektive 67 procent. I den yngsta åldersgruppen (24 år och yngre) och för utrikes födda var det en mindre andel som hade ett arbete innan de påbörjade utbildningen, 45 respektive 61 procent.

Det är i den yngsta åldersgruppen som skillnaden i andel i arbete före utbildningen och

andel i arbete efter utbildningen är som störst. Skillnaden för den yngsta åldersgruppen var 45 procentenheter 2016 att jämföras med övriga åldersgrupper där skillnaden var närmare 20 procentenheter. Bland utrikes födda är ökningen i procentenheter mellan andelen i arbete före och andelen i arbete efter utbildningen något större än för gruppen inrikes födda.

Indikator: Andelen examinerade i yrkeshögskolan som har ett arbete inom utbildningsområdet året efter avslutad utbildning

Av de examinerade inom yrkeshögskolan 2015 som året därefter hade ett arbete angav 67 procent av de som besvarade den ovan nämnda enkäten att de hade ett arbete som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen. Detta är en ökning med 9 procentenheter jämfört med de som examinerades 2014.

Diagram 6.3 Andel examinerade från yrkeshögskolan som året efter avslutad utbildning (2015 och 2016) angett hur arbetet överensstämde med utbildningen

Endast 10 procent angav att arbetet inte stämmer överens med utbildningen. Den andelen har varit relativt stabil sedan mätningarna påbörjades 2011. Enligt Myndigheten för yrkeshögskolan uppgav de svarande som inte hade ett arbete som stämde överens med utbildningen att den huvudsakliga orsaken var att det är svårt att få ett arbete, att de saknar den erfarenhet som krävs och att det är svårt att få ett arbete där de bor. Män svarade i högre grad än kvinnor att de saknar den erfarenhet som krävs för att få ett arbete.

Examinerade från områdena Pedagogik och undervisning (82 procent), Transporttjänster (81

procent), Hälso- och sjukvård samt socialt arbete (73 procent) och Data/it (71 procent) angav en hög grad av överensstämmelse när det gäller arbete inom utbildningsområdet, medan utbildningar inom Hotell, restaurang och turism (55 procent), Teknik och tillverkning (55 procent) samt Säkerhetstjänster (39 procent) i lägre grad ledde till arbete inom utbildningsområdet.

Andelen tillsynsbeslut med kritik har ökat

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutade under 2016 i 221 tillsynsärenden gällande yrkeshögskoleutbildningar, vilket utgör 17 procent av de yrkeshögskoleutbildningar som pågick under året. Av de granskade utbildningarna fick 152 kritik, dvs. 69 procent av de granskade utbildningarna. I de fall tillsynen ledde till kritik var de vanligaste kritikområdena ledningsgruppens uppdrag, behörighet och urval samt brister i kursplaner. Kritiken mot kursplanerna har avsett brister i utformningen och otydliga betygskriterier. Andelen tillsynsbeslut med kritik har ökat jämfört med 2015 från 59 procent till 69 procent. Myndigheten bedömer att ökningen delvis beror på ett mer behovsanpassat urval av de utbildningar som blir föremål för tillsyn.

Kvalitetsgranskningen har breddats

Under 2016 har 84 yrkeshögskoleutbildningar varit föremål för kvalitetsgranskning. Det utgör 6 procent av det totala antalet yrkeshögskoleutbildningar som har pågått under året.

Från och med 2016 granskas hela utbildningen och varje enskild granskning omfattar fyra granskningsområden: ledningsgruppens arbete, processen för lärande, LIA och det systematiska kvalitetsarbetet. Huvuddelen av rekommendationerna i samband med granskningarna gäller det systematiska kvalitetsarbetet som utbildningsanordnare, med stöd av ledningsgruppen, förväntas bedriva. LIA fungerar i huvudsak väl i de utbildningar som har granskats men rutinerna för samverkan med LIA-platser, handledarnas kunskap om kursmål och uppföljningen av handledningen behöver stärkas.

Kostnader

Myndigheten för yrkeshögskolan utbetalade totalt 1 740 miljoner kronor 2016 i statlig finansiering för utbildningar inom

yrkeshögskolan och kvarvarande kvalificerade yrkesutbildningar. Därutöver betalade myndigheten ut 14,2 miljoner kronor för pedagogiska hjälpmedel till studerande med funktionsnedsättning. Det ska jämföras med 2015 då 9,3 miljoner kronor betalades ut för detta ändamål.

Totalt lämnades ersättning för knappt 27 300 årsplatser, vilket är en ökning med knappt 300 årsplatser jämfört med 2015 (en årsplats omfattar 40 studieveckor på heltid). Ungefär 64 procent av det totala bidraget lämnades för utbildningar som var 2–2,5 år långa. Genomsnittskostnaden för en utbildningsplats i yrkeshögskolan 2016 var 63 800 kronor, vilket är en ökning med 1 600 kronor jämfört med 2015 (löpande priser). Ökningen beror delvis på att antalet utbetalda årsplatser ökat inom utbildningsområdet Transporttjänster. Schablonersättningen för dessa utbildningar är betydligt högre än genomsnittet för samtliga utbildningar. Genomsnittskostnaden avser utbetalda statliga medel i förhållande till antalet utbetalda årsplatser.

Uppdragsutbildning inom yrkeshögskolan

Uppdragsutbildning kan genomföras inom yrkeshögskolan enligt lagen om yrkeshögskolan och förordningen (2009:131) om utbildning inom yrkeshögskolan som uppdragsutbildning. Uppdragsutbildningen kan bl.a. fungera som personalutbildning eller ingå i rehabiliteringen av en enskild och ska baseras på en yrkeshögskoleutbildning.

Under 2016 påbörjade 228 personer, 112 män och 116 kvinnor, uppdragsutbildning inom yrkeshögskolan, jämfört med 114 personer 2015 och 262 personer 2014. Det var främst inom området Hälso- och sjukvård samt socialt arbete som uppdragsutbildning genomfördes (188 personer). Övriga områden där uppdragsutbildning genomfördes var Ekonomi, administration och försäljning samt Teknik och tillverkning.

Kompletterande utbildningar

Förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar upphävdes 2013 men gäller fortfarande för de utbildningar som beviljats stöd enligt förordningen, dock endast för den tid som beslutet om stöd gäller.

En stor del av de kompletterande utbildningarna fasades ut under 2015 och utfasningen fortsatte under 2016. Antalet årsplatser med statsbidrag enligt tidigare beslut uppgick 2016 till 1 213 och utbetalat statsbidrag uppgick till 23,8 miljoner kronor. Från och med 2016 har Myndigheten för yrkeshögskolan inte längre i uppdrag att redovisa statistik över studerande i kompletterande utbildningar.

Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar

Den upphävda förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar har ersatts av förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. De första utbildningarna startade hösten 2015.

Högskoleförberedande utbildningar inom det konstnärliga området är vanligast

Under 2016 bedrevs totalt 116 utbildningar enligt det nya regelverket, varav närmare två tredjedelar var av högskoleförberedande karaktär. Flest utbildningar genomfördes inom kategorin Bild- och formkonstnärlig utbildning följt av Konsthantverk och Musik. Utbildningarna anordnades i tolv län av totalt 42 olika organisationer. Hälften av utbildningarna fanns i Stockholms län, följt av Västra Götalands län och därefter Kalmar län. Av de utbildningar som bedrevs under hösten 2016 berättigade 60 procent till statsbidrag och de studerande till studiestöd samt 30 procent endast till studiestöd.

Totalt fanns 2 810 beslutade årsplatser till utbildningarna under 2016. Två tredjedelar avsåg högskoleförberedande utbildningar inom det konstnärliga området och drygt en fjärdedel yrkesinriktade utbildningar inom det konstnärliga området. Antalet platser som berättigar de studerande till studiestöd var ca 2 700 och motsvarar 97 procent av alla platser.

Nästan tre av fyra antagna är kvinnor

Antalet antagna till utbildningar med start 2016 var totalt 3 000. Flest antal antagna fanns på utbildningar inom kulturarvsområdet och på högskoleförberedande utbildningar med omkring 1 300 antagna vardera. Det stora antalet antagna på utbildningar inom kulturarvsområdet förklaras av att det främst rör sig om korta utbildningar med många utbildningsomgångar och starter under samma kalenderår.

Kvinnor utgjorde 73 procent och män 27 procent av de antagna. Drygt en tredjedel av de antagna utgjordes av åldersgruppen 24 år eller yngre. Dessa fanns främst på de högskoleförberedande utbildningarna. Åldersgruppen 40 år eller äldre utgjorde också drygt en tredjedel av de antagna men fanns främst inom utbildningarna inom kulturarvsområdet.

Totalt studerade 5 100 på utbildningar som pågick under 2016. Mer än hälften studerade på högskoleförberedande utbildningar inom det konstnärliga området. De vanligaste utbildningsinriktningarna var Konsthantverk, Bild- och formkonstnärlig utbildning samt Musik.

Nio av tio studerande slutför utbildningen

Under 2016 slutförde 2 100 studerande en konst- och kulturutbildning. Av dessa var 77 procent kvinnor och 23 procent män. Totalt slutförde 1 200 studerande sina studier vid korta utbildningar inom kulturarvsområdet. Det är få studerande som avbryter dessa utbildningar som i huvudsak omfattar mellan en dag och några veckor.

Andelen antagna som slutfört en utbildning är stor inom samtliga utbildningsformer och uppgår till 93 procent. Slutförandegraden är högst för utbildningar inom kulturarvsområdet (97 procent) och lägst för högskoleförberedande utbildningar inom det konstnärliga området (87 procent). Detta kan delvis förklaras av att studerande ofta antas till högre konstnärlig utbildning redan innan de har avslutat sin utbildning. Skillnaderna i slutförandegrad mellan kvinnor och män är små, 93 procent för kvinnor och 94 procent för män.

Kostnader

Statsbidrag för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar uppgick 2016 till 109,8 miljoner kronor, vilket motsvarar 1 442 årsplatser. Dessutom tillkommer kostnader för studiestöd.

Det sammantagna statliga stödet i form av statsbidrag för de ännu pågående kompletterande utbildningarna och utbildningarna enligt det nya regelverket uppgick 2016 till 133,6 miljoner kronor. Det är en minskning med 9,8 miljoner kronor jämfört med föregående år.

6.3.3 Övriga insatser

Jämställdhetsintegrering

Myndigheten för yrkeshögskolan ingår i utvecklingsprogrammet för jämställdhetsintegrering i staten vilket innebär att den har i uppdrag att redovisa en plan för jämställdhetsintegrering som ska genomföras under 2016–2018.

För att säkerställa att de studerande behandlas rättssäkert oavsett kön har myndigheten bl.a. genomfört en granskning av studerandeklagomål utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Granskningen visar att klagomål som anmäldes av kvinnor oftare avslutades utan åtgärd än de klagomål som anmäldes av män. Myndigheten har inte kunnat hitta någon förklaring till denna skillnad och kommer att fördjupa analysen under 2017. Myndigheten har även analyserat utbildningsanordnares beskrivning av och faktiska arbete med jämställdhet i utbildningen. Ett urval av beviljade ansökningar om att få bedriva utbildning inom yrkeshögskolan granskades. Analysen visar att anordnarna arbetar med jämställdhet på det sätt som beskrivs i ansökan.

För att bidra till att bryta stereotypa könsmonster i fråga om utbildnings- och yrkesval planerar myndigheten bl.a. att stödja utbildningsanordnare i deras arbete med jämställdhet och jämställdhetsintegrering och att ta fram ett stödmaterial för jämställd kommunikation. Stödmaterialen ska ge utbildningsanordnare stöd och verktyg för att marknadsföra sina utbildningar i syfte att bredda rekryteringen och behålla studerande av underrepresenterat kön.

Arbete med den nationella funktionshinderspolitiken

Myndigheten för yrkeshögskolan är en av de strategiska myndigheterna i arbetet med den strategi för genomförandet av den nationella funktionshinderspolitiken som gällt mellan 2011 och 2016. Inledningsvis omfattade myndighetens arbete med funktionshinderspolitiken endast yrkeshögskoleutbildningar, men fr.o.m. 2014 omfattar arbetet även tolk- och teckenspråksutbildningar. Myndigheten lämnade i mars 2016 en slutlig

resultatredovisning över det arbete som bedrivits under 2012–2015.

Myndigheten bedömer att den fysiska tillgängligheten är god när det gäller de aktuella utbildningsformerna. Tillgängligheten och användbarheten har ökat när det gäller myndighetens egna webbplatser. Av de utvärderingar som genomförts har myndigheten dock dragit slutsatsen att mycket återstår att göra för att webbplatserna ska vara än mer tillgängliga och användbara, till exempel att utveckla funktionen lättläst.

Möjligheten för studerande inom yrkeshögskolan att få särskilt pedagogiskt stöd har tydliggjorts genom ändringar i förordningen om yrkeshögskolan. Den generella kännedomen om särskilt pedagogiskt stöd har ökat avsevärt bland utbildningsledare under den tid som myndigheten varit en strategisk myndighet. Det är också fler utbildningsanordnare som utnyttjar möjligheten att ansöka om statliga medel för särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning. Kännedomen hos de studerande om möjligheten till särskilt pedagogiskt stöd har också ökat, bl.a. genom att myndigheten genomfört riktade informationsinsatser. Projektet yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd för personer med funktionsnedsättning har fortsatt och sju utbildningar med möjlighet till utökad stöd för sådana personer startade hösten 2016.

Främja branschernas valideringsarbete

Myndigheten för yrkeshögskolan har i uppdrag att främja branschernas medverkan när strategier, metoder och information inom valideringsområdet utvecklas. Inom ramen för detta arbete har myndigheten tagit initiativ till ett branschnätverk för validering.

Myndigheten har i samverkan med branschnätverket tagit fram en standard för branschvalidering. Det primära syftet med standarden är att den ska vara ett stöd vid branschernas utveckling och vidareutveckling av kvalitetssäkrade och stabila valideringsmodeller. Den ska kunna anpassas till olika branschers och yrkesområdens behov och förutsättningar.

Standarden med tillhörande riktlinjer vänder sig framför allt till de som utvecklar, förvaltar och operativt arbetar med branschvalidering av

yrkeskompetens men kan även användas i andra sammanhang.

Nationell referensram för kvalifikationer för livslångt lärande

Myndigheten för yrkeshögskolan är nationell samordningspunkt för den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande (EQF) och är Sveriges representant i ett nätverk för samordningspunkter som Europeiska kommissionen leder.

Från och med den 1 mars 2016 kan utfärdare av kvalifikationer som inte är författningsreglerade ansöka om att nivåplacera sina kvalifikationer i den nationella referensramen för kvalifikationer (SeQF). Under 2016 har myndigheten driftsatt ett webbaserat it-verktyg för ansökan samt tagit fram föreskrifter och anvisningar rörande ansökan. Vidare har ett råd för SeQF bestående av tretton ledamöter från olika intresseorganisationer och statliga myndigheter inrättats. Rådet ska bistå myndigheten med underlag inför beslut om vilken SeQF-nivå en kvalifikation motsvarar. Under 2016 har tre ansökningar inkommit till myndigheten. Beslut om nivåplacering kommer att fattas under 2017.

Med utgångspunkt i kommissionens rekommendationer har myndigheten analyserat möjligheterna att bygga och utveckla en nationell kvalifikationsdatabas som i förlängningen även ska kunna kopplas till en europeisk databas. Myndigheten har under året presenterat utmaningar och förutsättningar för det fortsatta arbetet. Utmaningarna handlar bl.a. om hur utbildningarna är beskrivna och hur informationen om utbildningarna finns lagrad.

Information om SeQF har skett dels via webbplatsen, www.seqf.se, dels via nyhetsbrev till utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan och branschrepresentanter. Under 2016 har ett SeQF-ambassadörsnätverk startats med syfte att sprida information om referensramen och dess tillämpningsområden.

I februari 2016 beslutade regeringen om ändring av kraven för examen i förordningen om yrkeshögskolan. Ändringen innebär att ansökan om utbildning inom yrkeshögskolan ska svara mot de kunskaper, färdigheter och kompetenser som anges för nivå 5 eller nivå 6 i SeQF. Myndigheten har därför tagit fram ett

stödmaterial för att underlätta utbildningsanordnarnas arbete med och beskrivning av nivåplacering.

6.3.4 Analys och slutsatser

Yrkeshögskolan svarar mot arbetslivets behov

Regeringen bedömer att matchningen och träffsäkerheten mellan yrkeshögskoleutbildningar och arbetslivets behov är god.

Intresset för yrkeshögskolan är fortsatt stort. Antalet ansökningar om att få bedriva yrkeshögskoleutbildning är många och konkurrensen bland utbildningsanordnarna är stor, vilket medför att efterfrågade utbildningar med hög kvalitet inte alltid kan beviljas bidrag.

I Svenskt Näringslivs återkommande rekryteringsenkät framkommer att nästan tre av tio företag tvingas skjuta upp en planerad expansion på grund av svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens. Nästan en femtedel av arbetsgivarna har sökt medarbetare med en yrkeshögskoleutbildning. Av dessa svarar 61 procent att det är mycket svårt eller ganska svårt att rekrytera medarbetare med yrkeshögskoleutbildning.

Eftersom de kvalifikationer som efterfrågas på arbetsmarknaden förändras över tid är det viktigt att individer under sitt arbetsliv kan bygga på sin utbildning för att matcha kraven, t.ex. i en omställningssituation. Regeringen har beslutat om en ändring i förordningen om yrkeshögskolan som innebär att sökande kan antas till en eller flera kurser inom utbildningen (enstaka kurs) om det finns tomma platser på utbildningen. Detta gör det möjligt för individer att uppdatera sin befintliga utbildning genom att komplettera med enstaka kurser.

Antalet sökande per plats visar på ett fortsatt stort intresse att studera inom yrkeshögskolan. Det har dock saknats former för behörighetskomplettering. För att bredda vägen in till yrkeshögskolan har regeringen därför beslutat om att utbildningsanordnare nu kan erbjuda behörighetsgivande förutbildning.

Utbildningarna inom yrkeshögskolan håller hög kvalitet

Regeringen bedömer att utbildningarna inom yrkeshögskolan i regel håller en hög kvalitet men det finns flera utvecklingsområden. Till exempel bör examensgraden kunna öka ytterligare, särskilt för utrikesfödda och vissa utbildningsområden.

Yrkeshögskolans utbildningar visar samma goda resultat som tidigare år när det gäller andelen examinerade som har ett arbete ett år efter examen. Drygt nio av tio hade 2016 arbete ett år efter examen, att jämföra med sju av tio innan utbildningen.

Ungdomar och utrikes födda är grupper som generellt har en svagare ställning på arbetsmarknaden och där utbildning kan bidra till att underlätta övergången till arbetsmarknaden. Myndigheten för yrkeshögskolans årliga uppföljning av studerande som examinerats från yrkeshögskolan visar att det är i den yngsta åldersgruppen och bland utrikes födda som en relativt låg andel hade ett arbete innan de påbörjade utbildningen. Det är dock bland dessa grupper som skillnaden i andel i arbete före utbildningen och andel i arbete efter utbildningen är som störst.

De studerandes examensgrad i yrkeshögskolan har ökat över tid men är fortfarande låg inom vissa utbildningsinriktningar. Särskilt bekymmersamt är det att examensgraden i genomsnitt är betydligt lägre för utrikes födda jämfört med inrikes födda. Myndigheten för yrkeshögskolans kartläggning av insatsen svenska med yrkesinriktning visar att den kan ha betydelse för de studerandes möjligheter att slutföra utbildningen och få en examen. Regeringen anser att det är angeläget att myndigheten försätter att skapa förutsättningar för att examensgraden för utrikes födda kvinnor och män kan öka, bl.a. genom svenska med yrkesinriktning.

Andelen av de examinerade som arbetar inom det område som utbildningen avser ökade 2016 efter en nedgång 2015. En av förklaringarna till den ökade andelen är det förbättrade konjunkturläget. Även myndighetens ökade fokus på kvalitetsgranskning och fördjupad dialog med branschorganisationer spelar sannolikt en roll för det förbättrade resultatet.

Kvalitetsgranskningarna ska bidra till att förstärka och utveckla kvaliteten i utbildningarna

som bedrivs, men även fungera som vägledning och ge stöd i arbetet med att bedriva utbildning med hög kvalitet. Flera utbildningar behöver utveckla kvalitetsarbetet så att det även inbegriper strategiska och långsiktiga kvalitetsfrågor, som är väsentliga för att uppnå de övergripande målen med utbildningen. Granskningen visar att utbildningsanordnarna inte alltid diskuterar och analyserar resultat och effekt av utbildningen, trots att detta är viktiga områden för att säkerställa att utbildningen når sina mål.

Regeringen har beslutat om en ändring i förordningen om yrkeshögskolan som innebär att Myndigheten för yrkeshögskolan vid sin fördelning av statsbidrag eller särskilda medel för utbildningar inom yrkeshögskolan ska beakta resultat från genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

Könsbundna utbildnings- och yrkesval kvarstår

Regeringen bedömer att utbildnings- och yrkesval inom yrkeshögskolan till viss del präglas av stereotypa könsmonster. Den ojämna könsfördelningen inom de sex största utbildningsområdena påverkas dock delvis av könsfördelningen inom gymnasieskolans yrkesprogram och speglar även den ojämna könsfördelningen bland verksamma inom yrket. Att motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval är därför en viktig uppgift för aktörer inom hela utbildningssystemet och i arbetslivet.

Myndigheten för yrkeshögskolans stöd till utbildningsanordnare för jämställd kommunikation bidrar till att bredda rekryteringen. För att behålla studerande av underrepresenterat kön krävs det även ett tydligt arbete med jämställdhetsintegrering i genomförandet av utbildningarna.

Implementeringen av det nya regelverket för utbildningar inom konst- och kulturområdet följs upp

Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar bedrivs fr.o.m. andra halvåret 2015 enligt ett nytt regelverk. Avsikten med det nya regelverket är att säkerställa att konst- och kulturutbildningar som har bedrivits enligt förordningen om statligt stöd till

kompletterande utbildningar ska kunna fortsätta att bedrivas i huvudsakligen samma omfattning. Det finns skäl att noga följa utvecklingen och implementeringen av det nya regelverket. Regeringen har därför gett Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att följa upp och redovisa konsekvenserna av att förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar ersatts av förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar (U2017/02852/GV).

Viktigt med fortsatt implementering av branschvalidering och SeQF

Regeringen bedömer att såväl standarden för branschvalidering som nivåplacering av kvalifikationer i SeQF kan spela en viktig roll i utvecklingen av valideringsmodeller samt vid bedömning och erkännande av utländska kvalifikationer. Införandet av en nationell referensram och dess princip om läranderesultat är ett viktigt instrument som ökar förståelsen för kvalifikationer som utfärdas av olika aktörer i Sverige.

Standarden för branschvalidering kan öka acceptansen för och överförbarheten av resultaten av validering mellan olika aktörer. Därtill kan standarden bidra till att innehållsdeklarera branschvalidering och underlätta för användare och beställare.

Initiativet och ansvaret för att utveckla valideringsmodeller samt för att ansluta kvalifikationer till referensramen vilar framför allt på branscherna och andra aktörer. Regeringen bedömer att det är viktigt att Myndigheten för yrkeshögskolan fortsätter att utveckla arbetet med och informationen till intresserade aktörer så att standarden för branschvalidering och den nationella referensramen kan få genomslag.

7 Universitet och högskolor

7.1 Omfattning

Högskolan är den största statliga verksamheten i Sverige med 75 000 anställda och över 400 000 studenter på heltid eller deltid. Totalt kostade verksamheten 69 miljarder kronor 2016, vilket innebär att högskolesektorn stod för 1,8 procent av bruttonationalprodukten (BNP).

Verksamhetsområdet universitet och högskolor omfattar utbildning och forskning vid statliga universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) samt utbildning och forskning vid enskilda utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda examina. Uppgifterna som presenteras i avsnittet avser dessa om inte något annat anges.

Inom området finns anslag för universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare, ersättning för klinisk utbildning och forskning samt anslag för Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet. Verksamhet vid Sveriges lantbruksuniversitet redovisas under utgiftsområde 23 men för att ge en fullständig bild av högskoleutbildning och forskning redovisas i vissa fall uppgifter om Sveriges lantbruksuniversitet även under utgiftsområde 16.

Det finns för närvarande 14 statliga universitet och 17 statliga högskolor. Regeringen har föreskrivit att Malmö högskola ska benämnas Malmö universitet fr.o.m. den 1 januari 2018. Därutöver finns det enskilda utbildningsanordnare. Sex av dessa har tillstånd att utfärda examina på forskarnivå, nämligen Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Ersta Sköndal Bräcke högskola, Sophiahemmet högskola och Teologiska högskolan Stockholm.

Ett antal enskilda utbildningsanordnare har tillstånd att utfärda vissa examina på grundnivå och avancerad nivå, medan fyra stycken har tillstånd att enbart utfärda psykoterapeut-examen.

7.2 Mål för området

Målet för verksamhetsområdet är att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att redovisa resultat inom området:

- resultatet av Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingar,
- beslut om tillstånd att utfärda examina,
- andelen disputerade lärare vid universitet och högskolor,
- prestationsgrad i utbildning på grundnivå och avancerad nivå,
- genomströmning i utbildning på forskarnivå,
- vetenskaplig produktion, och
- förmåga att attrahera externa medel för forskning.

I övrigt redovisas i avsnittet ett urval av resultat för att beskriva universitets och högskolors utveckling. All individbaserad statistik redovisas uppdelat på kön, om dessa uppgifter är tillgängliga.

7.3.2 Resultat

Redovisning av indikatorernas utveckling

Indikator: Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärderingar

Regeringen har gett Universitetskanslersämbetet i uppdrag att vidareutveckla och införa ett nytt nationellt kvalitetssäkringssystem för högskoleutbildning (U2016/01349/UH). Som ett led i metodutvecklingen slutförde Universitetskanslersämbetet under våren 2016 pilotutvärderingar av 13 utbildningar på forskarnivå inom samtliga ämnesområden. Elva av utbildningarna fick omdömet hög kvalitet. Hos två av utbildningarna, en i kemi och en i hälsovetenskap, upptäcktes brister i kvaliteten. Dessa två utbildningar kommer att följas upp i samband med den ordinarie utvärderingen av utbildningar på forskarnivå.

Inom ramen för det förra nationella kvalitetssäkringssystemet för högskoleutbildning utvärderade Universitetskanslersämbetet i en fyraårs-cykel 2011–2014 utbildningar som leder till en examen på grundnivå eller avancerad nivå. Varje utbildning gavs ett omdöme på en tregradig skala. I fråga om de utbildningar som fick omdömet bristande kvalitet hade universitetet eller högskolan ett år på sig att redovisa vilka åtgärder som vidtagits. Därefter gjorde Universitetskanslersämbetet en förnyad granskning för att pröva om lärosätet skulle få behålla examenstillståndet eller om det skulle återkallas.

Under 2016 och våren 2017 har ämbetet fattat beslut i fråga om 105 utbildningar som tidigare har fått omdömet bristande kvalitet. Av dessa har 97 utbildningar bedömts uppfylla kvalitetskraven för högskoleutbildning och i fråga om åtta utbildningar har ämbetet bedömt att lärosätena inte har vidtagit tillräckliga kvalitetshöjande åtgärder. Universitetskanslersämbetet har beslutat att återkalla examenstillstånden för sex av dessa. Två utbildningar anordnas av enskilda utbildningsanordnare. Universitetskanslersämbetet har lämnat en rekommendation till regeringen om att återkalla examenstillstånden efter-

som det är regeringen som fattar beslut i sådana återkallandeärenden. Därmed är alla granskningar i det förra nationella kvalitetssäkringssystemet genomförda.

Ytterligare information om utfallet av utvärderingarna finns tillgänglig på Universitetskanslersämbetets webbplats.

Eftersom ett nytt kvalitetssäkringssystem håller på att införas och inga nya kvalitetsutvärderingar har genomförts under 2016 ger denna indikator endast begränsad information om måluppfyllelsen inom området.

Indikator: Universitetskanslersämbetets beslut om tillstånd att utfärda examina

Tabell 7.1 Prövning av tillstånd att utfärda examina 2016

Examen	Antal	Varav		
		Beviljanden	Avslag	Förlängd prövningstid
Generella examina på forskarnivå	3	2		1
Generella examina på avancerad nivå	2	2		
Generella examina på grundnivå	4	1	3	
Konstnärliga examina på forskarnivå	1	1		
Konstnärliga examina på avancerad nivå	1	1		
Juristexamen	1			1
Specialpedagog-examen	1	1		
Ämneslärarexamen	5	4		1
Totalt	18	12	3	3

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Som en del av kvalitetssäkringssystemet ingår den prövning av ansökningar om tillstånd att utfärda examina som Universitetskanslersämbetet genomför. Med prövning avses här dels prövning av de ansökningar från statliga lärosäten som ämbetet fattar beslut om, dels den prövning som myndigheten gör av ansökningar från enskilda utbildningsanordnare om tillstånd att utfärda examina. Den senare prövningen resulterar i yttranden inför regeringens beslut om examenstillstånd för enskilda utbildningsanordnare. Under 2016 har myndigheten prövat 18 ansökningar om tillstånd att utfärda examina, en minskning med 9 ansökningar från året innan. Utfallet framgår av tabell 7.1.

Universitetskanslersämbetet har under 2016 infört en möjlighet till förlängd tid för prövning

av examenstillstånd i de fall där de sakkunniga identifierat mindre men tydligt definierade brister och där åtgärderna för att avhjälpa bristerna bedöms vara inom räckhåll. För tre av ansökningarna har ämbetet beslutat om möjlighet till komplettering inom sex månader i enlighet med det nya förfarandet.

Indikator: Andelen disputerade lärare vid universitet och högskolor

Andelen disputerade lärare uppgick 2016 till 57,7 procent, vilket är en ökning om fyra procentenheter jämfört med andelen för tio år sedan. Andelen män som är disputerade har minskat något, från 60,5 procent 2006 till 60,1 procent 2016 medan andelen kvinnor som är disputerade har ökat från 44,7 procent 2006 till 54,7 procent 2016.

Indikator: Prestationsgrad i utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 7.2 Prestationsgrad läsåren 2010/11–2014/15

Procent

Ämnesområde	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15
Humaniora (inkl. teologi)	69	70	71	71	71
Kvinnor	71	72	73	73	73
Män	66	68	68	68	68
Samhällsvetenskap (inkl. juridik)	79	81	82	83	84
Kvinnor	82	84	85	86	86
Män	74	77	78	79	79
Vård och omsorg	92	91	90	93	93
Kvinnor	92	92	90	93	93
Män	89	88	88	90	90
Naturvetenskap	75	76	76	75	76
Kvinnor	79	79	80	80	80
Män	72	72	72	71	72
Teknik	81	83	83	84	84
Kvinnor	83	84	85	87	87
Män	80	82	82	83	83
Medicin och odontologi	91	91	91	92	92
Kvinnor	91	91	91	92	93
Män	90	91	91	92	92
Konstnärligt område	87	88	89	89	89
Kvinnor	88	88	89	89	90
Män	86	88	89	89	88
Övrigt område	81	82	83	83	84
Kvinnor	83	83	84	84	85
Män	79	80	82	83	82

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Prestationsgrad är ett mått som beräknas som kvoten mellan avklarade poäng, omräknat till helårsprestationer, och antalet studenter som varit registrerade under det aktuella läsåret, omräknat i helårsstudenter. Prestationsgraden beräknas så att varje students avklarade poäng kan kopplas till studentens (individens) registrerade poäng. I måttet ingår de poäng som de aktuella studenterna har tagit under registreringsperioden och de tre därpå följande terminerna.

Den senaste samlade uppföljningen av prestationsgrad gäller läsåret 2013/14. Prestationsgraden var detta läsår 82 procent för samtliga helårsstudenter, vilket var 0,8 procentenheter högre än föregående år. Detta innebär att prestationsgraden har ökat under de senaste fyra läsåren. Kvinnorna uppvisar en högre prestationsgrad än männen, 84 procent mot männens 79 procent. Skillnaden i prestationsgrad är stor mellan olika

studieformer. Prestationsgraden för program som leder till en yrkesexamen var 90 procent läsåret 2013/14. Kvinnorna har även för dessa utbildningar en högre prestationsgrad med 93 procent mot männens 86 procent. De lägsta prestationsgraderna förekommer för fristående kurser som studeras på distans där genomsnittet var 53 procent för samtliga studenter, 55 procent för kvinnor och 48 procent för män.

Ett mått som kompletterar prestationsgraden är andelen programnybörjare som är registrerade på samma program under det andra läsåret. Av de som påbörjade sina programstudier höstterminen 2013 var totalt sett 77 procent kvar på sitt respektive nybörjarprogram det andra läsåret, men andelen varierar kraftigt mellan olika utbildningar. Högst andel kvarvarande, 89 procent, hade studenter på läkarutbildningen och lägst, 59 procent, hade studenter som påbörjat en utbildning mot äldre lärarexamen.

Indikator: Genomströmning i utbildning på forskarnivå

Doktorsexamen och licentiatexamen omfattar 240 respektive 120 högskolepoäng, dvs. en studietid på fyra respektive två år. De som under 2016 avlade en doktorsexamen hade en genomsnittlig nettostudietid på drygt fyra år (8,4 terminer). För doktorander som avlade licentiatexamen under samma period uppgick den genomsnittliga nettostudietiden till drygt två och ett halvt år (5,5 terminer). Utfallet för båda kategorierna stämmer alltså nästan med den nominella studietiden. Bland dem som avlade doktorsexamen var nettostudietiden totalt sett densamma för kvinnor och män. Mellan olika forskningsämnesområden finns dock skillnader. Inom samtliga områden utom samhällsvetenskap har kvinnor något längre nettostudietid än män. Bland dem som avlade licentiatexamen var nettostudietiden kortare för kvinnor än för män.

Under 2016 var bruttostudietiden, dvs. den totala tiden i utbildningen utan hänsyn tagen till aktivitetsgrad, i genomsnitt fem och ett halvt år (elva terminer) för doktorsexamen och tre och ett halvt år (sju terminer) för licentiatexamen. Kvinnor hade totalt sett en genomsnittlig bruttostudietid för doktorsexamen på sex år (tolv terminer) och för licentiatexamen på fyra år (åtta terminer). Detta var något längre än männens genomsnittliga bruttostudietid som för doktorsexamen respektive licentiatexamen upp-

gick till fem och ett halvt (elva terminer) respektive tre och ett halvt år (sju terminer).

Av de doktorandnybörjare som påbörjade sina studier 2010 hade 47 procent (44 procent av kvinnorna och 50 procent av männen) avlagt doktorsexamina inom fem år, alltså senast 2015. Det är en ökning jämfört med de doktorandnybörjare som påbörjade sina studier 2000. Av dem hade 43 procent (38 procent av kvinnorna och 47 procent av männen) avlagt doktorsexamen inom fem år. Totalt 72 procent (71 procent av kvinnorna och 74 procent av männen) av de som påbörjade forskarutbildning 2005 hade avlagt doktorsexamen inom åtta år. Även det är en ökning jämfört med de som påbörjat sina studier 2000. Av dem hade totalt 69 procent (68 procent av kvinnorna och 70 procent av männen) avlagt doktorsexamen inom åtta år.

Indikator: Vetenskaplig produktion

För uppgifter i fråga om vetenskaplig produktion, se avsnitt 8.3.2 Svensk forskning i internationell jämförelse.

Indikator: Förmåga att attrahera externa medel för forskning

Lärosätenas intäkter för forskning från nationella och internationella forskningsfinansiärer uppgick 2016 till 19,0 miljarder kronor och intäkterna från uppdragsforskning och övriga avgifter uppgick till 3,7 miljarder kronor. Jämfört med föregående år var detta en intäktsökning med 0,8 miljarder kronor från nationella och internationella forskningsfinansiärer samt en intäktsökning med 0,1 miljarder kronor från avgifter räknat i 2016 års priser. Under perioden 2006–2016 har lärosätenas forskningsintäkter ökat med 11,6 miljarder kronor i fasta priser. En tredjedel av intäktsökningen utgörs av höjda direkta statsanslag medan två tredjedelar består av ökade externa medel. Lärosätenas intäkter från externa finansiärer har alltså ökat relativt sett snabbare än anslagsmedlen vilket innebär att andelen externt finansierad forskning har ökat.

Kort beskrivning av verksamhetsområdet

De totala kostnaderna för verksamheten vid statliga universitet och högskolor samt enskilda utbildningsanordnare uppgick 2016 till 69,0 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,8 procent av Sveriges BNP. Verksamheten omfattar utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt forskning. De direkta statliga anslagen till dessa lärosäten uppgick under 2016 till 41,8 miljarder kronor. Utöver de direkta statsanslagen finansierar staten verksamhet vid universitet och högskolor via olika statliga myndigheter, framför allt genom forskningsråden. Sammantaget är 79 procent av verksamheten vid statliga universitet och högskolor samt enskilda utbildningsanordnare statligt finansierad. Högskolesektorn är den enskilt största statliga verksamheten sett till antalet anställda. År 2016 var antalet anställda 74 900, vilket motsvarar 60 600 årsarbetskrafter, varav 51 procent var kvinnor och 49 procent var män. Antalet årsarbetskrafter beräknas utifrån omfattningen av personers anställning med hänsyn tagen till tjänstledigheter. Av professorerna var 27 procent kvinnor och 73 procent män (se vidare under avsnitt 2.1.1). I regleringsbrev för respektive lärosäte har regeringen satt mål för könsfördelningen bland nyrekryterade professorer för perioden 2017–2019.

Styrning

Statliga universitet och högskolor är statliga myndigheter och styrs i första hand av högskolelagen och högskoleförordningen (1993:100). För enskilda utbildningsanordnare ställs i lagen om tillstånd att utfärda vissa examina motsvarande krav på utbildningen som gäller för statliga universitet och högskolor enligt 1 kap. högskolelagen. Regeringen styr också statliga universitet och högskolor via årliga regleringsbrev. Relationerna med de enskilda utbildningsanordnarna regleras utöver den nämnda examens-tillståndslagen genom avtal med vissa av utbildningsanordnarna och villkor för medel i regleringsbrev. Inom ramen för detta har samtliga lärosäten stor frihet att bestämma över sin verksamhet.

Rätten att utfärda examina följer antingen av författning eller av särskilda beslut av regeringen eller Universitetskanslersämbetet.

Lärosätena återrapporerar utfallet av sin verksamhet till regeringen i första hand i sina års-

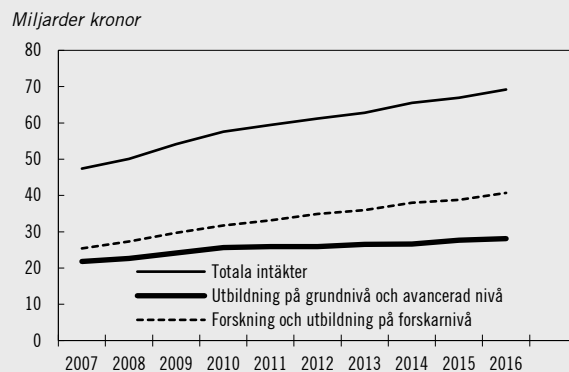
redovisningar. Merparten av återrapporteringen inom verksamhetsområdet ansvarar dock Universitetskanslersämbetet för. Myndigheten publicerar varje år en årsrapport som syftar till att ge en samlad bild av utvecklingen inom högskoleområdet. För en fördjupad beskrivning av verksamheten under 2016 hänvisas till denna och till myndighetens övriga statistik.

Ekonomi

Statliga universitet och högskolor tilldelas huvuddelen av sina resurser via ett anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och ett anslag för forskning och utbildning på forskarnivå. För utbildning på grundnivå och avancerad nivå tilldelas respektive lärosäte varje år ett s.k. takbelopp som är den ersättning lärosätet kan få för att utbilda studenter. Lärosätet beslutar i hög grad självt om sitt utbildningsutbud. Ersättningen beräknas dels utifrån antalet registrerade studenter, dels utifrån det antal högskolepoäng som studenterna presterar under ett år. Ersättningen beror också på vilket utbildningsområde som helårsstudenterna och helårsprestationerna hänförs till. Olika utbildningsområden genererar olika ersättningsbelopp och respektive kurs klassificeras av lärosätet till ett utbildningsområde beroende på kursens ämnesinnehåll.

När det gäller forskning får universitet och högskolor, utöver det anslag som varje lärosäte tilldelas för forskning och utbildning på forskarnivå, en stor andel av sina forskningsmedel i form av bidrag från statliga forskningsfinansiärer. Dessa medel fördelas i konkurrens. Vidare tillkommer medel från icke-statliga forskningsfinansiärer. Offentliga medel utgjorde merparten, ca 77 procent, av lärosätenas intäkter för forskning 2016.

Diagram 7.1 Lärosätenas totala intäkter samt intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Tabell 7.3 Antal helårsstudenter samt resurser för utbildning och forskning vid universitet och högskolor 2016

Universitet/högskola	Antal helårsstudenter (Andelen kvinnor inom parentes)	Takbelopp (mnkr)	Utfall (mnkr)	Utfall %	Anslag för forskning och utbildning på forskarnivå ¹ (mnkr)	Strategiska forskningsområden (mnkr)
Uppsala universitet	23 630 (58%)	1 647,3	1 626,8	99%	1 953,7	181,0
Lunds universitet	26 819 (55%)	1 922,5	2 006,0	104%	2 064,4	194,9
Göteborgs universitet	25 054 (66%)	1 981,2	1 954,6	99%	1 492,3	21,2
Stockholms universitet	27 651 (63%)	1 632,7	1 632,9	100%	1 548,5	46,7
Umeå universitet	16 179 (62%)	1 301,2	1 304,9	100%	1 030,9	61,9
Linköpings universitet	17 482 (56%)	1 435,4	1 422,7	99%	801,5	70,4
Karolinska institutet	6 153 (74%)	673,6	662,6	98%	1 469,9	144,0
Kungl. Tekniska högskolan	12 554 (34%)	1 048,0	1 101,3	105%	1 170,1	228,1
Luleå tekniska universitet	7 544 (49%)	634,9	646,6	102%	360,6	22,7
Karlstads universitet	8 298 (64%)	614,2	638,2	104%	223,6	
Linnéuniversitetet	13 831 (63%)	1 012,2	1 006,5	99%	318,5	
Örebro universitet	9 126 (61%)	748,1	753,8	101%	250,2	
Mittuniversitetet	6 918 (63%)	518,6	529,1	102%	230,9	
Blekinge tekniska högskola	3 019 (32%)	242,3	248,8	103%	91,1	
Gymnastik och idrotthögskolan	785 (47%)	95,1	103,7	109%	24,4	
Försvarshögskolan ²	568 (35%)				61,9	
Högskolan i Borås	5 381 (74%)	459,3	459,8	100%	66,2	
Högskolan Dalarna	5 958 (63%)	402,2	415,4	103%	61,3	
Högskolan i Gävle	6 127 (62%)	425,1	456,0	107%	91,0	
Högskolan i Halmstad	5 109 (62%)	369,4	363,0	98%	62,5	
Högskolan i Kristianstad	5 151 (61%)	363,0	372,3	103%	52,7	
Högskolan i Skövde	3 575 (70%)	298,1	308,2	103%	46,7	
Högskolan Väst	4 569 (53%)	333,3	339,6	102%	47,5	
Malmö högskola	11 688 (68%)	866,5	872,4	101%	137,1	
Mälardalens högskola	7 298 (67%)	569,8	571,4	100%	103,7	
Konstfack	651 (76%)	155,4	151,5	97%	9,4	
Kungl. Konsthögskolan	203 (64%)	61,7	61,0	99%	6,0	
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	673 (49%)	125,3	130,0	104%	9,5	
Stockholms konstnärliga högskola	450 (69%)	194,7	185,3	95%	48,7	
Södertörns högskola	6 660 (69%)	386,1	398,0	103%	56,9	
Sveriges Lantbruksuniversitet ²	3 751 (67%)				1 102,5	27,4
Chalmers tekniska högskola AB	9 038 (31%)	832,0	840,6	101%	841,3	201,8
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	7 349 (64%)	503,2	539,3	107%	105,5	
Summa	289 242 (60%)	21 852,6	22 102,4	101%	15 940,9	1 200,1

Anm.: I tabellen redovisas inte vissa mindre enskilda utbildningsanordnare. Vid dessa lärosäten fanns under 2015 ca 4 500 helårsstudenter varav 64 procent var kvinnor.

¹ Tidigare år har redovisningen omfattat även omfördelning av forskningsanslag. Då någon sådan omfördelning inte gjordes 2016 redovisas inte uppgiften.

² Försvarshögskolan och Sveriges lantbruksuniversitet har inga takbelopp varför inte detta redovisas i tabellen.

Redovisning av andra bedömningsgrunder

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Verksamhetens omfattning

Summan av universitets och högskolors takbelopp för utbildning på grundnivå och avancerad nivå uppgick till ca 21,9 miljarder kronor under 2016. Därutöver tilldelades universitet och högskolor 372 miljoner kronor för särskilda åtaganden. Ett särskilt åtagande är en uppgift som ett universitet eller en högskola har särskild finansiering för och som inte avräknas mot lärosätets takbelopp. För ytterligare information om hur resurstilldelningssystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå i högskolan fungerar, se faktarutan Kort beskrivning av verksamheten. Under 2016 var det totala utfallet 22,1 miljarder kronor vilket motsvarar 101 procent av takbeloppet. Under 2016 hade 18 lärosäten en överproduktion, vilket innebär fler studenter än vad som ryms inom takbeloppet.

Sökande och antagna

I tabell 7.4 redovisas sökande, inklusive obehöriga sökande, och antagna till högskoleutbildning höstterminerna 2007–2016. Det totala antalet sökande till utbildningsprogram och kurser ökade med 2 procent 2016 jämfört med 2015.

Antalet sökande utan tidigare högskolestudier minskade med 1 procent jämfört med före-

gående höst och uppgick till 130 000 personer, varav 59 procent var kvinnor och 41 procent var män.

Antalet antagna till högskoleutbildning hösten 2016 var nästan oförändrat jämfört med föregående år. Kön fördelningen bland de sökande och antagna har varit i stort sett oförändrad under de senaste åren.

Studenter i högskolan

Antalet högskolenybörjare, dvs. studenter som för första gången registreras vid högskoleutbildning i Sverige, var oförändrat från tidigare läsår och uppgick till 86 000. Av högskolenybörjarna var 57 procent kvinnor och 43 procent män.

Antalet inresande studenter som var nybörjare uppgick till omkring 23 100 personer, vilket var 1 300 fler jämfört med föregående läsår.

Läsåret 2015/16 var medianåldern för samtliga högskolenybörjare (inklusive inresande studenter) 22,0 år vilket är en ökning med 0,2 år jämfört med föregående år. Exkluderas de inresande studenterna var medianåldern 21,6 år. För kvinnor var medianåldern 21,7 år och för män 21,4 år. Sett till hela studentgruppen minskade medianåldern för registrerade studenter från 25,9 år till 25,1 år mellan läsåren 2006/07–2015/16.

Tabell 7.4 Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sökande (hösttermin)¹	292 000	295 000	360 000	373 000	385 000	403 000	413 000	425 000	410 000	417 000
Kvinnor %	64	64	62	62	63	63	62	62	62	62
Män %	36	36	38	38	37	37	38	38	38	38
Antagna (hösttermin)	191 000	191 000	226 000	235 000	243 000	249 000	242 000	243 000	240 000	236 000
Kvinnor %	64	64	62	62	63	62	61	61	61	61
Män %	36	36	38	38	37	38	39	39	39	39

¹ inklusive obehöriga sökande.

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Tabell 7.5 Högskolenybörjare, helårsstudenter och registrerade studenter										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Högskolenybörjare¹	80 776	86 560	93 114	107 041	104 292	91 121	90 206	87 733	86 045	86 014
Kvinnor %	57	56	56	55	55	56	57	57	57	57
Män %	43	44	44	45	45	44	43	43	43	43
Helårsstudenter	276 425	277 896	300 148	315 783	312 810	304 886	299 006	295 417	294 441	293 902
Kvinnor %	59	59	58	58	58	59	59	59	59	60
Män %	41	41	42	42	42	41	41	41	41	40
Registrerade studenter¹	378 665	381 801	397 578	428 758	436 176	424 861	414 365	405 994	403 881	402 806
Kvinnor %	61	61	60	60	59	60	60	60	60	60
Män %	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Antal studenter i distansutbildning¹	87 800	98 600	115 700	129 600	137 600	131 400	120 100	110 000	110 100	108 100
Kvinnor %	65	64	64	63	63	65	65	65	64	65
Män %	35	36	36	37	37	35	35	35	36	35

¹ Uppgifterna avser läsår, 2016 innebär läsåret 2015/16.

Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Totalt fanns det ca 293 900 helårsstudenter 2016. Antalet helårsstudenter minskade med 0,2 procent jämfört med föregående år. Andelen kvinnor uppgick till 60 procent och andelen män till 40 procent. Fördelningen mellan kvinnor och män har varit i stort sett oförändrad under flera års tid.

Den långsiktiga trenden med en minskad studentvolym inom högskolans utbildning på grundnivå och avancerad nivå fortsatte under 2016. En förklaring till den minskade volymen är att antalet anslagsfinansierade helårsstudenter var lägre 2016 än de senaste åren till följd av att en tillfällig utbyggnad av högskolan som pågick under åren 2013 till 2015 upphörde. Den studieavgiftsfinansierade verksamheten fortsatte däremot att växa men ökningen av antalet betalande studenter uppvägs inte minskningen av antalet anslagsfinansierade studenter.

Läsåret 2015/16 fanns 108 100 studenter som studerar på distans, vilket är en minskning med ca 2 000 studenter jämfört med föregående år. Andelen kvinnor bland distansstudenterna var något större än andelen kvinnor bland samtliga registrerade studenter, 65 procent respektive 60 procent. När det gäller män var motsvarande andelar 35 procent respektive 40 procent. Av gruppen studenter i distansutbildning läste två tredjedelar enbart distansbaserad utbildning. Övriga studenter i distansutbildning kombinerade studier på distans med campusbaserad utbildning.

Övergång till högskolan

Det finns regionala skillnader i övergångsfrekvens till högskoleutbildning, dvs. hur stor andel av en viss årskull som påbörjar högskolestudier. I Stockholms län hade 50 procent av samtliga personer upp till 24 år påbörjat högskoleutbildning medan motsvarande andel i Gotlands län var endast 34 procent. I samtliga län är övergångsfrekvensen högre bland kvinnor än bland män. Skillnaden mellan länen beror på flera bakomliggande faktorer. Den sociala sammansättningen av befolkningen i länen är en viktig faktor, eftersom benägenheten att påbörja högskolestudier har ett samband med social bakgrund. Geografisk närhet till en ort med högskoleutbildning och situationen på den lokala/regionala arbetsmarknaden är andra faktorer som påverkar hur stor andel av som går vidare till en högskoleutbildning.

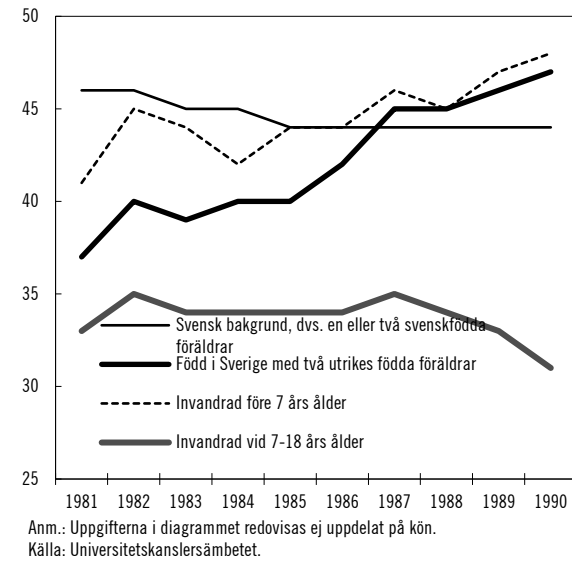
Universitetskanslersämbetet har analyserat andelen som har påbörjat en svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder bland personer födda åren 1981–1990 med svensk eller utländsk bakgrund. Av dem som är födda 1981, som invandrade till Sverige vid 7–18 års ålder, hade 33 procent börjat i högskolan senast vid 25 års ålder (de som har invandrat efter 18 års ålder ingår inte i denna uppföljning av födelsekullar). Det var en mindre andel jämfört med dem med svensk bakgrund för vilka andelen uppgick till 46 procent.

Övergången till högskolan i födelsekullarna 1981–1990 för dem med svensk respektive utländsk bakgrund ser i stora delar ut på liknande

sätt för kvinnor och män eftersom en större andel av kvinnorna jämfört med männen fortsätter till högskolan i båda grupperna. Män som har invandrat någon gång i åldern 7–18 år påbörjar högskolestudier i minst utsträckning, i årskullen 1990 var deras övergångsandel 25 procent medan den var 39 procent bland kvinnorna som invandrat i motsvarande ålder.

Diagram 7.2 Andel som har påbörjat svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder av personer födda 1981–1990 med svensk eller utländsk bakgrund

Procent Notera den brutna y-axeln

Examina

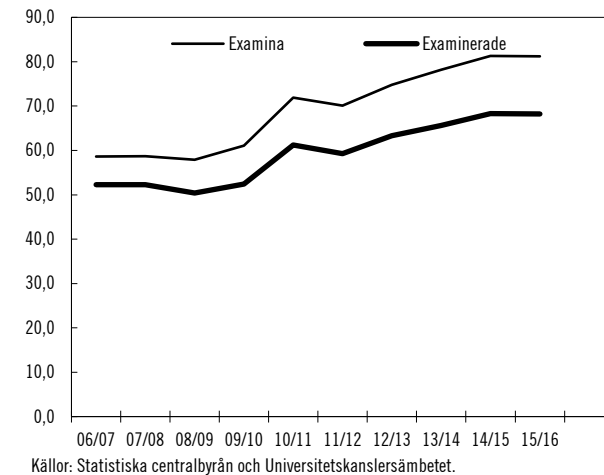
Under de senaste tio läsåren har antalet avlagda examina ökat med ca 40 procent. Under samma period ökade antalet examinerade personer med ca 32 procent. Till viss del förklaras ökningen av antalet examina av att det har blivit vanligare att en student får ut flera examina för samma studier. Det gäller framför allt vissa yrkesexamina som högskoleingenjörsexamen och sjuksköterskeexamen som kombineras med en generell examen. En viss andel av ökningen förklaras också av att det 2011 infördes krav på lärar- och förskollärlärolegitimation i skolväsendet, vilket innebar att fler personer som genomgått lärarutbildning tagit ut en examen.

Läsåret 2015/16 utfärdades ca 81 200 examina vid universitet och högskolor. Antalet personer som examinerades uppgick till ca 68 200, inklusive de som sedan tidigare hade en eller flera exa-

mina, vilket innebar en minskning med ca 100 personer jämfört med föregående läsår. Av samtliga examinerade under läsåret 2015/16 var 64 procent kvinnor, vilket är 1 procentenhet högre än föregående läsår. Kvinnor har varit i majoritet bland de examinerade sedan 1977. Antalet masterexamina minskade något till följd av ett minskat antal inresande studenter. Läsåret 2015/16 utfärdades 9 700 masterexamina, vilket var 1 000 fler än året innan. Av dessa utfärdades 4 600 till kvinnor och 5 100 till män. Under 2015/16 examinerades 15 800 personer vars utbildningstid var fem år eller längre, vilket är en ökning med 1 500 från läsåret innan. Av dessa var 52 procent kvinnor och 48 procent män.

Diagram 7.3 Examina och examinerade personer

Tusental

Vissa program som leder till yrkesexamen

De senaste åren har riktade satsningar gjorts för att öka antalet programnybörjare inom utbildningsområdena vård/medicin respektive teknik samt inom lärar- och förskolläroutbildningar. I tabell 7.6 redovisas antalet programnybörjare på civilingenjörsutbildningen, högskoleingenjörsutbildningen, läkarutbildningen, tandläkarutbildningen, sjuksköterskeutbildningen, barnmorskeutbildningen, lärarutbildningarna och förskolläroutbildningen. Som framgår av tabellen har antalet nybörjare på utbildningarna ökat de senaste åren. För flera av utbildningarna finns stora skillnader i könsfördelningen bland nybörjarna.

Tabell 7.6 Programnybörjare på vissa yrkesexamensprogram

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Civilingenjörsexamen	5 493	5 936	6 012	6 790	6 481	6 821	7 168	7 371	7 128	7 073
Kvinnor %	25	26	28	29	28	29	29	31	31	32
Män %	75	74	72	71	72	71	71	69	69	68
Högskoleingenjörsexamen	3 463	3 140	3 249	4 316	4 089	4 214	4 416	4 747	4 712	4 476
Kvinnor %	23	26	25	24	23	24	26	26	26	25
Män %	77	74	75	76	77	76	74	74	74	75
Läkarexamen	1 102	1 158	1 192	1 384	1 411	1 553	1 562	1 617	1 614	1 639
Kvinnor %	50	53	52	53	54	53	54	54	55	57
Män %	50	47	48	47	46	47	46	46	45	43
Tandläkarexamen	249	255	277	323	335	336	348	353	351	363
Kvinnor %	68	62	59	63	62	57	67	66	63	64
Män %	32	38	41	37	38	43	33	34	37	36
Sjuksköterskeexamen	5 071	5 197	5 039	4 814	5 032	5 141	5 175	5 385	5 440	5 739
Kvinnor %	86	86	86	84	84	84	86	84	84	82
Män %	14	14	14	16	16	16	14	16	16	18
Barnmorskeexamen	293	289	279	290	299	301	312	288	326	371
Kvinnor %	100	100	100	99	100	99	100	100	100	100
Män %	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Lärarexamen¹						6 292	7 465	7 652	8 552	9 264
Kvinnor %						65	66	64	64	64
Män %						35	34	36	36	36
Förskollärarexamen						2 976	3 358	3 633	3 801	3 889
Kvinnor %						93	93	92	92	92
Män %						7	7	8	8	8

¹ Lärarexamen innefattar grundlärarexamen, ämneslärarexamen och yrkeslärarexamen. Dessa examina infördes 2011 och ersatte en tidigare lärarexamen. De första programnybörjarna finns därför läsåret 2011/12.

Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Lsåret 2015/16 utfärdades 33 300 yrkesexamina varav 22 700 till kvinnor och 10 700 till män. Detta i stort sett lika många examina som året innan. I tabell 7.7 redovisas antalet utfärdade yrkesexamina inom vissa yrken under den senaste tioårsperioden. Som framgår av tabellen har antalet utfärdade examina varierat mellan åren. Antalet har dock ökat inom samtliga yrken som redovisas i tabellen utom för lärarexamina enligt 2001 års studieordning. Anledningen till detta är att fyra nya lärarexamina inrättades 2011 som på sikt ska ersätta den tidigare. Lsåret 2015/16 var första gången antalet nya lärarexamina översteg antalet lärarexamina enligt 2001 års studieordning.

Könsfördelningen när det gäller de utfärdade yrkesexamina som redovisas i tabellen återspeglar i stort könsfördelningen bland nybörjare på respektive utbildning. Könsfördelningen är relativt jämn över tid men skiljer sig kraftigt åt mellan olika utbildningar. Andelen civilingenjör- och högskoleingenjörsexamina utfärdade

till kvinnor har under hela tioårsperioden legat runt 25–30 procent, medan kvinnorna är i majoritet när det gäller övriga redovisade examina. Störst andel kvinnor återfinns i sjuksköterskeutbildning, förskollärarytutbildning och barnmorskeutbildning där ca 85, 95 respektive 100 procent av alla examina utfärdas till kvinnor.

Tabell 7.7 Antal examina inom vissa yrkesexamensprogram

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Civilingenjörsexamen	4 147	3 974	3 420	3 420	3 610	3 049	3 348	3 766	4 256	4 453
Kvinnor %	28	30	28	28	28	27	29	31	30	32
Män %	72	70	72	72	72	73	71	69	70	68
Högskoleingenjörsexamen	2 060	1 749	1 815	1 778	1 690	1 928	2 173	2 334	2 442	2 390
Kvinnor %	27	27	25	28	26	24	27	28	27	28
Män %	73	73	75	72	74	76	73	72	73	72
Läkarexamen	919	957	989	992	983	1 055	1 042	1 112	1 227	1 174
Kvinnor %	60	60	60	58	57	53	52	54	57	56
Män %	40	40	40	42	43	47	48	46	43	44
Tandläkarexamen	173	176	199	221	202	208	216	234	265	245
Kvinnor %	67	62	60	62	69	71	59	64	62	57
Män %	33	38	40	38	31	29	41	36	38	43
Sjuksköterskeexamen	4 208	3 887	4 239	4 020	4 163	3 918	3 839	3 915	3 875	4 214
Kvinnor %	86	86	86	88	88	87	86	86	87	87
Män %	14	14	14	12	12	13	14	14	13	13
Barnmorskeexamen	221	243	258	248	269	293	260	313	270	295
Kvinnor %	100	100	100	100	99	99	99	100	100	100
Män %	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
Lärarexamen¹							67	377	1 345	2 793
Kvinnor %							66	61	68	72
Män %							34	39	32	28
Förskollärarexamen								17	1 392	2 343
Kvinnor %								94	96	96
Män %								6	4	4
Lärarexamen enligt 2001 års studieordning	8 989	10 136	8 121	8 317	12 633	6 514	8 344	8 715	5 511	2 879
Kvinnor %	80	76	78	79	78	80	81	81	75	69
Män %	20	24	22	21	22	20	19	19	25	31

¹ Lärarexamen innefattar grundlärarexamen, ämneslärarexamen och yrkeslärarexamen. Dessa examina infördes 2011 och ersatte lärarexamen enligt 2001 års studieordning.

Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Studenternas internationella rörlighet

År 2015/16 kom totalt sett ca 35 100 inresande studenter till Sverige. Av dem var 23 100 nybörjare i svensk högskoleutbildning (nya inresande studenter), en ökning med 6 procent sedan föregående läsår. Antalet utresande studenter var under samma period drygt 26 400 vilket var en minskning med 9 procent. Det är fler kvinnor än män såväl bland de inresande studenterna som bland de utresande. Utvecklingen de senaste åren visas i tabell 7.8.

Tabell 7.8 Antal in- och utresande studenter, kvinnor och män

	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Inresande	38 100	33 900	32 600	33 200	35 100
Kvinnor %	47	51	52	52	52
Män %	53	52	48	48	48
Utresande	27 700	28 300	28 900	29 100	26 440
Kvinnor %	59	59	59	59	58
Män %	41	41	41	41	42

Källor: Statistiska centralbyrån och Universitetskanslersämbetet.

Utresande studenter

Av de utresande studenterna läsåret 2015/16 var 18 400 fritt utresande studenter (s.k. freemoverstudenter), varav 59 procent kvinnor och 41 procent män. Av de 7 260 utresande utbytesstudenterna var 58 procent kvinnor och 42 procent

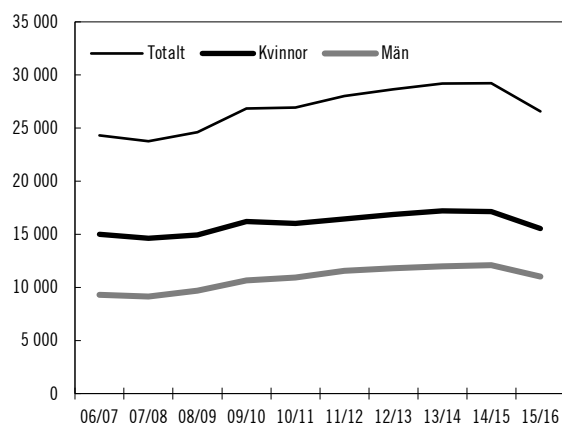
män och av de 910 studerade på språkkurser på eftergymnasial nivå var 55 procent kvinnor och 45 procent män. En stor del av den minskning av antalet utresande som har skett sedan det föregående läsåret, 2014/15, beror på en omklassificering av språkkurserna. Sett över de senaste tio åren har dock antalet svenskar som studerar utomlands ökat.

Majoriteten av de utresande studerade i Europa, främst i Storbritannien, Danmark och Polen. Även Nordamerika lockade många studenter. Också antalet som studerar i Asien har ökat kraftigt den senaste tioårsperioden.

Det är dock fortfarande endast en mindre andel av studenterna i Sverige som förlägger någon del av sin utbildning utomlands. Av de som avlade examen i Sverige under läsåret 2015/16 hade 15 procent studerat utomlands under sin utbildning. Skillnaderna mellan olika utbildningar är dock stora. Av de som hade avlagt en civilekonomexamen hade drygt hälften studerat utomlands, medan motsvarande andel var 3 procent i fråga om lärarexamen och 5 procent när det gäller sjuksköterskeexamen.

Diagram 7.4 Antal utresande kvinnor och män (samt totalt)

Antal utresande kvinnor

Källa: Universitetskanslersämbetet.

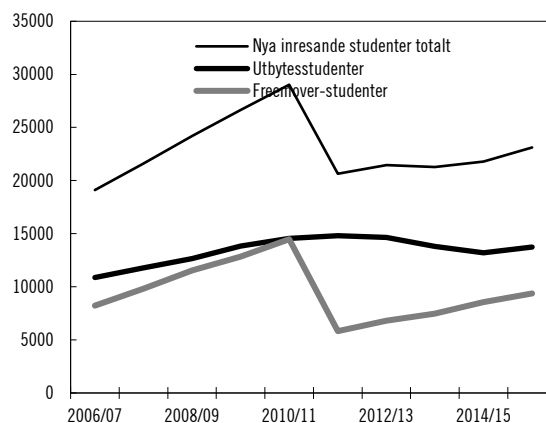
Inresande studenter

Av de 23 100 nya inresande studenterna läsåret 2015/16 var 59 procent utbytesstudenter och 41 procent fritt inresande studenter. Den ökning av antalet nya inresande studenter som har skett jämfört med föregående läsår har skett i båda kategorierna. Antalet utbytesstudenter steg med 4 procent och de fritt inresande ökade med 9 procent. Antalet nya inresande har ökat både från länder utanför och inom EU/EES sedan 2014/15. Antalet inresande studenter minskade efter införandet av studieavgifter fr.o.m. höstterminen 2011, men är trots det högre än för

tio år sedan, då 19 100 nya inresande studenter kom till Sverige.

Diagram 7.5 Antalet nya inresande studenter 2006/07–2015/16, totalt samt uppdelat på freemover-studenter och utbytesstudenter

Antal studenter

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Personer som inte är medborgare i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz (s.k. tredjelandsmedborgare) är skyldiga att betala anmälnings- och studieavgifter vid studier i Sverige. Höstterminen 2016 betalade drygt 2 700 nybörjare i svensk högskoleutbildning avgifter vilket är en ökning med 23 procent jämfört med hösten 2015 och en tredubbling jämfört med det första året med studieavgifter. Det totala antalet betalande studenter vid svenska lärosäten uppgick hösten 2016 till drygt 5 200 studenter, varav 40 procent var kvinnor och 60 procent män.

Majoriteten av de avgiftsbetalande nybörjarna kom från Asien, och de enskilt största länderna var Indien och Kina. Antalet nya inresande studenter från de 13 länder som Sverige har ett långsiktigt utvecklingssamarbete med minskade med nästan 80 procent läsåret efter införandet av studieavgifter. Antalet har därefter med något undantag varit i stort sett konstant på runt 200.

År 2016 var lärosätenas sammanlagda intäkter av anmälnings- och studieavgifter 580 miljoner kronor vilket är en ökning med 74 miljoner kronor sedan föregående år. Av dessa intäkter kom 392 miljoner kronor från studenterna medan 188 miljoner kronor täcktes av stipendier.

Under 2016 anvisades sammanlagt 191 miljoner kronor för statliga stipendier till avgiftsskyldiga studenter, vilket framgår av tabell 7.9. Av dessa medel avsåg 131 miljoner kronor stipendier inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet*. Vidare

avsåg 60 miljoner kronor medel inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, anslaget 4:1 *Internationella program*. Av dessa medel rapporterades 27 miljoner kronor mot biståndsramen.

Tabell 7.9 Stipendier till tredjelandsstudenter

Miljoner kronor

Stipendier till tredjelandsstudenter	2012	2013	2014	2015	2016
Utgiftsområde 16: Utbildning och universitetsforskning (endast studieavgiftskostnader)	60	60	60	60	60
Utgiftsområde 7: Stipendieprogram långsiktiga samarbetsländer (studieavgiftskostnader och levnadsomkostnader)	30	30	80	80	75
Utgiftsområde 7: Stipendieprogram OECD-DAC (studieavgiftskostnader och levnadsomkostnader)	20	70	70	50	56
Totalt	110	160	210	210	191

Universitets- och högskolerådet fördelar medlen från utgiftsområde 16 till statliga universitet och högskolor och vissa enskilda utbildningsanordnare. Under läsåret 2015/16 beviljade lärosätena totalt ca 585 nya stipendier ur dessa medel, vilket motsvarande ca 1 200 helfinansierade terminer. Dessa siffror finns för närvarande inte uppdelade på kön.

Stipendieprogrammen som finansieras med medel från utgiftsområde 7 administreras av Svenska institutet. Under 2016 beviljade Svenska institutet 213 stipendier till studenter från Sveriges långsiktiga samarbetsländer inom utvecklingsarbetet. Av stipendierna beviljades 27 procent till kvinnor och 73 procent till män, vilket även speglar söktrycket mellan män och kvinnor. Svenska institutet beviljade under 2016 även 214 stipendier till studenter från länder som klassificeras som biståndsberättigade länder av den internationella samarbetsorganisationen för bistånd, OECD/DAC. Av dessa stipendier beviljades 49 procent till kvinnor och 51 procent till män.

Bedömning av utländska utbildningar

Universitets- och högskolerådet ansvarar för bedömning av utländska utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå. Antalet ansökningar

om bedömning fortsatte att öka under 2016, med 19,7 procent jämfört med 2015. Ett bidragande skäl är den fortsatta ökningen av asylsökande från Syrien som stod för mer än en tredjedel av alla inkomna ansökningar. Totalt inkom ca 27 400 ärenden varav 54 procent av de ärenden där uppgift om kön fanns gällde kvinnor och 46 procent män, och ca 23 400 avgjordes.

Universitets- och högskolerådet har under 2016 bedömt 7,6 procent fler ärenden totalt sett jämfört med 2015. I fråga om bedömning av utländsk gymnasieutbildning inkom 12 200 ärenden och 11 600 avgjordes. Antalet inkomna ärenden som rör eftergymnasial yrkesutbildning som inte är högskoleutbildning var 3 500 och 2 900 avgjordes. När det gäller högskoleutbildning inkom 11 700 ansökningar och 10 869 ärenden avgjordes.

Åtgärder såsom utökad bemanning och effektivisering har gjort att handläggningstiderna har minskat i samtliga ärendeprocesser. För bedömning av gymnasieutbildning har den genomsnittliga handläggningstiden varit 49 dagar under 2016 jämfört med 53 dagar under 2015, för eftergymnasial yrkesutbildning 150 dagar 2016 jämfört med 164 dagar 2015 och för högskoleutbildning har handläggningen tagit 132 dagar under 2016 jämfört med 138 dagar under 2015.

Universitets- och högskolerådet har liksom tidigare år bistått med information och utbildningsinsatser om bedömning av utländsk utbildning för bl.a. studievägledare vid universitet och högskolor och vid den kommunala vuxenutbildningen.

Myndigheten har vidare fortsatt sin samverkan med Statens skolverk i uppgiften att lämna yttranden över utländska utbildningar som ligger till grund för ansökningar om lärar- eller förskollärarlegitimation. Under året har myndigheten tagit emot 2 060 nya sådana ärenden och lämnat besked i totalt 2 302 ärenden med en genomsnittlig handläggningstid på 68 dagar.

Universitets- och högskolerådet har under året fortsatt arbetet med bedömning av utbildningar med otillräcklig dokumentation. En alternativ bedömning, s.k. beskrivning av utländsk utbildningsbakgrund, utfärdas i ärenden där sökanden inte kan visa fullständig dokumentation över sin utbildning på grund av krig, flykt eller omständigheter som man själv inte råår över. Under 2016 har 17 sådana utbildningsbeskrivningar utfärdats. Myndigheten har på regeringens uppdrag även under året arbetat med att

utveckla en process för att den som har fått en utbildningsbeskrivning kan få genomgå en validering som utförs av ett lärosäte för att därefter kunna få ett fullständigt utlåtande över vad utbildningen motsvarar. Ett utvecklingsarbete för att finna lämpliga former för verksamheten har påbörjats under 2016. Inga ärenden med hjälp av sådan extern validering har genomförts.

Kompletterande utbildningar

Kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning som motsvarar en svensk högskoleutbildning erbjuds för vissa specifika yrkesgrupper inom hälso- och sjukvård, pedagogik och juridik. Under 2016 pågick på regeringens uppdrag kompletterande utbildningar för lärare vid flera lärosäten för motsvarande ca 450 helårsstudenter. Dessutom anordnades kompletterande utbildningar för personer med avslutad läkar-, tandläkar- eller sjuksköterskeutbildning från tredjeland i enlighet med ett regeringsuppdrag om totalt 138 helårsstudieplatser. Under 2016 antogs inga studenter till den kompletterande utbildningen för personer med utländsk juristutbildning. I Universitetskanslersämbetets rapport Etablering och sysselsättning för dem som genomgått kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning (rapport 2016:12) redovisas uppgifter om etableringen på arbetsmarknaden för dem som genomgått kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning. Rapporten omfattar dem som har genomgått kompletterande utbildning för att få behörighet att arbeta som jurister, läkare, lärare, sjuksköterskor och tandläkare mellan höstterminen 2007 och vårterminen 2014. Rapporten visar att det var 66 procent som var etablerade på arbetsmarknaden 1–1,5 år efter sista terminen. Tre år efter avslutad utbildning var andelen etablerade 79 procent. De flesta etablerade sig inom yrken för vilka deras utbildning var relevant.

Regeringen har gett ett antal universitet och högskolor i uppdrag att planera för och bygga upp kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning. Uppdragen rör bl.a. kompletterande utbildningar för apotekare, ekonomer, ingenjörer och psykologer.

Etablering på arbetsmarknaden

Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning (AKU) visar att arbetslösheten är lägre bland högskoleutbildade än bland de personer vars högsta utbildningsnivå är fullgjord gymna-

sieskola eller grundskola. Detta gäller oavsett konjunkturläge.

Av de som examinerades från högskolan läsåret 2012/13 hade 80 procent etablerat sig på arbetsmarknaden 2014, dvs. 1–1,5 år efter att de tog ut sin examen. Andelen som hade etablerat sig var ungefär lika stor bland kvinnor och män. Det är första gången sedan 2002 som kvinnorna utgjorde en lika hög andel av de examinerade som männen. Med etablering avses att individen hade ett förvärvsarbete i november månad, en arbetsinkomst som översteg en viss nivå samt inte hade varit arbetslös någon gång under uppföljningsåret.

Diagram 7.6 Andelen etablerade kvinnor och män (samt totalt) ett år efter examen

Notera den brutna y-axeln

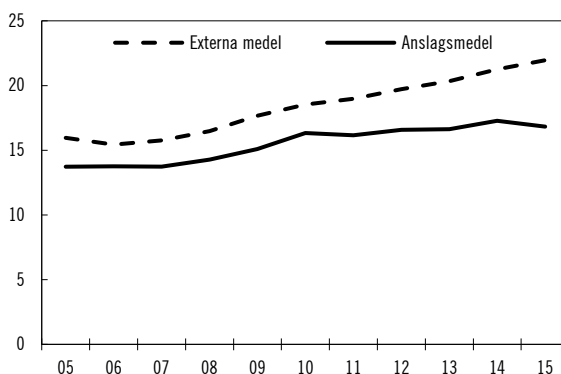

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Forskning och utbildning på forskarnivå

Diagram 7.7 Intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå uppdelade på anslagsmedel och externa medel

Miljarder kronor (2016 års priser)

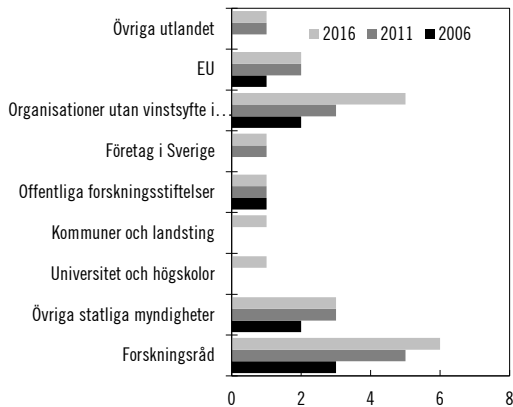
Källa: Universitetskanslersämbetet.

Lärosätenas statsanslag för forskning och utbildning på forskarnivå var 17,8 miljarder kronor 2016. Jämfört med 2015 har de direkta anslagen

ökat med 920 miljoner kronor i 2016 års priser. Anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå utgjorde ca 44 procent av lärosätenas alla intäkter för forskning under 2016. Lärosätenas forskningsintäkter från externa finansiärer uppgick till 23 miljarder kronor 2016 och utgjorde 56 procent av lärosätenas totala forskningsintäkter.

Diagram 7.8 Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå från externa finansiärer 2006, 2011 och 2016, uppdelade på finansiärskategorier

Miljarder kronor (2016 års priser)

Källa: Universitetskanslersämbetet.

Anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå används främst till grundforskning i form av lönekostnader för lektorer och professorer, samfinansiering av externa forskningsprojekt och riktad forskning till särskilt utpekade strategiska forskningsområden. Anslagen används också till strategiska insatser för meritering av yngre forskare eller för forskare inom områden med ojämn könsfördelning och finansiering av utbildning på forskarnivå. Samfinansiering av externa projekt avser dels sådana medel som skjuts till när de externa forskningsmedlen inte finansierar forskningsprojekt fullt ut, dels sådana medel som krävs som medfinansiering av vissa finansiärer. Genom att införa Sveriges universitets- och högskoleförbunds redovisningsmodell för indirekta kostnader har lärosätena ökat sin kontroll över forskningsprojektens totala kostnader och gjort det tydligare vilken del av forskningsprojekten som finansieras med anslagsmedel.

Utbildning på forskarnivå

Alla universitet får enligt högskolelagen utfärda generella examina på forskarnivå. Högskolor som inte är universitet kan sedan den 1 januari 2010 ansöka om tillstånd att utfärda generella

examina på forskarnivå. Examenstillståndet söks inom ett område och beslutas i fråga om statliga lärosäten av Universitetskanslersämbetet. Konstnärliga examina på forskarnivå får universitet och högskolor utfärda inom ett område endast efter tillstånd av Universitetskanslersämbetet. För enskilda utbildningsanordnare fattar regeringen beslut om tillstånd att utfärda examina efter att Universitetskanslersämbetet lämnat yttrande över ansökan.

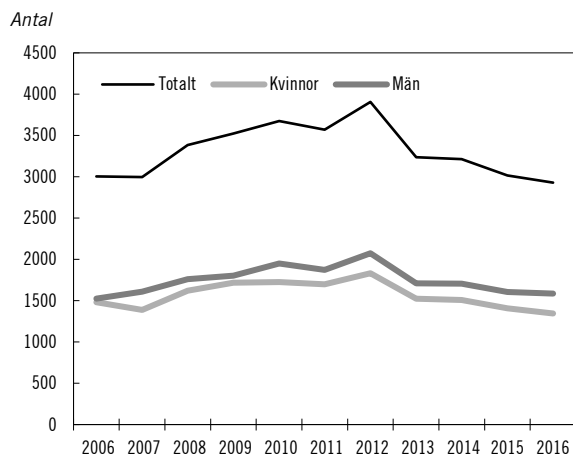
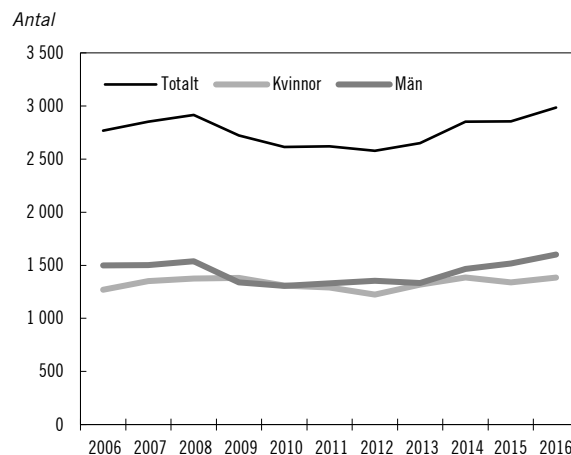
Doktorandnybörjare

Antalet doktorandnybörjare uppgick 2016 till 2 930 vilket var något färre än året innan då antalet uppgick till 3 010. Könsfördelningen bland doktorandnybörjarna 2016 var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Sett i ett längre perspektiv har dock andelen kvinnor ökat, 1996 var andelen kvinnor 40 procent och andelen män 60 procent. Könsfördelningen bland doktorandnybörjarna skiljer sig dock mellan olika forskningsämnesområden. Totalt sett utgjorde männen en majoritet inom naturvetenskap och teknik där 29 procent av doktorandnybörjarna var kvinnor och 71 procent män, medan det var tvärtom inom humaniora och konst där 64 procent var kvinnor och 36 procent män.

Andelen utländska doktorandnybörjare var 39 procent under 2016, varav 40 procent kvinnor och 60 procent män.

Flera lärosäten har avvecklat utbildningsbidrag och beslutat att doktoranderna ska ha en doktorandanställning eller en annan anställning vid lärosätet. Regeringen har beslutat att avskaffa utbildningsbidraget och förordningen (1995:938) om utbildningsbidrag för doktorander har upphävts från och med den 1 juli 2017 (SFS 2017:283).

Under den senaste tioårsperioden har andelen doktorandnybörjare med anställning som doktorand fördubblats från 36 till 70 procent samtidigt som andelen med utbildningsbidrag har minskat från 25 till 1 procent.

Diagram 7.9 Doktorandnybörjare**Diagram 7.10 Doktorsexamina**

Aktiva doktorander

Antalet doktorander uppgick hösten 2016 till ca 18 010 vilket är 640 färre än föregående höst. Av doktoranderna var 47 procent kvinnor och 53 procent män.

Doktorsexamina och licentiatexamina

År 2016 uppgick antalet utfärdade doktorsexamina till 2 990, vilket är det högsta antalet någonsin och en ökning med ca 130 doktorsexamina jämfört med 2015. Under den senaste tioårsperioden har antalet examina varit relativt stabilt (se diagram 7.10) men i ett längre perspektiv har antalet doktorsexamina ökat kraftigt.

Av de som avlade doktorsexamen 2016 var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Flest doktorsexamina avlades inom medicin och hälsovetenskap. Dock finns det skillnader i könsfördelningen mellan olika ämnesområden, t.ex. utfärdades 59 procent av doktorsexamina inom medicin och hälsovetenskap till kvinnor och 41 procent till män. Antalet licentiatexamina minskade under 2016 till 690, att jämföra med föregående år då 730 examina utfärdades. Andelsmässigt togs 37 procent av alla licentiatexamina 2016 ut av kvinnor och 63 procent av män. Detta beror bl.a. på att nästan hälften av alla licentiatexamina avläggs i teknik där männen är i majoritet.

Doktorandernas försörjning

Doktorandanställning är den vanligaste försörjningsformen bland studerande på forskarnivå; 68 procent hade en sådan anställning 2016.

Jämfört med föregående år har doktorandernas försörjning inte förändrats nämnvärt, men i ett längre perspektiv har doktorandanställning blivit betydligt vanligare. År 2007 hade 55 procent av de studerande på forskarnivå en doktorandanställning. Utbildningsbidrag är på väg att fasas ut och andelen doktorander med sådant bidrag har sjunkit från 11 procent 2007 till 1 procent 2016.

7.3.3 Analys och slutsatser

Kvalitet och effektivitet

Under 2016 har ett av de övergripande målen för verksamhetsområdet varit att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet. Eftersom ett nytt kvalitetssäkringssystem håller på att införas har inga nya kvalitetsutvärderingar genomförts under 2016. Universitetskanslersämbetet har dock fattat beslut om ett antal utbildningar som tidigare har fått omdömet bristande kvalitet. Det stora flertalet av dessa bedöms nu uppfylla kvalitetskraven för högskoleutbildning. Andelen disputerade lärare vid universitet och högskolor har ökat under de senaste tio åren och särskilt har andelen disputerade ökat bland de lärare som är kvinnor, vilket innebär att könsfördelningen bland de disputerade lärarna är jämnare nu än för tio år sedan. Andelen externfinansierad forskning, som också är ett mått på kvaliteten i hög-

skolans verksamhet, har ökat stadigt under de senaste åren.

Det andra övergripande målet för verksamhetsområdet har under 2016 varit att verksamheten ska bedrivas effektivt. Prestationsgraden i utbildning på grundnivå och avancerad nivå har ökat under de senaste åren, vilket tyder på att effektiviteten har ökat. Även genomströmningen i utbildning på forskarnivå är relativt god.

Sammantaget har alltså måluppfyllelsen både när det gäller kvalitetsmålet och effektivitetsmålet ökat under de senaste åren, vilket är positivt. Det finns alltså mycket som tyder på att svensk högre utbildning håller hög kvalitet och bedrivs effektivt, även om det finns skäl för fortsatta insatser som befäster och ytterligare förbättrar måluppfyllelsen.

Hållbar utveckling, internationalisering, jämställdhet och breddad rekrytering

De mål som anges i 1 kap. 5 § högskolelagen, dvs. att främja hållbar utveckling, internationalisering, jämställdhet och breddad rekrytering är områden som kräver en konstant utveckling.

Det saknas i dag en samlad bild av hur utbildning för hållbar utveckling tillämpas. Under 2017 utvärderas lärosätenas arbete med hållbar utveckling av Universitetskanslersämbetet inom ramen för det nya kvalitetssäkringssystemet. Det krävs ytterligare insatser för att stärka arbetet med hållbar utveckling, inte minst för att förbättra uppfyllelsen av målen inom Agenda 2030.

Jämställdheten har förbättrats inom många områden, men fortfarande finns mycket att göra för att nå en jämn könsfördelning inom hela högskolan.

Andelen utresande studenter varierar kraftigt mellan olika utbildningar och det är viktigt att fler får internationella erfarenheter i sina studier. Antalet inresande studenter har ökat sedan studieavgifter för tredjelandsstudenter infördes, men behöver öka ytterligare. Det finns sammantaget behov av att ytterligare stärka internationaliseringen av svensk högre utbildning.

Vidare är det av största vikt att motverka skillnader i tillgång till utbildning mellan människor med olika bakgrund, men också att säkerställa att utbildning finns tillgänglig i hela landet, t.ex. via distanskurser.

Därutöver bidrar den bedömning av utländska utbildningar på gymnasial och eftergymnasial

nivå som Universitets- och högskolerådet ansvarar för, samt de kompletterande utbildningar som erbjuds personer med avslutad utländsk utbildning som motsvarar svensk högskoleutbildning, till att tillvarata kompetens hos personer med utländsk utbildning, bl.a. nyanlända, och påskynda deras arbetsmarknadsetablering.

Styrning av verksamhetsområdet

Regeringen har tillsatt en utredning för att göra en samlad översyn av universitetens och högskolornas styrning, inklusive resurstilldelning. Syftet är att utveckla styrningen så att den effektivt och ändamålsenligt stöder målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation (dir. 2017:46). Regeringen avser därför inte att, såsom tidigare aviserats, återkomma till riksdagen i fråga om förslagen i betänkandet Ett utvecklat resurstilldelningssystem för högskolans grundutbildning (SOU 2005:48).

Den 25 juni 2013 remitterades remisspromemorian Högskolestiftelser – en ny verksamhetsform för ökad handlingsfrihet (Ds 2013:49). Regeringen har efter överväganden kommit fram till att inte gå vidare med anledning av remisspromemorian.

Kvalitet i vissa utbildningar

I december 2009 gav regeringen dåvarande Högskoleverket i uppdrag att föreslå hur kiropraktor- och naprapatutbildningar skulle kunna utformas som högskoleutbildningar med avseende på omfattning, innehåll och nivåplacering. Högskoleverket lämnade 2010 rapporten På väg mot en ny utbildning? – Ett regeringsuppdrag angående kiropraktor- och naprapatutbildningar (Dnr U2010/06951/UH). Rapporten remitterades. Regeringen har efter överväganden kommit fram till att inte gå vidare med anledning av rapporten. En förändring av de aktuella utbildningarna kräver ett förnyat underlag.

7.3.4 Tillkännagivanden

Tandhygienistutbildningen

Riksdagen har för regeringen tillkännagett som sin mening att regeringen ska återkomma till

riksdagen med ett förslag om en förlängning av utbildningstiden för tandhygienister från två till tre år (prop. 2012/13:175, bet. 2013/14:SoU2, punkten 4, rskr. 2013/14:130). En sådan förlängning av utbildningstiden innebär, vid heltidsstudier under ett normalstudieår, att tandhygienistexamen skulle uppnås efter 180 högskolepoäng jämfört med dagens 120 högskolepoäng. Utbildningsdepartementet bjöd i januari 2017 in berörda intressenter till en referensgrupp för att bistå departementet i utarbetandet av en ny examensbeskrivning. Referensgruppens arbete avslutades i maj 2017 och frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet. Förslaget till ny examensbeskrivning planeras därefter att remitteras under hösten 2017. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Samverkan och dimensionering

Riksdagen har för regeringen tillkännagett som sin mening att regeringen bör verka för ett ökat samarbete mellan lärosäten, arbetsliv och relevanta branschorganisationer och en kontinuerlig dialog om utbildningens innehåll och dimensionering (prop. 2016/17:50, bet. 2016/17:UbU12, punkten 18, rskr. 2016/17:208). Regeringen gav den 27 juli 2017 Universitetskanslersämbetet i uppdrag (U2017/03135/UH) att kartlägga hur universitet och högskolor samverkar kontinuerligt med externa parter i frågor avseende dimensionering av utbildning samt att samla universitet och högskolor till diskussion om dimensioneringsfrågor. Syftet med uppdraget är att öka samverkan mellan lärosäten, arbetsliv och andra relevanta parter. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 30 april 2018. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

8 Forskning

8.1 Omfattning

Området forskning inom utgiftsområde 16 omfattar anslag till forskning, forskningens infrastruktur, nyttiggörande av forskningsbase-rad kunskap och forskningsinformation. Anslagen avser Vetenskapsrådet, Rymdstyrelsen, Kungl. biblioteket, Institutet för rymdfysik, Polarforskningssekretariatet, Centrala etikprövningsnämnden samt de sex regionala etikprövningsnämnderna i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala.

8.2 Mål för området

I propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) presenterade regeringen ett nytt mål samt delmål för forskningspolitiken. Det nya målet för forskningspolitiken är att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation, där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft och svarar upp mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt.

Uppföljningsbara delmål till det övergripande målet är följande:

- Sverige ska vara ett internationellt attraktivt land för investeringar i forskning och utveckling. De offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling bör även fortsatt överskrida EU:s mål.

- En övergripande kvalitetsförstärkning av forskningen ska ske och jämställdheten ska öka.
- Samverkan och samhällspåverkan ska öka.

Till följd av de nya målen för forskningspolitiken har Vetenskapsrådet och Universitetskanslers-ämbetet fått i uppdrag att utveckla indikatorer för uppföljningen av svensk forskningskvalitet i jämförelse med omvärlden och i förhållande till regeringens nya mål för forskningspolitiken. Uppdraget ska redovisas senast den 6 april 2018. Till dess att nya indikatorer har tagits fram används föregående års indikatorer för att följa upp de nya målen.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer för forskning som används för att redovisa resultaten inom verksamhetsområdet är följande:

- Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i Sverige och vissa mindre och medelstora europeiska länder.
- Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder.
- Andel artiklar som tillhör de tio procent högst citerade inom sina områden för de högst citerade länderna.

- Andel artiklar med svenska författare som tillhör de tio procent högst citerade inom sina områden för olika vetenskapsområden (källa: Web of Science).

Antalet vetenskapliga artiklar per land är ett mått på hur omfattande den forskning är som bedrivs i respektive land. Kvalitet mäts här som andel av ett lands artiklar, som är bland de tio procent högst citerade i världen. Andel artiklar bland de högst citerade är ett mått på vilken påverkan på vetenskapen ett lands forskning har haft. Se vidare under avsnittet Svensk forskning i internationell jämförelse.

Publiceringsdata mäts oftast utifrån två databaser, Web of Science och Scopus. I tidigare års budgetpropositioner har båda källorna använts, men i denna proposition används endast Web of Science.

8.3.2 Resultat

Forskningsfinansiering i Sverige

Vid Europeiska rådets möte i juni 2010 enades EU-ländernas stats- och regeringschefer om utformningen av Europa 2020-strategin. Det svenska nationella målet för forskning och utveckling (FoU) inom ramen för Europa 2020-strategin är att de totala investeringarna i FoU ska uppgå till ungefär fyra procent av BNP 2020. Detta mål presenterades i 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100). År 2000 uppställdes målet inom EU att de samlade privata och offentliga investeringarna av FoU ska uppgå till tre procent av BNP 2010. Flera länder inom EU har ökat sina avsättningar för FoU till följd av detta och uppnår därmed målet. Målsättningen att fler länder ska uppnå målet till 2020 kvarstår.

Statistiska centralbyrån (SCB) publicerar årliga beräkningar av de statliga anslagen för FoU där data finns publicerade för 2017 och vartannat år beräkningar för avsättningar vid universitet och högskolor, inom näringslivet samt offentlig sektor, där de senaste publicerade beräkningarna är för 2015. De statliga anslagen uppgår 2017 till 36,7 miljarder kronor. Vidare fördelades 1,65 miljarder kronor 2017 från de forskningsstiftelser som bildades med löntagarfondsmedel. Inom kommuner och landsting avsattes 2015 sammantaget 2,29 miljarder kronor

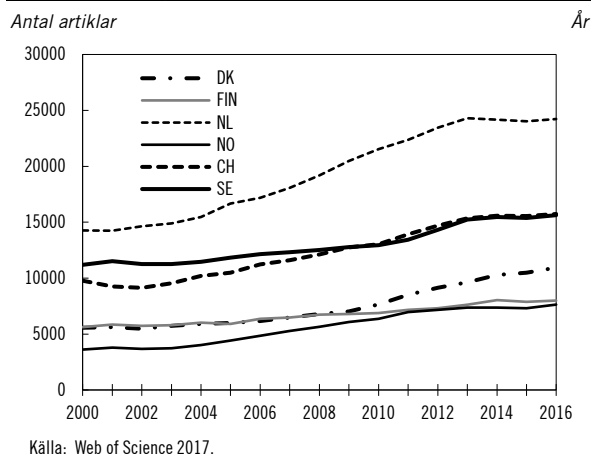
för FoU. Bidragen från EU:s forskningsmedel beräknades 2016 uppgå till 2,3 miljarder kronor. Sammantaget uppskattas statens investeringar och övriga offentliga investeringar i FoU uppgå till 42,9 miljarder kronor 2017, utifrån antagandet att avsättningarna inom kommuner och landsting har varit konstanta sedan 2015 och medlen från EU från 2016. Det motsvarar en andel av BNP på cirka 0,98 procent vilket kan jämföras med 2015 och 2016 då de uppgick till 0,94 procent respektive 0,95 procent.

Det svenska näringslivet tillhör de mest FoU-intensiva i världen. SCB uppskattar att företagens investeringar i FoU uppgick till 95,6 miljarder kronor 2015, vilket är en ökning med 9,6 miljarder kronor sedan 2013. Företagens investeringar i FoU motsvarade 2015 en andel på 2,3 procent av BNP. Tillsammans med offentliga avsättningar på 0,94 procent 2015 avsattes därmed cirka 3,24 procent av BNP på FoU 2015.

Svensk forskning i internationell jämförelse

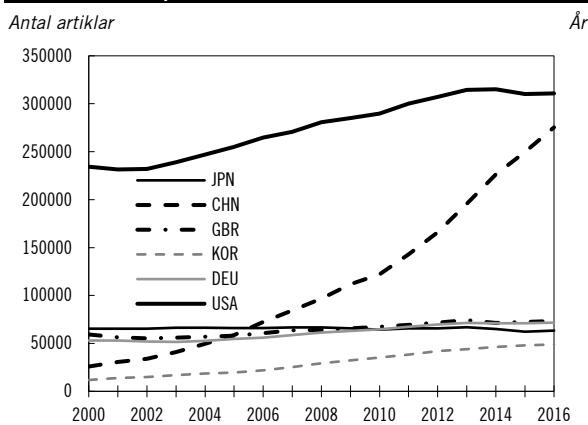
Sverige, Danmark och Schweiz är de tre länder i världen som producerar flest artiklar per capita. Svenska forskare publicerade ca 15 600 artiklar 2016 fraktionerat, dvs. där en artikel med t.ex. två författare räknas som en halv för vardera författare. Med samma mått mätt publicerade forskare i Danmark ca 10 900 artiklar och forskare i Schweiz ca 15 700. Den svenska produktionen av vetenskapliga artiklar har ökat med nästan 40 procent sedan 2000, medan den från Schweiz har ökat med 60 procent och den från Danmark med 97 procent, se diagram 8.1.

Diagram 8.1 Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i Sverige och vissa mindre och medelstora europeiska länder

Den största ökningen av vetenskaplig produktion har skett i Asien. Kina har tiofaldigt sin publicering av vetenskapliga artiklar sedan 2000 och Sydkorea har fyrfaldigt sin produktion under samma period. Från Sydkorea publicerades under 2000 något fler artiklar än från Sverige, medan det 2016 publicerades mer än tre gånger så många artiklar från Sydkorea jämfört med Sverige. Kina är nu, efter USA, världens näst största producent av vetenskapliga artiklar, följt av Storbritannien, Tyskland och Japan. Den största producenten är USA med cirka 311 000 fraktionerade artiklar per år, se diagram 8.2.

Diagram 8.2 Antal vetenskapliga artiklar, som ett mått på vetenskaplig produktivitet i USA, Kina, Japan, Sydkorea och vissa större europeiska länder

Källa: Web of Science 2017.

Störst antal fraktionerade artiklar från Sverige är inom medicin, där antalet 2016 uppgick till nästan 6 950, vilket är en ökning med nästan 18 procent sedan 2000, följt av naturvetenskap och teknik med vardera 3 200 och 2 400 publikationer. Dessa områden har ökat med 17 respektive 90 procent på 16 år.

Ett vanligt mått på vetenskapligt genomslag är andelen av ett lands artiklar som är bland de 10 procent högst citerade i världen. Under de senaste tio åren har andelen av sådana högciterade artiklar varit ca 11 procent i Sverige och har legat konstant sedan 2000, dvs. högre än världsgenomsnittet som är 10 procent. Detta är i nivå med Belgien, Frankrike och Tyskland, men lägre än för Schweiz (14 procent), Singapore (16 procent), Nederländerna (14 procent), Storbritannien (14 procent), USA (14 procent), Australien (12 procent) och Danmark (13 procent).

De områden där Sverige har högst andel publikationer bland de 10 procent högst citerade

är agronomi med 15 procent följt av medicin med 12 procent.

Fördelning av statliga medel till forskning

Enligt SCB beräknas de statliga anslag som investeras i FoU 2017 uppgå till 36,7 miljarder kronor, vilket är en ökning med 2,3 miljarder kronor jämfört med 2016. FoU-medlen i statens budget 2017 beräknas därmed av SCB motsvara drygt 0,80 procent av BNP.

Av de totala FoU-medlen 2017 om 36,7 miljarder kronor tilldelades universitet och högskolor 17,4 miljarder kronor som direkta forskningsanslag.

De fyra myndigheterna med särskilda uppgifter att finansiera FoU, dvs. Vetenskapsrådet, Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) och Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) beräknas fördela 10,6 miljarder kronor under 2017. Försvarsmyndigheterna avsätter 1,1 miljarder kronor för FoU, till Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) används 941 miljoner kronor för FoU och till Statens energimyndighet för energiforskning avsätts 1,4 miljarder kronor, se tabell 8.1.

Övriga myndigheters finansiering beräknas uppgå till 5,3 miljarder kronor. Detta motsvarar 14,4 procent av statens budgetmedel för FoU.

Tabell 8.1 Medel från statsbudgeten 2017 efter mottagare

Mottagare	2017	Procentuell andel
Universitet och högskolor	17,4	47,4
Vetenskapsrådet	6,1	16,6
Vinnova	2,9	7,9
Formas	1,1	3,0
Forte	0,5	1,4
Statens energimyndighet	1,4	3,8
Försvarsmyndigheter	1,1	3,0
Sida	0,9	2,5
Övriga myndigheter	5,3	14,4
Total	36,7	100

Källa: Statistiska centralbyrån.

Ett urval av de statliga medel om 5,3 miljarder kronor som används för FoU 2017 av övriga myndigheter och hur de fördelas framgår av tabell 8.2.

Tabell 8.2 Några av de största avsättningarna 2017 för FoU från statliga myndigheter utöver universitet och högskolor, forskningsråden och Vinnova samt försvaret, med data för 2016 inom parentes

mnr

Utgiftsområde	Anslag	2017 (2016)
Utbildning och universitetsforskning	Ersättning för klinisk utbildning och forskning	1 668 (1 846)
Kultur, medier, trossamfund och fritid	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	39 (38)
Allmän miljö- och naturvård	Miljöforskning	80 (81)
Kommunikationer	Statens väg- och transportforskningsinstitut	26 (26)
Näringsliv	Institutens strategiska kompetensmedel m.m.	630 (621)
Övriga		2 857 (2 688)
Totalt		5 300

Källa: Statistiska centralbyrån.

Forskningsstiftelserna

De forskningsstiftelser som bildades med medel från de statliga löntagarfonderna planerar att investera 1,65 miljarder kronor i FoU under 2017. I tabell 8.3 visas forskningsstiftelsernas bidrag för FoU under de två senaste åren samt en prognos för fördelningen 2017.

Tabell 8.3 Forskningsstiftelsernas investeringar i FoU

mnr

Stiftelse	2015	2016	2017 (Prognos)
SSF	508	621	706
KK	352	426	500
MISTRA	147	172	211
Vårdalstiftelsen	13	-	-
STINT	38	45	50
IIIEE	10	6	12
Östersjöstiftelsen	178	178	176
Totalt	1 246	1 448	1 655

Källa: Statistiska centralbyrån. Vårdalstiftelsen har själva rapporterat in 13 miljoner kronor 2015. STINT har rapporterat avsättningar för FoU på 45 miljoner kronor 2016 och 50 miljoner kronor 2017, vilket anges i tabellen. Stiftelsernas sammanlagda avsättning ökas därmed med dessa belopp jämfört med de som rapporterats av SCB.

Stiftelsen för strategisk forskning (SSF) stödjer naturvetenskaplig, teknisk och medicinsk forskning av strategisk betydelse för den svenska konkurrenskraften.

Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK) ger bidrag till universitet och

högskolor för forskning av betydelse för näringslivets utveckling och för utökade kontakter med näringslivet, främst i omgivande regioner till universitet och högskolor.

Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (MISTRA) stödjer miljöforskning.

Stiftelsen för vård- och allergiforskning, (Vårdalstiftelsen) främjar forskning och forskarutbildning inom vårdområdet samt med inriktning på allergier och annan överkänslighet. Styrelsen har beslutat om en avveckling av stiftelsen och de sista bidragen fördelades under våren 2015.

Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT) ger stipendier för svenska forskares vistelse vid utländska universitet och för utländska forskares vistelse i Sverige. Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet (IIIEE) finansierar verksamhet vid Lunds universitet inom industriell miljöekonomi.

Östersjöstiftelsen finansierar främst forskning och akademisk infrastruktur vid Södertörns högskola.

Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond fördelade 438,1 miljoner kronor 2016 till humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Av dessa medel fördelades totalt 294,6 miljoner kronor från den kulturvetenskapliga donationen som bildades med medel från de statliga löntagarfonderna.

Andra stiftelser och organisationer

Utöver de forskningsstiftelser som har bildats av staten finns det andra stiftelser som ger stora bidrag till svensk forskning. En stiftelse som lämnade ett av de största bidragen var Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Sammantaget fördelar Wallenbergstiftelserna ca 2 miljarder kronor per år för olika forskningsprojekt och vetenskaplig utrustning, varav Knut och Alice Wallenbergs stiftelse fördelar 1,7 miljarder kronor per år. Cancerfonden avsatte 385 miljoner kronor för forskning 2016.

Grundläggande forskning och dess förutsättningar

Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådets främsta uppgift är att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden. Merparten av rådets forskningsstöd söks i konkurrens och fördelas efter sakkunnig granskning som utförs av välmeriterade forskare. Administrationen av denna process för beredning och granskning av ansökningar utgör en stor del av rådets arbete.

Forskningsstöd

Under 2016 betalade Vetenskapsrådet ut sammanlagt 6,4 miljarder kronor i stöd till framför allt grundforskning. Tre fjärdedelar av Vetenskapsrådets forskningsansökningar gäller projektstöd. Totalt behandlades 6 095 projektansökningar 2016, varav 1 051 beviljades. Majoriteten av ansökningarna avsåg projektbidrag till forskare som fritt formulerat sina forskningsidéer. Under 2016 ökade beviljandegraden något inom de flesta ämnesområden jämfört med föregående år. En ny typ av projektstöd, s.k. proof-of-concept, utlystes inom området livsvetenskaper för att överbrygga gapet mellan grundforskning och kommersialisering av forskningsresultat. Vetenskapsrådet fördelade 2016 också medel för bl.a. karriärstöd, infrastruktur och miljö- och samverkansstöd. Två nya former av karriärstöd utlystes – etableringsbidrag, som riktar sig till yngre forskare och konsolideringsbidrag för mer etablerade forskare.

Förnyelse i forskningen

Förnyelse inom forskningen sker enligt Vetenskapsrådet framför allt genom att förslag på forskningsprojekt initieras inom forskarsamhället. Vetenskapsrådets huvudsakliga forskningsfinansieringsform, projektbidrag, sker genom denna princip.

Förnyelse kan också omfatta förutsättningar för unga forskare. Det kan gälla såväl goda och förutsägbara karriärvägar, som god forskningsfinansiering och ökad möjlighet till att söka sig till starka forskningsmiljöer. Forskares rörlighet är också en viktig faktor i forskningens förnyelse och stöds exempelvis genom finansiering av internationella postdoktorer. Även Vetenskapsrådets stöd till internationella forskningsanläggningar, som möjliggör för svenska forskare att

förlägga en del av sin forskning vid dessa, bidrar till rörligheten.

Vetenskapsrådet fördelar minst en tredjedel av tillgängliga medel inom varje ämnesområde till unga forskare. Vetenskapsrådet utlyste 2016 för första gången etableringsbidrag, som syftar till att ge juniora forskare en möjlighet att etablera sig som självständiga forskare. Etableringsbidraget riktar sig till forskare inom områdena medicin och hälsa samt naturvetenskap och teknikvetenskap med en doktorexamen som är mer än två men högst sju år gammal.

Beviljandegraden för unga forskare är 15 procent för sökande som har bytt lärosäte jämfört med 10 procent för de som har varit kvar vid samma lärosäte som de doktorerade vid och 12 procent för de som varit rörliga men återvänt till samma lärosäte. Den tidigare observerade lägre rörligheten bland kvinnliga forskare kvarstår för 2016.

Forskningens verktyg och infrastruktur

För 2016 uppgick Vetenskapsrådets stöd till forskningens verktyg och infrastrukturer till drygt 1,8 miljarder kronor.

Sedan 2015 arbetar Vetenskapsrådet efter en ny modell för prioritering, finansiering, organisation och styrning av forskningsinfrastruktur av nationellt intresse. Modellen bygger på en hög grad av medfinansiering från lärosätena och att flera lärosäten uttalar sitt stöd för infrastrukturen, vilket ska borge för långsiktiga åtaganden från lärosätenas sida och säkra att nationellt intresse finns. Utlysningar av infrastrukturstöd sker vartannat år, baserat på en färdplan där de mest prioriterade satsningarna anges. Under 2016 har även en översyn av Vetenskapsrådets medlemskap i internationella infrastrukturorganisationer påbörjats.

Vetenskapsrådet har utvecklat ett stöd för registerbaserad forskning, Register Utiliser Tool (RUT). Under 2016 har detta verktyg öppnats för testanvändare och kommer att underlätta för forskare att söka information i svenska biobanker och register.

Max IV-laboratoriet, Sveriges största investering i nationell forskningsinfrastruktur, invigdes i juni 2016. Max IV är idag en av världens främsta synkrotronljusanläggningar, se avsnittet Forskningens infrastruktur Max IV.

Vetenskapsrådet har ett uppdrag av regeringen att stimulera forskare och näringsliv att engagera sig i den europeiska anläggningen European

Spallation Source, ESS. Vetenskapsrådet har under året genomfört flera aktiviteter inom ramen för uppdraget, se avsnittet Forskningens infrastruktur, Europeiska spallationskällan (ESS).

Jämställdhet

Vetenskapsrådet har en lång tradition av att arbeta för att förbättra jämställdheten i sin verksamhet. Sedan 2001 ingår Vetenskapsrådet i en samverkansgrupp tillsammans med Forte, Formas och Vinnova, där jämställdhetsfrågor analyseras och diskuteras.

Sedan 2006 har Vetenskapsrådet en jämställdhetsstrategi beslutad av myndighetens styrelse. De operativa målen är att Vetenskapsrådet ska ha en jämn könsfördelning i sina beredningsgrupper, verka för att andelen kvinnor och män bland dem som söker bidrag motsvarar andelen kvinnor och män bland de potentiellt sökande forskarna samt ha samma beviljandegrad och genomsnittliga bidragsstorlek för kvinnor och män.

Könsfördelningen i beredningsgrupperna har blivit jämnare över åren. Under 2016 var totalt sett 46 procent av beredningsgruppsledamöterna kvinnor.

Inom Vetenskapsrådets största bidragsform, fria projektbidrag, motsvarade andelen kvinnor av de sökande i stort sett andelen kvinnor bland potentiellt sökande forskare. Undantaget var sökande inom medicin och hälsa där en signifikant större andel kvinnor beräknades finnas bland potentiella sökande än bland dem som ansökte.

Beviljandegraden för män och kvinnor har generellt sett varit relativt jämn de senaste åren, dock med en viss snedfördelning till manliga sökandes fördel. Under 2016 gällde detta i synnerhet ämnesområdena medicin och hälsa respektive utbildningsvetenskap.

Beviljad genomsnittlig total bidragsstorlek var totalt sett fyra procent högre för män än för kvinnor.

I syfte att förbättra jämställdheten i ansökningsberedningsprocessen utbildar Vetenskapsrådet regelbundet granskare, personal, styrelse, ämnesråd och kommittéer i jämställdhet. Utbildningen baseras bl.a. på resultatet av de jämställdhetsobservationer som utförts i beredningsgrupperna sedan 2008 och som syftar till att identifiera brister och förbättringspunkter i beredningsprocessen.

Sedan 2013 är Vetenskapsrådet en av de myndigheter som ingår i regeringens satsning på jämställdhetsintegrering i myndigheter, JiM (U2013/7800/F). Förutom ovan nämnda jämställdhetsutbildning och observationsstudier har Vetenskapsrådet inom ramen för detta arbete bl.a. tagit initiativ till att skapa ett samverkansnätverk med andra JiM-myndigheter med ansvar inom forskning och högskola.

Vetenskapsrådets internationella verksamhet

Under 2016 genomförde Vetenskapsrådet ett flertal bilaterala utlysningar, däribland med Kina, Indien och Sydkorea. Utöver detta genomfördes internationella samverkansprojekt med bl.a. Tanzania, Japan och ASEAN (Association of Southeast Asian Nations).

Vetenskapsrådets närvaro i Bryssel förstärktes under 2016 genom att en anställd permanent stationerats i Bryssel. Vidare deltog Vetenskapsrådet i elva olika partnerskapsprogram som finansieras gemensamt av medlemsländerna och Europeiska kommissionen. Ett av dessa, Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance (JPIAMR), koordineras av Vetenskapsrådet. Under 2016 utlyste JPIAMR bl.a. medel för forskning om hur resistenta bakterier och gener sprids mellan människor, djur och miljö.

Uppföljning och utredning inom Vetenskapsrådet

I sin roll som forskningspolitisk rådgivare till regeringen genomför Vetenskapsrådet analyser, utredningar och utvärderingar. Under 2016 tog myndigheten bl.a. fram ett förslag på justering av den bibliometriska modell som används för att fördela en del av lärosätenas basanslag, samt Forskningsbarometern (VR1603) – en beskrivning av svensk forskning och hur denna står sig i internationell jämförelse. Forskningsbarometern visar att Sverige står sig väl som forskningsnation i internationell jämförelse. Företagssektorns FoU-investeringar har dock minskat och när det gäller högt citerade artiklar visar flera länder en starkare utveckling än Sverige de senaste åren.

Vetenskapsrådet genomförde under 2016 också en utvärdering av Berzelii-programmet, ett forsknings- och innovationsprogram som Vinnova och Vetenskapsrådet samfinansierar sedan 2005. Tre av fyra Berzelii-centra utvärderades och beviljades fortsatt finansiering. Det fjärde centret kommer att utvärderas nästa år. Ytterligare en utvärdering publicerades under 2016, en kartläggning och utvärdering av sju

regeringsinitierade forskningssatsningar. Analysen visar att kvaliteten på majoriteten av satsningarna är hög. Forskningens inriktning ligger i stort sett inom ramen för intentionerna för respektive satsning, men flera av de teman som prioriterades i den underliggande forskningspropositionen och i Vetenskapsrådets utlysningstexter saknas.

Utvecklingsforskning

Utvecklingsforskning med finansiering från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd omfattar stöd till forskning av relevans för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer och stöd till samarbete och kunskapsutbyte mellan forskare i Sverige och forskare i låginkomstländer och lägre medelinkomstländer.

Under 2016 har kommittén för utvecklingsforskning arbetat med att utveckla beredningen av ansökningar.

I vetenskapliga åiterrapporteringar och på seminarier har forskare beskrivit resultat av den biståndsfinansierade forskningen som har till syfte att bidra till att förbättra levnadsförhållandena för människor i låginkomstländer. Utöver konkreta forskningsresultat har finansieringen bidragit till nya och fortsatta samarbeten och kunskapsutbyten med forskare i dessa länder.

Sammanlagt uppgick de bidrag Vetenskapsrådet beviljade under 2016 för utvecklingsforskning till drygt 198 miljoner kronor, med reservation för besked om biståndsbudgeten. Medlen utlystes dels i form av projektbidrag av relevans för låginkomstländer, dels i form av bidrag för internationellt forskningssamarbete. Många av projekten bedömdes vara av omedelbar nytta för målet för Sveriges internationella utvecklings-samarbete, medan andra syftar till kunskap som kan bidra till målet på sikt.

Rymdforskning och rymdverksamhet

Rymdstyrelsen ökar tillgängligheten till jordobservationsdata

Antalet ansökningar till Rymdstyrelsens forskningsprogram 2016 har, liksom året dessförinnan, ökat betydligt jämfört med föregående år. En nyhet under 2016 var möjligheten att söka medel för forskningsprojekt inom grundläggande rymdteknikforskning utan krav på koppling till konkreta rymdprojekt.

Rymdstyrelsens pilotprojekt för kostnads-effektiva forskningssatelliter har under året gått vidare med utvecklingen av satelliten MATS som beräknas sändas upp under 2019.

Rymdstyrelsen upphandlade under året Swea som är en lösning för att tillgängliggöra jordobservationsdata från EU-programmet Copernicus för användare i Sverige. Swea kommer att erbjuda både optiska satellitdata och radardata för forskning och mer operationell användning. Dataarkivet med tillhörande portal för åtkomst via internet är en ny satsning för att de viktiga rymdsatsningar som görs i Europa ska komma till praktisk användning i Sverige.

Under 2016 antogs sju nystartade svenska företag till att få råd och stöd från den svenska delen av den europeiska rymdorganisationen ESA:s inkubatorverksamhet, ESA Business Incubation Centre Sweden (ESA BIC Sverige), för att etablera sina verksamheter med försäljning av rymdrelaterade produkter och tjänster.

Europeiska unionen har fått en rymdstrategi

EU:s huvudsakliga intresse finns inom navigering samt miljö och klimat. Inom de prioriterade europeiska satsningarna Copernicus (program för miljö- och klimatövervakning) och Galileo (program för satellitnavigering) har ett antal satelliter sänts upp under året. Galileo togs officiellt i bruk i december 2016 och kan nu börja tillhandahålla de första tjänsterna. Dataströmmarna från jordobservations-programmet Copernicus ökar stadigt. I ökande grad har även satsningar för rymdövervakning (Space Surveillance and Tracking, SST) prioriterats.

I oktober presenterade Europeiska kommissionen ett s.k. meddelande med en europeisk rymdstrategi. Syftet är att ange en tydlig strategisk riktning och strategiska mål för EU inom rymdområdet. Detta mot bakgrund av den snabba utveckling som pågår inom den internationella rymdverksamheten och samhällets beroende av produkter och tjänster som rymdverksamheten möjliggör.

Sverige deltar på fler områden inom den europeiska rymdorganisationen

Sverige genomför majoriteten av sina rymdsatsningar i samverkan med det europeiska rymdorganet European Space Agency (ESA), vilket ger en kompetensutveckling som Sverige inte skulle kunna uppnå på egen hand.

ESA:s verksamhet består av både obligatoriska och frivilliga program. Sveriges BNI-andel i de

obligatoriska programmen var för 2016 totalt 2,82 procent.

ESA:s ministerrådsmöte genomfördes i början av december 2016. Sverige var vid mötet särskilt drivande i ministerrådets beslut att undvika ytterligare urholkning av ESA:s vetenskapsprogram. Sverige kunde öppna för svenskt deltagande i två nya program inriktade på innovation och tjänsteutveckling.

Institutet för rymdfysik

Forskningen vid Institutet för rymdfysik (IRF) syftar till att öka förståelsen för grundläggande fysikaliska processer i rymden och atmosfären. IRF:s forskning ger vetenskapliga resultat för en mängd tillämpningar inom många typer av rymdteknik. Innovativa mätinstrument som IRF utvecklar och ansvarar för ger möjligheter för forskare inom och utom institutet att göra nya upptäckter till gagn för naturvetenskap och teknik i hela samhället.

Modern forskning och i synnerhet rymdforskning innebär en bred samverkan såväl nationellt som internationellt. IRF samarbetar med ESA och med rymdorganisationer i USA, Indien, Japan, Kina och Ryssland samt med enskilda forskargrupper. Under det senaste året passerade IRF:s instrument en mycket viktig milstolpe när dessa accepterades av ESA:s omfattande utvärdering av instrumentkonstruktioner. Instrumenten ska ingå i ESA:s rymdprojekt Solar Orbiter och BepiColombo samt även ESA:s stora projekt JUICE (JUperiter ICy moons Explorer) till Jupiter.

IRF:s satsning på klimat- och atmosfärforskning har under året intensifierats liksom institutets satsning på tillämpad forskning. Bland annat genomförs ett femårigt projekt finansierat av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, med målet att förstå effekterna av extrema solstormar på markbaserad infrastruktur.

Regeringen uppmärksammar utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska aspekter

De senaste årens försämrade omvärldssituation har aktualiserat behovet av att hantera de utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska aspekterna inom statlig rymdrelaterad verksamhet. Regeringen har därför under 2016 påbörjat ett arbete i syfte att stärka regeringens styrning för att öka medvetenheten om utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska aspekter av verksamheten hos statliga aktörer med rymdrelaterad verksamhet.

Forskningens infrastruktur

Europeiska spallationskällan (ESS)

European Spallation Source (ESS) byggs för närvarande i Lund. ESS är en s.k. spallationskälla för neutronstrålning och är en av de största satsningarna på forskningsinfrastruktur som har skett i Europa under de senaste decennierna. ESS kommer att bli världens mest kraftfulla neutronkälla. Anläggningen kan jämföras med ett gigantiskt mikroskop där struktur och funktion kan studeras hos många olika typer av material.

Anläggningen har 2012 projekterats att kosta 1,843 miljarder euro för perioden 2013–2025. Sveriges andel av dessa kostnader är 35 procent, motsvarande ca 5,8 miljarder kronor i 2013 års priser.

Sedan ESS nu har slutit ett avtal med Skanska om den slutliga kostnaden för fastigheterna beräknas kostnaden för konstruktionen öka med ca 980 miljoner kronor för Sveriges del jämfört med tidigare beräkningar, se avsnittet 10.3.1 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden. De tillkommande kostnaderna för Sveriges del bedöms kunna finansieras inom ramen för detta anslag.

Under 2015 överfördes all verksamhet i European Spallation Source ESS AB till ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur, ett s.k. ERIC-konsortium. Ett ERIC-konsortium är en associationsform som är särskilt anpassad för forskningsinfrastrukturer utan vinstsyfte. Konsortiet har för närvarande tolv medlemsländer och tre observatörländer. Fler länder förväntas ansluta sig som medlemmar.

Anläggningen har nu färdigställts till mer än 30 procent och beräknas stå helt klar 2025.

MAX IV

MAX IV är en anläggning i Lund med syfte att studera struktur hos olika typer av material. Det görs genom användning av intensivt röntgenljus, vars korta våglängd gör det möjligt att se bl.a. extremt små detaljer.

Anläggningen invigdes sommaren 2016 och tas successivt i drift och har under 2017 tagit emot de första användarna.

Den unika prestandan hos MAX IV möjliggör världsledande forskning inom materialvetenskap, strukturbiologi, övriga livsvetenskaper och energi- och miljöområdet. Den magnetteknik som används för att skapa röntgenstrålningen vid MAX IV utvecklades i Lund och har numera

blivit en ny standard för motsvarande anläggningar runt om i världen.

Till anläggningen kan upp till 30 s.k. strålrör etappvis anslutas för olika slags mätningar. Tolv svenska universitet, Knut och Alice Wallenbergs stiftelse och ett estniskt-finskt konsortium är sedan tidigare klara som finansiärer av investeringar i nya strålrör.

MAX IV-laboratoriet är beteckningen för den organisation inom Lunds universitet som regleras av förordningen (1994:946) om den nationella forskningsanläggningen i elektronacceleratorlaboratoriet (MAX IV-laboratoriet) i Lund.

Samarbete om forskningsanläggningar inom EU

The European Strategy Forum for Research Infrastructure (ESFRI) har sedan 2006 presenterat färdplaner för forskningsinfrastrukturer. Den första publicerades 2006, följd av uppdateringar 2008 och 2010. I mars 2016 presenterades en ny färdplan, där tydligare prioriteringar gjorts. I den finns 21 projekt, nio från färdplanen från 2008, sex plus ett omarbetat från 2010 samt fem nya projekt. ESFRI har under 2016 inlett arbetet med nästa färdplan som kommer att presenteras under 2018.

Nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning (Science for Life Laboratory, SciLifeLab)

SciLifeLab är ett nationellt centrum och en forskningsinfrastruktur för livsvetenskaplig forskning inom molekylär biovetenskap, som tillhandahåller avancerad teknik, utrustning och expertis som inte är lättillgänglig för forskarsamhället i allmänhet. Verksamheten regleras i förordningen (2013:118) om Nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning. De fyra värdunderuniversiteterna (Kungl. Tekniska högskolan, Karolinska institutet, Uppsala universitet och Stockholms universitet) får stöd genom de strategiska forskningsområdena för att driva verksamheten. SciLifeLab har kompletterat sin nationella service genom att finansiera verksamhet vid sex lärosäten utanför värdunderuniversiteten.

SciLifeLab har under det senaste året genomfört en utvärdering av alla faciliteter och teknikplattformar. Utvärderingen resulterade i en omorganisation och en ny fördelning av medel för de kommande fyra åren.

Runt 160 forskargrupper inom molekylära biovetenskaper verkar inom områdena hälsa och miljö och den vetenskapliga produktionen har ökat under det senaste året. Under 2016 arbetade runt 450 personer vid SciLifeLabs nationella

plattformar och där utfördes ca 3 000 projekt. Andelen projekt som gjordes på uppdrag av forskare utanför värdunderuniversiteten var 35 procent.

Utöver vetenskaplig verksamhet och infrastruktur bedriver SciLifeLab också utbildning samt har en bred samverkan med industrin och sjukvården. Under 2016 utfördes exempelvis ett femtiotal projekt åt små och stora företag. Projekten bidrar till ökad kunskap om molekylära sjukdomsmekanismer och förbättrade diagnostiska metoder.

Vissa register för forskning

Lagen (2013:794) om vissa register för forskning om vad arv och miljö betyder för människors hälsa trädde i kraft den 1 december 2013. Den ger ett tydligt rättsligt stöd för statliga universitet och högskolor att med den enskildes uttryckliga samtycke behandla personuppgifter i syfte att skapa underlag för olika forskningsprojekt om vad arv och miljö betyder för uppkomst och utveckling av olika typer av sjukdomar och för människors hälsa. Bestämmelserna i lagen innebär ett skydd för enskildas personliga integritet i den verksamheten. Lagen är tidsbegränsad och gällde ursprungligen till och med den 31 december 2015. I avvaktan på beredning av förslagen i Registerforskningsutredningens betänkande (SOU 2014:45) har lagens giltighetstid förlängts t.o.m. den 31 december 2020. På så sätt ges de universitet som behandlar personuppgifter med stöd av lagen möjlighet att fullfölja pågående och planerade forskningsprojekt tills dess att en ny lagstiftning kan ersätta den tillfälliga lagen.

Europaparlamentet och rådet fattade den 27 april 2016 beslut om en ny allmän dataskyddsförordning (förordning nr 2016/697). Genom förordningen upphävs EU:s nu gällande dataskyddsdirektiv, vilket bl.a. innebär att den svenska personuppgiftslagen måste upphävas, se avsnittet Utredningar.

Polarforskningssekreteriatet

Polarforskningssekreteriatets uppgift är att främja förutsättningarna för och samordna svensk polarforskning och utveckling i polarområdena.

Under det senaste året har Polarforskningssekreteriatet planerat och genomfört ett antal forskningsexpeditioner till polarområdena, bl.a. den marina expeditionen Arctic Ocean 2016 till Arktis tillsammans med Kanada. I expeditionen

användes både isbrytaren Oden och den kanadensiska isbrytaren Louis S. St-Laurent. En expedition på östra Grönland har genomförts med syfte att kartlägga de ekologiska drivkrafterna bakom evolutionen av fiskar och landlevande djur. Fossila fynd från expeditionen har lett till vetenskaplig publicering i tidskriften *Scientific Reports*.

På Abisko naturvetenskapliga station har moderniseringsarbetet fortsatt bl.a. med att göra stationen till en grön forskningsstation. Intresset från forskare att besöka stationen har fortsatt varit stort. Under året kom beskedet att projektet *International Network for Terrestrial Research and Monitoring in the Arctic (INTERACT)* har fått fortsatt finansiering via EU. För internationella forskare betyder det att möjligheten att vistas på Abisko naturvetenskapliga station ökar.

Polarforskningssekretariatets internationella verksamhet har varit betydande under året. Särskilt kan nämnas det europeiska samarbetet där sekretariatet är aktivt både inom *European Polar Board (EPB)* och inom projektet *EU-PolarNet*.

Polarforskningssekretariatet har på uppdrag av regeringen under året utrett behovet av ett isbrytande forskningsfartyg när isbrytaren Oden tas ur drift kring 2030. Sekretariatet har kartlagt det vetenskapliga behovet av Oden och presenterat olika alternativ för ett marint isbrytande forskningsfartyg.

Kungl. biblioteket

Kungl. biblioteket är Sveriges nationalbibliotek och arkiv och svarar för insamling av och tillgång till fysiska och digitala publikationer. En av myndighetens uppgifter är att vara en resurs för forskning, främst som humanistiskt och samhällsvetenskapligt forskningsbibliotek. Vidare ska Kungl. biblioteket främja den svenska forskningens kvalitet genom att tillhandahålla en effektiv forskningsinfrastruktur.

Kungl. bibliotekets inflöde av tryckt material ökar i alla kategorier, parallellt med ett ökat inflöde av digitalt material. Från 2016 är e-plikten ordinarie verksamhet och 175 nya leverantörer har anslutits. Totalt har nu 38 procent av samtliga myndigheter och kommuner anslutit sig till e-pliktleverans.

Användningen av digitala tjänster ökar kraftigt, medan antalet fysiska besökare har sjunkit något. Detta får till följd att behovet av

digital lagring och ändamålsenlig digital infrastruktur ökar, liksom behovet av att se över juridiska hinder för att göra det digitala materialet tillgängligt för användarna.

Kungl. biblioteket har ett uppdrag att tillsammans med Vetenskapsrådet och med universitet och högskolor, genom Sveriges universitets- och högskoleförbund, vidareutveckla databasen *SwePub* för att möjliggöra och kvalitetssäkra forskningsutvärdering genom exempelvis bibliometriska analyser. Datakvaliteten i *SwePub* har dock bitvis varit låg, beroende på brister i de data som levereras från universitet och högskolor, vilket inneburit att det ännu inte varit möjligt att göra heltäckande bibliometriska analyser. Kungl. biblioteket har förberett sig för *SwePub* som en permanent verksamhet efter en anslagshöjning fr.o.m. 2017. *SwePub* har dock inte utvecklats så snabbt som förväntat, men har potential att skapa en bild av svensk forskning och fungera som underlag för att fördela statliga forskningsmedel inom några år. Uppdraget ställer höga krav på ändamålsenlig insamling och bearbetning av kvalitetssäkrad data från universitet och högskolor. Arbetet med detta har framskridit under året, men lärosätenas användarnytta av *SwePub* kan prioriteras högre.

Inom ramen för *Bibsamkonsortiet* sluter Kungl. biblioteket licensavtal med förlag och databasproducenter i syfte att effektivisera tillgången till elektroniska informationsresurser för högre utbildning och forskning. Under det senaste året anslöt sig 76 lärosäten och statligt finansierade forskningsinstitut till konsortiets avtal, vilka totalt sett omsatte närmare 325 miljoner kronor. Kungl. biblioteket, Vetenskapsrådet och deltagande organisationer har även som första land i Norden tecknat ett så kallat offsetavtal som innebär att deltagande organisationers forskare automatiskt får sina artiklar publicerade öppet tillgängligt i mer än 1 650 av förlagets hybridtidskrifter. Prismodellen kombinerar licens- och publiceringsavgifter i syfte att skapa överblick och kontroll över den totala kostnaden.

Under 2015 fick Kungl. biblioteket i uppdrag att ta fram förslag till en nationell biblioteksstrategi för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom det allmänna biblioteksväsendet. Se även utgiftsområde 17 avsnitt 5 *Litteraturen, läsandet och språket*. Arbetet har framskridit och resultat väntas 2017.

Informationsförsörjning för forskning

Förbättrad tillgång till forskningsresultat, såsom vetenskapliga publikationer, konstnärliga verk och forskningsdata, är en förutsättning för framgångsrik svensk forskning och innovation. Utvecklingen i europasamarbetet fokuserar på en omställning till ett helt öppet vetenskapsystem och Sverige har under året ställt sig bakom konkurrenskraftsrådets långtgående slutsatser om öppen tillgång till forskningsresultat.

Kungl. biblioteket har 2016 fått i uppdrag att vara nationell samordnare för arbetet med öppen tillgång till vetenskapliga publikationer och har förberett sig för detta uppdrag. Myndigheten har deltagit med en representant i Vetenskapsrådets nationella styrgrupp för forskningsinformation samt i såväl svenska som internationella nätverk för öppen tillgång till forskning.

Vetenskapsrådet har av regeringen fått nationellt samordningsansvar för fortsatt arbete rörande öppen tillgång till forskningsdata och ska samråda med Kungl. biblioteket och andra berörda myndigheter.

Forskningsnätet Sunet

Sunet (Swedish University Computer Network) är en forskningsinfrastruktur som tillhandahåller nätverk för digital kommunikation och tjänster för att stödja forskning och högre utbildning. Sunet förser anslutna universitet, högskolor och vissa kulturinstitutioner med internetförbindelser nationellt och internationellt samt tillhörande tjänster. Sunet har funnits sedan början av 1980-talet och är i dag organisatoriskt placerat vid avdelningen för forskningsinfrastruktur vid Vetenskapsrådet. Efter att en ny organisationsmodell för Sunet trädde i kraft den 1 januari 2016 har Sunets verksamhet integrerats i Vetenskapsrådet. Detta har bl.a. annat lett till ökade synergieffekter kring internationella frågor.

Under 2016 har Sunet uppgraderat sitt nationella datakommunikationsnät efter den upphandling av optiska fibersträckor och utrustning som gjordes 2015. Sunet är nu, med internationella mått, ett förhållandevis stort nät och infrastruktur för e-vetenskap och kapaciteten till lärosätena tiodubblades 2016 i jämförelse med det tidigare nätet. Sunet har nu större möjligheter än tidigare att göra särskilda lösningar för forskningsanläggningar som behöver speciella installationer för sin nätverksinfrastruktur.

Oredlighet i forskning

Expertgruppen för oredlighet i forskning som inrättades 2010 vid Centrala etikprövningsnämnden har till uppgift att på begäran av statliga universitet och högskolor lämna yttranden som ett stöd i lärosätenas utredningar av ärenden som rör misstankar om oredlighet i forskning, konstnärlig forskning samt utvecklingsarbete. Under 2016 lämnade expertgruppen yttranden i tio ärenden. Det är en markant ökning jämfört med tidigare år då ett eller två yttranden har lämnats årligen. Expertgruppen har sedan 2010 lämnat yttranden i totalt nitton ärenden.

Etikprövning av forskning

Lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen) omfattar forskning som avser människor och biologiskt material från människor samt forskning som innebär behandling av känsliga personuppgifter. Etikprövningen sker inom sex regionala nämnder. Överklaganden och överlämnanden av vissa ärenden görs till Centrala etikprövningsnämnden.

Under 2016 avgjordes totalt 6 438 ärenden i de regionala nämnderna, vilket är en ökning med 13 procent jämfört med året innan. Samtidigt sjönk den genomsnittliga handläggningstiden från 25 till 24 dagar. I alla nämnder låg den genomsnittliga handläggningstiden i samtliga ärendekategorier under 2016 med god marginal inom de maximala handläggningstider som anges i förordningen (2003:615) om etikprövning av forskning som avser människor. I 220 ärenden överskreds dock de maximala handläggningstiderna.

Centrala etikprövningsnämnden avgjorde 37 ärenden 2016, vilket var samma antal som året innan. Den genomsnittliga handläggningstiden sjönk från 29 till 27 dagar under perioden.

Nyttiggörande av forskning

Lärosätena har olika varianter av innovationsstödjande verksamheter. Sedan 2009 har regeringen avsatt anslagsmedel för s.k. innovationskontor som i dagsläget uppgår till tolv stycken, alla kopplade till universitet. För 2017 har 101 miljoner kronor betalats ut i bidrag till inno-

vationskontoren. Det övergripande syftet med innovationskontoren är att verka för att forskningsbaserad kunskap kommer till nytta.

De flesta universiteten och vissa högskolor har även holdingbolag knutna till sig. Holdingbolagen ägs av den svenska staten till 100 procent och förvaltas av respektive lärosäte. Holdingbolagens syfte är att äga, förvalta och sälja aktier i hel- eller delägda bolag som har till syfte att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete för kommersiell exploatering av projekt och kunskaper vid världuniversitet. Vissa holdingbolag är närmast vilande medan andra har en omsättning på ca 100 miljoner kronor.

Forskningssamarbete inom EU

Det europeiska forskningssamarbetet finansieras genom ett särskilt ramprogram för forskning och innovation. Ett sjuårigt ramprogram med namnet Horisont 2020 startade 2014. Ramprogrammet har avsatt en budget på närmare 80 miljarder euro att fördela till de allra främsta forsknings- och innovationsprojekten.

Vinnova publicerar årligen rapporter om det svenska deltagandet i ramprogrammet. I april 2017 kom den senaste rapporten som redogör för utfallet i Horisont 2020 av undertecknade och inrapporterade kontrakt under 2014 och fram till februari 2017. Horisont 2020 är uppdelat i tre huvudprioriteringar, samhällsutmaningar, industriellt ledarskap och spetsforskning. De samhällliga utmaningar som finns med är exempelvis energi, miljö, hälsa samt inkluderande och säkra samhällen. Programmet om industriellt ledarskap innehåller mer marknadsnära innovationsprojekt, vilket bl.a. innebär att många nya aktörer ansöker om projektmedel jämfört med tidigare. Grundforskningsdelen handlar dels om grundforskning, dels om utveckling av framtidens tekniker samt forskarrörlighet.

Sverige ligger kvar bland de tio mest framgångsrika länderna i ramprogrammet och svenska organisationer har beviljats 732 miljoner euro hittills. Det motsvarar 3,5 procent av alla fördelade medel i de första utlysningarna. Detta gör Sverige till det åttonde mest framgångsrika deltagande landet. Det är en position som Sverige legat på under många år, även under slutet av förra ramprogrammet (FP7). En tredjedel av de 430 svenska organisationer som har

deltagit hittills har inte varit med i projekt i ramprogrammen tidigare.

Den nedåtgående trend i svenska framgångar i grundforskningsdelen som syns några år har nu vänt. Svenska forskare erhåller 3,1 procent av beviljade medel från det Europeiska Forskningsrådet. För bara ett år sen var den siffran 2,1 procent. Sverige har fortsatt lyckats bra även i andra delar som framtida och ny teknik med 5,2 procent av beviljade medel. I delen för industriellt ledarskap är Sveriges deltagande sammanlagt på 3,6 procent av beviljade medel. Ett undantag är inom informations- och kommunikationsteknik, där det för svensk del går lite sämre än tidigare (2,8 procent av beviljade medel).

Inom samhällliga utmaningar ligger det svenska deltagandet på en hög nivå, med 4,0 procent av medlen. Områdena Hälsa och Transport är särskilt framgångsrika områden. Precis som tidigare beviljas universitet och högskolor över hälften av Sveriges totala beviljade medel. Karolinska institutet, Lunds universitet och Kungl. Tekniska högskolan är i topp bland dessa. I den delen av programmet som handlar om industriellt ledarskap står det svenska näringslivet för nära hälften av beviljade medel till Sverige. Ericsson får mest medel följt av företag som Volvo Personvagnar AB, Volvo Technology AB, AstraZeneca AB och ABB. De små och medelstora företagen (SMF) har ett bra deltagande i de specifika instrument som finns för SMF, där 100 svenska företag erhållit 40 miljoner euro.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB (Research Institutes of Sweden AB), Mefos AB och Europeiska spallationskällan (ESS) är de främsta forskningsorganisationerna bland svenska deltagare i ramprogrammet. Offentliga organisationer och myndigheter som Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Trafikverket och Statens energimyndighet finns också bland deltagarna. Det svenska deltagandet i de europeiska partnerskapsprogrammen är fortsatt starkt.

En svensk EU-samordningsfunktion med uppdrag att förstärka det strategiska arbetet inom det europeiska forskningssamarbetet och särskilt partnerskapsprogrammen etablerades under 2013. Sedan dess har EU-samordningsfunktionens arbete resulterat i ett antal bedömningar om svenskt deltagande och finansiering i de europeiska partnerskapsprogrammen.

Horisont 2020 implementeras genom fleråriga arbetsprogram som behandlas i kommittéer där medlemsstaterna finns representerade. Organisationen för det svenska kommittéarbetet baseras på ett regeringsbeslut och det är representanter för Regeringskansliet och myndigheter som ingår i programkommittéerna som leds av Europeiska kommissionen. Arbetsprogrammen för 2016 och 2017 beslutades under hösten 2015.

I december 2016 kom den senaste rapporten från Europeiska kommissionen om hur Europeiska forskningsområdet (ERA) utvecklas. Rapporterna visar att mycket har hänt för att utveckla ERA, även om en del utmaningar kvarstår. Bland det som beskrivs som Sveriges fördelar är bland annat andelen forskare per 1 000 invånare (aktiv befolkning). Samtidigt identifierar rapporten en tydlig nedåtgående trend vad gäller antal patentansökningar. Den ERA-färdplan som antogs 2015 kompletteras nu genom nationella färdplaner som tas fram av medlemsstaterna. På det sättet tar medlemsstaterna ett större ansvar för ERA än tidigare, enligt rapporten.

I april varje år överlämnar EU:s medlemsstater nationella reformprogram till Europeiska kommissionen. Programmen redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. På forskningsområdet har EU målsättningen att medlemsstaternas samlade utgifter för forskning och utveckling ska uppgå till tre procent av BNP 2020. Det svenska målet är att de offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling vid denna tidpunkt ska uppgå till ungefär fyra procent av BNP. Den senaste statistiken från 2015 visar att andelen ligger på drygt 3,2 procent, vilket är en minskning från 2013 då den låg på 3,4 procent. Nivån är dock fortfarande hög i en internationell jämförelse, inom EU låg snittet 2014 på 2,0 procent.

Internationellt forskningssamarbete

Forskning och innovation både främjas och stimuleras av samarbete över nationsgränserna. Detta är något som i de flesta fall sker direkt mellan forskare på bilateral eller multilateral basis. Vanligtvis finansieras samarbetena genom universitetens och högskolornas egna insatser eller med bidrag från Vetenskapsrådet, Vinnova eller andra forsknings- och innovationsfinansie-

rande myndigheter. Ibland sker detta inom ramen för bilaterala avtal mellan Sverige och tredje land. Under 2016 har samverkansaktiviteter genomförts med Japan, USA och Sydafrika. Samarbetena fortlöper väl.

Genom ett aktivt engagemang i Strategic Forum for International S&T Co-operation (SFIC), som är ett rådgivande forum till rådet, kommissionen och EU:s medlemsstater, har insatser gjorts för att öka kunskapen om både EU:s och andra medlemsstaters samarbeten med tredje land.

Utredningar

Översyn av regelverken för forskningsetik och gränsområdet mellan klinisk forskning och hälso- och sjukvård

Den 2 juni 2016 fick en särskild utredare i uppdrag att se över etikprövningslagen och regleringen för verksamhet i gränsområdet mellan klinisk forskning och hälso- och sjukvård samt en bestämmelse om vissa etiska bedömningar (dir. 2016:45).

I tilläggsdirektiv som beslutades den 11 maj 2017 (dir. 2017:52) har utredningen dessutom fått i uppdrag att göra en översyn av straffskalan för brott mot etikprövningslagen, lämna förslag som innebär att Centrala etikprövningsnämndens ansvar för tillsyn över etikprövningslagen förtydligas och föreslå nödvändiga författningsändringar.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2017.

Reglering av personuppgiftsbehandling för forskningsändamål med anledning av EU:s dataskyddsförordning

Europaparlamentet och rådet fattade den 27 april 2016 beslut om en ny allmän dataskyddsförordning (förordning nr 2016/679). Genom förordningen upphävs EU:s nu gällande dataskyddsdirektiv, vilket bl.a. innebär att den svenska personuppgiftslagen måste upphävas.

Dataskyddsförordningen förutsätter att vissa kompletterande nationella bestämmelser ska finnas på plats när EU-förordningen ska börja tillämpas. Förutom att anpassa och komplettera de generella författningsbestämmelser som dataskyddsförordningen ger anledning till finns det också ett visst utrymme att införa särregleringar för specifika områden. En särskild utredare har

därför fått i uppdrag att föreslå en reglering av behandling av personuppgifter för forskningsändamål som är förenlig med EU:s dataskyddsförordning (dir. 2016:65).

I tilläggsdirektiv som beslutades den 16 mars 2017 har utredningen dessutom fått i uppdrag att analysera vilken reglering som är möjlig för behandling av personuppgifter i Kungl. bibliotekets verksamhet (dir. 2017:29).

I ytterligare tilläggsdirektiv som beslutades den 1 juni 2017 har utredningen även fått i uppdrag att analysera vilken rättslig reglering som behövs för att Statistiska centralbyrån (SCB) ska ha möjlighet att lämna ut uppgifter om individers inkomstförhållanden för införande i databasen Luxembourg Income Study (LIS) (dir. 2017:61).

I tilläggsdirektiv som beslutades den 20 juli 2017 har utredningen fått i uppdrag att bl.a. analysera och föreslå vilken reglering som är möjlig och kan behövas utöver dataskyddsförordningen för att personuppgifter ska kunna behandlas på ett ändamålsenligt sätt i forskningsbibliotekets verksamhet.

Uppdraget har i juni 2017 delredovisats genom betänkandet Personuppgiftsbehandling för forskningsändamål (SOU 2017:50). Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Delar av uppdraget ska redovisas senast den 6 november 2017 och uppdraget i övrigt ska slutredovisas senast den 25 maj 2018.

Översyn av skyddet för forskningsresultat för undanröjande av hinder för innovation

Den 24 februari 2017 fick en utredare i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att bl.a. se över om det finns skäl att, efter en avvägning mellan sekretessintresset och behovet av insyn i forskningsverksamhet, ändra och komplettera sekretessregleringen i fråga om forskning (U2017/01013/F). Uppdraget ska slutredovisas till Utbildningsdepartementet senast den 29 december 2017.

Organisationen för utredningar om oredlighet i forskning

Den 22 februari 2017 överlämnades betänkandet Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet i forskning (SOU 2017:10). Utredarens uppdrag var att undersöka behovet av en ny hantering av ärenden som rör utredning av oredlighet i forskning och lämna förslag som säkerställer en tydlig och rättssäker hantering av misstänkt oredlighet (dir. 2015:99). Betänkandet har

remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Översyn av organisationen för etikprövning av forskning

En utredare har på Regeringskansliets uppdrag biträtt Utbildningsdepartementet med uppgiften att se över och föreslå hur etikprövning av forskning som avser människor ska organiseras med målet att genom nationell samordning skapa en effektivare hantering. Utredarens förslag utgör grunden för departementspromemorian En ny organisation för etikprövning av forskning (Ds 2016:46). Departementspromemorian har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Etisk granskning av klinisk läkemedelsprövning

Europaparlamentet och rådet antog den 16 april 2014 förordning (EU) nr 536/2014 om kliniska prövningar av humanläkemedel och om upphävande av direktiv 2001/20/EG. Den utredare som biträtt Utbildningsdepartementet med att se över och föreslå hur etikprövning av forskning som avser människor ska organiseras hade också i uppdrag att analysera och föreslå vilka åtgärder som behövs med anledning av ovan nämnda EU-förordning när det gäller de svenska bestämmelserna om etikprövning av forskning som avser människor. Utredarens förslag utgör grunden för departementspromemorian Etisk granskning av klinisk läkemedelsprövning (Ds 2016:12). Departementspromemorian har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Nationell rymdstrategi

En utredare har på Regeringskansliets uppdrag biträtt Utbildningsdepartementet med uppgiften att föreslå en sammanhållen nationell rymdstrategi (dir. 2014:57). Detta resulterade i betänkandet En rymdstrategi för nytta och tillväxt (SOU 2015:75). Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

8.3.3 Analys och slutsatser

Svensk forskning i internationell jämförelse

Antalet publicerade artiklar från Sverige har ökat sedan 1999, men ökningen per capita har varit större i flera andra länder. Schweiz med högre publicering per capita ökar mer med motsvaran-

de finansiering. Även från Danmark kommer fler artiklar än från Sverige med motsvarande finansiering. Relativt de offentliga avsättningarna är antalet artiklar ändå jämförelsevis högt i Sverige och något högre än från exempelvis Finland, Nederländerna och Norge.

När vetenskapligt genomslag mäts som andelen artiklar som tillhör de 10 procent högst citerade tillhör Sverige de 15 länder som presterat högst med 11 procent 2016. Jämförbara länder presterar generellt bättre än Sverige. Danmark och Schweiz som båda avsätter ungefär samma resurser som Sverige mätt per capita uppnådde 13 procent respektive 14 procent 2016. Den ökade finansieringen i Danmark under de senaste tio åren har inte heller fått genomslag i ökad andel artiklar bland de 10 procent högst citerade. Australien, Belgien och Storbritannien som alla avsätter mindre offentliga resurser för FoU har alla en svag ökning av andelen artiklar bland de 10 procent högst citerade. USA minskar över tid, medan många andra länder ökar sin publicering, vilket gör att mer forskning från andra länder än USA citeras. Singapore som länge haft en policy att rekrytera utländska forskare genom att ge goda villkor uppvisar en kraftig ökning av andelen artiklar som är bland de 10 procent högst citerade.

Andelen högt citerade artiklar i Sverige har varit konstant i över tio år, trots att finansieringen har ökat kraftigt under denna tid. Den ökade finansieringen har alltså inte lyckats öka svensk forsknings genomslag mätt som andel högt citerade artiklar.

Grundläggande forskning och dess förutsättningar

Vetenskapsrådet har många uppdrag med ursprung i propositionen Forskning och innovation (prop. 2012/13:30). Dessa har inte bara inneburit en utökning av existerande verksamhet utan har i flera fall medfört upprättande av nya verksamhetsområden. Myndigheten har trots att uppdragen varit omfattande genomfört dessa väl.

Vetenskapsrådet gör många utvärderingar och analyser av hög kvalitet, vilka är värdefulla som underlag för bedömning av forskningspolitiska insatser. Av särskild vikt under 2016 är publiceringen av Forskningsbarometern (VR1603). Den beskriver tillståndet för svensk forskning och

baseras på data om finansiella resurser, personal och resultat som tidigare inte funnits samlade. Forskningsbarometern kommer att uppdateras regelbundet.

Vetenskapsrådet utvecklar även samarbetsprocesser för att underlätta svenskt deltagande i europeiska och internationella samarbeten. Här förväntas de nationella forskningsprogram som presenterades i propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50), varav två ska utvecklas av Vetenskapsrådet, spela en viktig roll.

Det är tillfredsställande att jämställdheten mellan kvinnor och män i Vetenskapsrådets bidragsfinansiering har förbättrats. Myndighetens aktiva jämställdhetsarbete har sannolikt gett resultat. Samtidigt kvarstår utmaningen att bibehålla och bygga på det arbete som redan har gjorts, bl.a. genom att utveckla konsupplad statistik för exempelvis forskningsinfrastrukturer samt att undersöka varför män både söker och beviljas medel oftare än kvinnor, i synnerhet inom medicin och hälsa.

Sammanfattningsvis ser regeringen positivt på Vetenskapsrådets verksamhet. Myndigheten genomför sina uppdrag med goda resultat och bedriver ett kontinuerligt förbättringsarbete för att upprätthålla den höga kvaliteten i verksamheten.

Rymdforskning och rymdverksamhet

Rymdverksamhet och användningen av rymdteknik får en allt större betydelse i Sverige och globalt för utveckling av tjänster till nytta för samhället, bl.a. inom miljö- och klimatövervakning, navigation och telekommunikation samt som källa för utveckling av teknik med ett bredare användningsområde.

Svensk rymdforskning och rymdindustri håller hög internationell klass. Svensk rymdverksamhet innehåller även en hög grad av innovation och förnyelse och rymdverksamhetens betydelse för miljö- och klimatforskningen är fortsatt stor.

Sveriges deltagande i det obligatoriska vetenskapsprogrammet inom ESA möjliggör för svenska forskare att i samarbete med europeiska kollegor studera yttre rymden i projekt som är för kostsamma att genomföra med enbart nationell finansiering. Det är därför värdefullt för

mindre länder att delta i ESA:s arbete, liksom andra rymdsamarbeten som inom den europeiska vädersatellitorganisationen EUMETSAT.

Institutet för rymdfysik

Institutet för rymdfysik (IRF) fortsätter med stor framgång att tillverka mycket kvalificerade instrument till många av världens största rymdsatsningar. Under det senaste året accepterade ESA en rad av IRF:s instrument i en omfattande utvärdering av instrumentkonstruktioner. Instrumenten kommer att ingå i några av ESA:s största satsningar de kommande åren där bl.a. ESA:s stora projekt (L-klass) JUICE (JUperiter ICy moons Explorer) till Jupiter ingår. IRF:s framgångar inom rymdinstrumenttillverkning påvisar institutets och svensk rymdforsknings höga standard.

IRF:s publicering av resultat i internationellt välrenommerade tidskrifter (t.ex. Science) har under året ökat ytterligare.

IRF:s satsning på klimat- och atmosfärforskning ligger väl i linje med de intentioner som under hösten presenterades i regeringens forskningsproposition. Institutets ökade satsning på tillämpad forskning är positiv, eftersom den på ett konkret sätt visar samhällsnyttan av institutets verksamhet.

Forskningens infrastruktur

Den europeiska spallationskällan (ESS) och röntgenljuskällan (MAX IV)

European Spallation Source (ESS) och röntgenljuskällan (MAX IV) förväntas ge stor och långsiktig betydelse för konkurrenskraften hos svensk forskning och svenskt näringsliv.

Som värd för anläggningarna har Sverige möjlighet att skapa en världsledande miljö med bas inom materialvetenskap. De unika möjligheterna vid ESS och MAX IV i Lund innebär att anläggningarna kan attrahera såväl enskilda forskare som högteknologiska företag i Sverige och från andra länder.

Sverige bör dra nytta av ESS och MAX IV så att anläggningarna utvecklas till sin fulla potential. Vetenskapsrådet har därför ett uppdrag (U2014/03980/F) att stimulera det svenska deltagandet kring uppbyggnaden och driften av ESS och att få nya användargrupper att utnyttja anläggningen. En särskild samordnare bistår under 2017 Regeringskansliet i arbetet med ESS

för att bl.a. underlätta att till fullo utnyttja ESS och MAX IV som en nationell kunskaps- och innovationsmiljö för vår tids stora samhällsutmaningar.

Polarforskning

Sekretariatets delaktighet i slutförandet av Arktiska rådets arbete inom Scientific Cooperation Task Force (SCTF) kan leda till att de internationella samarbetena inom forskning i och om Arktis underlättas. De arktiska staterna har utarbetat ett forskningssamarbetsavtal som avses ratificeras under det amerikanska ordförandeskapet 2015–2017.

Polarforskningssekretariatet har tillsammans med Kanada framgångsrikt utfört en marin expedition till Arktis där bl.a. fokus låg på datainsamling kring havsbotten till stöd för Kanadas ansökan till FN:s havsrättskonvention. Även viktiga provtagningar inom miljökemi, marin geologi och atmosfärforskning ingick i expeditionen.

En positiv effekt av moderniseringsarbetet på Abisko naturvetenskapliga station är att intresset ökat från forskare att besöka stationen.

Mot ett öppet vetenskapssystem

Lärosätena, Kungl. biblioteket och Vetenskapsrådet har fortsatt att driva utvecklingen mot ett öppet vetenskapssystem, dvs. ett system där vetenskaplig kunskap av alla slag är öppen för alla så tidigt som det är praktiskt möjligt i forskningsprocessen. Bilden av nuläget är dock otydlig och behöver förbättras för att fler delar av vetenskapen ska kunna utvecklas till innovationer eller som underlag för andras innovativa näringsidkande. Sverige kan öka transparensen kring forskningsprocesserna, öka samarbeten i och kring forskningsprocesser, skapa bredare förståelse av vad samhälleligt värdeskapande innebär samt studera detta värdeskapande och öka incitamenten för forskare själva att formulera sin forskning med större hänsyn till en utomakademisk publik.

Kungl. biblioteket har i samråd med Vetenskapsrådet möjligheter att ge en tydlig bild av svensk forskning med hjälp av databasen SwePub. SwePub innehåller information om den vetenskapliga produktionen från Sveriges uni-

versitet och lärosäten, som är viktig för att visa den svenska utvecklingen mot ett öppet vetenskapssystem, dvs. hur mycket av forskningsprocessen som är öppet tillgänglig.

Forskningssamarbete inom EU

Svenska aktörer fortsätter att göra väl ifrån sig i den europeiska konkurrensen om forskningsmedel från ramprogrammet Horisont 2020. För hela ramprogrammet, som genomförs 2014–2020, är rambudgeten ca 78 miljarder euro. Även om det är en bra bit under EU:s budgetar vad gäller regional- och sammanhållningspolitiken samt jordbrukspolitiken, så är ramprogrammet för forskning det tredje största programmet budgetmässigt. Sverige står för ca 2,9 procent av EU:s budget. Inom forskningsprogrammet får Sverige, genom finansierade projekt, tillgång till ca 3,5 procent av medlen i budgeten för Horisont 2020. Fördelningen av medlen till olika svenska aktörer speglar rätt väl det svenska forsknings- och innovationssystemet.

Nivån på de medel som satsas nationellt har visat sig vara en viktig förklaring till varför vissa länder lyckas bättre än andra inom ramprogrammet. Då Sverige tillhör de länder i världen som per capita satsar mest på forskning och utveckling har svenska aktörer bra grundförutsättningar. Även satsningarna på strategiska forskningsområden och strategiska innovationsområden har skapat goda förutsättningar för ett högt deltagande i ramprogrammet. En fortsatt hög nivå av deltagande och därmed hög andel av tillgängliga EU-medel som går till Sverige beror således i stor utsträckning på hur investeringar görs på nationell nivå.

Internationellt forskningssamarbete

Sverige har bilaterala avtal om forskningssamarbete med flera länder. Samarbetet med dessa har intensifierats under de senaste åren. Svenska myndigheter och forskningsutförare har genomfört flera insatser för att stärka det internationella samarbetet. Arbetet med dessa satsningar bör fortsätta. Genom deltagande i EU:s aktiviteter avseende internationella samarbeten öppnas en möjlighet för samarbeten med fler länder, vilket är särskilt intressant avseende de tillväxtländer där närmare samarbeten nu saknas.

8.4 Den årliga revisionens iakttagelser

Regionala etikprövningsnämnderna i Göteborg, Lund, Stockholm, Umeå, Linköping och Uppsala har fått revisionsberättelse med upplysning av särskild betydelse avseende sina årsredovisningar för 2016.

Riksrevisionen har uppmärksammat att nämnderna i årsredovisningen redovisar ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor. Nämnderna har på grund av otydlighet i den ekonomiska styrningen inte getts möjlighet att nå upp till det ekonomiska målet.

Frågan om huruvida avgifterna för prövning av ansökan om etikprövning av forskning bör höjas för att uppnå full kostnadstäckning bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

9 Politikens inriktning

9.1 En ledande kunskapsnation

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation när det gäller utbildning, forskning och innovation. Genom utbildnings- och forskningspolitiken lägger vi tillsammans grunden för ett starkt samhällsbygge och en fortsatt utveckling av den svenska modellen. Ett starkt utbildningssystem möjliggör ett livslångt lärande. Det ska starta i en förskola av hög kvalitet och fortsätta i en jämlik kunskapsskola med behöriga och kompetenta lärare som ger våra barn och unga en god grund att stå på. Det ska finnas goda möjligheter att komplettera sin utbildning i vuxen ålder samt att studera vidare under hela livet och i hela landet. Utbildning och bildning ger kunskaper och perspektiv som möjliggör personlig utveckling och skapar förutsättningar för ett aktivt deltagande i ett demokratiskt samhälle. Alla barn, unga och vuxna ska ges förutsättningar att pröva och utveckla sin förmåga och sina kunskaper till sin fulla potential oberoende av sociala och ekonomiska förhållanden, ålder, könstillhörighet och funktionsnedsättning.

Under det gångna året har internationella kunskapsmätningar visat att elevernas kunskaper i svensk skola förbättras. I de flesta grupper ökar även andelen elever som lämnar grundskolan med behörighet till gymnasieskolan. Samtidigt har ojämlikheten i skolan ökat och är alltjämt en prioriterad fråga för regeringen. Barn och elever ska lära sig mer och alla skolor ska vara bra skolor. Den svenska skolan ska utjämna socioekonomiska skillnader och ge alla människor möjlighet att utvecklas till sin fulla potential.

För att kunskaperna ska fortsätta öka och ojämlikheten i skolsystemet brytas krävs fler reformer. Regeringen presenterar därför i denna proposition bl.a. förslag utifrån Skolkommissionens slutbetänkande som innebär att resurserna till skolan i större utsträckning fördelas efter behov och därmed bidrar till att nå målet om en jämlik kunskapsskola.

Lärarkretsens attraktivitet måste öka. Alla barn och elever ska få möta kompetenta förskollärare och lärare som har tid och rätt förutsättningar att undervisa och utveckla sin profession. Lärarna är nyckeln till att höja kunskapsresultaten i skolan. De är avgörande för att skapa studiero i klassrummet och stödja våra barn och unga så att ingen elev lämnas efter men ingen heller hålls tillbaka.

En modern och ambitiös utbildningspolitik skapar förutsättningar för att ta till vara allas kompetens likväl som möjligheter för alla att skaffa sig ny kompetens. Genom utbildning som ger rätt kompetenser ökar möjligheten till etablering på arbetsmarknaden och till omställning under arbetslivet, vilket medför att fler kan bidra till vårt gemensamma samhällsbygge. Investeringar i utbildning säkerställer kompetensförsörjningen i privat och offentlig sektor och möjliggör att Sverige kan fortsätta konkurrera med kompetens, inte med låga löner.

Sverige ska vara ett av världens främsta forskningsländer. Genom långsiktiga investeringar i forskning möter vi våra gemensamma samhällsutmaningar genom ny kunskap. Sverige ska satsa strategiskt för att behålla sin position som ledande forskningsnation och ta sikte på utmaningar inom områden som klimat, hälsa, digitalisering och migration.

Med utbildning och forskning kan Sverige möta samhällets utmaningar och fortsätta leda en omställning till en hållbar utveckling.

9.2 Alla skolor ska vara bra skolor

Var du bor eller vilken skola du går i ska inte avgöra din framtid. Alla skolor ska vara bra skolor. Resurser ska prioriteras och fördelas så att hänsyn tas till de skolor och elever med störst behov. Grundläggande förändringar behövs för att säkerställa en jämlik skola.

9.2.1 Skolkommissionen – för en jämlik och stark kunskapskola

För att regeringens mål om en jämlik kunskapskola ska nås krävs att resurserna till skolan förstärks och i större utsträckning fördelas efter behov. Jämlikheten i skolan har försämrats över tid, vilket bl.a. har synliggjorts genom att skillnader i resultat mellan skolor har ökat liksom sociala faktorernas betydelse för resultaten.

Regeringen föreslår därför nu en kraftig förstärkning av den statliga finansieringen av skolan i enlighet med förslag från den skolkommission som regeringen tillsatte 2015. Med en infasning över tre år föreslås att sex miljarder kronor avsätts för syftet. Det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling ska fördelas så att resurserna viktas med hänsyn till elevernas socioekonomiska bakgrund. Bidraget ska vara villkorat så att de tillförda medlen leder till ökade insatser för jämlikhet, kunskapsutveckling och kvalitet i verksamheten. Redan i vårändringsbudgeten 2017 föreslog regeringen en förstärkt investering i de mest utsatta grundskolorna genom att införa en jämlikhetspeng för att öka andelen elever behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Regeringen föreslår att ytterligare medel för detta ändamål avsätts för 2018.

I Skolkommissionens slutbetänkande (SOU 2017:51), som lämnades i april 2017, läggs en rad förslag fram som är väl förankrade i forskningen och bland de som arbetar i skolan.

Skolkommissionens nulägesanalys visar på svagheter i skolans styrning, bl.a. i form av en splittrad ansvarsfördelning, otillräcklig kompeten-

satorisk resursfördelning samt problem med segregation och ojämlikhet. Skolkommissionen menar att förutsättningarna för hög kvalitet i undervisningen behöver stärkas och utjämnas i hela skolsystemet för att förbättrade kunskaper och en stärkt likvärdighet ska kunna uppnås.

Regeringen delar kommissionens bild av nuläget i skolan. Betänkandet har remitterats och medel avsätts för flera insatser i denna budgetproposition. Utöver det nya statliga stödet för stärkt likvärdighet föreslår regeringen att medel avsätts för att kompensera kommunerna för genomförande av skollags- och läroplansförändringar utifrån Skolkommissionens förslag.

Skolkommissionen drar slutsatsen att många huvudmän behöver stöd i bl.a. uppföljning och utveckling av skolverksamheten. Regeringen har tillsatt en utredning som ska göra en översyn av de statliga myndigheterna inom skolväsendet, inklusive ansvarsfördelningen och organiseringen av myndigheterna på skolområdet i syfte att skapa en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur som effektivare än i dag kan bidra till en bättre skola.

Som ett led i regeringens förbättrade styrning av skolan behövs också en översyn för att t.ex. lägga samman eller förenkla de riktade statsbidragen.

Skolkommissionen identifierar även ett antal problem i den nuvarande styrningen av gymnasieskolan som enligt kommissionen leder till brister i kompetensförsörjningen samt till ett ineffektivt resursutnyttjande. Regeringen avser att se över behovet av ändrad styrning av den gymnasiala utbildningen.

9.2.2 Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner

Utredningen Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (U 2016:06), som arbetar i dialog med de som medverkar i den nationella samlingen för läraryrket, har till uppdrag att lämna förslag som syftar till att ge bättre förutsättningar för lärare, forskollärare, rektorer och förskolechefer att utföra sina uppdrag och bl.a. se över behörighets- och legitimationsreglerna. Ett delbetänkande överlämnades i juni 2017 (SOU 2017:51) och remitteras under hösten 2017. I delbetänkandet redovisades de delar av uppdraget som rör justeringar av legitimations- och behörighetsreglerna, upp-

draget att utreda om förskolechefer i förskolan bör benämnas rektorer i skollagen och uppdraget att se över hur en god introduktion i lärar- och förskolläraryrkena kan säkras. Frågan om att en äldre examen på högskolenivå avsedd för arbete enbart i fritidshemmet ska vara behörighetsgivande och kunna ligga till grund för legitimation är viktig för regeringen. Vidare anser regeringen att det är viktigt med ett starkt pedagogiskt ledarskap i förskolan. En del i detta är att den som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor. En annan viktig del i arbetet med att göra lärar- och förskolläraryrkena mer attraktiva och att åstadkomma en ökad professionalisering av yrkena är att minska förskollärares, lärares och rektorers administrativa arbetsböda.

I utredningens slutbetänkande, som ska redovisas senast den 1 december 2017, ska utredningen ta ställning till vilken form som bäst lämpar sig för behörighetsgivande fortbildning och om sådan utbildning bör bli permanent, se över karriärvägsreformen samt hur arbets-situationen för lärare, förskollärare, rektorer och förskolechefer kan förbättras.

9.2.3 Ökad insyn i skolor

Regeringen bedömer i enlighet med vad som är överenskommet med Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna genom Friskolekommitténs betänkande Friskolorna i samhället (SOU 2013:56), samt senare i överenskommelse med Vänsterpartiet, att det finns behov av ökad insyn i skolorna.

Skolkostnadsutredningen har i betänkandet Det stämmer! Ökad transparens och mer lika villkor (SOU 2016:66) bland annat föreslagit bestämmelser som reglerar hur huvudmännen ska redovisa jämförbar ekonomisk information på skolenhetsnivå. Utredningen har även lämnat förslag till ändringar i bestämmelser om beräkningen av bidrag till enskilda huvudmän inom skolväsendet.

För att öka allmänhetens insyn i fristående förskolor och skolor samt i privat anordnad vuxenutbildning anser regeringen att offentlighetsprincipen bör göras tillämplig i dessa verksamheter. Som grund för ett införande finns förslagen från Utredningen om offentlighetsprincipen i fristående skolor (SOU 2015:82)

samt från Utredningen om ökad insyn i välfärden (SOU 2016:62).

Vidare har, i enlighet med friskoleöverenskommelsen, Ägarprövningsutredningen lämnat förslag om införande av ägar- och ledningsprövning bl.a. av huvudmän för fristående förskolor och skolor (SOU 2015:7), vilka har vidareutvecklats av Valfärdsutredningen (SOU 2016:78).

Regeringen avser att under innevarande riksdagsår återkomma med förslag med anledning av ovan nämnda förslag från Skolkostnadsutredningen och från utredningarna om införande av offentlighetsprincipen i privat anordnad skollagsreglerad verksamhet, samt från Valfärdsutredningen när det gäller införande av ägar- och ledningsprövning i fristående förskolor och skolor.

9.2.4 Förskolan är starten på det livslånga lärandet

Förskolan spelar en viktig roll för barns allsidiga utveckling och bidrar till att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten.

För att stärka förskolan har regeringen bl.a. beslutat om åtgärder för en stärkt profession. Det inkluderar bl.a. Läslyftet och fortbildning inom de nationella skolutvecklingsprogrammen. Förskolan är också en del av Samverkan för bästa skola där Skolverket erbjuder stöd till utvecklingsinsatser för att höja kvaliteten hos utvalda förskolor.

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att göra en översyn av förskolans läroplan. Dagens läroplan är 20 år gammal och behöver utvecklas för att på bästa sätt ge stöd i arbetet, så att alla barn får tillgång till en undervisning av hög och likvärdig kvalitet.

Öppen förskola och svenskundervisning

Förskolan lägger grunden för barnets fortsatta lärande och spelar en viktig roll för barns utveckling. Nyanlända barn och barn med utländsk bakgrund deltar i lägre grad i förskola än barn till inrikes födda föräldrar. Regeringen vill satsa på att öka nyanlända barns deltagande i förskola för att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten samt påskynda etableringen för utrikes födda kvinnor. Mot den bakgrunden

föreslår regeringen att resurser avsätts för att Sveriges Kommuner och Landsting ska kunna sprida goda exempel och ge kommuner vägledning i hur de kan samordna öppen förskola och insatser i bl.a. svenska under föräldraledigheten. Syftet är att ge en introduktion till förskola samtidigt som föräldrar får stöd i språkinläring och etablering i samhället.

9.2.5 Rättvis och likvärdig betygssättning

Betygssättning av elever ska ske på ett rättvist och likvärdigt sätt. Dagens provsystem, och andra bestämmelser som reglerar betygssättningen, klarar enligt Utredningen om nationella prov (SOU 2016:25) inte att vara ett sådant stöd som säkerställer denna rättvisa och likvärdighet. Regeringen avser att i anslutning till denna proposition även lämna en proposition om att de nationella proven ska digitaliseras och att elevlösningar på nationella prov ska bedömas av någon annan än den undervisande läraren. Regeringen avser också att i propositionen föreslå att provresultat särskilt ska beaktas vid betygssättning.

9.3 Mer kunskap för alla elever

Alla elever har rätt att utvecklas och skolan ska ge alla möjlighet att nå kunskapsmålen oavsett bakgrund och behov. Det behövs fortsatta insatser för att lyfta skolorna och elevernas resultat, inte minst i socioekonomiskt utsatta områden. Utbildning är ett av fem utpekade fokusområden i regeringens långsiktiga reformprogram för minskad segregation för perioden 2017–2025.

9.3.1 Fördjupad och breddad kompetens i fråga om funktionsnedsättning

Regeringen genomför en rad insatser för att höja elevernas kunskapsresultat. Flertalet av dessa insatser är generella och omfattar därför också elever med olika funktionsnedsättningar och elever som av andra orsaker har svårt att nå kunskapskraven. Regeringen bedömer emellertid att det behövs ökad kunskap hos huvudmän, rektorer och förskolechefer om hur resurser och

kompetens inom förskola och skola kan organiseras på bästa sätt för att skapa tillgängliga lärmiljöer för alla barn och elever.

Skolan behöver bli bättre på att stötta elever med ADHD och andra neuropsykiatriska svårigheter. Drygt fem procent av Sveriges barn och unga har någon form av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, vilket kan innebära en till två elever i varje klass. Ofta förekommer diagnoserna i kombinationer och de kan i sin tur samvariera med andra funktionsnedsättningar och en mer allmän inlärningsproblematik. Det finns även elever med liknande svårigheter som inte är diagnostiserade.

Utöver de satsningar på specialpedagogik som redan görs föreslår Utbildningsdepartementet därför i promemorian Specialpedagogisk kompetens i fråga om neuropsykiatriska svårigheter nya kunskapskrav för speciallärare och specialpedagoger med syfte att säkerställa att framtida speciallärare och specialpedagoger får en fördjupad och breddad kompetens om neuropsykiatriska svårigheter och därmed bättre förmåga att anpassa lärmiljön utifrån elevens förutsättningar.

Promemorian har remitterats och remissvaren bereds för närvarande.

9.3.2 Läsa-skriva-räkna-garanti

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande över förslag om en åtgärdsgaranti i läsning, skrivning och matematik. Åtgärdsgarantin föreslås införas i förskoleklassen och lågstadiet för att säkerställa att alla elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd får rätt stöd i rätt tid. Tidiga insatser är viktiga för barnens självkänsla och möjligheter och samtidigt effektiva. Det krävs mer omfattande insatser om de sätts in under de senare skolåren.

Under 2017 har insatser påbörjats som ett led i införandet av åtgärdsgarantin. Bestämmelserna i förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

För att kompensera skolhuvudmännen för ökade utgifter med anledning av garantin föreslås att ytterligare medel tillförs utgiftsområde 25. Vidare föreslås att medel avsätts för implementering och kompetensutveckling.

9.3.3 Ytterligare undervisningstid i matematik i grundskolan

Grundläggande kunskaper i matematik är bl.a. en förutsättning för att klara många högskoleutbildningar och avgörande för en god kompetensförsörjning. Efter flera års negativ resultatutveckling i internationella studier visar kunskapsresultaten för svenska elever en uppgång i matematik (PISA 2015 och TIMSS 2015). Både hög- och lågpresterande elever har förbättrat sina resultat.

Under senare år har det skett förstärkningar av undervisningstiden i ämnet matematik. De två senaste förändringarna innebär att undervisningstiden har utökats med totalt 225 timmar i grundskolan, specialskolan och sameskolan samt i grundsärskolan, utom inom inriktningen träningsskolan. För att ytterligare stärka elevernas kunskaper i matematik bör enligt regeringen tidigare aviserade satsningar kompletteras med ytterligare en utökning av undervisningstiden i grundskolan och motsvarande skolformer med 105 timmar per år, motsvarande en timme per vecka, för årskurs 7–9.

Regeringen har därför i promemorian En studieindeldad timplan i grundskolan och närliggande frågor (U2016/03475/S) föreslagit att antalet undervisningstimmar i matematik utökas med 105 timmar i årskurs 7–9 fr.o.m. den 1 juli 2019. I grundskolan och i specialskolan föreslås att elevens val minskas med 105 timmar och förs över till ämnet matematik. I grundsärskolan föreslås att elevens val minskas med 45 timmar och slöjd med 60 undervisningstimmar för att föras över till undervisningstiden i matematik.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att undervisningstiden i matematik i årskurs 7–9 ska utökas (bet. 2014/15:UbU9, punkten 3, rskr. 2014/15:135 och bet. 2015/16:UbU12, punkten 2, rskr. 2015/16:168). Regeringen har under våren 2017 lämnat propositionen En studieindeldad timplan i grundskolan och närliggande frågor (prop. 2016/17:143) till riksdagen och riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2016/17:UbU23, rskr. 2016/17:339). I samband med riksdagens beredning av propositionen har Regeringskansliet lämnat kompletterande information till utbildningsutskottet (bet. 2016/17:UbU23 s. 20). Av informationen

framgår att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med ändringar av skolförordningen (2011:185) som bl.a. avser utökad undervisningstid i matematik i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan, i enlighet med vad som föreslås i ovan nämnda remisspromemoria. Dessa förordningsändringar planeras att beslutas under hösten 2018 och träda i kraft den 1 juli 2019. Tillkännagivandena är ännu inte slutbehandlade.

9.3.4 Förlängd skolplikt genom skolstart vid sex års ålder

Alla barn har rätt att få en bra och likvärdig grund inför grundskolan. Regeringen avser att i anslutning till denna proposition även lämna en proposition om skolstart vid sex års ålder. Propositionen innehåller förslag som innebär att det ska bli obligatoriskt med skolstart vid sex års ålder och att skolplikten normalt inleds i förskoleklassen. Förskoleklassen föreslås bli obligatorisk fr.o.m. höstterminen 2018. När skolan kan räkna med att nå alla barn i förskoleklassen kan utbildningsperspektivet tydliggöras ytterligare, samtidigt som lärandet fortsatt ska utgå från en pedagogik som är anpassad till elevernas ålder och utvecklingsnivå. Detta är en naturlig utveckling efter att förskoleklassen under 2016 har fått ett eget avsnitt i läroplanerna, där förskoleklassens uppdrag, syfte och innehåll förtydligats och förstärkts. Regeringen föreslår vidare kompetensutvecklingsinsatser för förskollärare samt lärare i förskoleklass och lägstadiet samt, som framgår ovan, en åtgärdsgaranti redan från förskoleklassen som säkerställer att alla elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd får rätt stöd i tid.

För att kompensera skolhuvudmännen för ökade utgifter med anledning av den obligatoriska förskoleklassen föreslås att medel tillförs utgiftsområde 25.

9.3.5 En bra start – nyanlända elevers lärande

Elever som kommer till Sverige sent i grundskolan

Goda kunskaper i svenska är viktigt för en nyanländ elevs möjlighet att klara sin skolgång och fullt ut kunna delta i den ordinarie undervisningen. Som en del i arbetet för att stärka nyanlända elevers resultat har en försöksverksamhet med utökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk för nyanlända elever i grundskolan pågått sedan 2013. Regeringen bedömer att satsningen bör förlängas till 2018.

Utredningen om elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser har lämnat förslag som syftar till att öka sent anlända elevers möjligheter att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program (SOU 2017:54). Bland annat bör rätten till studiehandledning på modersmålet stärkas så att en nyanländ elev i åldern 13–16 år kan få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt. Regeringen föreslår att medel avsätts för genomförande av detta och andra förslag från utredningen.

Utveckling av introduktionsprogrammen i gymnasieskolan

Introduktionsprogrammen växer snabbast av gymnasieskolans program. Dock når knappt en femtedel av eleverna på introduktionsprogram en gymnasieexamen inom fem år i och med att eleverna först behöver bli behöriga och sedan fullfölja ett treårigt nationellt program. För många huvudmän utgör introduktionsprogrammen en allt större andel av gymnasieskolan och många har behövt bygga upp nya verksamheter.

I 2017 års ekonomiska vårproposition (prop. 2016/17:100) föreslog regeringen att tillskjuta 150 miljoner kronor för utveckling av introduktionsprogrammen. Regeringen aviserade samtidigt att den skulle återkomma till denna fråga i budgetpropositionen för 2018. I linje med den avviseringen bedömer regeringen att det är viktigt att fortsatt stärka huvudmännens möjligheter att öka förutsättningarna för ungdomar på introduktions-

programmen att bli behöriga till ett nationellt program genom att medel tillförs för detta ändamål.

Gymnasieutredningen föreslår i sitt betänkande En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77) bl.a. att regeringen ska ge Skolverket i uppdrag att inrätta s.k. introduktionsprogramsutvecklare. Dessa skulle stödja huvudmännen i att utveckla utbildningarna så att eleverna får bättre förutsättningar att nå målet med utbildningen. Regeringen delar utredningens analys och bedömer att introduktionsprogramsutvecklare bör inrättas vid myndigheten.

Stöd för bedömning av tidigare kunskaper och utbildning

Det är viktigt att utbildningen i språkintroduktion bygger på elevens befintliga kunskaper. Huvudmännen behöver kunna planera utbildningen så att eleven så snart som möjligt ska kunna gå vidare från språkintroduktion till ett nationellt program eller annan utbildning. En förutsättning för det är att de har kunskap om elevens kunskaper och tidigare utbildning. Huvudmännen har efterfrågat stöd för detta. Regeringen bedömer att ett sådant stöd bör tas fram.

Stärkt möjlighet till utbildning i gymnasieskolan för asylsökande elever som fyllt 18 år

Hösten 2015 kom det historiskt många ungdomar i gymnasieåldern till Sverige. Detta ledde till att Migrationsverkets handläggningstider ökade och det finns elever som har blivit behöriga till ett nationellt program fast de fortfarande är asylsökande. Skolverkets tolkning av skollagen när det gäller dessa ungdomar innebär att kommunen inte har någon skyldighet att anta en elev till utbildning på ett nationellt program om eleven fyllt 18 år. Det finns dock inget som hindrar att kommunen ändå erbjuder sådan utbildning. Regeringen anser att det är angeläget att dessa ungdomar får möjlighet att fortsätta studera mot en gymnasieexamen. Regeringen bedömer att kommunernas möjligheter att erbjuda dessa elever utbildning på nationella program bör öka genom ökade

resurser till ändamålet. Medel föreslås för ändamålet under utgiftsområde 8 Migration och därmed kommer Migrationsverket framgent att kunna betala ut statlig ersättning för denna elevgrupp.

Utbildning under lärlingsliknande former på vissa introduktionsprogram

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) är ett viktigt inslag i all yrkesutbildning och ger elever bl.a. möjlighet att börja bygga egna nätverk med framtida potentiella arbetsgivare. Det kan i synnerhet vara viktigt för nyanlända elever där anknytningen till arbetsmarknaden är svag. För att stärka förutsättningarna för etablering på arbetsmarknaden för elever på introduktionsprogram anser regeringen att målgruppen för statsbidraget för gymnasial lärlingsutbildning bör vidgas så att den även omfattar elever på introduktionsprogram som genomför utbildning i lärlingsliknande former (se även avsnitt 3.6.8 under utg.omr. 15 om kostnadsersättning för sådan utbildning).

Förstärkt statsbidrag för undervisning under skollov för elever på språkin introduktionsprogrammet

För en nyanländ elev är det angeläget att snabbt utveckla kunskaper i svenska för att kunna gå vidare i sin utbildning. Skolloven innebär för många elever ett avbrott i studierna som kan få som följd att språkutvecklingen stannar upp. Regeringen menar därför att det är viktigt att använda loven för undervisning och bedömer att satsningen på undervisning under skollov bör stärkas för att möjliggöra ytterligare undervisning för elever på gymnasieskolans språkin introduktionsprogram, utöver det bidrag som i dag ges för elever på språkin introduktion.

9.3.6 Förstärkning av elevernas digitala kompetens

Regeringen har beslutat om förtydliganden och förstärkningar i bl.a. läroplaner för grundskolan och gymnasieskolan för att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens. Förändringarna innebär exempelvis att stärka

elevernas källkritiska förmåga och att programmering införs som ett tydligt inslag i flera olika ämnen i grundskolan, framför allt i teknik- och matematikämnen.

Regeringen bedömer att det finns ett behov av ett förstärkt stöd för deltagande i kompetensutvecklingsinsatser för att underlätta och säkerställa införandet av programmering i undervisningen och bedömer därför att medel bör tillföras för detta ändamål.

Regeringen avser att presentera en digitaliseringsstrategi för skolväsendet som stakar ut riktningen för hur skolan ska ta vara på digitaliseringens möjligheter.

9.3.7 Mer tid för lärande

Elevers möjlighet att få hjälp med läxor ska inte vara beroende av föräldrarnas utbildningsnivå eller betalningsförmåga. Regeringen införde 2014 ett statsbidrag för att stimulera fler huvudmän att erbjuda hjälp med läxor eller annat skolarbete. En del av dessa medel får användas till ideella föreningar.

För att ytterligare minska familjebakgrundens påverkan på elevernas förutsättningar att klara sina läxor vill regeringen också underlätta föräldrars delaktighet i lärandet. Regeringen föreslår därför studieförbundsinsatser inriktade på att öka föräldrars delaktighet i lärandet. Om föräldrarna får uppdaterade kunskaper om vad deras barn läser i skolan kan de bli ett bättre stöd i läxläsningen hemma.

Riksdagen har beslutat en skyldighet för huvudmän att erbjuda lovskola till vissa elever i grundskolans årskurs 8 och 9. Ett införande av en skyldighet skapar en högre grad av jämlikhet mellan skolor, eftersom alla skolor i dag inte erbjuder denna möjlighet till undervisning under skollov. Regeringen anser i likhet med utredningen Elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser att statsbidrag ska kunna lämnas för utökad lovskola. Ett fortsatt statsbidrag för lovskola för elever i årskurs 8 och 9, utöver det som är obligatoriskt, bör därför fortsatt ges.

Sedan 2007 är simkunnighet en del i skolans läroplan. En uppföljning av skolans simundervisning visar att eleverna inte fullt ut får möjlighet till den simundervisning de behöver för att kunna nå kunskapskravet. Regeringen bedömer att det finns ett behov av fler simundervisnings-

tillfällen och vill därför införa stöd till huvudmän för att anordna lovsimskola för elever i årskurs 6–9. Även om antalet tillfällen med simundervisning blir fler inom ramen för skolans verksamhet bedömer regeringen att det också finns ett behov av att barn får mer jämlik tillgång till annan avgiftsfri simundervisning. Simkunnigheten i dag är ojämn och det är vanligare att barn med socioekonomiskt svagare bakgrund inte kan simma. Tiden för simundervisning i skolan räcker inte alltid till för att alla barn ska uppnå god simkunnighet och vattenvana. Regeringen avser därför att ge stöd för att möjliggöra för kommunerna att erbjuda avgiftsfri simskola för barn (utg.omr. 9).

9.3.8 Entreprenörskap inom skolväsendet

Attityder och förmågor grundläggs tidigt i livet. Satsningar som uppmuntrar ungas entreprenörskap och innovationskraft kan stärka ungas sysselsättning och förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden. Vår framtida konkurrenskraft och tillväxt är också beroende av att fler vågar starta och utveckla företag. Förmågor inom dessa områden har eleverna nytta av i många sammanhang både under och efter studierna, oavsett om de fortsätter studera eller övergår till arbetslivet. För att stärka arbetet med entreprenörskap och företagande bland unga i grundskola, gymnasieskola och på högskola och universitet föreslår regeringen under utgiftsområde 24 att den pågående satsningen förlängs och förstärks 2018–2020.

9.3.9 Fjärr- och distansundervisning för ökad tillgänglighet

Utredningen om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad har överlämnat sitt slutbetänkande Entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning (SOU 2017:44). Utredningen lämnar förslag om att stärka skolhuvudmännens möjlighet att erbjuda elever i hela landet den undervisning de har behov av i syfte att alla elever ska få en likvärdig tillgång till utbildning. Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet.

9.3.10 Samisk undervisning

Sameskolstyrelsen ska genom sin verksamhet främja att alla samiska barn får tillgång till en likvärdig utbildning med samiska undervisningsinslag av god kvalitet i en trygg miljö.

Det finns en brist på behöriga lärare i sameskolan. Regeringen anser därför att medel bör tillföras Skolverket för insatser för att öka andelen behöriga lärare.

Kostnadsutvecklingen för Sameskolstyrelsen har under senare år varit betydande. Regeringen avser därför att ge Ekonomistyrningsverket i uppdrag att se över bl.a. denna kostnadsutveckling. För detta ändamål föreslås att medel tillförs Ekonomistyrningsverket under utgiftsområde 2.

9.4 Trygghet, studiero och hälsa i skolan

En skola där varje barn och elev får träffa kompetenta lärare som har rätt förutsättningar att skapa studiero är en nyckel för ökade kunskapsresultat. Skolan är landets största arbetsplats och god hälsa och en bra miljö i förskolan och skolan med daglig rörelse är förutsättningar för att barn och elever ska kunna utvecklas och lära sig. Regeringen genomför redan ett antal satsningar på området, men ytterligare investeringar krävs.

Regeringen bedömer, i enlighet med förslagen i betänkandet Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera (SOU 2016:94), att överföringen av information mellan skolenheter behöver förbättras för att underlätta elevers övergång mellan skolenheter och minska risken för frånvaro. För att ersätta huvudmännen för ökade kostnader med anledning av detta föreslås medel tillföras utgiftsområde 25.

Psykisk ohälsa har blivit vanligare bland barn och unga. Att alla elever mår bra är av stor vikt. Insatser görs bl.a. i syfte att öka personaltätheten inom elevhälsan. Insatser görs även för att förbättra det förebyggande och främjande arbetet inom elevhälsan. Insatser inom detta område är inte minst viktiga för elever med funktionsnedsättning, nyanlända elever och hbtq-personer. Unga hbtq-personer är mer utsatta för diskriminering, hot och våld än unga i

allmänhet. I syfte att främja en tryggare skolmiljö för unga hbtq-personer genomförs även insatser i form av utbildning för skolpersonal.

Regeringen avser att även i det fortsatta arbetet verka för att skolor och huvudmän inom skolväsendet utvecklar sitt förebyggande arbete mot våld, mobbning, diskriminering och annan kränkande behandling och med att skapa trygga skolmiljöer. I skolans brottsförebyggande arbete är det utöver det generella värdegrundsarbetet viktigt att även inrikta arbetet mot situationer och platser i skolmiljön där brott riskerar att uppstå. Ett aktivt arbete med jämlikhet och jämställdhet är en grundförutsättning för att säkerställa trygghet och studiero samt motverka kränkande behandling i skolan.

Skolan ska vara en trygg plats för alla barn och all skolpersonal. Barn och personal ska inte behöva vara oroliga för att utsättas för hat, hot eller våld i sin skola, oavsett religionstillhörighet eller kulturell bakgrund. Regeringen föreslår därför att medel avsätts för att stödja säkerhetsarbetet på skolor som har en hotbild mot sig.

9.4.1 Skolledarskap för trygghet och studiero

Rektorer är ansvariga för elevernas trygghet och studiero. Genom trygghet och studiero i skolan och i klassrummet ges elever förutsättningar för bättre lärande. Som pedagogiska ledare är de avgörande för kvaliteten och utvecklingen i verksamheterna. Statens skolverk har i uppdrag att svara för fortbildningsinsatser. Inom de nationella skolutvecklingsprogrammen finns bl.a. fortbildningsinsatser som inriktas mot styrning och ledarskap så att rektorerna och förskolecheferna får förutsättningar att utveckla sitt pedagogiska ledarskap. Regeringen bedömer att dessa satsningar bör förlängas t.o.m. 2019.

2015 års skolkommision föreslår i sitt slutbetänkande att rektorns ansvar gällande trygghet och studiero ska förtydligas i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet och läroplanen för gymnasieskolan.

Biträdande rektorer är en grupp som ofta fortsätter som rektorer efter ett antal år i yrket. För att tillföra nödvändig kompetens till skolhuvudmännen anser regeringen att målgruppen inom rektorsfortbildningen bör utvidgas till att även omfatta biträdande rektorer.

9.4.2 Daglig rörelse och idrott i grundskolan

Skolorna ska sträva efter att eleverna erbjuds daglig fysisk aktivitet. Det finns studier som visar på positiva kopplingar mellan fysisk aktivitet, motorisk träning och skolprestationer. Vidare lyfter t.ex. Kommissionen för en jämlik hälsa i sitt slutbetänkande fram att barn i socioekonomiskt utsatta familjer idrottar och rör sig mindre än andra barn och att flickor med utländsk bakgrund är den grupp barn som idrottar i lägst utsträckning (SOU 2017:47). Mer rörelse under skoldagen och mer idrott i skolan kan därför vara en viktig del i att skapa förutsättningar för en skola som ger alla elever bättre möjligheter att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen ska återkomma med ett förslag om att undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa i grundskolan ska utökas med 100 timmar (bet. 2015/16:UbU14, rskr. 2015/16:228). Regeringen avser att göra en ändring i skolförordningen (2011:185) med innebörden att undervisningstiden i idrott och hälsa i grundskolan utökas med 100 timmar fr.o.m. hösten 2019, medan undervisningstiden i elevens val minskas med motsvarande antal timmar. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat. Dessutom har regeringen gett Statens skolverk i uppdrag att se över behovet av mer rörelse under skoldagen och lämna förslag som syftar till att eleverna erbjuds mer rörelse.

9.5 Skolan är grunden i samhällsbygget

I skolan läggs grunden för barn och ungas utveckling. Med kunskap, prestation och bildning ges förutsättningar till såväl inträde på arbetsmarknaden som ett aktivt deltagande i ett demokratiskt samhälle.

Lärarna är nyckeln till att höja kunskapsresultaten i skolan. Regeringen vidtar därför åtgärder för att klara den framtida lärarförsörjningen.

9.5.1 Investeringar i kompetensutveckling för fler lärare och förskollärare

Regeringen investerar för fler behöriga lärare och förskollärare. Omfattande satsningar gör också på kompetensutveckling, men fortsatta åtgärder behövs. (Se även avsnitt 9.8.)

Fler behöriga lärare och förskollärare

Inom ramen för Lärarlyftet II erbjuds sedan 2012 behörighetsgivande utbildning till legitimerade lärare och förskollärare som undervisar i ett ämne de inte har behörighet för. Regeringen föreslår att satsningen Lärarlyftet II förlängs t.o.m. 2019 inom ramen för avsatta medel för lärarfortbildning. Det är viktigt att det över tid finns tillgång till behörighetsgivande fortbildning i någon form, så att lärare och förskollärare kan komplettera sin utbildning för att uppnå behörighet eller skaffa sig ytterligare behörighet.

Kompetensutveckling

Läsllyftet

Läsandet och skrivandet är avgörande för elevers lärande och framtida delaktighet i samhälle och yrkesliv. Sedan 2014 pågår en omfattande kompetensutvecklingsinsats i språk-, läs- och skrivutveckling, det s.k. Läsllyftet. Läsllyftet bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare och material. För att fler ska kunna ta del av satsningen avser regeringen att förstärka satsningen och förlänga den till 2020.

Fortbildning av lärare i specialpedagogik

Det är angeläget att säkerställa att alla elever som har behov av specialpedagogiskt stöd ges tillgång till det så att ingen elev lämnas efter. Regeringen har därför vidtagit en rad olika åtgärder. Sedan 2016 pågår satsningen Specialpedagogik för lärande som är en kompetensutvecklingsinsats som riktar sig till legitimerade lärare i grundskolan och inom motsvarande utbildning vid särskilda ungdomshem samt sameskolan. Satsningen syftar till att stärka den specialpedagogiska kompetensen generellt i skolan och bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare och material. Regeringen avser att

förlänga satsningen t.o.m. 2020 inom ramen för avsatta medel för specialpedagogik.

Mer stödpersonal

Genom subventionerade anställningar finns det redan i dag möjlighet att anställa stödpersonal i skola och förskola och relativt många anställs i dag genom extratjänster. Mer stödpersonal i skola och förskola möjliggör för förskollärare, lärare och annan personal att få mer tid till det pedagogiska mötet med barn och elever. Den målsättningen är en viktig del av regeringens tillitsreform. För att möjliggöra fler anställningar av stödpersonal i förskola och skola föreslås att medel avsätts för en informationsinsats om anställning genom befintliga arbetsmarknadsåtgärder.

9.5.2 Fler ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning

Regeringens mål är att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. En slutförd gymnasieutbildning ökar påtagligt möjligheter till arbete eller vidare studier.

Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att, i dialog med en parlamentariskt sammansatt referensgrupp, föreslå åtgärder för att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (dir. 2015:31). Utredaren överlämnade i oktober 2016 betänkandet En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77). Regeringen avser att våren 2018 lämna en proposition till riksdagen baserad på utredningens förslag.

Utbildningsdepartementet remitterade den 6 september 2017 en promemoria med dels förslag som stärker elevers möjligheter att läsa in grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogrammen (se vidare avsnitt 9.6.1), dels förslag om återinförande av ett obligatoriskt estetiskt ämne i alla nationella program i gymnasieskolan (U2017/03537/GV). Genom bättre undervisning och rätt stöd får alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i gymnasieskolan. Detta kan också bidra till att minska och motverka segregation och är i linje med regeringens reformprogram för minskad segregation för perioden 2017–2025.

9.5.3 Obligatorisk prao

Rektorn har ett särskilt ansvar för att samverka mellan skola och arbetsliv utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Grundskolans och specialskolans elever behöver dock förbättrade kunskaper om arbetslivet och arbetsmarknaden för att kunna göra väl övervägda val, inte minst när det gäller vilket gymnasieprogram de ska välja.

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande över förslag att huvudmän för grundskolor och specialskolor ska ansvara för att elever fr.o.m. årskurs 8 i grundskolan och årskurs 9 i specialskolan ska genomföra prao under sammanlagt minst tio dagar. För att kompensera skolhuvudmännen för ökade utgifter med anledning av förslagen föreslås att medel tillförs utgiftsområde 25. Regeringen avser att återkomma med en proposition i frågan.

9.6 Yrkesutbildning – basen för industrins och välfärdens kompetensförsörjning

Regeringen bedömer att det krävs kraftfulla åtgärder för att stärka den nationella kompetensförsörjningen och vända den negativa trenden när det gäller sökande till gymnasieskolans yrkesprogram. Yrkesprogrammen är basen för industrins och välfärdens kompetensförsörjning och måste ge relevant yrkeskunskap samt i större utsträckning ge grundläggande behörighet till högskolan.

9.6.1 Högskolebehörighet på yrkesprogram

Regeringen menar att det livslånga lärandet är en grund för möjligheten att skaffa sig nya kvalifikationer genom hela livet. Då måste återvändsgränder i utbildningssystemet tas bort. Därför anser regeringen att elevers möjligheter att läsa in grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogrammen behöver stärkas. Elever på yrkesprogram kan i dag läsa kurser som krävs för grundläggande behörighet som utökad program eller inom ramen för ordinarie program.

Eleverna måste dock aktivt välja dessa kurser, vilket i praktiken gör det svårt för vissa elever att skaffa grundläggande behörighet, bl.a. eftersom skolhuvudmännens planering av utbildningen ibland innebär att elevernas perioder för arbetsplatsförlagt lärande konkurrerar med undervisning i behörighetsgivande kurser. I den i avsnitt 9.5.2 nämnda remitterade promemorian föreslås därför att yrkesprogrammets omfattning ska utökas så att de omfattar upp till 2 800 gymnasiepoäng. Det remitterade förslaget innebär att de kurser som ger grundläggande behörighet ska ingå i alla yrkesprogram grundupplägg, men att en elev ska ha möjlighet att välja bort sådana kurser (U2017/03537/GV). Regeringen avser att lämna en proposition till riksdagen under 2018 med förslag om stärkta möjligheter för elever på yrkesprogram att skaffa sig grundläggande behörighet till högskolan, och beräknar en kostnad på 59 miljoner kronor 2020, 176 miljoner kronor 2021 och 234 miljoner kronor fr.o.m. 2022 för det ändamålet. Regeringen bedömer att förslaget är viktigt för att öka den gymnasiala yrkesutbildningens attraktionskraft.

9.6.2 Yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft

Tillsammans med Landsorganisationen i Sverige (LO) och Svenskt Näringsliv utnämnde regeringen 2016 till Yrkesutbildningens år för att öka intresset för yrkesprogrammen och visa på goda chanser till arbete efter avslutad utbildning. Yrkesutbildningens år har lagt en viktig grund för att stärka yrkesutbildningarnas kvalitet och attraktivitet och satsningarna har även fortsatt under 2017. Regeringen föreslår att det arbete som bedrivs under parollen Yrkesutbildningens år bör förstärkas och förlängas för att bl.a. kunna omfatta insatser som syftar till att fler yrkesverksamma ska utbilda sig till yrkeslärare.

Lärande som förläggs till arbetsplatser ger elever insikter i arbetslivets villkor och utgör stimulerande lärmiljöer. Eleverna får en chans att möta kunder och delta i produktionen. Mot den bakgrunden har Statens skolverk arbetat för att stärka skolors förmåga att utveckla kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet (APL). Regeringen föreslår att det arbete som syftar till att utbilda handledare och stödja utvecklingen av kvalitet inom APL, både riktat till huvudmän

och branschorganisationer, ska förlängas och utvecklas.

9.6.3 Försöksverksamhet med yrkesprov

Det råder i dag stor brist på kompetent arbetskraft i flera branscher. Samtidigt finns i Sverige stora grupper av personer som har yrkeskunskaper sedan tidigare, eller som genom utbildning i gymnasieskolan eller inom vuxenutbildningen tillgodogjort sig kunskaper och färdigheter inom ett yrkesområde.

Regeringen vill underlätta arbetsgivares kompetensförsörjning av yrkesutbildad arbetskraft och möjliggöra för personer att korta vägen från utbildning till arbete. En försöksverksamhet med yrkesprov kan bidra till att stärka yrkesutbildningens arbetsmarknadsrelevans, samverkan mellan skola och arbetsliv och tydliggöra vad utbildningarna leder till. Regeringen föreslår därför att en försöksverksamhet med yrkesprov bör införas i yrkesutbildningen inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samt inom gymnasieskolans introduktionsprogram och nationella yrkesprogram.

9.6.4 Påbyggbara yrkespaket

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till nationellt utformade sammanhållna yrkesutbildningar, s.k. yrkespaket, som ska kunna användas inom den kommunala vuxenutbildningen och för gymnasieskolans introduktionsprogram. Yrkespaketen ska utformas tillsammans med branschföreträdare och vara påbyggbara för att utgöra ett första steg mot en gymnasieexamen, vilket kan bidra till ökad genomströmning och etablering på arbetsmarknaden.

9.6.5 Insatser för fler yrkeslärare

En förutsättning för ökad tillgång och ett brett utbud av yrkesutbildning är tillgång på yrkeslärare.

Rekryteringen av yrkeslärare underlättas om branscher och arbetsgivare aktivt arbetar för att hitta lösningar som gör det möjligt för yrkesverksamma att utbilda sig till handledare,

instruktörer och kanske i förlängningen till yrkeslärare. Framtidens yrkeslärare är i dag yrkesverksamma i sin grundprofession. Regeringen bedömer att det är fortsatt viktigt att stimulera olika branscher att i högre utsträckning engagera sig och arbetsgivare i respektive bransch i rekryteringen av yrkeslärare.

Karriär- och yrkesväxling underlättas om individens och arbetsgivarens kostnader för att utbilda sig till yrkeslärare reduceras. Regeringen bedömer därför att den pågående satsningen på behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen bör förlängas och förstärkas.

9.7 Livslångt lärande och stärkt kompetensförsörjning

Att möjliggöra vuxnas lärande skapar förutsättningar för ett livslångt lärande och omställning under hela livet. Genom stora utbildningsinsatser med en utvidgad rätt till kommunal vuxenutbildning (komvux) och med fler utbildningsplatser inom yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskolan, folkhögskolan samt inom universitet och högskola skapas förutsättningar för en stärkt kompetensförsörjning.

9.7.1 Kunskapslyftet

Regeringen genomför ett betydande kunskapslyft för ett livslångt lärande och högre sysselsättning i syfte att ytterligare stärka den svenska modellen. Kunskapslyftet ger människor en chans att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke, få behörighet till eftergymnasial utbildning, vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter, bilda sig för ökat deltagande i samhällslivet och för personlig utveckling. Kunskapslyftet ger människor möjlighet att utvecklas och stärka sin ställning på arbetsmarknaden samtidigt som förutsättningarna för såväl offentlig sektor som näringsliv att få den kompetens de behöver stärks.

Kunskapslyftet beräknas under 2018 omfatta ca 78 000 statligt finansierade utbildningsplatser inom regionalt yrkesinriktad vuxenutbildning (regionalt yrkesvux), yrkeshögskolan, folkhögskolan samt inom universitet och

högskolor (se utg.omr. 17). Inklusiva tidigare års satsningar föreslås kunskapslyftet byggas ut och beräknas omfatta omkring 93 000 utbildningsplatser 2021. Kunskapslyftet innehåller den första större utbyggnaden med permanenta utbildningsplatser på universitet och högskolor på över tio år. Utbyggnaden av yrkeshögskolan innebär den största satsningen på utbildningsplatser sedan yrkeshögskolans införande. Som en viktig del av kunskapslyftet införde regeringen från och med den 1 januari 2017 en rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux. Satsningen på ett nytt rekryterande studiestartsstöd är också en viktig del i regeringens fortsatta satsning på kunskapslyftet (se utg.omr. 15).

Tabell 9.1 Beräknat antal utbildningsplatser

Antal	2018	2019	2020	2021
Regionalt yrkesvux	31 500	34 000	34 000	34 000
Yrkesförarutbildning	1 000	1 000	1 000	1 000
Lärlingsutbildning för vuxna	3 150	3 150	3 150	3 150
Yrkeshögskolan	7 100	11 000	15 700	18 800
Folkhögskolan – allmän och särskild kurs	8 000	8 000	8 000	8 000
Folkhögskolan – utbildningskontrakt och kurser för långtidsarbetslösa	4 000	4 000	3 000	3 000
Universitet och högskola	20 030	22 516	23 923	25 235
Utbildningsplatser för tidsbegränsat anställda inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård	4 000	4 000	1 000	
Totalt antal platser	78 780	87 666	89 773	93 185

9.7.2 Ökad samverkan för fler i utbildning

En utbyggnad av vuxenutbildningen skapar möjligheter för fler utan arbete att genom utbildning komma in på arbetsmarknaden. Många arbetslösa saknar i dag en gymnasieutbildning och behöver ökade möjligheter till sådan utbildning. För att detta ska komma till stånd krävs att flera faktorer samverkar. Arbetsförmedlingen ska bidra genom att motivera och matcha arbetslösa personer till utbildning så att dessa i högre grad går över till utbildning. Regeringens styrning av Arbetsförmedlingen innebär ett tydligare fokus på resultat i detta avseende (se utg.omr. 14). Kommunerna behöver tillhandahålla utbildningar med flexibla kursstarter som svarar

mot behovet på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen och kommunerna bör verka tillsammans för att individen ska få ta del av en sammanhängande kedja av insatser som leder till en etablering på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen bör också i högre utsträckning arbeta för att personer som behöver utbildning för att kunna matcha arbetsmarknaden söker sig till det reguljära utbildningsväsendet.

9.7.3 En utbyggd och regionaliserad yrkesutbildning för vuxna

Den kommunala vuxenutbildningen ska anpassas till individens behov och förutsättningar samt mål med studierna. Den behöver därför vara flexibel i tid, rum och genomförande. I utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Behovet av arbetskraft med gymnasial yrkeskompetens är stort. För att yrkesinriktad vuxenutbildning, som traditionellt organiserats av enskilda kommuner, ska kunna omfatta ett brett utbud av utbildningar som motsvarar de behov som finns i olika regioner, ska utbildningarna både planeras och genomföras på regional nivå, av flera kommuner i samverkan och i samråd med bl.a. Arbetsförmedlingen och aktörer med regionalt utvecklingsansvar. Regeringen har därför utvecklat formerna för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna, regionalt yrkesvux. Regeringen vill nu ytterligare öka satsningarna på ett stadigvarande kunskapslyft med fler permanenta utbildningsplatser inom regionalt yrkesvux.

Utöver satsningen på fler utbildningsplatser föreslår regeringen även att resurser avsätts i syfte att stärka kvaliteten i utbildningarna och att ge bättre förutsättningar för att bredda utbudet av utbildningar.

Satsningen på regionalt yrkesvux syftar till att motverka brist på yrkesutbildad arbetskraft, ge människor möjlighet att omskola sig till ett nytt yrke och nå de grupper som saknar gymnasieutbildning eller har en gymnasial yrkesutbildning som behöver kompletteras. En utbyggnad av vuxenutbildningen skapar möjligheter för fler utan arbete att genom utbildning komma in på arbetsmarknaden.

Regeringen avser vidare att även fortsättningsvis reservera delar av satsningen på regionalt yrkesvux för elever inom svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk inom komvux och särskild utbildning för vuxna (särsvux) på grundläggande nivå.

Regeringen har under våren 2017 fört en dialog med Region Gotland om insatser för en långsiktigt positiv regional utveckling på Gotland. Regeringen föreslår därför att medel riktas till statsbidrag för regionalt yrkesvux på Gotland för 2018. Statsbidraget bör även lämnas för 2019 och 2020. Regeringen föreslår också att medel tillförs Uppsala universitet för en förstärkning av Campus Gotland. Se avsnitt 10.2.4.

9.7.4 Fler nyanlända ska studera

Regeringen bedömer att det är för få vuxna nyanlända som deltar i reguljär utbildning. Förutsättningarna för nyanlända att påbörja och fullfölja studier behöver därför förbättras. Regeringen har därför gett Skolverket i uppdrag att se över om innehållet i kursplanerna och kursutbudet inom komvux på grundläggande nivå motsvarar de behov och förutsättningar som finns hos främst nyanlända med kort utbildning. Uppdraget ska redovisas i februari 2018 (U2017/02921/GV). Regeringen har dessutom infört en utbildningsplikt för deltagare i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag i syfte att fler nyanlända ska ta del av utbildning inom bl.a. komvux och folkbildningen (se vidare utg.omr. 13).

Regeringen föreslår en satsning som möjliggör för kommunerna att möta utbildningsbehovet bland fler nyanlända, bl.a. från etableringsuppdraget, i komvux. Det kan handla om intensivare sfi-undervisning och olika stödinsatser. Med anledning av införandet av en utbildningsplikt bör kommunerna tillskjutas medel för att bättre kunna möta detta utbildningsbehov. Regeringen avser därför att 2018 höja schablonersättningen till kommunerna (se vidare utg. omr. 13). Regeringen avser återkomma i frågan om vidare reglering.

Nationellt centrum för svenska som andraspråk

Nationellt centrum för svenska som andraspråk vid Stockholms universitet är i dag det enda nationella kompetens- och resurscentrumet i landet för skolutveckling och pedagogisk utveckling när det gäller andraspråksutveckling och lärande på andraspråket svenska. I syfte att stärka centrets stödjande arbete till kommuner och skolor rörande nyanlända föreslår regeringen att 5 miljoner kronor avsätts för 2018 för Nationellt centrum för svenska som andraspråk. Motsvarande belopp beräknas avsättas för centrumet fr.o.m. 2019.

Skolverkets stöd till vuxenutbildningen för nyanlända

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att genomföra systematiska insatser i syfte att stärka huvudmännens förmåga att på kort och lång sikt erbjuda nyanlända barn och elever en utbildning av hög och likvärdig kvalitet (U2017/00300/S). Regeringen föreslår att detta uppdrag utvidgas till att även omfatta vuxenutbildningen.

9.7.5 Lärcentrum med regional förankring

Individens möjligheter till utveckling liksom efterfrågan hos den lokala och regionala arbetsmarknaden förutsätter att individen har nära tillgång till utbildning. Regeringen föreslår därför en satsning för att möjliggöra en utbyggnad av lärcentrum som tillhandahåller lokaler och stöd för lärande nära hemorten. Lärcentrumet behöver vara tillgängligt för olika utbildningsnivåer och utbildningsanordnare från komvux till yrkeshögskola, universitet och högskola.

9.7.6 Effektiv validering för individens framtid

Utbildning för vuxna förutsätter i många fall att individen erbjuds validering av sitt tidigare lärande så att utbildningen kan utformas efter de behov och förutsättningar som individen har. En väl fungerande validering inom såväl utbildnings- som arbetsmarknadsområdet är viktig för att

underlätta inträde, omställning och rörlighet på arbetsmarknaden.

För att utveckla ett system för validering tillsatte regeringen i november 2015 en nationell delegation, Valideringsdelegationen 2015–2019, med uppdrag att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom validering på den nationella och regionala nivån.

Tillväxtverket har i sina riktlinjer för regionalt kompetensförsörjningsarbete föreslagit att aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska stödja och driva på insatser för en effektiv samverkan kring validering på regional nivå (se utg. omr. 19).

9.7.7 En stärkt yrkeshögskola

Arbetslivets behov av arbetskraft med kvalificerad yrkeskompetens är fortsatt stora på såväl nationell som regional nivå. Kompetensbrist och matchningsproblem utgör hinder för företag att kunna växa och skapa fler arbetstillfällen. Inom ramen för regeringens satsning på ett utvidgat kunskapslyft föreslår regeringen en kraftig utbyggnad av yrkeshögskolan. Fullt utbyggd 2022 kommer yrkeshögskolan att ha byggts ut med ca 14 000 platser utöver vad som tidigare beslutats.

Eftersom de kvalifikationer som efterfrågas på arbetsmarknaden förändras över tid är det viktigt att individer under sitt arbetsliv kan bygga på sin utbildning för att matcha kraven, t.ex. i en omställningssituation. Möjligheten för utbildningsanordnare att erbjuda enstaka kurser om det finns tomma platser på en utbildning inom yrkeshögskolan infördes våren 2017.

Från och med 2017 kan Myndigheten för yrkeshögskolan besluta om att en yrkeshögskoleutbildning får stöd för fler utbildningsomgångar än tidigare. Denna nya inriktning betyder att utbildningsanordnare kan arbeta mer långsiktigt med kvaliteten och våga satsa på investeringstunga utbildningar. Det är av vikt inte minst för industrin, och förändringen går även väl i linje med prioriteringarna i regeringens strategi Smart industri.

9.8 Universitet och högskolor utvecklar det hållbara samhällsbygget

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation och ett av världens främsta forskningsländer. Regeringens mål är att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivas effektivt. Därför investerar regeringen i att bygga ett modernt kunskapssamhälle med högklassig forskning och utbildning i hela landet. Den högre utbildningen ska möjliggöra ett livslångt lärande oavsett var du bor i landet och bidra till en hållbar utveckling, näringslivets konkurrenskraft och jämlikhet. För regeringen är det viktigt att det finns goda möjligheter att återvända till högskolan eller påbörja en högskoleutbildning senare i livet för att skaffa ny kompetens, fördjupa tidigare kunskap eller specialisera sig. Det ska gå att studera i olika takt och såväl på campusutbildningar som genom nätburen utbildning. Universitet och högskolor har en viktig uppgift att utbilda både för dagens och för morgondagens arbetsmarknad. Lärosätena har därför ett stort ansvar att se till att utbildningarna vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt att de förnyas, är långsiktigt hållbara och arbetsmarknadsanknutna.

9.8.1 Stärkt kvalitet

Kvalitetssatsning på lärarutbildning och humaniora/samhällsvetenskap

All högskoleutbildning ska hålla hög kvalitet. År 2015 inleddes en kvalitetssatsning om 250 miljoner kronor på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap. För att ge förutsättningar för en fortsatt hög kvalitet inom de aktuella utbildningarna bör satsningen vara långvarig. Medel bör därför avsättas för detta ändamål även fortsättningsvis, se avsnitt 10.2.

Universitetens och högskolornas styrning behöver utvecklas för att ge dem goda förutsättningar att kunna bedriva en långsiktig verksamhet. I april 2017 tillsatte därför regeringen en utredning för att göra en samlad översyn av universitetens och högskolornas styrning, inklusive resurstilldelning (Styr- och resursutredningen).

Ett nytt system kan påverka tilldelningen av resurser tidigast i budgetpropositionen för 2020.

Ett sammanhållet system för kvalitetssäkring

Staten investerar varje år drygt 69 miljarder kronor i högskoleutbildning och forskning och denna omfattande verksamhet måste fungera väl. För att bidra till en väl fungerande kvalitetssäkring har regeringen beslutat att Universitetskanslersämbetet ska ansvara för ett sammanhållet system för kvalitetssäkring som omfattar högskolans hela verksamhet, dvs. även forskning och inte bara högre utbildning såsom i dag. Beslutet är i enlighet med vad som angavs i den forskningspolitiska propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50). Ytterligare resurser krävs för att uppdraget ska kunna genomföras. Regeringen föreslår att myndigheten tillförs 5 miljoner kronor för 2018 för de ökade kostnaderna. För 2019 och framåt beräknas 10 miljoner kronor tillföras för ändamålet.

Tillträde till högskoleutbildning

Tillträdesutredningen (U 2016:01) lämnade den 15 mars 2017 betänkandet Tillträde för nybörjare – ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning (SOU 2017:20). Där lämnas förslag till nya bestämmelser med syftet att göra tillträdessystemet öppnare och enklare. Regeringen anser att frågor som rör tillträde till högskolan är angelägna och för närvarande bereds förslagen inom Regeringskansliet.

9.8.2 Kompetensförsörjning för ett hållbart samhällsbygge

Åtgärds paket för fler vägar till läraryrket

Nyckeln till att förbättra kunskapsresultaten i den svenska skolan är behöriga och kompetenta lärare. Med hänsyn till den stora bristen på lärare och förskollärare genomför regeringen en rad omfattande insatser. Sedan 2015, 2016 och 2017 pågår en utbyggnad om 10 400 utbildningsplatser inom förskolläraryrket och lärarutbildningarna,

en ökning på nära 33 procent jämfört med 2014. Eftersom det beräknas saknas nästan 50 000 lärare 2019 är det viktigt för regeringen att fortsätta med insatser som leder till fler lärare och förskollärare.

Att i större utsträckning attrahera personer till läraryrket och förskolläraryrket kräver flexibla utbildningsvägar där den sökandes reella kompetens som erhållits genom tidigare studier och arbete tas tillvara. Universitet och högskolor har ett tydligt ansvar för att bedömningen av de sökandes kvalifikationer håller hög kvalitet i syfte att säkra goda möjligheter för sökande med relevant utbildning och kompetens. Vägar som kan bli aktuella är t.ex. att överväga fler kompletterande utbildningar mot läraryrket eller förskolläraryrket, att erbjuda en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) i modulform, och det är viktigt att lärosätena arbetar med gemensamma former för en kvalitativ bedömning av de sökandes kvalifikationer och kompetenser. Regeringen föreslår att totalt 8 miljoner kronor respektive 4 miljoner kronor avsätts 2018 för projekt som skapar fler vägar in i läraryrket och förskolläraryrket och beräknar 12 miljoner kronor respektive 6 miljoner kronor under 2019 och 12 miljoner kronor 2020 för insatsen. För 2021 beräknas satsningen uppgå till 8 miljoner kronor (se anslag 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor*).

I dag har 28 lärosätena examenstillstånd för någon eller några läraryrket eller förskolläraryrket. Utbildningarna erbjuds i olika studietakt och studieform inom ramen för olika utbildningsinsatser för lärare och blivande lärare, t.ex. Läraryrket samt Vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen (VAL) och Utländska lärares och förskollärares vidareutbildning (ULV). För att underlätta valet av utbildning för den som vill bli lärare eller förskollärare avser regeringen att ge Statens skolverk och Universitets- och högskolerådet ett särskilt informationsuppdrag för att tydliggöra vägarna in i yrket. Regeringen föreslår därför att de båda myndigheterna tillförs 8 miljoner kronor för verksamheten 2018 och beräknar motsvarande belopp fr.o.m. 2019.

I syfte att bl.a. öka rekryteringen av lärare pågår sedan tidigare insatser för att få fler behöriga lärare, t.ex. VAL och en försöksverksamhet med särskild KPU vid några lärosäten, bl.a. i samarbete med organisationen Teach for Sweden. Regeringen avser att omprioritera totalt upp till 90 miljoner kronor ytterligare 2018 för

bl.a. VAL och särskild KPU. Motsvarande belopp avses omprioriteras för 2019. Se vidare under avsnitt 10. 2.64.

Kulturskolekliv

För att förbättra förutsättningarna för att rekrytera lärare till kulturskolan föreslår regeringen en permanent satsning på ett kulturskolekliv motsvarande 25 miljoner kronor för 2018, och beräknar 40 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2019. Satsningen innebär bl.a. bättre information om befintliga utbildningsvägar, fler utbildningsplatser, fortbildningsinsatser och utvecklingsmedel till vissa lärosäten för att ta fram utbildningar med relevans för kulturskolan.

Utbyggnad av samhällsviktiga utbildningar

Utbildning hela landet

Tillgången på relevant utbildning är en förutsättning för en hållbar tillväxt och för enskilda individers utveckling. För att fler behöriga sökande ska kunna beredas plats för att genomgå högskoleutbildning föreslår regeringen en utökning av resurserna till högskoleutbildning i hela landet. Regeringen föreslår att drygt 260 miljoner kronor avsätts för 2018 och beräknar samma summa fr.o.m. 2019 och framåt, vilket motsvarar drygt 3 200 utbildningsplatser.

Ingenjörsutbildningar

Bristen på ingenjörer begränsar Sveriges framtida tillväxt och attraktivitet. Det finns ett stort behov av ingenjörer, t.ex. med miljö- och klimatkompetens. Regeringen föreslår därför att 20 miljoner kronor avsätts 2018 för att bygga ut ingenjörsutbildningar. Fullt utbyggd 2023 motsvarar satsningen 160 miljoner kronor, exklusive studiemedel, vilket motsvarar ca 1 600 utbildningsplatser.

Utbildningar inom samhällsbyggnadssektorn

För att möjliggöra hållbar utveckling inklusive hållbar tillväxt över hela landet och för att säkerställa att samhällsbygget inte hålls tillbaka krävs ökad tillgång på utbildningar inom bl.a. samhällsplanering, lantmäteriområdet och byggt teknik. Därför föreslår regeringen en satsning på utbildningsplatser särskilt inriktade mot samhällsbygge. För 2018 föreslås ca 14 miljoner kronor avsättas för utbyggnaden. Fullt utbyggd 2023 beräknas satsningen uppgå till ca 112 miljoner kronor, vilket motsvarar ca 1 150 utbildningsplatser.

Hälso- och sjukvårdsutbildningar

Alla ska erbjudas behovsanpassad och effektiv vård av god kvalitet som är jämlik, jämställd och tillgänglig. Tillgången till välutbildad personal, däribland läkare, är väsentlig för utvecklingen mot detta mål. Därför bör läkarutbildningarna byggas ut. Regeringen föreslår att ca 9 miljoner kronor avsätts för ändamålet 2018, vilket motsvarar ca 40 helårsstudenter. Fullt utbyggd 2023 beräknas satsningen omfatta 96 miljoner kronor, vilket motsvarar ca 440 utbildningsplatser, exklusive studiemedel.

Eftersom det råder brist på utbildad personal inom vissa yrkeskategorier inom hälso- och sjukvården, pågår sedan 2015 en utbyggnad av utbildningarna till sjuksköterska, barnmorska och specialistsjuksköterska. Regeringen har även gett en särskild utredare i uppdrag att se över specialistsjuksköterskeutbildningen i syfte att den framtida utbildningen ska möta hälso- och sjukvårdens förändrade behov, samt att se över frågor som rör vissa andra relaterade utbildningar (dir. 2017:86).

Försvarsutbildningar

För att i högre grad kunna möta kompetensbehovet inom totalförsvaret bör Försvarshögskolans civila utbildningar byggas ut. Regeringen föreslår att 5 miljoner kronor avsätts för 2018 och beräknar att satsningen uppgår till totalt 10 miljoner kronor fr.o.m. 2019. Fullt utbyggd 2019 motsvarar satsningen ca 200 utbildningsplatser.

Teologiska utbildningar

Behovet av teologiskt utbildade med inriktning mot den ortodoxa kyrkan har ökat de senaste åren, vilket har påtalats av riksdagens utbildningsutskott. Därför föreslås resurserna till Teologiska högskolan i Stockholm öka med knappt 2 miljoner kronor 2018. Fullt utbyggd 2020 beräknas satsningen uppgå till drygt 5 miljoner kronor per år, vilket motsvarar ca 100 utbildningsplatser.

Tabell 9.2 Föreslagen utbyggnad av samhällsviktiga utbildningar

Helårsstudenter

	2018	2019	2020	Fullt utbyggt
Utbildning hela landet	3 220	3 220	3 220	3 220
Ingenjörstudier	200	600	1 000	1 600
Samhällsbyggnadsutbildningar	148	443	738	1 145
Sommarkurser	500	1 000	1 000	1 000
Läkarutbildningen	40	120	200	440
Försvarsutbildningar	100	200	200	200
Teologisk utbildning	33	67	100	100
Tolkutbildning	49	81	110	110
Totalt	4 290	5 731	6 568	7 815

Tabell 9.3 Föreslagen utbyggnad av samhällsviktiga utbildningar

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Utbildning hela landet	261 567	261 567	261 567
Ingenjörstudier	20 045	60 133	100 221
Samhällsbyggnadsutbildningar	13 784	41 360	68 936
Sommarkurser	38 000	75 000	75 000
Läkarutbildningar	8 655	26 171	43 687
Försvarsutbildningar	5 000	10 000	10 000
Teologisk utbildning	1 800	3 600	5 300
Tolkutbildning	4 200	7 200	9 600
Totalt	353 051	485 031	574 311

Tabell 9.4 Föreslagen utbyggnad – fullt utbyggt

Tusental kronor

	Fullt utbyggt
Utbildning hela landet	261 567
Ingenjörstudier	160 345
Samhällsbyggnadsutbildningar	111 935
Sommarkurser	75 000
Läkarutbildningar	96 342
Försvarshögskolan	10 000
Teologisk utbildning	5 300
Tolkutbildning	9 600
Totalt	730 089

Fler relevanta sommarkurser

Sommarkurser är en viktig komponent i lärosätens utbildningsutbud. Ett större utbud av relevanta sommarkurser ger studenter möjlighet att bedriva effektivare studier, t.ex. inom ramen för den kompletterande pedagogiska utbildningen för att bli ämneslärare. Regeringen avser att lämna ett särskilt uppdrag i frågan och föreslår en satsning om 38 miljoner kronor 2018 för att utöka antalet relevanta sommarkurser vid elva lärosäten. Därefter beräknas 75 miljoner kronor tillföras för ändamålet och då kan också fler lärosäten bli aktuella för uppdraget.

9.8.3 Språksatsningar

Ökade medel till tolkutbildning

Det råder brist på tolkar i offentlig sektor vilket i längden kan leda till bl.a. bristande rättssäkerhet eller patientsäkerhet. Stockholms universitet föreslås därför tillföras 4,2 miljoner kronor under 2018 för tolk- och tolkläroinutbildning. För 2019 beräknas 7,2 miljoner kronor och för 2020 och framåt beräknas 9,6 miljoner kronor tillföras årligen.

Ökade medel till svenska som andraspråk

Med ett ökat antal nyanlända har efterfrågan på svenska som andraspråk ökat. För att utöka kapaciteten för Nationellt center för svenska som andraspråk, så att centret kan åta sig fler uppdrag från skolhuvudmän och från Statens skolverk, föreslås centret förstärkas med 5 miljoner kronor 2018. Motsvarande belopp beräknas tillföras fr.o.m. 2019. Se även avsnitt 10.2.65.

9.9 Forskning för att möta samhällets utmaningar

Sverige och världen står inför flera stora samhällsutmaningar som måste mötas och hanteras för att vi ska kunna utveckla ett modernt välfärdssamhälle. Regeringens ambition är att stärka den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken kopplas till relevanta samhällsutmaningar.

Regeringen presenterade i november 2016 propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft där bedömningar av forskningspolitikens inriktningar beskrevs för perioden 2017–2020 med successiva anslagsökningar fram t.o.m. 2020 på totalt 2,8 miljarder kronor, se tabell 9.5. I enlighet med propositionen föreslår regeringen i denna proposition att de statliga anslagen för forskning ökas med 1,1 miljarder kronor 2018.

När det gäller satsningar till Verket för innovationssystem (Vinnova) och RISE, se utgiftsområde 24 avsnitt 3.7 Politikens inriktning. Satsningar till Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), se utgiftsområde 20 avsnitt 4 Miljöforskning och avsnitt 4.5 Politikens inriktning. Satsningar till Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte), se utgiftsområde 9 avsnitt 8.5 Politikens inriktning. Forskning och innovation på energiområdet beskrivs under utgiftsområde 21 avsnitt 2.6.4.

Tabell 9.5 Föreslagna och beräknade anslagsökningar för de statliga anslagen för forskning

<i>mnkr</i>	2017	2018	2019	2020
Universitet och högskolor	15	520	780	1 300
<i>varav</i>				
Förstärkning av basanslagen	0	500	750	1 300
Finansiering till basanslagen				-30
Starkare vetenskaplig grund i skolan	15	20	30	30
Vetenskapsrådet	45	220	280	275
<i>varav</i>				
Biobanker och register	0	30	40	50
Klinisk forskning	25	30	35	40
Antibiotikaresistens	0	20	25	25
Migration/integration	10	20	30	30
Hum/Sam	0	40	40	60
Jämlika villkor	0	10	10	20
Datadriven forskning	0	20	40	40
Nyttjande av forskningsinfrastrukturer	0	30	40	40
Forskarskolor	10	20	20	90
Finansiering till basanslag	0	0	0	-120
Vinnova*	265	320	430	575
<i>varav</i>				
Samhällsutmaningar	155	200	275	400
Test och demo	0	75	100	100
Verifiering	0	20	30	30
Standardisering	5	10	10	10
Biologiska läkemedel	90	0	0	0
Tillgänglighetsdesign	15	15	15	35
Formas*	25	210	325	350
<i>varav</i>				
Klimatforskning	25	75	130	130
Analysfunktion	0	15	15	15
Hållbart samhällsbyggande	0	70	105	105
Samhällsutmaningar	0	50	75	100
Forte*	40	95	145	175
<i>varav</i>				
Välfärdens kvalitet	10	15	15	15
Välfärdsforskning	0	40	70	100
Arbetslivsforskning ¹	30	40	60	60
Rymdstyrelsen/rymdforskning	0	25	40	40
RISE	0	100	100	100
Totalt	390	1 490	2 100	2 815

*Myndigheter under andra utgiftsområden.

¹Se vidare utg. omr. 14 Arbetsmarknad och arbetsliv avsnitt 4.7 Budgetförslag, anslag 2:6 Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö.

9.9.1 Starka och ansvarsfulla lärosäten

Det är viktigt att universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå

ökar för att ge dem bättre möjligheter att ta ansvar för utvecklingen av den svenska forskningen. Regeringen beräknade därför i budgetpropositionen för 2017 att universitets och högskolors anslag för forskning och utbildning på forskarnivå ska öka med sammanlagt 1 300 miljoner kronor 2018–2020.

I den forskningspolitiska propositionen 2016 angav regeringen principer för fördelning av de ökade anslagen. Alla statliga universitet och högskolor samt Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping får anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som omfattar minst 12 000 kronor per helårsstudent. Genom höjningen skapas goda förutsättningar för att bedriva forskning vid alla lärosäten och därmed stärka forskningsanknytningen i samtliga utbildningar på grundnivå och avancerad nivå.

Vidare aviserade regeringen i den forskningspolitiska propositionen 2016 att merparten av nya anslag till forskning och utbildning på forskarnivå ska fördelas utifrån dels de nuvarande två kvalitetsindikatorerna, citeringar och publiceringar (s.k. bibliometri) respektive externa medel, dels samverkan med det omgivande samhället.

Styr- och resursutredningen har bl.a. i uppdrag att föreslå på vilket sätt anslag för utbildning och forskning bör tilldelas så att lärosätena får förutsättningar att bedriva långsiktig verksamhet, kan nå målen för utbildning och forskning samt uppnå högsta möjliga kvalitet. Utredningen ska också bedöma om användningsområdena i dag för direkta forskningsanslag respektive externa forskningsmedel är ändamålsenliga, och föreslå hur samverkan med det omgivande samhället kan premieras ekonomiskt.

I avvaktan på utredningens förslag avser regeringen att använda Vinnovas bedömningar av samverkan med det omgivande samhället som grund för tilldelning av en del av de ökade resurserna. Vinnova fick 2013 i uppdrag av regeringen att årligen fördela medel till universitet och högskolor utifrån kvalitet och prestation i samverkan med det omgivande samhället. Resurstilldelning utifrån samverkan kommer därför att 2018 göras utifrån den bedömning som Vinnova har gjort av lärosätenas strategier för samverkan. Fördelningen gäller endast de lärosäten som ingår i den kvalitetsbaserade resurstilldelningen.

I den forskningspolitiska propositionen 2016 angav regeringen att den avsåg att ge Vinnova ett uppdrag under 2017 att utvärdera lärosätenas samverkan. I avvaktan på ett nytt resurstilldelningssystem skulle utfallet av uppdraget kunna ha utgjort ett förnyat underlag för fördelning av en del av de ökade resurserna. I direktiven till styr- och resursutredningen ingår som tidigare nämnts bl.a. att utredaren ska föreslå hur samverkan ska premieras ekonomiskt. Vidare föreslår regeringen den fördelning av anslag som framgår av nedanstående tabeller, inklusive fördelning utifrån samverkan. Regeringen anser därmed att det inte är ändamålsenligt att ge Vinnova ett sådant uppdrag.

I 2017 års budgetproposition gjordes ingen omfördelning av befintliga anslag för forskning och utbildning på forskarnivå baserad på citeringar och publiceringar (s.k. bibliometri) och externa medel. Mot bakgrund av de principer som regeringen har infört för att stärka forskningsanknytningen i samtliga utbildningar och ge goda förutsättningar för att bedriva forskning vid alla lärosäten, kommer det inte att ske en omfördelning av befintliga anslag 2018.

Regeringen gjorde också bedömningen att det är angeläget att forskningen stärks och utvecklas även vid statliga högskolor som inte omfattas av fördelningsmodellen som infördes 2009 och att de därmed bör tillföras ökade resurser. Dessa är Försvarshögskolan samt de konstnärliga högskolorna, exklusive Stockholms konstnärliga högskola som tilldelades utökade forskningsresurser redan i 2012 års forskningspolitiska proposition Forskning och innovation (prop. 2012/13:30).

Regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2017 även bedömningen att Malmö högskola bör bli ett universitet och att högskolans resurser till forskning och utbildning på forskarnivå därför bör öka med 90 miljoner kronor 2018. Regeringen har därefter föreskrivit att Malmö högskola ska benämnas universitet från och med den 1 januari 2018.

Fördelningen av ökade anslag till forskning och utbildning på forskarnivå enligt de principer som beskrivits ovan framgår av tabell 9.6. Se vidare under avsnitt 10.2 och respektive lärosätes anslag för forskning och utbildning på forskarnivå. För att skapa goda planeringsförutsättningar anger tabell 9.7 preliminär fördelning av de ökade anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå 2019 respektive 2020. De ökade

anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå 2020 inkluderar förstärkning av de strategiska forskningsområdena inom satsningen på it och mobil kommunikation i enlighet med vad som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016. Se vidare under avsnitt 10.2.14 och 10.2.18.

I den forskningspolitiska propositionen 2016 angav regeringen att det även för de mindre, enskilda utbildningsanordnarna är väsentligt att utbildningen är forskningsanknuten. Regeringen angav därför att ambitionen var att de skulle tilldelas resurser för forskning och utbildning på forskarnivå motsvarande 8 000 kronor per helårsstudent. Ett fåtal enskilda utbildningsanordnare når redan denna nivå och berörs därför inte av denna fördelning. Fördelningen av bidrag till forskning och utbildning på forskarnivå framgår under anslag 2.63 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet*.

Tabell 9.6 Ökning av anslag för forskning och utbildning på forskarnivå 2018

Fördelning av ökade resurser till anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå 2018 enligt de principer som angavs i den forskningspolitiska propositionen 2016 (belopp i tkr). Observera att beloppen i tabellen är avrundade till närmaste tusental varpå summering av angivna belopp kan ge avvikande resultat.

	Särskilda förstärkningar	Ersättning för att nå upp till 12 tkr/HST	Fördelning utifrån bibliometri	Fördelning utifrån externa medel	Fördelning utifrån samverkan ¹
Uppsala universitet			14 873	12 656	1 671
Lunds universitet			13 500	15 681	5 012
Göteborgs universitet			10 518	10 042	5 012
Stockholms universitet			11 172	7 929	1 671
Umeå universitet			6 527	6 200	3 341
Linköpings universitet			6 617	5 290	5 012
Karolinska institutet			8 947	13 088	3 341
Kungl. Tekniska högskolan			6 539	7 137	5 012
Chalmers tekniska högskola			3 977	6 186	5 012
Luleå tekniska universitet			1 525	2 669	5 012
Sveriges lantbruksuniversitet			6 129	5 764	5 012
Karlstads universitet			1 121	784	5 012
Linnéuniversitetet			1 579	1 089	3 341
Örebro universitet			1 883	1 036	3 341
Mittuniversitetet			874	869	3 341
Malmö universitet	90 000		1 162	855	3 341
Blekinge tekniska högskola			326	246	1 671
Stiftelsen Högskolan i Jönköping			920	862	5 012
Mälardalens högskola			654	1 008	5 012
Gymnastik- och idrottshögskolan			89	70	1 671
Högskolan i Borås			397	472	5 012
Högskolan Dalarna		9 629	313	270	3 341
Högskolan i Gävle			365	203	3 341
Högskolan i Halmstad			337	423	3 341
Högskolan Kristianstad		6 558	260	107	1 671
Högskolan i Skövde			192	353	1 671
Högskolan Väst		8 439	226	321	5 012
Södertörns högskola		21 891	881	293	1 671
Konstfack	10 000				
Kungl. Konsthögskolan	5 000				
Kungl. Musikhögskolan	10 000				
Stockholm konstnärliga högskola					
Försvarshögskolan	10 000				
Summa	125 000	46 516	101 904	101 904	101 904

¹ Högskolan i Skövde och Gymnastik- och idrottshögskolan deltog inte i Vinnovas bedömning och har därför tilldelats lägsta betyg för att inte hamna utanför resurstilldelningen.

Tabell 9.7 Planeringsförutsättningar – preliminär fördelning av ökade anslag till forskning och utbildning på forskarnivå

Preliminär fördelning av ökade resurser till anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå (belopp i tkr). Fördelningsgrunderna är kvalitetsindikatorerna bibliometri och externa medel samt samverkan. Observera att utfallet kan komma att ändras beroende på kvalitetsindikatorernas utveckling, då dessa uppdateras årligen.

	2019	2020
Uppsala universitet	23 878	38 205
Lunds universitet	27 961	44 738
Göteborgs universitet	20 912	33 458
Stockholms universitet	16 986	27 178
Umeå universitet	13 140	21 024
Linköpings universitet	13 836	22 137
Linköpings universitet (SFO:IT och mobil kommunikation)		72 000
Karolinska institutet	20 752	33 203
Kungl. Tekniska högskolan	15 282	24 452
Kungl. Tekniska högskolan (SFO:IT och mobil kommunikation)		78 000
Chalmers tekniska högskola	12 409	19 855
Luleå tekniska universitet	7 528	12 046
Sveriges lantbruksuniversitet	13 824	22 118
Karlstads universitet	5 657	9 051
Linnéuniversitetet	4 914	7 862
Örebro universitet	5 119	8 191
Mittuniversitetet	4 157	6 652
Malmö universitet	4 381	7 010
Blekinge tekniska högskola	1 834	2 934
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	5 556	8 890
Mälardalens högskola	5 458	8 732
Gymnastik- och idrottshögskolan	1 496	2 394
Högskolan i Borås	4 809	7 694
Högskolan Dalarna	3 209	5 135
Högskolan i Gävle	3 197	5 115
Högskolan i Halmstad	3 354	5 366
Högskolan Kristianstad	1 666	2 666
Högskolan i Skövde	1 812	2 899
Högskolan Väst	4 546	7 273
Södertörns högskola	2 326	3 722
Summa	250 000	550 000

Notera att ovan angivna belopp, exklusive förstärkningen av de strategiska forskningsområdena, inte är angivna i härledningstabellerna och i anslagstexterna.

9.9.2 Strategiska satsningar för att möta samhällsutmaningar

Sverige behöver göra strategiska satsningar på forskningsområden för att möta de utmaningar som samhället står inför. Prioriterade globala samhällsutmaningar är klimat och miljö (se utgiftsområde 20), hälsa och livsvetenskap samt en ökad digitalisering. Nationellt står Sverige även inför flera stora utmaningar som att skapa ett säkert, inkluderande och hållbart samhälle, att förbättra kunskapsresultaten i den svenska skolan och övriga utbildningssystem samt att utveckla välfärd och hållbart arbetsliv utifrån den demografiska utvecklingen (se utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och socialomsorg).

Hälsoutmaningen

Sverige har en väl utvecklad välfärd, men med utmaningar som en åldrande befolkning och ökande antibiotikaresistens behövs insatser för att möta hälsoutmaningen.

Sverige har unika samlingar av biologiskt material i olika biobankar som tillsammans med välutvecklade persondataregister utgör en stor potential för forskning och innovation. Regeringen föreslår därför en satsning på en nationell forskningsinfrastruktur för insamlande och bevarande av biologiskt material från människor i biobankar. Regeringen föreslår vidare en satsning på tvärvetenskaplig och tvärssektoriell registerbaserad forskning, som kan bidra till att den registerbaserade forskningsinfrastrukturen utvecklas och utnyttjas effektivt.

Vidare föreslår regeringen en satsning på klinisk forskning innehållande dels en förstärkning av klinisk behandlingsforskning med fokus på forskning som svarar mot prioriterade kunskapsbehov, dels medel för att utveckla tematiska forsknings- och innovationssamarbeten mellan hälso- och sjukvården, högskolesektorn och näringslivet.

Med anledning av det globala hälsohot som antibiotikaresistenta bakterier utgör föreslår regeringen en satsning på ett tioårigt nationellt forskningsprogram inom området antibiotikaresistens. Programmet bör utgå från ett brett, tvärvetenskapligt och tvärssektoriellt perspektiv och omfatta både grund- och verksamhetsnära forskning.

För ändamålet biobanker och register föreslår regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 30 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknar regeringen att anslaget bör öka med 10 miljoner kronor och 2020 med ytterligare 10 miljoner kronor. Därmed beräknas den totala satsningen uppgå till 50 miljoner kronor för ändamålet biobanker och register.

För ändamålet klinisk forskning föreslår regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 5 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknar regeringen en anslagsökning på 5 miljoner kronor och för 2020 ytterligare 5 miljoner kronor. För 2017 satsades 25 miljoner kronor och därmed beräknas den totala satsningen uppgå till 40 miljoner kronor för ändamålet klinisk forskning.

För ändamålet antibiotikaresistens föreslår regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 20 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknas ytterligare en ökning på 5 miljoner kronor. Därmed beräknas den totala satsningen uppgå till 25 miljoner kronor för ändamålet antibiotikaresistens. Se avsnitt 10.3.1 Regeringens överväganden.

Digitaliseringsutmaningen

Världen befinner sig i en digitaliseringsutveckling. Denna utveckling påverkar såväl människor som samhällen och skapar möjligheter samtidigt som den för med sig utmaningar.

För att Sverige ska vara en fortsatt stark forskningsnation bedömer regeringen att det behövs en satsning kring digital infrastruktur för att öka kapaciteten att lagra, analysera och överföra data. Detta kommer att främja både högkvalitativ forskning och bättre utnyttjande av forskningsinfrastrukturer.

För att främja datadriven forskning inom humaniora och samhällsvetenskap finns ett behov av att digitalisera material vid kulturarvsinstitutionernas arkiv, samlingar och bibliotek. Här finns en stor outnyttjad forskningspotential. Genom digitalisering kan materialet tillgängliggöras på nya sätt för forskning och metodutveckling inom samhällsvetenskap, humaniora och även andra forskningsområden.

För att möta digitaliseringsutmaningen föreslår regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 20 miljoner

kronor 2018. För 2019 beräknas ytterligare en ökning på 20 miljoner kronor. Därmed beräknas den totala satsningen uppgå till 40 miljoner kronor för att möta digitaliseringsutmaningen. Se avsnitt 10.3.1 Regeringens överväganden.

Migration och integration

Fler människor än någonsin tidigare sökte asyl i Sverige under 2015. Detta innebär stora utmaningar, men också möjligheter. Den nuvarande situationen understryker på så sätt behovet av forskning om migrationens och integrationens långsiktiga och kortsiktiga orsaker och konsekvenser, inklusive segregation.

För att möta denna utmaning föreslår regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 10 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknar regeringen ytterligare en ökning med 10 miljoner kronor. För 2017 satsades 10 miljoner kronor och därmed beräknas den totala satsningen uppgå till 30 miljoner kronor för ändamålet. Se avsnitt 10.3.1 Regeringens överväganden.

Jämställdhet och jämlika villkor

Jämställdhet och jämlikhet är lika viktigt inom forskning och högskola som inom andra delar av samhället. Regeringen har därför aviserat i den forskningspolitiska propositionen från 2016 (prop. 2016/17:50 avsnitt 7.4.3) att samordna myndighetsinstruktionerna gällande jämställdhet för de största myndigheter som finansierar forskning och innovation, med fokus på jämställd fördelning av forskningsmedel.

För att den forskning och innovation som bedrivs ska hålla hög kvalitet och kunna möta de stora samhällsutmaningarna, behöver även jämställdhets-, köns-, genus-, och jämlikhetsperspektiv integreras i forskningens och innovationens innehåll.

Vetenskapsrådet kommer därför att få i uppdrag att i samråd med Forte, Formas och Vinnova utreda vilka metoder forskningsfinansiärerna bör använda för att främja att ett köns- och genusperspektiv inkluderas i den forskning de finansierar, när så är relevant.

Jämlikhet är en del av lösningen på de utmaningar som samhället står inför, på såväl nationell som global nivå. En viktig uppgift för den

svenska forskningen bör därför vara att möta de stora samhällsutmaningarna med forskning för jämlika villkor.

För att möta denna samhällsutmaning föreslår regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 10 miljoner kronor 2018. För 2020 beräknar regeringen ytterligare en ökning på 10 miljoner kronor. Därmed beräknas den totala satsningen uppgå till 20 miljoner kronor för detta ändamål. Se avsnitt 10.3.1 Regeringens överväganden.

Förstärkning av humaniora och samhällsvetenskap

För att möta samhällsutmaningar och stärka Sveriges konkurrenskraft behövs kunskap inom alla ämnesområden. Humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning och kunskap bidrar till en ökad förståelse för samhället och dess utmaningar. Den bidrar också med viktig kunskap inom andra ämnesområden och till tvärvetenskaplig forskning. Humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning har historiskt ofta prioriterats lågt bl.a. då dess betydelse för kommersialisering och utveckling av nya varor och tjänster har underskattats. Dessa vetenskapliga områden har inte i samma utsträckning som andra kunnat attrahera externa forskningsmedel.

För att stärka humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning föreslår regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 40 miljoner kronor 2018. För 2020 beräknar regeringen ytterligare en ökning på 20 miljoner kronor. Därmed beräknas den totala satsningen uppgå till 60 miljoner kronor för detta ändamål. Se avsnitt 10.3.1 Regeringens överväganden.

Ökad kvalitet i skolan

Forskarskolor för bättre skola

För att stärka den vetenskapliga grunden i lärar- och förskolläraryrkesutbildningarna har regeringen gett Vetenskapsrådet i uppdrag att utlysa medel för forskarskolor för anställda vid universitet och högskolor. Syftet är att främja fler forskarutbildade lärare vid ovan nämnda utbildningar och därmed en förstärkning av utbildningarnas kvalitet.

Regeringen föreslår med anledning av detta att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 10 miljoner kronor 2018. Regeringen beräknar att anslaget bör öka med ytterligare 70 miljoner kronor 2020, så att satsningen 2020 tillsammans med tidigare satsningar totalt omfattar 90 miljoner kronor för detta ändamål.

Ökad samverkan och stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskolläraryrkesutbildningar och i skolväsendet

Utbildningen inom skolväsendet ska enligt skollagen (2010:800) vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Hållbar och omfattande samordning mellan utbildning, fortbildning och forskning är därför avgörande för lärar- och förskolläraryrkenas utveckling. Regeringen gav i mars 2017 fyra lärosäten i uppdrag att inleda en försöksverksamhet med syftet att pröva och utveckla modeller för samverkan om praktisk forskning mellan skolhuvudmän och lärosäten med tillstånd att utfärda en lärar- eller förskolläraryrkesexamen. Modellerna ska kunna stärka utvecklingen av skolväsendet och undervisningen, öka kvaliteten på den praktiska forskningen.

Regeringen föreslår därför att anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* anvisas en anslagsökning om 5 miljoner kronor 2018 för uppdraget. För 2019 beräknas ytterligare en höjning med 10 miljoner kronor. Tillsammans med tidigare satsningar beräknas den totala satsningen omfatta 30 miljoner kronor för detta ändamål.

9.9.3 Rymdforskning och rymdverksamhet

Rymdverksamhet är av strategisk betydelse för samhället. Rymdforskning ger oss ny och unik kunskap om livsbetingelserna på jorden och i universum. Forskning baserad på satellitdata om tillståndet på jorden, i haven och i atmosfären är helt avgörande för att förstå och hantera den globala klimat- och miljöutmaningen.

De senaste årens försämrade omvärldssituation har aktualiserat behovet av att även hantera de utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska aspekterna inom rymdverksamheten. Dessa aspekter bör därför i ökad utsträckning beaktas av samtliga aktörer. Likaledes måste den säkerhetspolitiska utvecklingen i Europa i stort och i Sveriges närområde i synnerhet, tas i beaktande vid samarbeten inom rymdområdet.

Regeringen föreslår därför att Rymdstyrelsens forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 25 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknar regeringen ytterligare en ökning på 15 miljoner kronor. Därmed beräknas den totala satsningen uppgå till 40 miljoner kronor för ändamålet rymdforskning och rymdverksamhet. Se avsnitt 10.3.4 Regeringens överväganden.

9.9.4 Starka gränsöverskridande forsknings- och innovationsmiljöer

Ökat nyttjande av forskningsinfrastrukturer

För att stärka tillväxt och möta globala samhällsutmaningar är det viktigt att forskningsinfrastruktur nyttjas av många olika aktörer i olika konstellationer och attraherar nya aktörer i systemet. Den forskningsinfrastruktur som byggs upp i Sverige ska nyttjas på ett tillväxtfrämjande och effektivt sätt som gynnar alla parter som samverkar.

Befintlig forskningsinfrastruktur, t.ex. Nationellt centrum för livsvetenskaplig forskning (Science for Life Laboratory), röntgenljuskällan Max IV och den europeiska spallationskällan (ESS) bör därför i högre grad tillgängliggöras för forskare från näringsliv, offentlig sektor och andra länder för att uppnå en ökad utväxling på befintliga forskningsinfrastrukturer.

För att öka nyttjandet av forskningsinfrastrukturer föreslår regeringen att Vetenskapsrådets forskningsanslag anvisas en anslagsökning på 30 miljoner kronor 2018. För 2019 beräknar regeringen ytterligare en ökning på 10 miljoner kronor. Totalt beräknas satsningen uppgå till 40 miljoner kronor för att öka nyttjandet av forskningsinfrastrukturer. Se avsnitt 10.3.1 Regeringens överväganden.

10 Budgetförslag

10.1 Anslag för barn-, ungdoms- och vuxenutbildning

10.1.1 1:1 Statens skolverk

Tabell 10.1 Anslagsutveckling 1:1 Statens skolverk

Tusental kronor

2016	Utfall	619 118	Anslags- sparande	22 992
2017	Anslag	1 055 963 ¹	Utgifts- prognos	1 031 747
2018	Förslag	1 124 218		
2019	Beräknat	1 095 174 ²		
2020	Beräknat	1 107 407 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 078 199 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 072 225 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens skolverks förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	15 683		37 450	-21 767
Prognos 2017	16 371		60 000	-43 629
Budget 2018	17 034		55 000	-37 966

Från och med den 1 juli 2011 tar Skolverket ut avgifter som ersättning av den enskilde läraren eller förskolläraren för att utfärda legitimationer. Avgifterna ska på sikt ge full kostnadstäckning. De lärare och förskollärare som har avlagt behörighetsgivande examen före den 1 juli 2011 och har arbetat minst ett läsår eller motsvarande undantas dock från avgiftsskyldigheten. Intäkterna redovisas mot inkomsttitel.

Regeringens överväganden

För att finansiera en ökning av statsbidraget till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare föreslår regeringen att anslaget minskas med 12 000 000 kronor 2018 och beräknar att anslaget minskas med 12 000 000 kronor 2019. Anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* föreslås ökas med motsvarande belopp 2018 och beräknas ökas med motsvarande belopp 2019.

För att finansiera utveckling av nationella prov föreslås anslaget minskas med 7 000 000 kronor 2018 och beräknas minskas med 7 000 000 kronor fr.o.m. 2019. Anslaget 1:1 *Kommunal-ekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås ökas med motsvarande belopp 2018 och beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2019.

För att utveckla arbetet med yrkesprov beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 6 000 000 kronor 2018, 6 000 000 kronor 2019 och 3 000 000 kronor per år 2020–2021 (se avsnitt 9.6.3).

För utveckling av det arbetsplatsförlagda lärandet i yrkesutbildningen beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 30 000 000 kronor

2018, 25 000 000 kronor 2019 och 8 600 000 kronor 2020 (se avsnitt 9.6.2).

För att få fler att vilja bli yrkeslärare beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 5 000 000 kronor 2018 och 5 000 000 kronor 2019 (se avsnitt 9.6.5).

För utvidgning av myndighetens uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och, vid behov, för barn och elever med annat modersmål än svenska, till att även omfatta vuxenutbildningen beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 2 500 000 kronor årligen fr.o.m. 2018 (se avsnitt 9.7).

För kommande förslag med anledning av Skolkostnadsutredningens betänkande (SOU 2016:66) beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 3 000 000 kronor för 2018 och 1 000 000 kronor fr.o.m. 2019 (se avsnitt 9.2.3).

För kommande förslag om att alla ungdomar ska fullfölja en gymnasieutbildning beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 15 000 000 kronor 2018, 11 000 000 kronor 2019, 9 000 000 kronor 2020 och 3 000 000 kronor fr.o.m. 2021 (se avsnitt 9.5.2).

För att genomföra en informationsinsats om anställning i skola och förskola genom befintliga arbetsmarknadsåtgärder beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 4 000 000 kronor 2018, 2 000 000 kronor 2019 och 2 000 000 kronor 2020 (se avsnitt 9.5.1).

För att genomföra en informationsinsats för att tydliggöra vägarna in i lärar- och förskolläraryrkena beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 4 000 000 kronor fr.o.m. 2018 (se avsnitt 9.8.2).

Regeringen föreslår att 1 124 218 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens skolverk* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 095 174 000 kronor respektive 1 107 407 000 kronor.

Tabell 10.3 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:1 Statens skolverk

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 055 963	1 055 963	1 055 963
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	13 142	29 974	48 222
Beslut	55 113	9 237	3 222
Varav BP18 ³	50 500	37 500	23 100
Varav ³			
Karriärstegsreformen	-12 000	-12 000	
Utveckling av nationella prov	-7 000	-7 000	-7 000
Ekonomisk redovisning på skolenhetsnivå	3 000	1 000	1 000
Vuxenutbildning i Skolverkets nyanländauppdrag	2 500	2 500	2 500
Informationsinsats subventionerade anställningar	4 000	2 000	2 000
Insatser fler yrkeslärare	5 000	5 000	
Försöksverksamhet yrkesprov	6 000	6 000	3 000
Arbetsplatsförlagt lärande gymnasieskolan	30 000	25 000	8 600
Ökad kvalitet och genomströmning i gymnasieskolan	15 000	11 000	9 000
Stärkt informationsinsats om läraryrket	4 000	4 000	4 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 124 218	1 095 174	1 107 407

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.1.2 1:2 Statens skolinspektion

Tabell 10.4 Anslagsutveckling 1:2 Statens skolinspektion

Tusental kronor

År	Utfall	399 387	Anslags-sparande	8 705
2016	Utfall	399 387	Anslags-sparande	8 705
2017	Anslag	409 644 ¹	Utgifts-prognos	408 091
2018	Förslag	405 298		
2019	Beräknat	423 762 ²		
2020	Beräknat	429 655 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 417 110 tkr i 2018 års prinsnivå.

³ Motsvarar 415 755 tkr i 2018 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens skolinspektions förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för verksamhetsutgifter för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av förslagen om ägarprövning föreslår regeringen att anslaget för detta ändamål ökas med 3 000 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 6 000 000 kronor för 2019, 4 600 000 kronor för 2020 och årligen därefter (se avsnitt 9.2.3).

Med anledning av Skolkostnadsutredningens betänkande (SOU 2016:66) föreslår regeringen att anslaget ökas med 1 000 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 10 000 000 kronor för 2019 och årligen därefter (se avsnitt 9.2.3).

Regeringen föreslår att 405 298 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Statens skolinspektion* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 423 762 000 kronor respektive 429 655 000 kronor.

Tabell 10.5 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:2 Statens skolinspektion

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	409 644	409 644	409 644
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 110	13 757	21 043
Beslut	-11 456	361	-1 032
Varav BP18 ³	4 000	16 000	14 600
Varav ³			
Ekonomisk redovisning på skolenhetsnivå	1 000	10 000	10 000
Ägarprövning	3 000	6 000	4 600
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	405 298	423 762	429 655

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.1.3 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Tabell 10.6 Anslagsutveckling 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Tusental kronor

2016	Utfall	689 155	Anslags-sparande	27 621
2017	Anslag	710 572 ¹	Utgifts-prognos	710 585
2018	Förslag	722 806		
2019	Beräknat	734 160 ²		
2020	Beräknat	749 746 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 722 807 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 725 907 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Specialpedagogiska skolmyndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för myndighetens verksamhet, produktionsstöd för läromedelsframställning och visst internationellt samarbete.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.7 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	1 522	268 290	957 445	-689 155
Prognos 2017	1 800	304 000	1 024 000	-720 00
Budget 2018	1 800	310 000	1 040 000	-730 000

Delar av Specialpedagogiska skolmyndighetens verksamhet är avgiftsfinansierad. Myndigheten disponerar intäkter från tillgängliggörande av läromedel och från ersättning från kommuner för elever i specialskola. Det ekonomiska målet är i denna del av verksamheten att intäkterna delvis ska täcka kostnaderna.

Myndigheten disponerar även intäkter från kommuner för elever i förskoleklass och fritidshem vid en skolenhet med specialskola samt från Folkbildningsrådet för administration av förstärkningsbidrag till folkhögskolor. Det ekonomiska målet är i denna del av verksamheten full kostnadstäckning. Kostnader som inte finansieras med avgiftsintäkter ska finansieras från detta anslag. Det bör noteras att kostnaderna i tabellen ovan avser myndighetens samtliga kostnader.

Regeringens överväganden

För att finansiera en ökning av statsbidraget till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare föreslår regeringen att anslaget minskas med 3 100 000 kronor 2018 och beräknar att anslaget minskas med 3 100 000 kronor 2019. Anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* föreslås ökas med motsvarande belopp 2018 och beräknas ökas med motsvarande belopp 2019.

Regeringen föreslår att 722 806 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Specialpedagogiska skolmyndigheten* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 734 160 000 kronor respektive 749 746 000 kronor.

Tabell 10.8 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	712 572	712 572	712 572
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	13 300	24 701	37 138
Beslut	-3 065	-3 113	36
Varav BP18 ³	-3 100	-3 100	
Varav ³			
Karriärstegsreformen	-3 100	-3 100	
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	722 806	734 160	749 746

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.1.4 1:4 Sameskolstyrelsen**Tabell 10.9 Anslagsutveckling 1:4 Sameskolstyrelsen**

Tusental kronor

2016	Utfall	38 418	Anslags-sparande	-3 570
2017	Anslag	43 249 ¹	Utgifts-prognos	41 310
2018	Förslag	40 099		
2019	Beräknat	36 205 ²		
2020	Beräknat	36 857 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 35 607 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 35 606 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Sameskolstyrelsens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Sameskolstyrelsens verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.10 Offentlighetsrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		40 635	77 540	-36 905
Prognos 2017		39 725	83 099	-43 374
Budget 2018		41 225	86 599	-45 374

Avgifterna avser ersättning från kommuner för elever i sameskola samt förskoleklass och fritidshem vid en skolenhet med sameskola. Ersättningens storlek ska beräknas efter samma grunder som elevens hemkommun tillämpar vid fördelning av resurser i sin egen grundskola, förskoleklass eller fritidshem. Dessutom avser avgifterna intäkter från kommuner för vilka Sameskolstyrelsen efter avtal bedriver samisk förskola. Intäkterna disponeras av myndigheten. Det ekonomiska målet är att intäkterna delvis ska täcka kostnaderna för verksamheten. Kostnader som inte finansieras med avgiftsintäkter ska finansieras från detta anslag. Det bör noteras att kostnaderna i tabellen ovan avser myndighetens samtliga kostnader.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 40 099 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Sameskolstyrelsen* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 36 205 000 kronor respektive 36 857 000 kronor.

Tabell 10.11 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:4 Sameskolstyrelsen

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	41 249	41 249	41 249
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	650	1 354	2 122
Beslut	-1 801	-6 398	-6 514
Varav BP18 ³			
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	40 099	36 205	36 857

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.1.5 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Tabell 10.12 Anslagsutveckling 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Tusental kronor

2016	Utfall	2 043 739	Anslags-sparande	1 422 786
2017	Anslag	3 511 170 ¹	Utgifts-prognos	3 100 167
2018	Förslag	3 685 198		
2019	Beräknat	2 904 111		
2020	Beräknat	2 848 093		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att främja utveckling av skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet samt för insatser som syftar till att minska skol-segregation. Anslaget får även användas för utgifter för svenskt deltagande i internationella studier och tävlingar på utbildningsområdet. Anslaget får vidare användas för utgifter för administration av uppdrag, uppföljning och utvärdering av uppdrag och satsningar, utredningar samt statsbidrag och stipendier.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 495 000 000 kronor 2019–2024.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket behöver inom sin verksamhet kunna sluta fleråriga ekonomiska avtal. Vidare behöver myndigheten kunna lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 495 000 000 kronor 2019–2024.

Tabell 10.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2024
Ingående åtaganden	1 138 031	1 047 280 ¹	1 295 132			
Nya åtaganden	216 163	652 687	868 601			
Infriade åtaganden	-370 763	-404 835	-668 733	-811 987	-269 234	-413 779
Utestående åtaganden	983 431	1 295 132	1 495 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 701 900	1 780 000	1 495 000			

¹ Av de ingående åtagandena 2017 återfinns 63 849 tkr som utestående åtaganden 2016 på anslag 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal*.

Regeringens överväganden

För att finansiera ersättning till kommunerna för ett utökat åtagande vid ett införande av prao för elever fr.o.m. årskurs 8 i grundskolan och årskurs 9 i specialskolan föreslår regeringen att anslaget minskas med 15 000 000 kronor 2018 och beräknas minskas med 37 500 000 kronor 2019 och med 45 000 000 kronor fr.o.m. 2020. Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås ökas med motsvarande belopp 2018 samt beräknas ökas med motsvarande belopp 2019 och fr.o.m. 2020.

För att finansiera en justering av belopp för ersättning till kommunerna för ett utökat åtagande för betygssättning i moderna språk beräknar regeringen att anslaget minskas med 8 000 000 kronor fr.o.m. 2019. Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2019.

För att finansiera utveckling av nationella prov föreslår regeringen att anslaget minskas med 7 000 000 kronor 2018 och beräknas minskas med 7 000 000 kronor fr.o.m. 2019. Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner föreslås ökas med motsvarande belopp 2018 och beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2019.

Regeringen föreslog i vårändringsbudgeten för 2017 en förstärkt investering i de mest utsatta grundskolorna genom att införa en jämlikhetspeng. Regeringen beräknar att anslaget behöver ökas med 500 000 000 kronor 2018 för detta ändamål (se avsnitt 9.2.1).

För att förstärka och förlänga satsningen Läslyftet beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 75 000 000 kronor 2018, 100 000 000 kronor 2019 och 80 000 000 kronor 2020 (se avsnitt 9.5.1).

För att förlänga den generella satsningen på fortbildning av lärare i specialpedagogik beräknar regeringen att omfördela 59 000 000 kronor 2020 av sedan tidigare avsatta medel för specialpedagogik (se avsnitt 9.5.1).

För att förlänga den pågående försöksverksamheten med ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk för nyanlända elever i grundskolan beräknar

regeringen att anslaget behöver ökas med 80 000 000 kronor 2018 (se avsnitt 9.3.5).

För bidrag för lärare som deltar i fortbildning avseende programmering beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2018 (se avsnitt 9.3.6).

För kompetensutveckling och implementering med anledning av införandet av en åtgärdsgaranti i läsning, skrivning och matematik beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 25 000 000 kronor 2018, 25 000 000 kronor 2019 och 25 000 000 kronor 2020 (se avsnitt 9.3.2).

För att införa ett stöd till huvudmän för att anordna simskola på loven för elever i årskurs 6–9 beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 14 000 000 kronor fr.o.m. 2018 (se avsnitt 9.3.7).

För att stödja säkerhetsarbetet på skolor som har en hotbild mot sig beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 4 000 000 kronor 2018, 4 000 000 kronor 2019 och 4 000 000 kronor 2020 (se avsnitt 9.4).

För att sprida goda exempel och stimulera kommuner att erbjuda insatser i svenska kombinerat med öppen förskola beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 5 000 000 kronor 2018, 5 000 000 kronor 2019 och 5 000 000 kronor 2020 (se avsnitt 9.2.4).

För att ytterligare kompensera skolhuvudmännen för ökade utgifter med anledning av en åtgärdsgaranti i läsning, skrivning och matematik föreslår regeringen att anslaget minskas med 41 000 000 kronor fr.o.m. 2019 och att motsvarande belopp tillförs anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25. Minskningen sker genom en minskning av avsatta medel för specialpedagogik.

För att finansiera andra prioriterade insatser, framför allt för att stärka kvalitet och attraktionskraft i yrkesutbildningen i gymnasieskolan, föreslår regeringen att anslaget minskas med 92 700 000 kronor 2018 och beräknas minskas med 98 900 000 kronor 2019, 99 400 000 kronor 2020, 100 000 000 kronor per år 2021–2022 och 99 800 000 kronor årligen fr.o.m. 2023 i den del som avser statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning.

För kommande förslag om att återinföra högskolebehörigheten på yrkesprogrammen beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 59 000 000 kronor 2020, 176 000 000

kronor 2021 och 234 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2022 (se avsnitt 9.6.1).

För att förlänga och förstärka Skolverkets pågående insats att erbjuda verksamma yrkeslärare som undervisar i gymnasieskolan behörighetsgivande utbildning beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 30 000 000 kronor 2018, 46 000 000 kronor 2019, 66 000 000 kronor 2020, 71 000 000 kronor 2021 och 36 000 000 kronor 2022 (se avsnitt 9.6.5).

För att förstärka det arbete som branscherna bedriver i syfte att få fler yrkesverksamma att vilja bli yrkeslärare beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 10 000 000 kronor 2018 och 5 000 000 kronor 2019 (se avsnitt 9.6.5).

För att förlänga och förstärka det arbete som World Skills Sweden bedriver för att stärka yrkesutbildningens kvalitet och attraktionskraft beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 2 000 000 kronor 2018, 2 000 000 kronor 2019 och 15 000 000 kronor 2020 (se avsnitt 9.6.2).

För att stärka gymnasieskolans introduktionsprogram beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 300 000 000 kronor 2018 och 300 000 000 kronor årligen 2019 och 2020 (se avsnitt 9.3.5).

För att förstärka möjligheten för huvudmännen att erbjuda elever på språkintruktionsprogrammet undervisning under skollov beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 56 000 000 kronor 2018 och 56 000 000 kronor 2019 (se avsnitt 9.3.5).

För utvidgning av Statens skolverks uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och, vid behov, för barn och elever med annat modersmål än svenska, till att även omfatta vuxenutbildningen beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 2 500 000 kronor årligen fr.o.m. 2018 (se avsnitt 9.7).

För att kompensera kommunerna för ökande kostnader för inackordering i samband med försöksverksamheten med branschskolor (prop. 2016/17:161) föreslår regeringen att anslaget minskas med 1 000 000 kronor 2018. För samma ändamål beräknas anslaget minskas med 3 000 000 kronor årligen 2019–2022 och med 1 000 000 kronor 2023. Det under utgiftsområde 25 upptagna anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* föreslås ökas med motsvarande belopp

2018 och beräknas ökas med motsvarande belopp 2019–2023.

Regeringen föreslår att 3 685 198 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 904 111 000 kronor respektive 2 848 093 000 kronor.

Tabell 10.14 Härlledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	2 868 670	2 868 670	2 868 670
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	782 954	-105 746	-248 646
Varav BP18	997 800	374 100	377 100
Varav			
Prao i åk 8 och 9	-15 000	-37 500	-45 000
Betygsättning – stadieindelad timplan		-8 000	-8 000
Inackorderingstillägg försöksverksamhet med branschskolor	-1 000	-3 000	-3 000
Utveckling av nationella prov	-7 000	-7 000	-7 000
Vuxenutbildning i Skolverkets nyanländauppdrag	2 500	2 500	2 500
Jämlikhetspeng till utsatta skolor	500 000		
Läsa-skriva-räkna-garanti kompetensutveckling	25 000	25 000	25 000
Säkerhetshöjande åtgärder på skolor	4 000	4 000	4 000
Läslifftet	75 000	100 000	80 000
Läsa-skriva-räkna-garanti kompensation till kommunerna		-41 000	-41 000
Lovskola på gymnasieskolans språkintrouktion	56 000	56 000	
Ökad kvalitet gymnasieskolans introduktionsprogram	300 000	300 000	300 000
Insatser i svenska kombinerat med öppen förskola	5 000	5 000	5 000
Försöksverksamhet utökad undervisningstid i svenska	80 000		
Behörighetsgivande utbildning yrkeslärare	30 000	46 000	66 000
Kompetensutveckling programmering	10 000	10 000	10 000
Insatser fler yrkeslärare	10 000	5 000	
World Skills Sweden	2 000	2 000	15 000
Gymnasieskolans yrkesprogram blir behörighetsgivande			59 000
Neddrag av statsbidrag gymnasial lärlingsutbildning	-92 700	-98 900	-99 400
Simskola på loven åk 6–9	14 000	14 000	14 000
Överföring till/från andra anslag	-25 000	2 000	2 000
Varav BP18			
Övrigt	58 574	139 187	226 069

Förslag/beräknat anslag 3 685 198 2 904 111 2 848 093

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.6 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Tabell 10.15 Anslagsutveckling 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Tusental kronor

2016	Utfall	386 636	Anslags- sparande	58 465
2017	Anslag	263 077 ¹	Utgifts- prognos	243 276
2018	Förslag	296 950		
2019	Beräknat	316 171 ²		
2020	Beräknat	325 272 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 306 649 tkr i 2018 års prisnivå.³ Motsvarar 306 647 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom skolområdet för elever med funktionsnedsättning som är mottagana vid någon av de riksrekryterande utbildningarna i Göteborgs kommun, Kristianstads kommun, Linköpings kommun, Stockholms kommun och Örebro kommun. Anslaget får vidare användas för förvaltningsutgifter i samband med Utredningen om kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar (U 2013:02).

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:6 *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 34 000 000 kronor 2019.

Skälen för regeringens förslag: Specialpedagogiska skolmyndigheten beslutar om bidrag för omvårdnad och habilitering för elever som deltar i Rh-anpassad gymnasieutbildning. Bidraget beviljas per läsår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:6

Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan ingå ekonomiska åtaganden som inkluderar tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 34 000 000 kronor 2019.

Tabell 10.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	31 107	31 953	34 000	
Nya åtaganden	31 953	34 000	34 000	
Infriade åtaganden	-31 107	-31 953	-34 000	-34 000
Utestående åtaganden	31 953	34 000	34 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	34 000	34 000	34 000	

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 296 950 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 316 171 000 kronor respektive 325 272 000 kronor.

Tabell 10.17 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	263 077	263 077	263 077
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 341	13 676	21 643
Beslut	32 031	43 026	44 264
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag	-3 499	-3 608	-3 712
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	296 950	316 171	325 272

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.1.7 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Tabell 10.18 Anslagsutveckling 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Slags	Belopp
2016	Utfall	4 608 686	Anslags-sparande	3 314
2017	Anslag	4 630 000 ¹	Utgifts-prognos	4 488 166
2018	Förslag	4 436 000		
2019	Beräknat	4 195 000		
2020	Beräknat	3 695 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom

förskolan, fritidshemmet och pedagogisk omsorg. Anslaget får vidare användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskolan, fritidshemmet och pedagogisk omsorg. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att stimulera omsorg under kvällar, nätter och helger. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att stimulera minskade barngrupper och ökad personalitet i förskolan. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för ökad personalitet och kvalitetsförbättringar på fritidshemmet samt för utgifter för att stimulera kvalitetsförbättringar vad gäller fritidshemmet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 664 000 000 kronor 2019.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket behöver i vissa fall lämna förhandsbesked om statsbidrag till skolhuvudmän. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 664 000 000 kronor 2019.

Tabell 10.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	270 023	663 112	664 000	
Nya åtaganden	663 112	664 000	664 000	
Infriade åtaganden	-270 023	-663 112	-664 000	-664 000
Utestående åtaganden	663 112	664 000	664 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	665 000	665 000	664 000	

Regeringens överväganden

Inkomsttaket i maxtaxan indexeras med inkomstindex sedan den 1 juli 2015. Justering av bidraget sker med anledning av uppdaterade beräkningar av utvecklingen av inkomsttaket i maxtaxan.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget ökas med 52 000 000 kronor för 2018 jämfört med den beräknade anslagsnivån i beslutad budget för 2017. Från och med 2019 beräknas anslaget öka med 73 000 000 kronor. De förändringar av anslaget som framgår av härledningstabellen och som ligger till grund för de anslagsnivåer som föreslås och beräknas i nästföljande stycke består av både anslagsförändringar som redovisas i detta avsnitt och av anslagsförändringar som har beräknats i tidigare beslutade propositioner.

Regeringen föreslår att 4 436 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 4 195 000 000 kronor respektive 3 695 000 000 kronor.

Tabell 10.20 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	4 630 000	4 630 000	4 630 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-246 000	-225 000	-725 000
Varav BP18	52 000	73 000	73 000
Varav			
Justering med anledning av uppdaterat inkomsttak	52 000	73 000	73 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt	52 000	-210 000	-210 000
Förslag/beräknat anslag	4 436 000	4 195 000	3 695 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.8 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Tabell 10.21 Anslagsutveckling 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	183 143	-5 788	
2017	194 825 ¹		189 037
2018	Förslag	190 220	
2019	Beräknat	188 420	
2020	Beräknat	188 420	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för

- ersättning vid personskada till elev i viss gymnasieskolutbildning,

- statsbidrag för avgifter till International Baccalaureate Office och för viss International Baccalaureateutbildning,
- statsbidrag och särskilt stöd för utbildningsverksamhet med särskild inriktning,
- statsbidrag för riksrekryterande gymnasiala utbildningar och riksinternatskolor,
- ersättning till skolhuvudmän för kostnader för nordiska elever, och
- statsbidrag för utlandssvenska elever samt barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige eller som vistas i landet utan tillstånd.

Anslaget får även användas för utgifter för arbete med administration och uppföljning av statsbidrag.

Regeringens överväganden

För att förstärka anslaget, då behovet av medel överstiger beräknad anslagsnivå för de kommande åren, föreslår regeringen att anslaget ökas med 7 200 000 kronor för 2018. Anslaget beräknas för samma ändamål ökas med 7 400 000 kronor årligen fr.o.m. 2019.

Regeringen föreslår att 190 220 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 188 420 000 kronor respektive 188 420 000 kronor.

Tabell 10.22 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	177 325	177 325	177 325
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	9 200	7 400	7 400
Varav BP18	7 200	7 400	7 400
Varav			
2017:BP18:2: Tillskott för att täcka underskott	7 200	7 400	7 400
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Varav BP18			
Övrigt	3 695	3 695	3 695
Förslag/beräknat anslag	190 220	188 420	188 420

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.9 1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Tabell 10.23 Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande
2016	91 030		2 870
2017	Anslag	90 692 ¹	Utgifts-prognos
2018	Förslag	102 540	
2019	Beräknat	104 265 ²	
2020	Beräknat	106 115 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 102 540 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 102 540 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar. Anslaget får även användas för utgifter inom ramen för Statens skolverks utvecklingsinsatser för svensk undervisning i utlandet och för stöd för undervisning i svenska vid utländska skolor. Anslaget får vidare användas för utgifter för anställda vid Europaskolorna.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 102 540 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Bidrag till svensk undervisning i utlandet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 104 265 000 kronor respektive 106 115 000 kronor.

Tabell 10.24 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:9 Svensk undervisning i utlandet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	90 692	90 692	90 692
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 841	3 398	5 067
Beslut	10 007	10 175	10 356
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	102 540	104 265	106 115

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.1.10 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Tabell 10.25 Anslagsutveckling 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Tusental kronor

År	Utfall	2016	Anslags-sparande	2017
2016	Utfall	277 405		144 821
2017	Anslag	295 226 ¹	Utgifts-prognos	134 645
2018	Förslag	308 985		
2019	Beräknat	314 026		
2020	Beräknat	294 026		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 10.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
Ingående åtaganden	77 560	123 218	137 603			
Nya åtaganden	187 067	106 964	205 000			
Infriade åtaganden	-77 560	-92 579	-137 603	-160 000	-30 000	-15 000
Utestående åtaganden	187 067 ¹	137 603	205 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	453 200	350 000	205 000			

¹ Av de utestående åtagandena 2016 återfinns 63 849 tkr som ingående åtaganden 2017 på anslag 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för fortbildning av lärare, förskollärare, rektorer, förskolechefer och viss annan personal.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 205 000 000 kronor 2019–2021.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket behöver ingå fleråriga avtal med lärosäten om uppdragsutbildning och lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 205 000 000 kronor 2019–2021.

Regeringens överväganden

För att förlänga fortbildningsatsningarna för rektorer och förskolechefer beräknar regeringen att anslaget behöver ökas med 20 000 000 kronor 2019 (se avsnitt 9.4.1).

För att förlänga den pågående satsningen på Lärarlyftet II beräknar regeringen att 90 000 000 kronor omfördelas 2019 av sedan tidigare avsatta medel för kompetensutvecklingsinsatser för lärare och förskolepersonal (se avsnitt 9.5.1).

För att förbättra villkoren för fortbildningsinsatser i samiska och därmed öka graden av behöriga lärare föreslås Skolverket få i uppdrag att utveckla, upphandla och finansiera uppdragsutbildningar i samiska. Regeringen beräknar att anslaget behöver ökas med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2018 (se avsnitt 9.3.10).

Regeringen föreslår att 308 985 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 314 026 000 kronor respektive 294 026 000 kronor.

Tabell 10.27 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	295 226	295 226	295 226
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-11 200	20 800	800
Varav BP18	2 000	22 000	2 000
<i>Varav</i>			
Fortbildning för rektorer och förskolechefer		20 000	
Fler behöriga lärare i samiska	2 000	2 000	2 000
Överföring till/från andra anslag	25 000	-2 000	-2 000
Varav BP18			
Övrigt	-41		
Förslag/beräknat anslag	308 985	314 026	294 026

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.11 1:11 Bidrag till vissa studier

Tabell 10.28 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till vissa studier

Tusental kronor

2016	Utfall	17 621	Anslags-sparande	1 904
2017	Anslag	17 525 ¹	Utgifts-prognos	17 344
2018	Förslag	17 525		
2019	Beräknat	17 525		
2020	Beräknat	17 525		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag som lämnas för studier om funktionsnedsättningar, utbildning som är särskilt anpassad för personer med funktionsnedsättningar samt studier inom vuxenutbildning för utvecklingsstörda och särskild utbildning för vuxna.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 17 525 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Bidrag till vissa studier* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 17 525 000 kronor årligen.

Tabell 10.29 Härlledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:11 Bidrag till vissa studier

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	17 525	17 525	17 525
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	17 525	17 525	17 525

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.12 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan

Tabell 10.30 Anslagsutveckling 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	103 818		3 503
2017	107 448 ¹		109 507
2018	Förslag	115 581	
2019	Beräknat	119 015 ²	
2020	Beräknat	124 747 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 117 157 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 120 736 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för yrkeshögskolans förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av förslaget om fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan föreslås att myndigheten för yrkeshögskolan tillförs medel för att administrera denna utbyggnad.

Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål ökas med 4 000 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 4 000 000 kronor för 2019, 8 000 000 kronor för 2020 och 10 000 000

kronor för 2021 och årligen därefter (se avsnitt 9.7).

Regeringen avser vidare att statistik om yrkeshögskoleutbildningar samt konst- och kulturutbildningar ska bli officiell och att Statistiska centralbyrån ska bli statistikansvarig myndighet. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål minskar med 350 000 kronor för 2018 och beräknar att anslaget minskar med samma belopp åren därefter.

Regeringen föreslår att 115 581 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Myndigheten för yrkeshögskolan* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 119 015 000 kronor respektive 124 747 000 kronor.

Tabell 10.31 Härlledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	107 448	107 448	107 448
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 777	3 510	5 405
Beslut	6 356	8 057	11 894
Varav BP18 ³	3 650	3 650	7 650
Varav ³			
Officiell statistik om yrkeshögskolan	-350	-350	-350
Tillskott för administration av fler utbildningsplatser	4 000	4 000	8 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	115 581	119 015	124 747

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.1.13 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

Tabell 10.32 Anslagsutveckling 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

Tusental kronor

2016	Utfall	1 087 339	Anslags- sparande	326 711
2017	Anslag	1 453 775 ¹	Utgifts- prognos	1 273 892
2018	Förslag	2 570 034		
2019	Beräknat	2 732 422		
2020	Beräknat	2 582 422		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna samt för motsvarande äldre utbildningar, och annan utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för lärcentra.

Regeringens överväganden

För att bidra till fler utbildningsplatser i den statligt finansierade regionalt yrkesinriktade vuxenutbildningen (regionalt yrkesvux) föreslås att kommunerna tilldelas medel för sådan utbildning. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål ökas med 337 500 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 312 500 000 kronor för 2019 och årligen därefter (se avsnitt 9.7).

Regeringen föreslår vidare att medel tillskjuts i syfte att stärka kvaliteten i utbildningarna och bredda utbudet av utbildningar. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål ökas med 315 000 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 340 000 000 kronor för 2019 och årligen därefter (se avsnitt 9.7).

Regeringen föreslår att ett statsbidrag för utveckling av lärcentra införs. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål ökas med 50 000 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget

ökas med 70 000 000 kronor för 2019 och årligen därefter (se avsnitt 9.7).

Regeringen föreslår att 64 134 000 kronor överförs till anslaget från anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* för 2018 för de delar av anslaget som avser statsbidrag för förarutbildning. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 60 922 000 kronor för 2019 och årligen därefter.

För att bidra till fler utbildningsplatser för yrkesförarutbildning inom regionalt yrkesvux föreslås att kommunerna tilldelas medel för sådan utbildning. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål ökas med 66 000 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 66 000 000 kronor för 2019 och årligen därefter (se avsnitt 9.7).

Den arbetsmarknadspolitiska insatsen traineejobb kommer att avskaffas. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 130 650 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget minskas med 177 000 000 kronor för 2019 och 248 000 000 kronor för 2020 och årligen därefter.

Regeringen föreslår att 2 570 034 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 732 422 000 kronor respektive 2 582 422 000 kronor.

Tabell 10.33 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:13 Statligt stöd till vuxenutbildning

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 453 775	1 453 775	1 453 775
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 130 934	1 299 122	1 151 122
Varav BP18	701 984	672 422	601 422
Varav			
Fler utbildningsplatser yrkesvux	337 500	312 500	312 500
Ökad kvalitet yrkesvux	315 000	340 000	340 000
Lärcentra	50 000	70 000	70 000
Avskaffande av traineejobb	-130 650	-177 000	-248 000
Yrkesförarutbildning, flytt från anslaget 1:14	64 134	60 922	60 922
Fler utbildningsplatser yrkesförarutbildning	66 000	66 000	66 000
Överföring till/från andra anslag	-14 675	-20 475	-22 475
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 570 034	2 732 422	2 582 422

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.14 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Tabell 10.34 Anslagsutveckling 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	1 968 795		63 666
2017	2 161 588 ¹		2 009 036
2018	Förslag	2 204 750	
2019	Beräknat	2 486 508	
2020	Beräknat	2 814 661	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för

- statligt stöd för yrkeshögskoleutbildning,
- kostnader för personskadeförsäkring och ansvarsförsäkring inom yrkeshögskolan,
- statsbidrag för konst- och kulturutbildningar,
- särskilt verksamhetsstöd för riksomfattande kursverksamhet avseende hemslöjd eller för att främja samisk utbildningsverksamhet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 6 600 000 000 kronor 2019–2025.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar om stöd för bl.a. yrkeshögskoleutbildningar. Regeringen har bedömt att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar. Utbildningar som omfattas av förordningen (2013:871) om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar kan också pågå under en längre tid. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 6 600 000 000 kronor 2019–2025.

Tabell 10.35 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2025
Ingående åtaganden	3 711 575	4 165 964	4 414 716			
Nya åtaganden	2 399 062	2 300 000	4 200 000			
Infriade åtaganden	-1 945 000	-2 051 248	-2 014 716	-2 400 000	-2 200 000	-2 000 000
Utestående åtaganden	4 165 637	4 414 716	6 600 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	4 400 000	4 800 000	6 600 000			

Regeringens överväganden

För att bidra till fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan föreslås att medel tillförs för sådan utbildning. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål ökas med 70 000 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget ökas med 320 000 000 kronor för 2019, 620 000 000 kronor för 2020, 819 000 000 kronor för 2021 och 920 000 000 kronor för 2022 och årligen därefter (se avsnitt 9.7).

Regeringen föreslår att 64 134 000 kronor överförs från anslaget till anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* för 2018 för de delar av anslaget som avser statsbidrag för förarutbildning. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget minskas med 60 922 000 kronor för 2019 och årligen därefter.

Regeringen anser vidare att statistik om yrkeshögskoleutbildningar samt konst- och kulturutbildningar ska bli officiell och att Statistiska centralbyrån ska bli statistikansvarig myndighet. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål minskar med 3 150 000 kronor för 2018. För samma ändamål beräknar regeringen att anslaget minskas med 2 850 000 kronor för 2019 och med 2 650 000 kronor för 2020 och årligen därefter.

Regeringen föreslår att 2 204 750 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 486 508 000 kronor respektive 2 814 611 000 kronor.

Tabell 10.36 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	2 171 588	2 171 588	2 171 588
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-17 996	229 716	530 216
Varav BP18	2 716	256 228	556 428
Varav			
Officiell statistik om yrkeshögskolan	-3 150	-2 850	-2 650
Fler utbildningsplatser yrkeshögskolan	70 000	320 000	620 000
Yrkesförarutbildning, flytt till anslaget 1:13	-64 134	-60 922	-60 922
Överföring till/från andra anslag	18 975	24 775	24 775
Varav BP18			
Övrigt ²	32 183	60 429	88 082
Förslag/beräknat anslag	2 204 750	2 486 508	2 814 661

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget beräknas fr.o.m. 2018 med ett bestämt nominellt belopp. Mot bakgrund av detta tillförs anslaget 32 183 000 kronor 2018, 60 429 000 kronor 2019 och 88 082 000 kronor 2020 vilket motsvarar den prisomräkning som hade skett om anslaget fortsatt hade pris- och löneomräknats.

10.1.15 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer

Tabell 10.37 Anslagsutveckling 1:15 Upprustning av skollokaler och utemiljöer

Tusental kronor

2016	Utfall	59 794	Anslags-sparande	270 206
2017	Anslag	480 000 ¹	Utgifts-prognos	172 203
2018	Förslag	680 000		
2019	Beräknat			
2020	Beräknat			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag för renovering av skollokaler och för upprustning av utemiljöer för förskolor, skolor och fritidshem. Anslaget får även användas för Boverkets administration av statsbidraget för renovering av skollokaler och för upprustning av utemiljöer för förskolor, skolor och fritidshem.

Regeringens överväganden

Sammantaget föreslår regeringen att 680 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Upprustning av skollokalerna och utemiljöer* för 2018.

Tabell 10.38 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:15 Upprustning av skollokalerna och utemiljöer

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	480 000	480 000	480 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	200 000	-480 000	-480 000
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	680 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.16 1:16 Fler anställda i lågstadiet

Tabell 10.39 Anslagsutveckling 1:16 Fler anställda i lågstadiet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	1 315 326		674
2017	Anslag	2 300 000 ¹	Utgifts-prognos	2 276 247
2018	Förslag	2 300 000		
2019	Beräknat	1 971 000		
2020	Beräknat	1 971 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att öka antalet anställda i förskoleklassen och lågstadiet.

Tabell 10.40 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:16 Fler anställda i lågstadiet

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden		985 750	1 150 000	
Nya åtaganden	985 750	1 150 000	1 150 000	
Infriade åtaganden		-985 750	-1 150 000	-1 150 000
Utestående åtaganden	985 750	1 150 000	1 150 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 974 000	1 152 000	1 150 000	

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 150 000 000 kronor 2019.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket behöver kunna sluta ekonomiska avtal inom ramen för arbetet med satsningen på fler anställda i lågstadiet. Vidare kan Skolverket i vissa fall behöva lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 150 000 000 kronor 2019.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 2 300 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 971 000 000 kronor årligen.

Tabell 10.41 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:16 Fler anställda i lågstadiet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	2 300 000	2 300 000	2 300 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		-329 000	-329 000
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 300 000	1 971 000	1 971 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

anslaget till 24 131 000 kronor respektive 24 543 000 kronor.

Tabell 10.43 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:17 Skolforskningsinstitutet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	23 146	23 146	23 146
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	327	698	1 105
Beslut	283	287	292
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 756	24 131	24 543

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.1.17 1:17 Skolforskningsinstitutet

Tabell 10.42 Anslagsutveckling 1:17 Skolforskningsinstitutet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	30 881		10 160
2017	Anslag	23 146 ¹	Utgifts-prognos	23 573
2018	Förslag	23 756		
2019	Beräknat	24 131 ²		
2020	Beräknat	24 543 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 23 755 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 23 756 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Skolforskningsinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 23 756 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Skolforskningsinstitutet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas

10.1.18 1:18 Praktisk skolforskning

Tabell 10.44 Anslagsutveckling 1:18 Praktisk skolforskning

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall			
2017	Anslag	18 211 ¹	Utgifts-prognos	18 023
2018	Förslag	18 543		
2019	Beräknat	18 543		
2020	Beräknat	18 543		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till finansieringsbidrag inom den praktiska skolforskningen. Anslaget disponeras och fördelas av Skolforskningsinstitutet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:18 *Praktiknära skolforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 000 000 kronor 2019 och 2020.

Skälen för regeringens förslag: För att kunna utlysa och fördela medel för praktiknära forskning behövs ett bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:18 *Praktiknära skolforskning* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 000 000 kronor 2019 och 2020.

Tabell 10.45 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Praktiknära skolforskning

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Ingående åtaganden		17 997	19 000		
Nya åtaganden	17 997	11 500	11 000		
Infriade åtaganden		-10 497	-11 000	-11 000	-8 000
Utestående åtaganden	17 997	19 000	19 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	19 000	19 000	19 000		

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 18 543 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Praktiknära skolforskning* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 18 543 000 kronor årligen.

Tabell 10.46 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:18 Praktiknära skolforskning

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	18 211	18 211	18 211
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt	332	332	332
Förslag/beräknat anslag	18 543	18 543	18 543

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.19 1:19 Bidrag till lärarlöner

Tabell 10.47 Anslagsutveckling 1:19 Bidrag till lärarlöner

Tusental kronor

År	Utfall	2 580 962	Anslags-sparande	303 038
2016	Utfall	2 580 962	Anslags-sparande	303 038
2017	Anslag	4 442 000 ¹	Utgifts-prognos	4 094 953
2018	Förslag	4 457 100		
2019	Beräknat	4 457 100		
2020	Beräknat	4 442 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till höjda löner för lärare, förskollärare och fritidspedagoger i fritidshem samt utbildade fritidspedagoger eller motsvarande i förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer samt i gymnasie- och gymnasie-särskolan. Anslaget får även användas för karriärstegsreformen och för särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med examen på forskarnivå.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 221 000 000 kronor 2019.

Skälen för regeringens förslag: Statens skolverk behöver kunna lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 221 000 000 kronor 2019.

Tabell 10.48 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Bidrag till lärarlöner

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	673 753	2 204 523	2 221 000	
Nya åtaganden	2 204 523	2 221 000	2 221 000	
Infriade åtaganden	-673 753	-2 204 523	-2 221 000	-2 221 000
Utestående åtaganden	2 204 523	2 221 000	2 221 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 256 000	2 235 000	2 221 000	

Regeringens överväganden

För att stärka statsbidraget till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare föreslås anslaget öka med 15 100 000 kronor 2018 och beräknas öka med 15 100 000 kronor 2019. Det föreslås respektive beräknas att anslaget 1:1 *Statens skolverk* minskas med 12 000 000 kronor samt att anslaget 1:3 *Specialpedagogiska skolmyndigheten* minskas med 3 100 000 kronor för dessa år.

Regeringen föreslår att 4 457 100 000 kronor anvisas under anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* för 2018. För 2019 beräknas anslaget till 4 457 100 000 kronor och för 2020 beräknas anslaget till 4 442 000 000 kronor.

Tabell 10.49 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:19 Bidrag till lärarlöner

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	4 442 000	4 442 000	4 442 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	15 100	15 100	
Varav BP18	15 100	15 100	
Varav			
Karriärstegsreformen	15 100	15 100	
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 457 100	4 457 100	4 442 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.20 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet**Tabell 10.50 Anslagsutveckling 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet**

Tusental kronor

2016	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	154 805
2017	Anslag	156 420 ¹		
2018	Förslag	163 418		
2019	Beräknat	163 418		
2020	Beräknat	163 418		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för insatser för elever med funktionsnedsättning eller med andra särskilda behov.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 163 418 000 kronor anvisas under anslaget 1:20 *Särskilda insatser inom skolområdet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 163 418 000 kronor årligen.

Tabell 10.51 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:20 Särskilda insatser inom skolområdet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	156 420	156 420	156 420
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag	3 499	3 499	3 499
Varav BP18			
Övrigt	3 499	3 499	3 499
Förslag/beräknat anslag	163 418	163 418	163 418

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.1.21 1:21 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling

Tabell 10.52 Anslagsutveckling 1:21 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling

Tusental kronor

2016	Utfall	Anslags-sparande
2017	Anslag	Utgifts-prognos
2018	Förslag	1 000 000
2019	Beräknat	3 500 000
2020	Beräknat	6 000 000

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter som syftar till att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklassen och grundskolan.

Regeringens överväganden

För att öka jämlikheten och förbättra kunskapsutvecklingen i skolan förslår regeringen ett nytt statligt stöd riktat till huvudmän för grundskola och förskoleklass. Bidraget föreslås fördelas med hänsyn till elevernas socioekonomiska bakgrund och genomförs med en infasning över tre år (se avsnitt 9.2.1).

Regeringen föreslår att 1 000 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:21 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till

3 500 000 000 kronor respektive 6 000 000 000 kronor.

Tabell 10.53 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:21 Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹			
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 000 000	3 500 000	6 000 000
Varav BP18	1 000 000	3 500 000	6 000 000
Varav			
Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	1 000 000	3 500 000	6 000 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 000 000	3 500 000	6 000 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.2 Anslag för universitet och högskolor

Ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer

Samtliga ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer räknas upp med pris- och löneomräkningen på 1,84 procent. Ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer bör för budgetåret 2018 uppgå till de belopp som presenteras i tabell 10.54.

Tabell 10.54 Ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer

Kronor

UTBILDNINGSSOMRÅDE	Ersättning för en helårsstudent	Ersättning för en helårsprestation
Humanistiskt, teologiskt, juridiskt, samhällsvetenskapligt	31 884	20 777
Naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt	54 367	45 849
Vård	57 800	50 061
Odontologiskt	47 798	55 679
Medicinskt	64 589	78 564
Undervisning ¹	38 781	40 627
Verksamhetsförlagd utbildning ²	54 960	53 322
Övrigt ³	43 662	35 468
Design	154 063	93 865
Konst	218 718	93 899
Musik	132 914	84 038
Opera	316 747	189 481
Teater	306 288	152 558
Media	312 567	250 379
Dans	215 412	119 028
Idrott	112 250	51 945

¹ Avser utbildning inom det allmänna utbildningsområdet och den utbildningsvetenskapliga kärnan.

² Avser verksamhetsförlagd utbildning inom lärar- och förskollärautbildning.

³ Avser utbildning i vissa ämnen inom humanistiskt utbildningsområde enligt uppdrag i regleringsbrev, journalistutbildning, bibliotekarieutbildning samt praktiska och estetiska kurser inom lärarutbildning med inriktning mot tidigare år, inom grundlärarutbildning och inom förskollärautbildning.

Tabell 10.55 visar fördelning av platser under 2018 till följd av de högskoleutbyggnader som föreslås i denna proposition. Utbyggnaderna beskrivs i politikens inriktning (avsnitt 9.8). Se även vidare under respektive lärosätes anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Tabell 10.55 Utbyggnad av samhällsviktiga utbildningar för 2018

Ökning av antal helårsstudenter (HST) 2018 till följd av utbyggnad av samhällsviktiga utbildningar. Observera att antal HST i tabellen är avrundande till närmaste heltal varpå summering av angivet heltal kan ge avvikande resultat.

LÄROSÄTE	Utbildning hela landet (HST)	Ingenjörssatsning ¹ (HST)	Samhällsbygge ¹ (HST)	Läkarutbildning ¹ (HST)	Sommarkurser ² (HST)	Total ökning takbelopp (tkr)	Total ökning HST 2018 ³ (HST)
Uppsala universitet	210	17	27	4	46	24 673	304
Lunds universitet	210	25	18	9	46	26 195	308
Göteborgs universitet	210			4	46	21 027	260
Stockholms universitet ⁴	210		2		46	20 570	258
Umeå universitet	130	15	9	8	46	17 494	208
Linköpings universitet	130	16	15	8		14 379	169
Karolinska institutet	120			4		10 282	124
Kungl. Tekniska högskolan	120	26	19			14 406	165
Luleå tekniska universitet	120	14	7			11 724	141
Sveriges lantbruksuniversitet ⁵	80					6 480	80
Karlstads universitet	120	5	2			10 371	127
Linnéuniversitetet	120	5	2		46	13 826	173
Örebro universitet	120	5	2	3		10 793	130
Mittuniversitetet	120	7	3		46	14 178	176
Malmö universitet	120				46	13 175	166
Blekinge tekniska högskola	75	8	14			7 757	97

LÄROSÄTE	Utbildning hela landet (HST)	Ingenjör- satsning ¹ (HST)	Samhälls- bygge ¹ (HST)	Läkar- utbildning ¹ (HST)	Sommar- kurser ² (HST)	Total ökning takbelopp (tkr)	Total ökning HST 2018 ³ (HST)
Gymnastik- och idrottshögskolan	40					3 240	40
Mälardalens högskola	75	5	2		46	10 179	128
Högskolan i Borås	75					6 075	75
Högskolan Dalarna	75				46	9 528	121
Högskolan i Gävle	75		4			6 357	79
Högskolan i Halmstad	75	5	2			6 725	82
Högskolan Kristianstad	75	4	1		46	9 979	126
Högskolan i Skövde	75	4	2			6 676	81
Högskolan Väst	75	5	3			6 777	83
Konstfack	10					810	10
Kungl. Konsthögskolan	10					810	10
Kungl. Musikhögskolan	10					810	10
Stockholm konstnärliga högskola	15					1 215	15
Södertörns högskola	95					7 695	95
Chalmers tekniska högskola	120	33	15			14 658	168
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	75	7	3			6 977	85
<i>Försvårshögskolan⁷</i>						<i>10 000</i>	
Summa	3190⁶	200	148	40	500		4088

¹ Utbyggnaden av ingenjörutbildningar, samhällsbyggnadsutbildningar och läkarutbildningen sker successivt och för 2018 är det beräknat en halvårseffekt.

² Kolumnen anger beräknat antal HST men sommarkurssatsningen beräknas motsvara ca 2000 platser på en sommarkurs motsvarande 15 högskolepoäng.

³ Kolumnen anger för 2018 det antal HST som ökningen av takbeloppen beräknas motsvara.

⁴ Stockholms universitet tillförs ytterligare 4 200 tkr för utbyggnad av tolk- och tolklärarytbildningar.

⁵ Se utgiftsområde 23 avsnitt 3.1.23, anslag 1:23 *Sveriges Lantbruksuniversitet*.

⁶ Ersta Sköndal Bräcke AB högskola tillförs 3 177 tkr vilket beräknas motsvara ungefär 30 HST.

⁷ Försvårshögskolan tillförs 10 000 tkr för utbyggnad av civila försvarsutbildningar.

10.2.1 2:1 Universitetskanslersämbetet

Regeringens överväganden

**Tabell 10.56 Anslagsutveckling 2:1
Universitetskanslersämbetet**

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	134 658	4 746	
2017	Anslag 137 398 ¹		136 542
2018	Förslag 144 539		
2019	Beräknat 151 821 ²		
2020	Beräknat 154 406 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 149 461 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 149 462 tkr i 2018 års prisnivå.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 5 000 000 kronor 2018 till följd av Universitetskanslersämbetets nya uppdrag om en samlad kvalitetssäkring, se politikens inriktning (avsnitt 9.8.1). Anslaget beräknas öka med 10 000 000 kronor 2019 respektive 2020 av samma anledning.

Ändamål

Anslaget får användas för Universitetskanslersämbetets förvaltningsutgifter.

Tabell 10.57 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:1 Universitetskanslersämbetet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	137 398	137 398	137 398
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	2 134	4 337	6 750
Beslut	5 007	10 086	10 258
Varav BP18 ³	5 000	10 000	10 000
Varav ³			
Fo.prop. Kvalitetssäkring	5 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	144 539	151 821	154 406

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 144 539 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Universitetskanslersämbetet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 151 821 000 kronor respektive 154 406 000 kronor.

10.2.2 2:2 Universitets- och högskolerådet

Tabell 10.58 Anslagsutveckling 2.2 Universitets- och högskolerådet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	138 276	5 693
2017	Anslag	146 782 ¹	145 266
2018	Förslag	174 578	
2019	Beräknat	177 360 ²	
2020	Beräknat	180 402 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 174 580 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 174 579 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Universitets- och högskolerådets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den avgiftsbelagda verksamheten vid Universitets- och högskolerådet omfattar bl.a. avgiften för anmälan till högskoleprovet. Avgiftsnivån regleras i förordning och det finns inte något reglerat mål för hur stor del av kostnaderna som ska täckas av avgifterna. De kostnader som inte finansieras med avgiftsinkomster ska finansieras från anslaget.

För antagning till högskoleutbildning finns det inte något specificerat ekonomiskt mål för hur stor del av kostnaderna för denna verksamhet som ska täckas av avgifterna.

Tabell 10.59 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		27 640	30 114	-2 474
Prognos 2017		24 500	25 500	-1 000
Budget 2018		24 600	24 600	0

Tabell 10.60 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	251 529	250 749	780
(varav tjänsteexport)	17 813	17 813	0
Prognos 2017	193 600	196 100	-2 500
(varav tjänsteexport)	22 800	22 800	0
Budget 2018	195 800	199 800	-4 000
(varav tjänsteexport)	25 000	25 000	0

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Universitets- och högskolerådet ansvarar för bedömning av utländsk utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå. För att stärka stödet för bedömning av nyanlända elevers tidigare kunskaper och utbildning föreslås anslaget öka med 500 000 kronor 2018.

För att möjliggöra det särskilda informationsuppdrag för att tydliggöra vägarna in i lärar- och forskolläraryrkena som regeringen avser ge Universitets- och högskolerådet tillsammans med Skolverket föreslås anslaget öka med 4 000 000 kronor 2018.

För att möta det ökade antalet ärenden samt möjliggöra vidareutveckling av myndighetens beredskap och insatser föreslås anslaget öka med 20 902 000 kronor 2018.

Anslaget beräknas öka med 500 000 kronor 2019 respektive 2020 för att stärka stödet med bedömning av nyanlända elevers tidigare kunskaper och utbildning.

Anslaget beräknas öka med 4 000 000 kronor 2019 respektive 2020 för att möjliggöra myndighetens uppdrag att tydliggöra vägarna in i lärar- och förskolläraryrkena.

Tabell 10.61 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:2 Universitets- och högskolerådet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	146 782	146 782	146 782
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 388	4 764	7 364
Beslut	25 408	25 813	26 255
Varav BP18 ³	4 500	4 500	4 500
Varav ³			
Ökad kvalitet och genomströmning i gymnasieskolan	500	500	500
Stärkt informationsinsats om läraryrket	4 000	4 000	4 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt		1	1
Förslag/beräknat anslag	174 578	177 360	180 402

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 174 578 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 177 360 000 kronor respektive 180 402 000 kronor.

10.2.3 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.62 Anslagsutveckling 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	1 647 319	Anslags-sparande	
2017	Anslag	1 684 040 ¹	Utgifts-prognos	1 666 648
2018	Förslag	1 756 305		
2019	Beräknat	1 803 033 ²		
2020	Beräknat	1 848 346 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 773 496 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 786 641 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.63 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		2 003	-2 141	-138
Prognos 2017		2 000	-2 100	-100
Budget 2018		2 000	-2 100	-100

Tabell 10.64 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	240 896	-232 104	8 792
(varav tjänsteexport)	71 163	-67 561	3 602
Prognos 2017	245 000	-250 000	-5 000
(varav tjänsteexport)	75 000	-76 000	-1 000
Budget 2018	250 000	-255 000	-5 000
(varav tjänsteexport)	80 000	-81 000	-1 000

Regeringens överväganden

Uppsala universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 20 545 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 143 239 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 704 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 942 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 17 010 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 455 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 562 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 680 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 835 000 kronor med anledning av att Karlstads universitet och Örebro universitet fått examenstillstånden för speciallärarexamen delvis indragna under 2016. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarytbildningen.

Anslaget föreslås öka 2018 med 8 283 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 770 000 kronor med anledning av utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 5 111 000 kronor 2019 och med 8 518 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 5 827 000 kronor 2019 och med 9 712 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 17 010 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 455 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 707 000 kronor 2019 och med 2 852 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 23 362 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 6 666 000 kronor 2019 och med 6 666 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 3 238 000 kronor 2019 och minska med 1 504 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 331 000 kronor 2019 med anledning av att Karlstads universitet och Örebro universitet fått examenstillstånden för speciallärarexamen delvis indragna under 2016. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarytbildningen.

Regeringen föreslår att 1 756 305 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 803 033 000 kronor respektive 1 848 346 000 kronor.

Tabell 10.65 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 684 040	1 684 040	1 684 040
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	31 024	59 588	90 257
Beslut	40 406	58 225	72 848
Varav BP18 ³	24 673	56 472	64 909
Varav ³			
Utbyggnad läkarutbildningen	562	1 707	2 852
Ingenjörssatsning	1 704	5 111	8 518
Sommarkurser	3 455	3 455	3 455
Utbildning hela landet	17 010	17 010	17 010
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		23 362	23 362
Samhällsbygge	1 942	5 827	9 712
Överföring till/från andra anslag	835	1 180	1 201
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 756 305	1 803 033	1 848 346

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.4 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.66 Anslagsutveckling 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	2 035 864	Anslags-sparande
2016	Utfall	2 035 864	Anslags-sparande
2017	Anslag	2 066 943 ¹	Utgifts-prognos
2018	Förslag	2 131 629	
2019	Beräknat	2 167 131 ²	
2020	Beräknat	2 205 250 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 131 629 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 131 630 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 29 200 000 kronor till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår i denna proposition olika typer av insatser i syfte att främja en god utveckling i Gotlands kommun, se även utgiftsområde 22. För att stärka Campus Gotland föreslås anslaget öka med 8 000 000 kronor 2018.

Med anledning av bildandet av en ny jämställdhetsmyndighet föreslås att 10 700 000 kronor överförs till utgiftsområde 13, anslag 3:2 *Jämställdhetsmyndigheten*. Därmed föreslås anslaget 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* att minska 2018 med 10 700 000 kronor.

Anslaget beräknas öka med 29 200 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Anslaget beräknas öka med 8 000 000 kronor 2019, 2020, 2021 respektive 2022 för att stärka Campus Gotland.

Anslaget beräknas minska med 10 700 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av jämställdhetsmyndigheten.

Regeringen föreslår att 2 131 629 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 167 131 000 kronor respektive 2 205 250 000 kronor.

Tabell 10.67 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	2 066 943	2 066 943	2 066 943
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	38 078	73 136	110 779
Beslut	37 308	37 929	38 596
Varav BP18 ³	37 200	37 200	37 200
Varav ³			
Fo.prop öka de fo.anslag	29 200	29 200	29 200
Förstärkning Campus Gotland	8 000	8 000	8 000
Överföring till/från andra anslag	-10 700	-10 878	-11 070
Varav BP18 ³	-10 700	-10 700	-10 700
Varav ³			
Utveckla/sprida kunskap/inform om MVK	-10 700	-10 700	-10 700
Övrigt		1	1
Förslag/beräknat anslag	2 131 629	2 167 131	2 205 250

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.5 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.68 Anslagsutveckling 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	1 922 512	
2017	Anslag	1 982 302 ¹	1 961 830
2018	Förslag	2 066 875	
2019	Beräknat	2 115 493 ²	
2020	Beräknat	2 164 579 ³	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 080 837 tkr i 2018 års prisliv.

³ Motsvarar 2 092 317 tkr i 2018 års prisliv.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.69 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		5 096	4 668	428
Prognos 2017		5 200	5 000	200
Budget 2018		5 300	5 200	100

Tabell 10.70 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	382 432	393 943	-11 511
(varav tjänsteexport)	169 782	165 967	3 815
Prognos 2017	390 000	385 000	5 000
(varav tjänsteexport)	170 000	168 000	2 000
Budget 2018	400 000	395 000	5 000
(varav tjänsteexport)	175 000	173 000	2 000

Regeringens överväganden

Lunds universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 83 523 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 88 715 000 kronor har därmed dragits in. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 192 251 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 455 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 17 010 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 455 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 265 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 010 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 897 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 15 654 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 309 000 kronor med anledning av utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 7 366 000 kronor 2019 och med 12 277 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 17 010 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 455 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 842 000 kronor 2019 och med 6 419 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 6 030 000 kronor 2019 och med 10 050 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 17 358 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 3 292 000 kronor 2019 och med 3 314 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2019 med ytterligare 284 000 kronor och minska 2020 med 2 946 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Regeringen föreslår att 2 066 875 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Lunds universitet*:

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 115 493 000 kronor respektive 2 164 579 000 kronor.

Tabell 10.71 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 982 302	1 982 302	1 982 302
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	36 518	70 141	106 242
Beslut	48 055	63 051	76 036
Varav BP18 ³	26 195	55 061	66 569
Varav ³			
Utbyggnad läkarutbildningen	1 265	3 842	6 419
Ingenjörssatsning	2 455	7 366	12 277
Sommarkurser	3 455	3 455	3 455
Utbildning hela landet	17 010	17 010	17 010
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		17 358	17 358
Samhällsbygge	2 010	6 030	10 050
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Varav BP18 ³			
Övrigt		-1	-1
Förslag/beräknat anslag	2 066 875	2 115 493	2 164 579

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.6 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.72 Anslagsutveckling 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	2 088 022	Anslags-sparande
2016	Utfall	2 088 022	
2017	Anslag	2 119 873 ¹	Utgifts-prognos 2 119 873
2018	Förslag	2 193 198	
2019	Beräknat	2 229 725 ²	
2020	Beräknat	2 256 444 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 193 198 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 181 115 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Bemyndigande om medlemskap och medlemsavgift till kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future) under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT)

I budgetpropositionen för 2017 beslutade riksdagen om att bemyndiga regeringen att under 2017 besluta om medlemskap i en kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future) under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och att under 2017–2024 för anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 500 000 kronor. Lunds universitets ansökan om medlemskap i KIC Food for Future har inte beviljats och bemyndigandet kommer därmed inte att utnyttjas.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 34 192 000 kronor och beräknas öka med 34 192 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Anslaget beräknas minska med 12 500 000 kronor 2020 då delar av medel till Strategiska forskningsområden inte avses fördelas.

Regeringen föreslår att 2 193 198 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 229 725 000 kronor respektive 2 256 444 000 kronor.

Tabell 10.73 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	2 119 873	2 119 873	2 119 873
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	39 053	75 009	113 615
Beslut	34 272	34 843	22 956
Varav BP18 ³	34 192	34 192	34 192
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	34 192	34 192	34 192
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 193 198	2 229 725	2 256 444

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.7 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.74 Anslagsutveckling 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	1 981 236		
2017	Anslag	2 039 526 ¹	Utgifts-prognos	2 039 526
2018	Förslag	2 123 478		
2019	Beräknat	2 167 817 ²		
2020	Beräknat	2 210 248 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 132 304 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 136 462 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.75 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		4 764	5 088	-324
Prognos 2017		5 000	5 000	0
Budget 2018		5 000	5 000	0

Tabell 10.76 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	244 803	239 932	4 871
(varav tjänsteexport)	39 307	39 307	0
Prognos 2017	260 000	260 000	0
(varav tjänsteexport)	33 000	33 000	0
Budget 2018	262 000	262 000	0
(varav tjänsteexport)	34 000	34 000	0

Regeringens överväganden

Göteborgs universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 26 624 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 32 415 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 17 010 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 455 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 562 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 897 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 15 236 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 603 000 kronor ytterligare med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka 2018 med 616 000 kronor ytterligare med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 17 010 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 455 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 707 000 kronor 2019 och med 2 852 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 28 390 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 3 292 000 kronor 2019 och med 3 314 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2019 med ytterligare 3 142 000 kronor och minska med 159 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka 2019 med 2 847 000 kronor ytterligare med anledning av utbyggnaden av läkarutbildningen som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 2 123 478 000 kronor anvisas under anslaget 2:7 *Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 167 817 000 kronor respektive 2 210 248 000 kronor.

Tabell 10.77 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	2 039 526	2 039 526	2 039 526
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	37 573	72 166	109 309
Beslut	40 160	46 956	52 082
Varav BP18 ³	21 027	50 562	51 707
Varav ³			
Utbyggnad läkarutbildningen	562	1 707	2 852
Sommarkurser	3 455	3 455	3 455
Utbildning hela landet	17 010	17 010	17 010
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		28 390	28 390
Överföring till/från andra anslag	6 219	9 170	9 331
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 123 478	2 167 817	2 210 248

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.8 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.78 Anslagsutveckling 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	Utfall	1 481 746	
2017	Anslag	1 504 493 ¹	1 504 493
2018	Förslag	1 564 290	
2019	Beräknat	1 584 883 ²	
2020	Beräknat	1 612 761 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 558 919 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 558 921 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 25 571 000 kronor och beräknas öka med 25 571 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Med anledning av bildandet av en ny jämställdhetsmyndighet som aviserades i 2017 års ekonomiska vårproposition föreslås att 1 000 000 kronor överförs till utgiftsområde 13 anslag 3:2 *Jämställdhetsmyndigheten*. Därmed föreslås anslaget 2:8 *Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* minska 2018 med 1 000 000 kronor.

Med anledning av den flytt av verksamhet avseende statistiska valundersökningar som aviserades i 2017 års ekonomiska vårproposition föreslås att 7 280 000 kronor överförs från utgiftsområde 2 anslag 1:9 *Statistiska Centralbyrån* till utgiftsområde 16 anslag 2:8 *Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* 2018 och 1 820 000 kronor fr.o.m. 2019 och framåt. Därmed föreslås anslaget 2:8 *Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* öka 2018 med 7 280 000 kronor. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 1 820 000 kronor 2019 respektive 2020.

Regeringen föreslår att 1 564 290 000 kronor anvisas under anslaget 2:8 *Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 584 883 000 kronor respektive 1 612 761 000 kronor.

Tabell 10.79 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 504 493	1 504 493	1 504 493
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27 716	53 234	80 634
Beslut	25 802	26 232	26 693
Varav BP18 ³	25 571	25 571	25 571
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	25 571	25 571	25 571
Överföring till/från andra anslag	6 280	925	941
Varav BP18 ³	6 280	820	820
Varav ³			
Statistiska valundersökningar	7 280	1 820	1 820
Kunskap om genus och jämställdhet	-1 000	-1 000	-1 000
Övrigt	-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	1 564 290	1 584 883	1 612 761

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.9 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.80 Anslagsutveckling 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016		1 632 659		
2017	Anslag	1 669 947 ¹		1 652 701
2018	Förslag	1 739 036		
2019	Beräknat	1 774 289 ²		
2020	Beräknat	1 811 273 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 745 223 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 750 806 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.81 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	4 137	6 205	4 343	1 862
Prognos 2017	4 860	7 290	6 790	500
Budget 2018	4 860	7 290	6 790	500

Tabell 10.82 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	259 003	263 918	-4 915
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2017	266 773	271 836	-5 062
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	274 776	279 991	-5 214
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Stockholms universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 233 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 58 264 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 17 010 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 455 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 105 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 680 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläro-utbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 11 077 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med 17 010 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 455 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 316 000 kronor 2019 och med 527 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 32 916 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå. Anslaget beräknas öka med ytterligare 6 666 000 kronor 2019 och med 6 666 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt-bildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2019 med 1 095 000 kronor ytterligare och minska med 1 101 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Regeringen föreslår att 1 739 036 000 kronor anvisas under anslaget 2:9 *Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 774 289 000 kronor respektive 1 811 273 000 kronor.

Tabell 10.83 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 669 947	1 669 947	1 669 947
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	30 764	59 089	89 501
Beslut	38 327	45 254	51 826
Varav BP18 ³	20 570	53 697	53 908
Varav ³			
Sommarkurser	3 455	3 455	3 455
Utbildning hela landet	17 010	17 010	17 010
Kvalitets-satsning förlängning 2019–2020		32 916	32 916
Samhällsbygge	105	316	527
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	-2	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	1 739 036	1 774 289	1 811 273

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.10 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.84 Anslagsutveckling 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Slagslag	Beräknat	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	1 556 592		
2017	Anslag	1 580 369 ¹		1 580 369
2018	Förslag	1 630 355		
2019	Beräknat	1 657 508 ²		
2020	Beräknat	1 669 663 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 630 355 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 613 923 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 20 772 000 kronor och beräknas öka med 20 772 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Anslaget beräknas minska med 17 000 000 kronor 2020 då delar av medel till Strategiska forskningsområden inte avses fördelas.

Regeringen föreslår att 1 630 355 000 kronor anvisas under anslaget 2:10 *Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 657 508 000 kronor respektive 1 669 663 000 kronor.

Tabell 10.85 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 580 369	1 580 369	1 580 369
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	29 114	55 919	84 701
Beslut	20 871	21 219	4 592
Varav BP18 ³	20 772	20 772	20 772
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	20 772	20 772	20 772
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	1 630 355	1 657 508	1 669 663

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.11 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.86 Anslagsutveckling 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	1 301 247	Anslags-sparande	
2017	Anslag	1 336 777 ¹	Utgifts-prognos	1 322 972
2018	Förslag	1 396 659		
2019	Beräknat	1 429 512 ²		
2020	Beräknat	1 462 594 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 406 094 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 413 767 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.87 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		1 206	1 047	159
Prognos 2017		1 287	1 287	0
Budget 2018		1 290	1 290	0

Tabell 10.88 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	291 427	306 106	-14 679
(varav tjänsteexport)	34 885	34 885	0
Prognos 2017	295 800	300 800	-5 000
(varav tjänsteexport)	35 400	35 400	0
Budget 2018	300 200	305 200	-5 000
(varav tjänsteexport)	36 000	36 000	0

Regeringens överväganden

Umeå universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 3 640 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 123 472 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 453 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 10 530 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 455 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 125 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 931 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 227 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och forskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 14 736 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 514 000 kronor med anledning av utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka med 1 232 000 kronor med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som inleddes 2013, men föreslås även minska med 948 000 kronor för att finansiera den utbyggnad av läkar- och tandläkarutbildning som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 10 530 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 4 359 000 kronor 2019 och med 7 265 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 455 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 415 000 kronor 2019 och med 5 705 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 2 792 000 kronor 2019 och med 4 653 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och forskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 12 040 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 1 268 000 kronor 2019 och med 1 303 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och forskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 1 779 000 kronor 2019 och minska med 422 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 626 000 kronor 2019 med anledning av utbyggnaden av tandläkarutbildningen som inleddes 2013 men beräknas också minska med ytterligare 522 000 kronor 2019 för att finansiera den utbyggnad av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 1 396 659 000 kronor anvisas under anslaget 2:11 *Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 429 512 000 kronor respektive 1 462 594 000 kronor.

Tabell 10.89 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 336 777	1 336 777	1 336 777
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	24 627	47 301	71 646
Beslut	34 971	45 041	53 772
Varav BP18 ³	17 494	36 591	43 648
Varav ³			
Utbyggnad läkarutbildningen	1 125	3 415	5 705
Ingenjörssatsning	1 453	4 359	7 265
Sommarkurser	3 455	3 455	3 455
Utbildning hela landet	10 530	10 530	10 530
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		12 040	12 040
Samhällsbygge	931	2 792	4 653
Överföring till/från andra anslag	284	393	400
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 396 659	1 429 512	1 462 594

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.12 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.90 Anslagsutveckling 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	1 066 217		
2017	1 082 429 ¹		1 082 429
2018	Förslag	1 118 416	
2019	Beräknat	1 137 044 ²	
2020	Beräknat	1 157 043 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 118 417 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 118 417 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 16 068 000 kronor och beräknas öka med 16 068 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 1 118 416 000 kronor anvisas under anslaget 2:12 *Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 137 044 000 kronor respektive 1 157 043 000 kronor.

Tabell 10.91 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 082 429	1 082 429	1 082 429
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	19 941	38 301	58 013
Beslut	16 047	16 314	16 601
Varav BP18 ³	16 068	16 068	16 068
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	16 068	16 068	16 068
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	1 118 416	1 137 044	1 157 043

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.13 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.92 Anslagsutveckling 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	1 435 423	Anslags- sparande	
2016	Utfall	1 435 423		
2017	Anslag	1 484 334 ¹	Utgifts- prognos	1 469 005
2018	Förslag	1 549 701		
2019	Beräknat	1 589 556 ²		
2020	Beräknat	1 627 508 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 563 516 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 573 176 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.93 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		1 847	2 172	-325
Prognos 2017		2 000	2 000	0
Budget 2018		2 000	2 000	0

Tabell 10.94 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	60 165	59 249	916
(varav tjänsteexport)	4 303	4 303	0
Prognos 2017	62 000	62 000	0
(varav tjänsteexport)	5 000	5 000	0
Budget 2018	64 000	64 000	0
(varav tjänsteexport)	5 000	5 000	0

Regeringens överväganden

Linköpings universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 12 766 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 25 253 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 604 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 10 530 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 125 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 120 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 062 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 13 438 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 603 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 540 000 kronor med anledning av utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 10 530 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 4 811 000 kronor 2019 och med 8 018 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 415 000 kronor 2019 och med 5 705 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 361 000 kronor 2019 och med 5 602 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-

satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 12 042 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 2 995 000 kronor 2019 och med 2 998 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka 2019 med ytterligare 1 082 000 kronor och minska med 744 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 2 847 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 1 549 701 000 kronor anvisas under anslaget 2:13 *Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 589 556 000 kronor respektive 1 627 508 000 kronor.

Tabell 10.95 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 484 334	1 484 334	1 484 334
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27 345	52 521	79 554
Beslut	32 419	44 158	54 927
Varav BP18 ³	14 379	34 159	41 897
Varav ³			
Utbyggnad läkarutbildningen	1 125	3 415	5 705
Ingenjörssatsning	1 604	4 811	8 018
Utbildning hela landet	10 530	10 530	10 530
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		12 042	12 042
Samhällsbygge	1 120	3 361	5 602
Överföring till/från andra anslag	5 603	8 543	8 694
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 549 701	1 589 556	1 627 508

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.14 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.96 Anslagsutveckling 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2016	Utfall	825 464	Anslags- sparande	
2017	Anslag	854 065 ¹	Utgifts- prognos	854 065
2018	Förslag	886 763		
2019	Beräknat	901 532 ²		
2020	Beräknat	989 389 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 886 763 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 956 359 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 16 919 000 kronor och beräknas öka med 16 919 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Anslaget beräknas öka med 72 000 000 kronor 2020 med anledning av en förstärkning av det strategiska forskningsområdet it och mobil kommunikation i enlighet med vad som angavs i den forskningspolitiska propositionen 2016 (prop. 2016/17:50).

Regeringen föreslår att 886 763 000 kronor anvisas under anslaget 2:14 *Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 901 532 000 kronor respektive 989 389 000 kronor.

Tabell 10.97 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	854 065	854 065	854 065
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 734	30 220	45 774
Beslut	16 963	17 246	89 549
Varav BP18 ³	16 919	16 919	88 919
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	16 919	16 919	16 919
Fo.prop förstärkning SFO			72 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	886 763	901 532	989 389

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.15 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.98 Anslagsutveckling 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	673 580	Anslags-sparande	
2017	Anslag	696 179 ¹	Utgifts-prognos	688 989
2018	Förslag	720 949		
2019	Beräknat	735 329 ²		
2020	Beräknat	748 810 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 723 283 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 723 812 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.99 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	1 849	0	1 818	31
Prognos 2017		2 000	2 000	0
Budget 2018		2 200	2 200	0

Tabell 10.100 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	364 462	347 205	17 257
(varav tjänsteexport)	118 061	118 061	0
Prognos 2017	370 000	375 000	-5 000
(varav tjänsteexport)	120 000	120 000	0
Budget 2018	375 000	380 000	-5 000
(varav tjänsteexport)	120 000	120 000	0

Regeringens överväganden

Karolinska institutet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 10 965 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 4 545 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 562 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 152 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 512 000 kronor med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 9 720 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 707 000 kronor 2019 och med 2 852 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryrkesutbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 618 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 998 000 kronor 2019 och minska med 597 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 261 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 720 949 000 kronor anvisas under anslaget 2:15 *Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 735 329 000 kronor respektive 748 810 000 kronor.

Tabell 10.101 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	696 179	696 179	696 179
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	12 825	24 633	37 311
Beslut	11 434	13 735	14 525
Varav BP18 ³	10 282	12 045	13 190
Varav ³			
Utbyggnad läkarutbildningen	562	1 707	2 852
Utbildning hela landet	9 720	9 720	9 720
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		618	618
Överföring till/från andra anslag	512	782	795
Varav BP18 ³			
Övrigt	-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	720 949	735 329	748 810

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.16 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.102 Anslagsutveckling 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	1 483 297	Anslags-sparande	
2016	Utfall	1 483 297		
2017	Anslag	1 506 141 ¹	Utgifts-prognos	1 506 141
2018	Förslag	1 559 586		
2019	Beräknat	1 585 560 ²		
2020	Beräknat	1 613 450 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 559 585 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 559 587 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

Anslaget föreslås öka 2018 med 25 376 000 kronor och beräknas öka med 25 376 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 1 559 586 000 kronor anvisas under anslaget 2:16 *Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 585 560 000 kronor respektive 1 613 450 000 kronor.

Tabell 10.103 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 506 141	1 506 141	1 506 141
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27 746	53 292	80 722
Beslut	25 698	26 126	26 586
Varav BP18 ³	25 376	25 376	25 376
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	25 376	25 376	25 376
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	1 559 586	1 585 560	1 613 450

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.17 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.104 Anslagsutveckling 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	1 048 011	Anslags-sparande	
2017	Anslag	1 082 273 ¹	Utgifts-prognos	1 071 096
2018	Förslag	1 161 006		
2019	Beräknat	1 189 402 ²		
2020	Beräknat	1 219 693 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 169 917 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 178 975 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.105 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	213 327	217 391	-4 064
(varav tjänsteexport)	122 359	120 336	2 023
Prognos 2017	240 000	240 000	0
(varav tjänsteexport)	140 000	140 000	0
Budget 2018	255 000	255 000	0
(varav tjänsteexport)	150 000	150 000	0

Regeringens överväganden

Kungl. Tekniska högskolan har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 53 261 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 81 155 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 556 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 130 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 42 545 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 309 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås minska 2018 med 465 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 9 720 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 7 667 000 kronor 2019 och med 12 778 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 6 390 000 kronor 2019 och med 10 650 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 1 072 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 255 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 1 161 006 000 kronor anvisas under anslaget 2:17 *Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 189 402 000 kronor respektive 1 219 693 000 kronor.

Tabell 10.106 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 082 273	1 082 273	1 082 273
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	19 938	38 295	58 004
Beslut	59 260	69 563	80 158
Varav BP18 ³	14 406	24 849	34 220
Varav ³			
Ingenjörssatsning	2 556	7 667	12 778
Utbildning hela landet	9 720	9 720	9 720
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		1 072	1 072
Samhällsbygge	2 130	6 390	10 650
Överföring till/från andra anslag	-465	-728	-741
Varav BP18 ³			
Övrigt		-1	-1
Förslag/beräknat anslag	1 161 006	1 189 402	1 219 693

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.18 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.107 Anslagsutveckling 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016		1 477 070	
2017	Anslag	1 499 593 ¹	1 499 593
2018	Förslag	1 545 942	
2019	Beräknat	1 571 688 ²	
2020	Beräknat	1 677 334 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 545 941 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 621 338 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

Anslaget föreslås öka 2018 med 18 688 000 kronor och beräknas öka med 18 688 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Anslaget beräknas öka med 78 000 000 kronor 2020 med anledning av en förstärkning av det strategiska forskningsområdet it och mobil kommunikation i enligt med som angavs i den forskningspolitiska propositionen 2016 (prop. 2016/17:50).

Regeringen föreslår att 1 545 942 000 kronor anvisas under anslaget 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 571 688 000 kronor respektive 1 677 334 000 kronor.

Tabell 10.108 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	1 499 593	1 499 593	1 499 593
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	27 626	53 061	80 372
Beslut	18 723	19 035	97 370
Varav BP18 ³	18 688	18 688	96 688
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	18 688	18 688	18 688
Fo.prop förstärkning SFO			78 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt		-1	-1
Förslag/beräknat anslag	1 545 942	1 571 688	1 677 334

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.19 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.109 Anslagsutveckling 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	634 937	Anslags-sparande	
2017	Anslag	643 531 ¹	Utgifts-prognos	636 885
2018	Förslag	674 320		
2019	Beräknat	691 456 ²		
2020	Beräknat	709 575 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 680 129 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 685 887 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.110 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	550	550	500	50
Prognos 2017	600	600	600	0
Budget 2018	600	600	600	0

Tabell 10.111 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	133 000	133 000	0
(varav tjänsteexport)	400	400	0
Prognos 2017	133 000	133 000	0
(varav tjänsteexport)	400	400	0
Budget 2018	133 000	133 000	0
(varav tjänsteexport)	400	400	0

Regeringens överväganden

Luleå tekniska universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 11 705 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 40 790 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 353 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 651 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 835 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 7 863 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 1 488 000 kronor för att finansiera den utbyggnad av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 9 720 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 4 059 000 kronor 2019 och med 6 765 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 954 000 kronor 2019 och med 3 257 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 4 300 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 1 012 000 kronor 2019 och med 1 006 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den ut-

byggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 1 924 000 kronor 2019 och öka med 941 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 818 000 kronor 2019 för att finansiera den utbyggnad av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 674 320 000 kronor anvisas under anslaget 2:19 *Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 691 456 000 kronor respektive 709 575 000 kronor.

Tabell 10.112 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	643 531	643 531	643 531
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 855	22 770	34 490
Beslut	20 422	27 487	33 927
Varav BP18 ³	11 724	20 033	24 042
Varav ³			
Ingenjörssatsning	1 353	4 059	6 765
Utbildning hela landet	9 720	9 720	9 720
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		4 300	4 300
Samhällsbygge	651	1 954	3 257
Överföring till/från andra anslag	-1 488	-2 331	-2 372
Varav BP18 ³			
Övrigt		-1	-1
Förslag/beräknat anslag	674 320	691 456	709 575

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.20 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.113 Anslagsutveckling 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2016	Utfall	363 673	Anslags- sparande	
2017	Anslag	369 250 ¹	Utgifts- prognos	369 250
2018	Förslag	385 307		
2019	Beräknat	391 724 ²		
2020	Beräknat	398 614 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 385 307 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 385 307 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 206 000 kronor och beräknas öka med 9 206 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 385 307 000 kronor anvisas under anslaget 2:20 *Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 391 724 000 kronor respektive 398 614 000 kronor.

Tabell 10.114 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	369 250	369 250	369 250
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 803	13 066	19 790
Beslut	9 254	9 408	9 574
Varav BP18 ³	9 206	9 206	9 206
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	9 206	9 206	9 206
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	385 307	391 724	398 614

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.21 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.115 Anslagsutveckling 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	614 236	Anslags- sparande	
2017	Anslag	634 496 ¹	Utgifts- prognos	627 943
2018	Förslag	664 465		
2019	Beräknat	678 678 ²		
2020	Beräknat	693 922 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 667 560 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 670 756 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.116 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		1 014	1 206	-192
Prognos 2017		1 000	1 410	-410
Budget 2018		1 000	1 410	-410

Tabell 10.117 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	69 926	70 032	-106
(varav tjänsteexport)	3 108	3 108	0
Prognos 2017	63 400	63 400	0
(varav tjänsteexport)	3 000	3 000	0
Budget 2018	66 600	66 600	0
(varav tjänsteexport)	3 000	3 000	0

Regeringens överväganden

Karlstads universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 24 776 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 22 920 000 kronor har därmed dragits in. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 61 424 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 451 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 200 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 113 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 7 193 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 255 000 kronor med anledning av utbyggnaden av civil- och högskoleingenjörsutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget föreslås minska 2018 med 652 000 kronor med anledning av att Karlstads universitet fått examenstillståndet för speciallärarexamen delvis indraget. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarutbildningen.

Anslaget beräknas öka med 9 720 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 353 000 kronor 2019 och med 2 255 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 601 000 kronor 2019 respektive med 1 002 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 8 946 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 1 349 000 kronor 2019 och med 1 341 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 1 283 000 kronor ytterligare 2019 och öka med 662 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska ytterligare med 331 000 kronor 2019 med anledning av att Karlstads universitet delvis fått examenstillståndet för speciallärarexamen indraget under 2016. Anslagsmedel omfördelas till Uppsala universitet för att utöka speciallärarexamen.

Regeringen föreslår att 664 465 000 kronor anvisas under anslaget 2:21 *Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 678 678 000 kronor respektive 693 922 000 kronor.

Tabell 10.118 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	634 496	634 496	634 496
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 689	22 451	34 006
Beslut	18 932	22 725	26 431
Varav BP18 ³	10 371	20 620	21 923
Varav ³			
Ingenjörssatsning	451	1 353	2 255
Generell utbyggnad	9 720	9 720	9 720
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		8 946	8 946
Samhällsbygge	200	601	1 002
Överföring till/från andra anslag	-652	-994	-1 011
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	664 465	678 678	693 922

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.22 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.119 Anslagsutveckling 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	2016	Anslags-sparande
2016	Utfall	223 706	
2017	Anslag	227 090 ¹	Utgifts-prognos
2018	Förslag	238 163	
2019	Beräknat	242 130 ²	
2020	Beräknat	246 388 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 238 163 tkr i 2018 års prinsnivå.

³ Motsvarar 238 163 tkr i 2018 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 917 000 kronor och beräknas öka med 6 917 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 238 163 000 kronor anvisas under anslaget 2:22 *Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 242 130 000 kronor respektive 246 388 000 kronor.

Tabell 10.120 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	227 090	227 090	227 090
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 184	8 036	12 171
Beslut	6 889	7 004	7 127
Varav BP18 ³	6 917	6 917	6 917
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	6 917	6 917	6 917
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	238 163	242 130	246 388

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.23 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.121 Anslagsutveckling 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	1 012 220	Anslags-sparande	
2017	Anslag	1 029 306 ¹	Utgifts-prognos	1 018 676
2018	Förslag	1 067 905		
2019	Beräknat	1 088 387 ²		
2020	Beräknat	1 111 964 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 070 557 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 074 842 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.122 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		1 115	1 628	-513
Prognos 2017		1 200	1 200	0
Budget 2018		1 200	1 200	0

Tabell 10.123 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	167 763	171 995	-4 232
(varav tjänsteexport)	35 495	34 490	1 005
Prognos 2017	175 000	175 000	0
(varav tjänsteexport)	40 000	40 000	0
Budget 2018	180 000	180 000	0
(varav tjänsteexport)	45 000	45 000	0

Regeringens överväganden

Linnéuniversitetet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 5 672 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 56 378 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 451 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 455 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 200 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 227 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 241 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 1 658 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 9 720 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 353 000 kronor 2019 och med 2 255 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 455 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 601 000 kronor 2019 och med 1 002 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryt utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp.

Anslaget beräknas öka med 14 288 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 2 699 000 kronor 2019 och med 2 682 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 337 000 kronor 2019 och med 448 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 910 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 1 067 905 000 kronor anvisas under anslaget 2:23 *Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 088 387 000 kronor respektive 1 111 964 000 kronor.

Tabell 10.124 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 029 306	1 029 306	1 029 306
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	18 962	36 420	55 165
Beslut	21 294	25 257	30 134
Varav BP18 ³	13 826	29 417	30 720
Varav ³			
Ingenjörssatsning	451	1 353	2 255
Sommarkurser	3 455	3 455	3 455
Generell utbyggnad	9 720	9 720	9 720
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		14 288	14 288
Samhällsbygge	200	601	1 002
Överföring till/från andra anslag	-1 658	-2 596	-2 641
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	1 067 905	1 088 387	1 111 964

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.24 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.125 Anslagsutveckling 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor				
2016	Utfall	318 453	Anslags-sparande	
2017	Anslag	323 317 ¹	Utgifts-prognos	323 317
2018	Förslag	335 303		
2019	Beräknat	340 887 ²		
2020	Beräknat	346 883 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 335 303 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 335 303 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 009 000 kronor och beräknas öka med 6 009 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 335 303 000 kronor anvisas under anslaget 2:24 *Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 340 887 000 kronor respektive 346 883 000 kronor.

Tabell 10.126 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	323 317	323 317	323 317
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 956	11 440	17 328
Beslut	6 029	6 129	6 237
Varav BP18 ³	6 009	6 009	6 009
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	6 009	6 009	6 009
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	335 303	340 887	346 883

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.25 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.127 Anslagsutveckling 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utfall
2016	Utfall	754 957	3 255
2017	Anslag	766 819 ¹	758 900
2018	Förslag	797 279	
2019	Beräknat	813 973 ²	
2020	Beräknat	832 241 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 800 639 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 804 458 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.128 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		1 230	1 720	-490
Prognos 2017		1 250	1 300	-50
Budget 2018		1 250	1 300	-50

Tabell 10.129 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	18 303	18 314	-11
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2017	19 000	19 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	19 000	19 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Örebro universitet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 5 629 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 3 255 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 451 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 422 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 200 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 113 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 254 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 183 000 kronor med anledning av att Örebro universitet delvis fått examenstillståndet för specialläroexamen indraget. Anslagsmedel i motsvarande nivå omfördelas till Uppsala universitet för att utöka specialläroutbildningen.

Anslaget föreslås minska 2018 med 644 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 9 720 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 353 000 kronor 2019 och med 2 255 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 281 000 kronor 2019 och med 2 140 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 601 000 kronor 2019 och med 1 002 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläro-utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 8 778 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 1 349 000 kronor 2019 och med 1 341 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläro-utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 708 000 kronor ytterligare 2019 och med ytterligare 448 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 354 000 kronor 2019 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 797 279 000 kronor anvisas under anslaget 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå för

2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 813 973 000 kronor respektive 832 241 000 kronor.

Tabell 10.130 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	766 819	766 819	766 819
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	14 127	27 133	41 098
Beslut	17 160	21 216	25 540
Varav BP18 ³	10 793	21 733	23 895
Varav ³			
Utbyggnad läkarutbildningen	422	1 281	2 140
Ingenjörssatsning	451	1 353	2 255
Utbildning hela landet	9 720	9 720	9 720
Kvalitets-satsning förlängning 2019–2020		8 778	8 778
Samhällsbygge	200	601	1 002
Överföring till/från andra anslag	-827	-1 195	-1 216
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	797 279	813 973	832 241

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusivt beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusivt pris- och löneomräkning.

10.2.26 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.131 Anslagsutveckling 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	2016	Anslags-sparande
2016	Utfall	250 193	
2017	Anslag	254 064 ¹	Utgifts-prognos 254 064
2018	Förslag	265 079	
2019	Beräknat	269 494 ²	
2020	Beräknat	274 234 ³	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 265 079 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 265 079 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 260 000 kronor och beräknas öka med 6 260 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 265 079 000 kronor anvisas under anslaget 2:26 Örebro universitet: *Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 269 494 000 kronor respektive 274 234 000 kronor.

Tabell 10.132 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	254 064	254 064	254 064
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 680	8 989	13 616
Beslut	6 335	6 441	6 554
Varav BP18 ³	6 260	6 260	6 260
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	6 260	6 260	6 260
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	265 079	269 494	274 234

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.27 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.133 Anslagsutveckling 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	518 614	Anslags-sparande	
2017	Anslag	525 658 ¹	Utgifts-prognos	520 229
2018	Förslag	554 525		
2019	Beräknat	567 080 ²		
2020	Beräknat	581 170 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 557 790 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 561 768 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.134 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		1 090	1 300	-210
Prognos 2017		1 090	1 232	-141
Budget 2018		1 090	1 232	-142

Tabell 10.135 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	28 186	26 049	2 137
(varav tjänsteexport)	11	11	0
Prognos 2017	27 763	28 635	-871
(varav tjänsteexport)	100	100	0
Budget 2018	27 500	29 500	-2 000
(varav tjänsteexport)	100	100	0

Regeringens överväganden

Mittuniversitetet har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 10 473 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 1 099 000 kronor har därmed dragits in. Universitetet redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 51 861 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 702 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 455 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 301 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 670 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 4 698 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 1 363 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 9 720 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 2 105 000 kronor 2019 och med 3 508 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 455 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 902 000 kronor 2019 och med 1 503 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar

och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 5 770 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 2 024 000 kronor ytterligare 2019 och med 2 011 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 337 000 kronor ytterligare 2019 och öka med 100 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 750 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 554 525 000 kronor anvisas under anslaget 2:27 *Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 567 080 000 kronor respektive 581 170 000 kronor.

Tabell 10.136 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	525 658	525 658	525 658
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	9 684	18 600	28 173
Beslut	20 546	24 958	29 512
Varav BP18 ³	14 178	21 952	23 956
Varav ³			
Ingenjörssatsning	702	2 105	3 508
Sommarkurser	3 455	3 455	3 455
Utbildning hela landet	9 720	9 720	9 720
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		5 770	5 770
Samhällsbygge	301	902	1 503
Överföring till/från andra anslag	-1 363	-2 136	-2 173
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	554 525	567 080	581 170

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.28 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.137 Anslagsutveckling 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	231 067		
2017	234 620 ¹		234 620
2018	Förslag	244 069	
2019	Beräknat	248 132 ²	
2020	Beräknat	252 497 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 244 067 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 244 068 tkr i 2018 års prisnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 084 000 kronor och beräknas öka med 5 084 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 244 069 000 kronor anvisas under anslaget 2:28 *Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 248 132 000 kronor respektive 252 497 000 kronor.

Tabell 10.138 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	234 620	234 620	234 620
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 322	8 301	12 574
Beslut	5 126	5 211	5 303
Varav BP18 ³	5 084	5 084	5 084
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	5 084	5 084	5 084
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	244 069	248 132	252 497

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå.

10.2.29 2:29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.139 Anslagsutveckling 2:29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	866 470	Anslags- sparande
2017	Anslag	894 005 ¹	Utgifts- prognos
2018	Förslag	935 565	884 772
2019	Beräknat	956 418 ²	
2020	Beräknat	977 861 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 940 750 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 945 216 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för utgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.140 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	147 256	144 215	3 041
(varav tjänsteexport)	16 603	16 603	0
Prognos 2017	150 000	149 500	500
(varav tjänsteexport)	16 000	16 000	0
Budget 2018	151 000	151 000	0
(varav tjänsteexport)	16 500	16 500	0

Regeringens överväganden

Malmö universitet, dåvarande Malmö högskola, har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 5 913 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 5 998 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 86 647 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 455 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 4 732 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 7 912 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 729 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 9 720 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 455 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 15 838 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 5 020 000 kronor ytterligare 2019 och med 5 009 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 1 464 000 kronor ytterligare 2019 och därefter minska med 387 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 402 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 935 565 000 kronor anvisas under anslaget 2:29 *Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 956 418 000 kronor respektive 977 861 000 kronor.

Tabell 10.141 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	894 005	894 005	894 005
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	16 469	31 633	47 913
Beslut	25 819	31 923	37 107
Varav BP18 ³	13 175	29 013	29 013
Varav ³			
Sommarkurser	3 455	3 455	3 455
Utbildning hela landet	9 720	9 720	9 720
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		15 838	15 838
Överföring till/från andra anslag	-729	-1 143	-1 163
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	935 565	956 418	977 861

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.30 2:30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.142 Anslagsutveckling 2:30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	137 103		
2017	Anslag	139 059 ¹	139 059
2018	Förslag	236 817	
2019	Beräknat	240 760 ²	
2020	Beräknat	244 995 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 236 816 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 236 816 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till universitetet för forskning och utbildning på forskarnivå. Anslaget får även användas för kapitaltillskott till holdingbolag knutet till Malmö universitet efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Holdingbolag knutet till Malmö universitet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 bilda ett holdingbolag knutet till Malmö universitet och för anslaget 2:30 *Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* besluta om kapitaltillskott till bolaget på högst 1 500 000 kronor.

Skälens för regeringens förslag: För att möjliggöra ett ökat nyttiggörande och kommersialisering av forskningsresultat tillkomna vid Malmö Universitet samt för att förstärka universitetets samverkan med näringslivet föreslås att regeringen bemyndigas att bilda ett holdingbolag knutet till universitetet. För att kunna bilda bolaget föreslås även inom ramen för bemyndigandet ett kapitaltillskott till bolaget om högst 1 500 000 kronor under 2018.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 357 000 kronor och beräknas öka med 5 357 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6). Anslaget föreslås även öka 2018 med 90 000 000 kronor och beräknas öka med 90 000 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av att Malmö högskola blir universitet (se tabell 9.6)

Regeringen föreslår att 236 817 000 kronor anvisas under anslaget 2:30 *Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 240 760 000 kronor respektive 244 995 000 kronor.

Tabell 10.143 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	139 059	139 059	139 059
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 562	4 921	7 453
Beslut	95 196	96 781	98 484
Varav BP18 ³	95 357	95 357	95 357
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	5 357	5 357	5 357
Fo.prop MH blir universitet.	90 000	90 000	90 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt		-1	-1
Förslag/beräknat anslag	236 817	240 760	244 995

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.31 2:31 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.144 Anslagsutveckling 2:31 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifter- prognos
2016	250 466		3 221
2017	Anslag	237 135 ¹	240 356
2018	Förslag	247 764	
2019	Beräknat	253 231 ²	
2020	Beräknat	261 392 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 249 083 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 252 666 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.145 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		521	805	-284
Prognos 2017		490	600	-110
Budget 2018		500	600	-100

Tabell 10.146 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	31 552	34 644	-3 092
(varav tjänsteexport)	26 580	29 379	-2 799
Prognos 2017	26 700	28 700	-2 000
(varav tjänsteexport)	22 600	24 600	-2 000
Budget 2018	18 700	19 600	-900
(varav tjänsteexport)	16 000	16 900	-900

Regeringens överväganden

Blekinge tekniska högskola har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 6 570 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 3 221 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 802 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 880 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 947 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 2 444 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 2 406 000 kronor 2019 och med 4 010 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 2 640 000 kronor 2019 och med 4 400 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 846 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas minska med 635 000 kronor 2019 och därefter öka 2020 med ytterligare 342 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 1 345 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 247 764 000 kronor anvisas under anslaget 2:31 *Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 253 231 000 kronor respektive 261 392 000 kronor.

Tabell 10.147 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:31 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	237 135	237 135	237 135
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 369	8 391	12 710
Beslut	8 704	11 535	15 444
Varav BP18 ³	7 757	11 967	15 331
Varav ³			
Ingenjörssatsning	802	2 406	4 010
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		846	846
Samhällsbygge	880	2 640	4 400
Överföring till/från andra anslag	-2 444	-3 830	-3 897
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	247 764	253 231	261 392

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.32 2:32 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.148 Anslagsutveckling 2:32 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016		91 134	
2017	Anslag	92 543 ¹	92 543
2018	Förslag	96 517	
2019	Beräknat	98 126 ²	
2020	Beräknat	99 851 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 96 519 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 96 518 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 243 000 kronor och beräknas öka med 2 243 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 96 517 000 kronor anvisas under anslaget 2:32 *Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 98 126 000 kronor respektive 99 851 000 kronor.

Tabell 10.149 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:32 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	92 543	92 543	92 543
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 705	3 275	4 960
Beslut	2 270	2 308	2 348
Varav BP18 ³	2 243	2 243	2 243
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	2 243	2 243	2 243
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	96 517	98 126	99 851

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.33 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.150 Anslagsutveckling 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	573 660	Anslags-sparande	53 682
2017	Anslag	583 055 ¹	Utgifts-prognos	584 255
2018	Förslag	610 073		
2019	Beräknat	623 286 ²		
2020	Beräknat	636 218 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 613 075 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 614 979 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.151 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		1 918	2 019	-101
Prognos 2017		2 000	2 000	0
Budget 2018		2 000	2 000	0

Tabell 10.152 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	31 483	30 310	1 173
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2017	30 000	31 000	-1 000
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	31 000	31 500	-500
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Mälardalens högskola har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 1 581 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 53 682 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 451 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 453 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 200 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 876 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 779 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 353 000 kronor 2019 och med 2 255 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 453 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 601 000 kronor 2019 och med 1 002 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 7 768 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 2 576 000 kronor 2019 och öka med 665 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 427 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 610 073 000 kronor anvisas under anslaget 2:33 *Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 623 286 000 kronor respektive 636 218 000 kronor.

Tabell 10.153 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:33 Mälardalens högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	583 055	583 055	583 055
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	10 741	20 630	31 249
Beslut	17 055	20 821	23 155
Varav BP18 ³	10 179	19 250	20 553
Varav ³			
Ingenjörssatsning	451	1 353	2 255
Sommarkurser	3 453	3 453	3 453
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitets-satsning förlängning 2019–2020		7 768	7 768
Samhällsbygge	200	601	1 002
Överföring till/från andra anslag	-779	-1 219	-1 240
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	610 073	623 286	636 218

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.34 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.154 Anslagsutveckling 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2016	Utfall	103 690	Anslags- sparande	
2017	Anslag	105 206 ¹	Utgifts- prognos	105 206
2018	Förslag	113 742		
2019	Beräknat	115 636 ²		
2020	Beräknat	117 670 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 113 742 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 113 742 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 674 000 kronor och beräknas öka med 6 674 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 113 742 000 kronor anvisas under anslaget 2:34 *Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 115 636 000 kronor respektive 117 670 000 kronor.

Tabell 10.155 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:34 Mälardalens högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	105 206	105 206	105 206
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 938	3 722	5 638
Beslut	6 598	6 708	6 826
Varav BP18 ³	6 674	6 674	6 674
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	6 674	6 674	6 674
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	113 742	115 636	117 670

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.35 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.156 Anslagsutveckling 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	194 650	Anslags- sparande	
2017	Anslag	197 275 ¹	Utgifts- prognos	195 238
2018	Förslag	202 136		
2019	Beräknat	205 498 ²		
2020	Beräknat	209 113 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 202 132 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 202 132 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.157 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	585 000	585 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2017	975 000	975 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	1 365 000	1 365 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Stockholms konstnärliga högskola har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 9 337 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 6 707 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 215 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 215 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläro-utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 72 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Regeringen föreslår att 202 136 000 kronor anvisas under anslaget 2:35 *Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 205 498 000 kronor respektive 209 113 000 kronor.

Tabell 10.158 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	197 275	197 275	197 275
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 634	6 980	10 573
Beslut	1 227	1 243	1 265
Varav BP18 ³	1 215	1 287	1 287
Varav ³			
Utbildning hela landet	1 215	1 215	1 215
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		72	72
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	202 136	205 498	209 113

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.36 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå**Tabell 10.159 Anslagsutveckling 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor

2016	Utfall	48 744	Anslags-sparande
2017	Anslag	49 490 ¹	Utgifts-prognos 49 490
2018	Förslag	50 405	
2019	Beräknat	51 244 ²	
2020	Beräknat	52 146 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 50 405 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 50 405 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

Regeringen föreslår att 50 405 000 kronor anvisas under anslaget 2:36 *Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 51 244 000 kronor respektive 52 146 000 kronor.

Tabell 10.160 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:36 Stockholms konstnärliga högskola: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	49 490	49 490	49 490
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	912	1 751	2 653
Beslut	3	3	3
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	50 405	51 244	52 146

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.37 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.161 Anslagsutveckling 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	94 838	Anslags-sparande	
2017	Anslag	97 639 ¹	Utgifts-prognos	96 631
2018	Förslag	103 938		
2019	Beräknat	106 601 ²		
2020	Beräknat	109 453 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 104 855 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 105 799 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.162 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	601	509	92
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2017	500	500	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	500	500	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Gymnastik- och idrottshögskolan har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 8 555 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 3 876 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av

budgetåret en överproduktion på 9 513 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 240 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 240 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 392 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås minska 2018 med 132 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 590 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 971 000 kronor ytterligare 2019 och med 986 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Regeringen föreslår att 103 938 000 kronor anvisas under anslaget 2:37 *Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 106 601 000 kronor respektive 109 453 000 kronor.

Tabell 10.163 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	97 639	97 639	97 639
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 798	3 454	5 232
Beslut	4 500	5 507	6 581
Varav BP18 ³	3 240	3 830	3 830
Varav ³			
Utbildning hela landet	3 240	3 240	3 240
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		590	590
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	103 938	106 601	109 453

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.38 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.164 Anslagsutveckling 2:38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	31 509	Anslags-sparande	
2016	Utfall	31 509		
2017	Anslag	31 987 ¹	Utgifts-prognos	31 657
2018	Förslag	34 406		
2019	Beräknat	34 979 ²		
2020	Beräknat	35 594 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 34 406 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 34 406 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

I anslaget ingår 7 362 083 kronor till Centrum för idrottsforskning.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 830 000 kronor och beräknas öka med 1 830 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 34 406 000 kronor anvisas under anslaget 2:38 *Gymnastik- och idrotts-högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 34 979 000 kronor respektive 35 594 000 kronor.

Tabell 10.165 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:38 Gymnastik- och idrotts-högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	31 987	31 987	31 987
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	589	1 132	1 714
Beslut	1 830	1 860	1 893
Varav BP18 ³	1 830	1 830	1 830
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	1 830	1 830	1 830
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	34 406	34 979	35 594

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.39 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.166 Anslagsutveckling 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	459 299	Anslags-sparande	
2017	Anslag	476 847 ¹	Utgifts-prognos	476 847
2018	Förslag	501 449		
2019	Beräknat	512 972 ²		
2020	Beräknat	523 621 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 504 569 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 506 141 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan och för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerade utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.167 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		759	586	173
Prognos 2017		750	600	150
Budget 2018		750	600	150

Tabell 10.168 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	26 831	23 789	3 042
(varav tjänsteexport)	4 062	3 814	248
Prognos 2017	30 000	30 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	30 000	30 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Högskolan i Borås har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 504 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 2 672 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 45 930 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 8 072 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 670 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls- vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 7 274 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 1 520 000 kronor ytterligare 2019 och minska med 385 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med 2 024 000 kronor ytterligare 2019 och med 2 011 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Regeringen föreslår att 501 449 000 kronor anvisas under anslaget 2:39 *Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 512 972 000 kronor respektive 523 621 000 kronor.

Tabell 10.169 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	476 847	476 847	476 847
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	8 785	16 873	25 557
Beslut	15 817	19 252	21 217
Varav BP18 ³	6 075	13 349	13 349
Varav ³			
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		7 274	7 274
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	501 449	512 972	523 621

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.40 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.170 Anslagsutveckling 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	66 401	Anslags- sparande
2016	Utfall	66 401	
2017	Anslag	67 386 ¹	Utgifts- prognos 66 690
2018	Förslag	74 480	
2019	Beräknat	75 720 ²	
2020	Beräknat	77 052 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 74 480 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 74 480 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 880 000 kronor och beräknas öka med 5 880 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 74 480 000 kronor anvisas under anslaget 2:40 *Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 75 720 000 kronor respektive 77 052 000 kronor.

Tabell 10.171 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	67 386	67 386	67 386
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 242	2 385	3 612
Beslut	5 851	5 948	6 053
Varav BP18 ³	5 880	5 880	5 880
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	5 880	5 880	5 880
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	74 480	75 720	77 052

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.41 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.172 Anslagsutveckling 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	402 150	Anslags-sparande	
2017	Anslag	408 483 ¹	Utgifts-prognos	404 264
2018	Förslag	432 085		
2019	Beräknat	440 025 ²		
2020	Beräknat	447 714 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 432 817 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 432 768 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.173 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		784	592	192
Prognos 2017		775	600	175
Budget 2018		750	600	150

Tabell 10.174 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	32 527	31 500	1 027
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2017	32 000	31 000	1 000
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	33 000	32 000	1 000
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Högskolan Dalarna har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 13 267 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 27 596 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 453 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 278 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 8 202 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 1 930 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 453 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryt utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 6 806 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 1 816 000 kronor ytterligare 2019 och minska med 385 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 1 065 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 337 000 kronor ytterligare 2019 och med 335 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av

lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Regeringen föreslår att 432 085 000 kronor anvisas under anslaget 2:41 *Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 440 025 000 kronor respektive 447 714 000 kronor.

Tabell 10.175 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	408 483	408 483	408 483
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 525	14 453	21 892
Beslut	18 008	20 113	20 417
Varav BP18 ³	9 528	16 334	16 334
Varav ³			
Sommarkurser	3 453	3 453	3 453
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitets-satsning förlängning 2019–2020		6 806	6 806
Överföring till/från andra anslag	-1 931	-3 024	-3 077
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	432 085	440 025	447 714

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.42 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.176 Anslagsutveckling 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande
2016		61 333	
2017	Anslag	62 277 ¹	Utgifts-prognos 61 634
2018	Förslag	76 988	
2019	Beräknat	78 270 ²	
2020	Beräknat	79 646 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 76 988 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 76 987 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden*Resursfördelning*

För att högskolans ersättning för forskning och utbildning på forskarnivå ska uppgå till minst 12 000 kronor per helårsstudent föreslås anslaget öka 2018 med 9 629 000 kronor och beräknas öka med 9 629 000 kronor 2019 respektive 2020 (se tabell 9.6).

Anslaget föreslås även öka 2018 med 3 924 000 kronor och beräknas öka med 3 924 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 76 988 000 kronor anvisas under anslaget 2:42 *Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 78 270 000 kronor respektive 79 646 000 kronor.

Tabell 10.177 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	62 277	62 277	62 277
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 147	2 203	3 337
Beslut	13 564	13 790	14 032
Varav BP18 ³	13 553	13 553	13 553
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	3 924	3 924	3 924
Fo.prop ersättning 12tkr/HST	9 629	9 629	9 629
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	76 988	78 270	79 646

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.43 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.178 Anslagsutveckling 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	425 125	Anslags-sparande	
2017	Anslag	433 294 ¹	Utgifts-prognos	428 819
2018	Förslag	455 713		
2019	Beräknat	466 409 ²		
2020	Beräknat	477 032 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 458 768 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 461 107 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.179 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		968	1 157	-189
Prognos 2017		1 000	1 000	0
Budget 2018		1 000	1 000	0

Tabell 10.180 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	40 790	40 131	659
(varav tjänsteexport)	7 008	6 546	462
Prognos 2017	41 000	41 000	0
(varav tjänsteexport)	7 500	7 500	0
Budget 2018	41 000	41 000	0
(varav tjänsteexport)	7 500	7 500	0

Regeringens överväganden

Högskolan i Gävle har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 30 899 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 221 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 42 513 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 282 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 948 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 8 213 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 2 082 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 846 000 kronor 2019 och med 1 410 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 5 012 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 2 361 000 kronor ytterligare 2019 och med 2 347 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 1 584 000 kronor ytterligare 2019 och minska med 492 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 1 145 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 455 713 000 kronor anvisas under anslaget 2:43 *Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 466 409 000 kronor respektive 477 032 000 kronor.

Tabell 10.181 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	433 294	433 294	433 294
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 982	15 331	23 222
Beslut	16 518	21 046	23 835
Varav BP18 ³	6 357	11 933	12 497
Varav ³			
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitets-satsning förlängning 2019–2020		5 012	5 012
Samhällsbygge	282	846	1 410
Överföring till/från andra anslag	-2 082	-3 262	-3 319
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	455 713	466 409	477 032

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.44 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.182 Anslagsutveckling 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2016	Utfall	90 963	Anslags- sparande	
2017	Anslag	92 372 ¹	Utgifts- prognos	91 418
2018	Förslag	98 016		
2019	Beräknat	99 648 ²		
2020	Beräknat	101 400 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 98 016 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 98 015 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 909 000 kronor och beräknas öka med 3 909 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 98 016 000 kronor anvisas under anslaget 2:44 *Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 99 648 000 kronor respektive 101 400 000 kronor.

Tabell 10.183 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	92 372	92 372	92 372
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 702	3 269	4 951
Beslut	3 941	4 007	4 077
Varav BP18 ³	3 909	3 909	3 909
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	3 909	3 909	3 909
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	98 016	99 648	101 400

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.45 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.184 Anslagsutveckling 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	369 418	Anslags- sparande	
2017	Anslag	374 906 ¹	Utgifts- prognos	371 034
2018	Förslag	393 975		
2019	Beräknat	402 780 ²		
2020	Beräknat	412 136 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 396 182 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 398 377 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.185 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		884	691	193
Prognos 2017		885	900	-15
Budget 2018		750	800	-50

Tabell 10.186 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	27 602	27 923	-321
(varav tjänsteexport)	20 550	20 492	58
Prognos 2017	36 700	37 200	-500
(varav tjänsteexport)	29 500	30 000	-500
Budget 2018	40 500	41 000	-500
(varav tjänsteexport)	33 300	33 800	-500

Regeringens överväganden

Högskolan i Halmstad har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 6 409 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 16 699 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 501 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 150 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 392 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 755 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 1 712 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 1 503 000 kronor 2019 och med 2 505 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 451 000 kronor 2019 och med 752 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 4 984 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 1 687 000 kronor ytterligare 2019 och med 1 676 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 453 000 kronor ytterligare 2019 och minska med 706 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 943 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 393 975 000 kronor anvisas under anslaget 2:45 *Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 402 780 000 kronor respektive 412 136 000 kronor.

Tabell 10.187 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	374 906	374 906	374 906
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 907	13 266	20 093
Beslut	13 873	17 292	19 869
Varav BP18 ³	6 726	13 013	14 316
Varav ³			
Ingenjörssatsning	501	1 503	2 505
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		4 984	4 984
Samhällsbygge	150	451	752
Överföring till/från andra anslag	-1 712	-2 684	-2 731
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	393 975	402 780	412 136

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.46 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.188 Anslagsutveckling 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2016	Utfall	62 494	Anslags-sparande
2017	Anslag	63 458 ¹	Utgifts-prognos 62 803
2018	Förslag	68 748	
2019	Beräknat	69 893 ²	
2020	Beräknat	71 122 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 68 748 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 68 748 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 4 101 000 kronor och beräknas öka med 4 101 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 68 748 000 kronor anvisas under anslaget 2:46 *Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 69 893 000 kronor respektive 71 122 000 kronor.

Tabell 10.189 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	63 458	63 458	63 458
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 169	2 245	3 401
Beslut	4 120	4 189	4 262
Varav BP18 ³	4 101	4 101	4 101
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	4 101	4 101	4 101
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	68 748	69 893	71 122

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.47 2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

**Tabell 10.190 Anslagsutveckling 2:47 Högskolan
Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå**

Tusental kronor

2016	Utfall	362 953	Anslags- sparande	
2017	Anslag	373 379 ¹	Utgifts- prognos	369 523
2018	Förslag	397 872		
2019	Beräknat	406 927 ²		
2020	Beräknat	415 710 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 400 261 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 401 832 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.191 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		653	795	-142
Prognos 2017		800	800	0
Budget 2018		800	800	0

Tabell 10.192 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	34 424	32 357	2 067
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2017	49 662	52 115	-2 453
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	50 000	50 000	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Högskolan Kristianstad har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 9 323 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 15 180 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 351 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 453 000 kronor med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 100 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 670 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 914 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 949 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 1 053 000 kronor 2019 och med 1 755 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 453 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 300 000 kronor 2019 och med 500 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryt utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp.

Anslaget beräknas öka med 6 152 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 1 309 000 kronor ytterligare 2019 och med 1 322 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläro-utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 1 056 000 kronor ytterligare 2019 och minska med 599 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 524 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 397 872 000 kronor anvisas under anslaget 2:47 *Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 406 927 000 kronor respektive 415 710 000 kronor.

Tabell 10.193 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	373 379	373 379	373 379
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 879	13 212	20 012
Beslut	18 563	21 824	23 833
Varav BP18 ³	9 979	17 033	17 935
Varav ³			
Ingenjörssatsning	351	1 053	1 755
Sommarkurser	3 453	3 453	3 453
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		6 152	6 152
Samhällsbygge	100	300	500
Överföring till/från andra anslag	-948	-1 488	-1 514
Varav BP18 ³			
Övrigt	-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	397 872	406 927	415 710

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.48 2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.194 Anslagsutveckling 2:48 Högskolan i Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2016	Utfall	52 657		
2017	Anslag	53 466 ¹	Utgifts-prognos	52 914
2018	Förslag	63 057		
2019	Beräknat	64 107 ²		
2020	Beräknat	65 235 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 63 057 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 63 057 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

För att högskolans ersättning för forskning och utbildning på forskarnivå ska uppgå till minst 12 000 kronor per helårsstudent föreslås anslaget öka 2018 med 6 558 000 kronor och beräknas öka med 6 558 000 kronor 2019 respektive 2020 (se tabell 9.6).

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 038 000 kronor och beräknas öka med 2 038 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 63 057 000 kronor anvisas under anslaget 2:48 *Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 64 107 000 kronor respektive 65 235 000 kronor.

Tabell 10.195 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	53 466	53 466	53 466
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	985	1 892	2 866
Beslut	8 606	8 749	8 903
Varav BP18 ³	8 596	8 596	8 596
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	2 038	2 038	2 038
Fo.prop ersättning 12tkr/HST	6 558	6 558	6 558
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	63 057	64 107	65 235

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.49 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.196 Anslagsutveckling 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	308 433		5 366
2017	Anslag	296 793 ¹	302 159
2018	Förslag	309 935	
2019	Beräknat	315 169 ²	
2020	Beräknat	321 316 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 310 006 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 310 589 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.197 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		835	693	142
Prognos 2017		900	900	0
Budget 2018		900	900	0

Tabell 10.198 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	11 324	11 324	0
(varav tjänsteexport)	4 546	4 725	-179
Prognos 2017	12 000	12 000	0
(varav tjänsteexport)	5 000	5 000	0
Budget 2018	12 000	12 000	0
(varav tjänsteexport)	5 500	5 500	0

Regeringens överväganden

Högskolan i Skövde har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 10 136 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 5 366 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 401 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 200 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 763 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 1 766 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 1 203 000 kronor 2019 kronor och med 2 005 000 kronor 2020

med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 601 000 kronor 2019 och med 1 002 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläro-utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 1 994 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 56 000 kronor ytterligare 2019 och minska med 599 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 973 000 kronor 2019 med anledning av utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 309 935 000 kronor anvisas under anslaget 2:49 *Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 315 169 000 kronor respektive 321 316 000 kronor.

Tabell 10.199 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	296 793	296 793	296 793
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 468	10 502	15 907
Beslut	9 439	10 641	11 432
Varav BP18 ³	6 676	9 873	11 076
Varav ³			
Ingenjörssatsning	401	1 203	2 005
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		1 994	1 994
Samhällsbygge	200	601	1 002
Överföring till/från andra anslag	-1 766	-2 768	-2 817
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	309 935	315 169	321 316

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.50 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.200 Anslagsutveckling 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	46 706		
2017	Anslag	47 423 ¹		46 933
2018	Förslag	50 523		
2019	Beräknat	51 364 ²		
2020	Beräknat	52 268 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 50 523 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 50 523 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 216 000 kronor och beräknas öka med 2 216 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 50 523 000 kronor anvisas under anslaget 2:50 *Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 51 364 000 kronor respektive 52 268 000 kronor.

Tabell 10.201 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	47 423	47 423	47 423
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	874	1 678	2 542
Beslut	2 226	2 263	2 303
Varav BP18 ³	2 216	2 216	2 216
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	2 216	2 216	2 216
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	50 523	51 364	52 268

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.51 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.202 Anslagsutveckling 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	337 919	Anslags-sparande	
2017	Anslag	343 773 ¹	Utgifts-prognos	340 223
2018	Förslag	364 670		
2019	Beräknat	374 561 ²		
2020	Beräknat	383 507 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 368 425 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 370 704 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.203 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		868	507	361
Prognos 2017		900	600	300
Budget 2018		900	600	300

Tabell 10.204 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	25 107	24 494	613
(varav tjänsteexport)	979	979	0
Prognos 2017	39 279	38 500	779
(varav tjänsteexport)	980	980	0
Budget 2018	32 700	32 000	700
(varav tjänsteexport)	980	980	0

Regeringens överväganden

Högskolan Väst har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 6 266 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 3 282 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 451 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 251 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 113 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 6 674 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas öka med 1 353 000 kronor 2019 och med 2 255 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 6 075 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 752 000 kronor 2019 och med 1 253 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 5 282 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 1 349 000 kronor ytterligare 2019 och med 1 341 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 1 335 000 kronor ytterligare 2019 och minska med 385 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Regeringen föreslår att 364 670 000 kronor anvisas under anslaget 2:51 *Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 374 561 000 kronor, respektive 383 507 000 kronor.

Tabell 10.205 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	343 773	343 773	343 773
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	6 333	12 164	18 424
Beslut	14 564	18 624	21 310
Varav BP18 ³	6 777	13 462	14 865
Varav ³			
Ingenjörssatsning	451	1 353	2 255
Utbildning hela landet	6 075	6 075	6 075
Kvalitets-satsning förlängning 2019–2020		5 282	5 282
Samhällsbygge	251	752	1 253
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	364 670	374 561	383 507

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.52 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.206 Anslagsutveckling 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

2016	Utfall	47 538	Anslags-sparande	
2017	Anslag	48 249 ¹	Utgifts-prognos	47 751
2018	Förslag	63 124		
2019	Beräknat	64 175 ²		
2020	Beräknat	65 304 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 63 124 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 63 124 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

För att högskolans ersättning för forskning och utbildning på forskarnivå ska uppgå till minst 12 000 kronor per helårsstudent föreslås anslaget öka 2018 med 8 439 000 kronor och beräknas öka med 8 439 000 kronor 2019 respektive 2020 (se tabell 9.6).

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 559 000 kronor och beräknas öka med 5 559 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 63 124 000 kronor anvisas under anslaget 2:52 *Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 64 175 000 kronor respektive 65 304 000 kronor.

Tabell 10.207 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	48 249	48 249	48 249
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	889	1 707	2 586
Beslut	13 985	14 218	14 468
Varav BP18 ³	13 998	13 998	13 998
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	5 559	5 559	5 559
Fo.prop ersättning 12tkr/HST	8 439	8 439	8 439
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Varav BP18 ³			
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	63 124	64 175	65 304

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.53 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.208 Anslagsutveckling 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

2016	Utfall	152 181	Anslags-sparande	6 028
2017	Anslag	158 283 ¹	Utgifts-prognos	162 614
2018	Förslag	162 576		
2019	Beräknat	165 941 ²		
2020	Beräknat	169 529 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 163 223 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 163 869 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.209 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	2 834	2 582	252
(varav tjänsteexport)	1 113	1 106	7
Prognos 2017	2 500	2 500	0
(varav tjänsteexport)	800	800	0
Budget 2018	3 700	3 700	0
(varav tjänsteexport)	900	900	0

Regeringens överväganden

Konstfack har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 3 909 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 6 028 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 810 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 557 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 810 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryt utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls-vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 346 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 675 000 kronor ytterligare 2019 och med 670 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Regeringen föreslår att 162 576 000 kronor anvisas under anslaget 2:53 *Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 165 941 000 kronor respektive 169 529 000 kronor.

Tabell 10.210 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	158 283	158 283	158 283
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 916	5 601	8 483
Beslut	1 377	2 057	2 763
Varav BP18 ³	810	1 156	1 156
Varav ³			
Utbildning hela landet	810	810	810
Kvalitets-satsning förlängning 2019–2020		346	346
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	162 576	165 941	169 529

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.54 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå**Tabell 10.211 Anslagsutveckling 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå**

Tusental kronor

År	Utfall	9 371	Anslags-sparande	
2016	Utfall	9 371		
2017	Anslag	9 513 ¹	Utgifts-prognos	9 415
2018	Förslag	19 689		
2019	Beräknat	20 017 ²		
2020	Beräknat	20 369 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 19 689 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 689 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 10 000 000 kronor och beräknas öka med 10 000 000 kronor 2019 respektive 2020 för att förstärka den konstnärliga forskningen (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 19 689 000 kronor anvisas under anslaget 2:54 *Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 20 017 000 kronor respektive 20 369 000 kronor.

Tabell 10.212 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:54 Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	9 513	9 513	9 513
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	175	336	510
Beslut	10 001	10 168	10 346
Varav BP18 ³	10 000	10 000	10 000
Varav ³			
Fo.prop konstnärlig forskning	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	19 689	20 017	20 369

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.55 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.213 Anslagsutveckling 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	61 679	Anslags-sparande	
2016	Utfall	61 679		
2017	Anslag	62 611 ¹	Utgifts-prognos	61 964
2018	Förslag	64 579		
2019	Beräknat	65 655 ²		
2020	Beräknat	66 809 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 64 579 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 64 579 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Regeringens överväganden

Kungl. Konsthögskolan har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 653 000 kronor mindre än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 3 912 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 810 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget beräknas öka med 810 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Regeringen föreslår att 64 579 000 kronor anvisas under anslaget 2:55 *Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 65 655 000 kronor respektive 66 809 000 kronor.

Tabell 10.214 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	62 611	62 611	62 611
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 154	2 216	3 356
Beslut	814	828	842
Varav BP18 ³	810	810	810
Varav ³			
Utbildning hela landet	810	810	810
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	64 579	65 655	66 809

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.56 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.215 Anslagsutveckling 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	6 010		
2017	Anslag	6 102 ¹	6 039
2018	Förslag	11 214	
2019	Beräknat	11 400 ²	
2020	Beräknat	11 602 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 213 tkr i 2018 års prispå.

³ Motsvarar 11 215 tkr i 2018 års prispå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 000 000 kronor och beräknas öka med 5 000 000 kronor 2019 respektive 2020 för att förstärka den konstnärliga forskningen (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 11 214 000 kronor anvisas under anslaget 2:56 *Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 11 400 000 kronor respektive 11 602 000 kronor.

Tabell 10.216 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:56 Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	6 102	6 102	6 102
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	112	215	327
Beslut	5 000	5 083	5 173
Varav BP18 ³	5 000	5 000	5 000
Varav ³			
Fo.prop konstnärlig forskning	5 000	5 000	5 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 214	11 400	11 602

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.57 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.217 Anslagsutveckling 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	125 345	Anslags-sparande	
2016	Utfall	125 345		
2017	Anslag	127 784 ¹	Utgifts-prognos	127 784
2018	Förslag	131 513		
2019	Beräknat	134 360 ²		
2020	Beräknat	137 393 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 132 159 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 132 806 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.218 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	255	255	0
(varav tjänsteexport)	255	255	0
Prognos 2017	400	400	0
(varav tjänsteexport)	383	383	0
Budget 2018	530	530	0
(varav tjänsteexport)	510	510	0

Regeringens överväganden

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 4 694 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 4 738 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av

budgetåret en överproduktion på 12 535 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 810 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 557 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 810 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryt utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls-vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 360 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 675 000 kronor ytterligare 2019 och med 670 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

Regeringen föreslår att 131 513 000 kronor anvisas under anslaget 2:57 *Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 134 360 000 kronor respektive 137 393 000 kronor.

Tabell 10.219 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	127 784	127 784	127 784
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 354	4 521	6 848
Beslut	1 375	2 055	2 761
Varav BP18 ³	810	1 170	1 170
Varav ³			
Utbildning hela landet	810	810	810
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		360	360
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	131 513	134 360	137 393

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.58 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.220 Anslagsutveckling 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	9 465		
2017	Anslag 9 609 ¹		9 510
2018	Förslag 19 787		
2019	Beräknat 20 117 ²		
2020	Beräknat 20 470 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 19 787 tkr i 2018 års prinsnivå.³ Motsvarar 19 787 tkr i 2018 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 10 000 000 kronor och beräknas öka med 10 000 000 kronor 2019 respektive 2020 för att förstärka den konstnärliga forskningen (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 19 787 000 kronor anvisas under anslaget 2:58 *Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 20 117 000 kronor respektive 20 470 000 kronor.

Tabell 10.221 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	9 609	9 609	9 609
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	177	340	515
Beslut	10 001	10 168	10 346
Varav BP18 ³	10 000	10 000	10 000
Varav ³			
Fo.prop konstnärlig forskning	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	19 787	20 117	20 470

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.59 2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

**Tabell 10.222 Anslagsutveckling 2:59 Södertörns högskola:
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå**

Tusental kronor

2016	Utfall	386 119	Anslags- sparande	
2017	Anslag	395 592 ¹	Utgifts- prognos	395 592
2018	Förslag	421 111		
2019	Beräknat	430 787 ²		
2020	Beräknat	439 950 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 423 730 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 425 263 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.223 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	90 533	81 169	9 364
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2017	99 345	110 100	-10 755
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2018	114 245	114 245	0
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Regeringens överväganden

Södertörns högskola har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 11 871 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion överstiger värdet av 2016 års överproduktion vad som är möjligt att spara till nästa budgetår och 13 887 000 kronor har därmed dragits in. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret en överproduktion på 38 612 000 kronor.

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 7 695 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 062 000 kronor med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytutbildning som inleddes 2017.

Anslaget föreslås öka 2018 med 8 005 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget föreslås minska 2018 med 531 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Anslaget beräknas öka med 7 695 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytutbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls-vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 9 238 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget beräknas öka med 2 280 000 kronor ytterligare 2019 och med 2 308 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskollärarytutbildning som inleddes 2017.

Anslaget beräknas öka med 1 147 000 kronor ytterligare 2019 och minska med 721 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Anslaget beräknas minska med ytterligare 293 000 kronor 2019 för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningen som inleddes 2013.

Regeringen föreslår att 421 111 000 kronor anvisas under anslaget 2:59 *Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 430 787 000 kronor respektive 439 950 000 kronor.

Tabell 10.224 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	395 592	395 592	395 592
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 288	13 998	21 202
Beslut	18 762	22 029	24 004
Varav BP18 ³	7 695	16 933	16 933
Varav ³			
Utbildning hela landet	7 695	7 695	7 695
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		9 238	9 238
Överföring till/från andra anslag	-530	-832	-846
Varav BP18 ³			
Övrigt	-1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	421 111	430 787	439 950

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.60 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.225 Anslagsutveckling 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	56 920		
2017	Anslag 57 840 ¹		57 243
2018	Förslag 83 707		
2019	Beräknat 85 101 ²		
2020	Beräknat 86 598 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 83 707 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 83 707 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

För att högskolans ersättning för forskning och utbildning på forskarnivå ska uppgå till minst 12 000 kronor per helårsstudent föreslås anslaget öka 2018 med 21 891 000 kronor och beräknas öka med 21 891 000 kronor 2019 respektive 2020 (se tabell 9.6).

Anslaget föreslås öka 2018 med 2 844 000 kronor och beräknas öka med 2 844 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se tabell 9.6).

Regeringen föreslår att 83 707 000 kronor anvisas under anslaget 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 85 101 000 kronor respektive 86 598 000 kronor.

Tabell 10.226 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	57 840	57 840	57 840
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 066	2 047	3 100
Beslut	24 801	25 214	25 658
Varav BP18 ³	24 735	24 735	24 735
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	2 844	2 844	2 844
Fo.prop ersättning 12tkr/HST	21 891	21 891	21 891
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	83 707	85 101	86 598

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.61 2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tabell 10.227 Anslagsutveckling 2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

År	Utfall	2018 Förslag	Anslags-sparande	Utgifts-prognos	2020 Beräknat
2016	Utfall	24 136			
2017	Anslag	24 553 ¹			24 553
2018	Förslag	30 076			
2019	Beräknat	35 549 ²			
2020	Beräknat	36 152 ³			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 34 999 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 34 998 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.228 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	223 246	228 607	-5 361
(varav tjänsteexport)	232	232	0
Prognos 2017	224 000	225 300	-1 300
(varav tjänsteexport)	230	230	0
Budget 2018	224 000	224 000	0
(varav tjänsteexport)	230	230	0

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 5 000 000 kronor och beräknas öka med 10 000 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av utbyggnaden av civila försvarsutbildningar.

Regeringen föreslår att 30 076 000 kronor anvisas under anslaget 2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 35 549 000 kronor respektive 36 152 000 kronor.

Tabell 10.229 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	24 553	24 553	24 553
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	521	915	1 347
Beslut	5 002	10 081	10 252
Varav BP18 ³	5 000	10 000	10 000
Varav ³			
Utbyggnad FHS	5 000	10 000	10 000
<i>Överföring till/från andra anslag</i>			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 076	35 549	36 152

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.62 2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tabell 10.230 Anslagsutveckling 2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

År	Utfall	2018 Förslag	Anslags-sparande	Utgifts-prognos	2020 Beräknat
2016	Utfall	10 421			
2017	Anslag	10 580 ¹			10 471
2018	Förslag	20 776			
2019	Beräknat	21 122 ²			
2020	Beräknat	21 493 ³			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 20 776 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 775 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för ersättning till högskolan för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka 2018 med 10 000 000 kronor och beräknas öka med 10 000 000 kronor 2019 respektive 2020 i enlighet med vad

regeringen presenterade i den forskningspolitiska propositionen 2016 (prop. 2016/17:50).

Regeringen föreslår att 20 776 000 kronor anvisas under anslaget 2:62 *Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 21 122 000 kronor respektive 21 493 000 kronor.

Tabell 10.231 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	10 580	10 580	10 580
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	195	374	567
Beslut	10 001	10 168	10 346
Varav BP18 ³	10 000	10 000	10 000
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag FHS	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	20 776	21 122	21 493

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.2.63 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Tabell 10.232 Anslagsutveckling 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Belopp
2016	Utfall	3 050 190		-36 136
2017	Anslag	3 193 384 ¹	Utgifts-prognos	3 173 384
2018	Förslag	3 344 601		
2019	Beräknat	3 420 525 ²		
2020	Beräknat	3 498 407 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 364 490 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 381 617 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till enskilda utbildningsanordnare för ersättning för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Regeringen har vid beräkningen utgått från följande belopp.

Anslaget föreslås öka med 1 800 000 kronor 2018 med anledning av den utbyggnad av Teologiska högskolan i Stockholm som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 908 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 18 972 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget föreslås öka 2018 med 1 931 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 600 000 kronor 2019 och med 5 300 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av Teologiska högskolan i Stockholm som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 11 725 000 kronor 2019 och med 19 542 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörsutbildningar som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 18 972 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 5 794 000 kronor 2019 och med 9 657 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleds 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att anslaget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Anslaget beräknas öka med 7 558 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Anslaget föreslås öka 2018 med 21 969 000 kronor och beräknas öka med 21 969 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se avsnitt 9.9.1).

Anslaget föreslås öka 2018 med 22 773 000 kronor och beräknas öka med 22 773 000 kronor 2019 respektive 2020 till följd av fördelning av resurser för forskning och utbildning på forskarnivå motsvarande 8 000 kronor per helårsstudent (se avsnitt 9.9.1).

Regeringen har vid beräkningen utgått från följande belopp.

Tabell 10.233 Fördelning på anslagsposter

Tusental kronor

Anslagspost	2018	2019	2020
1. Chalmers tekniska högskola AB	1 790 317	1 828 615	1 871 932
- Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	904 635	928 314	954 886
- Forskning och utbildning på forskarnivå	885 682	900 301	917 046
2. Handelshögskolan i Stockholm	92 916	94 652	96 208
3. Stiftelsen Högskolan i Jönköping	664 854	682 005	698 408
- Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	548 942	564 093	578 391
- Forskning och utbildning på forskarnivå	115 912	117 912	120 017
4. Teologiska högskolan Stockholm AB (svb)	13 881	15 953	17 848
5. Akademi för Ledarskap och Teologi	5 455	5 550	5 637
6. Evangeliska Fosterlandsstiftelsen	4 280	4 353	4 420
7. Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut	12 451	12 662	12 892
8. Ericastiftelsen	7 607	7 735	7 876
9. Ersta Sköndal Bräcke Högskola AB	118 509	121 419	123 927
10. Stiftelsen Rödakorshemmet	92 410	95 422	97 626
11. Sophiahemmet, Ideell förening	86 219	89 049	91 216
12. Beckmans skola AB	31 388	31 914	32 500
13. Newmaninstitutet AB	5 983	6 091	6 189
14. Mervärdesskattekostnader för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping	418 331	425 105	431 728
Summa	3 344 601	3 420 525	3 498 407

1. Chalmers tekniska högskola AB

Chalmers tekniska högskola AB har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 4 959 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Högskolan redovisade vid utgången av budgetåret ett anslagssparande på 4 870 000 kronor. Chalmers tekniska högskola AB:s särskilda åtaganden har fullgjorts.

Resursfördelning

Regeringen avser att under 2018 högst fördela följande medel till Chalmers tekniska högskola AB:

- 904 635 000 kronor för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, varav dels 894 152 000 kronor utgörs av takbeloppet, dels 10 483 000 kronor utgörs av det särskilda åtagandet som avser bidrag för utrustning m.m. till sjöbefälsutbildningen och medel för spetsutbildning i entreprenörskap och innovation, och
- 885 682 000 kronor för forskning och utbildning på forskarnivå.

Bidraget föreslås öka 2018 med 15 175 000 kronor och beräknas öka med 15 175 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av fördelning av medel till forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med vad som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (prop. 2016/17:50) (se tabell 9.6).

Bidraget föreslås öka 2018 med 9 720 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Bidraget föreslås öka 2018 med 3 257 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörutbildningar som inleddes 2018.

Bidraget föreslås öka 2018 med 1 681 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Bidraget föreslås öka 2018 med 366 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka 2018 med 2 567 000 kronor med anledning av den utbyggnad av civil- och högskoleingenjörutbildningarna som inleddes 2013.

Bidraget beräknas öka med 3 361 000 kronor 2019 och med 3 361 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Bidraget beräknas öka med 6 514 000 kronor 2019 och med 6 514 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörstudier som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att bidraget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryrkesutbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls-vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Bidraget beräknas öka med 240 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Bidraget beräknas minska med 1 076 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

2. Handelshögskolan i Stockholm

Handelshögskolan i Stockholm har redovisat 1 687 helårsstudenter för 2016. Under 2016 har högskolan 17 avlagda doktorsexamina och 4 avlagda licentiatexamen.

Enligt avtal mellan staten och Handelshögskolan i Stockholm åtar sig staten, under förutsättning att riksdagen årligen anvisar medel för ändamålet, att varje budgetår utbetala 73 180 000 kronor (i 2010 års prisnivå) till Handelshögskolan i Stockholm för utbildning och forskning. Handelshögskolan åtar sig enligt avtalet att utbilda minst 1 600 helårsstudenter årligen.

Bidraget föreslås öka 2018 med 12 800 000 kronor och beräknas öka med 12 800 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

Regeringen föreslår att bidraget till Handelshögskolan i Stockholm uppgår till 92 916 000 kronor för 2018.

3. Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Stiftelsen Högskolan i Jönköping har för budgetåret 2016 redovisat helårsstudenter och helårsprestationer motsvarande 36 045 000 kronor mer än vad som kan ersättas inom beslutat takbelopp. Tillsammans med tidigare sparad överproduktion redovisade högskolan vid utgången av budgetåret en genomförd men ännu inte er-

satt överproduktion motsvarande 50 321 000 kronor.

Resursfördelning

Regeringen avser att under 2018 högst fördela följande medel till Stiftelsen Högskolan i Jönköping:

- 664 854 000 kronor för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, varav 548 942 000 kronor utgörs av takbeloppet, och
- 115 912 000 kronor för forskning och utbildning på forskarnivå.

Bidraget föreslås öka 2018 med 6 794 000 kronor och beräknas öka med 6 794 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av fördelning av medel till forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med vad som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se tabell 9.6).

Bidraget föreslås öka 2018 med 6 075 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Bidraget föreslås öka 2018 med 651 000 kronor med anledning av den utbyggnad av ingenjörstudier som inleddes 2018.

Bidraget föreslås öka 2018 med 251 000 kronor med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

Bidraget föreslås öka 2018 med 7 744 000 000 kronor ytterligare med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka 2018 med 2 227 000 kronor ytterligare med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryrkesutbildning som inleddes 2017.

Bidraget föreslås minska 2018 med 52 000 kronor för att finansiera utbyggnaden av läkar- och tandläkarutbildningarna som inleddes 2013. Bidraget beräknas öka med 1 954 000 kronor 2019 och med 3 257 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av ingenjörstudier som inleddes 2018.

Bidraget beräknas öka med 752 100 kronor 2019 och med 1 253 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av samhällsbyggnadsutbildningar som inleddes 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att bidraget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryrkesutbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls-

vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Bidraget beräknas öka med 6 292 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Bidraget beräknas öka med 1 817 000 kronor ytterligare 2019 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Bidraget beräknas öka 2018 med 2 699 000 kronor ytterligare 2019 och med 2 682 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av lärar- och förskolläraryt utbildning som inleddes 2017.

4. Teologiska Högskolan Stockholm AB (svb)

Teologiska Högskolan Stockholm AB (svb) har för 2016 redovisat 196 helårsstudenter. Bidraget föreslås öka med 1 800 000 kronor 2018 med anledning av den utbyggnad av Teologiska högskolan Stockholm AB (svb) som inleds 2018.

Bidraget föreslås öka 2018 med 1 592 000 kronor och beräknas öka med 1 592 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

Bidraget beräknas öka med 3 600 000 kronor 2019 kronor och med 5 300 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av Teologiska högskolan Stockholm AB (svb) som inleds 2018.

För 2019 har tidigare beräknats att bidraget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryt utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls-vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Bidraget beräknas öka med 118 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Regeringen föreslår att bidraget till Teologiska högskolan Stockholm AB (svb) uppgår till 13 881 000 kronor för 2018.

5. Akademi för Ledarskap och Teologi

Evangeliska Frikyrkan har för 2016 redovisat 116 helårsstudenter för Örebro Teologiska Hög-

skola. Den 1 juli 2017 togs examenstillstånden för Örebro Teologiska Högskola över av Akademi för Ledarskap och Teologi. Bidraget för utbildning vid Örebro Teologiska Högskola ska från och med 2018 därför ges till Akademi för Ledarskap och Teologi och inte längre till Evangeliska Frikyrkan.

Bidraget föreslås öka 2018 med 720 000 kronor och beräknas öka med 720 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

För 2019 har tidigare beräknats att bidraget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryt utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls-vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Bidraget beräknas öka med 280 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Regeringen föreslår att bidraget till Akademi för Ledarskap och Teologi för Örebro Teologiska Högskola uppgår till 5 455 000 kronor för 2018.

6. Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen har för 2016 redovisat 89 helårsstudenter för Johannelunds teologiska högskola.

Bidraget föreslås öka 2018 med 560 000 kronor och beräknas öka med 560 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

För 2019 har tidigare beräknats att bidraget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskolläraryt utbildningar och utbildningar inom humaniora och samhälls-vetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Bidraget beräknas öka med 128 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Regeringen föreslår att bidraget till Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen för Johannelunds

teologiska högskola uppgår till 4 280 000 kronor för 2018.

7. Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut

Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut har för 2016 redovisat 65 helårsstudenter.

Bidraget föreslås öka 2018 med 507 000 kronor och beräknas öka med 507 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

Regeringen föreslår att bidraget till Stiftelsen Stockholms Musikpedagogiska Institut uppgår till 12 451 000 kronor för 2018.

8. Ericastiftelsen

Ericastiftelsen har för 2016 redovisat 30 helårsstudenter inom psykoterapiutbildning med inriktning mot barn och ungdomar.

Bidraget föreslås öka 2018 med 261 000 kronor och beräknas öka med 261 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

Regeringen föreslår att bidraget till Ericastiftelsen uppgår till 7 607 000 kronor för 2018.

9. Ersta Sköndal Bräcke Högskola AB

Ersta Sköndal Bräcke Högskola AB har för 2016 redovisat 902 helårsstudenter.

Resursfördelning

Bidraget föreslås öka 2018 med 3 177 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2018.

Bidraget föreslås öka 2018 med 1 490 000 kronor ytterligare med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka 2018 med 684 000 kronor ytterligare med anledning av utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013.

För 2019 har tidigare beräknats att bidraget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar

och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Bidraget beräknas öka med 444 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Bidraget beräknas öka 2019 med 929 000 kronor ytterligare och med 429 000 kronor ytterligare 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Regeringen föreslår att bidraget till Ersta Sköndal Högskola Bräcke AB uppgår till 118 509 000 kronor för 2018.

10. Stiftelsen Rödakorshemmet

Stiftelsen Rödakorshemmet har för 2016 redovisat 609 helårsstudenter för Röda Korsets Högskola.

Resursfördelning

Bidraget föreslås öka 2018 med 4 563 000 kronor och beräknas öka med 4 563 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

Bidraget föreslås öka 2018 med 684 000 kronor med anledning av utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013.

Bidraget föreslås öka 2018 med 2 234 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Bidraget beräknas öka 2019 med 1 393 000 kronor och 2020 med ytterligare 643 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Regeringen föreslår att bidraget till Stiftelsen Rödakorshemmet uppgår till 92 410 000 kronor för 2018.

11. Sophiahemmet, Ideell förening

Sophiahemmet, Ideell förening har för 2016 redovisat 557 helårsstudenter för Sophiahemmet Högskola.

Resursfördelning

Bidraget föreslås öka med 2 234 000 kronor 2018 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Bidraget föreslås öka med 684 000 kronor 2018 med anledning av utbyggnaden av sjuksköterskeutbildningen som inleddes 2013.

Bidraget beräknas öka 2019 med 1 393 000 kronor och 2020 med ytterligare 643 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleddes 2015.

Regeringen föreslår att bidraget till Sophiahemmet, Ideell förening uppgår till 86 219 000 kronor för 2018.

12. Beckmans skola AB

Beckmans skola AB (Beckmans Designhögskola) har för 2016 redovisat 121 helårsstudenter.

Bidraget föreslås öka 2018 med 971 000 kronor och beräknas öka med 971 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

Regeringen föreslår att bidraget till Beckmans skola AB uppgår till 31 388 000 kronor för 2017.

13. Newmaninstitutet AB

Newmaninstitutet AB har för 2016 redovisat 43 helårsstudenter.

Bidraget föreslås öka 2018 med 800 000 kronor och beräknas öka med 800 000 kronor 2019 respektive 2020 för forskning och utbildning på forskarnivå i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (se avsnitt 9.9.1).

För 2019 har tidigare beräknats att bidraget skulle minska med anledning av att kvalitets-satsningen på lärar- och förskollärarytbildningar och utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap som inleddes 2015 upphör 2019. Då satsningen i stället förlängs beräknas denna minskning endast uppgå till marginella belopp. Bidraget beräknas öka med 56 000 kronor 2019 respektive 2020 jämfört med tidigare beräknad anslagsnivå.

Regeringen föreslår att bidraget till Newmaninstitutet AB uppgår till 5 983 000 kronor för 2018.

14. Mervärdesskattekostnader för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Under anslagsposten har mervärdesskattekostnader beräknats för Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping i enlighet med de ramavtal som har ingåtts mellan staten och bolaget respektive staten och stiftelsen. Syftet är att garantera konkurrensneutralitet gentemot statliga universitet och högskolor.

Budgetåret 2016 anvisades 331 miljoner kronor när det gäller ersättning för mervärdesskattekostnader. Det sammanlagda belopp som utbetalades för 2016 var 357 miljoner kronor.

Enligt prognoser kommer de samlade utgifterna för mervärdesskattekostnader 2017 att uppgå till ca 379 miljoner kronor.

För att möta det ökade behovet av medel på anslagsposten föreslås att medlen till mervärdesskattekostnader ökas med 6 437 000 kronor för 2018.

Regeringen föreslår att det högsta belopp som kan utgå 2018 för ändamålet uppgår till 418 331 000 kronor.

Tabell 10.234 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	3 193 384	3 193 384	3 193 384
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	58 829	112 994	171 150
Beslut	90 387	112 140	131 830
Varav BP18 ³	71 353	92 391	105 771
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	21 969	21 969	21 969
Fo.prop ersättning 8tkr/HST	22 773	22 773	22 773
Utbyggnad Teologiska högskolan Sthlm	1 800	3 600	5 300
Ingenjörssatsning	3 908	11 725	19 542
Generell utbyggnad	18 972	18 972	18 972
Kvalitetssatsning förlängning 2019–2020		7 558	7 558
Samhällsbygge	1 931	5 794	9 657
Överföring till/från andra anslag	2 001	2 005	2 042
Varav BP18 ³			
Övrigt		1	1
Förslag/beräknat anslag	3 344 601	3 420 525	3 498 407

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 3 344 601 000 kronor anvisas under anslaget 2:63 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 3 420 525 000 kronor respektive 3 498 407 000 kronor.

10.2.64 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

Tabell 10.235 Anslagsutveckling 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Övrigt
2016	Utfall	524 706		52 995
2017	Anslag	579 243 ¹	Utgifts-prognos	537 693
2018	Förslag	732 248		
2019	Beräknat	1 160 363 ²		
2020	Beräknat	1 706 080 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 141 354 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 649 125 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser för högskoleutbildning och forskning inom högskoleområdet. Anslaget får även användas för utgifter i fråga om bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

Regeringens överväganden

Anslagsförändringar 2018

Anslaget föreslås öka med 8 000 000 kronor 2018 för finansiering av utveckling av flexibla utbildningsvägar i syfte att skapa fler vägar in i lärar- och förskolläraryrkena (se vidare under avsnitt 9.8.2).

Anslaget föreslås öka med 4 000 000 kronor 2018 för utveckling av poänggivande kompetensutveckling (se vidare under avsnitt 9.8.2).

Anslaget föreslås öka med 22 900 000 kronor 2018 för finansiering av kulturskoleklivet (se vidare under avsnitt 9.8.2).

Anslaget föreslås minska med 45 116 000 kronor 2018 med anledning av att vissa bidrag till organisationer överförs till anslag 2:67 *Särskilda bidrag inom högskoleområdet*.

Anslaget föreslås öka med 5 000 000 kronor 2018 med anledning av satsningen på starkare vetenskaplig grund i skolan som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016 (prop. 2016/17:50).

Anslaget föreslås öka med 145 000 000 kronor ytterligare 2018 med anledning av den utbyggnad av kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk högskoleutbildning som motsvarar en svensk högskoleutbildning som inleddes 2016.

Anslaget föreslås minska med 15 000 000 kronor 2018 för finansiering av studiemedel för kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning som motsvarar en svensk högskoleutbildning. Behovet av studiemedel påverkas av vilka utbildningar som genomförts inom ramen för satsningen och beräknas därför årligen.

Anslaget föreslås minska med sammanlagt 500 000 000 kronor 2018 då ökningen av anslagen till forskning och forskarnivå fördelas i enlighet med de principer som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016. Se vidare under avsnitt 9.9.1 och respektive lärosätets anslag för forskning och utbildning på forskarnivå samt anslag 2:63 *Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet*.

Resursfördelning

Regeringen avser att under 2018 inom ramen för anslaget använda drygt 97 000 000 kronor för vidareutbildning av obehöriga lärare och särskild kompletterande pedagogisk utbildning. Regeringen avser även att omprioritera upp till 90 000 000 kronor från kompletterande utbildningar för akademiker med utländsk examen till vidareutbildning av obehöriga lärare och särskild kompletterande pedagogisk utbildning. Av anslaget avses högst 44 900 000 kronor användas för att utveckla den verksamhetsförlagda delen av lärar- och förskollärarytbildningarna och högst 12 000 000 kronor för valideringsinsatser i yrkeslärarytbildningen. Av medlen under anslaget avses 10 500 000 kronor användas för stöd till waldorflärarytbildning.

Av anslaget avses 18 000 000 kronor användas för ett kandidatprogram i teckenspråk och tolkning vid Stockholms universitet. Av anslaget avses högst 109 000 000 kronor fördelas till universitetens innovationskontor. Av anslaget avses 30 500 000 kronor användas till en särskild satsning på bedömning av reell kompetens inom högskolan.

Av medlen under anslaget beräknas ca 200 000 000 kronor fördelas till insatser för personer med utländsk högskoleutbildning eller en annan utländsk utbildning som motsvarar

utbildning enligt högskolelagen. Merparten avser kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk utbildning enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning.

Av anslaget avses 11 000 000 kronor användas för det s.k. Tekniksprånget.

Regeringen avser vidare att under 2018 inom ramen för anslagets ändamål fördela medel till Svenska institutet för informationsinsatser i utlandet och för svenskundervisning i utlandet.

Anslagsförändringar 2019 och framåt

Anslaget beräknas öka med 12 000 000 kronor 2019 och med 12 000 000 kronor 2020 för finansiering av utveckling av flexibla utbildningsvägar i syfte att skapa fler vägar in i lärar- och förskolläraryrkena (se vidare under avsnitt 9.8.2).

Anslaget beräknas öka med 6 000 000 kronor 2019 för utveckling av poänggivande kompetensutveckling.

Anslaget beräknas öka med 40 000 000 kronor 2019 och med 40 000 000 kronor 2020 för finansiering av kulturskoleklivet (se vidare under avsnitt 9.8.2).

Anslaget beräknas öka med 37 000 000 kronor 2019 respektive 2020 med anledning av den satsning på sommarkurser som inleddes 2018.

Anslaget beräknas minska med 45 867 000 kronor 2019 och med 46 674 000 kronor 2020 med anledning av att vissa bidrag till organisationer överförs till anslag 2:67 *Särskilda bidrag inom högskoleområdet*.

Anslaget beräknas öka med 250 000 000 kronor ytterligare 2019 och med 550 000 000 kronor ytterligare 2020. Dessa medel avser regeringen att fördela till anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå för universitet och högskolor i enlighet med det som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016.

Anslaget beräknas öka med 10 000 000 kronor ytterligare 2019 med anledning av satsningen på starkare vetenskaplig grund i skolan som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2016.

Anslaget beräknas öka med 120 000 000 kronor ytterligare 2019 och med ytterligare 133 000 000 kronor 2020 för att utöka insatserna för personer med utländsk högskoleutbildning. I de beräknade medlen ingår även medel för studiestöd.

Anslaget beräknas minska 2019 med 6 400 000 kronor då satsningen på förinkubation inom

området för livsvetenskap som inleddes 2016 upphör.

Anslaget beräknas minska 2019 med 31 534 000 kronor när satsningen på särskilda medel för validering inom högskolan som inleddes 2016 upphör.

Anslaget beräknas minska 2020 med 150 000 000 kronor för att finansiera förstärkningen av det strategiska forskningsområdet it och mobil kommunikation (se avsnitt 9.9.1 och Kungl. Tekniska högskolans respektive Linköpings universitets forskningsanslag).

Tabell 10.236 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	579 243	579 243	579 243
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	10 671	20 495	31 044
Beslut	192 198	612 071	1 148 951
Varav BP18 ³	-480 100	-405 000	-561 000
Varav ³			
Fo.prop ökade fo.anslag	-305 711	-305 711	-305 711
Fo.prop ersättning 12tkr/HST	-46 516	-46 516	-46 516
Fo.prop ersättning 8tkr/HST	-22 773	-22 773	-22 773
Fo.prop Malmö universitet	-90 000	-90 000	-90 000
Fo.prop Försvarshögskolan	-10 000	-10 000	-10 000
Fo.prop konstn. forskning.	-25 000	-25 000	-25 000
Fo.prop förstärkning SFO			-150 000
Sommarkurser		37 000	37 000
Överföring studiemedel kompl. utbildningar.	-15 000		
Flexibla vägar inom program, KPU inkl. validering	8 000	12 000	12 000
Utveckla poänggivande kompetensutveckling	4 000	6 000	
Kulturskolektiv utvecklingsmedel m.m.	22 900	40 000	40 000
Överföring till/från andra anslag	-49 865	-51 445	-53 158
Varav BP18 ³	-45 116	-45 867	-46 674
Varav ³			
Pristypsbyte	-45 116	-45 867	-46 674
Övrigt	1	0	0
Förslag/beräknat anslag	732 248	1 160 363	1 706 080

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 732 248 000 kronor anvisas under anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 160 363 000 kronor respektive 1 706 080 000 kronor.

10.2.65 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor

Tabell 10.237 Anslagsutveckling 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor

Tusental kronor

2016	Utfall	391 229	Anslags- sparande
2017	Anslag	414 532 ¹	Utgifts- prognos 396 576
2018	Förslag	432 125	
2019	Beräknat	440 897 ²	
2020	Beräknat	450 870 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 433 674 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 435 818 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter vid universitet och högskolor för särskilda åtaganden och för utgifter för bidrag till insatser för ökad kvalitet i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Anslaget föreslås öka med 4 200 000 kronor 2018 för att bygga ut tolk- och tolklärover utbildningar vid Stockholms universitet.

För att stärka det nationella centret för svenska som andra språk vid Stockholms universitet föreslås anslaget öka med 5 000 000 kronor 2018.

Anslaget föreslås minska med 5 075 000 kronor 2018 då medel överförs till den nya jämställdhetsmyndigheten för jämställdhetsintegrering.

Som en följd av utbyggnaden av tandläkarutbildningen vid Malmö universitet, dåvarande Malmö högskola, som inleddes 2012 och 2013 föreslås anslaget öka med 696 000 kronor 2018.

Som en följd av utbyggnaden av tandläkarutbildningen vid Karolinska institutet som

inleddes 2013 föreslås anslaget öka med 1 157 000 kronor.

Anslaget föreslås öka med 1 178 000 kronor 2018 för den utbyggnad av tandläkarutbildningen som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2013.

Anslaget beräknas öka med 7 200 000 kronor 2019 och med 9 600 000 kronor 2020 för att möjliggöra en utbyggnad av tolk- och tolklärarytbildningar vid Stockholms universitet.

Anslaget beräknas öka med 5 000 000 kronor från 2019 för att stärka det nationella centret för svenska som andraspråk vid Stockholms universitet.

Anslaget beräknas öka med 5 162 000 kronor 2020 då överföring av medel till den nya jämställdhetsmyndigheten för jämställdhetsintegrering upphör. Samtidigt beräknas anslaget minska med 5 348 000 kronor som en följd av att satsningen på jämställdhetsintegrering då också upphör.

Anslaget beräknas öka med 590 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen vid Karolinska institutet som inleddes 2013.

Regeringen avser att för 2018 till ämnesdidaktiska centrum inom naturvetenskap och teknik fördela medel på samma sätt som under 2017. Regeringen avser att återkomma i frågan om hur medel ska fördelas mellan dessa centrum på längre sikt. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

Tabell 10.238 Särskilda medel till universitet och högskolor

Tusental kronor

Lärosäte	
2017 års belopp	
Uppsala universitet	
- Internationell lärarfortbildning	8 918
- Sekretariatet för Östersjöuniversitetet	2 442
- Nationellt resurscentrum i biologi och bioteknik	1 909
Lunds universitet	
- Omhändertagande av arkeologiska fynd	3 041
- Nationellt resurscentrum i fysik	1 396
- Entreprenörutbildning	3 875
Göteborgs universitet	
- Uppdrag att utveckla och sprida kunskap och metoder för att minska rekryteringen av människor till våldsbejakande ideologier och rörelser och till rasistiska organisationer	5 075
- Nationellt resurscentrum i matematik	5 101
- Entreprenörutbildning	3 876
Stockholms universitet	
- Stöd till studenter med funktionsnedsättning inkl. teckentolkning	34 391
- Tolk- och översättarinstitutet	16 084
- Utveckling av lärarytbildning för dövas och hörselskadades behov	2 393
- Särskilda uppgifter av nationellt intresse rörande svenska som andraspråk och svenskundervisning för invandrare	8 572
- Lärarytbildning i minoritetsspråk	2 116
- Nationellt resurscentrum i kemi	1 373
Umeå universitet	
- Decentraliserad utbildning	17 737
- Bidrag till lektorat i samiska och Bildmuseet	2 479
- Lärarytbildning i minoritetsspråk	4 167
Linköpings universitet	
- Nationellt resurscentrum i teknik	1 902
Karolinska institutet	
- Tandvårdscentral	102 606
- Prov efter läkares allmäntjänstgöring	4 757
Luleå tekniska universitet	
- Decentraliserad utbildning	21 670
- Utbildning i rymdvetenskap förlagd till Kiruna	7 121
Linnéuniversitetet	
- Fortbildning för journalister	10 344
- Utrustning till sjöbefälsutbildningen m.m.	6 420
Örebro universitet	
- Lokalisering av verksamhet till Grythyttan	3 830
- Nätverksadministration och utveckling av skollärarytbildning	345
Malmö universitet	
- Tandvårdscentral	73 811

Mälardalens högskola	
- <i>Idélab</i>	4 047
Stockholms konstnärliga högskola	
- <i>Lokalkostnader</i>	7 290
Högskolan Väst	
- <i>Utveckling av arbetsintegrerat lärande</i>	2 499
Konstfack	
- <i>Lokalkostnader</i>	1 315
Kungl. Konsthögskolan	
- <i>Lokalkostnader</i>	1 312
- <i>Stipendier</i>	43
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	
- <i>Dirigentutbildning och utbildning i elektroakustisk komposition</i>	3 983
- <i>Utvecklingsmedel</i>	19 306
- <i>Lokalkostnader</i>	3 109
Södertörns högskola	
- <i>Utveckling av utbildning inom förvaltningspolitik</i>	2 030
- <i>Lärarytelse i minoritetsspråk</i>	2 117

Tabell 10.239 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	414 532	414 532	414 532
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 634	14 663	22 216
Beslut	13 857	14 986	12 301
Varav BP18 ³	9 200	12 200	14 600
Varav ³			
Tolkutbildning SU	4 200	7 200	9 600
Förstärkning nationellt center sv. som andraspråk	5 000	5 000	5 000
Överföring till/från andra anslag	-3 897	-3 282	1 822
Varav BP18 ³	-5 075	-5 075	
Varav ³			
Jämställdhetsintegrering i univ och högskolor	-5 075	-5 075	
Övrigt	-1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	432 125	440 897	450 870

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 432 125 000 kronor anvisas under anslaget 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 440 897 000 kronor respektive 450 870 000 kronor.

10.2.66 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Tabell 10.240 Anslagsutveckling 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Tusental kronor

	Utfall		Anslags- sparande	
2016		2 461 782		
2017	Anslag	2 521 132 ¹	Utgifts- prognos	2 495 095
2018	Förslag	2 583 230		
2019	Beräknat	2 635 887 ²		
2020	Beräknat	2 688 315 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 592 706 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 598 569 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag enligt avtal mellan svenska staten och landsting om samarbete om högskoleutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till landsting enligt avtal om samarbete om högskoleutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården.

Regeringens överväganden

Ett avtal om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, det s.k. ALF-avtalet, slöts under 2014 mellan staten och företrädare för de sju berörda landstingen (Stockholms läns landsting, Uppsala läns landsting, Östergötlands läns landsting, Skåne läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Örebro läns landsting och Västerbottens läns landsting).

Ett avtal om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården slöts 2004 mellan staten, Västra Götalands läns landsting och Västerbottens läns landsting.

Resursfördelning läkarutbildningen

Anslaget föreslås öka 2018 med 3 032 000 kronor med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleds 2018. Totalt beräknas ökningen fullt utbyggd 2023 omfatta 440 helårsstudenter.

Totala antal läkarutbildningsplatser inklusive den ökning som inleds 2018 som berör anslaget framgår av tabell 10.243.

Anslaget föreslås öka med 6 088 000 kronor till följd av utbyggnaden av läkarutbildningen som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2013. Totalt beräknas ökningen fullt utbyggd 2019 omfatta 440 helårsstudenter.

Anslaget beräknas öka med ytterligare 5 000 000 kronor 2018. I enlighet med avtalet har en omfördelning av medel mellan berörda lärostaten gjorts.

Anslaget beräknas öka med 9 097 000 kronor 2019 och med 15 162 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som inleds 2018.

Anslaget beräknas öka med 3 094 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av läkarutbildningen som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2013.

Regeringen har vid beräkning av anslaget utgått från följande antal platser vid läkarutbildningen.

Tabell 10.241 Läkarutbildning som omfattas av anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

<i>Helårsstudenter</i>			
UNIVERSITET	2018	2019	2020
Uppsala universitet	1 051	1 059	1 067
Lunds universitet	1 271	1 289	1 307
Göteborgs universitet	1 230	1 258	1 266
Umeå universitet	1 090	1 106	1 122
Linköpings universitet	1 108	1 144	1 160
Karolinska institutet	1 716	1 724	1 732
Örebro universitet	336	342	348
Summa	7 802	7 922	8 002

Resursfördelning tandläkarutbildningen

Anslaget föreslås öka med 1 403 000 kronor till följd av utbyggnaden av tandläkarutbildningen som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2013. Totalt beräknas utbyggnaden fullt utbyggd 2018 uppgå till 145 helårsstudenter.

Anslaget beräknas öka med 476 000 kronor 2019 med anledning av den utbyggnad av tandläkarutbildningen som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2013.

Regeringen har vid beräkning av anslaget utgått från följande utbyggnad av antalet platser på tandläkarutbildningen.

Tabell 10.242 Tandläkarutbildning som omfattas av anslaget 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

<i>Helårsstudenter</i>			
UNIVERSITET	2018	2019	2020
Göteborgs universitet	465	465	465
Umeå universitet	354	360	360
Summa	819	825	825

Tabell 10.243 Fördelning av anslagsmedel per universitet

<i>Tusentals kronor</i>	
UNIVERSITET	2018
Uppsala universitet	293 508
Lunds universitet	446 264
Göteborgs universitet	545 085
<i>Varav</i>	
<i>Medicin</i>	462 269
<i>Odontologi</i>	82 817
Umeå universitet	343 366
<i>Varav</i>	
<i>Medicin</i>	272 782
<i>Odontologi</i>	70 584
Linköpings universitet	230 169
Karolinska institutet ¹	651 384
Örebro universitet	73 454
Summa	2 583 230

¹ Varav 6 467 tkr till utvecklingsarbete.

Tabell 10.244 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	2 521 132	2 521 132	2 521 132
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	46 447	89 208	135 123
Beslut	8 160	14 361	20 678
Varav BP18 ³	3 032	9 097	15 162
Varav ³			
Utbyggnad Läkarutbildningen	3 032	9 097	15 162
Överföring till/från andra anslag	7 491	11 186	11 383
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 583 230	2 635 887	2 688 315

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 2 583 230 000 kronor anvisas under anslaget 2:66 *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 635 887 000 kronor respektive 2 688 315 000 kronor.

10.2.67 2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet

Tabell 10.245 Anslagsutveckling 2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet

Tusental kronor

2016	Utfall	Anslags-sparande
2017	Anslag	¹ Utgifts-prognos
2018	Förslag	45 116
2019	Beräknat	45 867
2020	Beräknat	46 674

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter i fråga om bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning, samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Av anslaget avses 32 700 000 kronor fördelas för insatser för att stärka studentinflytandet.

Regeringen avser vidare att under 2018 inom ramen för anslaget ändamål fördela medel under anslaget genom att bl.a. lämna bidrag till Svenska Studenthemmet i Paris och vissa stipendier.

Tabell 10.246 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹			
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag	45 116	45 867	46 674
Varav BP18	45 116	45 867	46 674
Varav			
Pristypsbyte	45 116	45 867	46 674
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	45 116	45 867	46 674

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 45 116 000 kronor anvisas under anslaget 2:67 *Särskilda bidrag inom högskoleområdet* 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 45 867 000 kronor respektive 46 674 000 kronor.

10.3 Anslag för forskning

10.3.1 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Tabell 10.247 Anslagsutveckling 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Art	Belopp
2016	Utfall	5 718 351	Anslags-sparande	1 798
2017	Anslag	5 800 366 ¹	Utgifts-prognos	5 719 262
2018	Förslag	6 007 846		
2019	Beräknat	6 053 846		
2020	Beräknat	6 048 346		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd för forskning och forskningsinformation. Anslaget får även användas för utgifter för forskningsinfrastrukturer, internationellt forskningssamarbete, utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier som är kopplade till forskningsstödet. Anslaget får även användas för bidrag till ett konsortium för konstruktionen och driften av European Spallation Source ESS, efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 17 940 000 000 kronor 2019–2028.

Skälen för regeringens förslag: Den grundforskning som finansieras av Vetenskapsrådet bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. De medel som Vetenskapsrådet fördelar för vetenskaplig utrustning är också långsiktiga, eftersom rådet åtar sig att under flera år betala amorteringar och räntor för den aktuella utrustningen.

Vidare tillkommer de åtaganden som följer av inrättandet av konsortiet för europeisk forsk-

ningsinfrastruktur, European Spallation Source ERIC (ESS). Konstruktionen av ESS har beräknats kosta drygt 1,8 miljarder euro för perioden 2013–2025. Sveriges andel är 35 procent av den totala kostnaden, motsvarande ca 5,8 miljarder kronor i 2013 års priser. Fram t.o.m. 2017 har Sverige betalat knappt 4 miljarder kronor för konstruktionen, varav knappt 2,6 miljarder kronor från Vetenskapsrådets forskningsanslag, ca 0,6 miljarder kronor från Lunds universitets forskningsanslag samt 0,8 miljarder kronor från Skåne läns landsting (Region Skåne).

I budgetpropositionen för 2016 informerade regeringen om att det kunde bli aktuellt med ytterligare kostnader för byggnationen av ESS i och med att de totala kostnaderna för fastigheterna till ESS tidigare endast har varit preliminära (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16). Efter att ESS nu har slutit ett avtal med Skanska om den slutliga kostnaden för fastigheterna, beräknas de totala kostnaderna öka med ca 1,33 miljarder kronor.

De tillkommande kostnaderna bör fördelas mellan värdländerna Sverige och Danmark enligt de tidigare ägarandelarna i ESS AB, vilket innebär att Sverige svarar för 73,7 procent och Danmark för 26,3 procent. Danmarks folketing har beslutat i enlighet med denna ordning. På grund av de ökade kostnaderna för fastigheterna innebär detta för Sveriges del att kostnaderna ökar med 980 miljoner kronor utöver de tidigare beräknade totala kostnaderna för ESS på ca 5,8 miljarder kronor.

De tillkommande kostnaderna för Sveriges del bedöms kunna finansieras inom ramen för Vetenskapsrådets forskningsanslag.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 17 940 000 000 kronor 2019–2028.

Tabell 10.248 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2028
Ingående åtaganden	16 762 467	18 082 996	17 900 000			
Nya åtaganden	3 719 454	8 179 486	5 712 751			
Infriade åtaganden	-5 398 925	-5 362 482	-5 672 751	-5 860 910	-4 696 251	-7 382 839
Utestående åtaganden	15 082 996	17 900 000	17 940 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	17 520 000	17 900 000	17 940 000			

Bemyndigande om bidrag till European Spallation Source ERIC (ESS)

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag på högst 600 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS).

Skälen för regeringens förslag: Konstruktionen av ESS påbörjades under hösten 2014 och anläggningen beräknas stå helt färdig 2025. Enligt vad som presenterades i tidigare forskningspropositioner (prop. 2008/09:50 och prop. 2012/13:30) anvisades Vetenskapsrådet 150 miljoner kronor per år fr.o.m. 2010 och ytterligare 200 miljoner kronor per år anvisades fr.o.m. 2015 för att finansiera ESS. Vidare överfördes 70 miljoner kronor fr.o.m. 2015 och ytterligare 60 miljoner kronor fr.o.m. 2017 till Vetenskapsrådets forskningsanslag för finansieringen av ESS.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om ett bidrag till European Spallation Source ERIC på högst 600 000 000 kronor.

Medlemskap i ERIC-konsortium

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om medlemskap i följande konsortier för europeisk forskningsinfrastruktur, s.k. Eric-konsortier: European Advanced Translational Research Infrastructure in Medicine (EATRIS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor och European Research Infrastructure

for Biomedical Imaging (Euro-Bioimaging-ERIC) med en medlemsavgift på högst 3 000 000 kronor.

Vidare bemyndigas regeringen att under 2018 besluta om finansiering av de årliga medlemsavgifterna i följande konsortier: Council of European Social Science Data Archives (CESSDA-ERIC) med en medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, Common Language Resources and Technology Infrastructure (CLARIN-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 000 000 kronor, Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Biobanking and Biomolecular Resources Infrastructure (BBMRI-ERIC) med en årlig medlemsavgift på högst 2 500 000 kronor, European Social Survey (ESS-ERIC) med en årlig medlemsavgift på högst 1 500 000 kronor, Joint Institute for VLBI in Europe (JIVE-ERIC) med en medlemsavgift på högst 1 800 000 kronor och Integrated Carbon Observation System (ICOS-ERIC) med en medlemsavgift på högst 7 750 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att underlätta för forskare att samarbeta med andra forskare i olika länder inom forskningsinfrastruktur har ett antal Eric-konsortier bildats och flera sådana konsortier planeras. Regeringen bör bemyndigas att under 2018 besluta om medlemskap i nedan angivna konsortier för europeisk forskningsinfrastruktur, s.k. ERIC-konsortier enligt rådets förordning (EG) nr 723/2009 av den 25 juni 2009 om gemenskapens rättsliga ram för ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur. EATRIS-ERIC, med säte i Nederländerna, är en distribuerad infrastruktur för överföring av resultat från medicinsk grundforskning till kliniska tillämpningar med en årlig medlemsavgift om högst 1 800 000 kronor per år. Euro-Bioimaging-

ERIC, med säte i Österrike, är en planerad distribuerad infrastruktur. Syftet är att ge tillgång till avancerade tekniker för biologisk och medicinsk utbildning samt utbildning på de olika metoderna. Sverige deltar genom den nationella infrastrukturen Swedish Bioimaging med en årlig medlemsavgift om högst 3 000 000 kronor.

Vidare bör regeringen bemyndigas att under 2018 besluta om finansiering av de årliga medlemsavgifterna i nedan angivna konsortier. CESSDA-ERIC, med säte i Norge, är en distribuerad infrastruktur för socialvetenskapliga data och en sammanslutning av tjugo europeiska samhällsvetenskapliga dataarkiv med en årlig medlemsavgift om högst 2 500 000 kronor per år. CLARIN-ERIC, med säte i Nederländerna, är en distribuerad infrastruktur med syfte att främja forskning inom humaniora och samhällsvetenskap genom att ge forskare tillgång till en gemensam plattform som integrerar språk-baserade resurser och verktyg på europeisk nivå med en årlig medlemsavgift om högst 1 000 000 kronor per år. SHARE-ERIC, med säte i Nederländerna, är en distribuerad infrastruktur för en intervjubaserad undersökning om hälsa, åldrande och pensionering i Europa med en årlig medlemsavgift om högst 1 500 000 kronor. BBMRI-ERIC, med säte i Österrike, är en biobanksinfrastruktur som ger svenska forskare tillgång till flera länders databaser, vilka utgör ovärderliga resurser inom medicinsk forskning med en medlemsavgift om högst 2 500 000 kronor per år. ESS-ERIC, med säte i Storbritannien, är ett infrastruktursamarbete för attityd- och beteendeundersökningar med en medlemsavgift om högst 1 500 000 kronor per år. JIVE-ERIC, med säte i Nederländerna, är en distribuerad infrastruktur för radioastronomisk observationsteknik med en årlig medlemsavgift om högst 1 800 000 kronor. ICOS-ERIC, med säte i Finland, är en planerad distribuerad infrastruktur för att främja och bidra till utvecklingen av mätningar, observationssystem, metodutveckling och förståelse av växthusgasflöden på europeisk nivå med en årlig medlemsavgift om högst 7 750 000 kronor, varav 6 000 000 kronor för finansiering av dataportalen under förutsättning att den placeras i Sverige.

Regeringens överväganden

I enlighet med vad som presenterades i propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) ökar anslaget med 175 000 000 kronor 2018. Inom ramen för denna ökning föreslår regeringen en satsning på 55 000 000 kronor för att möta hälsoutmaningen där 30 000 000 kronor avsätts för biobanker och register, 5 000 000 kronor för klinisk forskning och 20 000 000 kronor för forskning om antibiotikaresistens. Vidare föreslår regeringen en satsning på 60 000 000 kronor för hållbart samhällbyggande där 10 000 000 kronor avsätts för forskning om migration och integration, 40 000 000 kronor för forskning inom områdena humaniora och samhällsvetenskap och 10 000 000 kronor för forskning om jämlika villkor. Regeringen föreslår en satsning på 20 000 000 kronor för att möta digitaliseringsutmaningen och stöd till datadriven forskning, 30 000 000 kronor för ökat nyttjande av forskningsinfrastrukturer samt 10 000 000 kronor för forskarskolor.

Dessutom föreslås anslaget minska med 55 000 000 kronor 2018 till följd av en minskning av satsningen för internationell rekrytering av framstående forskare (bet. 2014/15:UbU1, rskr. 2014/15:90).

Vidare föreslår regeringen att anslaget minskar med 50 000 000 kronor 2018 för att finansiera ökade utgifter till följd av valutakursförluster under anslaget 3:2 *Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer*.

För 2019 beräknar regeringen att anslaget ökar med 60 000 000 kronor i enlighet med vad som presenterades i ovanstående proposition. Inom ramen för denna ökning beräknar regeringen en ökning på 20 000 000 kronor för att möta hälsoutmaningen där 10 000 000 kronor avsätts för biobanker och register, 5 000 000 kronor för klinisk forskning och 5 000 000 kronor för forskning om antibiotikaresistens. Regeringen beräknar en ökning på 10 000 000 kronor för forskning om migration och integration, en ökning på 20 000 000 kronor till stöd för datadriven forskning och en ökning på 10 000 000 kronor för ökat nyttjande av forskningsinfrastrukturer.

Vidare beräknas anslaget minska med 14 000 000 kronor 2019 till följd av att satsningen på fördjupad vetenskaplig eller teknisk

verifiering (proof-of-concept), som presenterades i budgetpropositionen för 2016, avslutas.

För 2020 beräknar regeringen att 10 000 000 kronor satsas på forskning om biobanker och register, 5 000 000 kronor på klinisk forskning, 20 000 000 kronor på forskning inom området humaniora och samhällsvetenskap, 10 000 000 kronor på forskning om jämlika villkor samt 70 000 000 kronor på forskarskolor. Vidare beräknar regeringen att anslaget minskar med 120 500 000 kronor avseende strategiska forskningsområden.

Sammantaget beräknar regeringen att anslaget minskar med 5 500 000 kronor 2020 jämfört med 2019.

Regeringen föreslår att 6 007 846 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 6 053 846 000 kronor respektive 6 048 346 000 kronor.

Tabell 10.249 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	5 844 916	5 844 916	5 844 916
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	70 017	116 017	110 517
Varav BP18	-50 000	-50 000	-50 000
Varav			
Avgifter int organisationer	-50 000	-50 000	-50 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt	92 913	92 913	92 913
Förslag/beräknat anslag	6 007 846	6 053 846	6 048 346

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.3.2 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Tabell 10.250 Anslagsutveckling 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

2016	Utfall	321 252	Anslags-sparande	-2 997
2017	Anslag	351 061 ¹	Utgifts-prognos	342 556
2018	Förslag	360 061		
2019	Beräknat	360 061		
2020	Beräknat	360 061		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för avgifter till internationella forskningsorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:2 *Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 810 000 000 kronor 2019–2023.

Skälen för regeringens förslag: Vetenskapsrådet svarar för långsiktiga internationella åtaganden gentemot forskningsorganisationer. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:2 *Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 810 000 000 kronor 2019–2023.

Tabell 10.251 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2023
Ingående åtaganden	1 633 565	1 732 308	1 800 000			
Nya åtaganden	413 883	414 154	361 741			
Infriade åtaganden	-315 140	-346 462	-351 741	-280 061	-280 061	-1 249 878
Utestående åtaganden	1 732 308	1 800 000	1 810 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 881 000	1 800 000	1 810 000			

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget ökar med 80 000 000 kronor 2018 för att finansiera ökade utgifter till följd av växelkursförluster. Ökningen finansieras delvis genom att anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* minskas med 50 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 360 061 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 360 061 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.252 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	280 061	280 061	280 061
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	80 000	80 000	80 000
Varav BP18	80 000	80 000	80 000
Varav			
Avgifter int organisationer	80 000	80 000	80 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	360 061	360 061	360 061

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.3.3 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Tabell 10.253 Anslagsutveckling 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Tusental kronor

2016	Utfall	143 052	Anslags- sparande	-3 953
2017	Anslag	160 919 ¹	Utgifts- prognos	155 345
2018	Förslag	163 492		
2019	Beräknat	166 090 ²		
2020	Beräknat	168 936 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 163 492 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 163 491 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Vetenskapsrådets förvaltningsavgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 163 492 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Vetenskapsrådet: Förvaltning* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 166 090 000 kronor respektive 168 936 000 kronor.

Tabell 10.254 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	160 919	160 919	160 919
Förändring till följd av:		:	
Pris- och löneomräkning ²	2 567	5 165	8 011
Beslut	6	6	6
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	163 492	166 090	168 936

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.3.4 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Tabell 10.255 Anslagsutveckling 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Tusental kronor

2016	Utfall	364 975	Anslags-sparande	855
2017	Anslag	373 044 ¹	Utgifts-prognos	387 651
2018	Förslag	947 356		
2019	Beräknat	962 356		
2020	Beräknat	962 356		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning och utveckling inklusive industriutvecklingsprojekt och fjärranalys inom nationella och internationella samarbeten. Anslaget får även användas för utgifter för information om rymdforskning och rymdverksamhet samt utgifter för deltagande i internationella rymdsamarbeten. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för verksamhet vid Esrange och till utgifter för ersättning till vissa samebyar samt till samefonden med anledning av verksamheten vid Esrange.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:4 *Rymdforskning och rymdverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 800 000 000 kronor 2019–2034.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som finansieras via anslaget för rymdforskning och rymdverksamhet bedrivs vanligen i form av fleråriga projekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:4 *Rymdforskning och rymdverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 800 000 000 kronor 2019–2034.

Tabell 10.256 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2034
Ingående åtaganden			3 226 795 ¹			
Nya åtaganden			499 498			
Infriade åtaganden			-926 293 ²	-823 309	-848 309	-1 128 382
Utestående åtaganden			2 800 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande			2 800 000			

¹ Anslaget kommer fr.o.m. 2018 slås ihop med anslaget 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer, varför ingående åtaganden 2018 ökar med 254 992 000 kronor, se avsnitt 10.1.4 Regeringens överväganden.

² Infriade åtaganden ökar med 551 309 000 kronor till följd av ovanstående orsak.

Regeringens överväganden

I enlighet med vad som presenterades i propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) föreslår regeringen att anslaget ökar med 25 000 000 kronor 2018 för rymdforskning och rymdverksamhet. Regeringen beräknar ytterligare en ökning med 15 000 000 kronor 2019 för detta ändamål.

Regeringen föreslår att anslaget minskar med 5 000 000 kronor 2018 för att finansiera det ökade antalet uppdrag inom området rymdforskning och rymdverksamhet under anslaget 3:5 Rymdforskning: Förvaltning.

Som en administrativ effektivisering föreslår regeringen att anslaget slås ihop med det tidigare anslaget 3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer. Därmed överförs 551 309 000 kronor till anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet fr.o.m. 2018.

Regeringen föreslår att 947 356 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 962 356 000 kronor respektive 962 356 000 kronor.

Tabell 10.257 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:4 Rymdforskning och rymdverksamhet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	373 044	373 044	373 044
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	20 015	35 015	35 015
Varav BP18	-5 000	-5 000	-5 000
Varav			
Förvaltningsmedel			
Rymdstyrelsen	-5 000	-5 000	-5 000
Överföring till/från andra anslag	551 309	551 309	551 309
Varav BP18	551 309	551 309	551 309
Varav			
Sammanslagning anslag	551 309	551 309	551 309
Övrigt	2 988	2 988	2 988
Förslag/beräknat anslag	947 356	962 356	962 356

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.3.5 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning

Tabell 10.258 Anslagsutveckling 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning

Tusental kronor

2016	Utfall	28 803	Anslags- sparande	-778
2017	Anslag	28 518 ¹	Utgifts- prognos	28 331
2018	Förslag	34 464		
2019	Beräknat	35 014 ²		
2020	Beräknat	35 615 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 34 465 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 34 464 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Rymdstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

För att kunna finansiera de ökade antalet uppdrag inom området rymdforskning och rymdverksamhet föreslår regeringen att anslaget ökar med 5 000 000 kronor. Ökningen finansieras genom en minskning med motsvarande belopp under anslaget 3:4 *Rymdforskning och rymdverksamhet*.

Regeringen föreslår att 34 464 000 kronor anvisas under anslaget 3:5 *Rymdstyrelsen: Förvaltning* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 35 014 000 kronor respektive 35 615 000 kronor.

Tabell 10.259 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:5 Rymdstyrelsen: Förvaltning

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	28 518	28 518	28 518
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	943	1 413	1 927
Beslut	5 003	5 083	5 170
Varav BP18 ³	5 000	5 000	5 000
Varav ³			
Förvaltningsmedel Rymdstyrelsen	5 000	5 000	5 000
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	34 464	35 014	35 615

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.3.6 3:6 Institutet för rymdfysik

Tabell 10.260 Anslagsutveckling 3:6 Institutet för rymdfysik

Tusental kronor

2016	Utfall	54 026	Anslags- sparande	-373
2017	Anslag	54 427 ¹	Utgifts- prognos	53 838
2018	Förslag	55 428		
2019	Beräknat	56 313 ²		
2020	Beräknat	57 284 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 55 428 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 55 428 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för rymdfysiks förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 55 428 000 kronor anvisas under anslaget 3:6 *Institutet för rymdfysik* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget

till 56 313 000 kronor respektive 57 284 000 kronor.

Tabell 10.261 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:6 Institutet för rymdfysik

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	54 427	54 427	54 427
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	998	1 883	2 854
Beslut	3	3	3
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	55 428	56 313	57 284

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.3.7 3:7 Kungl. biblioteket

Tabell 10.262 Anslagsutveckling 3:7 Kungl. biblioteket

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	350 088		9 195
2017	362 343 ¹		359 746
2018	Förslag	370 085	
2019	Beräknat	375 943 ²	
2020	Beräknat	382 328 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 370 885 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 370 886 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kungl. bibliotekets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Som en administrativ effektivisering föreslår regeringen att anslaget minskas med 200 000 kronor för att finansiera Kungl. bibliotekets medverkan i samordningssekreteriatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt

tillgängliggörande av kulturarvet. Därmed ökar anslag 7:1 *Riksantikvarieämbetet* under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 370 085 000 kronor anvisas under anslaget 3:7 *Kungl. biblioteket* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 375 943 000 kronor respektive 382 328 000 kronor.

Tabell 10.263 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:7 Kungl. biblioteket

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	362 343	362 343	362 343
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 917	13 778	20 166
Beslut	-175	-178	-181
Varav BP18 ³	-200	-200	-200
Varav ³			
Digisam	-200	-200	-200
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	370 085	375 943	382 328

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.3.8 3:8 Polarforskningssekretariatet

Tabell 10.264 Anslagsutveckling 3:8 Polarforskningssekretariatet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	32 820		16 926
2017	Anslag	46 478 ¹	Utgifts-prognos	46 020
2018	Förslag	48 024		
2019	Beräknat	48 781 ²		
2020	Beräknat	49 607 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 024 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 024 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Polarforskningssekretariatets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.265 Uppdragsverksamhet Polarforskningssekretariatet

Tusental kronor

Tjänsteexport	Intäkter	Kostnader	Ack. Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2016	37 919	40 138	6 433
Prognos 2017	0	3 000	4 214
Budget 2018	35 000	35 000	1 214

Polarforskningssekretariatet får ta ut avgifter för tjänsteexport av polarforskningsexpeditioner.

Regeringens överväganden

Polarforskningssekretariatets utgifter varierar mellan åren beroende på om större expeditioner genomförs eller inte. För att klara år med stora utgifter måste hela anslagssparandet tas i anspråk och anslaget är beräknat utifrån dessa förutsättningar.

Regeringen föreslår att 48 024 000 kronor anvisas under anslaget 3:8 *Polarforskningssekretariatet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 48 781 000 kronor respektive 49 607 000 kronor.

Tabell 10.266 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:8 Polarforskningssekretariatet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	46 478	46 478	46 478
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 543	2 300	3 126
Beslut	3	3	3
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	48 024	48 781	49 607

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.3.9 3:9 Sunet

Tabell 10.267 Anslagsutveckling 3:9 Sunet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande
2016	Utfall	44 958	
2017	Anslag	48 755 ¹	Utgifts-prognos 45 525
2018	Förslag	49 183	
2019	Beräknat	49 183	
2020	Beräknat	49 183	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Swedish University Computer Network (Sunet), ett datanätverk för överföring av digital information mellan universitet och högskolor samt vissa andra organisationer. Anslaget får även användas för utgifter för grundanslutning till Sunet för de konstnärliga högskolorna, statliga kulturarvsinstitutioner och Kungl. biblioteket.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 10.268 Uppdragsverksamhet Sunet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt- kostnad)
Utfall 2016 (varav tjänsteexport)	145 047	-100 089	-44 958
Prognos 2017 (varav tjänsteexport)	138 000	-89 245	-48 755
Budget 2018 (varav tjänsteexport)	140 000	-90 817	-49 183

Avgifterna ska täcka de kostnader som inte täcks av anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 49 183 000 kronor anvisas under anslaget 3:9 *Sunet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 49 183 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.269 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3.9 Sunet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	48 755	48 755	48 755
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt	428	428	428
Förslag/beräknat anslag	49 183	49 183	49 183

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.3.10 3:10 Centrala etikprövningsnämnden**Tabell 10.270 Anslagsutveckling 3:10 Centrala etikprövningsnämnden**

Tusental kronor

2016	Utfall	5 124	Anslags- sparande	2 380
2017	Anslag	7 257 ¹	Utgifts- prognos	6 235
2018	Förslag	7 342		
2019	Beräknat	7 455 ²		
2020	Beräknat	7 579 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 342 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 342 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Centrala etikprövningsnämndens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den verksamhet som expertgruppen för oredlighet i forskning har ansvar för.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 342 000 kronor anvisas under anslaget 3:10 *Centrala etikprövningsnämnden* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 7 455 000 kronor respektive 7 579 000 kronor.

Tabell 10.271 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:10 Centrala etikprövningsnämnden

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	7 257	7 257	7 257
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	85	198	322
Beslut			
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 342	7 455	7 579

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.3.11 3:11 Regionala etikprövningsnämnder

Tabell 10.272 Anslagsutveckling 3:11 Regionala etikprövningsnämnder

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	35 148		5 814
2017	Anslag 40 912 ¹		40 577
2018	Förslag 41 377		
2019	Beräknat 42 018 ²		
2020	Beräknat 42 716 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 41 379 tkr i 2018 års prismetod.

³ Motsvarar 41 379 tkr i 2018 års prismetod.

Ändamål

Anslaget får användas för de regionala etikprövningsnämndernas förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.273 Avgiftsfinansierad verksamhet, Regionala etikprövningsnämnder

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2016	28 148	0	35 148	-7 000
Prognos 2017	35 522	0	40 577	-5 055
Budget 2018	41 377	0	41 377	0

De regionala etikprövningsnämnderna tar ut avgifter för etikprövning av forskning. Avgifterna levereras in på inkomsttitel 2559 *Avgifter för etikprövning*.

Regeringens överväganden

Nämnderna finansierar sin verksamhet genom avgifter. Enligt det ekonomiska målet ska avgifterna täcka kostnaderna för nämndernas verksamhet. För 2018 beräknar regeringen kostnaderna för verksamheten till 40 577 000 kronor.

Regeringen föreslår att 41 377 000 kronor anvisas under anslaget 3:11 *Regionala etikprövningsnämnder* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 42 018 000 kronor respektive 42 716 000 kronor.

Tabell 10.274 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:11 Regionala etikprövningsnämnder

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	40 912	40 912	40 912
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	465	1 106	1 804
Beslut			
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	41 377	42 018	42 716

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

10.3.12 3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Tabell 10.275 Anslagsutveckling 3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016		113 769		3 028
2017	Anslag	105 712 ¹	Utgifts-prognos	99 166
2018	Förslag	99 995		
2019	Beräknat	99 995		
2020	Beräknat	99 995		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för tull och mervärdesskatt som har betalats av EISCAT Scientific Association. Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom forsknings- och utvecklingsområdet. Anslaget får även användas för kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet för finansiering av idébanksmedel efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Kapitaltillskott knutna till universitet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:12 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet för finansiering av idébanksmedel.

Skälen för regeringens förslag: För att göra det möjligt att öka forskningsresultat som kommersialiseras, genom en fortsatt uppbyggnad av idébanker, bör regeringen bemyndigas att under 2018 besluta om kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet. Idébankerna består av forskningsresultat som forskare av olika anledningar inte driver vidare till kommersialisering. Uppbyggnaden av idébanker inkluderar även införandet av en struktur och process för att hantera sådana forskningsresultat. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 3:12 *Särskilda utgifter för forsknings-*

ändamål besluta om kapitaltillskott på högst 11 000 000 kronor till holdingbolag knutna till universitet för finansiering av idébanksmedel.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 5 000 000 kronor 2018 för att finansiera samarbete om utbildning av läkare och klinisk forskning samt utveckling av hälso- och sjukvården inom ramen för det s.k. ALF-avtalet. Vidare föreslås att anslaget minskas med 2 000 000 kronor för att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 99 995 000 kronor anvisas under anslaget 3:12 *Särskilda utgifter för forskningsändamål* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 99 995 000 kronor för respektive år.

Tabell 10.276 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	105 712	105 712	105 712
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-7 000	-7 000	-7 000
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt	1 283	1 283	1 283
Förslag/beräknat anslag	99 995	99 995	99 995

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

10.4 Anslag för gemensamma ändamål

10.4.1 4:1 Internationella program

Tabell 10.277 Anslagsutveckling 4:1 Internationella program

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2016	Utfall	78 225	Anslags-sparande	3 364
2017	Anslag	81 589 ¹	Utgifts-prognos	80 746
2018	Förslag	81 589		
2019	Beräknat	81 589		
2020	Beräknat	81 589		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stipendier till s.k. tredjelandsstudenter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att främja internationella kontakter inom EU-program och andra internationella program inom utbildningsområdet.

Anslaget får även användas för att medfinansiera EU-medel inom Universitets- och högskolerådets ansvarsområde och genomföra stödåtgärder inom ramen för EU:s utbildningsprogram.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 4:1 *Internationella program* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 153 000 000 kronor 2019–2021.

Skälen för regeringens förslag: Universitets- och högskolerådet kommer under 2018 att bevilja stipendier för senare läsår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 4:1 *Internationella program* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 153 000 000 kronor 2019–2021.

Tabell 10.278 Beställningsbemyndigande för anslaget 4:1 Internationella program

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
Ingående åtaganden	90 276	90 415	153 000	153 000	93 000	62 000
Nya åtaganden	60 276	153 000	62 000			
Infriade åtaganden	-60 137	-90 415	-62 000	-60 000	-31 000	-62 000
Utestående åtaganden	90 415	153 000	153 000	93 000	62 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	153 000	153 000	153 000			

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Tabell 10.279 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 4:1 Internationella program

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	81 589	81 589	81 589
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	81 589	81 589	81 589

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 81 589 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Internationella program* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 81 589 000 kronor respektive 81 589 000 kronor.

10.4.2 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM

Tabell 10.280 Anslagsutveckling 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	30 691	195	
2017	Anslag	30 886 ¹	30 567
2018	Förslag	30 886	
2019	Beräknat	30 886	
2020	Beräknat	30 886	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Unesco. Anslaget får även användas för utgifter för Internationella centret för bevarande och restaurering av kulturföremål i Rom (ICCROM) samt utgifter för de Unesco-konventioner som Sverige har ratificerat.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Utgifterna för anslaget påverkas främst av utvecklingen av Unescos budget, Sveriges andel av budgeten och eventuella valutaförändringar.

Tabell 10.281 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 4:2 Avgift till Unesco och ICCROM

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	30 886	30 886	30 886
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 886	30 886	30 886

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 30 886 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Avgift till Unesco och ICCROM* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 30 886 000 kronor respektive 30 886 000 kronor.

10.4.3 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet

Tabell 10.282 Anslagsutveckling 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	9 704	479	
2017	Anslag	10 214 ¹	10 408
2018	Förslag	10 380	
2019	Beräknat	10 545 ²	
2020	Beräknat	10 725 ³	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 10 380 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 380 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Svenska Unescorådets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas

för utgifter för bevakning och genomförande av Unescos verksamhet.

Regeringens överväganden

Resursfördelning

Tabell 10.283 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	10 214	10 214	10 214
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	165	330	510
Beslut	1	1	1
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Varav BP18 ³			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 380	10 545	10 725

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 10 380 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Kostnader för Svenska Unescorådet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 10 545 000 kronor respektive 10 725 000 kronor.

10.4.4 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning

Tabell 10.284 Anslagsutveckling 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning

Tusental kronor

2016	Utfall	22 205	Anslags-sparande	2 157
2017	Anslag	17 519 ¹	Utgifts-prognos	17 338
2018	Förslag	21 043		
2019	Beräknat	23 943		
2020	Beräknat	34 643		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning. Anslaget får även användas för utgifter för statistik, analyser och prognoser inom dessa områden.

Regeringens överväganden

Under 2016 och innevarande år har en stor del av medlen avsatts för den årliga övergripande utbildningsstatistiken och för OECD:s indikatorprojekt Indicators of Education Systems (INES). Anslaget belastas även med förvaltningskostnader för utredningen Nationell delegation för en samordnad utveckling av validering 2018–2019. Delar av anslaget används för verksamhet av tillfällig art där behoven uppstår löpande under året.

Anslagsförändringar

Anslaget föreslås öka med 7 700 000 kronor 2018 och beräknas öka med 10 600 000 kronor 2019 och 26 300 000 kronor 2020 för internationella studier, förvaltningskostnader för utredningen Nationell delegation för en samordnad utveckling av validering, deltagande i andra omgången av PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) 2018–2023 samt överflyttning av statistikansvaret för yrkeshögskolan och folkhögskolan från Myndigheten för yrkeshögskolan och Folkbildningsrådet till Statistiska Centralbyrån. I samband med överflyttningen utökas statistiken över yrkeshögskolan i betydande grad,

samtidigt som såväl den som statistiken över folkhögskolan blir officiell.

Regeringen föreslår att 21 043 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 23 943 000 kronor respektive 34 643 000 kronor.

Tabell 10.285 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	17 519	17 519	17 519
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	3 250	6 150	16 850
Varav BP18	7 700	10 600	26 300
<i>Varav</i>			
Officiell statistik om yrkeshögskolan	3 500	3 200	3 000
Officiell statistik om folkhögskolan	1 300	1 300	1 300
Valideringsdelegationen	500	500	
Deltagande i PIAAC	1 200	4 400	20 800
Internationella studier	1 200	1 200	1 200
Övrigt	274	274	274
Förslag/beräknat anslag	21 043	23 943	34 643

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.